

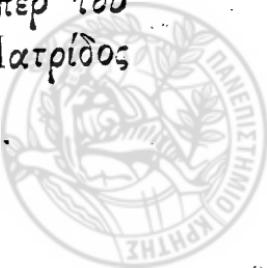
140302

ΕΙΔΟΣ ΕΓΓΡΑΦΩΝ
Α. ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ

ΕΝΤΙΜΕ ΣΥΜΠΟΛΙΤΑ

ΚΥΡΙΕ ΑΝΑΣΤΑΣΙΕ ΜΑΝΑΚΗ.

Εἰς Σὲ, φιλογενέστατε Ἡπειρῶτα, τὸν ἐν
τοῖς πρώτοις ἐγείραντα ἐν ταῖς Παριστρίοις
ἡγεμονίαις τὴν σημαίαν τοῦ σταυροῦ καὶ τῆς
ἐλευθερίας, ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν Μιχάλογλου, καὶ
μετὰ τριακοσίων ἀνδρείων ἐν τῇ μικρᾷ Βλαχίᾳ
τετράκις τοὺς ἔχθροὺς τῆς πίστεως καὶ Πατρίδος
κατατροπώσαντα· εἰς Σὲ τὸν μετὰ τὴν ἀγενῆ
προδοσίαν τοῦ ἐκεῖσε ἀγῶνος μὴ ἀποκαμόντα,
ἀλλ' ἐν ἄλλαις φιλογενέσι πράξεσιν ἐπιθεθέντα
καὶ ἀκαμάτως ὑπὲρ Πατρίδος ἀγωνισάμενον·
εἰς Σὲ τὸν φιλοτίμως τὴν τοῦ γένους παιδείαν
γενναίως προστατεύοντα καὶ τὸν ὁσημέραι τὰ
ἀπανταχοῦ σχολεῖά τε καὶ γυμνάσια διδακτικὰ
βιβλία ἐφοδιάζοντα, καὶ κατ' οὐδὲν ὑπὲρ τοῦ
εὐτυχοῦς μέλλοντος τῆς Μεγάλης Πατρίδος

6.

όκνοῦντα, ἀλλ' ἀόκνως καὶ ἐνδελεχῶς ἔργαζόμενου, καὶ φίλα γένη τῇ Ελλάδι προσοικειούμενου εἰς Σὲ, λέγω, ἀρμοδίαν ἐνόμισα τὴν «τῶν τελευταίων ἡμερῶν τοῦ Αλῆ-Πασᾶ,» τοῦ τυράννου τῆς περικλεοῦς Σου Πατρίδος, ἀφιέρωσιν, ἵν δέχθητι ἐκ φιλικῆς προσφερομένην σοι καρδίας.

Ἐν Ἀθήναις, τὸν 10 Αὐγούστου 1862.

Κ. ΡΑΜΦΟΣ.

ΑΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

γογ

ΑΓΡΙ-ΒΑΣΑ.

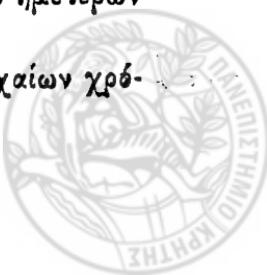
ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

Τὰ Ἰωάννινα, ἡ πατρὶς τῶν ἀοιδίμων Ζωσιμάδων καὶ Καπλανῶν, καὶ Μητρόπολις τῆς Ἡρωϊκῆς, φιλοπάτριδος καὶ φιλοτίμου Ἡπείρου, ἡς πάμπολλα τέκνα λαμπρύνουσι τὴν νεωτέραν ἐλληνικὴν ἴστορίαν, καὶ ἐν ᾧ θάλπεται ἀχμαῖος καὶ σφριγῶν ὁ τῆς ἐλ.ευθερίας ἔρως, κεῖνται παραλλήλως ἐπὶ μιᾶς ἀνωνύμου λίμνης, ἀγνώστου βεβαίως τοῖς ἡμετέροις ἀρχαίοις Γεωγράφοις, τοῖς μετὰ τοσαύτης ἀκριβείας περιγράψασι πολλά’ ἄλλα, ἢττον ἄξια περιγραφῆς. Ἐχουσα ἡ λίμνη αὕτη μῆχος μὲν ἐπτὰ μιλίων, πλάτος δὲ δύο, καὶ εἰς πολλὰ μέρη πλέον τῶν δύο καὶ ἡμίσεως, τρέφουσα ἔξαιρέτους ἐγγέλεις καὶ ιχθῦς, καὶ κειμένη πρὸς ἀνατολὰς τῆς ἐπισήμου ἐν τῇ ἴστορίᾳ πόλεως Δωδώνης, δὲν ἦδύνατο νὰ διαφύγῃ τὴν προσοχὴν τῶν ἡμετέρων ἀκαμάτων Γεωγράφων.

“Οτι ἡ λίμνη αὕτη δὲν ὑπῆρχεν ἐπὶ τῶν ἀρχαίων χρό-

νων, ἀλλ' ἐσχηματίσθη ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν, οὐδεμίτεν ἀμφιβολίαν παρέχει τῷ προσεκτικῷ παρατηρητῇ. Ἐν τῷ πυθμένι αὐτῆς δρῶνται μέχρι σήμερον πανταχοῦ ἄλωνες λιθόστρωτοι καὶ οἰκημάτων ἐρείπια· παρὰ δὲ τῇ πόλει εἰς τὴν τῶν Βυρσοδεψῶν συνοικίαν, φαίνεται ἐν τῷ πυθμένι, εἰς δργυιᾶς βάθος, ἐρείπιον ἀρχαίας οἰκοδομῆς ἔχ παρ-μεγίστων μαρμάρων, δ' ἀγίαν Τριάδα οἱ κάτοικοι δνομάζουσιν.

Εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ παραλλήλως τῆς λίμνης ἔκτει-νομένου δρους Τομάρου, κατέναντι τῆς πόλεως πρὸς βορ-ρᾶν, ὑπάρχουσι πηγαὶ πλεῖσται ὄνδατος διαυγοῦς καὶ κα-ταψύχρου. Πολλὰ τούτων σχηματίζουσι μικροὺς ποτα-μοὺς, οἵτινες ἐν μιᾷ κοίτᾳ, εἰσβάλλοντες, ἀπήρτιζον ποτὲ ποταμὸν μέγαν, ἐκ μὲν τοῦ ἀνατολικοῦ τῆς ποτὲ κοιλάδος μέρους, εἰς τὰς παρὰ τὴν Καστρίτσην καταβόθρας κατα-ποντιζόμενον, ἐκ δὲ τοῦ δυτικοῦ εἰς τὰς παρὰ τὰ χωρία Λαφίστραν καὶ Πετσάλι.

Ἐν δὲ δεσποτισμὸς τῶν Βυζαντινῶν ἀφ' ἐνὸς ἀπενάρ-χοντες κατὰ μικρὸν τὸν ἐλληνικὸν Ἡρωϊσμὸν, ἀφ' ἑτέρου αἱ ἀλληλομαχίαι τῶν καὶ αἱ ἐμφύλιοι στάσεις καὶ ἐκκλησια-στικαὶ ταραχαὶ, ἀπερρέφουν τὴν σωτήριον ἐπὶ τῶν τεχνῶν καὶ τῆς γεωργίας προσοχήν τῶν. Καταβόθραι τινὲς στε-νευόμεναι κατὰ μικρὸν, ἵνα χρησιμεύσωσιν ὡς ἐλατήρια μύλων, ἐφράστοντο, τὸ δὲ ὄνδωρ ὑψώθη, καὶ ὁ ποταμὸς μετεσχηματίσθη εἰς λίμνην, καταβροχθίσασαν τὰς πρὸς τοὺς πρόποδας τοῦ Τομάρου ἄλωνας καὶ τὰ γεωργικὰ οἰκήματα.

Τὸν Βυζαντινὸν δεσποτισμὸν καὶ τὴν ὀλιγωρίαν διαδε-χθεῖσα ἡ βάρβαρος καὶ καταστρεπτικὴ τῶν Ὀθωμανῶν τυραννία, ἔφερε τὸν παντελὴ καταποντισμὸν τῆς κοιλάδος. Γενομένης δὲ τιμαριωτικῆς ἴδιοκτησίας τῆς λίμνης, ἡ ἀμαθής πλεονεξία τῶν Κυρίων τῆς συνεχώρησε πρὸς ὅφε-

λός των, ἵνα μετατραπῶσιν δλατ. αἱ καταβόθραι εἰς αὐλα-
κας μύλων, ώς καὶ σήμερον σώζονται εἰσέτι· δύο δὲ μόνον
μείνασαι ἀθίκτοι, ἀπορρόφοισι τὸ περισσεῦον τῆς λίμνης
ὕδωρ, κατακλύζον πολλάχις ἐν πολυομβρίαις τὰ ταπεινὰ
τῆς χώρας καὶ τῆς πόλεως μέρη. Οὗτως ἡ εὔφορος καὶ
πλουσία αὗτη κοελάς μετεσχηματίσθη εἰς λίμνην εύρυ-
χωρον καὶ εἰς ἔλη ἀπέραντα.

'Ἐν τῷ μέσῳ τῆς λίμνης ὑπάρχει νῆσος μικρὰ, ἔχουσα
ἐπ' αὐτῆς χωρίον, ἡ μᾶλλον κώμην, κατοικηθεῖσαν πάλαι
ὑπὸ Ιονίων, καὶ πέντε ἀρκετὰ εύρυχώρους Μονάς, ἐν αἷς
καὶ ἡ τοῦ ἀγίου Παντελεήμονος, ἐνθα ἐφονεύθη ὁ Ἀλῆ-
Πασᾶς.

'Η πόλεις τῶν Ἰωαννίνων σχηματίζει ἀετὸν δικέφαλον,
οὐ τὸ μὲν σῶμα εἶναι τὸ φρούριον, αἱ δὲ δύο του κεφαλαὶ,
τὰ δύο πρὸς τὴν λίμνην βραχώδη ἀκρωτήρια· αἱ δύο πτέρυ-
γες του, αἱ δύο μεγάλαι συνοικίαι, ἡ μὲν πρὸς δυσμὰς
ἡ δὲ πρὸς ἀνατολὰς εύρυκόμεναι, ἡ δὲ οὐρά του, ἡ ἐπιμή-
κης συνοικία τῆς Λούτσης, ώς νὰ ἐνεχαράχθη ἐπ' αὐτῆς
τυχαίως τὸ σύμβολον τῆς Ἡπειρωτικῆς Δυνάμεως. Τὸ
φρούριον τοῦτο βρέχεται ἐκ τῶν τεσσάρων πέμπτων του
ὑπὸ τῆς λίμνης, τὲ δ' ἄλλο πέμπτον διαχωρίζεται ἐκ τῆς
πόλεως ὑφ' ἐνὸς χάνδακος, συνεχομένου πανταχόθεν μετ'
αὐτῆς, καὶ ὑπὸ τῶν ὑδάτων τῆς πληρουμένου μία δὲ γέ-
φυρα χρησιμεύει πρὸς συγχοινωνίαν τῆς πόλεως μετὰ τοῦ
φρουρίου, ἐν ᾧ μόνον Ὁθωμανοὶ καὶ Ἰουδαῖοι κατοικοῦσιν.
Εἰς τὰ μεσημβρινὰ καὶ δυτικὰ τῆς πόλεως μέρη ὑπάρ-
χουσι πεδιάδες ἔρημοι, χέρσοι καὶ ἀκατοίκητοι, δύο δὲ μό-
νον ἔνενδοχεῖα (χάνια), ώς πλάνητες, ἴσανται ἐπὶ τῆς εύ-
ρυχώρου ταύτης γῆς, ἵκανῆς νὰ θρέψῃ λαοὺς ὀλοκλήρους.

Τὸ φρούριον εἶναι Βυζαντινῆς κατασκευῆς καὶ μέρος,
τούτου Ἐνετικῆς. Ἐπὶ τῆς βορείου ἀκρας ὑπάρχει Ὁθω-
μανικὸν Τζαμίον μικρὸν, οὗτινος τὰ πρόθυρα ὑποβαστά-

ζονται υπό στηλῶν ἀκεραίων προσινοφαίου στιλπνοῦ μαρμάρου, ὥψους τριῶν ὡς ἔγγιστα μέτρων καὶ 40 0/0 διαμέτρου. Θέλουσι τινες ὅτι αἱ στήλαι αὗται εἰσὶν ἀρχαῖαι, καὶ ὅτι ἐπὶ τῶν θεμελίων ἀργαῖον ἐλληνικοῦ Ναοῦ ὠκοδομήθητὸ τζαμίον· ἀλλ' ἡ ἴδεα αὕτη ἐξελέγχεται ἐστακλιμένη, διότι οὐδὲν ἀρχαῖον ἐρείπιον φαίνεται ὑπὸ τὰ βάθρα αὐτοῦ, καὶ ἐν ὅλῳ τῷ φρουρίῳ οὐδεμίᾳ ἀρχαιότης ὑπάρχει, οὔτε καν λίθος ἀρχαῖος. Δὲν γνωρίζομεν τούλαχιστον μέχρι σήμερον στήλας ἀρχαίων Ναῶν, ὃν τὰ περιστήλια ὑπῆρχον ἐκ πολυχρόνων μαρμάρων καὶ αὐτῶν τῶν ἀρχαιοτάτων αἱ στήλαι, οἷς καὶ ὁ ἐν Αἰγίνῃ Ναὸς τοῦ Πανελληνίου Διός, εἰσὶν ἐκ σπονδύλων μαρμάρου ἡ λίθου πορώδους. Σημειωτέον δὲ ὅτι αἱ στήλαι τοῦ Τζαμίου εἰσὶ κατά τε τὸ ὄψος, τὸ πάχος καὶ τὴν χροιὰν ἀνόμοιαι, ἀπόδειξις, ὅτι συνήθησαν ἐκ διαφόρων χριστιανικῶν Ναῶν, οὔτε πρὸς ὑποβάστασιν δροφῆς, οὔτε ὡς περιστήλια χριστιμεύσασαι διὰ τὴν σμικρότητά των, εἰμήν ὡς διαχωρίσματα τεμπλέου, ὡς αἱ μέχρι σήμερον ἐν τῷ ἐν Θεσσαλονίκῃ Ναῷ τοῦ ἀγίου Δημητρίου ὄρώμεναι. Ὁ χῶρος οὗτος, ὡς μαρτυροῦσιν ἡ θέσις, αἱ παραδόσεις καὶ αὐτὸς τὸ ἔδαφος τοῦ τε φρουρίου καὶ τῆς πόλεως, ὑπῆρχεν ἐπὶ τῆς ἀρχαιότητος ἀκατοίκητος· οὐδεμίᾳ δῆμως ἀμφιβολία ὅτι ἐπὶ Βυζαντινῶν ὑπῆρχον ἐν τῷ φρουρίῳ χριστιανικοὶ Ναοὶ, οὓς οἱ Ὀθωμανοὶ κατεδαφίσαντες, ὠκοδόμησαν διὰ τῆς ὅλης αὐτῶν τὰ τεμένη των, καθότι οὐδένα φέρουσι ταῦτα τύπον χριστιανικοῦ Ναοῦ. Ἐκ παραδόσεως μάλιστα γινώσκομεν ὅτι ἐν τῷ φρουρίῳ ὑπῆρχε Ναὸς τοῦ ἀγίου Ἰωάννου, καὶ τινες ισχυρίζονται μάλιστα, ὅτι ὡς ἐκ τούτου καὶ Ἰωάννινα ὀνομάσθη ἡ πόλις. Ἀπόκειται εἰς τοὺς τῆς ιστορίας καθηγητὰς ἡμῶν ἡ ἐξακρίβωσις, μήποτε τὸ φρούριον τοῦτο κυριευθὲν ὑπὸ τῶν ἵπποτῶν τοῦ ἀγίου Ἰωάννου, ἡ Ἰωάννιτῶν, ἐκατοικήθη ὑπ' αὐτῶν, οἵτινες τὴν ἐπωνυμίαν

ΑΛΗ ΠΑΣΑΣ.

ἔδωκαν τῇ πόλει, πολλὰ μεταγενεστέρως οἰκοδομηθείσῃ
ἔξωθεν, πληθυνθέντων τῶν κατοίκων τοῦ φρουρίου.

Ἐπὶ τοῦ ὑψηλοτέρου τοῦ φρουρίου μέρους ὑπέρκειται
ἀκρόπολις, κεχωρισμένη δι' ὀχυροῦ τείχους καὶ δι' ιδιαιτέ-
ρας πύλης. Ἡ ἀποφίς της ὑπάρχει μεγαλοπρεπής, διότε
κατάρχει τῆς πόλεως, ἔχει ἀπειρον ὁρίζοντα, καὶ ἐξ αὐτῆς
δύναται ὁ ὄφθαλμὸς νὰ περιλάβῃ ἐν μιᾷ στιγμῇ τὸν Πίν-
δον, τὰ ὅρη τῆς Θεσπρωτίας γαὶ Χαονίας, τὸν Όθρυν καὶ
ἀπασαν τὴν κοιλάδα τῆς Μολοσσίας. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς
Ακροπόλεως ταύτης κείται τὸ Σεράγιον τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ,
οἰκοδομητετράγωνος, εὔρεῖται μὲν, ἀλλ' ἀνευ οὐδενὸς ἀρ-
χιτεκτονικοῦ ρύθμοῦ. Ἐν αὐτῷ ἐνεφώλευεν ὁ τύραννος
οὗτος τῆς Ἡπείρου, ὅτε δὲ Σουλτάν Μαχμούτης ἀπέστειλε
τὸν Ἰσμαήλ-Πασᾶν, ἀλλοτε Πασόρμπεην, ἀσπονδόν του
ἐχθρὸν νὰ τὸν καταστρέψῃ (*). Εἰς τὴν βορειοανατολικὴν
πλευρὰν τοῦ σεραγίου, τὴν βλέπουσαν πρὸς τὸν γραιὸν
Πίνδον, δὲ Ἀλῆ-Πασᾶς εἶχε κατασκευάσει αἴθουσαν, ἵς
οἱ τοῖχοι καὶ τὸ φάτνωμα ἦσαν κεκαλυμμένα ὑπὸ κατό-
πτρων, τοσοῦτον ἐντέχνως προστῆρμοσμένων, ὥστε ἐφαί-
νοντο ὡς εἴς μόνος ὕελος, διὸ καὶ τουρκιστὶ Ἀιναλῆ
ὅδα ὠνόμασεν αὐτὴν, δὲ ἐστὶ κατόπτρων δωμάτιον ἐν
αὐτῇ ὁ ἀσελγῆς τύραννος ἔφερε τὰς κατὰ καιροὺς ἀρπα-
γείσας ἀθώας χόρας τῶν χριστιανῶν καὶ τὰς διέταττε νὰ
δροχοῦνται ἡμίγυμναι, ἵνα ποικίληται πανταχόθεν εἰς τὰς
ὅψεις του τὸ μιαρὸν τοῦτο θέαμα.

(*) Σημειωτέον διὰ δὲν πρέπει νὰ συγχέωμεν αὐτὸν μετὰ τοῦ
ἄλλου Πασόρμπεη, γχαμέρου τοῦ Ἀλῆ ἐξ ἀδελφῆς, φίλου καὶ εὐνοού-
μένου του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Η ΑΙΘΟΥΣΑ ΤΩΝ ΚΑΤΟΠΤΡΩΝ.

Η πολιορκία τοῦ φρουρίου κατέστη στενωτέρα τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1821. Οἱ φίλοι τοῦ Ἀλῆ-Πασᾶ τουρκαλβανοὶ, ὅτε μὲν συνεστάσσοντο μετὰ τοῦ πολιορκητοῦ Ἰσμαήλ-Πασᾶ, ὅτὲ δὲ ἐπέστρεφον αὖθις εἰς τὸν πρῶτόν των Κύριον ἵνα τὸν ἀργυρολογήσωσιν. Ἐν τοιαύτῃ καταστάσει εὑρισχόμενος δὲ τύραννος, ἐταλαντεύετο ἐπὶ δύο γνωμῶν, αἴτινες τῷ κατέτρωγον τὴν καρδίαν, ὡστε καὶ αὐτῇ ἡ κλίνη του κατέστη δὲ αὐτὸν κλίνη ἀκανθῶν καὶ τριβόλων.

Οἱ ὄχληρον τὴν νύκτα τῆς 8 Ιανουαρίου 1822, δὲ Ἀλῆς δὲν ἔκοιμήθη, συστρεψόμενος ὡς ὅφις ἐπὶ τῆς στρωμάτης του· δθεν ἐγερθεὶς λίαν πρωὶ, ἐπορεύθη εἰς τὸν Ἀιναλῆδ δὲ, μήπως εὔρῃ ἐκεῖ ἀνάπαισιν ἀλλ᾽ ἴδων δτὶ δύπνος τὸν ἐγκατέλιπε, διέταξε νὰ προσκαλέσωσι τὸν Ἀλέξιον Νοῦτσον.

Ο Ἀλῆ-Πασᾶς ἐκάθητο, ἡ μᾶλλον ἡν κατακεκλιμένος, ἐπὶ πολυτελοῦς ἀνακλίντρου, καπνίζων καὶ θεωρῶν, μὲ δύμα μελαγχολικὸν, τὸν ἐκ τοῦ καπνοδόχου (λουλὲ) ἀναβαίνοντα εἰς στεφάνους καπνὸν μέχρι τῆς δροφῆς τῆς αιθούσης, δτὲ εἰς τῶν θαλαμηπόλων παρουσιασθεὶς τῷ ἀνήγγειλε τὸν Νοῦτσον, δστις μετὰ μικρὸν ἐγείρας τὴν αὐλαίαν εἰσῆλθε κλίνας μέχρι ἐδάφους.

Οἱ δραλμοὶ τοῦ Πασᾶ ἐφαιδρύνθησαν, ἰδόντος ἐνώπιον αὐτοῦ τὸν εύνοούμενόν του Ἀλέξιον, ὡς νὰ τῷ ἐκόμιζε βόλσαμον, ἵνα χύσῃ ἐπὶ τῆς τετραυματισμένης καρδίας του.

— Κόπησε κάθησ’ Ἀλέξη, τῷ εἶπε, δὲν ἔκοιμήθην ὅλην τὴν νύκτα, ὑποφέρω πολὺ, χῖλιοι στοχασμοὶ μὲ πολιορκοῦσιν.

‘Ο Νοῦτσος διπισθοδρομήσας ὑπῆγε νὰ καθήσῃ ἐπὶ ἐνὸς ἄκρου τῆς αἰθούσης.

— ‘Οχι, ὅχι, ώρε πύρο μου, τῷ εἰπεν δίπας δίὰ φωνῆς πραείας, διάταξε τὸν ὑπηρέτην τῆς αὐλαίας νὰ μὴ συγχωρήσῃ εἰς οὐδένα νὰ εἰσέλθῃ, καὶ κλεῖσε τὴν θύραν, ἔπειτα κάθησαι πλησίον μου νάκουεντιάσωμεν καταμόνας.

‘Η θύρα ἔκλεισθη καὶ ἔμεινάν οἱ δύο μόνοι ἐν τῷ δωματίῳ, ὑπὸ ἕξ ἀργυρῶν κηροπηγίων φωτιζομένω μυρία δὲ φῶτα ἀντηναχλῶντο ἐπὶ τῶν τοίχων καὶ τῆς δροφῆς, ὡς ἐκ τῶν πολλῶν τεμαχίων τῶν κατόπτρων, καθιστῶντα μαγικὴν ἀληθῶς τὴν αἴθουσαν ταύτην.

— ‘Ωρ’ Ἀλέξη, ἔξηκολούθησεν ὁ Πασᾶς, σὺ ηὔερεις στι σ’ ἀγαπῶ, εἰπέ με τώρα ποῦ εύρισκόμεθα; εἰπέ με τέ μανθάνεις; τί γένεται ἔξω;

— Βεζύρη μου, ἀπεκρίθη δίποτος, μοὶ λέγεις ὅτι μὲν ἀγαπᾷς, τὸ πεστεύω, διότι πάντοτε πιστῶς σὲ ὑπηρέτησα. Νὰ μοὶ συγχωρήσῃς λοιπὸν νὰ σ’ ὅμιλήσαις ξάστερα, διότι, νομίζω, δὲ υποκρύπτων εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις τὴν ἀλήθειαν προδέδει.

— Ναί, ώρε πύρο μου, τὴν ἀλήθειαν νὰ μὲν εἴπῃς, καὶ μὰ τὸ κεφάλι μου ἀντὶ νὰ χολιάσω θὰ σου χρεωστῶ χάριν.

— Βεζύρη, ὑπέλαβεν δίποτος, τὸ ἵσχυρότερον ὅχυρωμά σου, τὰ Λιθαρέτσια, τὸ πρεπύργιον τοῦ φρουρίου, κατηδαφίσθη ὑπὸ τοῦ Ἰσμαήλ-Πασᾶ. Τῶν φίλων σου Βέιδων, οἱ μὲν σ’ ἐγκατέλειπον καὶ ἀλλοι κατερφυλακτοῦσεν νὰ κάμωσι τὰ συμφέροντά των· ἡ θέσις σου εἶναι δεινή, ἐν μόνον σοὶ μένει καταφύγιον νὰ ἐνωθῇς μετὰ τῶν Ἐλλήνων· αὐτοὶ μόνοι δύνανται νὰ σὲ σώσωσι, μετ’ αὐτῶν θέλεις εἰσαι οὐχὶ πλέον Βεζύρης, ἀλλ’ ἡγεμών μέγας καὶ ἱσχυρός. Η Τουρκία ἐγήρασε, καὶ ἀν που δεικνύῃ ζωὴν, ἡ ζωὴ αὕτη εἶναι ἔνη, εἶναι τῶν ἐν αὐτῇ ὑπαρχόντων χρι-

στιανῶν, οἵτινες κυκλοφοροῦσιν ὡς τὸ ζωτικὸν τῆς νεότητος αἷμα εἰς σῶμα κατεσκληκός· ἀνὴρ ζωτικὴ αὔτη δύναμις, οἱ χριστιανοὶ, ἐκλείψη μίαν στιγμὴν ἀπὸ τὴν Τουρκίαν, αὔτη θέλει μένει ὡς τὸ νεκρὸν ἔχειν σῶμα, ὅπερ ἀφαιρουμένης τῆς γαλβανικῆς δυνάμεως δὲν ὑπάρχει πλέον, εἰμὴ δὲ τύπος καὶ ἡ σφραγὶς τοῦ θανάτου.

— Οὐ Αλῆς ἐθεώρει μὲν δῆμα προσεκτικὸν τὸν Ἀλέξιον Νοῦτσον, ὡς νὰ ἐπροσπάθει νὰ ἐμβλέψῃ εἰς τὰ βάθη τῆς καρδίας του· καὶ μολονότι εἴχεν ἐμπιστοσύνην ἀπεριόριστον εἰς αὐτὸν, γινώσκων ἐξ πείρας ὅτι ἦν ἀνήρ τίμιος, δραστήριος καὶ γενναῖος, ὑπῆρχεν δῆμας κατει τι, δπερ συνέχεε τὰς ιδέας του. Οὐ Αλέξιος ὑπῆρχε καὶ χριστιανὸς καὶ Ἑλλην.

— Αλέξη, τῷ ἀπεκρίθη μετὰ μικρὰν σιγὴν, τί μέσα ἔχουσιν οἱ Ἑλληνες εἰς τοὺς ὅποιους πρέπει νὰ ἐλπίσω; Αὐτοὶ δὲν ἔχουσι χρήματα, δὲν ἔχουσιν ὅπλα, δὲν ἔχουσι τίποτε.

— Εἶχουσιν δῆμας, ἀπήντησεν δὲ Αλέξιος, ἀνδρίαν καὶ πίστιν, ἔχουσι τὸν Θεόν των, τὰς παραδόσεις των, ἔχουσι τέλος πάντων τὸν μεγαλύτερον σύμμαχον τὴν ἀπελπισίαν, τὴν ὅποιαν τὰ κακὰ τῆς τυραννίας τοῖς ἐπρομήθευσαν.

— Αλήθεια, ἐψιλύρισεν ὁ Αλῆς.

— Οταν ἔχουσι καὶ τοὺς θησαυρούς σου, ἐξηκολούθησε λέγων ὁ Νοῦτσος, καὶ σὲ ἀρχηγὸν καὶ σύμμαχον, ἀμφιβάλλεις πλέον περὶ τῆς νίκης; ὁ θρίαμβος εἶναι ἀφευκτός. Θάρρυνε λοιπὸν τὰς ἐλπίδας τῶν φίλων σου καὶ τῶν ὑπηρετούντων σε, ἐκτέλει πιστῶς ὅλας σου τὰς ὑποσχέσεις, ἐμψύχωσε τὸν ζῆλον τῶν ὄπλαρχηγῶν σου, ρίψε τὴν διαιρεσιν ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἐχθρῶν σου, μὴ φείδου χρημάτων, τὰ δποῖα δὲν θὰ σοὶ χρησιμεύσωσιν ἀργότερα, καὶ σοὶ ὑπόσχομαι νὰ γείνῃς κύριος ὅλης τῆς Ρούμελης, ὃ δὲ

Σερασκέρης νὰ φεύγῃ ως λαγωδὸς ἐνώπιόν σου.

— 'Αλλ' ἔχεινος, 'Αλέξη, πῶς τὸν λέγεις ἐσὺ, δ' Ἀπόστολος, ὅτις διέβη πέρυσι ἀπ' ἐδῶ, ἔλεγεν ὅτι θὰ τοὺς βοηθήσῃ ἡ Ψωσία τοὺς Ἐλληνας. Ζάβαλη 'Αλέξη, ὅταν ἔγγη τις νὰ κυνηγήσῃ μὲ τὸν λύκον, ὀλίγον κυνῆγι θὰ φάγῃ· καὶ δράξας τὸν πώγωνά του, ἔσισεν εἰς ἀπόδειξιν δυσπιστίας τὴν κεφαλήν του.

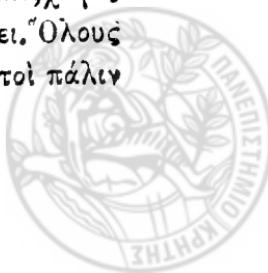
— Βεζύρη μου, ἀπεκρίθη ὁ Νοῦτσος, οἱ Ἐλληνες μόνον ἀπὸ τὴν ἀνδρίαν των περιμένουσιν· ὅσα δ' Ἀπόστολος ἔλεγεν εἶναι παραμύθια. Εἰς τὸ Κογγρέσσο μάλιστα, δ' Αὐτοχράτωρ τῆς Ψωσίας ὑπεσχέθη, ὅτι δὲν θέλει δώσει κάμμιαν βοήθειαν εἰς τοὺς Ἐλληνας.

— Δὲν μ' εἶπες, ὡρ 'Αλέξη, ποτέ· ἔχετε σκοπὸν νὰ κάμετε δικό σας Βασίλειον;

— Σὲ θαυμάζω, Βεζύρη μου, γιλιάκις καὶ ἐγὼ καὶ δ' Μάνθος καὶ δ' Ληδορίκης σοὶ εἴπαμεν, ὅτι πρέπει νὰ τὸ κάμωμεν ἔνα καὶ νὰ σὲ κάμωμεν ἀρχηγόν. Τοῦρχοι καὶ Ἐλληνες νὰ ζήσωμεν ως ἀδελφοί.

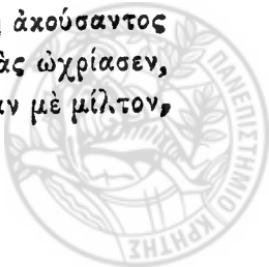
— Αὐτὸς καλὸς, πύρο μου. Μὲ λέγουσιν δμως ὅτι οἱ Ἐλληνες ἔχουν κατὰ νοῦν νὰ μὲ κάμουν χριστιανόν. Ἄν οἱ 'Αλβανοὶ τὸ μάθουν δὲν θὰ φριάξωσι; ξέρεις πύρο μου, πῶς ἀπὸ τώρα μὲ λέγουν Κύρ Κώστα;

— Αὐτὰ τὰ κυρύττουν ἐπὶ τούτου οἱ ἔχθροί σου, ὑπέλαβεν δ' Νοῦτσος· ἀν λογαριάζῃς τέτοια δὲν θ' ἀποφασίσῃς ποτὲ τίποτε. 'Ακουσον, Βεζύρη μου, μίαν συμβουλὴν ἔχω νὰ σοὶ δώσω. Ἐδῶ μέσα δὲν ήμπορεῖς νὰ σταθῇς. Εἴτε χριστιανὸς γείνῃς, εἴτε τοῦρχος μείνῃς, οἱ 'Αλβανοὶ ἐπὶ τέλους θὰ σὲ προδώσωσι, διότι δὲν γνωρίζουσι τὸ ἀληθινόν των συμφέρον. Νομίζουσιν εὔτυχίαν των τὴν πρόσκαιρον τοῦ Σερασκέρη πρὸς αὐτοὺς μισθοδοσίαν, λωρὶς νὰ συλλογίζωνται τὶ μέλλον ἀθλιον τοὺς περιμένει. Ολούς σου δὲ τοὺς θηραυροὺς καὶ ἀγ τοὺς μοιράσῃς, αὐτοὶ πάλιν

Θὰ ζητήσωσι νὰ ὠφεληθῶσιν ἀπὸ τὸν Σερασκέρην καὶ θὺ
καταφύγωσιν εἰς αὐτόν. Οἱ πρώην πιστοί σου ὅπλαρχηγοι
Ταλίπ-Πρεμέτης καὶ Μέτσο-Μπόνος, ὁ Ὁμέρ-Βριώνης,
ὁ Μαχμούτ-Βένης καὶ Ἐλμάζ-Μαχμούτης σὲ ἐγχατέλιπον
ἡδη. Ὁ Φρούραρχος τοῦ Βελῆ-Πασᾶ παρέδωκε τὴν Ναύ-
πακτον εἰς τὸν Μπαμπά-Πασᾶν. Μάσε τοὺς θησαυρούς
σου, ἔπαρε τὰς γυναικάς σου καὶ ὑπαγε εἰς τοὺς Ἑλληνας.
Οἱ Σουλιῶται, ὁ Ἰσκος, ὁ Καρασκάχης, ὁ Βαρνακιώτης,
ὁ Γόγος καὶ ἄλλοι πολλοὶ μὲ τὰ ἀθίνατα παρηκάριά των
ὑπάρχουσιν ἔτοιμοι, δὲν εἶναι μακράν. Διάταξε καὶ αὔριον
καταλαμβάνουσι τά πέριξ ὑψώματα. Ἐχεις εἰς τὴν ἐξου-
σίαν σου τὴν λίμνην καὶ τὰ ἐν αὐτῇ πλοῖα, διάβατην, καὶ
εἰς τὸν Δρίσκον θέλεις ἀπαντήσει δεκαπέντε χιλιάδας
παληκαριῶν. Ὅλοι οἱ χριστιανοὶ τότε θὰ λάβωσι τὰ δηλα-
νὰ πολεμήσωσιν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν σου, οἱ δὲ πιστοὶ μεί-
ναντες Μπουλουμπασίδες σου θὰ σ' ἀχολουθήσωσιν. Οἱ
Ἀλβανοὶ ὅλοι θὰ ἐννοήσωσι τέλος πάντων, ὅτι μετὰ τῶν
Ἐλλήνων μόνον, ὡς Ἐλλήνες καὶ οὗτοι, θὰ ζήσωσιν εὐ-
τυχεῖς ὡς ἀδελφοί, ἔχοντες καὶ τιμὰς καὶ λαμπρὰς θέ-
σεις· αὐτοὶ εἶναι ὅμορφοι μας, εἶναι ἀδελφοί μας. Τί τὸ
θέλεις Βεζύρη μου τὸ παλαιοφρούριον τοῦτο; ἐδὼ μέσα
κλεισμένος τί θὰ κατωρθώσῃς; Ὁ ἀποκλεισμένος θωρεῖται
ὡς ἀδύνατος, οἱ φίλοι του δὲν δύνανται νὰ τὸν πλησιάσωσιν,
ἐν ᾧ ὁ ἔξωθεν πολιορκητὴς ἔχθρος του ἔχει τὰ πάντα εἰς
τὴν ἐξουσίαν του καὶ τοὺς ἔχθρους καὶ τοὺς φίλους του·
ταπείνωσον τοὺς ἔχθρους σου καὶ ἔχεις ὅσα θέλῃς φρού-
ρια. Οἱ Ἐλλήνες εἶναι ίκανοι νὰ σοὶ παραδώσωσι πάλιν
τὸ φρούριον τοῦτο, οὗτω θέλεις ἔχδικηθῇ καὶ τὸν ἔχθρόν
σου Ἰσμαήλ-Πασᾶν.

Ἡ δψις τοῦ προσώπου τοῦ Ἀλῆ ἥλλοιώθη ἀκούσαντος
τὸ ὄνομα τοῦ ἀσπόνδου ἔχθροῦ του. Κατ' ἀρχὰς ὡχρίασεν,
εἶτα ἥρωθρίασαν αἱ παρειαὶ του ὡς νὰ ἐβάφησαν μὲ μίλτου,

καὶ ἐγερθεὶς αἴφιης ἔκ τοῦ ἀνακλίντρου, περιῆλθεν, ὡς
τίγρις ζητούσα τὸ θῦμα τῆς, ὀλην τὴν αἴθουσαν.

— "Ανοιξε τοὺς ύέλους τῶν παραθύρων, Ἀλέξη, εἰ-
πε μὲ τρέμουσαν ύπ' ὀργῆς φωνὴν, ὁ θηλιος ἐντὸς δλίγων
στιγμῶν ἀνατέλλει· ας ἴδωμεν τὸ ὡραῖον τοῦτο καὶ με-
γαλοπρεπὲς θέαμα.

·Ο ·Αλέξιος ήγειρε τὰ παράθυρα. ·Ο Πίνδος ἦν χιονοσκεπής, αἱ πρῶται ἀκτῖνες τοῦ ἀνατέλλοντος ἥλιου ἤχοντιζόντο πρὸς τὸ στερέωμα, καὶ αὐτὸς μετ' ὅλιγον ἀνέθορε μεγαλοπρεπῆς καὶ φωτοβόλος εἰς τὰς χορυφὰς τοῦ Πίνδου, ὡς νυμφίος ἐγειρόμενος ἐκ χρινίνης παστάδος. Τὸ σύνολον τῶν ἀκτίνων του λαβόν τότε πρόσγειον διεύθυνσιν καὶ θλώμενον ὑπὲτ τῶν χρυσταλλωθεισῶν χιόνων, ἐσχημάτιζε μυρίας ἔρεις, ἢ δ' αἴθουσα ἐν ἀκαρεῖ ἐπληρώθη ἥλιων. Πᾶν τεμάχιον κατόπτρου παρίστανεν ἔνα ἥλιον, οὗτοι δὲ κατοπτριζόμενοι ἐπὶ τοῦ ἀντιθέτου, ἐπολλαπλασιάσθησαν οὕτως, ὥστε ἡ αἴθουσα περιεκοσμήθη ὅπερ ὑπὲτ ἥλιων.

— Πῶς σὲ φαίνεται, Ἀλέξη; εἶπεν δὲ Πασᾶς, καθήσας αὐθὶς ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου καὶ θέσας εἰς τὰ χεῖλη του ἐν ἄλλῳ τσιμπούκιον, διπερ εἰς τῶν θαλαμηπόλων τῷ ἔφερεν,

— Ωραιον, μαγευτικὸν θέαμα, ἀπεκρίθη ὁ Νοῦτσος,
ὅ θεατὴς νομίζει δτι εὑρίσκεται εἰς ἓνα κόσμον ηλίων.

Βόμβος χανονίου διέκοψε τὴν συνδιάλεξιν· ἡ σφαίρα διελθοῦσα μετὰ συριγμοῦ ὑπεράνωθεν τῆς ὁροφῆς τοῦ Σεραγίου, καὶ σχηματίσασα καμπύλην, ἔπεισε μὲν πάταγον εἰς τὴν λίμνην. Δεύτερος βόμβος ἤκουσθη, λαβεύσης τῆς σφαίρας τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν. Εἰς τὸν τρίτον βόμβον ἤκουσθησαν φωναὶ καὶ θόρυβος πολὺς. Ὁ Πασᾶς ρίψας τὸ τσιμπούχιον ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου, ἔδραμεν ἔξω τῆς αἰθούσης. Οἱ θεράποντες ἔτρεγον τὴδε κάκεῖσε,

εἰς δὲ τὴν θύραν τοῦ χαρεμίου (γυναικωνίτου) ἦσαν συστημένοι πολλοὶ, ἀλλ᾽ οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ εἰσέλθῃ, μολονότι ἡκούοντο δλολυγμοὶ γυναικῶν καὶ παίδων. Ο Πασᾶς ἐπλησίασε πρὸς τὴν θύραν, οἱ θεράποντες ἀπεχώρησαν καὶ εἰσῆλθε κατεπευσμένως. Ἡ σφαῖρα ἐτρύπησε τὸ δωμάτιον τῆς Κυρὰ·Βασιλικῆς, καὶ εἰσελθοῦσα εἰς τὸν ἀπέναντι τοῖχον, κατέθλασεν εἰς ἄπειρα τεμάχια μίαν ἴματιοθήκην· λίθοι ἐσκορπισμένοι, ἀσβεστοὶ καὶ ξύλα συντετριμμένα ἔχαλυπτον τὸ ἔδαφος. Ἡ Κυρὰ·Βασιλικὴ μετὰ τῶν θεραπαινίδων τῆς ἵσταντο ἔντρομοι εἰς μίαν γωνίαν τοῦ δωματίου κραυγάζουσαι. Ἐν τούτοις οἱ βόμβοι τῶν κανονίων ἐξηκολούθουν διαδεχόμενοι δεῖς τὸν ἔτερον. Ο Πασᾶς εἰσελθὼν ἐστρεψε πανταχόθεν τὸ βλέμμα, καὶ ἀμέσως, ἔξω, ἔξω, ἐκραύγασεν.

— Ισούφ, εἶπεν, εἰς γέροντά τινα Ἀλβανὸν, δστις ἦν δ θυρωρὸς τοῦ γυναικωνίτου, σήκωσε ἀπ' ἐδῶ τὰς γυναικας καὶ τὰ παιδία, καὶ μεταχόμισέ τα εἰς τ' ἀνατολικὰ δωμάτια. Δὲν εἶναι τίποτε, δὲν εἶναι τίποτε, εἶπεν ἀποταθεὶς πρὸς τὴν πεφιλημένην του Βασιλικήν.

— Καὶ ἐτί δὲν εἶναι τίποτε; τῷ ἀπεκρίθη ἡ Κυρὰ·Βασιλικὴ, εἶναι σφαῖραι· δὲν βλέπεις πῶς ἐσκόρπισαν τὸν τοῖχον; ὥραία παρηγορία! ἡμεῖς ἐξεχαρδίσθημεν ἀπὸ τὸν φόβον, δταν ἐρρίφθησαν ως βροχὴ αἱ πέτραι ἐπάνω μας καὶ λέγεις δὲν εἶνε τίποτε· γὰρ ἴδωμεν καὶ ἐὰν ἡμεθα δλοι γεροί.

Καὶ τωδότι μιᾶς τῶν θεραπαινίδων ἐθλάσθη ὁ ποῦς ἀπὸ ἔνα λίθον, ἥτις ἐξέπεμπεν ἀγριωτάτας φωνάς.

— Τώρα εἶναι περιττὰ τὰ λόγια, ἀπεκρίθη ὁ Πασᾶς· ἀποσυρθῆτε δγλήγωρα εἰς τὸ ἀπέναντι μέρος, ἐπρόσθεσε μετὰ τόνου ἐπιταχτικοῦ, καὶ ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸν γυναικωνίτην.

‘Ο Νοῦτσος, ίστάμενος πρὸ τῆς θύρας τοῦ γυναικωνίτου, περιέμενε τὸν Πασᾶν νὰ ἔξελθῃ.

— Βεζύρη μου, τὸν λέγει ἔξελθόντα, τί ἡχολούθησε;

— Τί ἡχολούθησεν; ὅταν ἔξελθωσιν αἱ γυναικες, εἰσέρχεσαι καὶ βλέπεις. Μιᾶς τῶν θεραπαινίδων ἐθραύσθη διποὺς, καὶ αὐτὴ ἔεφωνίζει τόσον ὅποῦ μ' ἔξεκούφανε σφαῖρα κανονίου ἐτρύπησε τὸν τοῖχον καὶ εἰσῆλθεν. Οἱ πυροβολισταὶ διευθύνουσι τὰ σφαίρας τῶν κανονίων εἰς τὸ δωμάτιον τῆς Βασιλικῆς, πιστεύοντες ὅτι κατοικῶ εἰς αὐτὸ, τὸ ὄποιον ἀναμφιθόλως ἔδειξεν ἀνθρωπὸς γινώσκων τὸ σεράγιο καλῶς.

‘Ο Ἀλῆ-Πασᾶς εἶχε νοῦν πολὺν καὶ πανουργίαν μεγίστην. Καὶ τρφόντι δὲν ἥπατάτο. Καὶ ἀφοῦ ἔνευσεν εἰς τὸν Νοῦτσον νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ εἰσῆλθον αὗθις εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν κατόπτρων καὶ ἔκλείσθησαν.

— ‘Ωρ’ Ἀλέξη, ποῦ εἶναι οἱ Σουλιῶται; τὸν ἥρωτησεν ὁ Πασᾶς ἀφοῦ ἐκάθησαν.

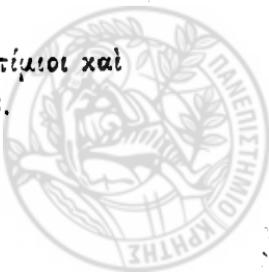
— Αὐτοὶ Βεζύρη μου, ἀπεκρίθη ὁ Νοῦτσος, είναι στρατοπεδευμένοι εἰς τὸν ἄγιον Νικόλαον τὸν Κοπανᾶ.

— Καὶ εἶναι εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Σερασκέρη;

— Βεζύρη μου, οὔτε εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Σερασκέρη εἶναι, οὔτε εἰς τὴν ἐδικήν σου. Οἱ Σουλιῶται σ' ἐδωκαν τὸν λόγον των νὰ πολεμήσωσιν ὑπὲρ σοῦ, σὺ δὲ τοῖς ὑπεσχέθης νὰ τοῖς παραδώσῃς τὴν Κιάφαν, καὶ ἀφοῦ ὑπῆγαν νὰ τὴν παραλάβωσι καὶ οἱ ἀνθρωποί σου δὲν ἥθελησαν νὰ τὴν παραδώσωσιν, ἐπέστρεψαν ἐδὼ καὶ τώρα μένουσιν οὐδέτεροι, διότι ὡς τίμοι ἀνθρωποί, δὲν θέλουσι νὰ σὲ πολεμήσωσι, μολονότι ὁ Σερασκέρης τοῖς ὑπεσχέθη πολλά.

— ‘Αλήθεια, ωρ’ Ἀλέξη μου; ἥρωτησεν ὁ Πασᾶς μὲ ὄφος θαυμασμοῦ.

— Ναί· ἀλήθεια, οἱ “Ελλήνες εἶγαι πιστοί, τίμοι καὶ

γενναῖοι· δὲν καταδέχονται νὰ φανῶσι πολέμιοι ἐναντίον καταδιωκομένου, καὶ μάλιστα ὅταν ἔχωσι τὴν γνωριμίαν του.

— Καὶ τὴν Κιάφαν καὶ χρήματα θὰ τοὺς δώσω ὡρὲ πύρο μου, καὶ γὼ εἶμαι Ἀλῆ-Πασᾶς καὶ παληκάρι, καὶ γὼ ὡρὲ ἐπορπάτησα τὰ βουνὰ μὲ τὸ τσαροῦχι καὶ ἔφερα τὸν τρόμον εἰς τοὺς Τούρκους, ὥστε τὸ Δοβλέτι ἄναγκασθη νὰ μὲ κάμη Βαλλῆ τῆς Ρούμελης.

Καὶ βαθὺς στεναγμὸς ἔξεβρασεν ἐκ τοῦ στήθους του.

— Κάλλιο ὃς τὸ χλαδὶ παρὰ ὃς τὸ χλουβὶ, εἶπεν ὁ Νοῦτσος.

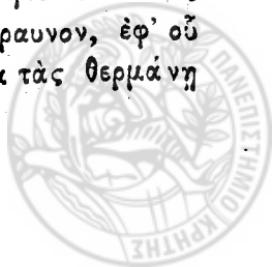
— Ναι, Ἀλέξη, ναι, ἀπεκρίθη ὁ Ἀλῆς μὲ φωνὴν ἀγανακτήσεως, ἀπὸ σὲ ἀπαιτῶ, πιστέ μου φίλε, νὰ τοὺς συνδιαλλάξῃς μετ' ἐμοῦ· ὑπαγε, εἰπέ τους, καὶ δός τους τὰ πιστὰ ἐν δινόματί μου, ὅτι θέλω τοὺς παραδώσει τὴν Κιάφαν, ὅτι θέλω τοὺς δώσει χρήματα, ὅτι τοὺς δίδω καὶ δμήρους καὶ δ, τι θέλουσιν, ἀρκεῖ νὰ μὲ βοηθήσωσιν εἰς τὴν περίστασίν μου ταύτην.

— Ελπίζω ὅμως, εἶπεν ὁ Ἀλέξιος, ὅτι τὴν φορὰν ταύτην οἱ ἄνθρωποί σου δὲν θέλουν τοὺς ἀπατήσει. Καὶ λαβῶν ἄδειαν ἔξηλθεν ἀπὸ τὴν αἴθουσαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΑΥΓΟ ΕΧΘΡΟΙ ΚΡΥΦΙΟΙ.

·Η θύρα τοῦ δωματίου τῆς Ἐμινὲς ἦνεώχθη κατέφανη· ἐπὶ τοῦ οὐδοῦ ὁ γέρων Ἰσούφ, θυρωρὸς τοῦ γυναικωνίτου, ὃς ἀνωτέρω ἐρρέθη. ·Η Ἐμινὲ ἐκάθητο ἐπὶ ἐνὸς προσκεφαλαίου, ἔχουσα ἀπέναντί της πύραυλον, ἐφ' οὗ ἔξετεινεν ἐκ διαλειμμάτων τὰς χειρας ἵνα τὰς θερμάνῃ

Αφηρημένη εἰς λυπηρούς συλλογισμούς ἔχουσα τοὺς ὄφθαλμούς προσηγλωμένους ἐπὶ τῆς ἀνθρακιᾶς, δὲν εἶχεν ἐννοήσει ὅλως τὸν εἰσελθόντα Ἰσούφ, καὶ τοι προχωρήσαντα δύο τρία βήματα ἐντὸς τοῦ δωματίου.

— Κυρά, τί συλλογίζεσαι; τῇ εἶπεν ὁ Ἰσούφ ἐλθὼν πλησίον τῆς.

— "Ω καῦμένε! μ' ἐτρόμαξες· τί ἐμβῆχες ώς χλέπτης ἀγάλλι' ἀγάλλια; τί ὄψις εἴν' αὐτῇ, τί ἔχεις; είσαι ώς νὰ ἐσηκώθης ἀπὸ ἀσθένειαν.

— Πραγματικῶς εἴμαι ἀσθενημένος, ή καρδία μου εἶναι πληγωμένη. Πῶς; δὲν ἔμαθες ὅτι ὁ καλός σου Πασᾶς μ' ἐρράπισε χθὲς, ωστε καὶ αἷμα ἔτρεξεν ἀπὸ τὴν μύτην μου;

— "Οχι· ποῦ νὰ τὸ μάθω; καὶ διατί;

— Διότι ή Κυρά-Βασιλεικοῦλά του μὲ κατεμήνυσεν εἰς αὐτὸν, ὅτι περιποιοῦμαι καλήτερα τὴν ἀφεντιά σου ἀπὸ ἐκείνην. Φυσικά, ἡμιπορῶ ν' ἀγαπῶ καὶ νὰ περιποιοῦμαι καὶ νὰ τιμῶ μίαν γχασούρισαν καλήτερα ἀπὸ μίαν μουσουλμάναν καὶ πασαδοπούλαν καὶ νόμιμον σύζυγόν του; Ἐπροτιμοῦσα, Κυρά, νὰ μοῦ σπόριζε τὴν κεφαλὴν μὲ μία κουμπουρὰ, παρὰ νὰ μ' ἀτιμάσῃ μὲ τὸ βάπτισμά του· τοῦτο, καθὼς ἡξεύρεις, εἶναι ή ἐσχάτη ὕβρις εἰς ἔνα Ἀλανόν. Πλησιάζω τοὺς ἑβδομήκοντα, καὶ μαχαιρίες· καὶ κουμπουρὶές ἔφαγα, ἀλλ' ὕβριν τοιαύτην.... Ω Θεέ μου τὸ αἷμα ἀναβράζει ὅταν τὸ συλλογίζωμαι.

Οἱ ὄφθαλμοὶ τῆς Ἐμινὲς ἀπέστραψαν ἐξ ἀγανακτήσεώς, καὶ ή ζηλοτυπία συγεκέντρωσεν ὅλην τῆς τὴν χολὴν εἰς τὸ πρόσωπόν της.

— Μὴ λυπήσαι, Ἰσούφ, τῷ εἶπεν· εἰς σὲ ἔδωκεν ἐν βάπτισμα χθὲς, εἰς ἐμὲ ἔχει ἐπισωρευμένας μυρίας ὕβρεις. Μ' ἐπῆρεν ὥραιαν καὶ νέαν, σχεδὸν παιδίον, ἀπὸ τὸν μακρίτην πατέρα μου Ἀσλάν. Πασᾶν, καὶ ἔκτοτε ἔκαμεν

έκατὸν πενήντα ἑρωμένας εἰς τὴν ράχιν μου ὁ ἄπιστος.

“Ασημος τότε Μπουλούμπασης, ἔγεινεν ἐπίσημος διὰ τοῦ πατρός μου, τὸν ὃποῖον κατέτρεξεκαὶ τέλος κατέπερεψεν· εἶναι Θηρίον, Ἰσούφ, ἀνθρωπόμορφον! Πρὸ πέντε ἐτῶν δὲν ἐπάτησε τὸ κατώφλιον τῆς θύρας μου· ποτὲ δὲν ἐρωτᾷ δι’ ἐμὲ, οὔτε θέλει νὰ μὲ τῇσεύρῃ· μ’ ἀπεμόνωσεν εἰς τὴν κατοικίαν μου, χωρίσας αὐτὴν ἀπὸ τὸ χαρέμι τῶν εὐνοούμενῶν του· ἀπὸ τὸν καιρὸν ὃποῦ ἔβαλεν εἰς αὐτὸ τὴν ἄπιστον Βασιλικὴν, νομίζεις ὅτι τὸν ἐμάγευσε καὶ ἐπροσκολλήθη εἰς αὐτὴν ὡς σκλάβος. Ο Θεὸς νὰ τὸν βίψῃ εἰς τῶν ἐχθρῶν του τὰς χείρας! Τὴν δ’ ἄπιστην Βασιλικὴν ἐλπίζω, ἄχ, ἐλπίζω νὰ τὴν ἴδω εἰς τὴν κρεμάλαν....

— Ἐλπίζω, ἀπεκρίθη ὁ γέρων Ἀλβανὸς, νὰ πράξω ἐγὼ, δ, τι οἱ ἐχθροί του ἐπιθυμεῖς νὰ πράξωσι.

— Καὶ τί σκοπεύεις νὰ πράξης, Ἰσούφ; ἡμεῖς σήμερον εἴμεθα δύο σύμμαχοι, πνέοντες τὴν αὐτὴν ἐκδίκησιν. Εἰπέ με τί θὰ πράξης; Ή συμβουλή μου εἶναι ἡ σωτηρία σου καὶ ἡ ἐπιτυχία τοῦ σκοποῦ σου· θέλεις ἐκδίκησιν· τέ ἄλλο θέλω καὶ ἐγὼ παρ’ αὐτό;

‘Ο Ἰσούφ ἐσκέφθη μικρὸν, εἶτα στραφεὶς ὡς μανιώδης πρὸς τὴν Ἐμινέ.

— Θὰ τὸν σκοτώσω, ἀπεκρίθη· εἰς ἡμᾶς τοὺς Ἀλβανοὺς τὸ ράπισμα μόνον μὲ αἷμα ἔπειλύνεται.

— Ἐγὼ σὲ συμβουλεύω, εἴπεν ἡ Ἐμινὲ μὲ ὑφος ἀτάραχον, νὰ μὴ τὸν σκοτώσῃς.

— Λοιπὸν τὸν λυπεῖσαι πάλιν, ἀφοῦ σ’ ἔκαμε τόσας ιδρεις, ὡς λέγεις;

— Οχι· ἀλλ’ ὑπάρχει ἐκδίκησις μεγαλητέρα τοῦ φόνου.

— Ηοία;

— ‘Η αἰχμαλωσία· ὅταν τὸν φονεύσῃς, θ’ ἀποθάνῃ Βεζύρης· ὅταν ὅμως αἰχμαλωτισθῇ θ’ ἀποθάνῃ ὡς ἄθλιος κατάδικος.

— 'Αλλ' ἔγω, εἶπεν ὁ Ἀλβανὸς, δύναμαι νὰ ἔχω τόσην ὑπομονήν;

— Μικρὰν ὑπομονὴν θὰ λάβης, Ἰσούφ, ἀπεκρίθη ἡ Ἐμινέ· δὲν εἶναι μακρὰν ἡ καταδίκη του· ἔγω ἔχω ὅλα τὰ μέσα νὰ τὸν φονεύσω· ἀλλ' ἡξεύρεις; ὅταν ἡμεῖς αἱ γυναικες μισῶμεν, ζητοῦμεν, τὸν ὄπατον βαθὺδὸν τῆς ἐκδικήσεως! ὡ! δποίαν ἀγαλλίασιν θέλω λάβει, ὅταν προκύπτοισα ἐκ τοῦ παραθύρου τὸν ἵδω συρόμενον ὕβριστικῶς αἰχμάλωτον! "Ὕπαγε, θὰ τὸν φωνάξω, ὕπαγε νὰ ξεπλύνῃς τὰς βρωμεράς σου πράξεις! Τί λέγεις Ἰσούφ;

— Πολὺ καλά· ἀλλ' ἀν ἔξ ἐναντίας αὐτὸς νικήσῃ; . . .

— Ποτὲ, Ἰσούφ, ποτέ· ἐπιθυμεῖς νὰ ὑπηρετήσῃς τοὺς σκοπούς μου; μὴ παρατρέχης.

— Καὶ μὲ τὸ αἷμά μου καὶ μὲ τὴν ψυχήν μου, ἀπεκρίθη ὁ Ἰσούφ, τρίβων τὰς χειράς του.

— Γνωρίζεις, Ἰσούφ, τὸν Σελήνη-Βένη;

— Βεβαιότατα, τὸν γνωρίζω.

— 'Απόψε ν' ἀγρυπνήσῃς εἰς τὴν θύραν τῶν δωματίων μου· νὰ τὸν εἰπῆς, νὰ ἔλθῃ ἐνδεδυμένος γυναικεῖα καὶ νὰ τὸν εἰσάξῃς εἰς τὸ δωμάτιόν μου. Ηρόσεχε μὴ δείξῃς παραμικρὸν σημεῖον δυσαρεσκείας εἰς τὸν Ήασᾶν, διότε τότε τὸ πᾶν ἔχαθη· τότε ὁ πονηρὸς Ἀλῆς Οὐ σ' ἀποβάλῃ· ἀπὸ τὴν θέσιν σου καὶ τὰ σχέδιά μας καταστρέφονται. Φέρου φιλοφρονητικῶς πρὸς τὴν Βασιλικὴν, καὶ δείχνυε ὅτι εἶσαι ἀφωσιωμένος εἰς αὐτήν. 'Αποκοίμισε τὴν Τίγρην διὰ νὰ πάρῃς τὸ δέρμα της.

'Ο Ἰσούφ ἔθεσεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του τὴν δεξιάν του εἰς σημεῖον ἄκρας ὑπαχοῆς καὶ ἀνεχώρησεν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΙΣ.

· Ήντος τῆς δύσης πρὸς τὴν ἐινάτην Ἰανουαρίου ἦν ζοφερωτάτη, καὶ ὁ οὐρανὸς κεκαλυμμένος ὑπὸ ἀμαυρῶν νεφῶν· τρεῖς ὥρας μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, ὁ καλαμῶν τοῦ αὐλακοῦ τοῦ ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Κοπανᾶ ἐσείστο· μικρὸν πλοιάριον τὸν διέσχιζεν ἵνα πληγιάσῃ εἰς τὴν σχήμην. Στρατιώτης ἴσταμενος ἐπὶ τοῦ παραχειμένου ψυώματος, ὅστις ἦν σκοπὸς κατὰ τὴν ὥραν ἔκεινην, ἀκούσας τὸ τρίξιμον τῶν καλαμῶν ἔθεσε τὴν χεῖρα εἰς τὴν ἑστίαν τοῦ πυροβόλου του, ἐπληγιάσεν ἀκροποδῆτι πρὸς τὴν ὄχθην. Προσπελάσας δὲ πολλὰ πλησίον, μολονάτι, ὡς εἴπομεν, σκότος, διέκρινε τοὺς σειομένους καλάμους.

— Ποιὸς διάβολος εἶν’ ἔκει μέσα; ἐκραύγασε μετὰ φωνῆς, ἥτις ἥθελε τρομάξει καὶ τὸν πλέον ἀτρόμητον.

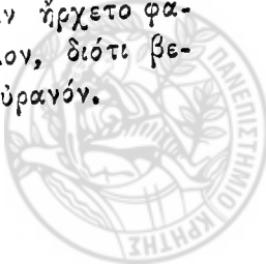
— Δὲν είναι διάβολος, εἶν’ ἀνθρώπος, τῷ ἀπεκρίθησαν ἐκ τοῦ καλαμῶνος.

— Άλλ’ αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου θὰ τοῦ κολλήσω μίαν σφαῖραν εἰς τὸ μέτωπον καὶ νὰ τὸν στολίσω μὲ ἐν ὥραιον γαρούφαλον.

— Θὰ κάμης πολὺ κακὰ, διότι είναι φίλος, ἀπεκρίθησαν ἐκ τοῦ καλαμῶνος.

— Οἱ φίλοι δὲν ἔρχονται, εἴπεν ὁ στρατιώτης, κεκρυμμένοι ὅπεσθεν τῶν καλαμῶν.

— Είναι φίλος, ἐπανέλαβον, ὅστις, ἐὰν ἥρχετο φανερὰ, ἥθελε σᾶς βλάψει· ἥλθε μὲ μονόξυλον, διότι βεβαίως δὲν ἥμποροῦσε νὰ καταβῇ ἀπὸ τὸν οὐρανόν.

— Ήόσοι είσθε μέσα; ἡρώτησεν ὁ φρουρός.

— Ἐγώ μόνος, ἀπεκρίθη ἡ ἄγνωστος φωνὴ, καὶ δύο κωπηλάται. Οἱ ἄνδρεις Σουλιώται, οἵτινες δὲν ἔφοβή-
θησάν ποτε ἐχθρούς πολυπληθεῖς καὶ ἀνδρείους, δὲν θέ-
λουσι φοβηθῆ ἀπὸ ἕνα μόνον ἄνθρωπον.

— Σταθῆτ’ αὐτοῦ ἔως νὰ ἐπιστρέψω, ἀνέκραξεν ὁ
φρουρός, προσέξετε μὴ ἔνγῃ κἀνεις ἔξω ἀπὸ τὸ μονόξυ-
λον, διότι τὸν τουφεκίζω.

— Καὶ ἀναβὰς εἰς τὴν θέσιν του ἐσύριξε. Μετὰ μικρὸν
πλησιάσας αὐθις εἰς τὴν ὅχθην μετὰ δέκα ἄλλων στρα-
τιωτῶν, διέταξε νὰ ἐξέλθωσιν ὅλοι.

— Ποῖοι εἶναι οἱ κωπηλάται; ἡρώτησεν.

— Ήμεῖς οἱ δύο εἰμεθα, ἀπεκρίθησαν συγγρόνως δύο
ἄνδρες παρουσιασθέντες ἐνώπιόν του.

— Σὺ δὲ Κύριε ποῖος εἶσαι; ἡρώτησε τὸν τριτον.

— Τί σὲ μέλει ποῖος εἴμαι; ψέρε με εἰς τοὺς Καπετα-
ναίους σας καὶ ἐκεῖνοι μανθάνουσι τ’ ὄνομά μου.

— Εἶσαι παράξενος ἄνθρωπος, ἀπεκρίθη ὁ φρουρός,
εἴτα στραφεὶς πρὸς τοὺς στρατιώτας εἶπε. Σταθῆτε οἱ
δοκτῷ ἐδὼ καὶ φυλάττετε τοὺς κωπηλάτας. Ἐμπρὸς,
Κύριε, ἐπρόσθετεν ἀποταθεὶς εἰς τὸν ἄγνωστον.

Καὶ διαβάντες ἐνώπιον πυρᾶς, ἥτις ἐθέρμαινε καὶ συγ-
χρόνως ἐφώτιζεν ἐν ἀπόσπασμα, σταθμεῦσιν δλίγα βήματα
μακρὰν τῆς ὅχθης, προύχώρησαν μέχρι τῆς θέσεως
Προσκύνησις λεγομένης, ἐνθα ὑπῆρχε τὸ κέντρον
τοῦ στρατοπέδου, καὶ ἐν τῷ μέσῳ καλύβη σκεπασμένη μὲ
χόρτον, εἰς ἣν ἐλθῶν ὁ φρουρός καὶ μείνας μικρὸν, ἐπέ-
στρεψε, καὶ παραλαβὼν τὸν ἄγνωστον τὸν εἰσῆγαγεν εἰς
αὐτήν. Ἐμφανισθέντος τοῦ ἄγνωστου πέντε ἄνδρες, κα-
θήμενοι πλησίον ἐστίας καὶ θερμαινόμενοι, ἤγέρθησαν
ὑποδεξάμενοι τὸν εἰσελθόντα φίλικώτατα· ήσαν δ’ οὗτοι

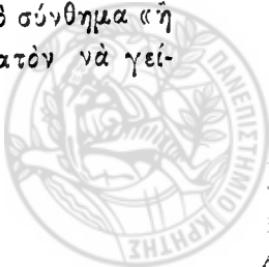
ὁ Νότης Μπότσαρης, ὁ Κίτσος Τσαβέλλας, ὁ Δαγλής, ὁ Δράκος καὶ ὁ Ζέρβας.

— Ποῦ εἶναι ὁ Μάρχος; ἡρώτησεν ὁ μέχρι τοῦδε ἄγνωστος, ἀφοῦ τοὺς ἐνηγγχαλίσθη ἅπαντας.

— Σήμερον τὸ πρωὶ ἀνεχώρησεν, ἀπεκρίθη ὁ Νότης, μὲ ἔξακοσίους συντρόφους, καὶ πρὸ μᾶς ὥρας μᾶς ἔγραψεν διτὶ κατέλαβε τὰ πέντε πηγάδια· ἀς ἵδωμεν τώρα, Κύριε Νοῦτσε, διατί τοιαύτην ὥραν μᾶς ἐνθυμήθης.

— Ἐγώ, βεβαίως, ἀπεκρίθη ὁ Νοῦτσος, μολονότι σᾶς ἀγαπῶ ως ἀδελφοὺς, δὲν σᾶς ἐνθυμήθην. Σᾶς ἐνθυμήθη ὁ Ἀλῆτας. Μὴ ἀγνοῶν πλέον τὴν δεινὴν θέσιν του, ζητεῖ βοηθοὺς καὶ φίλους· διὸ καὶ μ' ἔστειλε νὰ σας συνδιαλλάξω μετ' αὐτοῦ.

— Φίλε Ἀλέξη, εἶπεν ὁ Νότης, δστις, ως ὁ πρεσβύτερος πάντων, κατήρχε τοῦ στρατοπέδου. Τί συνδιαλλαγήν νὰ κάμωμεν μὲ ἄνθρωπον ἀθετοῦντα τὸν λόγον του, μὲ ἄνθρωπον, δστις δελεάσας τὸν ἀδελφόν μου Κίτσον, διεπραγματεύθη μετ' αὐτοῦ, διαμένοντος εἰς Κέρκυραν, ἑωσοῦ τὸν κατέπεισε νὰ ἔλθῃ μετὰ τῆς οίκογενείας του εἰς Ἀρταν, καὶ ἔπειτα ἐπιβούλως τὸν ἐδολοφόνησε, τὸν δ' ἀνεψιόν μου Κώσταν αἰγμαλωτίσας εἰς Βουργαρέλι, ἐκράτησεν ως ὑπηρέτην του ὁ τύραννος; Σὺ ἔξεύρεις, διτὶ ἐξ ὅσων μᾶς ὑπεσχέθη τίποτε δὲν διετήρησεν. Ἦμεις ἐφυλάξαμεν τὰς ὑποσχέσεις μας, ἐπολεμήσαμεν ὑπὲρ αὐτοῦ, ἐκάμαμεν πολλὰς θυσίας, καὶ αὐτὸς μᾶς ἀντήμειψε μὲ ψεύδη καὶ ἀπάτας. Τί νομίζει τοὺς Σουλιώτας, μικρὰ παιδία νὰ παιζῇ μ' αὐτούς; ἄνθρωποι μὴ φοβούμενοι τὸν θάνατον, ἀνατεθραμμένοι εἰς τὴν ἐλευθερίαν, εἰς τὸ εἰδώλον τῆς ὁποίας προσεφέραμεν πολλάκις καὶ γυναικας καὶ τέκνα, καὶ ἐπὶ τῆς σημαίας τῶν ὁποίων ὑπῆρξε πρὸ πολλῶν χρόνων τὸ σύνθημα «ἡ ἐλευθερία, ἡ θάνατος» εἶναι ποτὲ δυνατὸν νὰ γεί-

νωμεν τὸ παίγνιον τοῦ Ἀλῆ; ... Πέντε χιλιάδες Σουλιώται διὰ ν' ἀποθάνωσιν Ἀλλοί μονοι εἰς ἔκείνους, οἵτινες θὰ πέσωσιν ὑπὸ τὰ ξίφη τῶν Καὶ ὁ Νότης ἐτεντώθη ἐπὶ τοῦ ἀκρου τῶν ποδῶν του, ἐπρότεινε τὸ στῆθός του, οἱ δρθαλμοί του ηὔρυνθησαν καὶ ἔθεσεν ἐπὶ τῆς λαβῆς τοῦ ξίφους του τὴν δεξιὰν ὡς ὁ ἥρως τοῦ Ομήρου. Ο Νοῦτσος τὸν ἔθεωρει μὲν κατανυκτικὸν δύμα, ή καρδία του ἐπαλλεν ισχυρῶς, ἐν δάκρῳ ἔρρευσεν ἐπὶ τῶν παρειῶν του, καὶ ἐγερθεὶς τὸν ἐνηγκαλίσθη, χύσας ἀφθονα δάκρυα ἐπὶ τῶν ὄμβων του. Τέσσαρες ἀλλοι ἥρωες ἡγέρθησαν, ἔχοντες ὑπερηφάνως ὑψωμένας τὰς κεφαλάς των μὲν λέοντες, ἔτοιμοι νὰ πηδήσωσιν εἰς τὴν ἄγραν... Εἶναι σκότος, ἐπανέλαβεν ὁ Νότης, καὶ δὲν δύναμαι νὰ σου δείξω τὴν κορυφὴν τοῦ ὅρους, ἐφ' οὐ κεῖται τὸ Σουλιον, ή νέα αὖτη Τρωάς, ἢν κατεδάφισεν δ' Ἀλῆς, καὶ τῆς ὅποιας αἱ γυναικες, ἀντὶ νὰ πέσωσιν αἰγυμάλωτοι εἰς χειρας τοῦ ἐχθροῦ, ὡς αἱ γυναικες τῆς Τροίας, ἐξῆλθον ξιφήρεις, πατάξασαι πρὸ τῶν ποδῶν των τοὺς ζητήσαντας νὰ ἐπιβάλωσι βέβηλον χειρα, ἐπ' αὐτῶν. Εἰς τὸν πυθμένα μιᾶς φάραγγος, Ἀλέξη, ἐθάψαμεν μετὰ πολλὰ ἔτη, τὰ ἀποξηρανθέντα ἔκει λείψανα τῶν κατακρημνισθέντων γυναικῶν καὶ τέκνων μας, δοσα δὲν ἴδυνθησαν νὰ διασωθῶσι.

Βαθεῖα σιγὴ διεδέχθη τὴν ὄμιλίαν τοῦ Νότη. Ο εἰς ἔθεωρει τὸν ἔτερον, καὶ οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ ὄμιλήσῃ τοσοῦτον συνεχίνησαν ἀπαντας οἱ λόγοι τοῦ Νότη. Η σιγὴ αὖτη ἦν σιγὴ κατανυκτικὴ ἐξ ἔκείνων, καθ' ἃς τὸ μὲν στόμα σιγᾷ, ή δὲ καρδία συνδιαλέγεται μετὰ τοῦ νοός· σιγὴ, ἵς τὸ ἐμδριθὲς μεγαλεῖον ή ψυχὴ μόνον αἰσθάνεται.

'Ο Ἀλέξιος Νοῦτσος διέκοψε τὴν σιγὴν ταύτην.

— Οταν ὁ Θεός καὶ ή πατρὶς καλούσιν, εἴπε, τὴν ἀν-

θρωπον πρὸς ἐκπλήρωσιν ὑψηλοῦ καθήκοντος, ὁφείλει ν' ἀπαρνηθῆ ἔαυτὸν, ἵνα καταστῇ εἰκὼν πιστὴ τοῦ πλάστου του. Οὐδηγὸν ἔχοντες οἱ πρόγονοι ἡμῶν τὴν εὔγενη ταύτην ιδέαν, ἀνυψώθηπαν εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς δόξης, ἀφῆσαντες εἰς ἡμᾶς κληρονομίαν ἀθάνατον τὰς ἀπαραμίλλους τῶν πράξεις. Συλλογιζόμενοι ἡμεῖς, νῦν μὲν τὰς ἀπάτας τοῦ Ἀλῆ-Πασᾶ, νῦν δὲ τὰς κακώσεις του, ρίπτομενοι οὕτως εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ μίσους καὶ τῆς ἐκδικήσεως, ἐνῷ διείλομεν εἰσέτι νὰ ὑποστῶμεν μεγάλας θυσίας, ἃς μᾶς ἐπιβάλλει καθῆκον ἱερὸν πρὸς τὴν Πατρίδα, τί λόγον θέλομεν δώσει εἰς τὸ κριτήριον τῶν μεταγενεστέρων, ὅταν κατ' ἐρήμην μᾶς δικάζωσι; Μία σελίς εἰς τὴν νεωτέραν ιστορίαν, ἐν φύσμα, μία ἐκ παραδόσεως ἀνάμνησις, ἡ ἐγκαύχησις τῶν τέκνων μας ὅτι οἱ πατέρες των συνέτριψαν τὰ δεσμὰ τῆς ἐφυδρίστου τοῦ ζήνους δουλείας, καὶ τέλος δ ἀκτινοβόλος τῆς δόξης στέφανος.

'Ο Νότης κατακεκλιμένος ἐπὶ μιᾶς δέσμης χόρτου, ἥγερθη ὡς ὁ ἀκούων αἴφνης πολεμιστὴς τὴν σάλπιγγα τοῦ πολέμου.

— Νοῦτσε, ἐκραύγασε, καὶ τίς ἀρνεῖται νὰ χύσῃ καὶ τὴν τελευταίαν ῥανίδα τοῦ αἷματός του διὰ τὴν πατρίδα; Θέλεις τώρα τὴν στιγμὴν ταύτην νὰ πηδήσω ἐιφήρης ἐντὸς τοῦ Ὁθωμανικοῦ στρατοπέδου; Σὺ γινώσκεις τὰ πλούτη τῆς οἰκογενείας τῶν Μποτσαρέων, τὰ πλούτη τῆς οἰκογενείας τοῦ Τσαβέλλα, αὐτοῦ τοῦ μικροῦ λέοντος (καὶ ἔδειξε τὸν πλησίον τῆς ἑστίας καθήμενον Κίτσον), αὐτοῦ, τοῦ ὅποίου ἡ μήτηρ, μετὰ πεντακοσίων ἀλλων Σουλιώτισσῶν Ἀμαζόνων, ἐπυροβόλει ἀπὸ τὸ φρούριον τῆς Κιάφας τὰ παληκάρια τοῦ Ἀλῆ, καὶ ὡς ἀλλή Ιππολύτη ἔξτηλθε πολλάκις ἐπὶ κεφαλῆς αὐτῶν, φέρουσα τὴν φρίκην καὶ τὸν θάνατον εἰς τὰ ληστρικὰ ἐκεῖνα στί-

φη. "Ολα τὰ ἐγκαταλείψαμεν, τὰ προσεφέραμεν εἰς τὸν βωμὸν τῆς ἐλευθερίας. Ἡξεύρεις δοίας ὑποσχέσσις μᾶς ἔδωκεν ὁ Σερασκέρης, πόσα ὠφελήματα μᾶς προσέφερεν· ἀλλ' ὅλα τὰ κατεφρονήσαμεν ἐνώπιον τοῦ ἐθνικοῦ συμφέροντος, ἐνώπιον τῆς ἐλευθερίας. "Α!
νὰ πολεμήσωμεν ὅμως ὑπὲρ τοῦ Ἀλῆ.

— Νὰ πολεμήσωμεν ὑπὲρ τοῦ Ἀλῆ, διέκοψε τὸν λόγον ὁ Νοῦτσος, πολεμοῦμεν ὑπὲρ τῆς πατρίδος.

— Βλασφημεῖς, Νοῦτσε, ὑπέλαβεν δὲ Νότης.

— Ἀκουσον, καὶ θέλεις ίδει ὅτι δὲν βλασφημῶ.

— Λέγε.

— Η πολιορκία τοῦ Ἀλῆ-Πασᾶ, ἐξηκολούθησε λέγων ὁ Νοῦτσος, κρατεῖ δγδούχοντα χιλιάδας στρατοῦ πέριξ τῶν Ἰωαννίνων. Λυομένης τῆς πολιορκίας, ὁ στρατὸς οὗτος θέλει εἰσβάλει εἰς τὴν Ἀκαρναίαν καὶ τὴν Φθιώτιδα, καὶ ἔκειθεν, ως χείμαρρος, θέλει φεύσει εἰς τὴν Φωκίδα, τὴν Βοιωτίαν καὶ τὴν Ἀττικὴν, καὶ ἔκειθεν εἰς τὴν Πελοπόννησον. Η ἐπανάστασις ἔχει ἀνάγκην ἀντιπερισπασμῶν. Εἴμεθα ἀληθῶς ἀνδρείοτεροι καὶ ἐπιτηδειότεροι τῶν ἔχθρων ἡμῶν πρὸς τὸ μάχεσθαι, ἀλλ' δλίγοις ἐνώπιον ἔχθροῦ καλῶς ὠπλισμένου, καὶ ἐφωδιασμένου πρὸ αἰώνων μὲ παντοῖα πολεμικὰ δργανα καὶ μέσα. Ο Σαρασκέρης πιστεύει ὅτι ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς ὑπεκίνησε τὴν ἐπανάστασιν ταύτην, καὶ ὅτι ἐὰν δυνηθῇ νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὸ φρούριον, θέλει τὴν ἐνισχύσει ἔτι μᾶλλον διὰ τῶν χρημάτων, τῆς ἐπιβροῆς καὶ τοῦ φόβου. Ἐκ τούτου προσήλωσεν ἀπασαν τὴν προσοχὴν αὐτοῦ εἰς τὴν Ἡπειρον. "Οθεν πολεμοῦντες ἡμεῖς ὑπὲρ τοῦ Ἀλῆ-Πασᾶ, καταστρέφομεν τοὺς πολεμίους ἐκείνους, οἵτινες θέλουσι καταπολεμῆσει τοὺς στερεολλαδίτας καὶ Πελοποννησίους. "Αν τοὺς γινκήσωμεν καὶ ἄρωμεν τὴν πολιορκίαν, δ Ἀλῆ-Πασᾶς ἔκὼν ἀέκων θέλει συνταχθῆ μετὰ τῶν Ἑλλήνων,

οῖτινες θέλουσιν ὡφεληθῆ ἐκ τῶν μέσων του. "Αν δὲ διυγηθῶμεν νὰ ἀρωμεν τὴν πολιορκίαν, τούλάχιστον θέλομεν κρατεῖ ἐνταῦθα τὸν πολιορκητὴν στρατὸν, χορηγοῦντες τὴν εὐκαιρίαν τοῦ νὰ προχωρῶσιν οἱ ἐπαναστάται Νὰ σᾶς εἶπω μίαν ἀλήθειαν. 'Ο Ἀλῆς φρονεῖ ἀκόμη διτὶ τὸ Δοθλέτι πιθανὸν νὰ τὸν συγχωρήσῃ, μὲ τὴν ὑπάσχεσιν νὰ σβέσῃ τὴν ἐπανάστασιν ἀλλ' οἱ ὑποκινήσαντες τὸν Σουλτάνον νὰ στείλη στρατιὰν κατ' αὐτοῦ, φοβούμενοι, μήποτε καταπατῶν τὴν ἐπανάστασιν καὶ ἐπανερχόμενος εἰς τὴν εὔνοιάν του τοὺς καταστρέψῃ, μετέρχονται πᾶν μέσον καὶ πᾶσαν μηχανορράφιαν εἰς τὸ νὰ διατηρῶσιν ἀχμαίας τὰς κατ' αὐτοῦ ὑπονοίας. Δὲν τολμῶ νὰ σᾶς βεβαιώσω, μ' ὅλους τοὺς ὄρχους του, διτὶ θέλει διατηρήσει τὸν λόγον του καὶ τὰς ὑποσχέσεις του ἀλλὰ τόσον χειρότερα δι' αὐτὸν, διότι θέλει ἀφεύκτως ἀπολεσθῆ. 'Ημεῖς δομῶς δὲν πρέπει νὰ τὸν ἀπελπίσωμεν, καθ' ὅσον ἔξωθεν πολλὰ τῷ ὑπόσχονται, διτὶ δηλαδὴ θὰ τῷ δοθῇ ἀμνηστεία καὶ τελεία συγχώρησις, ἵνα μείνῃ αὖθις Βαλ.λῆς ὡς πρότερον, έτ' αὖ προσκυνήσῃ. Βλέπετε όπόσον ἡ θέσις του μᾶς εἶναι χρήσιμος. "Αν παραδοθῆ, θὰ πολεμήσωμεν ἡμεῖς μόνοι· οἱ "Ελληνες μ' ὅλον αὐτὸν τὸν στρατὸν. "Αν διατηρηθῆ, θέλομεν προχωρεῖ, πολεμοῦντες μὲ ἀποσπάσματα. "Αν ἔνωθῇ μεθ' ἡμῶν, τετέλεσται. 'Ἐννοείσατε, πιστεύω, ἥδη, διτὶ πολεμοῦντες ὑπὲρ αὐτοῦ, ἡ οὕτως ἡ ἀλλως πολεμοῦμεν ὑπὲρ ἡμῶν.

Σιγὴ ἐπεχράτησε δι' ὀλίγας στιγμὰς, σιγὴ σκέψεως· οἱ λόγοι τοῦ Νούτσου ἦσαν πειστικοὶ καὶ ἀκαταμάχητοι.

— Μᾶς παραδίδει τὴν Κιάφαν; εἴπε τέλος πάντων δ Τσαβέλλας.

- Ἐλθετε νὰ συνδιαλεχθῆτε μετ' αὐτοῦ καὶ νὰ συνθηκολογήσητε, ἀπεκρίθη ὁ Νοῦτσος.
- Άς ἔλθῃ μόνος ὁ Νότης, εἶπον οἱ τέσσαρες δπλαρχηγοί, ὅ,τι πράξῃ τὸ παραδεχόμεθα.
- Δὲν ὑπάγω μόνος, ἀπεκρίθη ὁ Νότης.
- Ἐπαρε ὅποιον θέλῃς μαζί σου, τῷ εἶπον ὅλοι.
- Οχι, δὲν πέρνω ἐγὼ, ήμεῖς διορίσετε.
- Ἐπαρε τὸν Τσαβέλλαν καὶ τὸν Δράκον, εἶπον δὲν γληζ καὶ ὁ Ζέρβας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Η ΣΥΜΒΑΣΙΣ.

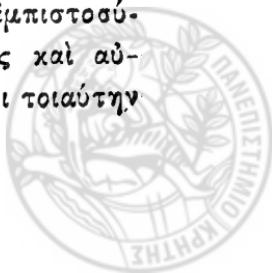
Μετὰ μίαν ὥραν, οἱ τρεῖς δπλαρχηγοὶ μετὰ τοῦ Ἀλεξίου Νούτσου, ἡσαν ἐνώπιον τοῦ Ἀλῆ-Πασᾶ συνδιαλεγόμενοι.

— Ο, τι ὑπεσχέθην εἰς τὸν Ἀλέξη, ἔλεγεν δὲ Πασᾶς, μπέσα γιὰ μπέσα, θέλω τὸ διατηρήσει μὰ τὸ κεφάλε μου· καὶ τὴν Κιάφαν καὶ χρήματα καὶ ὅ,τι ἄλλο θέλετε, θέλω σᾶς δώσει.

— Δός μας, εἶπεν ὁ Τσαβέλλας, ἔνα Βουγιουρδὶ νὰ μᾶς παραδώσῃ δὲ Μπούρτο-Τσάλλης τὴν Κιάφαν.

— Νὰ σᾶς δώχω, ὡρὲ πύρο μου, ἀπεκρίθη δὲ Πασᾶς, ἄλλὰ καὶ ν' ἀσφαλίσωμεν δὲ εἰς τὸν ἄλλον· ἐγὼ ἡξεύρω, ὅτι ὅταν οἱ Σουλιῶται δώσωσι τὸ μπέσα των δὲν τὸ γυρίζουν· ἵσως δύμως σεῖς θέλετε ν' ἀσφαλισθῆτε.

‘Ο ποντρὸς Ἀλῆς, τοῦ ὅποίου ἡ τυραννικὴ ψυχὴ ποτὲ δὲν ἀνεπαύετο, οὕτ' εἰς οὐδένα εἶχεν ἐντελῇ ἐμπιστοσύνην, χαρακτηριστικὸν παντὸς τυράννου, δστις καὶ αὐτοὺς τοὺς υἱούς του ἐπετήρει, ἐγίνωσκεν δτι τοιαύτην

πρότασιν προτείνων ἡθελε παροξύνει τοὺς Σουλιώτας· δι-
θεν ἔκάλυψεν αὐτὴν ὑπὸ τὴν ἀνωτέρω μορφήν.

— Ἐγὼ θὰ σᾶς δώχω, ὑπέλαβεν ὁ Ἀλῆς, τὸν ἔγγο-
νδν μου Χουσεὴν-Βέην, υἱὸν τοῦ υἱοῦ μου Μουχτάρη.

— Κ' ἡμεῖς θὰ σοῦ δώσωμεν, ἀπεκρίθη ὁ Νότης, ὁμή-
ρους ἐκ τῶν ἐπισημοτέρων οἰκογενειῶν.

Καὶ οὗτω συμφωνήσαντες, συνέταξαν συνθήκην ἣν
ὑπέγραψεν ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς, ὁ Νότης Μπότσαρης, ὁ Τσα-
βέλλας καὶ ὁ Δράχος, Οἱ ὄμηροι ἐκ μέρους τῶν Σουλι-
ωτῶν ἥσαν ἐπίσημοι γόνοι ἐνδόξων ἡρώων. Ο υἱὸς τοῦ
Μόρχου Μπότσαρη μετὰ τῆς μητρός του Χρυσηΐδος, ὁ
ἀδελφὸς τοῦ Μάρκου Κώστας, ἡ ἀδελφὴ τοῦ Δράχου
κλ. Ἐκ δὲ τοῦ Ἀλῆ-Πασᾶ, ὁ ἔγγονός του Χουσεὴν-Βέ-
ης. Ἡ Κιάφα, παραδιδομένη εἰς αὐτοὺς, ἐμελλε νὰ
χρησιμεύσῃ ἐν ἀνάγκῃ καὶ ὡς καταφύγιον τοῦ Ἀλῆ,
ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν Σουλιωτῶν. Ο Ἀλῆς, κατ'
αὐτὴν, ἐμελλε νὰ προσφέρῃ ἀρχετὸν χρηματικὸν καὶ
πολεμοφόδια.

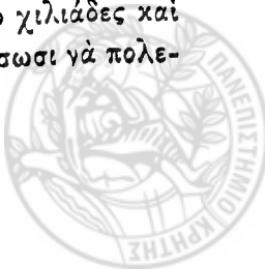
— Ήδη πρέπει νὰ σκεφθῶμεν, εἴπεν ὁ Νότης, πῶς νὰ
διαλύσωμεν τὴν πολιορκίαν.

— Ναι, ἀπεκρίθη ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς.

— Πόσος στρατὸς εἶναι εἰς τὸ φρούριον; ἡρώτησεν ὁ
Δράχος.

— Εκτὸς τῆς φρουρᾶς, ἀπεκρίθη ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς, συγ-
κειμένης ἐκ τριῶν χιλιάδων, ὁ Ταηραμπάζης ἔχει δύο
χιλιάδας στρατιώτας, ὁ Ἀγος-Βασιάρης χιλίους πεν-
τακοσίους, ὁ Σελήμ-Βέης χιλίους διακοσίους, ὁ Σιλιχ-
τάρ-Πόδας χιλίους ἑξακοσίους καὶ ὁ Σέλφο Μέτσος τε-
τρακοσίους Τόσκιδες.

— Τῇ ἀληθείᾳ, εἴπεν ὁ Νότης, ίδού δκτὼ χιλιάδες καὶ
ἐπέκεινα στρατιώτας.. Μ' αὐτοὺς, ἀν θελήσωσι γὰ πολε-

μήσωσι μὲ προθυμίαν, δύναται τις νὰ καταστρέψῃ όλό-
κληρον τὸ Τουρκικὸν στρατόπεδον.

— Ἐχεῖνοι οἵτινες θὰ μᾶς κάμωσι χόπον, ἀπεκρίθη
ὁ Πασᾶς, εἶναι οἱ Ἀλβανοί· ἂν ησαν δῆλοι ἐνωμένοι
καὶ σύμφωνοι, ἐγὼ κάνενα δὲν ἐφοβούμην. Τὸ σκυλὶ ὁ
Ἰσμαήλ-Πασᾶς, αὐτὸς μὲ ἡφάνησε, διότι μοῦ διέφθει-
ρε τοὺς περισσοτέρους Βεΐδες. Τίποτε δὲν λογαριάζω
τοὺς Δουδούμιδες· τὸ ἀρβανάτικον καρυοφύλλει μὲ συγ-
χίζει.

— Ν' ἀφήκῃς, Βεζύρη μου, εἴπεν ὁ Νότης, τὸ Σιλιχ-
τάρ-Πόδα μετὰ τῶν χιλίων ἔξακοσίων του νὰ φυλάττω-
σι τὸ φρούριον. Οἱ ἄλλοι δῆλοι νὰ ἐτοιμασθῶσι νὰ κάμω-
σι μίαν ἔξοδον τὰ ἔημερώματα τῆς νυκτὸς τῆς πρώτης
τῆς Σελήνης· νὰ ῥιφθῶσιν οὗτοι ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ φρου-
ρίου καὶ ἡμεῖς συγχρόνως ἀπὸ τὴν Προσκύνησιν
ἐπὶ τοῦ Τουρκικοῦ στρατοπέδου, νὰ τὸ βάλωμεν μεταξὺ¹
δύο φωτιῶν. Ἐλπίζω τότε νὰ στείλωμεν εἰς τὸν διάβος
λον τοὺς καλούς σου πολιορκητάς.

— Ωραίον σχέδιον, ἀπεκρίθη περιχαρῶς ὁ Πασᾶς.

— Ἡδη πρέπει νὰ προσδιορίσωμεν καὶ τὸ σύνθημα,
εἴπεν ὁ Τσαβέλλας, διὰ νὰ μὴν ἀνακατωθῶμεν εἰς τὸ
σκότος καὶ κτυπώμεθα μεταξύ μας.

— Ἐκ μέρους ἡμῶν, εἴπεν ὁ Πασᾶς, τὸ σύνθημα θέλεις
εἶγαι φλωρὶ, ἐχλέξατε καὶ ὑμεῖς τὸ ἴδικόν σας.

— Τσικούρι, ἀπεκρίθη ὁ Τσαβέλλας.

— Τώρα, Βεζύρη μου, εἴπεν ὁ Νότης, εἶναι καιρὸς ν'
ἀναχωρήσωμεν. Αὔριον σοὶ στέλλομεν τοὺς δμήρους μας
εἰς τὸ φρούριον. Στείλε τὸν Νοῦτσον νὰ τοὺς παραλάβῃ,
φέρων μεθ' ἑαυτοῦ τὸν Χουσεήν-Βέην.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Η ΝΥΞ ΤΗΣ ΠΡΟΔΟΣΙΑΣ.

Ἡ Ἐμινὲ περιέμενεν ἀνυπόμονος μέχρι τοῦ μεσονυκτίου τὸν Σελήν. Βέην. Τίς ἡξεύρει, ἐσυλλογίζετο, ἐὰν δὲν ἐμποδίσθη ἀπὸ κάμμιαν ἔκτακτον ὑπηρεσίαν, ἢ, ἐὰν ἀναγνωρισθεὶς πρὸ τῆς θύρας τοῦ γυναικωνίτου μου, συνελήφθη ὑπὸ τῶν φυλάκων· ἀλλ’ ἡ ἐδική μου θύρα εἶναι ἔρημη, κἀνεὶς δὲν τὴν φυλάττει· τὸ κατ’ ἐμοῦ μῆσος τοῦ Πασᾶ μ’ ἀπαλλάττει τούλαχιστον ἀπὸ δχληρὰς ἐπιτηρήσεις. Μετὰ πολλὰς ἀπαισίους σκέψεις, παρελθόντος τοῦ μεσονυκτίου, ἡτοιμάζετο νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν κλίνην, ὅτε νυγμὸς ἡκούσθη εἰς τὴν θύραν τῶν δωματίων της, ως νὰ τὴν ἔξει γαλῆ διὰ τῶν δινύχων της. Ἡ Ἐμινὲ ἔδραμε πρὸς τὴν θύραν, ἔστησε τὸ οὖς εἰς αὐτὴν μετὰ προσοχῆς, ἀλλὰ μεγίστη σιγὴ ἐπεκράτει ἔξωθεν. Μετ’ ὀλίγον δ αὐτὸς νυγμὸς ἔξηκολούθησε, καὶ πλησιάσασα αὔθις δὲν ἐτόλμησε ν’ ἀνοίξῃ, φοβουμένη μὴ δ Πασᾶς ἔστειλέ τινα τῶν ἀχρείων ἔκείνων δορυφόρων του νὰ θορυβήσῃ εἰς τὴν θύραν της, θέλων νὰ τὴν ἐνοχοποιήσῃ ως δεχομένην τὴν νύκτα ἐπισκέψεις εἰς τὰ δωμάτιά της. Τέλος θεωρῶν δ Ἰσούφ, διότι αὐτὸς ἦτον, ὅτι μετὰ τοὺς δύο νυγμοὺς δὲν ἥλθε ν’ ἀνοίξῃ τὴν θύραν, εἴπε σιγαλὰ «έγώ είμαι Χανούμ, ἀνοίξε.» Ἡ Ἐμινὲ ἀκούσασα τὴν φωνὴν τοῦ Ἰσούφ ἥνεῳξε μετὰ σπουδῆς τὴν θύραν· ἀλλ’ ἀντὶ νὰ παρουσιασθῇ ἐνώπιόν της δ Σελήν-Βέης μὲ γυναικεῖα ἐνδύματα, ὥφθη μὲ τὴν συνθητὴ του ἐνδυμασίαν καὶ μὲ τὸ χρυσοῦν ἐγχειρίδιον εἰς τὴν ζώνην, καὶ μετ’ αὐτὸν δ Ἰσούφ μειδιῶν.

— Τί ἀνάθεμα ἔκαμες, Ἰσούφ; τῷ εἴπεν ἡ Ἐμινὲ

Ἐντρομος· τί μ' ἔφερες, χανταχωμένε, τὸν Σελήνη-Βέην, τοιουτοτρόπως ἐνδεδυμένον; ἀν σᾶς ἔβλεπε κάνεις, τί φωτιὰ ἡθέλατε ἀνάψει εἰς τὸ κεφάλι μου; καὶ τίς ἡξεύρει ἐὰν δὲν σᾶς εἶδαν.

— Ο γέρω Λύκος ξέρει τί κάμνει, ἀπεκρίθη ὁ Ἰσούφ γελῶν. "Εἶώ βρέχει μὲ τὸ λαζήν· ταῖς καλαῖς τοῦ φέγγου δὲν πλησιάζει κάνεις τὴν πόρτα σου καὶ τώρα ποῦ βρέχονται καὶ τὰ δόντια τῶν ἀνθρώπων, θάρθοῦν νὰ καμαρώσουν τὸ κατῶφλί σου.

— Καὶ πῶς τὸν ἔφερες ἔτσι ἀνόητε;

— Δὲν εἴχαμεν καὶ ρὸν νὰ παιξαμεν τὸ καρναβάλι, ἀπεκρίθη ὁ Ἰσούφ.

— Υπαγε εἰς τὴν ἔξωθυραν καὶ πρόσεχε μὴ πάθωμεν κάμμια παληοδουλειά, τῷ εἶπεν ἡ Χανούμ μὲ τόνον ἐπιτακτικὸν, συνήθη εἰς τὰς Ὀθωμανίδας.

Καὶ ὁ Ἰσούφ ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸ δωμάτιον.

— Χανούμ, εἶπεν ὁ Σελήνη-Βέης μείνας μόνος, ἀφοῦ πρῶτον τῆς ἐφίλησε τὴν χεῖρα, δὲν ἔχω καιρὸν, οὕτ' εἶχον διὰ νὰ καταφύγω εἰς μεταμορφώσεις· εἰπέ με τί θέλεις, η μᾶλλον τί προστάζεις; διότι περισσότερον ἀπὸ ἐν τέταρτον τῆς ὥρας δὲν ήμπορῶ νὰ σταθῶ ἐδῶ.

— Καὶ διατί; ἀπεκρίθη ἡ Ἐμινέ.

— Διότι μετ' ὀλίγον, ὑπέλαβεν ὁ Σελήνη, θὰ ὑπάγω νὰ ἐνταμώσω τὸν Σερασκέρην.

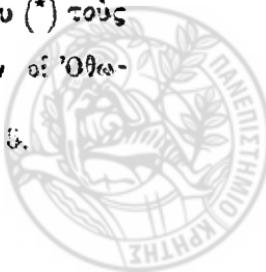
— Καὶ τί δουλειὰν ἔχεις τέτοιαν ὥραν μὲ τὸ Σερασκέρην;

— Τώρα ἔχομεν εἰς τὴν παγίδα τὴν Τίγρην.

— Τί λέγεις;

— Ναὶ, δ ἀνεψιός μου Χαμζάς ὁ θαλαμηπόλος τοῦ Πασᾶ, ἐπάστρεψεν ἐντὸς τοῦ καφφὲ ὁτσακίου (*) τοὺς

(*) Δωμάτιον μὲ ἐστίαν, ἐνθα ψήνουσι τὸν καφρὲν εἰς Ὁθωμανοὺ Μεγιστάνες.

ναργιλέδες του, ὅτε αἴφνης βλέπει τὸν Ἀλέξην Νοῦτσον καὶ τρεῖς καπετάνους Σουλιώτας νὰ εἰσέλθωσιν ἀπὸ τὴν μικρὰν θύραν καὶ νὰ διευθυνθῶσιν εἰς τὸ πράσινον δωμάτιον. Τὸν Χαμζὰν ἔχρυπτεν ἀρμάριον μέγα, διὸ καὶ οἱ εἰσελθόντες δὲν τὸν εἶδον· ὅθεν περιεργείᾳ φερόμενος, ἀφοῦ οὗτοι εἰσῆλθον καὶ ἐκλείσθησαν, ὑπῆγε καὶ αὐτὸς, κρατῶν ναργιλὲν τοῦ Πασᾶ εἰς χεῖρας, καὶ ἐκάθησεν εἰς τὴν θύραν, ὥστε, ἀν φωραθῆ, νὰ ὑποχριθῇ ὅτι ἐκάθητο ἔκει, μήδ ἡ Πασᾶς θελήσῃ νὰ καπνίσῃ· κολλήσας δὲ τὸ οὖς εἰς αὐτὴν, ἦκουσεν ὅλην τὴν συνδιάλεξιν. Εἶναι περιττὸν, Χανούμ, νὰ σοῦ διηγηθῶ τὰς λεπτομερείας· τοῦτο δὲ μόνον σοῦ λέγω, ὅτι ἐσυμφώνησαν νὰ βιφθῶσι τὰ ξημερώματα τῆς πρώτης υγιείας τῆς νέας Σελήνης αἴφνης κατὰ τοῦ τουρκικοῦ στρατοπέδου, οἱ μὲν Σωλιώται ἀπὸ τὴν Προσκύνησιν, οἱ δὲ Ἀληπασαλίκοι ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ φρουρίου· ἔχουσι δὲ σύνθημα φλωρὶ καὶ τσικούρι. Ἰδοὺ διατί θὰ ὑπάγω εἰς τὸν Ἰσμαήλ-Πασᾶ· θὰ τὸν εἰδοποιήσω νὰ λάβῃ μέτρα.

— Τί λογῆς θὰ τὸν εἰδοποιήσῃς ἡρώτησεν ἡ Ἐμινὲ, θὰ ὑπάγης ἐσύ;

— Ναι, θὰ ὑπάγω μόνος μου, ἐγὼ ὁ ἔδιος.

— Πότε;

— Ἀπόψε.

— Πρόσεχε μή σ' ἐννοήσωσι καὶ ἐγάθης.

— Μή σε μέλῃ. Εἰπέ με μόνον τί μὲ θέλεις;

— Τώρα, ἀπεκρίθη ἡ Ἐμινὲ, μετεκόμισε τὴν κατηραμένην Βασιλικὴν εἰς τὸ Ἀνατολικὸν μέρος τοῦ Σεραγιοῦ, ὅθεν ἔχασα τὴν ἐλπίδα μου νὰ τὴν ἴδω πλακωμένην ὑπὸ κάτω εἰς κάνενα τοῖχον, κριμάς τὰ γραμματάκια μου καὶ τὰ καρδιοκτύπιά μου· ἐσυλλογίσθην ὅμως ἄλλο μέσον ἐπιτυχέστερον. Λάβε αὐτὸς τὰ γραμματάκια καὶ

θός το εἰς τὸν Ἰσμαήλ-Πασᾶν· δὲν ἥξευρα δποῦ θὰ πηγαίνῃς ὁ ἔδιος καὶ σ' ἔχραζα διὰ νὰ τὸ στείλης μὲ τὸν φίλον.

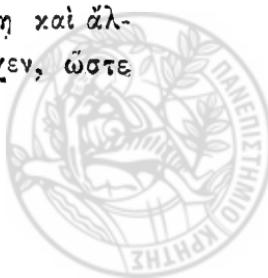
— Καὶ τί γράφεις;

— Ανάγνωσέ το· δὲν τὸ ἐσφράγισα ἀκόμη.

‘Ο Σελήνη ἀναγινώσκει τὸ γραμμάτιον.

«Πασᾶ μου σὲ ἀσπάζομαι, ἐγὼ ἡ κατακαῦμένη καὶ θλιμμένη Χανούμη τοῦ ἀγρίου Ἀλῆ· καὶ μάθε ὅτι ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸ Κιόσκι εἶναι μία θύρα κλεισμένη μὲ λιθάρια· αὐτὴ σκεπάζει ἔνα λαγοῦμι ὃποῦ φθάνει ἕως τὸ μεγάλο θεάτρον. Φκιάσε μερικὰ μονόξυλα, βάλε μέσα κάμμια ὅια-κασαριὰ παληκάρια καὶ πέρασέ τα ἀπὸ κάτω 'σ τὸ κιόσκι· καίκι τοῦ Ἀλῆ δὲν εἶναι ἔκει, μήτε φύλακες. Ἡ θύρα εἶναι εὔκολον νὰ χαλασθῇ· εἰς τὴν μέση τῆς θύρας εἶναι ἔνα μαῦρο μεγάλο λιθάρι καὶ ἀπ' αὐτὸ θὰ τὴν γνωρίσουν οἱ ἄνθρωποί σου».

— Τὸ σχέδιόν σου, Χανούμ, εἶναι ἀξιόλογον, εἴπεν ὁ Σελήνη-Βένης μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐπιστολῆς, ἀλλ' ἀκατόρθωτον. ‘Ισως ἐλησμόνησες, ἡ δὲν τὸ γνωρίζεις, ὅτι ὅταν ὁ Πασᾶς ἔφραξε τὴν θύραν, ἔρριψε μικροὺς λί-θους καὶ χώρατα, καὶ ἔφραξεν ὁλόκληρον τὴν ὑπόνομον· ἐπειτα ἔκαμε καινούριον τὸ πάτωμα τῆς αἰθούσης, διὰ νὰ ἔξαλειφθῇ ἡ καταπακτή. Διὰ νὰ χαλασθῇ ἡ θύρα καὶ ν' ἀνοιχθῇ ἡ ὑπόνομος· εἶναι εὔκολώτατον. ‘Οταν ὅμως φθά-σουν οἱ εἰσελθόντες εἰς τὸ πάτωμα νὰ τὸ συντρίψουν, δὲν θὰ ἐννοηθῶσιν ἀμέσως καὶ νὰ χαθῶσιν ὅλοι; . . . Χανούμ, ἐξηκολούθησεν ὁ Σελήνη, ἥξεύρεις τί μᾶσος ἔχω κατὰ τοῦ Ἀλῆ. Φονεύσας ὁ ἀχρεῖος τὸν πατέρα σου, τὸν ἥλευ-θέρωσε διαμιᾶς ἀπὸ τὸν ψεύσικον τοῦτον κόσμον· τὸν δυ-στυχῇ ὅμως πατέρα μου κρατήσας εἰς τὰ δεσμὰ δύο ἔτη, τὸν ἔβασάνιζε καθεκάστην διὰ νὰ τῷ φανερώσῃ καὶ ἄλ-λους θησαυροὺς, ἀφ' οὗ τοῦ ἐπῆρεν, ὅ,τι εἶχεν, ὥστε

ξέπενευσεν εις τὰς βασάνους· τὸν θεῖόν μου ἐδολοφόνησεν εἰς τὸ ρεῦμα τοῦ Δελβίνου· ἡ μήτηρ μου καὶ θεία σου ἀπέθανεν ἀπὸ λύπην καὶ δυστυχίαν· γηλιάκις σὲ εἴπα νὰ τὸν φονεύσω καὶ ν' ἀποθάνω καὶ ἐγὼ μαζί του, καὶ σὺ μὲ τὰς ιδιοτροπίας σου μ' ἐμποδίζεις· ἐπιθυμεῖς νὰ τὸν ιδῆς αἰχμάλωτον.

— Ναι, ναι, τὸν διέκοψεν ἀπεκριθεῖσα ἡ Ἐμινὲ μετ' δργῆς ὅστις τὸν φονεύσῃ εἶναι ἔχθρός μου.. ὁ προφήτης ὁμιλεῖ εἰς τὴν καρδίαν μου. “Ω! γλήγωρα θὰ τὸν σύρωσιν αἰχμάλωτον.” Υπαγε, ξέάργησες πολύ· ἐκάθησες περισσότερον ἀπὸ ἐν τέταρτον.

Κρότος δυνατὸς ἀκουσθεὶς εἰς τὴν θύραν τοῦ προδόμου τῆς Ἐμινὲς, δὲν ἔδωκε καιρὸν τῷ Σελήμ-Βέη ν' ἀπαντῆσῃ. Ἡ Ἐμινὲ ἐφρικίασεν, «έχάθημεν», εἶπεν ἐντρομος, καὶ δραμοῦσα ἡγέωξεν ἐν ἀρμάριον, ἐλαβε δύο κλεῖδας καὶ πλησιάσασα τὸν Σελήμ-Βέην, τὸν ἔσυρε μηχανικῶς ἀπὸ τὴν χεῖρα καὶ τὸν ὠδήγησεν ἀπὸ μίαν μικρὰν θύραν, ἦν ἡγέωξε διὰ τῆς μιᾶς κλειδὸς εἰς ἓνα στενὸν διάδρομον. “Οτε δ' ἔφθασαν εἰς τὸ βάθος τοῦ διαδρόμου, ἡγέωξεν ἑτέραν θύραν, καὶ ὠθησεν εἰς τὰ ἔνδον τὸν εἰς τὸ σκότος συρόμενον Σελήμ-Βέην. Λάβε εἶπε, τὴν κλεῖδα καὶ κλεῖσε καλά· εἶναι ὁ λουτρών· πρόσεχε μὴ προχωρήσῃς ἐνδότερον καὶ πέσης εἰς τὴν δεξαμενήν.

Ἐπιστρέψασα εἰς τὸ δωμάτιόν της, εῦρε τὰς δύο θεραπαινίδας της ίσταμένας ὅπισθεν τῆς θύρας.

— Κυρά, τῇ εἶπον, εἰς τὴν θύραν κρούουν ἀδιακόπως.

Ναὶ τῷντι ἔτερος κρότος δυνατώτατος ἡκούσθη. Ἡ δυστυχῆς Ἐμινὲ ἵστατο ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δωματίου ἀκίνητος, ως νὰ ἐπέσκηψε κεραυνὸς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς της, μηδέλως ἀμφιβάλλουσα ὅτι τὴν κατήγγειλαν, ως εἰσαγαγοῦσαν ἄνθρωπον εἰς τὰ δωμάτιά της καὶ ὅτι μεγίστη συμφορὰ τὴν ἡπείλει. Άλλὰ τί ηδύνατο γὰ πράξῃ;

νὰ μὴν ἀνοίξῃ τὴν θύραν; ἀλλ’ ἐὰν ἥσαν ἀνθρωποι τοῦ Πασᾶ, ἀπεσταλμένοι ἐπίτηδες, ἐσυλλογίσθη, θέλουσι τὴν βιάσει βιεῖαιών. Ὁθεν συγκεντρώσασα τέλος πάντων ὅλον τῆς τὸ θάρρος

— Ποῖος εἶναι; ἔφωναξεν.

— Ἀνοίξε, θείσα, ἡχούσθη φωνὴ ἔξωθεν.

— Ὡ Θεέ μου! τοιαύτην ὥραν, πόσον μ’ ἐφόδησεν. Εἴναι ή Χατιτσὲ, εἰπεν ἐν βαρυθυμίᾳ, ἀνοίξατε τὴν θύραν, ἐπρόσθεσεν ἀποταθεῖσα πρὸς τὰς θεραπαινίδας τῆς.

Καὶ δεκαεπταετής κόρη, ὥραιοτέρα καὶ αὐτῶν τῶν Οὐρὶ τοῦ Ὄθωμανικοῦ Παραδείσου, εἰσῆλθε περιχαρῆς καὶ γελῶσα. Εἴτα ριψθεῖσα χαριέντως εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς Ἐμινὲς τῆς ἐφίλει τὰς χειρας· αὕτη δὲ τῆς ἐνετύπωσεν ἀπειρα φιλήματα εἰς τὸ ἀλαβάστρινον μέτωπόν της.

— Πῶς ἥλθες τοιαύτην ὥραν, κόρη μου; τῇ εἰπεν ἡ Ἐμινὲ, ποῦ εὑρέθης εἰς τὸ Σεράγι;

— Ἡλθον νὰ ἴδω, ἐὰν φοβησαι τὰ ντίνια (τὰ πνεύματα) ἀπεκρίθη ή Χατιτσὲ γελῶσα.

— Αληθινὰ μ’ ἐτρόμαξες, εἰπεν ἡ Ἐμινέ.

— Ναί; ἐτρόμαξες; Ἀν ἥξευρα, θείσα μου, ὅτι θὰ τρομάξης δὲν ηρχόμουν.

— Μὲ τοὺς βρόντους σου, τρελλόπαιδον, ἔξύπνισες καὶ τὰς καῦμένες αὐτὲς, τῇ εἰπεν ἡ Ἐμινὲ, δείξασα τὰς θεραπαινίδας τῆς.

— Πῶς ἀλλιώς ἥθελε νὰ κάψω τὰ τσίνια; . . . χωρὶς βρόντους; καὶ ἔξεχαρδίσθη γελῶσα.

— Δὲν μὲ λέγεις πῶς εὑρέθης τέτοιαν ὥραν εἰς τὸ Σεράγι;

— Ο θεῖός μου ἔκραξε τὸν πατέρα μου νὰ τὸν ὄμιλήσῃ μίαν παραγγολὴν, καὶ μ’ ἐπῆρε καὶ μὲ μαζί του, ἐπειδὴ, ώς μὲ εἰπεν ὁ πατήρ μου, παρεπονεῖτο ὅτι εἶχε πολλὰς ἡμέρας νὰ μὲ ἴδῃ· ὅταν ἥθελε νὰ φύγῃ ὁ πατήρ

μου, τὸν εἶπε νὰ μ' ἀφήσῃ νὰ κοιμηθῶ εἰς τὸ χαρέμι καὶ ἐγὼ ἥλθα ἐδῶ. Ἡξέρεις, θείτσα μου, ὅτι μ' ἀγαπᾶ, ἀλλ' ἔγα, τί νὰ σ' εἰπῶ, ἔγαπῶ καὶ ήτερα ἐσένα. Τὰ παθήματά σου καὶ τὸ πρός σὲ μίσος του μὲ κάμνουν νὰ σὲ πονῶ, καὶ πολλάκις κλαίω ὅταν ἐνθυμοῦμαι τὴν σκληρότητά του.

Καὶ ταῦτα λέγουσα ἡ καλὴ κόρη, τὴν ἐνηγκαλίζετο καὶ τὴν κατεφίλει.

— Καὶ δὲν φοβεῖσαι, εἶπεν ἡ Ἐμινὲ, μὴ τὸ μάθη καὶ σὲ χολιάσῃ;

— Τί μὲς μέλει; ἀς χολιᾶ ὅσον θέλῃ· τί θὰ μοῦ κάμη; Εἴμαι θυγάτηρ τοῦ Πασόμπεη καὶ τῆς ἀδελφῆς του καὶ δὲν κοτῷ νὰ κάμη τίποτες.

— Καὶ τί τὸν ἥθελε, κόρη μου, ὁ Πασᾶς τὸν πατέρα σου;

— Νὰ ἑτοιμάσῃ τοὺς ἀνθρώπους του νὰ ἔβγουν νὰ κτυπήσουν τοὺς Τούρκους. Νὰ σὲ εἰπῶ, θείτσα μου, τὴν ἀλήθειαν; δὲν ἐπρόσεχα, διότι ἡμούν παραζαλισμένη· Καὶ τὸ πρόσωπόν της ἐσκυθρώπασε.

— Δὲν μὲ λέγεις, κόρη μου, τί ἔπαθες; τί ἔχεις;

— Τί νὰ ἔχω, θείτσα μου, Ο πατέρος μου θέλει νὰ μὲ ὑπανδρεύσῃ μὲ τὸν υἱὸν τοῦ Τανραμπάζη· ἐγὼ δὲν τὸν θέλω.

— Καὶ διατέ δὲν τὸν θέλεις;

— Ἀλλὰχ, ἀλλάχ! δὲν τὸν θέλω, διότι.

— Διότι δὲν τὸν ἀγαπᾶς· δὲν εἶναι ἔτσι;

— Ναί.

— Ἀμμ' ἀν θελήσουν νὰ σοῦ τὸν δώσουν;

— Πῶς, διὰ τῆς βίας;

— Ναί.

— Τότε προτιμῶ νὰ πέσω εἰς τὴν λίμνην νὰ πνιγῶ.

— Φαίνεται, ἀκριβή μου χόρη, ὅτι κάποιον ἄλλον
ἀγαπᾶς.

— Εἰς σὲ, θείτσα μου, ἀπεκρίθη ἡ κόρη ἔηροκατα-
πίνουσα, δὲν ἡμπορῶ νὰ τὸ κρύψω. ἀγαπῶ ἄλλον.

— Εἰπέ μου ποῖον, μήπως ἡμπορέσω νὰ σου βοηθήσω.

— Τί νὰ σ' εἰπῶ. ἀγαπῶ τὸν Σελήνυ Βέην.

— Νὰ ἰδοῦμεν δύμας, κόμη μου, ἀν σ' ἀγαπᾶ καὶ αὐτός.
Ν' ἀγαπᾶ ὁ εἰς καὶ νὰ μὴν ἀγαπᾶ ὁ ἄλλος, εἶναι ως τὰ
παραταίρια ποδήματα.

— Τρελλαίνεται, ἀπεκρίθη ἐνθουσιωδῶς ἡ ὥραία κόρη.

— Δυσκόλως, μοὶ φαίνεται, θὰ σὲ τὸν δώσῃ ὁ πα-
τήρ σου.

— Καὶ διατί; σταν ἐγώ τὸν θέλω. ; Ἄλλαχ
κερίμ, φθάνει νὰ γλυτώσω ἀπὸ τὸν υἱὸν τοῦ Ταηραμπάζη,
καὶ ὁ Θεός ἀς κάμη τὸ καλόν.

Ἡ Ἐμινὲ γινώσκουσα πρὸ πολλοῦ τὸν ἔρωτα τῆς
ἀνεψιᾶς της μετὰ τοῦ Σελήνη-Βέη, καὶ συμπονοῦσα ἐγκαρ-
δίως τὴν νέαν, ἡθέλησε νὰ τὴν παρηγορήσῃ, βασιζομένη
μάλιστα εἰς τὴν φιλίαν τοῦ Σερασκέρη, καὶ ἐλπίζουσα
νὰ ἐπιτύχῃ μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ Ἀλῆ.

— Ήσύχασε, Χατιτσὲ, τῇ εἶπε, μὴ πικραίνεσαι, καὶ
ἐγὼ θὰ κάμω νὰ τὸν πάρης.

— Εἶναι δυνατόν; ἀπεκρίθη μετὰ προθυμίας ἡ Χα-
τιτσέ.

— Δυνατώτατον μάλιστα, ὑπέλαθεν ἡ Ἐμινὲ, μὴ σὲ
μέλη, ἔχω δλα τὰ μέσα.

— Καὶ τί μέσα ἔχεις θείτσα μου;

— Ἄν καὶ ὁ θεός σου μ' ἀποστρέφεται, ἔχω μο-
λαταῦτα μέσα νὰ τὸν πείσουν νὰ σου τὸν δώκῃ. Ἐχε το
δύμας μυστικὸν, διότι ἀν μάθη ὅτι ἐγώ προσπαθῶ δι' αὐ-
τὸν, τότε δὲν ἐκατορθώσαμεν τίποτε.

Ἐν τούτοις κεκλεισμένος ὁ Σελήνη-Βέης ἐντὸς τοῦ

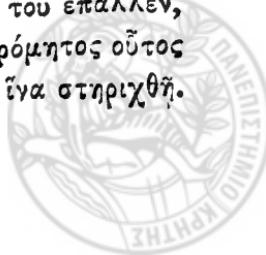
Λουτρώνος, ίστατο ἀνήσυχος, ώς νὰ ἐπάτει ἐπὶ πεπυραχτωμένου οἰδήρου, συλλογιζόμενος ὅτι ἡ ὥρα παρέρχεται. Ἀλλ' ἐνῷ ἡ θύρα ἦν κεκλεισμένη ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ιδίου ἀσφαλέστατα, αἴφνης ἀκούει κρότον βημάτων, ἀντηχήσαντα μέχρι τοῦ θόλου τοῦ λουτρώνος. Τὰ βήματα τὸν ἐπλησίαζον, ἀλλ' εἰς τὸ βαθὺ σκότος δὲν ἤδυνατο νὰ διακρίνῃ τὸ παραμικρόν. Κατὰ πρῶτον τὸν ἔκυρίευσεν ἡ πρόληψις ὅτι ὁ κρότος τῶν βημάτων ἦτο τοῦ φάσματος τοῦ λουτρώνος, τὸ ὄποιον, ώς οἱ Θωμανοὶ πιστεύουσι, περιέρχεται τὸ μεσονύκτιον τὴν σίκοδομήν, καὶ εἶτα ῥίπτεται ἐν τῇ δεξιᾷ μενῇ νὰ καθαρισθῇ, ἕτοιμον νὰ ἐμφανισθῇ τὴν αὐγὴν ἐνώπιον τοῦ μεγάλου πνεύματος, τοῦ δεσπόζοντος τὸν πρῶτον οὐρανόν. Συλλογιζόμενος δ' ἀφ' ἑτέρου, ὅτι πιθανὸν τὸ φάντασμα νὰ ἦναι ἐνσαρκόν τι δν, ἐξ ἔκεινων, ἀπερ ἐν σκοτεινοῖς καὶ ἀποκρύφοις τόποις ἐδρεύουσιν, ἡτοιμάσθη νὰ τὸ καταπαλαίσῃ, σύρας τὸ ξιφίδιον τοῦ ἐγχειριδίου του. Ἐν τούτοις ὁ κρότος τῶν βημάτων τὸν ἐπλησίασε τοσοῦτον, ὥστε ἡναγκάσθη νὰ ἔκφωνήσῃ «εἰς τὸν τόπον», δστις καὶ ἀν ἦσαι ἐν βῆμα ἐὰν κάμης ἀκόμη, ἐχάθης.

— Χά, χά, χά. Γέλως ὑπῆρξεν ἡ ἀπάντησις.

Τὸν ἀντηχήσαντα εἰς τὸν θόλον γέλωτα ἐπαναλαβοῦσσα ἡ ἡχώ, κατέστησε τωόντι ἀπαίσιον. Ο δυστυχὴς Σελήμ-Βένης ἔφριξε, καὶ τὸ ξιφίδιον ἔφυγεν ἀπὸ τὰς χειράς του.

— Ω, Ω! Καὶ δὲν καταλαμβάνεις ποῖος γελᾶ; ἐπανέλαβεν, ἡ φωνὴ, ώς ἀπὸ τὸ κέντρον τοῦ θόλου καταβαίνουσσα.

‘Αλλ’ ὁ Σελήμ ίστατο ἄφωνος, ἡ καρδία του ἐπαλλεν, οἱ πόδες του ἔτρεμον, καὶ ὁ ἀνδρεῖος καὶ ἀτρόμητος οὗτος Βένης ἔβαλεν εἰς τὴν θύραν τὴν χειρά του ἵνα στηριχθῇ.

— Τί; ἔχεις σκοπὸν νὰ κοιμηθῆς ἀπόψε εἰς τὸ λουτρόν;
ὑπέλαβε τὸ ὑποτιθέμενον φάσμα.

— 'Αλλάχ, ἀλλάχ! Ἐδώ νὰ κοιμηθῶ; ὁ Θεὸς
νὰ φυλάξῃ! ἐξειναντίας θέλω νὰ φύγω, ἀπεκρίθη μὲ τρέ-
μουσαν φωνὴν ὁ Σελήνης.

— Δὲν καταλαμβάνεις μὲ ποῖον λαλεῖς; ἡρώτησεν ἡ
ἡχοῦσα φωνὴ.

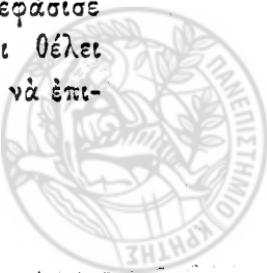
— Τί νὰ καταλάβω. ἀπήντησεν ὁ Σελήνη-
Βένης, στηριζόμενος πάντοτε εἰς τὴν θύραν καὶ προσ-
παθῶν νὰ τὴν ἀνοίξῃ· ἀλλ' οἱ δάκτυλοί του τῷ ἐφαί-
νοντο ὡς νὰ ἔξεκόλλησαν ἐκ τῆς παλάμης του· τοσαύτη
τὸν εἶχε καταλάβει φρίκη.

— Φίλε μου, δὲν καταλαμβάνεις, ἐπανέλαβεν ἡ φωνὴ,
ὅτι εἴμαι ὁ Ἰσούφ; δὲν ἔννοεῖς τὴν φωνὴν μου;

— Μ' ἀπατᾶς τοὺν μπουμπαρὲκ, (πνεῦμα μακάριον).
Ἡ θύρα εἶναι κλεισμένη· πόθεν θὰ εἰσέλθῃ ἐδώ σάκος μὲ
κόκκαλα καὶ χρέας;

— Χά, χά, χά. ἡκούσθη αὖθις γέλωσι, δι-
αρκέσας ἵκανάς στιγμὰς καὶ θορυβήσας τὸν λουτρῶνα
δλόκληρον.

'Ο Σελήνης ἐπληγαίζει νὰ παραφρονήσῃ, ὁ δὲ Ἰσούφ, διότι
ἥη πράγματι οὔτος, ἐφοβεῖτο νὰ τὸν πλησιάσῃ, γινώ-
σκων τὴν τόλμην του, ἵνα μὴ τῷ καταφέρῃ ἐν τῷ σκότει
καμμίαν πληγὴν διὰ τοῦ ἐγχειριδίου του., μετ'
δλίγας στιγμὰς ὁ Σελήνης ἥκουσε τὰ βήματα τοῦ φά-
σματος ἀπομακρυνόμενα, καὶ οὐδέν τι πλέον ἥκουέτο ἐν
τῷ ἀταράχῳ ἐκείνῳ τόπῳ, ἔνθα πρὸ δλίγου ἥκουε καὶ
αὐτὴν τὴν ἀναπνοὴν τοῦ φάσματος. Ηιστεύων δὲ ὅτι ἔ-
μενεν αὖθις μόνος, ἔψαυσε τὴν θύραν καὶ ἐπροτάθησεν
ἀνοίξῃ τὸ κλεῖθρον, ἀλλ' ἐστάθη ἀδύνατον. Ἀπεφάσισε
τέλος πάντων νὰ φωνάξῃ, ἀλλ' ἐσυλλογίσθη ὅτι θέλει
πράξει ἔργον ἀφροσύνης, ἀγνοῶν ποῖος ὁ ἐλθὼν νὰ ἐπι-

σκεφθή τὴν Ἐμινέν, τὴν δποίαν τότε ἐνεχοποίει, τὸν δὲ ἔαυτόν του ἔθετεν εἰς μέγιστον κίνδυνον Ἐνῷ δὲ ἔταλαντεύετο εἰς μυρίας ἀποφάσεις, αἴφνης θεωρεῖ εἰσερχόμενον ἀπὸ μίαν ἀντίθετον θύραν φῶς, χυνόμενον ἐντὸς τοῦ λουτρῶνος, καὶ μετ' ὀλίγον ἄνθρωπον φέροντα μικρὸν φανόν. Οἱ φανοφόροις ὕψωσε τὸν φανὸν, καὶ δὲ Σελήνη ἐγνώρισε τὸν Ἰσούφ, εὑρεθέντα ἐνώπιον του.

— Νὰ σὲ πάρη ὁ διάδολος, Ἰσούφ, εἶπεν ὁ Σελήνη-Βένης. Τί ἀνάθεμα; ἀπεφάσισες ἀπόψε νὰ μᾶς φοβίζῃς ὀλονέν; Οἱ Ἰσούφ ἔσθυσε τὸ φῶς.

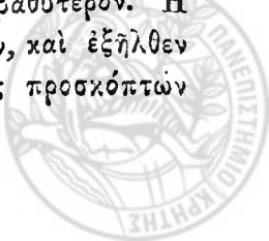
— Δός μου τὴν κλεῖδα καὶ φέρε τὴν χειρά σου, εἶπεν εἰς τὸν Σελήνη.

Καὶ ἐξαγαγών αὐτὸν ἐκ μιᾶς ὀπισθίου μικρᾶς θύρας, τὸν ὠδήγησε δι' ἑνὸς κατωγείου καὶ τὸν ἐξέβαλεν εἰς τὴν ὁδὸν, ἐνθα τὸν ἀφησεν. Οἱ Σελήνη-Βένης ἡθέλησε νὰ τὸν ἔρωτήσῃ, πῶς ἐγίνωσκεν ὅτι ἦν ἔγχλειστος ἐν τῷ λουτρῶνι, καὶ πόθεν εἰσῆλθεν, ἀλλ' δὲ Ἰσούφ φεύγων ἐν σπουδῇ ἐγένετο ἀφαντος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ.

Η ΕΚΤΕΛΕΣΙΣ.

Οἱ οὔετὸς ἔπιπτε κρουνηδὸν, τὰ πυρὰ τοῦ στρατοπέδου ἥσαν ἐσθεσμένα, οἱ στρατιῶται ἐπεσύρθησαν εἰς τὰς σκηνάς των, καὶ μόνοι οἱ φρουροὶ ἴσταντο ἀκίνητοι, ὡς φαντάσματα, ἐν τῷ μέσω τῶν βροτῶν καὶ τῶν ἀστραπῶν, αἵτινες ἐκ διαλειμμάτων ἀντέκοπτον τὸ σκότος τῆς νυκτὸς, ἵν' ἀφήσωσιν ὀπισθέν των ζόφον βαθύτερον. Η μικρὰ θύρα τοῦ φρουρίου ἡγεώχθη ὀλίγον, καὶ ἐξῆλθεν ἀνήρ περιτυλιγμένος εἰς φλοκωτὴν, ὅστις προσκόπτων

ἐντὸς τῶν ἐρειπίων τῆς πόλεως, ἣν ἀπετέφρωσεν ὁ Ἀλῆ-
Πασᾶς ἀμα συσταθείσης τῆς πολιορκίας, διηλθεν αὐτὴν,
διευθυνθεὶς διὰ τῆς συνοικίας τῆς Λούτσης εἰς τὴν Περί-
βλεπτον (*), ἔνθα ὑπῆρχε τὸ Στρατηγεῖον τοῦ Σερσκέρη.
Μυριάκις ἔκινδύνευσε νὰ πέσῃ εἰς βόθρους πλήρεις ὑδάτων,
καὶ πολλάκις ἡ ὁδὸς εἰς πλεῖστα μέρη ὑπῆρχεν ἀδιά-
βατος, ώς ἐκ τῶν ἐρειπίων καὶ τῶν τῆδε κάκεῖσε κατα-
πεσόντων ὀχυρωμάτων. Καθ' ὅσον δ' ἐπροχώρει, παρε-
τήρει ὅτι οἱ φρουροὶ ἦσαν καὶ παλυαριθμότεροι καὶ προ-
σεκτικώτεροι. Δύο μεγάλοι φανοὶ, ἀνυπρόφεροι εἰπὲ μιᾶς
δοκοῦ, ἔργειπτον ἀφθονον· φῶς πανταχθεν, ἡ κλιτὺς τοῦ
βουνοῦ τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ ἦν κεκαλυμμένη ὑπὸ σκη-
νῶν, εἰς δὲ τὴν κορυφὴν ὑπῆρχε κανονοστάσιον. Τώρα
βεβαίως θέλουσι μὲ συλλάβει, εἴπεν ἐν ἑαυτῷ, βαίνων
βραδύτερον, διότι ἀγνοῶ τὸ σύνθημα. Νὰ τοὺς λανθάσω
εἶναι ἀδύνατον, ἀρκεῖ νὰ μὴ μὲ φονεύσωσι. Καὶ τωόντι
μετ' ὀλίγον ἡκούσθη ἡ φωνὴ τοῦ σκοποῦ Τίς
εἰν' ἔκει; 'Ε, 'Ε, 'ς τὸν τόπον καὶ ἀντὶ τοῦ ἐνὸς
σκοποῦ, δέξ' ἄλλοι ἐπετάχθησαν ἐκ μιᾶς παρακειμένης
σκηνῆς μὲ τὰ πυροβόλα εἰς χεῖρας.

— Εἶμαι καλὸς ἀνθρωπὸς ἀπεκρίθη ὁ φιλοκοφόρος.

— Καλὸς διὰ τὸ παλοῦκι, τῷ ἀπήντησεν ὁ φρουρός.

— Εἶτα στραφεὶς πρὸς τοὺς ἐξελθόντας ἐκ τῆς σκηνῆς
στρατιώτας, συλλάβει τέ τον, εἴπε. 'Αμέσως δ' ἄλλοι
μὲν κατεγίνοντο νὰ τὸν δεσμεύσωσιν, ἄλλοι δὲ τὸν ἐ-
πληττον διὰ τῶν κοπάνων τῶν πυροβόλων τῶν, καὶ ἄλλοι
τὸν ἡρώτων τί θέλει τοιαύτην ὥραν πλητσὸν τοῦ στρα-

(*) Ναὸς τῆς Περιβλέπου ἐκτὸς τῆς πόλεως, περιτειχισμένος
μὲ σηκὸν καὶ περιέχων κελλία πρὸς ἀνάπτυσιν τῶν φοιτώντων
ἔκει τὰς παρασκευὰς τῆς μεγάλης τεσσαρακοστῆς, ἵν' ἀκούσωσι
τοὺς οἶκους τῆς Παναγίας.

τηγείου, ώστε ωθοῦντες αὐτὸν πανταχόθεν, τὸν εἰσήγαγον τελευταῖον ἐντὸς τῆς σκηνῆς καὶ τὸν ἐδέσμευσαν.

— Ἡλὸν νὰ ὁμιλήσω σπουδαῖόν τι εἰς τὸν Σερασκέρην, ἔλεγεν δὲ δέσμιος, παρακαλῶν νὰ τὸν παρουσιάσωσιν ἐνώπιον τοῦ ἀρχηγοῦ των.

— Σὺ εἶσαι κατάσκοπος, τῷ ἀπεκρίνοντο· αὔριον σύνταχα σὲ κρεμάζομεν, μὴ σὲ μέλη.

— Άλλὰ πρὶν μὲ κρεμάσετε, πρέπει νὰ μὲ ίδῃ πρῶτον δὲ Σερασκέρης.

— Αὐτὸς εἶναι δουλειὰ δική μας, τῷ ἀπεκρίθησαν καὶ ἀφήσαντες αὐτὸν κείμενον κατὰ γῆς ἐξῆλθον.

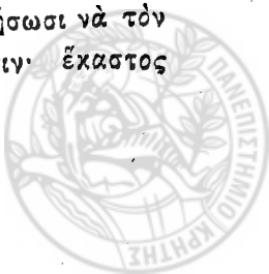
— Τὴν ἔπαθα, ἔλεγεν ἐν ἑαυτῷ δὲ δυστυχής. Ἐὰν μὲ κρατήσωσιν οἱ δαίμονες οὗτοι ἔως τὴν αὔγην, ἔχάθην, καὶ τὸ πᾶν ἔχάθη, διότι δὲν θέλω δυνηθῆ νὰ εἰσέλθω πλέον εἰς τὸ φρούριον.

Ἐν τούτοις ἀφοπλισαντες αὐτὸν οἱ στρατιῶται, καὶ παρατηρήσαντες ὅτι τὰ ὅπλα του ἦσαν πολύτιμα, κατεσχέθεσαν ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ κέρδους· δῆθεν ἡρέσαντο γὰρ συσκέπτωνται πᾶς νὰ ὠφεληθῶσιν ἐκ τῆς εὐκαιρίας ταύτης. Ἐὰν τὸν παρουσιάσωμεν, ἔλεγον, εἰς τὸν Σερασκέρην καὶ τὸν κρεμάσῃ, ἡ τὸν καρατομήσῃ, δὲ δήμιος θὰ γείνη δὲ κληρονόμος του. Διατί νὰ στερηθῶμεν τὸ κέρδος τοῦτο;

— Ας ίδωμεν, εἶπεν εἰς Μποσνάκος, μήπως κρατεῖ καὶ χρήματα, διότι οἱ κατάσκοποι πληρώνονται ἀκριβά.

— Ναι, ἀπεκρίθη εἶς ἄλλος Ἀνατολίτης, ἀς τὸν ψάξωμεν.

Καὶ εἰσελθόντες εἰς τὴν σκηνὴν, τὸν ἡρώτησαν ἐὰν κρατῇ χρήματα. — Ἔως δέκα χιλιάδας γρόσια, ἀπεκρίθη· καὶ τὰ παρέδωκεν εἰς αὐτοὺς πρὶν ἀρχῆσωσι νὰ τὸν ἔξετάζωσι. Τότε συνήλθον γ' ἀποφασίσωσιν· ἔκαστος

ξπρότεινεν ἐν μέτρον. Τέλος ἀπεφάσισαν νὰ τοῦ δέσωσε
λίθον βαρὺν εἰς τὸν τράχηλον καὶ νὰ τὸν ρίψωσιν εἰς ἔ-
να λάκκον, σχηματισθέντα ἐκεῖ πλησίον ἐκ τῶν ἐξαχθέν-
των ἐκεῖθεν λίθων πρὸς οίκοδομὴν τῶν ἴπποστασίων τοῦ
Σερασκέρη, πλήρη θύδατος.

‘Ωραία μέθοδος, εἶπεν εἰς αἰθίοψ, διότι θὰ διποτεθῇ ὅτι
ἔπεσε μόνος του καὶ ἐπνίγη.

— ‘Ἄνόητε, ἀπεκρίθη ὁ Μποσνάκος, ἐὰν αὔριον εὑρεθῇ
μὲ τὸ σχοινὶ’ς τὸν λαιμόν; τότε; . . .

— ‘Ἐγὼ καταβαίνω πρὸιν φέζῃ καὶ τοῦ λύω τὸ σχοινὶ,
εἶπεν εἰς Τραπεζούντιος.

Καὶ εἰσελθόντες ἀπαντες εἰς τὴν σκηνὴν, πλὴν τοῦ
σκοποῦ, ἐξῆτασαν τοὺς κόλπους καὶ τὰ ἱμάτιά του, λα-
βόντες δὲ τι πολύτιμον ἔφερεν ἐπάνω τευ. Εἶτα ἐξαγα-
γόντες αὐτὸν ἔξω, τὸν ἔσυραν πλησίον τοῦ λάκκου,
ἐν ᾧ ἔρρεον ἥδη τὰ καταρρέοντα ἀπὸ τὸ βουνὸν θύδα-
τα τῆς βροχῆς καὶ τοῦ ἔδεσαν λίθον βαρὺν εἰς τὸν τρά-
χηλον. Ἐδοκίμασεν δὲ δυστυχῆς νὰ φωνάξῃ, ἀλλ’ δὲ
Τραπεζούντιος τοῦ ἔφιμωσε τὸ στόμα διὰ ρινομάκτρου.
Ἐν ᾧ δὲ τὸν ὄθουν νὰ τὸν κρημνίσωσιν εἰς τὸν λάκκον,
αἴφνης ἔφάνη δὲ περίπολος τοσούσῳ πλησίον, ὥστε μό-
λις προέρθασαν οἱ δολοφόνοι, ἀφήσαντές τον κείμενον
γαμαὶ δενεμένον, νὰ διασκορπισθῶσιν εἰς διαφόρους διευ-
θύνσεις.

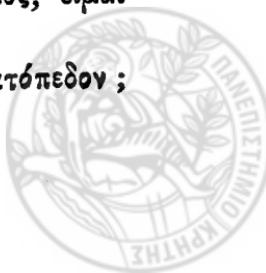
— Βοήθειαν, βοήθειαν, ἀνέκραξεν δὲ αἰχμάλωτος.

‘Ο ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ περιπόλου ἀξιωματικὸς πλησιάσας
πρὸς τὴν φωνὴν, εὗρεν ἄνθρωπον κείμενον ἐκτάδην, ἔ-
χοντα δεδεμένας ὅπισθεν τὰς χεῖρας.

— Τί ἄνθρωπος εἶσαι; ἡρώτησεν.

— Εἶμαι ἄνθρωπος καλὸς, ἀπεκρίθη δέσμιος, εἶμαι
φίλος.

— Καὶ τί ἥθελες τοιαύτην ὥραν εἰς τὸ στρατόπεδον;

— "Ηλθον νὰ ἐνταμώσω τὸν Σερασκέρην· ἄλλην παρ"
αὐτὴν τὴν ὥραν δὲν ἡδυνάμην νὰ ἔλθω χωρὶς νὰ κινδυ-
νεύσω. Φέρω μυστήριον, τὸ ὅποιον εἰς μόνον αὐτὸν δύ-
ναμαι νὰ ἐμπιστευθῶ.

— Καὶ πόθεν ἔρχεσαι; ἡρώτησέν ὁ ἑκατόνταρχος.

— Τοῦτο εἰς μόνον τὸν Σερασκέρην δύναμαι νὰ ἐμπι-
στευθῶ, ἀπεκρίθη δέσμιος.

— Ό Σερασκέρης τοιαύτην ὥραν χοιμᾶται.

— Πρέπει νὰ τὸν ἔξυπνίσητε· καὶ μίαν στιγμὴν ἀν
βραδύνετε θέλετε προξενήσει βλάβην.

— Γιαχού! ἔκραύγασεν ὁ ἑκατόνταρχος, καὶ τρεῖς
στρατιῶται τὸν ἐπλγσίασαν.

— Λύσετε, τοὺς εἶπεν, αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον.

— Κύριε, εἶπεν εἴτα, ἀποταθεὶς πρὸς τὸν αἰχμάλωτον,
δὲν ἡμπορῶ νὰ σὲ φέρω εἰς τὸν Βεζύρην· ἀν θέλης σὲ
φέρω εἰς τὸν Κιαχαγιάμπεην.

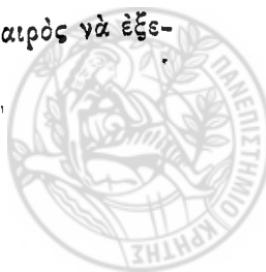
— Πολλὰ καλὰ, σᾶς εὐχαριστῶ, ἀπεκρίθη μὲ ἄκραν
εὐγένειαν ὁ αἰχμάλωτος.

— Ποιὸς σὲ ἔδεσε, Κύριε, καὶ διατί; ἡρώτησεν ὁ ἀξ-
ιωματικός.

— Μὲ ὑπωπτεύθησαν οἱ φρουροὶ διὰ κατάσκοπον, ἀ-
πεκρίθη ὁ αἰχμάλωτος, ἢ μᾶλλον εἶχον ὅρεξιν νὰ μὲ ξε-
γυμνώσωσι, διότι, ἀφοῦ μ' ἐπῆραν τὰ ὅπλα μου καὶ τὰ
χρήματά μου, μ' ἔδεσαν λίθον εἰς τὸν λαιμὸν καὶ μ' ἔ-
φεραν δεμένον νὰ μὲ ρίψωσιν εἰς τὸν λάκκον, εἰς τοῦ ὁ-
ποίου τὸ χεῖλος μὲ ηὔρατε.

— Εννόησα, ησαν οἱ φυγόντες δρομαῖοι, ὅταν ἐπλη-
σίασα εἰς τὸ μέρος ἔνθα σ' ἔφεραν. Γνωρίζεις τὴν σκη-
νήν;

— Εἶναι ἔδω πληγίον δεξιὰ τοῦ φανοῦ, ἰδού· καὶ τὴν
ἔδειξε διὰ τοῦ δακτύλου· ἀλλὰ δὲν εἶναι καιρὸς νὰ ἔξε-

τάζης τοιαῦτα πράγματα. Ἀνάγκη νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὸν Κιαχαγιάμπεην.

Μετ’ ὀλίγας στιγμὰς ἥλθον ἔξωθεν τῆς σκηνῆς τοῦ Κιαχαγιάμπεη. Ὁ ἑκατόνταρχος εἰσῆλθεν ἐν αὐτῇ καὶ μετὰ μικρὸν ἔξελθὼν εἰσήγαγε τὸν αἰχμάλωτον.

— "Ω, ὡ ! εἶπεν ὁ Κιαχαγιάμπεης, ἀμα τὸν εἶδεν, αὐτός στραγγίζει ώπαν σφουγγάρι ἐβγαλμένον τώρα ἀπὸ τὴν θάλασσαν. Ἀμμὴ πῶς εἶναι λασπωμένος ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν ; Καὶ ταῦτα λέγων ἔξεβαλε πλατύτατον γέλωτα.

"Ο Κιαχαγιάμπεης ἦν τέχνον τῆς Ἀσίας, ἀπλοῦς καὶ τραχὺς τὸ θῆθος.

— "Ολα ταῦτα θέλετε τὰ μάθει, ἀπεκρίθη ἀξιοπρεπῶς καὶ ὑπερηφάνως ὁ αἰχμάλωτος, ἀπὸ τὸν ἀξιωματικόν σας. Καὶ τῷ ἔδειξε τὸν πλησίον ιστάμενον ἑκατόνταρχον. Καιρὸν δὲν ἔχω νὰ χάσω, ἐπρόσθεσε, πρέπει νὰ μὲ παρουσιάσῃτε εἰς τὸν Σερασκέρην πᾶσα βραδύτης εἶναι προδοσία κατὰ τῶν συμφερόντων τῆς Κυρενήσεως.

"Ο Κιαχαγιάμπεης ἤγέρθη χωρὶς ν' ἀποτείνῃ οὐδεμίαν ἐρώτησιν εἰς τὸν αἰχμάλωτον. Ἀκολούθει μοι, τὸν εἶπε μόνον. Ἡ σκηνὴ τοῦ Σερασκέρη ἦν πλησίον τῆς Περιθλέππου. Ὁ σκοπὸς τοὺς ἐσταμάτησε πλησιάσαντας εἰς αὐτήν. ἀλλ' εἰς τὴν ἀπάντησιν τοῦ συνθήματος, τὸ ὅποιον ἐγίνωσκεν ὁ Κιαχαγιάμπεης, τοὺς συνεχώρησε καὶ ἐπλησίασαν. Πέριξ τῆς σκηνῆς οὕταντο πολλοὶ σωματοφύλακες τοῦ Σερασκέρη, ὡπλισμένοι ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν. Πλησιάσας ὁ ἀρχηγός των τὸν Κιαχαγιάμπεην, — ὁ Σερασκέρης γράφει, τῷ εἶπε, καὶ διετάχθη νὰ μὴν ἀφήσω οὐδένα νὰ εἰσέλθῃ.

— "Αλλ' ὅταν ἦναι ἀνάγκη κατεπείγουσα ; ἀπεκρίθη ὁ Κιαχαγιάμπεης Πρέπει ἀφεύκτως γὰ τὸν τὴν Χ-

ψηλότητά του . . . Ἀν δὲν εἰδοποιήσῃς, εἶμαι ήναγκασμένος νὰ εἰσέλθω . . . καὶ ἐπροχώρησε πρὸς τὴν θύραν τῆς σκηνῆς.

— Εἶναι ἀδύνατον, ἐνδοξότατε, εἶπεν ὁ σκοπὸς, καὶ ἔστη ἐνώπιον τῆς θύρας.

‘Ακούσας ὁ Σερασκέρης τὰς θορυβώδεις ταύτας συνδιαλέξεις ἔξωθεν τῆς σκηνῆς, ἔκρουσε τὰς παλάμας του, καὶ ὁ σκοπὸς εἰσῆλθεν ἐσπευσμένως.

— Τί φιλονεικεῖς ἔξω; τὸν ἡρώτησεν ἀποτόμως ὁ Σερασκέρης.

— ‘Ψηλότατε, ἀπεκρίθη συνεσταλμένως ὁ σκοπός. ‘Ο Κιαχαγιάμπεης ζητεῖ νὰ εἰσέλθῃ, καὶ κατὰ τὴν διαταγὴν σας τὸν ἐμπόδισα.

— Τί θέλει τοιαύτην ὥραν;

— Δὲν ἔξενρω· ἔχει μαζί του ἐν’ ἄλλον, τὸν ὅποιον δὲν γνωρίζω· λέγει δὲι εἶναι ἀγάγκη νὰ ιδῃ τὴν ‘Ψηλότητά σας.

‘Ο Σερασκέρης ἐσυλλογίσθη μικρὸν, εἶτα, ἀς εἰσέλθῃ, εἶπεν. ‘Ο Κιαχαγιάμπεης εἰσῆλθε, καὶ μετ’ δλίγας στιγμὰς ἔξελθὼν, εἰσήγαγε τὸν αἰχμάλωτον. ‘Ο Σερασκέρης ἐκάθητο ἐπὶ τῆς κλίνης του, ἐφ’ ᾧς μπῆρχε κιβώτιον καὶ ἐπ’ αὐτοῦ μελανοδοχεῖον· δύο δὲ κηρία ἀνημένα ἐπὶ ἀργυροῦ κηροπηγίου, ἐφώτιζον τὴν σκηνήν· οὗτος δ’ ἐκράτει εἰσέτι τὸν χάρτην, ἐφ’ οὗ ἔγραφε. Προσηλώσας δὲ τοὺς ὀφθαλμούς του ἐπὶ τοῦ εἰσελθόντος, δεῖταις τὸν ἐπροσκύνησε μετὰ μεγίστης σεμνοπρεπείας καὶ ἀξιοπρεπείας συγχρόνως τὸν ἡρώτησε φιλοφρόνως.

— Τί ἀγαπᾶτε τοιαύτην ὥραν;

— ‘Έχω νὰ σᾶς ἀποκαλύψω ἐν μυστήριον.

— Εἰπῆτε με πρῶτον ποῖος εἰσθε καὶ πόθεν ἔρχεσθε.

— Εἶμαι ὁ Σελήμ-Βέης . . .

— ‘Αρκεῖ, εἶπεν ὁ Σερασκέρης, διακόψας τὸν λόγον

καὶ ἔκαμεν εἰς τὸν Κιαχαγιάμπεην νὰ ἐξέλθῃ ἀρκεῖ.
‘Ἐ Χανούμ-Ἐφέντη, ή θεία σας, μὲν ἔγραψε πολλάκις περὶ¹
ὑμῶν. περιττὴ πᾶσα ἄλλη ἐζήγησις· Τώρα τί θὰ
μ’ εἰπῆτε; καθήσατε, παρακαλῶ, διότι βλέπω ὅτι
εἰσθε εἰς κακὴν κατάστασιν.

— ‘Ψυχλότατε, δλίγας λέξεις ἔχω νὰ σᾶς εἴπω ἀπήν-
τησεν δ Σελήμ-Βένης, διότι ή νῦν παρέρχεται καὶ εἶμαι
ἡναγκασμένος πρὸ τῆς ημέρας νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὸ
φρούριον. Τὴν πρώτην τῆς νέας Σελήνης πρὸς τὰ ἔημε-
ρώματα, οἱ μὲν Ἀληπασαλίδες θέλουσιν ἐξέλθει ἐκ τοῦ
φρουρίου, οἱ δὲ Σουλιώται ἐπιπέσει κατὰ τοῦ στρατοπέδου
ἐκ τῆς Προσκυνήσεως, ἵνα τὸ θέσωσι μεταξὺ δύο πυρῶν.
Τὸ σύνθημα τῶν πρώτων εἶναι Φλ.ωρὶ καὶ τῶν δευτέρων
Τσικούρι.

— Καὶ πῶς συνεννοήθησαν; ἡρώτησεν δ Σερασκέρης.

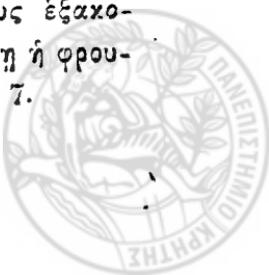
— Δύο Καπιτανέοι τῶν Σουλιώτῶν ἦλθον ἀπόψε εἰς
τὸν Ἀλῆ-Πασᾶ μετὰ τοῦ Νότη Μπότσαρη, συνωμιῆησαν
μετ’ αὐτοῦ καὶ ἔκαμψαν τοιαύτην, ώς εἶπον, συμφωνίαν.
ῆσαν μάλιστα συνωδευμένοι οὐ πρὸ τοῦ Ἀλέξη Νούτσου.
Κάμετε λοιπὸν, ‘Ψυχλότατε, τὸ σχέδιόν σας· πιστεύω ὅτι
μὲ τὰ ὀλίγα ταῦτα ἐννοήσατε τὰ πάντα.

— Εἰπέ με, Βένη, πόσοι στρατιώται δύνανται νὰ ἐξ-
έλθωσιν ἐκ τοῦ φρουρίου;

— “Εως ἐξ χιλιάδες καλὸν τουφέκι, ἀπεκρίθη δ Σελήμ-
Βένης.

— Θὰ ἐξέλθησαν καὶ σὺ μετ’ αὐτῶν; οὐέλαβεν δ Σε-
ρασκέρης.

— ‘Εγὼ εἶμαι ἐπὶ τῶν φυλασσόντων τὰς θύρας μετὰ
χιλίων διακοσίων, καὶ ἐπομένως θὰ μείνω πρὸς φύλαξιν
αὐτῶν. Ο Πασᾶς μάλιστα ἀπεφάσισε νὰ μείνῃ πρὸς φύ-
λαξιν τοῦ φρουρίου δ Σιλιχτάρ-Πόδας μὲ χιλίους ἑξακο-
σίους καὶ ἐγὼ μετὰ τῶν φυλάκων, καὶ νὰ ἐξέλθῃ ἡ φρου-

ρὰ ἐκ τριῶν χιλιάδων, ἔχεισα ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Πασόμ-
πεγν, τὸν γαμβρόν του καὶ φρούραρχον· τὸ σῶμα τοῦ
Ταηραμπάζα ἐκ δύο χιλιάδων, καὶ τὸ τοῦ Ἀγου-Βασιάρη
ἐκ χιλίων πεντακοσίων. Περὶ τοῦ Σέλφου-Μέτσου δὲν
ἔγεινε λόγος, αὐτὸς εἶναι συγγενῆς του καὶ σωματοφύλακ
του, διοικῶν τετρακοσίους Τόσκιδες. "Ολους δ' αὐτοὺς
θέλει διοικεῖ αὐτοπροσώπως δ ἕδιος Ἀλῆ-Πασᾶς.

— "Εξ χιλιάδες πεντακόσιοι περίπου στρατιώται, εἴπεν
δ Σερασκέρης σκεπτόμενος. 'Αμμ' οἱ Σουλιώται πόσοι
ἄρα γε νὰ ἦναι; ἐγὼ ὑποθέτω δτι εἶναι εἰς τὴν Προσκύ-
νησιν ἔως τρεῖς χιλιάδες. Αὐτοὶ οἱ δαίμονες εἶναι τρο-
μεροί, πηδῶσιν ώς ἔλαφοι καὶ μάχονται ώς λέοντες. 'Ο
Μάρκος, μ' εἶπον ἔπιασε τὰ πέντε πηγάδια καὶ πρὸ ἐνὸς
τετάρτου ἔμαθον δτι κατέστρεψεν εἰς τὴν Πλάκα τοῦ
Τσουμέρκου δύο χιλιάδας Γενιτσάρων. 'Ο ἀτρόμητος
οὗτος ἀνθρωπος, ώς νὰ ἦναι ἔεφτέρι, παντοῦ εὑρίσκεται
καὶ παντοῦ νικᾷ· τῇ ἀληθείᾳ, Βέη, μὲ κατεζάλισεν.

— Ελπίζω, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Προφήτου, εἴπεν δ
Σελήμ-Βέης, αὐτὴν τὴν φορὰν νὰ κατατροπωθῶσι, διότι
θὰ πέσωσιν ἀπροσδοκήτως εἰς τὰς χειράς σας, τὸν δ' Ἀλῆ
θὰ τὸν ἀφήσω εἰς τὴν διάχρισίν σας.

— Ήως; δὲν σ' ἔννοιω, ἡρώτησεν δ Σερασκέρης.

— Θὰ τὸν κλείσω ἔξω, ὑπέλαβεν δ Σελήμ· δταν ἀρ-
χήσῃ ἡ μάχη, θὰ διασπείρω εἰς τοὺς θυρωροὺς δτι συνε-
λήφθῃ, καὶ διὰ νὰ σωθῶμεν, πρέπει νὰ κλείσωμεν τὴν
θύραν τοῦ φρουρίου, καὶ νὰ μὴ δεχθῶμεν οὐδένα μέσα.

— Ο Σερασκέρης ἐτινάχθη ἐπὶ τῆς κλίνης του, ώς νὰ
ἡτοιμάζετο νὰ πράξῃ κάτι τι.

— Εἶσαι πολύτιμος, ἀνθρωπος, Σελήμ-Βέη, ἀνέχραξεν.
'Ελπίζω νὰ κάμης μίαν ἀλλην ὑπηρεσίαν εἰς τὸ Δοθλέτι.
Δύο ἔκατομμάρια γρόσια θέτω εἰς τὴν διάθεσίν σου, νὰ

ξεμακρύνης τὸν Ταηραμπάζην καὶ τὸν Ἀγον-Βασιάρην
ἀπὸ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Ἀλῆ.

— Δύσκολον, ‘Ψυχλότατε· διότι ἐμὲ δὲν μ’ ἔμπε-
στεύονται, καὶ ἴσως, ὑποπτευόμενοι δτι μ’ ἔβαλεν ὁ Ἀλῆ-
Πασᾶς διὰ νὰ τοὺς δοκιμάσῃ, μὲ προδώσωσιν.

— Ἐγὼ νὰ σ’ ὁδηγήσω τί νὰ κάμης. Οἱ ἔβραῖοι ἀ-
γαπῶσι τὰ χρήματα καὶ δὲν τοὺς μέλει περὶ τῶν μέσων,
τὰ ὅποια μεταχειρίζοντα διὰ νὰ κερδίζωσιν. Ὁ Ἀλῆς ἔχει
Τραπεζίτην τὸν Ἀθραάμ Σεκῆ, τὸν ὅποιον γνωρίζεις βε-
βαίως, διότι αὐτὸς πληρώνει τοὺς μισθούς σας· εἰς αὐτὸν
πρόσφερε τὰ δύο ἔκατομμύρια, αὐτὸς δύναται νὰ δειλεάσῃ
τοὺς δύο τούτους ὄπλαρχηγοὺς, διότι καὶ αὐτὸς ἀναμφί-
βολῶς θέλει ωφεληθῆ.

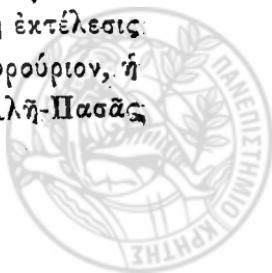
— Θέλω δοκιμάσει, ὑψηλότατε, ἀλλὰ πολὺ φοβοῦμαι
μὴ μὲ προδώσῃ.

— Μὴ φοβήσαι· οἱ ἔβραῖοι εἶναι πονηροί, εἴπεν ὁ
Σερασκέρης, ἀφοῦ τῷ προτείνης δτι ἐγὼ σ’ ἐσυμβούλευσα,
μὴ ἀμφιβάλλων δτι θὰ τὸν κρεμάσω δταν παραδοθῇ τὸ
φρούριον, ἐὰν προδώσῃ τὸ μυστικὸν, θέλει σιωπήσει ώς
κλειδωμένον κιβώτιον.

— Θέλω δοκιμάσει, ἀπεκρίθη ὁ Σελήμ, καὶ ἔθεσε τὴν
δεξιάν του ἐπὶ τοῦ μετώπου του εἰς σημεῖον ὑπακοῆς.

— Σελήμ-Βένη, ὑπέλαβεν ὁ Σερασκέρης, λέγεις δτι
εἶσαι ἀρχηγὸς τῶν φυλατσόντων τῆς θύρας. Νομίζω δτι
δύνασαι μίαν νύκτα νὰ μᾶς ἐμβάσῃς μέσα.

— Τοῦτο εἶναι, ‘Ψυχλότατε, τὸ δυσκολώτατον πάν-
των, ἀπεκρίθη ὁ Σελήμ Βένης μειδιῶν, τὴν ἡμέραν δλην
κατέχει ὁ Πασόμπεης τὰς ἐπὶ τῶν θυρῶν ἐπάλξεις, καὶ
τὴν νύκτα ἔρχεται δ. ἵδιος καὶ φυλάσσει μετ’ ἔμου τὰς
θύρας, ώστε, βλέπετε, καθίσταται ἀδύνατος· η ἐκτέλεσις
τῆς ἴδεας σας· ἔπειτα ἐὰν σᾶς ἐμβάσω εἰς τὸ φρούριον, η
ἀκρόπολις κλείσται χωριστὰ, καὶ, δταν ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς

χρατῇ τὴν Ἀχρόπολιν, σᾶς καταστρέφει δλους ἔκειθεν, διότι δύναται καὶ μὲ τὸ τουφέκι καὶ μὲ τὸ κανόνι νὰ σᾶς δέρῃ πανταχόθεν μόνον ὅταν τὸν κλείσωμεν ἐκτὸς τοῦ φρουρίου, χάνεται βεβαίως, ἐὰν ἀπολέσῃ τὴν μάχην.

‘Η θύρα τῆς σκηνῆς ἐσείσθη, σημεῖον ὅτι ἐζήτει τις νὰ εἰσέλθῃ. Ο Σερασκέρης ἐκρότησε τὰς χεῖρας καὶ εἰς τῶν σωματοφυλάκων εἰσῆλθεν.

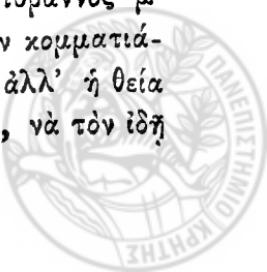
— ‘Ψυλότατε, εἶπεν, δ Κιαχαγιάμπεης παρακαλεῖ νὰ τὸν δεχθῆτε.

— ‘Ἄς εἰσέλθῃ, ἀπεκρίθη δ Σερασκέρης.

Ο Κιαχαγιάμπεης πλησιάσας τὸν Σερασκέρην, συνδιελέχθη πολὴν ὥραν μυστικῶς μετ' αὐτοῦ καὶ ἀνεχώρησεν ἐν σπουδῇ.

— Εἴσθε πολὺ δυσαρεστημένος κατὰ τοῦ Ἀλῆ, εἶπεν δ Σερασκέρης πρὸς τὸν Σελήμ-Βέην.

— ‘Ο Ἀλῆς, ψυλότατε, ἐδολοφόνησε τὸν πατέρα μου καὶ τὸν θεῖόν μου Σερήμ-Βέην, συμπατριώτας του ἀπὸ μίαν πόλιν, διὰ ν' ἀρπάσῃ τὰ πλούτη των· ἡ μήτηρ μου ἀπέθανεν ἀπὸ τὴν λύπην της. Ἐγὼ ἔμεινα δρανός, νήπιον σχεδὸν, διότι ἦμην τεσσάρων ἐτῶν ὅτε εἰς ἐκ μητρὸς θεῖός μου μ' ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ εἰς Θεσσαλονίκην· ἐνθυμούμην δὲ ὡς ὅνειρον τὰ πιθήματα τῆς οἰκογενείας μου, καὶ δταν ἡλικιώθην, ἔμαθον λεπτομερῶς τὰ πάντα. “Ωρεσα νὰ ἐκδικηθῶ τὸν πατέρα καὶ τὸν θεῖόν μου, καὶ ἡλθον ἐπίτηδες εἰς Ἰωάννινα, ἵνα προσκολληθῶ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἀχρείου τούτου δολοφόνου. “Οταν ἡ θεία μου Ἐμινὲ Χανούμ ἡτον ἀκόμη εἰς τὴν εὔνοιάν του, μ' ἔβαλεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του· μετεχειρίσθην ὅλα τὰ μέσα, ὑπεκρίθην, ἔπραξα ὅτι ἤδυνήθην, καὶ ὁ τύραννος μ' ἔδωκε τὰ πιστό· πολλάκις ἀπεφάσισα νὰ τὸν κομματίσω καὶ νὰ πέσω κάγὼ θῦμα ἐκδικήσεως, ἀλλ' ἡ θεία μου μ' ἐμπόδισεν, ἐπιθυμοῦσα, ως μ' ἔλεγε, νὰ τὸν ἴδῃ

συρόμενον ὡς κατάδικον. — Ἐνταῦθα διέκοψε τὴν διμιλίαν του ὁ Σελήμ-Βένης, ἀπομένας ἐν δάκρυ δεῦσαν ἐπὶ τῶν παρειῶν του. Ὁ Σερασκέρης τὸν ἔθεώρει μὲ συμπαθὲς ὅμμα.

— Υπομονὴ, παιδί μου, τῷ εἶπε, καὶ ἔχει ὁ Θεός.

Τὴν συνδιάλεξιν διέκοψεν ὁ Κιαγαγιάμπεης, εἰσελθὼν τὴν φορὰν ταύτην ἐντὸς τῆς σκηνῆς, χωρὶς ν' ἀναγγελθῆ, καὶ κατέθεσεν ἐνώπιον τοῦ Σελήμ-Βένη τὰ ὅπλα του, ἐν φυλακτήριον ἀργυροῦν, ἐν ωρολόγιον καὶ μίαν σακοῦλλαν μὲ χρήματα.

— Λάβε, Βένη, εἶπεν εἰς αὐτὸν ὁ Κιαγαγιάμπεης, τὰ πράγματά σου, τὰ ὅποια σ' ἐπῆραν οἱ ἀγρεῖοι ἐκείνοι, εἶναι σῶa.

— Λάβε καὶ αὐτὴν τὴν σακοῦλλαν, προσέθεσεν ὁ Σερασκέρης, καὶ ἔθεσεν εἰς χεῖράς του μίαν πλήρη Μαχμουτιέδων.

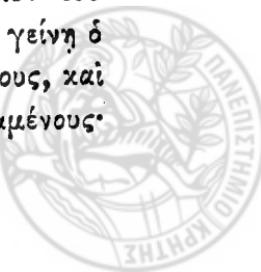
Εἰς τοὺς ἐπισήμους Ὅθωμανοὺς ἡ ἀποποίησις δώρου θεωρεῖται ὄνειρος, διὸ καὶ ὁ Σελήμ-Βένης τὴν ἐδέχθη, ἀσπασθεὶς τὴν χεῖρα τοῦ Σερασκέρη.

— Εἶναι καιρὸς, Υψηλότατε, νὰ μοὶ δώσητε τὴν ἀδειαν ν' ἀναγωρήσω, εἶπεν ὁ Σελήμ-Βένης.

— Ὁ Θεός νὰ ἦται ὁ ὄδηγός σου, ἀπεκρίθη ὁ Σερασκέρης. Εἰπὲ τὴν θείαν σου ἐκ μέρους μου ἀπείρους ἀσπασμούς καὶ νὰ ἔχῃ ὑπομονήν. Εἴτα στραφεὶς πρὸς τὸν Κιαγαγιάμπεην.

— Δές ἐνα ἀνθρωπον, τῷ εἶπε, μ' ἐνα φανάρι νὰ συνδεύσῃ τὸν Βένην ἔως τὴν Λούτσαν. Τὸ σύνθημα ἀπόψε εἶναι μῆλον, ἄχυρον.

Μετὰ μικρὸν διαβαίνων ὁ Σελήμ-Βένης πλησίον του ἀπαισίου ἐκείνου λάκκου, δστις παρ' δλίγον νὰ γείνῃ ὁ τάφος του, παρετήρησε τέσσαρας ἀπογγονισμένους, καὶ εἰς ἐνα τῶν τοίχων μιᾶς σειρᾶς οἰκοδομῶν κρεμαμένους·

Αἱ οἰκοδομαὶ αὗται ἡσαν οἱ σταῦλοι τῶν ἵππων τοῦ Σερασκέρη.

— Ποῖοι εἶναι αὗτοί ; ἡρώτησεν δὲ Σελὴμ-Βέης τὸν φέροντα τὸν φανόν.

— Εἶναι στρατιῶται, ἀπήντησεν δὲ φανοφόρος, οἵτινες πρὸ δύο ώρῶν ἐξεγύμνωσαν ἔνα ξένον.

— Ταχεῖα τιμωρία, εἶπεν ἐν ἑαυτῷ δὲ Σελὴμ, δῖτις μετὰ ἡμίσειαν ὥραν εὑρίσκεται ἐντὸς τοῦ φρουρίου πλησίον τῶν στρατιωτῶν τού.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Η ΣΧΟΛΗ ΤΟΥ ΑΟΛΟΥ.

Ἡ αὐλὴ τοῦ Ἀλῆ-Πασᾶ, ἡ μοχθηρὰ αὖτη τῶν κακῶν σχολὴ, τῆς ὁποίας πεῖραν ἐκ πολλῶν περιστάσεων διὸ Ἑλληνες ἔλαβον, ὑπῆρχε τὸ καταγώγιον τῶν φαυλοθίων. Ἐν αὐτῇ ἦσαν φονεῖς, προδόται, μαστροποὶ, ψευδομάρτυρες, κατάσκοποι, καὶ παντοίου εἰδούς διαφθορεῖς, ἔτοιμοι εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ τυράννου. Παραδόξως δὲ ὅμως ἐν αὐτῇ ὑπῆρχον συγχρόνως καὶ ἔξαιρέσεις. Νέοι, υἱοὶ ἐντίμων καὶ ἐπισήμων οἰκογενειῶν, διετέλουν ὡς γραμματεῖς αὐτοῦ, κυρίως δὲ ὡς ὅμηροι. Ὁ φιλοποπτος οὗτος Σατράπης, ὑπὸ τὸ πρόσχημα τοῦτο, ἐσυσσώρειεν ἐν τῷ Σεραγίῳ τους τοὺς υἱοὺς ὅλων τῶν ἔξασκουσῶν ἐπιβρίσκοντας εἰς τὰς ἐπαρχίας τῶν οἰκογενειῶν, κρατῶν αὐτοὺς ὡς ἐνέχυρα πίστεως. Τοιοῦτοι ἦσαν δὲ Ἀλέξιος Νοῦτσος, ὁ Σπυρίδων Κολοβός, ὁ Δρόσος, ὁ Μαρίνος, ὁ Ἀθανάσιος Ληδωρίκης, ὁ Μάνθος Οἰκονόμου καὶ ἄλλοι, ὃν τὴν ἴκανότητα καὶ τὸν κάλαμον ἐχρῆτο, δσάκις ἥναγκάζετο ἵνα ἐνεργήσῃ πρᾶξιν ἀνεπίδεκτον δόλου. Ἀπειράκις οἱ φιλοπάτριδες οὗτοι νέοι ἐσωσαν διὰ τῶν συμβουλῶν καὶ τῆς φρονήσεώς των πολλοὺς ἀδίκως καταδιωκομένους ὑπὸ τοῦ ἀκαθέκτου τούτου τυράννου, καὶ αὐτὸν τοῦτον ἐξήγαγον ἐκ περιπλοκῶν ἐπικινδύνων μετὰ τῶν ξένων, οὓς ἐκολάκευεν, ἐφοβεῖτο καὶ συγχρόνως ἀπεστρέφετο.

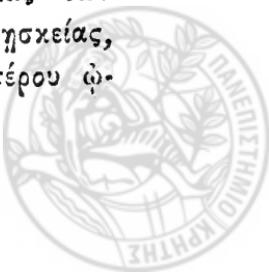
Διαβάς πότε δέξ 'Ιωαννίνων Ἀγγλος περιηγητής εύ-
συνείδητος, καὶ σχετισθεὶς μετὰ τοῦ Ψαλίδα, ἔμαθε λε-
πτομερῶς παρὰ τοῦ μισοτυράννου τούτου διδασκάλου,
τὰς μοχθηρίας τοῦ Ἀλῆ καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ. Ἐπιστρέ-
ψας δὲ εἰς Λονδίνον, συνέγραψε τάς τε ἐν Ἡπείρῳ πε-
ριηγήσεις του καὶ τὸν βίον τοῦ τυράννου, ἐλεεινολογῶν
τοὺς δεινοπαθοῦντας χριστιανούς (*). Ἰνα δὲ πείσῃ ἔτι
μᾶλλον καὶ τοὺς συμπατριώτας αὐτοῦ καὶ τὴν Εὐρώπην
ἀπασαν, προσέθεσεν ἐν τῷ συγγράμματί του, ὅτι τὰ πλεῖ-
στα τῶν ἀθεμιτουργημάτων τοῦ Ἀλῆ-Πασᾶ ἔμαθεν ὑπὸ^{τοῦ Γυμνασιάρχου} τῆς ἐν Ιωαννίνοις Σχολῆς Ψαλίδα,
γνωστοῦ τοῖς τότε σοφοῖς τῆς Εὐρώπης. Τὸ σύγγραμ-
μα τοῦτο μεταφρασθὲν εἰς τὴν Γαλλικὴν γλῶσσαν, ἀ-
πεστάλη τῷ Πασᾶ, πολιτικῆς ῥᾳδιουργίας χάριν. Λα-
βῶν δὲ τὴν βίθλον ταύτην ὁ Ἀλῆς, διέταξε τὸν Ἀθα-
νάσιον· Ληδωρίκην νὰ τὴν μελετήσῃ καὶ ἀνὰ πᾶσαν ἑσπέ-
ραν νὰ τῷ ἔξιηγῇ ἐν τεμάχιον. Ἔφριξεν δὲ Ληδωρίκης
ἐλθὼν εἰς τὸ μέρος, ἔνθα ἀνεφέρετο τὸ ὄνομα τοῦ Ψα-
λίδα. Λαθὼν δὲ τὸν ἀκροατήν του, ὑπερεπήδησε τὴν
σελίδα ἔκεινην, ἔξακολουθήσας ἐπιτηδείως τὰς ἐπομέ-
νας. Οὕτως ὁ ἀγαθὸς Ληδωρίκης ἔσωσε καὶ τὸν Ψαλί-
δαν καὶ τὴν σχολήν. Οἱ γραμματεῖς οὗτοι, καὶ λίγως δὲ
Ἀλέξιος Νοῦτσος, ισχύων πολὺ παρὰ τῷ Πασᾶ, ἔσω-
σαν πολλάκις πολλοὺς πεσόντας ἀδίκως εἰς τὴν δργὴν
αὐτοῦ.

(*) Ἐνταῦθα ἐμνήσθημεν τοῦ φιλλέληνος, ἀγαθοῦ καὶ φιλαν-
θρώπου ἐν τῇ Ἡπείρῳ Προξένου τῆς Ἀγγλίας, Κυρίου Σάντερς.
Οπόσας καὶ δοποίας εὐεργεσίας ἐν τῇ ἐν Ἡπείρῳ διαμονῇ του καὶ
αὐτὸς καὶ ἡ χροντὴ αὐτοῦ οἰκογένεια, ἐπεδαψίλευσαν εἰς τοὺς
Ἐλληνας καὶ εἰς τοὺς χριστιανοὺς ἐν γένει ! Ἀγαθὲ Σάντερς οἱ
Ἐλληνες σ' ἐνθυμοῦνται πάντοτε καὶ εὔχονται ὑπὲρ σοῦ καὶ τῆς
χρηστῆς καὶ εὐγενοῦς οἰκογενείας σου.

Τὸν Ἀλῆ-Πασᾶν δύναται τις νὰ παραλληλίσῃ μετὰ τοῦ ἐνδεκάτου Λουδοβίκου τῆς Γαλλίας. — Ὁ Μονάρχης οὗτος ἦν φιλόποπτος, φιλάργυρος, ψεύστης, ἀπληστὸς χρημάτων, ἐπίορχος, ἀπατεών, αἰμοβόρος. Ἐμίσει τοὺς Ἀριστοχράτας, οὐχὶ ἐξ αἰσθήματος, ως ὁ Ἰωσήφ ὁ δεύτερος τῆς Αὐστρίας, βάσιν ἔχοντος τὴν ἴστητα, ἀλλ’ ἐκ πλεονεξίας καὶ ἐξ ἐπιθυμίας σφετερισμοῦ τῶν χτημάτων των· ἐδολοφόνησεν δὲλους σχεδὸν τοὺς συγγένεις του Δούκας καὶ Κόμητας· καὶ σύμβουλοι καὶ διμοτράπεζοί του ἦσαν ὁ δήμιος του Τριστάν Ἐρμίτης καὶ ὁ κουρεύς του Ὄλιβιέρος, ἔτοιμοι εἰς πᾶσαν ἀπάνθρωπον διαταγὴν του· μυκτηρίῶν δ’ ἀφ’ ἐνὸς τὰ θεῖα, εἶχεν ἀφ’ ἑτέρου κεκοσμημένον τὸν πīλον του μὲ μικρὰς μολυβδίνας εἰκόνας ἀγίων· ἀμαθῆς καὶ πλήρης προλήψεων, ἥθετει εἰς τὸ παραμικρὸν τοὺς ὄρκους του. Ἰνα κολακεύῃ τὸν λαὸν καὶ τὸν ἔχη ἔτοιμον βοηθὸν εἰς τὸ νὰ ἐξολοθρεύῃ τοὺς ἄρχοντας, ὃν τὰς περιευσίας ἐδήμευεν, ἔκαμνε συντέκνους ἀνθρώπους οὐτιδανούς, καὶ συνεχῶς προσερχόμενος εἰς τὰς οἰκίας των συνευθύμει μετ’ αὐτῶν.

“Ολα τὰ ἀγωτέρω ἐλαττώματα εἶχε πλήρη ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς. Ὁ Ἀθανάσιος Βάγιας, ὁ Βελῆ-Γκέγκας, ὁ Ἰσούφ-Ἀράπης καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι ἦσαν οἱ ἐκτελεσταὶ τῶν δολοφονιῶν καὶ λοιπῶν ἀθεμιτουργημάτων του. Ἐξωλόθρευσε τοὺς ἐπισημοτέρους Ἀλβανοὺς Βέιδες καὶ τοὺς πλείστους τῶν συγγενῶν του καὶ τοὺς εὔεργέτας του διὰ δολοφονιῶν, ἵνα σφετερισθῇ τὰ πλούτη καὶ τὴν ἴσχύν των· ἥρπαζε τῶν πλουσίων τὰς περιουσίας· διέφθειρε τοὺς υἱούς καὶ τὰς θυγατέρας τῶν χριστιανῶν, ἀφαιρῶν αὐτοὺς βιαίως ἀπὸ τὰς ἀγκάλας τῶν γονέων των· στερημένος πάσης ἥθεικῆς καὶ θρησκείας, ποτὲ δὲν ἐτήρησεν ὄρκον καὶ ὑπόσχεσιν· ἀφ’ ἑτέρου ὡ-

αοδόμει ἐκκλησίας, διὰ τῶν χρημάτων αὐτῶν τῶν χρι-
στιανῶν, ἔχορήγει ἐλευθερίας ὑλικᾶς, κατεσκεύασεν ἀ-
μαξωτὰς ὁδοὺς, ἐκσόμησε τὴν πόλιν τῶν Ἰωαννίνων καὶ
τῆς Πρεβέζης δι’ οἰκοδομῶν λαμπρῶν καὶ κήπων θη-
ριοτρόφων, ἢ δὲ Σχολὴ τῶν Ἰωαννίνων ἥκμαζεν ἐπὶ
τῶν ἡμερῶν του, διότι ἦθελε νὰ δείκνυται φιλόμουσος
εἰς τοὺς γείτονας αὐτοῦ Εύρωπαίους. Καὶ ὁ μὲν Λου-
δοβίκος συνεχώνευε τὰ δι’ ἀπιστίας καὶ φόνου ἀρπαγέν-
τα μικρὰ κράτη μὲν τὴν Βασιλείαν του· ὁ δὲ Ἀλῆ-Πασᾶς
ἀπέβλεπεν εἰς τὸν σφετερισμὸν τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς
Θεσσαλίας, καὶ συγχωνεύων αὐτὰς μετὰ τῆς Ἡπείρου,
νὰ κηρυχθῇ ἀνεξάρτητος Ἡγεμών· τῷ ἔλειπεν δῆμος ἡ
Θέλησις, ἢ μᾶλλον, ἐκ προλήψεως, καθίστατο αὐτῷ ἀ-
δύνατος ἢ ἐπιτυχία τοῦ μεγάλου τούτου σχεδίου.

Πρὸ τινῶν ἡμερῶν τῆς μελετηθείσης μετὰ τῶν ὄπλων
χηγῶν τοῦ Σουλίου ἐφόδου κατὰ τοῦ Τουρκικοῦ στρα-
τοπέδου, ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς ἐκάθητο ἐπὶ ἐνὸς θρανίου ἐντὸς
τοῦ πρασίνου δωματίου, δπερ ἦν ἡ ἴδιαιτέρα του ὄπλο-
θήκη, περιμένων τὸν Ἀθανάσιον Βάγιαν, ὃν μετεκάλεσε
πρὸ μικροῦ. Ἀνήσυχος ἔστρεφε τὰ βλέμματά του ἐπὶ
τῶν τεσσάρων τοίχων τῆς αἰθούσης, ἐφ’ ᾧν ἐκρέμαντο
σπάθαι πολύτιμοι τῆς Κορασὰν, ξίφη τῆς Δαμασκοῦ,
Περσικοὶ ἀκινάκαι, πυροβόλα ἐκ τῶν ἔξαιρετωτέρων
τῆς Ἀλβανίας καὶ τῶν ἐπισημοτέρων δπλοποιείων τῆς
Εύρωπης, ἀπαντα ἐκ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου κεκαλυμμέ-
να. Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἀπέναντι τῆς θύρας τοίχου, ὑπῆρ-
χε κρεμάμενον ἐπὶ δαπέδου χρυσοκεντήτου, εὐτελὲς ἀλ-
βανικὸν πυροβόλον ἐκ σιδήρου μόνον καὶ ἔύλου. Ὁ Ἀ-
λῆς ἐπληγίσασεν εἰς αὐτό, τὸ παρετήρησεν ἀρχετὰς στιγ-
μᾶς, τὸ ἐψηλάφησεν ώς ψηλαφᾶ ἐραστῆς τὴν ἀβράν
χειρα τῆς ἐρωμένης του. Εὔτυχες καὶ εὐλογημένον πυ-
ροβόλον, εἶπε, σὺ εἶσαι ὁ σύντροφος τῶν εύτυχῶν καὶ

χακοτύχων ἡμερῶν μου· μ' ἐσυνόδευσες ἀσημον δεκανέα, ἔκατόνταρχον καταδιωκόμενον, χιλίαρχον θριαμβεύοντα, δόδοφύλακα ἵσχυρὸν, καὶ τέλος σὲ εἰσήγαγον ἐν τῷ Σεραγίῳ ἐπὶ τῶν ὄμων Βεζύρη· ἡ βιολή σου ποτὲ δὲν ἦτορχησεν δπου καὶ ἀν τὴν διεύθυνα. Θὰ ἤσαι ἀρά γε εὐτυχὲς καὶ εἰς τὸ μέλλον ὄργανον τῆς τύχης μου; . . . Τὸν μονόλογον τοῦτον διέκοψεν αἴφνης ἥχος βημάτων. Ό Πασᾶς ἔστρεψε τὸ βλέμμα του πρὸς τὴν θύραν καὶ ὁ Βάγιας ὑπῆρχεν ἀπέναντί του.

— Θανάση, τῷ εἶπε, μετὰ τόνου φωνῆς ἀνησύχου, σὲ περιέμενον πρὸ πολλοῦ, τί ἔγεινες;

— Ἀφέντη, ἀπεκρίθη ὁ Βάγιας, μήπως κι' ἐγὼ δὲν ἔχω ἐργασίαν; κατεγινόμην εἰς τὴν ὑπόγομον τοῦ Σεραγίου μὲ τὸν Ἀράπην.

— Τί ἔκάμπατε; ἐτελειώσατε;

— Ἐτελειώσαμεν· ἡ ἐργασία εἶναι καλλίστη, ἀλλ' ἡ πυρῖτις τὴν ὅποιαν μᾶς ἔδωκαν δὲν ἀρκεῖ.

— Καὶ πόση ἀκόμη χρειάζεται;

— Ἀκόμη εἴκοσι δικάδες τούλαχιστον διὰ γεμίσωμεν τὸν σωλῆνα, δπου θὰ δοθῇ φωτιά.

— Πῶς στοχάζεσαι, Θανάση, εἶναι ἐπιτυχημένη;

— Ἐπιτυχημένη; . . . Τί λέγεις, Πασᾶ μου; εἶναι καλὴ ν' ἀνατρέψῃ δλόκληρον τὸ φρούριον.

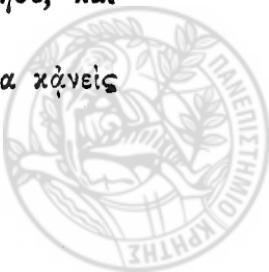
— Ό δ' Ἀράπης τί λέγει;

— Ό Ἀράπης περιμένει ἀνυπόμονος τὴν στιγμὴν νὰ τὴν ἀνάψῃ. Ἐν τούτοις τὸ ἔργον πρέπει νὰ τελειώσῃ ἀπόψε καὶ νὰ κλεισθῇ ἡ θύρα, διότι εἶναι φόβος μήπως ἀπὸ συμβεβήκος τι πηδήσωμεν δλοι 'ς τὸν ἀέρα.

Ο Ἀλῆ-Πασᾶς ἀνετριχίασεν δλος.

— Μήπως ἐννόησε κἀγεὶς τὸ πρᾶγμα, ἡρώτησε, καὶ κοινολογηθῇ;

Ποῖος θὰ τὸ ἐγγοήσῃ; ἐκεὶ ὅποι ἐργαζόμεθα κἀνεὶς

δὲν ἡμπορεῖ νὰ παρουσιασθῇ· μόνος δὲ γέρων Ἰσούφ,
ὁ θυρωρὸς τοῦ χαρεμίου, τὸ γνωρίζει, διότι αὐτὸς κατ'
ἀνάγκην εἰσέρχεται ἐκεῖθεν πολλάκις εἰς τὸν γυναικω-
νίτην.

— 'Αμμ' οἱ κτίσται; ήρώτησεν ὁ Πασᾶς τεταραγμέ-
γος.

— Οἱ κτίσται, Βεζύρη μου, σ' ἀφησαν ύγειαν, ἀπε-
κρίθη ὁ Βάγιας. Ἀφοῦ πρὸ δύο ὥρῶν ἐτελείωσαν τὴν
ὑπόνομον καὶ ἡτοίμασαν τοὺς σωλήνας, μὲ τὴν πρόφα-
σην ὅτι εἰς τὸ μέσα μέρος τῆς ὑπονόμου χρειάζεται ἀ-
κόμη κάτι τι, τοὺς ὡδηγήσαμεν ἐκεῖ καὶ τοὺς ἐστείλα-
μεν εἰς τὸν ἄλλον κόσμον.

— Τώρα πρέπει, Θανάση, νὰ ἔκειμωμεν καὶ ἀπὸ τὸν
γέροντα Ἰσούφ. Εἰσάξατε καὶ τοῦτον εἰς τὴν ὑπόνομον,
δότε τὸν κάτι τι νὰ σᾶς φέρῃ καὶ παστρέψετε τὸν.

— Τοῦτο εἶναι, Βεζύρη μου, δύσκολον. Ὁ Ἰσούφ,
καθ' ἣν στιγμὴν ἐπνίγαμεν τοὺς κτίστας, διέβαινεν ἀπὸ
τὴν θύραν τῆς ὑπονόμου καὶ βεβαίως ἤκουσε τὰς φωνάς
των, διότι τὸν εἶδον κύπτοντα τὴν κεφαλὴν πρὸς τὴν
θύραν καὶ βλέποντα ἔνδον τολμῷ λοιπὸν νὰ εἰσέλθῃ,
ἐνῷ μάλιστα δὲν τὰ ἔχει καὶ καλὰ μαζί μου;

— Αὐτὸς πρό τινων ἡμερῶν, ὑπέλαβεν ὁ Ἄλης, μο-
λονότι φαίνεται πρόθυμος εἰς διατάξων, εἶναι
κατηφῆς, δὲν μὲ θεωρεῖ, ὡς πρότερον, μὲ θάρρος, καὶ
νομίζω ὅτι ἀφ' ἣς ἡμέρας τὸν ἐρράπισα, ἔχει πρός με
ἀντιπάθειαν· εἶναι Τσάμης, Θανάση . . .

— Καὶ τί θὰ κάμη τὸ γερόντιον; ἀπεκρίθη ὁ Βάγιας
περιφρονητικῶς.

— Καὶ δὲ μύρμηξ, Θανάση, ὅταν συλλάβῃ τὴν ἐπι-
θυμίαν τῆς ἐκδικήσεως, δύναται νὰ βλάψῃ ισχυρὸν καὶ
ρωμαλέον θηρίον, ὑπέλαβεν ὁ Ἄλη-Πασᾶς μειδιάσας
πικρῶς περισσοτέρους ἐξεδικήθην ὅταν. Ἡμην μικρὸς

Μπουλούμπασης, παρὰ δταν ἔγεινα μέγας Βεζέρης. Πι-
στεύεις, ἐξηκολούθησε λέγων, δταν διαβῆ ἐκεῖθεν, ὅτι
εἶναι δύσκολον νὰ τὸν ἐμβάσετε μὲ τὴν βίαν;

— Πολλὰ εὔκολον, τὸν ἀρπάζω καὶ τὸν ρίπτω μέσα·
ἀλλ' αὐτὸς θὰ φωνάξῃ καὶ θ' ἀκουσθῶσιν αἱ φωναὶ του
εἰς δλον τὸ χαρέμι, τὸ ὄποιον εἶναι πολλὰ πλησίον. Ἐν
αὐτῷ ἔχει καὶ συμπαθείας, διότι τὸ ὑπηρετεῖ τριάκοντα
ἔτη. Τί παράδοξον νὰ τρέξωσιν οἱ γυναῖκες; καὶ τότε;

— Ἐπάρετέ τον λοιπὸν τὸ ἑτέρας καὶ ρίψετε τον εἰς
τὴν λίμνην ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ Μετσιτίου. Ὁ Ισούφ πρέπει
νὰ παστρευθῇ. Θανάση ἀκούεις;

— Μήπως ἔγω λέγω ὅχι; ἀλλ' ἔρχεται; δ σκοπὸς
εἶναι, ώς εἰπον, νὰ μὴ μεταχειρισθῶμεν τὴν βίαν καὶ
προξενήσωμεν θόρυβον. Συλλογίσου δτι ἔχομεν πολλοὺς
Τσάμιδες εἰς τὸ φρούριον καὶ πολλοὺς συγγενεῖς του.

‘Ο Πασᾶς ἐσκέφθη μικρὸν, στρίψας τὸν μύσταχά του,
εἶτα· — “Ὑπαγε ὄγλήγωρα, εἴπε, καὶ φέρε μ' ἐδὼ τὸν
Ἀράπην καὶ τὸν Ισούφ.

Μετὰ μικρὸν εἰσέρχεται ὁ Βάγιας, συνεπάγων τὸν τε
Αιθίοπα καὶ τὸν Ισούφ, οἵτινες ἐπαρουσιάσθησαν ἐνώπιον
τοῦ Πασᾶ· μετὰ πολλῶν ὑποκλίσεων.

— Εἰς σὲ, Ισούφ, εἴπεν ὁ Πασᾶς ἀποτεινόμενος πρὸς
αὐτὸν, παραδίδω τὴν κλεῖδα τῆς πυριτοθήκης· καὶ συ-
χρόνως τῷ ἔδειξε κλεῖδα μεγίστην, κρεμαμένην ἐν τῷ
μέσῳ τῶν ὅπλων. “Ὑπαγε μὲ τὸν Θανάσην νὰ πάρετε εἴκοσι
δκάδες πυρίτιδα νὰ τὴν φέρετε εἰς τὴν ὑπόνομον ἀκούεις,
Ισούφ; καταλαμβάνεις διατί στέλλω ἐσένα, διότι αὐτοὶ[·]
όλονένα πυρίτιδα παίρνουν καὶ πάλιν πυρίτιδα ζητοῦν·
ἔγω ἔχω ἀνάγκην ἐδὼ μέσα ὅποῦ εῖμαι κλειμένος πυρί-
τιδος, καὶ δὲν θέλω νὰ τὴν.

— Μ' ἄλλους λόγους, εἴπεν ὁ Βάγιας, διακόψας τὸν

λόγον, θὰ πῆς, ὅτι τὴν ἔχλεψα, καὶ ἐστρεψε τὰ νῶτα ν'
ἀναχωρήσῃ.

— Στάσου, κακή σου μέρα, τῷ εἶπεν ὁ Ἄλης, προσ-
ποιούμενος τὸν θυμωμένον ἀμμὴ τί τὸ κάμνεις, ὡρὲ
τόσον μπαροῦτι;

— Τὸ τρώγω, ἀπεκρίθη ὁ Βάγιας μὲ τόνον δυσαρέ-
σκειαν ἐμφαίνοντα.

— Ωρὲ Μερτσάν, ὑπέλαβεν ὁ Ἄλης· Πασᾶς ἀποτε-
νόμενος πρὸς τὸν Αἰθίοπα, περίμενέ τους εἰς τὴν θύραν
τῆς ὑπονόμου· ἀφοῦ βάλετε τὴν πυρίτιδα εἰς τὸν σωλῆνα,
κλείσατε καὶ δότε τὴν κλεῖδα εἰς τὸν Ἰσούφ νὰ μοῦ τὴν
φέρη.

— Βεζύρη μου, εἶπεν ὁ Ἰσούφ, ἀφ' οὗ ἔκλινε μέχρις
ἐδάφους προσκυνήσας τὸν Ἄλην, ὃπου ἀλλοῦ θέλης
στεῖλέ μις καὶ μ' δποιους θέλης, ἐγὼ μ' αὐτοὺς δὲν
πηγαίνω.

— Διατί ώρέ; ἀπεκρίθη ὁ Πασᾶς μετ' ὀργῆς.

— Διατί; διατί; νὰ διατί, διότι δὲν πηγαίνω μα-
ζί τους.

— Εγὼ σὲ προστάξω καὶ δὲν πηγαίνεις; ὑπέλαβεν ὁ
Ἄλης, ἐγερθεὶς βιαίως ἐκ τοῦ θρανίου, τὸ ὅποιον ἔπεισεν
ὅπισθέν του μὲ πάταγον.

— Πασᾶ μου, ἐγὼ δὲν ἥλθον ἐδὼ νὰ σὲ κάμω νὰ χο-
λιάσῃς ἐναντίον ἐνὸς ὑπεργήρου ὑπερέτου σου, δεστις
ἐγήρασεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν σου, χωρὶς νὰ σου δώκῃ
ποτὲ ἀφορμὴν δικαίαν νὰ τὸν δργισθῇς. Ἐπιθυμεῖς νὰ
μὲ θανατώσῃς; λάβε ἐν πυροβόλον καὶ φόνευσέ με. . . .
δὲν θέλω ν' ἀποθάνω ἀπὸ χεῖρας κακούργων.

— Εἶναι λοιπὸν κακούργοις οἱ ὑπηρέται μου;

— Καὶ τί ἄλλο εἶναι; ἀν ἥξευρες τί ἔπραξαν πρὸ^τ
δλίγους, ἥθελες τοὺς κρεμάσει καὶ τοὺς θύο,

— Καὶ τί ἔκαμαν; λέγε.

— Ἐπινιξαν τοὺς δυστυχεῖς κτίστας εἰς τὴν θεό-
νομον.

‘Ο Ἀλῆς ἐπροσποιήθη δτὶ ἀπορεῖ· ἔκυψε τὴν κεφαλὴν,
ἔψαυσε διὰ τῆς δεξιᾶς χειρός του τὸν πώγωνά του, εἴτα
στραφεὶς πρὸς τὸν ἄθλιον γέροντα.

— Ἰσούφ, τῷ εἶπεν, ἀλήθεια;

— Καὶ πρὸς τί νὰ σ’ εἶπω ψεῦδος; Βπαγε δὲδιος εἰς
τὴν ὑπόνομον νὰ ἴδῃς, ἀκόμη μέσα τοὺς ἔχουν.

— ‘Εξω, ἔξω, κακοῦργοι, ἐκραύγασε μὲ φωνὴν φρι-
κώδη δ Ἀλῆς, κτυπήσας συγχρόνως τὸ ἔδαφος μὲ τοὺς
πόδας του. « Ό Βάγιας καὶ δ Ἀραψ ἀμέσως ἔξηλθον».

— Κλεῖσε, μπαρπαλήκ, τὴν θύραν, εἶπεν εἰς τὸν Ἰσούφ,
ὅτις ἔμενε μόνος μετ’ αὐτοῦ.

‘Ο Ἰσούφ πλησιάσας βραδέως εἰς τὴν θύραν τὴν ξ-
κλεισε, καὶ μυρίαι ὑποψίαι κατέτρωγον τὴν καρδίαν του.

— Ἰσούφ, ὑπέλαθεν δ Ἀλῆς, ἀλγθῶς σὺ μὲ ὑπη-
ρέτησες πιστῶς καὶ ἐγὼ σὲ ἀντῆμειψα μὲ ὅνδριν. Δὲν
πταίω ἐγὼ, ή κατηραμένη γκιασούρισσα ή Βασιλικὴ μ’ εἶπε
χίλια κακὰ διὰ σὲ, τὸν πιστόν μου ὑπηρέτην αὐτὴ μ’
ἐπιβουλεύεται Ἰσούφ. ὑποπτεύω πολὺ δτὶ συνεννοεῖται
μὲ τοὺς Ἑλληνας, οἱ δοποῖς σκοπεύουσι νὰ καταστρέψωσι
τὸν Ἰσλαμισμὸν καὶ ἐνεργεῖ κρυφίως νὰ μὲ ρίψῃ εἰς
χειράς των. Μὰ τὸν Προφήτην! αὔριον θὰ σου τὴν δώκω
νὰ τὴν ἀπεράσης μ’ ἐν μονόξυλον εἰς τὸν Πόρον καὶ νὰ
τὴν ἀφήκης ἐκεῖ· τὴν ἐβαρέθηκα τὴν ἀπιστην· αὐτοὺς δὲ
τοὺς δύο ἀχρείους θέλω τοὺς θανατώσει μὲ τρομερὸν θά-
νατον· ἀλλ’ ἔχω ἀκόμη δύο τρεῖς ἡμέρας τὴν ἀνάγκην
τοῦ Βάγια, διὰ κἀποιους λογαριασμοὺς δποῦ θὰ μοῦ
δώκῃ, μάλιστα ἀπόψε.

‘Ο γέρων Ἰσούφ, ἀνὴρ ἀπλοῖκος, ἤρετο νὰ κλονί-
ζηται, αἱ ἴδεαι του μετεβάλλοντο, οἱ δφθαλμοί του ἔφαι-

δρύνθησαν ἀπὸ χαρὰν καὶ ἐπιθυμίαν ἔκδικήσεως, καὶ ἔθε-
ώρει ἐν σιγῇ καὶ ἀπορίᾳ τὸν Πασᾶν.

— Ἰσοὺ φ, ἐξηκολούθησεν ὁ Ἀλῆς, θὰ σοῦ ἐμπιστευθῶ
ἐν μυστικὸν καὶ νὰ μ' εἰπῆς τὴν γνώμην σου μὲ πᾶσαν
ἔλευθερίαν καὶ εἰλικρίνειαν. Ἀπόψε ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ
Μετσιτιοῦ θὰ ἔλθῃ ἐν μονόξυλον νὰ μοῦ φέρῃ χρήματα·
διέταξα τὸν Βάγιαν νὰ ὑπάγῃ νὰ τὰ παραλάβῃ καὶ νὰ
μοῦ τὰ φέρῃ, διὰ νὰ μὴ τὰ ἴδοῦν οἱ στρατιῶται καὶ αὔριον
σηκωθοῦν καὶ μοῦ ζητοῦν μισθούς. Τί λέγεις; μήπως ὁ
χακούργος οὗτος συνεννοηθῇ μὲ τοὺς κωπηλάτας καὶ
πάρη τὰ χρήματα καὶ φύγῃ μαζί τους; ὅλα εἶναι ἐνδεχό-
μενα εἰς αὐτὸν τὸν ἀχρεῖον.

— Οἱ κωπηλάται χριστιανοὶ εἶναι ἡ τοῦρκοι; ἥρω-
τησεν ὁ Ἰσούφ.

— Χριστιανοί, ἀπεκρίθη ὁ Πασᾶς.

— Τί παράξενον, ὑπέλαβεν ὁ Ἰσούφ, ἐν ἀκρᾳ ἀπλό-
τητι.

— Μοῦ κάμνεις, Ἰσούφ, μίαν ὑπηρεσίαν ἀκόμη; σὺ
μ' ἔκαμες πολλάς.

— Όταν ἡμπορῶ, διατί ὅχι, Βεζύρη μου;

— Ἐπιθυμῶ, ἀγαπητέ μου Ἰσούφ, νὰ τὸν συνοδεύσῃς
καὶ νὰ μὴ τὸν ἀφήσῃς νὰ πλησιάσῃ τὸ πλοιάριον, ἀλλὰ
ν' ἀνασύρετε δμοῦ τὸν σάκκον τῶν χρημάτων μὲ σχοινί-
ον ἀπὸ τὸ φρούριον, ἀφοῦ δεθῇ καλῶς διὰ νὰ μὴ πέσῃ
εἰς τὴν λίμνην.

— Καὶ μ' ἀκούει ἐμὲ ὁ Θανάσης, μάλιστα ὅποῦ σου
τὸν κατεμήγυσα;

— Ἐγὼ τὸν παρακαλῶ καὶ τὸν προσάζω νὰ σὲ ἀκούῃ·
μὴ σὲ μέλῃ, Ἰσούφ, μήτε γρὺν ὁ ἀχρεῖος δὲν θέλει
τολμήσει νὰ σ' εἰπῇ. Πρόσεχε δμως καλὰ μὴ τὸν εἰπῆς ὅ-
τι ἔχω χακοὺς σκοποὺς δι' αὐτὸν, διότι ἀν φύγῃ θὰ μοῦ
δώκῃς λόγον.

— Θεὸς φιλάξοι, ἀπεκρίθη ὁ ἄθλιος Ἰσούφ, δίδων πίστιν εἰς τοὺς λόγους τοῦ τυράννου. Ἔγὼ νὰ τὸν εἰπῶ τέτοιον λόγον; καλλια νὰ πέσῃ τὸ στόμα μου. Ἀμμὴ πῶς θὰ συνεννοηθῶμεν, Πασᾶ μου;

— Ἔγὼ τοῦ ὄμιλῶ, εἶπεν ὁ Πασᾶς. Σὺ ἀπόψε πρὸ τοῦ μεσονυκτίου νὰ εὑρεθῆς εἰς τὸ Μετσίτι, ὅπου ὁ Θανάσης θὰ περιμένῃ τὸν ἐρχομόν τοῦ πλοιαρίου.

Τὸ δυστυχὲς θῦμα ἔξηλθε τοῦ δωματίου· ὁ δ' αἵμοχαρής τύραννος ἐσκίρτησεν ἀπὸ χαρὰν, καὶ ἐγερθεὶς ἔκλεισε τὴν θύραν, γενόμενος ἄφαντος ὅπισθεν μιᾶς ἀλλῆς ἀποχρύφου, ἥν ἀνοίξας διὰ κλείθρου, τὸ δόποῖον ἔξηγαγεν ἐκ τοῦ κόλπου του, τὴν ἔκλεισεν αὐθις ἔνδοθεν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

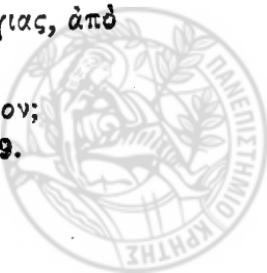
Η ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΙΣ ΤΟΥ ΒΑΓΙΑ.

Μετὰ δύο ὡρας, ὁ Βάγιας ἴστατο ἐνώπιον τοῦ Πασᾶ συγδιαλεγόμενος μετ' αὐτοῦ.

— Ωρὲ, πύρο Θανάση, τῷ ἔλεγεν ὁ Ἄλης, ἀπόψε θὰ ἔλθῃ ὁ Ἰσούφ πρὸ τοῦ μεσονυκτίου νὰ σὲ χαλεύῃ εἰς τὸ Μετσίτι. Νὰ προσποιηθῆς ὅτι πλοιάριον προσορμισθὲν κάτωθεν τοῦ φρουρίου, ἔφερε χρήματα. Ο Ἰσούφ θὰ ἔλθῃ μαζὶ σου νὰ σὲ βοηθήσῃ διὰ ν' ἀγυστύρετε τὸν σάκκον· εἶναι λοιπὸν περιττὸν νὰ σου εἰπῶ τι θὰ κάμης. Ο Ἰσούφ εἶναι γέρων, ἀλλ' εἶναι γενναῖος, τὸν γνωρίζω εἰς πολλὰς περιστάσεις, καὶ δυνατὸν ν' ἀντιτάξῃ βίαν. Ἐπαρε λοιπὸν μαζὶ σου καὶ τὸν Ἀράπην.

— Μεῖνε ἥσυχος, Βεζύρη μου, ἀπεκρίθη ὁ Βάγιας, ἀπὸ τοῦ λόχου τὸ στόμα κἀνεὶς δὲν ἐγλύτωσε.

— Εἰπέ με, Θανάση, ἐτελειώσατε τὴν ὑπόγομον;

— Ιδού ν̄ κλείς. Καὶ ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ κόλπου κλεῖσσα μεγάλην, ἣν παρέδωκε τῷ Ἀλῆ.

— Γνωρίζεις καλὰ, πύρο μου, υπέλαθεν δὲ Πασᾶς, πόσον σ' ἀγαπῶ· ἐτράφημεν ἀπὸ ἔνα μαστὸν καὶ οἱ δύο, σ' ἔχω ώρὲ πύρο μου φέδελφόν. Ἐπιθυμῶ νὰ μὲ εἰπῆς πόσους ἔχεις σκοτωμένους.

— Τί θέλεις ἀπ' αὐτὰ, Βεζύρη μου, ἀπεκρίθη δὲ Βάγιας σκυθρωπάζων. Ὄλα δσα καὶ ἀν ἔκαμα, ἐκ διαταγῆς σου τὰ ἔκαμα· τί ζητεῖς τώρα ν' ἀνακατώνῃς παλαιὰς ὑποθέσεις.

— Γιὰ θημήσου ώρὲ Θανάση, πῶς ξσκουζαν οἱ Γαρδικιῶτες εἰς τὸ χάνι τοῦ Λιμπόχοβου. Πρέπει νὰ ησαν τρεῖς χιλιάδες ἄνδρες καὶ παιδιά. Ήδησον ὡργίσθην ἐναντίον τῶν στρατιωτῶν, οἵτινες δὲν ἥθελησαν νὰ ὑπακούσωσιν εἰς τὰς διαταγάς μου νὰ τοὺς φονεύσωσιν. Ἐξ ἐναντίας πόσον μ' εὐχαρίστησες σὺ πύρο μου τότε, ὅταν ἐμβῆκες μὲ τοὺς ιδικούς σου καὶ ἥρχισες τὴν σφαγήν. Ἐνθυμεῖσαι, ώρὲ Θανάση, τί τρομερὰ βογγητὰ ἔβγαζαν; μ' ἐφαίνετο ώσταν νὰ ἔσφαζαν βουβάλους. Ἔγεινες τότε καὶ Νουνὸς Θανάση, διότι ἀπὸ τότε ὡνόμασαν τὸ χάνι Βουβάλλα. Γιὰ πέ με, Θανάση, πῶς ἐκρήμνισες τοὺς ἀγάδες τους ἀπὸ τὸν βράχον τοῦ Νησιοῦ εἰς τὴν λίμνην; μ' εἶπαν ὅτι τοὺς ἔδενες ἔνα ἔνα, ἢ πότε δύο δύο καὶ τοὺς ἐκρήμνιζες. Ω τί ώραῖον θέαμα ήτον, ὅταν ἔφεραν γυμνὰς καὶ τετραχηλισμένας τὰς γυναικάς των ἐνώπιον τῆς ἀδελφῆς μου Χαϊνίτσας, τεταπεινωμένας καὶ ἔξευτελισμένας. Τὸ θυμᾶσαι;

Εἰς τοὺς λόγους τούτους τοῦ Ἀλῆ-Πασᾶ, τοὺς ὅποίους ἐπρόφερε διακεκομένως καὶ μὲ εἰρωνείαν, δὲ Βάγιας υψώνε τοὺς ωμούς του σιωπῶν. Ἀλλ' ὅταν δὲ Πασᾶς τῷ εἶπε, τί λέγεις εἰς ὅλ' αὐτὰ, ὅταν σ' ἐρχωνται εἰς τὸν νοῦν; Αἴ, δὲν δηλεῖς;

— Ἀφες αὐτὰ, Ἀφέντη ἀπεκρίθη τεταραγμένος ὁ Βάγιας· αὐτὰ ἐπάληωσαν, τώρα ἔχομεν καινούρια.

— Ἐνθυμεῖσαι, μέλαχεν ὁ Πασᾶς, νὰ μοῦ διηγηθῆς πῶς ἐφονεύσατε μὲ τὸν Ἰσούφ Ἀράπην, τὸν Μουσταφᾶ-Πασᾶ Δελβενακιώτην;

— Τί μ' ἔφερες ἐδώ, ἀπεκρίθη ὁ Βάγιας, νὰ μνημονεύσωμεν ἀποθαμμένους;

— Πόσους Χριστιανοὺς ἔρριψες, Θανάση, εἰς τοὺς λάκκους τοῦ ἀσβέστη; Γιὰ πέ με νὰ ζῆς, ἔχω ἐπιθυμίαν νὰ μάθω.

— "Οσους καὶ ἀν ἔρριψα, τοὺς ἔρριψα διὰ νὰ ἔχφοβίσω τοὺς ἄλλους νὰ ἐργάζωνται, καὶ τοῦτο διὰ νὰ σοῦ κάμω ὑπηρεσίαν πιστήν. Τί σημαίνει ὅμως ὅλον αὐτὸ τὸ μνημόσυνον;

— Τί σημαίνει; καῦμένε Θανάση, συλλογίσου εἰς ποίαν δεινὴν θέσιν εὑρίσκεσαι Εἴμεθα πολιορκημένοι στενά. Ἐὰν παραδοθῶμεν ἐξ ἐφόδου, σὺ εἶσαι ὁ ἀθλιέστατος τῶν ἀνθρώπων. Ἀν πέσης εἰς χεῖρας τῶν Τούρκων, θὰ σὲ ψήσουν ζωντανὸν, ἀν εἰς τὰ τῶν Χριστιανῶν, θὰ σ' ἐκδάρωσιν. Ή σωτηρία σου εἶναι ἡ ὑπαρξίας μου· ἐὰν ἐγὼ σωθῶ, καὶ σὺ ἐσώθης· ἐὰν ἀπολεσθῶ, ἀλλοίμονον εἰς σὲ, Θανάση.

— Πρὸς τί, Βυζύρη μου, μοῦ λέγεις ὅλ' αὐτά;

— Σοῦ ἐνθύμησα τὰ ὅσα ἐπράξεις, διὰ νὰ μετρήσῃς τὰς συμφορὰς αἵτινες σὲ περιμένουσι.

— Καὶ μὲ τοῦτο τί;

— Εἶναι εἰς τὸ χέρι σου καὶ σὺ νὰ σωθῆς καὶ ἐμὲ νὰ σώσῃς.

— Καὶ τί νὰ κάμω;

— Τί νὰ κάμης; ἀκουσε. Ο Ἰσμαήλ-Πασᾶς μόνος, ἀπὸ πάθος ἀσπονδον κατ' ἐμοῦ, κρατεῖ τὸν Ὀθωμανικὸν στρατὸν ἐδώ καὶ μὲ πολιορκεῖ. Τὸ Δοβλέτι ἐγασχολεῖται τώρα:

εις τὴν ἐπανάστασιν τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἀδιαφορεῖ τόσον περὶ ἔμου, δσον ἐπιθυμεῖ νὰ σεύσῃ τὴν πυρκαϊὰν, γῆτις ηναψεν εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ εἰς τὴν Τούμελην. Ἐχω καὶ ἐγὼ φίλους Πασάδες εἰς τὸ στρατόπεδον αὐτοὶ δὲν βλέπουσι τὴν στιγμὴν νὰ διαλυθῇ, διὰ νὰ τρέξωσι νὰ κάμωσι λάφυρα. Διὰ νὰ γείνη δύμως τοῦτο, πρέπει νὰ ἔβγη ἀπὸ τὴν μέσην δ' Ἰσμαήλ.

— Καὶ πῶς τὰ ἡξεύρεις δὲλ' αὐτά;

— Μὴ σὲ μέλῃ τί νομίζεις, δτι κοιμοῦμαι; ἔχω ὅλα τὰ μέσα νὰ τὰ ἡξεύρω. Ὄταν οἱ Πασάδες, Θανάση, μάθουν, δτι ἐφόνευσαν τὸν Σερασκέρην, κἀνεις δὲν θέλει φροντίσει νὰ κυνηγήσῃ τὸν φονέα του.

— Λοιπόν;

— Λοιπόν σὺ δ ἀγαπητός μου ἀδελφὸς θὰ ὑπάγης νὰ τὸν σκοτώσῃς· ἀλλέως καὶ σὺ κι' ἐγὼ, πρέπει ἀπὸ τώρα νὰ σκάψωμεν τὸν λάκκον μας.

— Καὶ ἀν μὲ γνωρίσουν;

— Ποιὸς διάβολος θὰ σὲ γνωρίσῃ; Σὺ ἀφησες τὴν κόκκην καὶ τὸ γένειον καὶ δμοιάζεις τὸν παπᾶ Λαυρέντιον· αἱ τρίχες σου ἔγειναν κάτασπραι, ἐμαύρισες ἀπὸ τὸν Ἡλιον. Ἐγὼ, δστις ἐφαγα μαζί σου ἔνα γάλα καὶ σὲ γνωρίζω ἀπὸ παιδίον, ἀν σὲ ἴδω ἐνδεδυμένον ώς καλόγηρον, δὲν θὰ σὲ γνωρίσω ποτέ.

— Ἐχεις θὰ πῇ καὶ ὅρεξιν νὰ μὲ κάμης καλόγηρον.

— Βέβαια.

— Τί λογῆς;

— Ἰδοὺ τί λογῆς. Θὰ σ' ἀπεράσῃ ἐν πλοιάριον εἰς τὸ Νησί. Θὰ ὑπάγης μὲ δύο Τσοχανταρέους μου εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Παντελεήμονος· δ ἥγονύμενος θὰ σ' ἐνδύσῃ μίαν καλογερικὴν φορεσιὰ καὶ τὴν νύκτα σ' ἔβγάζουν εἰς τὸ Μπαρχμάδι, καὶ ἔκειθεν ὑπάγεις εἰς τὸ στρατό-

πεδον, ώς καλόγηρος Σιναίτης. Ἐνθυμεῖσαι μάλιστα, Θανάση, ὅτι πρὸ τριῶν ἐτῶν, διέβη ἐδῶθεν ἔνας Σιναίτης, καὶ τοῦ ἐπῆρα τὸ χαρτὶ ἐκεῖνο μὲ τὴν χεῖρα τοῦ Μωχα-
μέτη· αὐτὸ θὰ σοῦ τὸ δώκω νὰ τὸ φέρῃς ώς ἀπόδειξιν καὶ
ἔνα μακρὺ μακρὺ κομβοστόινι.

— Αστείζεσαι, Βεζύρη μου, ἢ μὲ τὰ σωστά σου τὰ
λέγεις;

— Αμμή τί, μὲ τὰ ξίκηκά μου;

— Φαίγεται μ' ἔφερες ἐδὼ διὰ νὰ γελᾶς μαζί μου.

— Δὲν ἔχω δρεῖν, Θανάση, νὰ σ' ἀφήκω ν' ἀποθάνης
τὸ παλοῦκι.

— Βεζύρη μου, τ' εἶν' αὐτά;

— Ωρὲ κεῖνο ποῦ σὲ λέγω· τί θαρρεῖς παίζομεν;

— Καὶ ἂν μὲ γνωρίσουν, τότε θ' ἀποθάνω 'ς τὸ
παλοῦκι.

— Κἀνεὶς δὲν θὰ σὲ γνωρίση.

— Καλόγηρος, ἄνθρωπος ἄγιος, καὶ ὀπλοφόρος
τί ἐντύπωσιν θὰ κάμω εἰς τοὺς Τούρκους;

— Καῦμένε Θανάση, ἀπεκρίθη δ Πασᾶς μὲ ὕφος ἐμπαι-
κτικὸν, ἐγὼ ἐνόμιζα ὅτι ἔχεις νοῦν, ἀλλὰ βλέπω ὅτι εἶσαι
ὅλως διόλου εὐήθης. Ἐάν νομίζῃς ὅτι μὲ πυροβόλον θὰ
φονεύσῃς τὸν Σερασκέρην, πρὶν τὸ κάμης χρῆσιν, βεβαι-
ώσου, ἀπέθανες. Δύο τρόπους θὰ μεταχειρισθῆς ἢ θὰ κα-
ταπείσῃς διὰ χρημάτων κάνενα Ἀλβανὸν νὰ τὸν φονεύσῃ,
ἢ σὺ δ ἴδιος, κρύπτων εἰς τὴν θήκην τοῦ χάτι-σεριφίου τοῦ
Προφήτου, τὸ ἐγχειρίδιον τοῦτο (καὶ τῷ ἐνεχείρισεν Ἐ-
γετικὸν ἐγχειρίδιον), θὰ τὸ χώσῃς εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀ-
χρείου τούτου ἔχθροῦ μου, δταν σὲ φέρῃ, ἐνώπιόν του καὶ
ζητῇ νὰ μάθῃ ποῖος εἶσαι.

Τοὺς λόγους τούτους ἐπρόφερε μετὰ τοσαύτης ὁργῆς
δ Ἀλῆ-Πασᾶς, καὶ ἡ χείρ του τοσοῦτον σφοδρῶς ἔκινήθη,

ωστε πλησιάσασα εἰς τὸ στήθος τοῦ Βάγια τῷ ἐνεποίησε φρίκην, καὶ πρώτην ἡδη φορὰν ὡχρίασεν ἐνώπιόν του.

— Λέγεις χρήματα, ἀπεκρίθη δὲ Βάγιας συνελθὼν ἐκ τοῦ τρόμου, ποῦ εἶναι αὐτὰ τὰ χρήματα;

— Καὶ σὺ ἔχεις κ' ἐγὼ θὰ σοῦ δώκω, ὑπέλαβεν δὲ Πασᾶς, γελῶν διὰ τὸν τρόμον τὸν ὅποιον τῷ ἐπροξένησεν.

‘Ο Βάγιας ἐσυλλογίσθη δτι ἥτον ἀδύνατον ν' ἀποφύγῃ τὴν τοιαύτην ἀποστολήν. Γινώσκων τὴν ἐπιμονὴν τοῦ Ἀλῆ, δὲν ἐμφίβαλλεν δτι ἀποποιούμενος, δὲν ἦδύνατο πλέον νὰ ζήσῃ μετὰ τὴν ἀποκάλυψιν ταύτην.

— Καὶ πότε θέλεις νὰ ἀναχωρήσω; Νήρωτησεν δὲ Βάγιας.

— Απόψε, ἀφοῦ ξεπαστρεύσῃς τὸν Ἰσούφ, ἀπεκρίθη δὲ Ἀλῆς.

— Ετοίμασε τὰ χρειώδη, ὑπέλαβεν δὲ Βάγιας· καὶ πλήρης ἀπαισίων συλλογισμῶν, ἐξῆλθε ταλανίζων τὴν τύχην τοῦ συλλογιζόμενος δὲ τὴν δεινὴν θέσιν του ἐμαχάριζεν ἔκείνους, οἵτινες δὲν ἐπάτησαν ποτὲ εἰς θύρας δυναστῶν. Ἰδοὺ ἔλεγεν ἐν ἑαυτῷ, οἱ καρποὶ τῶν ὑπηρετούτων τυράννους. “Ινα δημητήσω πιστῶς τὰς δρέσεις του, προσέτριψα μῶμον αἰώνιον εἰς τὸ ὄνομα μου, τὸ ὅποιον συνεταυτίσθη μετ' αὐτοῦ· αἱ ἐπερχόμεναι γενεαὶ θέλουσι τὸ προφέρει μὲ φρίκην! ”Ω τὸν ἀχάριστον τύραννον! μὲ στέλλει εἰς τὸ μακελεῖον, καὶ μολαταῦτα ἐσυνείθισα νὰ τὸν ὑπακούω· προσεκολλήθην εἰς αὐτὸν, ως δὲ ἀμαρτωλὸς εἰς τὴν παγίδα τοῦ Σατανᾶ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Καὶ Παπᾶς ἐγίνεις Βάγια;
Ἐτσι τὸ φερ' ἡ κατάρα.

Ἡ νῦν τῆς 25 Δεκεμβρίου ἦν ἀσέληνος, ἀλλὰ στέρων πληθύνεις ἐκόσμουν τὸν σμαράγδινον οὐρανὸν τῶν Ἰωαννίνων, ἀπαστράπτοντες ὡς ἀδάμαντες. Νηνεμίᾳ ἄκρα ἐπεκράτει, ἢ δὲ γῆ καὶ αἱ στέγαι τῶν οἰκιῶν ἥσαν κεκαλυμμέναις πόλεις χιύνος. Δύο ὥρας μετὰ τὸ μεσονύχτιον, ἀνδρες ἔνοπλοι δύο, ἐκτὸς τῶν σκοπῶν τῶν κατὰ πᾶσαν στιγμὴν κραυγαζόντων τὸ σύνθημα τοῦ γρηγορεῖν, ἥσαν ἵσως οἱ μόνοι ἀγρυπνοῦντες κατὰ τὴν τοιαύτην ὥραν. Οἱ εἰς κατερχόμενος ἐκ τῆς ἀκροπόλεως, καὶ δὲ τερος ἀνερχόμενος, συγνητήθησαν εἰς τὴν πρὸ τῶν πυλῶν αὐτῆς πλατεῖαν. Ἡ περιέργεια τοὺς συνεπλησίασε, διότι ἐν τοιαύτῃ ὥρᾳ εὑρεθέντες ἀμφότεροι καθ' ὅδὸν, δὲν ἀμφίβαλλον ὅτι σκοπὸς τυχοδιωκτικὸς ὀδήγει ἀμοιβαίως τὰ βήματά των ἀλλὰ μόλις προσεγγίσαντες, ἀνεγνωρίσθησαν. Χαμζὰ, Σελήνη, ἐπροφέρθη ἀπὸ ἀμφοτέρων τὰ στόματα.

— Τοιαύτην ὥραν, Χαμζὰ, εἶπεν δὲ Σελήνη, πόθεν ἔρχεσαι.

— Μή μ' ἔρωτᾶς, ἀπεκρίθη μὲ φωνῇ σιγαλήν δὲ Χαμζάς· ἔρχομαι ἀπὸ τὸ Μπαρκμάδι.

— Καὶ τί διάβολον ἥθελες τοιαύτην ὥραν εἰς τὸ Μπαρκμάδι; ὑπέλαβεν δὲ Σελήνη Βένης.

— Εγὼ τί ἥθελα; ἐστάλην.

— Ἀπὸ ποῖον;

— Ἀπὸ τὸν Πασᾶ.

— Τί νὰ κάμης;

— Νὰ κάμω μάσκαρα τὸν Θανάτον Βάγια.

— Μὰ τὴν πίστιν μου, δὲν σ' ἔννοω.

— Ἐχεις δίκαιον ἀκουσε νὰ μάθης· καὶ συγχρόνως ἔστρεψε πανταχόθεν τὸ βλέμμα νὰ παρατηρήσῃ, μὴ ὑπῆρχεν ἐκεῖ πλησίον ἀδιάκριτός τις μάρτυς τῶν συνδιαλέξεών των. «Ο Πασᾶς μ' ἔκραξεν, ἐξηχολούθησε λέγων, ἐμὲ καὶ ἐν' ἄλλον Τσοχαντάρην, καὶ συγχρόνως δύο κωπηλάτας ἐνώπιον του. Θὰ σᾶς στείλω, μᾶς εἶπεν, εἰς μίαν ὑπηρεσίαν, τὴν ὅποιαν μόνος ἐγὼ καὶ σεὶς γνωρίζομεν. Στοχασθῆτε καλά, ωρὲ, ἀπὸ σᾶς τοὺς τέσσαρας, ἄλλος τοῦτο δὲν τὸ γνωρίζει ἀν ὁ διάβολος φωτίσῃ κἀνένα τας καὶ τ' ὁμολογήσῃ, μὰ τὰ τέσσαρα κιτάπια, θὰ τὸν παλουκοκαθήσω. Σεὶς οἱ κωπηλάται θὰ φέρετε τοὺς δύο τούτους Τσοχανταρέους καὶ τὸν Θανάση Βάγια εἰς τὸν Νησί, καὶ σεὶς οἱ Τσοχανταρέοι θὰ τὸν παραδώκετε εἰς τὸν Ἡγούμενον τοῦ Αγίου Παντελεήμονος.» Ελθόντες εἰς τὴν Μονὴν παρεδώκαμεν εἰς τὸν Ἡγούμενον τὸν Βάγια, καὶ ἐστάθημεν εἰς τὴν αὐλὴν, ἵνα πίωμεν δλίγον ὕδωρ. Μετ' δλίγον ἐξέρχεται εἴς καλόγηρος, μὲ πλησιάζει εἰς τὸ σκότος καὶ μὲ φέρει παράμερα. Χαμζά, μὲ λέγει, ὁ Πασᾶς μ' εἶπεν εἰς σὲ μόνον νὰ φανερωθῶ· βλέπεις ὅτι ὁ καλόγηρος εἶμαι ἐγὼ ὁ γνωστός σου Βάγιας. Νὰ φωνάξῃς τὸν Ἡγούμενον νὰ τὸν εἰπῆς ἐνώπιον τοῦ ἄλλου Τσοχαντάρη καὶ τῶν κωπηλατῶν, ὅτι ὁ Πασᾶς σὲ διέταξε νὰ τὸν παραγγείλῃς νὰ φυλάττῃ καλὰ τὸν Βάγια, ἔως οὖ νὰ τὸν ζητήσῃ ὁ ἴδιος, καὶ ἀν φύγη θὰ δώσῃ λόγον μὲ τὸ κεφάλι του. Ο Ἡγούμενος θὰ σὲ παρακαλέσῃ νὰ μ' ἐβγάλετε εἰς τὸν Μπαρχμάδι, ως καλόγηρον τοῦ Μοναστηρίου καὶ νὰ ἐκτελέσῃς τὴν παραγγελίαν του. Νὰ μὲ πάρη ὁ διάβολος, Σελήμ-Βέη, μολονότι ἐγνώρισα ὅτι ὁ πλαστὸς καλόγηρος ἦτον ὁ Βάγιας, πάλιν ἀμφίβαλα. . . . ὁ διάβολευμένος ἔγεινεν ἀγνώριστος. Έκραξα λοιπὸν τὸν Ἡγούμενον καὶ τὸν εἶπον ἀκρι-

ὗῶς τοὺς λόγους, τοὺς δποίους δ Θανάσης μ' ἔβαλεν εἰς τὸ στόμα. Εἰπὲ τὸν Πασᾶ Ἐφέντη μας, ἀπεκρίθη δ Ἡγούμενος, δτι φιλῶ τὴν ποδιά του καὶ δτι θέλω ἐκτελέσει ἀκριθῶς τὴν προσταγήν του. Ἐν τούτοις σᾶς παρακαλῶ νὰ ἔργαλετε τὸν καλλάρην μου εἰς τὸ Μπαρκμάδι, διὰ νὰ συνάξῃ μερικὰ τρόφιμα, διότι δυστυχῶς δὲν εὑρίσκεται ἐδῶ κἀνεν μονόξυλον. Ἐν δλίγοις, ἐπειδὴ δ τόπος δὲν εἶναι κατάλληλος διὰ μακρὰς συνδιαλέξεις, τὸν ἔργαλαμεν ἔκει πλησίον, καὶ ἔκειθεν ἔρχομαι τώρα. Ἰδού δλον τὸ ιστορικὸν τῆς ἐκστρατείας μου».

— Καὶ δὲν τὸν ἐγνώρισαν δ Τσοχαντάρης καὶ οἱ χωπηλάται; ἡρώτησε μὲ ἀπορίαν δ Σελήμ-Βέης.

— Ήοῦ νὰ τὸν γνωρίσουν εἰς τὸ σκότος; ἀπεκρίθη γελῶν δ Χαμζάς, ἐγὼ πιστεύω, καὶ ήμέρα ἀν ἦτον δὲν ηθελον τὸν γνωρίσει.

— Στοιχηματίζω, Χαμζά, δτι նπάγει εἰς τὸ Τουρκικὸν στρατόπεδον.

— Τί νὰ κάμη; ἀν γνωρισθῇ εἶναι χαμένος· μολαταῦτα καθὼς μετεμορφώθη διάβολος, δυσκόλως γνωρίζεται.

— Υπάγει, πιστεύω, νὰ ῥάδιουργήσῃ ὑπὲρ τοῦ Ἀλῆ-Πασᾶ, διότι μεταξὺ τῶν Πασάδων πολλοὶ εἶναι φίλοι του, καὶ ἄλλοι πάλιν δὲν ἐπιθυμοῦν τὴν καταστροφήν του, διότι συλλογίζονται δτι σήμερον εἶναι ή ἀράδα τοῦ ἐνός καὶ αὔριον τοῦ ἄλλου.

— Ἐγὼ δὲν ἡξεύρω τίποτε, εἶπεν δ Χαμζάς, τοῦτο μόνον σὲ παρακαλῶ, νὰ τὸ φυλάξῃς μυστικὸν, διότι ἀν μαθητευθῇ ἔχάθη.

— Εἰς τοῦτο μεῖνε ἥσυχος, Χαμζά.

— Δὲν μὲ λέγεις τώρα, Σελήμ-Βέη, καὶ σὺ ποῦ նπάγεις τοιαύτην ὥραν;

— Υπάγω νὰ ίδω δλίγον τὴν Χατιστέ.

— Τοιαύτην ώραν; αύτή τώρα πρέπει νὰ ἔχῃ τριακοσίους ὑπνους παρμένους.

— "Οχι, εἶμαι βέβαιος ὅτι μὲ περιμένει. Υγίαινε καὶ αὔριον μὲ τὸ καλόν."

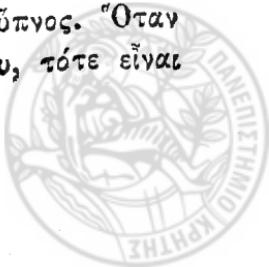
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Η ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ ΕΤΦΥΙΑ.

Αποχωρισθέντες οἱ δύο συγγενεῖς καὶ φίλοι, ὁ μὲν Χαμζᾶς διευθύνθη πρὸς τὴν Ἀκρόπολιν, ὁ δὲ Σελήμης πρὸς τὴν ἐδραῖκὴν συνοικίαν, ἵσ διελθὼν τὴν μεγάλην ὁδὸν καὶ στραφεὶς εἰς ἑτέραν ἄγουσσαν πρὸς τὸ μεσημέρινὸν μέρος τοῦ φρουρίου, ἔστη ἐνώπιον μιᾶς μεμονωμένης οἰκίας, ἔχούσης ἐν ἴσογαιον καὶ ἐν ἀνώγαιον, καὶ ἥσ τὸ μὲν πρόσωπον ἔθεώρει τὸ τεῖχος τοῦ φρουρίου, τὰ δὲ πλάγια καὶ τὸ ὅπισθεν περιεστοιχίζοντο ὑπὸ κήπων. Αφοῦ παρετήρησε περιέργως καὶ ἀκριβῶς, ὡς οἱ Σμύρνες τῆς Νεαπόλεως, πανταχόθεν, καὶ ἐπληροφορήθη ὅτι οὐδεὶς τὸν εἰδεν, ἔχρουσεν ἐλαφρῶς διὰ τοῦ δακτύλου του ἐν τῶν παραθύρων τοῦ ισογαίου, ὅπερ ἀμέσως ἦνεψηθη.

— Χατιτσὲ, εἶπε, πλησιάσας εἰς τὸ παράθυρον, ποτὲ δὲν ἥλπιζα ἀκόμη τοιαύτην ώραν νὰ κάθησαι ἀγρυπνος.

— Καὶ δὲν ἥξεύρεις, ἀπεκρίθη ἡ Χατιτσὲ, ὅτι εἰς τὴν ἐνθύμησίν σου, καὶ εἰς τὴν προσδοκίαν νὰ σὲ ἰδῶ καὶ ὑπνος καὶ πᾶσα ἄλλη ἀνάπαυσις μὲ ἀφίνουσι; Σὲ περιμένω ἀπὸ τὴν δύσιν τοῦ ἥλιου, τὸ σῶμά μου κατεπονήθη, ἀλλ’ ἀπὸ τοὺς δρθαλμούς μου ἐξωρίσθη ὁ ὑπνος. "Οταν ὁ ὑπνος, Σελήμη, ἐπαναλάβῃ τὴν θέσιν του, τότε εἴναι

ἀπόδειξις ὅτι ἀπὸ τὴν καρδίαν μου ἔχάθη ἢ ἐδική σου. Γνωρίζεις τὰ βάσανά μου ὃ πατήρ μου θέλει νὰ μὲ δώσῃ εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Ταηραμπάζη, τὸν ὁποῖον ἀποστρέφομαι. Ὁ θεῖός μου Ἀλῆ-Πασᾶς δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ μὲ βιάσῃ ἀλλὰ τολμῶ νὰ τοὺς εἰπῶ ὅτι ἀγαπῶ σέ;

— Μ' ὅλας αὐτὰς τὰς δυσκολίας, ἀπεκρίθη δ Σελήμ-Βένης, δ Θεός θὰ τὰ φέρῃ δεξιὰ, ἀρκεῖ μόνον νὰ μὴ σὲ πείσωσιν εἰς τὴν θέλησίν των· πολλάκις ὁ ἔρως παραλύει ἀπέναντι πατρικῶν ὑποσχέσεων καὶ ἀπειλῶν.

— Καὶ τί; μὲ νομίζεις γυναῖκα ἀδύνατον καὶ οὐ-τιδανὴν, ἐτοίμην νὰ θυσιάσῃ τὴν καρδίαν καὶ τὰ αἰσθή-ματά της εἰς ὑποσχέσεις καὶ ἀπειλάς; Πιστεύεις ποτὲ ὅτι θέλω θυσιάσει τὸ μέλλον μου, τὴν ὑπαρξίν μου εἰς ἄλλων ἐπιθυμίας, ἀς ἦναι καὶ πατρικά; Ἄντι νὰ ζήσω δυστυχής, ἀντὶ νὰ κάμω δυστυχή καὶ ἄλλον ἀθῶν εἰς τὰ βάσανά μου, προτιμότερον ν' ἀποθάνω, καὶ πίστευσε ὅτι εἴμαι ἐτοίμη εἰς πᾶσαν θυσίαν. Εἰς δλα δύναται νὰ ἐνδώσῃ μία κόρη ώς ἐγώ, ἀγαπωμένη τρυφερῶς ὑπὸ τοῦ πατρός μου καὶ δλων μου τῶν συγγενῶν. Ἄλλ' ἡ καρδία μου; αὗτη εἶναι ξένη δι' ἐμὲ, δὲν μ' ἀκούει. . . .

— Χατιτσὲ, εἶσαι εἰς ἐμὲ πολύτιμος καὶ τόσῳ μᾶλ-λον, καθ' ὃσον γνωρίζω τὰς ἀπείρους δυσκολίας, τὰ ἀπειρα ἐμπόδια, τὰ ὁποῖα πανταχοθεν θέλω ἀπαντή-σει. Τὸ φῶς τῆς ἡμέρας δὲν εἶναι τόσον ἀκριβὸν δι' ἐμὲ, ὃσον σύ· εἴμαι, Χατιτσὲ, ὁ δυστυχέστατος τῶν ἀν-θρώπων.

— Μή ἀπελπίζεσαι, Σελήμ, ἡ θεία μου μ' ἔδωκε χρη-στὰς ἐλπίδας, μ' ὑπεσχέθη ὅτι εἶναι εἰς τὴν ἔξουσίαν της ἡ ἔνωσίς μας.

— Καὶ πῶς τὸ ἔμαθεν ἡ Χανούμη; ἡρώτησεν δ Σελήμ-Βένης ἐπαπορῶν.

— Ἐγώ ἡ ἴδια τῆς τὸ εἶπα, ἀπεκρίθη ἡ Χατιτσὲ, μειδιάσασα τὸ μειδίαμα τῆς Ἡθῆς.

Ο Σελήμ-Βένης ἐννόησεν ἀμέσως τὸν σκοπὸν τῆς θείας του καὶ θείας τῆς Χατιτσές. Μὴ ἀγνοῶν τὰς μετὰ τοῦ Σερασκέρη σχέσεις τῆς, ἐμάντευσε τὸ σχέδιόν της.

Καὶ τί μέσα ἔχει δὲν σὲ εἶπεν; Ἡρώτησεν δὲ Σελήμ, ὑποπτεύσας μὴ ἡ θεία του τῇ διεκοίνωσε τὸν σκοπόν της.

— Τίποτ' ἄλλο δὲν μὲ εἶπεν, εἰμὴ δὲι ἔχει πολλὰ μέσα νὰ πείσῃ τὸν θείον μου.

Ἄνωθεν τοῦ δωματίου τῆς Χατιτσὲς ἦτον δὲ κοιτῶν τοῦ πατρός της. Αἱ μακραὶ νύκτες τοῦ χειμῶνος εἰσὶν δύχληραὶ εἰς τοὺς Ὀθωμανοὺς, στερούμενούς νυκτερινῶν συναναστροφῶν διὸ καὶ μικρὸν μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἥλιου κατακλινόμενοι, ἐγείρονται συνήθως μετὰ τὸ μεσονύκτιον ἵνα καπνίσωσιν. Ο πατήρ τῆς Χατιτσὲς εἶχεν ἔξυπνήσει διλίγον παρὰ τὸ σύνηθες, ἐκάθησεν εἰς τὴν κλίνην του καὶ ἡτοιμάζετο νὰ κροτήσῃ τὰς παλάμας του, τὸ ἐν χρήσει ἀντὶ τοῦ κώδωνος προσκλητήριον τοῖς Ὀθωμανοῖς πρὸς τοὺς ὑπηρέτας των. Ακούσας δομως ὅμιλίας κάτωθεν τοῦ δωματίου τῆς θυγατρός του ἐσκίρτησε, καὶ στήσας προσεκτικῶς τὸ οὖς, διέκρινε φωνὴν ἀνδρὸς, τὴν ὃποιαν διέκοπτεν ἡ τῆς θυγατρός του φωνὴ. Ἐπροσπάθησε ν' ἀκούσῃ τι, ἀλλ' ἐστάθη ἀδύνατον· ὅθεν ἐγερθεὶς ἐλαφρὰ, ἔξεχρέμασεν ἐν πυροβόλον κρεμάμενον ἐπὶ τοῦ προσκεφαλαίου του, καὶ ἀνοίξας, δοσον ἦτο δυνατὸν σιγαλὰ διὰ νὰ μὴ κάμη κρότον, τὸ παράθυρον, κατεύθυνε τὸ πυροβόλον πρὸς τὸ τῆς θυγατρός του· ἀλλ' ὁ Σελήμ-Βένης ἀκούσας τὸ τρίξιμον τοῦ παραθύρου, ἐδόθη εἰς φυγὴν, δηγὸς τοῦ πυροβόλου ἐκρότησεν, ἡ δὲ σφαῖρα διελθοῦσα ἀπὸν τὸ μῆκος τῆς ὁδοῦ, ἐπιέσθη ἐπὶ τοίχου ἔρειπίου τινός. Οἱ κύνες ἤρξαντο νὰ ὑλακτῶσι πανταχόθεν, οἱ δὲ φρουροὶ ἔδραμον νὰ ἰδῶσι ποῦ ἐρήθη τὸ πυροβόλον,

ὕπαρχούσης ἀπαγορευτικῆς διαταγῆς τοῦ πυροβολεῖν ἐν καιρῷ νυκτὸς, καὶ ἐν βίπῃ ὁφθαλμοῦ στῆφος στρατιωτῶν συνήχθησαν ὑπὸ τὴν οἰκίαν.

— Τί θέλετ’ ἐδώ; ἐφώναξεν δὲ Πασόμπεης ἐκ τοῦ παραθύρου, νὰ φύγετ’ ἀμέσως, εἰδὲ μὴ σᾶς πυροβολῶ ἀδιακρίτως.

— "Ηλθομεν, Βέη, ήκουόσθη φωνὴ ἐκ τοῦ πλήθους, νὰ ξωμεν μὴ ἔχῃς τὴν ἀνάγκην μας.

— "Οχι, ἀπεκρίθη δὲ Πασόμπεης, μ' ἐφάνη δτι εἰσῆλθε κλέπτης εἰς τὸν κῆπον, ἀλλ' είχον λάθος· ὑπάγετε εἰς τὸ ἔργον σας.

'Ο Πασόμπεης, γαμβρὸς ἐξ ἀδελφῆς τοῦ Ἀλῆ-Πασᾶ, ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ ἴσχυρὸς, ἐξήσκει μεγίστην ἐπιόρροιὴν ἐπὶ τῆς φρουρᾶς, πᾶς δὲ λόγος αὐτοῦ ἔχρησίμευεν ὡς διαταγὴ εἰς τοὺς στρατιώτας· οὗτοι καὶ ἀμέσως ἀνεγώρησαν.

'Αναγωρήσαντος τοῦ πλήθους, δὲ Πασόμπεης λαβὼν ξίφος γυμνὸν, κατέβη εἰς τὸ δωμάτιον τῆς θυγατρός του, πλήρης ἀγανακτήσεως, καὶ μαινόμενος ὑπ' ὀργῆς, ἢ δὲ ταλαιπωρος μήτηρ της δραμοῦσα τὸν παρηκολούθει ἔντρομος. Η Χατιστὲ ἄμα τὸν εἶδεν ἥγερθη καὶ ἐπλησίασε θαρραλέως πρὸς αὐτὸν.

— Χατιστὲ, τῇ εἶπεν δὲ πατήρ της φρυάσσων καὶ προφέρων σπασμωδικῶς πᾶσαν λέξιν, τὸ δὲ ξίφος κρατῶν ἀπηρημένον, εἰπέ με τὴν ἀλήθειαν, εἰδὲ μὴ, σὲ φονεύω, μὰ τὴν ψυχὴν τοῦ πατρός μου. Μὲ ποῖον ὀμιλεῖς;

— Μὲ ἀφηκες νὰ τὸν γνωρίσω; ἀπεκρίθη ἡ Χατιστὲ ἀταράχως· ἀντὶ νὰ πυροβολήσῃς καὶ νὰ φύγῃ, διατέ νὰ μὴ καταβῆς ἀγάλλ' ἀγάλλια νὰ τὸν γνωρίσωμεν; Δὲν σὲ εἶπον πολλάκις νὰ μοῦ δώσῃς δωμάτιον εἰς τὸ ἀνώγαιον, καὶ σὺ μὲ εἶπες αὐτοῦ κάτω εἶναι καλὰ, τὰ παράθυρα εἶναι ἀσφαλισμένα μὲ σιδηρᾶς κιγκλίδας καὶ γὰ μὴ μὲ μέλι;

Ο ίδιος ἦλθε καὶ τὴν παρελθοῦσαν νύκτα, ἐκτύπησε σιγαλὰ τὸ παράθυρον, ἀλλὰ μόλις ἡγέωξα καὶ ἔφυγε δρομαιός. Ἀπόψε ἡμποροῦσα νὰ τὸν γνωρίσω, μολονότι ἦτο σκεπασμένος μ' ἐν λαχώριον. Φαίνεται δτι ὁ σκοπός του ἦτον νὰ μὴ τὸν γνωρίσω, διότι, ὅταν ἀπεχώρουν διὰ ν' ἀφήσω τὸ φῶς νὰ τὸν προσβάλῃ εἰς τὸ πρόσωπον, αὐτὸς τὸ ἔστρεφε πρὸς τὴν ὁδόν. Τί θέλεις, τὸν εἶπον, τέλος πάντων τοιαύτην ὥραν; Σ' ἀγαπῶ, μ' ἀπεκρίθη. Ἄλλ ἔγω δὲν σὲ γνωρίζω, τὸν εἶπον· εἰπέ με ποῖος εἶσαι; Πρῶτον νὰ ὑποσχεθῆς, μ' ἀπεκρίθη, δτι μὲ κάμνεις ἐραστήν σου, καὶ ἔπειτα σοῦ λέγω τ' ὄνομά μου. Τὴν ὄμιλίαν του διέκοψεν ὁ τριγμὸς τοῦ παραθύρου σου, διότι ἀμέσως ἐδόθη εἰς φυγὴν.

Ο θυμὸς τοῦ Πασόμπεη κατηυνάσθη ὑπὸ τῆς ἀφελείας καὶ τῆς εὐγενοῦς παρδησίας τῆς θυγατρός του.

— Τί φορέματα ἐφόρει; τὴν ἡρώτησεν δ πατήρ της, καταπραύνων τὸν τόνον τῆς φωνῆς του.

— Πῶς ἡμποροῦσα νὰ ἴδω τὰ φορέματά του, ὑπέλαβεν ἡ Χατιτσὲ, ἐνῷ μόνον τὴν κεφαλήν του ἔβλεπον καὶ αὐτὴν σκεπασμένην μὲ τὸ λαχώριον; Τὸ παράθυρον εἶναι ἵσα ἵσα ἀπὸ τὴν γῆν ἐν ἀνάστημα ἀνόρὸς, ἡμποροῦσα λοιπὸν νὰ ἴδω τὰ φορέματά του;

— Ἀπὸ τὴν φωνῆν του δὲν ἐγνώρισες τούλαχιστον τὸν ἄνθρωπον;

— Μὲ λέγεις, Πάτερ μου, παραξενάδαις, ἀπεκρίθη ἡ Χατιτσὲ μὲ ὕφος ἐμφαῖνον δυσαρέσκειαν καὶ ἐπιπλήκτικὸν συγχρόνως. Μήπως μὲ φέρεις μαζί σου εἰς τὰς συγαναστροφὰς τῶν ἀνδρῶν; Ήπαράξενον!

— Συγχώρησόν με, ἀγαπητή μου Χατιτσέ. Ο πρωργισμένος πατήρ, ὁ προσβαλλόμενος εἰς τὴν τιμὴν τῆς θυγατρός του πατήρ, παραφρονεῖ· ἀν τὸν ἐγνώριζα,

χρήσιμα ξεσχίσει τὴν καρδίαν του, ώς ἐπλήγωσε τὴν ἐδίκην μου.

— Ἐγὼ πιστεύω, φίλτατέ μου πάτερ, ὅτι ἡτο κάποιος ἐχθρός σου, διτις τὸ ἔκαμεν ἐπίτηδες, διὰ νὰ κηλιδώσῃ τὴν ὑπόληψίν μου. Ἡ φρόνησις ἀπαιτεῖ νὰ μείνῃ μυστικὴ ἢ αἰτία τοῦ τουφεκισμοῦ, καὶ τότε ἢ ἀπόπειρα τοῦ ἐχθροῦ σου ἀπέτυχεν· οἱ ὑπηρέται ἔκοιμῶντο, οὕτε γνωρίζουν, οὕτε εἶδον τίποτε, ἔκτὸς μόνον ὅτι ἤκουσαν τὸν κρότον τοῦ πυροβόλου· ἔκαμες μάλιστα φρόνιμα, εἰπὼν εἰς τοὺς στρατιώτας ὅτι σοῦ ἐφάνη ὅτι εἶδες κλέπτην εἰς τὸν κῆπον, καὶ ὅτι εἴχες λάθος.

— Ἐλθὲ, φιλτάτη θυγάτηρ, τῇ εἰπεν ὁ πατήρ της, νὰ κοιμηθῆς ἐπάνω. Εἶσαι ἀληθῶς θυγάτηρ τοῦ Πασόμπεη· σὲ ἀνέθρεψα νὰ σέβεσαι τὸν ἑαυτόν σου, καὶ νὰ τιμήσῃς τὴν οἰκογένειάν σου, καταγομένην ἀπὸ τόσους Πασάδες καὶ Βέηδες ισχυρούς καὶ πλουσίους· εἶσαι ἀξία δι' ἓνα Σουλτάνον.

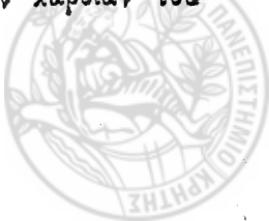
Ἡ Χατιτσὲ ἤκολούθησε τὸν πατέρα της, καὶ κατεκλίθη εἰς τὸν κοιτῶνά του ἐπὶ κλίνης προγείρως ἑτοιμασθείσης. Δύο δὲ πάθη συνεκρούοντο συγχρόνως ἐν τῇ καρδίᾳ της· τὸ τῆς λύπης, διότι τὸ πρὸ μικροῦ συμβάν τῇ ἀπεστέρει τὰς νυκτερινὰς ἐπισκέψεις τοῦ Σελήνη·Βέη, καὶ τὸ τῆς εὐχαριστήσεως, διότι ἐσυλλογίζετο ὅτι ἔπαιξεν ἐπιτυχέστατα καὶ λίαν εὐρυῶς τὸ δρᾶμα. Ἔνεώρει δὲ ὡς θρίαμβόν της τὴν εύπιστίαν τοῦ πατρός της, καυχωμένη ἐν τῇ διανοίᾳ της ὅτι τὸ θηλυ γένος εἶναι ἐφερετικώτερον τοῦ ἄρρενος.

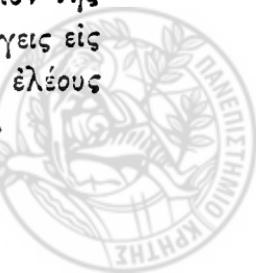
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

H METANOIA.

Ἄποθάς δὲ Ἀθανάσιος Βάγιας εἰς τὴν ξηρὰν, ὡς ἐβρέθη ἐν κεφαλαίῳ τρίτῳ, διευθύνθη πρὸς τὴν γέφυραν τοῦ Μπαρχμαδίου, χωρίου κειμένου εἰς τοὺς πρόποδας τῆς Δωδώνης, ἐπὶ μιᾶς καρποφόρου κοιλάδος, ἔχουσης δρια ἀπὸ ἀνατολῶν τὸν Πίνδον καὶ ἀπὸ δυσμῶν τὸν Τόμαρον. Ἀναθάς ἐπὶ τῆς γεφύρας, ἔροιψε τὰ βλέμματά του πέριξ τῆς χιονοσκεπάστου γῆς, ἐπεθεώρησεν ἑαυτὸν ἀναστενάξας καὶ γελάσας συγχρόνως· εἴτα ἥρξατο νὰ σκέπτηται ἐάν ἐπρεπε ν' ἀκολουθήσῃ τὴν πρὸς τὴν μεγάλην ὁδὸν τῶν Ἰωαννίνων ἄγουσαν λιθόστρωτον, ἢ νὰ διευθυνθῇ πρὸς τὸ χωρίον. Τὸ διδωρ τοῦ καταρρέοντος ἐκ μιᾶς διακλαδώσεως τοῦ Πίνδου ποταμοῦ, ἐφαπτομένου τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τοῦ χωρίου, καὶ ἀρδεύοντος τοὺς πέριξ ἀγροὺς, ἐπάφλαξεν ὑπὸ τοὺς πόδας του. Οὐρανὸς ἦν ἀστερόεις, πρὸ μιᾶς ὥρας ἔδυσεν ἡ Σελήνη· τὸ φέγγος· ὅμως τῶν ἀστέρων, ἀπαυγαζόμενον ἐπὶ τῆς χιόνος, ἔχορήγει ἀρκετὸν φῶς, ὡστε δὲ ὁ ὄφιαλμὸς ἥδυνατο νὰ διακρίνῃ καλῶς τὰ ἀντικείμενα. Οἱ Βάγιας ἐστρεψε πανταχόθεν τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἔχων ἀφ' ἑνὸς ἐνώπιόν του τὴν λίμνην, ἡτις διεκρίνετο κάλλιστα, ὡς ἀμαυρὸν κάτοπτρον, ἐν τῷ μέσῳ τῶν χιονοσκεπάστων γαιῶν, καὶ ἀφ' ἑτέρου τὸν Τόμαρον, ὑψούμενον ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν του ὡς ἄπειρον ὅγκον κρυστάλλου. Η μοναξία τοῦ τόπου, ἡ ἄκρα νηνεμία, ἡτις ἐπεκράτει διὰ νεκρικῆς ἡρεμίας ἐπὶ τὴν φύσιν, ἡ κλαυθυηρὰ φωνὴ τῆς γλαυκὸς, διακόπτουσα κατὰ διαλείμματα τὴν πένθιμον ταύτην σιγήν, κατέγυξαν τοσοῦτον τὴν καρδίαν τοῦ

δυστυχοῦς Βάγια, ὡστε δάχρυα ἄφθονα ἔρρευσαν ὡς τῶν
δρθαλμῶν του. Ἐγεννήθην, ἔλεγε, χριστιανὸς, ἐγεννήθη-
Οην εἰς πίστιν ἀγίαν, παραγγέλλουσαν τὴν πρὸς τὸν
πλησίον ἀγάπην· ἤκουσα πολλάκις τὸν δλίγα γράμμα-
τα μαθόντα, ἀλλὰ καθαρὸν τῇ καρδίᾳ ἱερέα τοῦ χωρίου
μου, νὰ διδάσκῃ, διὰ τῆς ἀφελοῦς καὶ θεοπνεύστου ὅμι-
λίας του, τοὺς συγχωρίους μου τὴν ἀποχὴν ἀπὸ πᾶν
πρὸς τὸν πλησίον κακόν. Ἡμῆν παιδίον, δταν ὁ ἀγαθὸς
οὗτος ἴερεὺς, διδάσκων με τὴν ἀνάγγωσιν καὶ τὴν γρα-
φὴν, μ' ἔλεγεν. Ὁχι μόνον ὡς χριστιανοὶ ὀφείλομεν νὰ
μη βλάπτωμεν τὸν πλησίον μας, ἀλλὰ καὶ νὰ τὸν βοη-
θῶμεν, νὰ τὸν εὐεργετῶμεν, καὶ νὰ τὸν ἀγαπῶμεν ὅπως
ἀγαπῶμεν τὸν ἑαυτόν μας. Ὡ! Πόσας ἀμαρτίας φέρω
ἐπὶ τῶν ὕμων μου ἡ ἀθλιός ἐγώ! Ζητῶν τὸ ἔλεος τοῦ
Θεοῦ, θέλω ἄρα γε τὸ ἐπιτύχει; Ἄλλ' ἵδού προοίμιον
τῆς μετανοίας μου ἡ ἐνδυμασία μου. Ο Ἀλῆ-Πασᾶς
μὲ προητοίμασεν εἰς βίον ἀσκητικὸν, ἵνα μακρὰν τοῦ
κόσμου καὶ ἐν ἔρημίᾳ, ὡς ἡ Μαρία ἡ Αἰγυπτία, ἀπο-
πλύνω τὸν ρύπον τῶν ἀμαρτιῶν μου. Θεέ μου, ἀνέκρα-
ξεν, ἀναβλέψας ἐνδακρυς εἰς τὸν οὐρανὸν, Σὺ ἀπέστει-
λας τὸν μονογενῆ σου υἱὸν εἰς τὸν κόσμον διὰ τὸ ἀπο-
λωλὸς πρόβατον, καὶ διὰ τὸν ἀμαρτωλὸν ἐμὲ ἀνέβη εἰς
τὸν σταυρόν. Σὺ ἐσυγχώρησες τὸν ληστὴν, ἐλπίζω καὶ
ἐγὼ εἰς τὴν εὐσπλαγχνίαν σου, καὶ, κλίνας γόνυ ἐπὶ τῆς
γεφύρας, ἔκλαυσε πικρῶς. Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν
μετέωρόν τι σέλας ἐξ ἐκείνων, ἀτινα δ μὲν ἥλαὸς δνομά-
ζει ἀστέρας πίπτοντας, ἡ δ' ἐπιστήμη δφεις πυρίους,
ἔδραμεν ἐκ τοῦ μεσημβρινοῦ στερεώματος, ἐσχημάτισε
γραμμὴν ἀργυρεπύρινον, καὶ πεσὸν ἐσβέσθη ἐγώπιόν
του. Θεέ μου, ἀνέκραξεν, εἶναι ἄρα γε τὸ σημεῖον τῆς
ἀπολυτρώσεώς μου; εἶναι τὸ σημεῖον δτι ἀγοίγεις εἰς
ἐμὲ τὴν θύραν τῆς μετανοίας, τὴν θύραν τοῦ ἐλέους

σου ; Ἀντὶς νὰ ὑπάγω εἰς τὸ Ὁθωμανικὸν στρατόπεδον, δὲν εἶναι προτιμότερον νὰ καταφύγω εἰς τοὺς Ἑλληνας ; Ἄν δημως περιπέσω εἰς χεῖρας τοῦ Μπότσαρη, η̄ τοῦ Βαρνακιώτη, η̄ αὐτοῦ τοῦ Καραϊσκάκη, δῖτις πολλάκις ὥρχισθη νὰ μὲ κρεμάσῃ, ἀν περιέλθω εἰς τὴν ἔξουσίαν του, ἔχαθην Κρατῶν εύτυχῶς εἰς χειράς μου τὸ χάτι-σερέφι τοῦ Μωάμεθ, κρατῶ τὴν αλεῖδα μιᾶς Μονῆς. Ἀς ὑπάγω εἰς τὸν Προφήτην Ἡλίαν τῆς Ζέτσας· η̄ Μονὴ αὕτη εἶναι η̄ μόνη διαφυγοῦσα τὴν καταστροφήν. Ἀρχετὰ ήμάρτησα εἰσακούσας εἰς τὰς προσταγὰς τύραννου θεοστυγοῦς Ἀν φονεύων τὸν Σερασκέρην, ἐδοήθουν τοὺς Χριστιανούς, ἀς προσεφερόμην θῦμα ἐξιλασμοῦ· ἀλλ’ ἵνα βοηθήσω τὸ ἀνθρωπόμορφον θηρίον τὸν Ἀλῆ-Πασᾶ, νὰ γείνω ὁ αἴτιος τῆς ἔξαγριώσεως τῶν Τούρκων κατὰ τῶν Χριστιανῶν, οἵτινες θέλουσι σβύσει τὴν δργήν των εἰς τὰ αἴματά των ! . . . ! Ὁχι, ποτέ· καὶ ἐγερθεὶς διευθύνετο πρὸς τὸ χωρίον, εἴκοσι λεπτὰ ἀπέχον τῆς γεφύρας.

Ἡσαν η̄δη δύο ὕραι μετὰ τὸ μεσονύκτιον, δτε ἐπλησίασεν εἰς τὰς πρώτας οἰκίας τοῦ Μπαρκμαδίου. Σιγὴ καὶ σκότος ἐνασιλευε πανταχοῦ. Προχωρήσας ἐν τῷ μέσῳ τοῦ χωρίου ἐστάθη, ἡκροάσθη, ἐθεώρησε πανταχόθεν, ἀλλ’ οὔτε φῶς, οὔτε σημεῖον οὐδὲν ἐδείκνυεν δτε ὑπῆρχεν ἐκεῖ ψυχὴ ζῶσα. Ἐπλησίασεν εἰς μίαν θύραν, ἀλλὰ ποῦ θύρα; η̄ οἰκία η̄τον ἀστεγος καὶ ἐρήμη. Προχωρῶν παρετήρησεν δτι τὸ χωρίον μετεμορφώθη εἰς ἐρείπια Τὸ ψυχὸς προχωρησάσης [γυκτὸς κατέστη ἀνυπόφορον] τὰ μέλη τοῦ δυστυχοῦς Βάγια ἡρέαντο νὰ ναρκόνωνται, η̄ καρδία του ἐπαλλεν, ἀπεφάσισε δὲ ν’ ἀναβῆ ἐπὶ τὰ ἐρείπια τῆς Καστρίτσης (Δωδώνης), καὶ ἐκεῖθεν νὰ προσέλθῃ εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Προδρόμου Καὶ διατί νὰ μὴν ἀποσυρθῶ, εἴπεν, ἐντὸς ἐρειπίου

καὶ γ' ἀποθάνω ἔκειται ἐν εἰρήνῃ; Ἐγὼ διενοεῖτο ταῦτα πάντα, ἡκουσεν ὑλαχάς κυνός· ἐδώ ὑπάρχει σκύλος, εἴπεν ἐν ἑαυτῷ, δ σκύλος δὲν μένει διπού δὲν ἔχει κύριον· οἱ σκύλοι ἀκολουθοῦσι τοὺς κυρίους των ἀποδημοῦντας· ἐδώ, βεβαίως, ὑπάρχει ἄνθρωπος. Καθ' ὅσον ἐπροχώρει πρὸς τὴν φωνὴν τοῦ κυνός, αἱ ὑλαχαὶ ἐγένοντο ἐντονώτεραι. Τέλος ἐπλησίασεν εἰς οἰκίαν περιπεφραγμένην ὑπ' αὐλῆς εὔρυχώρου, καὶ ἔκρουσε τὴν θύραν, τὴν ὥποιαν ἐδραμεν διὰ τῶν δινύχων του, μὴ δυνάμενος νὰ βλάψῃ τὸν κρούοντα. Μετ' ὀλίγον ἡκούσθη δ τριγμὸς μιᾶς ἐσωτερικῆς θύρας.

— Ποίος κτυπᾷ; ήρωτησαν ἔνδοθεν.

— Ἐνας πτωχὸς καλόγηρος, ζητῶν ἀσυλον, ἀπεκρίθη ὁ Βάγιας· ἐπλανήθην ἐντὸς τῶν χιονοσκεπάστων γαιῶν, ἔχασα τὴν ὁδὸν καὶ ἀποθνήσκω ἀπὸ τὸ ψῦχος.

Ἡ ἐξωτερικὴ θύρα τῆς αὐλῆς ἤγειρα χθῆ, καὶ ἀνήρ τις πεντηκοντούτης ἐφάνη ἐπὶ τοῦ οὐδοῦ, δ δὲ μαινάμενος κύων ἐγένετο μειλίχιος ὡς πρόσθατον, καὶ ἀντὶ ἀπειλητικοῦ ἐχθροῦ κατέστη φίλος, συστρεφόμενος πανταχθεν, σείων τὴν οὐράν του καὶ πηδῶν μὲ χαρᾶς σκιρτήματα, δὲ μὲν ἐπὶ τοῦ κυρίου του, ὡς νὰ τὸν ἐσυγχαίρετο διὰ τὴν ἐμφάνισιν νέου προσώπου, δὲ δὲ ἐπὶ τοῦ ξένου, ὡς νὰ τὸν ὑπεδέχετο μὲ τὸ καλῶς ἥλθες.

Ἡ οἰκία, εἰς ἣν ὑπεδέχθη τὸν Βάγιαν ὁ οἰκοδεσπότης, ἣν διώροφος, ἔχουσα ἐν ίσογαιον καὶ ἐν ἀνώγαιον. Τὸ ίσογαιον ὑπῆρχεν ἐν δλον, σχῆμα ἔχον πλαισίου· παρὰ τὴν θύραν ἦν κλίμαξ ἔυλίνη, δι' ἣς ἀνήχοντο εἰς τὸ ἀνώγαιον· τὴν ἀπέναντι τῆς θύρας μικροτέραν πλευράν τοῦ πλαισίου κατεῖχε σανίδωμά τι, δύο σπιθαμὰς ὑψηλότερον τοῦ ἐδάφους, κεκαλυμμένον ὑπὸ ψιάθων καὶ μαλλίγων χλαιγῶν καὶ προσκεφαλαίων, χρησιμεῦον καὶ ὡς

κλίνη καὶ ώς ἀναπαυτήριον παρὰ τοῖς χωρικοῖς· πλαγί-
ως δὲ τούτου ὑπῆρχεν ἔστιά, ἐφ' ἣς ἐφλόγιζον δύο πραγ-
ματικὰ στελέχη, καὶ ἐπὶ τῶν τοίχων καὶ τοῦ ἐδάφους ἥ-
σαν διάφορα γεωργικὰ ἐργαλεῖα καὶ σκεύη πρὸς χρῆσιν
οἰκιακήν.

— Ρίψε μερικὰ λιτανὰ ξύλα εἰς τὴν ἔστιαν, καλὲ ἄν-
θριωπε, εἴπεν ὁ Βάγιας εἰς τὸν οἰκοδεσπότην, καθήσας
πληγίσιον αὐτῆς, διότι εἶμαι παγωμένος.

Ο οἰκοδεσπότης ἔδραμε προθύμως, καὶ λαβὼν ἐκ
μεγάλου σωροῦ ξύλων, ἔστιθασμένων κατά τινα γωνί-
αν, μίαν ἀγκάλην, τὰ ἔρριψεν εἰς τὸ πῦρ· εἶτα δὲ λα-
βὼν ῥάβδον, ἔκρουσε κάτωθεν τοῦ πατώματος τοῦ ἀνω-
γαίου κραυγάσας, «Πάνο, Πάνο»· καὶ μετὰ μικρὸν κα-
τέβη νέος τριακοντούτης, τυλιγμένος ἐντὸς φλοκωτῆς
εὔρυχώρου, κεκαλυμμένην ἔχων τὴν κεφαλὴν μὲ σκούφον
λευκὸν φέρων μύστακα δασὺν καὶ ξανθὸν, πρόσωπον μέγα,
λευκὸν, καὶ γλαυκούς δόφθαλμούς.

— Φέρε, Πάνο, εἴπε πρὸς αὐτὸν ὁ οἰκοδεσπότης, νὰ
κεράσωμεν τὸν γέροντα ἐδὼ ῥακήν. Εἰπέ με τώρα, ὑπέ-
λαβεν ἀποταθεὶς εἰς τὸν ψευδοκαλόγηρον, πῶς τοιαύτην
ῶραν εὑρέθης εἰς τὸν δρόμον;

— Μή μ' ἔρωτᾶς, φίλε μου, ἀπεκρίθη ὁ Βάγιας, ἔ-
φυγα ἀπενωρὶς ἀπὸ τὸν Δρῖσκον νὰ ὑπάγω εἰς ἐν πληγί-
σιον χωρίον, ἔχασα τὸν δρόμον καὶ ἐπλανήθην· φοβού-
μενος δὲ μὴ καταποντισθῶ εἰς κἀγένα βάλτον, ἐπῆρα τὴν
μεγάλην ὁδὸν, τὴν ὅποιαν ἐγνώριζα καὶ ἦλθον ἐδὼ, νομί-
ζων δτι τὸ χωρίον εἶναι κατοικημένον.

— Ο Θεός, γέροντά μου, σ' ἔσωσε, διότι μὲ τοιαύτην
κακοκαιρίαν, ἥμποροῦσες νὰ πέσης εἰς κἀγένα χάνδακα νὰ
χαθῆς.

— Βέβαια ὁ Θεός μ' ἔβοήθησεν, ὑπέλαβεν ὁ Βάγιας,
ποιήσας τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ.

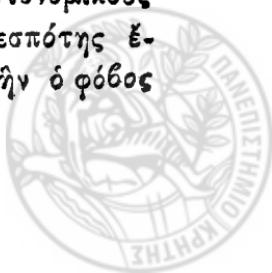
— Καὶ πόθεν ἔρχεσαι; ἐπηρώτησεν δὲ οἰκοδεσπότης.

— "Ερχομαι ἀπὸ τὸ Σινὰ ὄρος, ἀπεχρίθη ὁ Βάγιας· ἀλλὰ πρὸ πάντων ἐγὼ πειγῶ, πρέπει νὰ φάγω καὶ ἔπειτα κουβεντιάζομεν.

Καὶ βαλὼν τὴν χεῖρα ἐντὸς μιᾶς πήρας, ἦν ἔφερε μεθ' ἔαυτοῦ, ἐξήγαγεν ἄρτον, ἐν τεμάχιον κρέατος δπτοῦ καὶ τυρὸν, μὲ τὰ ὅποια ὁ Ἡγούμενος τοῦ Παντελεήμονος τὸν ἐφωδίασε. θέσας δὲ αὐτὰ ἐπὶ τοῦ κρασπέδου τῆς ἐστίας, προσεκάλεσε καὶ τοὺς οἰκοδεσπότας νὰ συμφάγωσιν· ἀρνηθέντων δὲ τὴν σύμπραξίν των, ἤρξατο νὰ τρώγῃ μὲ ἄκραν ὅρεξιν.

— Στάσου, εὐλογημένε, τῷ εἶπεν δὲ οἰκοδεπότης, τοῦ δποίου δ στόμαχος ἤρξατο νὰ σκανδαλίζηται, στάσου νὰ βάλωμεν τὸ τραπέζι. Φέρε, ώρε Πάνο, τὸ τραπέζι, ἀνοιξε τὸ ἔρμαρι, φέρε τὴν κότα καὶ τὸ ψητὸν δποῦ είναι μέσα, βάλε τηγάνισε κάμμια δεκαπενταριὰ αύγα μὲ τυρὶ καὶ γέμωσε τὴν μεγάλην πλόσκα κρασί.

Οἱ καλοί σου συνδαιτυμόνες καθήσαντες πέριξ τῆς τραπέζης, ἔτρωγον ώς πεινασμένοι λύκοι, ἡ δὲ πλόσκα μεταβιβαζομένη ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα, ἐξεκενώθη. Ὁ Βάγιας ἔθεσε χαμαὶ τὸ καλυμματύχιον του καὶ ἐζήτησε σκοῦφον, μὲ τὸν δποῖον ἐκαλύφθη· ἡ εὐθυμία ἤρξατο νὰ τοὺς καταλαμβάνῃ, καὶ κατὰ μικρὸν βρεχόμενος ὁ λάρυγξ ἥρεθιζετο εἰς τὸ νὰ κάμη τὸ χρέος του. Πρῶτος δ Πάνος ἐτόνισεν ἐν κλεφτικὸν ἄσμα, καὶ πάντες ἔσπευσαν νὰ τὸν βοηθήσωσι. Παρ' ὅλιγον ὁ Βάγιας νὰ λησμονήσῃ ὅτι ὑπεκρίνετο τὸν Σιναίτην. Ὁ οῖνος, δὲ καθιστὰς τοὺς μὲν φλυάρους ρήτορας πολυφθόγγους, τοὺς δὲ κακοφώνους, μουσικοὺς, δὲ κινῶν τοὺς μωροὺς εἰς κατάνυξιν μέχρι δακρύων καὶ τοὺς πονηροὺς μεταβάλλων εἰς ἀστυγομικοὺς ἀνακριτὰς, ἐπενήργησε θαυμασίως· ὁ οἰκοδεσπότης ἐκλαίεν ἐγθυμούμενος τὴν οἰκογένειάν του, ἦν δὲ φόβος

τῶν Τούρκων ἔξωρισεν εἰς ἄλλο χωρίον· ὁ Πάνος δτὲ μὲν ἐβρήτορευεν, δτὲ δ' ἐτραγώδει, δ δὲ Βάγιας ἐνόμισε τὸν καιρὸν κατάλληλον νὰ ἐνεργήσῃ ἀστυνομικὰς ἀναχρίσεις, μηδόλως ὑποπτεύων δτι καὶ οὗτος ἥθελεν ὑποχύψει εἰς αὐτάς.

— Εἰπέ με, σὲ παρακαλῶ, κύριέ μου, εῖπεν εἰς τὸν οἰκοδεσπότην, ἐνῷ ὅλοι οἱ συγχώριοι σου ἀπεδήμησαν πανοικεῖ ἀπὸ τὸ χωρίον, πῶς σὺ μόνος ἔμεινες ἐδῶ;

— "Εμεινα χωρίς νὰ θέλω ἀπεκρίθη δ οἰκοδεσπότης· ἐγὼ εἶμαι Μουχαμπίρης (Δημαρχικὸς πάρεδρος) τοῦ χωρίου, μ' ἐπροσκάλεσεν δ Σερασκέρης Ἰσμαήλ Πασᾶς καὶ μὲ διέταξε νὰ μείνω ἐδῶ, ἀπειλήσας με δτι θὰ μ' ἀποκεφαλίσῃ ἐὰν ἀναχωρήσω· μ' ὑπεσχέθη δμως δτι θὰ διατάξῃ αὐτηρῶς μὲ ποιηὴν θανάτου, νὰ μὴ μ' ἐνοχλήσῃ κἀνεὶς στρατιώτης, καὶ πραγματικῶς μέχρι σήμερον δὲν ἔχω νὰ παραπονεθῶ· δ φίλος μου ἐδὼ Πάνος εἶναι ῥάπτης ἀγαμος εὐχαριστήθη νὰ μείνη μαζί μου, καὶ ζῶμεν ἀξιόλογα, διότι φυγόντες αἴφνης οἱ ἄλλοι χωρικοὶ, ἀφηκαν τὰς οικίας των ἐρήμους, καὶ δτι δὲν ἡμπόρεσαν νὰ πάρουν ἔμεινεν ἐδικόν μας· ἔχομεν λοιπὸν ἀπ' ὅλα. Ἐκτὸς τούτου, δ Ἰσμαήλ-Πασᾶς μοῦ στέλλει κάθε τρεῖς ἡμέρας καὶ ψωμὶ καὶ χρέας.

— Φαίνεται λοιπὸν δτι σ' ἀγαπᾶ δ Πασᾶς.

— Διατέ νὰ μὴ μ' ἀγαπᾶ, ἐνῷ τὸν ὑπηρετῶ πιστῶς

— "Αφες αὐτὰ τώρα, ἀπεκρίθη δ Βάγιας μὲ ὑφος ἀφελὲς, τί λογῆς ὑπηρεσίαν θὰ τοῦ κάμης ἐσύ;

— Αἱ, καὶ ποῦ ξέρεις, πάτερ ἄγιε, τί κάμνω ἐγώ;

— Βέβαια· δὲν ἡξεύρω· ἀλλὰ τί ὑπηρεσίαν θὰ κάμης ἐσὺ, ἔνας ἀδύνατος Μουχαμπίρης, εἰς ἔνα παντοδύναμον Σερασκέρην;

— Τί δουλειά, "Ε; Ό καθεὶς ξεύρει τὴ δουλειά του.

— Δηλαδὴ τοῦ προμηθεύεις ζωοτροφίας.

— Ἐγὼ νὰ τοῦ προμηθεύσω ζωοτροφίας ; δὲν βλέπεις ποῦ τὸ χωρίον εἶναι ἔρημον, καὶ ἐπειτα ζωοτροφίαι τοῦ ἔρχονται ἀπὸ παντοῦ.

— Μὴ λέγῃς λοιπὸν πράγματα ὅποι δὲν ταιρεῖαν, ἀπεκρίθη μὲ ἀφελῇ εἰρωνείαν δὲ Βάγιας.

— Γέροντά μου, δὲ τι κάμνω ἔγὼ, κἀνεὶς δὲν κάμνει.

— Καὶ σὰν τί ; ζευγαρόνεις ψύλλους ; ὑπέλαβεν δὲ Βάγιας γελῶν.

— Ὁχι, δὲν ζευγαρόνω ψύλλους, πεταλόνω καραβίδες, ἀπεκρίθη δὲ οἰκοδεσπότης, ὑψόνων ἐν ἀγανακτήσει τοὺς ὄμους του, καὶ συγχρόνως βίπτων βλέμμα συνεννοήσεως πρὸς τὸν Πάνον.

— Πῶς δνομάζεσαι, Κύριε ; τὸν ἡρώτησεν δὲ Βάγιας, πρέπει νὰ μάθω τὸ δνομά σου νὰ σὲ μνημονεύω, διότι εἶναι ἀδιακριτία μου νὰ φύγω ἀπὸ τὴν οἰκίαν ἐνδὲς ἀνθρώπου, ὅστις μ' ἐφίλοξένησε τόσον καλὰ καὶ νὰ μὴν ἤξεύρω τὸ δνομά του, νὰ τὸ γράψω νὰ μνημονεύεται.

‘Ο Βάγιας ὑπεκρίνετο δὲν ἔγνωριζε τὸν οἰκοδεσπότην, ἐνῷ τὸν ἔγνωριζε κάλλιστα.

— Δὲν θέλω τὸ μνημόνευμά σου, ἀπεκρίθη δὲ οἰκοδεσπότης μετὰ περιφρονητικῆς ἀγανακτήσεως.

— ‘Α, αἴ ; εἶπεν δὲ Πάνος, ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν σύνοικόν του, δὲν κάμνεις καλὰ, δὲ γέροντας ἐδὼ θὰ μᾶς μνημονεύῃ καὶ τοὺς δύο, ὑπὲρ ἀναπαύσεως, συγχωρήσεως καὶ διαφυλάξεως τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ... δὲν εἶναι ἔτσι ἄγιε γέροντα;

— Ναὶ, παιδί μου, ἀπεκρίθη δὲ Βάγιας, κρατῶν τὸν ἔτοιμον νὰ ἐκφύγῃ ἀπὸ τὸν λάρυγγά του γέλωτα· εἴτα στραφεὶς πρὸς τὸν οἰκοδεσπότην, προσέθεσε. Κύριε ὅποις δὲν σέβεται τὰ θεῖα, ποτὲ προκοπὴν δὲν βλέπει. Εἰς ὥμας τοὺς Καλογήρους τοῦ Σιγά, στέλλουν ἀπὸ τὰ τε-

τραπέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ δνόματά των νὰ τὰ μνημονεύωμεν· τὸ ἡξεύρεις;

— Νὰ μὲ συγχωρέσῃς, ἄγιε γέροντα, νὰ μὲ συγχωρέσῃς, ἀπεκρίθη ὁ οἰκοδεσπότης, ἀπομάξας διὰ τῆς χειρὸς του τὸν ἐκ τοῦ οἴνου ἀποστάζοντα μύστακά του, ἐγὼ εἶμαι εὐλαβής· ἔφωτα ἐδώ τὸν Πάνο νὰ σου πῇ· ἐγὼ ψάλλω εἰς τὴν ἑκκλησίαν, ἐγὼ ἀγάθω τὰ κανδύλια καὶ τὰ κεριά.

— Εὔγέ σου, τέκνον μου, εὔγέ σου· ἀλλὰ διατί δὲν θέλεις νὰ μ' εἰπῆς τ' δνομά σου νὰ τὸ μνημονεύω;

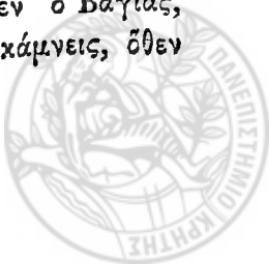
— Νὰ μὲ συγχωρέσῃς γέροντα, Κώστας δοῦλός σας.

— Ἔται ναί , εἶπεν ὁ Πάνος εὐχαριστημένος· γιὰ σένα καὶ ἐγὼ ἐπῆγα νὰ χάσω τὸ μνημόνευμα· τὰ γράφεις τὰ δνόματά μας, δέσποτα; νὰ σου φέρω χαρτὶ καὶ καλαμάρι;

— Μαζί σας ἔφαγα κ' ἔπια, ἀπεκρίθη ὁ Βάγιας, καὶ νὰ μὴν ἐνθυμοῦμαι τὰ δνόματά σας, εἴν' ἐντροπή μου. Κώστας Πάνος, ίδοιν.

— Ἄς ἀφίκωμεν αὐτὰ τώρα, Κύρ Κώστα, τὸ ποιὸς εῖσαι καὶ τί κάμνεις, καὶ ἂς γυρίσωμεν ἀκόμη μίαν φορὰν τὴν ἀκριβήν μας πλόσκαν, ἐπρόσθεσεν ὁ Βάγιας· τί μὲ μέλ' ἐμένα ἔνα πτωχὸν καλόγυρον, τί ὑπηρεσίας κάμνεις έσù εἰς τὸν Σερασκέρην; Καὶ συγχρόνως ἔφερε τὴν πλόσκαν εἰς τὰ χείλη του, βυζάσας αὐτὴν ὡς πεινασμένον νήπιον· ἀκολούθως τὴν ἐνεχείρισεν εἰς τὸν γείτονά του Πάνον, ὅστις ἦν θερμὸς λάτρις τοῦ Βάκχου. Ο Κώστας ἥρνήθη ν' ἀσπασθῇ τῆς ἐγγατριμύθου πλόσκας τὰ χείλη, ἥτις ἐλάμβανε καὶ αὐτὴ μέρος εἰς τὸν διάλογον μὲ τὸ ἄρμονικόν της κλού, κλού, κλού.

— Διατί, φίλε μου Κύρ Κώστα, ὑπέλαβεν ὁ Βάγιας, δὲν πίνεις; Ἐγὼ σ' εἶπα, ὅτι δὲν μὲ μέλει τί κάμνεις, δθεν δὲν πρέπει νὰ δυσαρεστῆσαι.

— "Οχι, δχι, γέροντά μου, ἀπεκρίθη ὁ Κώστας μετὰ σπουδῆς δυσαρέστου· δχι, δὲν θέλω νὰ μὲ νομίσης φα- φλατά!"

— Πολλὰ καλὰ, Κύρ Κώστα μου, ὑπέλαβεν ὁ Βά- γιας, ἀλλὰ μὲ τοιοῦτον ὄφος, ώς νὰ τῷ ἔλεγε· καὶ τί ἀλλο εἶσαι;

— "Ακουσε λοιπὸν, γέροντά μου, ἄκουσε νὰ ἴδῃς ἐάν ημαι φαφλατάς, η ἀνθρωπος ἄξιος, ἀπεκρίθη ὁ Μουχαμ- πίρης, τεντώσας ὑπερηφάνως τὸν τράχηλον. Ἐγὼ, γέ- ροντά μου, νὰ μοῦ συμπαθήσῃς ποῦ θὰ σ' εἰπῶ τὰ μυ- στικά μου· ἐγὼ κρατῶ εἰς συναγροίκησι τὸν Σερασκέρη μὲ τὸ φρούριον· ἐξ αἰτίας μου γνωρίζει τί κάμνει ὁ Ἀλῆ- Πασᾶς καὶ τί σκοπεύει νὰ κάμη, καὶ εἰς ποίαν κατάστασιν εὑρίσκεται.

— Τώρα ναι..... ἀν μ' ἔλεγες αὐτὰ ἐξ ἀρχῆς, δὲν ἔξωδεύαμεν τόσα πολλὰ λόγια..... ἔνα πρᾶγμα μόνον δὲν ἔνόησα, πῶς συναγροικύεται τὸ φρούριον μὲ τὸν Σε- ρασκέρην, ὅποῦ οὔτε στόμα ἔχει, οὔτε αὐτιά.

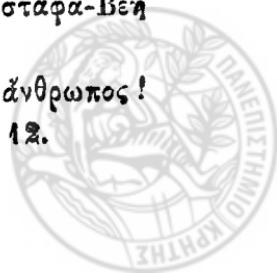
— "Αλλο πάλιν..... τώρα νὰ μὲ συγχωρέσῃς νὰ σ' εἰπῶ κι' ἐγὼ καὶ μή σε κακοφανῆ. Φαινεται πῶς οἱ Σιναΐται εἰσθε κουτοί..... τὸ φρούριον, βέβαια, δὲν δミλεῖ, δμιλοῦν οἱ κάτοικοι τοῦ φρουρίου.

— "Ο Πάνος διέκοψε τὴν διαιλίαν εἰπών. 'Ο γέροντας, Κώστα, δὲν ἔχει πονηριές.

— Καὶ ποῦς εἶναι μέσα, ἐξηκολούθησεν ἐρωτῶν ὁ Βά- γιας, διστις θὰ συναγροικύεται μὲ ἔνα τόσον μεγάλον Πασᾶ ως τὸν Σερασκέρην;

— Πάλιν 'ς τὴν ἀπιστιὰ τὸ κτυπᾶς· ἀμμ' αὐτὸς συνα- γροικύεται μὲ τὴν Χανούμη καὶ μὲ τὸν Σελήμ-Βέη. Τὸν γνωρίζεις τὸν Σελήμ-Βέη, τὸν υἱὸν τοῦ Μουσταφᾶ-Βέη Δελβινιώτου;

— Ποῦ νὰ τὸν γνωρίζω ἐγὼ καλόγηρος ἀνθρωπος!

ἐρώτησέ με διὰ δεσποτάδες, ἡγουμένους νὰ σοῦ τοὺς εἰπῶ χαρτὶ καὶ καλαμάρι· μοῦ λὲς πασάδες καὶ μπένδες! τί δουλειὰ ἔχομεν ἡμεῖς μ' αὐτοὺς εἰς τὸ Σινά; Εἰπέ με, σὲ παρακαλῶ, Κώστα, δὲν φοβεῖσαι μὴ σὲ καταλάθουν;

— Ποιον νὰ φοβηθῶ; “Ολοι μάλιστα εἰς τὸ φρούριον μὲ νομίζουν πιστὸν ῥαγιὰ τοῦ Ἀλῆ-Πασᾶ, διότι τοὺς κουβαλῶ αὐγὰ, τυρὶ, κἀποτε κάνενα σφακτὸ καὶ διάφορὰ ἄλλα πράγματα.

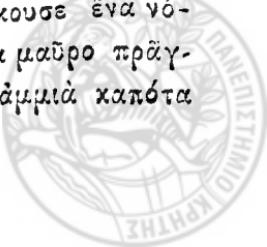
‘Ο Βάγιας ἐγίνωσκε τὰς νυκτερινὰς ἐπισκέψεις τοῦ Κώστα εἰς τὸ φρούριον, ἀγνοοῦσεν δῆμας ὅτι συγκρόνως ἐχρησίμευε καὶ ὡς ὅργανον συνεννοήσεως τῶν ἐν αὐτῷ προδοτῶν μετὰ τοῦ Σερασκέρη· δῆθεν ἐκ περιεργείας ἐπροσπάθει ν' ἀνακαλύψῃ τὰ πάντα.

— Καὶ μὲ τί τρόπον ὑπάγεις εἰς τὸ φρούριον; ἐξηκολούθησεν ἐρωτῶν τὸν Κώσταν.

— Μὲ τὸ μονόξυλόν μου, ἀπεκρίθη ὁ Κώστας, μοῦ βοᾷθεε ὁ Πάνος, κωπηλατοῦμεν μαζὶ καὶ ὑπάγομεν· ἐγὼ μάλιστα ἀμποροῦσα νὰ πηγαίνω καὶ τὴν ἡμέραν, ἀλλὰ καλήτερα τὴν νύκταν· ή νύκτα δὲν ἔχει μάτια· καὶ ξεύρεις τί τοὺς λέγω; ὅτι δὲν ὑπάγω τὴν ἡμέραν, διότι φοβοῦμαι μὴ μὲ ἰδοῦν καὶ μὲ καταμηνύσουν εἰς τὸν Σερασκέρην καὶ μὲ κρεμάσῃ.

— Δὲν ἡμπορῶ νὰ ἐννοήσω πῶς ὁ Σερασκέρης καὶ οἱ ἐν τῷ φρουρίῳ φίλοι του ἡξεύρουν πότε ὑπάγεις εἰς αὐτὸν καὶ πότε ἐπιστρέφεις.

— Τὸ ἡξεύρουν, διότι τρὶς τῆς ἑβδομάδος ὑπάγω καὶ αὐτὰς τὰς ἡμέρας τὰς ἡξεύρει καὶ ὁ Σερασκέρης καὶ ὁ Σελήμ-Βένης καὶ μοῦ δίδουν γράμματα καὶ ἀλλάζω. Νὰ σ' εἰπῶ ἀπόψε, γέροντά μου, τί ἔπαθα; ἀκουσε ἔνα νόστιμον· διαβαίνων ἀπὸ τὸ κιόσκι, εἶδα ἔνα μαῦρο πρᾶγμα ἐπάνω εἰς τὸ γιόνι· ἐνόμισα ὅτι εἴγαι κάμμια καπότα

νὰ τὴν κάζμω πλάτσικο· ἐπληγίασα τὸ μονόξυλον καὶ ἔβγαλα ἔξω τὸν Πάνον νὰ τὴν πάρῃ· τί νομίζεις ὅτι ἦτον; ἦτον ἔνας παλαιὸς ὑπηρέτης τοῦ Ἀλῆ-Πασᾶ κατὰ γῆς λειποθυμισμένος· ὅταν τὸν εἶδεν ὁ Πάνος, μ' ἐφώναξε κι' ἔβγηκα κι' ἐγὼ ἔξω· τὸν ἐσηκώσαμεν, τὸν ἐκαθήσαμεν καὶ τοῦ ἐτρίψαμεν τὰς χεῖρας, τὸν λαιμὸν καὶ τὸ στῆθος· ὁ ταλαιπωρος ἐννόησε· τί ἀνθρωποι εἰσθε; μᾶς εἶπεν· εἴμεθα καλοὶ ἀνθρωποι, τοῦ ἀπεκρίθημεν. Νὰ μ' ἔβγάλετε ἀπ' ἐδῶ διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, μᾶς ἔλεγε καὶ μᾶς παρεκάλει καὶ ἐρείλει τὰς χεῖράς μας· τὸν ἐλυπηθήκαμεν καὶ τὸν ἐσηκώσαμεν καὶ τὸν ἐφέραμεν εἰς τὸ πλοιάριόν μας· εἶχεν ἐν σχοινὶ εἰς τὸν λαιμόν. Τί ἔπαθες; τὸν ἐρωτήσαμεν· αὐτὸς μᾶς ἀπεκρίθη ὅτι ὁ κατηραμένος Βάγιας τὸν ἐκρέμασεν εἰς τὸν προμαχῶνα τοῦ Μεταποιοῦ, καὶ, κοπέντος τοῦ σχοινίου, ἔπεσε, κατὰ καλήν του τύχην, ἐπάνω εἰς ἓνα σωρὸν κόπρου, τὸν διποῖον ἐσκέπαξε τὸ χιόνι. Μίαν ωραν προτοῦ νὰ ἔλθῃς ἐδῶ, ἥλιθαμεν καὶ ἡμεῖς καὶ τὸν ἐφέραμεν εἰς τὸν ὄμον τοῦ Πάνου, καὶ τὸν ἐβάλαμεν εἰς ἓνα ἀχυρῶνα δπιθεν τῆς οἰκίας ν' ἀναπαυθῇ· ἐκεῖ εἶναι ζεστὰ, ἐπειδὴ δὲν ἔχει παράθυρον· τοῦ ἐδώκαμεν ἓνα σκέπασμα, ἀλλ' εἶναι τὰ ἀχυρά διοῦ τὸν χρατοῦν ζεστόν.

— Καὶ πῶς εἶναι ὁ δυστυχῆς; πάσχει ἀκόμη; ἥρωτησεν ὁ ψευδοκαλόγηρος, γενόμενος, κάτωχρος.

— "Οχι, εἶναι πολλὰ καλὰ, ἀπεκρίθη ὁ Πάνος. "Οταν τὸν ἐφέραμεν, τοῦ ἐτριψα δλον του τὸ σῶμα μὲ φακὴν, τοῦ ἐδωκα ἓνα καλὸ ποτῆρι γεμάτο καὶ φούφησε, καὶ τώρα κοιμᾶται σὰν πρόβατο. Θέλεις νὰ τὸν ιδης, πάτερ ἄγιε;

— Εἶναι καλήτερα νὰ τὸν ἀφήσωμεν τὸν δυστυχῆ ν' ἀναπαυθῇ, ἀπεκρίθη ὁ Βάγιας, φρικιάτας ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν.

— Βλέπω καὶ ἔτοιμάζεσαι νὰ σηκωθῆς ἀπὸ τὸ τραπέζι,
εἶπεν ὁ Κώστας.

— Ναι, θὰ κοιμηθῶ, διότι εἴμαι χοπιασμένος, ἔπειτα ἡ
γύντα περνᾷ, εἶναι πολὺ ἀργά.

— Καλὴ τί λέγεις; Ήπειραβεν δὲ Κώστας· ήμεῖς ἀχόμη
δὲν ἐφάγαμεν καθὼς πρέπει· τώρα θὰ σου φέρω ἔνα δρε-
κτικὸν φαγητόν.—Ωρὲ Πάνο, εἶπε στραφεὶς πρὸς τὸν
ράπτην, ἀνάβα εἰς τὸ ἀνώγειον, κόψε τρεῖς πλευρὲς χοί-
ρινὸν, ἀλάτισέ το, πάστισέ το καὶ μὲ ρίγανη, καὶ φέρε ρίψε
το' σ' τὴ σκάρα.

Καὶ πλησιάσας εἰς τὴν ἑστίαν, ἔχώρισε τοὺς καλῶς
ἀναμμένους ἄνθρακας πρὸς τὴν ποδιὰν αὐτῆς· εἶτα ἔγερ-
θεὶς ἐφερεν ἐσχάραν, ἵκανὴν νὰ χωρήσῃ τέταρτον κριοῦ
καὶ τὴν ἔθεσεν ἐπὶ τῶν ἀνθράκων. Μετὰ μικρὸν ἡ κνίσσα
τοῦ χοιρείου κρέατος ἐπλήρωσε τὸ κατώγειον δσμῆς,
ἀξίας τῆς λατρείας τοῦ θεοῦ τῆς σταφυλῆς καὶ τῶν κώ-
μων. Ο σίελος ἤλθεν εἰς τὰ χείλη τοῦ Βάγια· ἐγὼ ὅπως
εἴμαι ἐνδεδυμένος, εἶπεν ἐν ἑαυτῷ, ὁ διάβολος δὲν μὲ
γνωρίζει, καὶ θὰ μὲ γνωρίσῃ ὁ γέρων Ἰσούφ, ἀν μὲ ίδῃ;
ἔπειτα αὐτὸς κοιμᾶται, ἐγὼ ἀναχωρῶ τὴν αὐγήν· που θὰ
μὲ ίδῃ; ἂς φάγω ἀπ' αὐτὸν τὸ κρέας, τὸ ὅποιον ἔχω σω-
στὰ δύο ἔτη νὰ φάγω.

— Μὴ δὲν ἔγεινεν ἡ λαιμαργία ἀφορμὴ νὰ περιπλα-
νηθῶσι μακρὰν τῆς· Ἐδὲμ δ πρόπαππος ἡμῶν Ἀδάμ καὶ
ἡ προμάμμη ἡμῶν Εὕα, γυμνοὶ καὶ ἀνυπόδητοι; Μήπως
τὸ προπατορικὸν τοῦτο ἀμάρτημα δὲν εἶναι μέχρι σή-
μερον ἡ ἀφορμὴ πολλῶν ῥαχενδύτων καὶ ξυπολύτων;

'Ἐν βοπῇ ὀφθαλμοῦ ὡπλίσθησαν καὶ οἱ τρεῖς οὗτοι
δδοντομάχοι μὲ τρεῖς χοιρείας πλευρᾶς, τὰς ὅποιας ἀπε-
γύμνοναν ἐν ἀμίλλῃ ἐναγωνίᾳ, κλίνοντες ὅτε μὲν δεξιὰ,
ὅτε δὲ ἀριστερὰ τὴν κεφαλὴν, ἵνα δώσωσι πλείστα ἐνέρ-
γειαν εἰς τὴν τομὴν τῶν δδόντων τῶν. Μόνος δ εὑρεθεὶς

εἰς συμπόσιον κυνῶν ἐν τοῖς κρεωπωλείσις δύναται ν'
ἀπεικονίσῃ τὴν πιστὴν εἰκόνα τῶν γενναίων τούτων χοι-
ροφάγων. Ἡ κυρὰ πλόσκα περιεφέρετο ἀπὸ στόματος εἰς
στόμα, ἑωσοῦ κενωθεῖσα, ἐδρίφθη εἰς μίαν γωνίαν τοῦ
κατωγείου ὡς ἀχρηστος.

‘Ο Βάγιας ἀπεχώρει κατὰ μικρὸν, καὶ τυλιχθεὶς εἰς
μίαν χλαιναν ἡτοιμάζετο νὰ κοιμηθῇ.

— Αἱ, Κύρ Δέσποτα, τῷ εἶπεν ὁ Κώστας, τί; ἔχεις
σκοπὸν νὰ κοιμηθῆς;

— Ναὶ, νὰ ἔχῃς τὴν εὐχὴν, ἀπεκρίθη ασθαρῶς ὁ Βά-
γιας· εἶμαι κουρασμένος, πρέπει ν' ἄναπαυθῶ δλίγον,
διότι εἶμαι ἀναγκασμένος νὰ ἐγερθῶ πολλὰ πρωὶ ν' ἀνα-
χωρήσω. Ἀπὸ τώρα μάλιστα, διὰ νὰ μὴ σᾶς ἐνοχλῶ τὴν
αὐγὴν, σᾶς ἀφίνω ὑγείαν καὶ σᾶς εὐχαριστῶ διὰ τὰς πρὸς
ἐμὲ περιποιήσεις σας. Ἐχετε τὴν εὐχὴν.

‘Ο Κώστας, καὶ τοι κεκραιπαληκώς ἔξ οἴνου, ἐθεώρει
μὲ δματα λίαν περίεργον καὶ παρατηρητικὸν τὸν Καλό-
γηρον. Εἰς τὴν φυσιογνωμίαν αὐτοῦ εὗρισκεν ἀνθρωπον
γνώριμόν του, ἀλλ' ὅστις τῷ ἔξέφευγεν ἐκ τῆς μνήμης·
δ δὲ Πάνος καθήμενος ἔτι εἰς τὴν τράπεζαν, ἔγλειφε τὰ
λείψανα τοῦ συμποσίου.

‘Ἐν τούτοις ὁ κόραξ, μοχλὸς δν οἱ χωρικοὶ χρῶνται ὡς
κλεῖθρον τῶν θυρῶν των, καὶ δν ἀνοίγουσιν οἱ ἔξωθεν
ἔρχόμενοι διὰ μικροῦ κυλακίου, κρεμαμένου ἐπίτηδες εἰς
τὴν φλιάν τῆς πύλης, ὑψώθη καὶ ἐπεσεν, ἡ θύρα ἡνεώχθη
καὶ ὁ Ἰσούφ ἐνεφανίσθη.

— Καλῶς ὥρισες, Ἰσούφ ἀγά, ἐκραύγασαν συγχρό-
νως ὁ Κώστας καὶ ὁ Πάνος.

— Μὰ τὴν πίστιν μου, ἀπεκρίθη ὁ γέρων Ἰσούφ, αἱ
φωναὶ σας μ' ἔξυπνισαν, καὶ ἡ μυρωδιὰ φητοῦ μ' ἔφερε τὸ
σάλιο· τὸ στόμα· κάμμιὰ φορὰ ὁ ἀνθρωπὸς πεινᾷ χωρὶς
νὰ θέλῃ.

— Κάθησαι νὰ φᾶς, Ἰσοὺφ ἀγὰ, εἶπεν ὁ Κώστας,
σὺ, βέβαια, δὲν τρώγεις ἀπὸ τὸ ψῆτὸν ὅπου σοῦ μύρισε·
ἔχομεν ὅμως νὰ σοῦ δόκωμεν ἄλλα φαγητά.

— Διατί; ἀπεκρίθη ὁ Ἰσούφ ἐν σπουδῇ.

— Διότι εἶναι δρυμαλίχον.

— Γουροῦν;

— Ναί.

— Ἐξηνταπέντε χρόνων ἄνθρωπος ἔγεινα καὶ δὲν
ἔφαγα, ἃς μὴ φάγω καὶ τώρα μολονότι καλήτερα νὰ φά-
γῃ ὁ Τούρκος γουροῦνι καὶ νὰ μὴν τρώγῃ τὸν γουρούνα.
Ο κατηραμένος Ἀλῆς δὲν ἔφαγε ποτὲ χοιρίσιον, διὰ νὰ
μὴ φανῇ παράκουος εἰς δι τι λέγει τὸ Κοράνι, καὶ μολα-
ταῦτα δσα κακὰ ἔχει καμωμένα καὶ αὐτὸς ὁ Σεΐτάνης δὲν
τὰ ἔκαμε. Κάποτε τὴν τετράδη ἔφερε λαδερὸν φαγή εἰς
τὸν θεοσκοτωμένον Βάγιαν, καὶ ἐπαρέ το, μ' ἔλεγεν, Ἰ-
σούφ, σήμερα δὲν τρώγω, ἐνῷ ὁ καταρχμένος ἔκείνην τὴν
ἡμέραν ἔβριψεν εἰς τοὺς ἀσβεστολάκκους δύο τρεῖς χρι-
στιανοὺς καὶ τούρκους· ἐγώ, Κώστα δὲν ἔμαθα γράμμα-
τα, μοῦ φαίνεται ὅμως δι τι εἶναι καλήτερα νὰ μὴ κάμνῃ
κάνεις κακὸ 'σ τοὺς ἀνθρώπους, παρὰ νὰ μὴ τρώγῃ ἀπὸ
τὸ ἔνα, η ἀπὸ τ' ἄλλο.

— Θέλεις νὰ σοῦ τηγανίσῃ μερικ' αὐγά; τῷ εἶπεν ὁ
Κώστας.

— Ναί, θέλω.

— Εἰπέ με, Ἰσούφ ἀγὰ, ἐν ὅσῳ νὰ σοῦ ἑτοιμάσῃ νὰ
φάγης, πῶς εὑρέθης ἀπόψε ἔκει κάτω ἀπὸ τὸ Μετσίτι;

— Ο ἀλιτήριος Ἀλῆς, ὑπέλαβεν ὁ Ἰσούφ, μὲ ἀπάτη-
σε νὰ πάγω ἔκει, διὰ γ' ἀνασύρωμε μὲ τὸν Βάγια γρόσα
ὅπου τοῦ στέλλονται, ως μ' εἶπεν, ἀπὸ ἔνα μέρος, καὶ ὁ
σκοπός τους ητο νὰ μὲ πνίξουν ὁ Βάγιας καὶ ὁ Ἀράπης,
καὶ νὰ μὲ βίψουν 'σ τὴ λίμνη.

— Καὶ λοιπόν;

— Τί λοιπόν; μ' ἔβαλαν μιὰ θηλυὰ 'ς τὸ λαιμὸν, ἔδεσαν τὸ σχοινὶ εἰς μιὰ πολεμίστρα καὶ μ' ἐσπρωξαν κάτω. Κατὰ καλήν μου τύχην τὸ σχοινὶ ἐκόπη καὶ ἔπεσσα ἀναίσθητος ἐκεῖ ποῦ μ' ηὗρετε, καὶ ἂν δὲν διεβαίνετε ἐκεῖνεν νὰ μὲ πάρετε, βέβαια ηὔεια παγώσει. "Οταν μ' ἀπέρασαν τὴν θηλυὰ, ἔλεγεν ὁ Βάγιας εἰς τὸν Ἀράπη, διτὶ ἔχει ὑπηρεσίαν καὶ δὲν θὰ ἡμπορέσῃ νὰ ἐπανέλθῃ, ἀλλὰ μετὰ δύο ὥρας νὰ ἔλθῃ αὐτὸς νὰ μὲ ἔκερεμάσῃ καὶ νὰ μὲ ρίψῃ εἰς τὴν λίμνην.

— Δυστυχῆ ! Ισούφ ἀγά ! τῷ ἔλεγεν ὁ Κώστας μετὰ συγκινήσεως.

'Ο Βάγιας ἔφριττεν εἰς τὴν ὁμιλίαν ταύτην, κρύπτων δπισθεν τοῦ Κώστα τὸ πρόσωπόν του καὶ ὑποχρινόμενος τὸν κοιμώμενον.

— Νὰ σ' εἰπῶ, Κώστα, ἐπανέλαβεν ὁ Ισούφ, ἄλλο δὲν παρακαλῶ τὸν Θεὸν, εἰμὴ νὰ πέσῃ ὁ ἄπιστος Βάγιας 'ς τὰ χέρια μου καὶ ἐλπίζω νὰ πέσῃ. Τί ἡμπορεῖ νὰ κάμη δ 'Αλῆς ἐμπρὸς 'ς τὸν Σουλτάνο, δποῦ ἔχει νὰ στείλῃ ἀδιάκοπα στρατεύματα, καὶ νὰ ξοδιάζῃ γρόσια; Ἐέρεις, Κώστα, ποῦ ὁ Σουλτάνος τὸν ἐκαταράσθηκε καὶ ἡ κατάρα τοῦ Σουλτάνου εἶναι ὅμοια μὲ τὴν κατάρα τοῦ Προφήτη; 'Ογλήγωρα θὰ πέσῃ 'ς τὴν ἐξουσίαν του ὁ καταραμένος ἀπὸ τὸ Θεὸν 'Αλῆς μ' ὅλους τοὺς φονιάδες του καὶ τοὺς τσελάτες του. Αύτὴ ἡ φωτιὰ, Κώστα, ἐξηκολούθησε νὰ λέγῃ ὁ Ισούφ, δείξας διὰ τοῦ δαχτύλου του τὴν ἑστίαν, μὲ φθάνει νὰ σιγοψήσω τὸν Βάγια του, δπως αὐτὸς ἔψησε καρδιές καὶ Τούρκωνε καὶ Χριστιανῶν. Τρεῖς χιλιάδες ψυχὲς Γαρδικιώτες ἐπέρασεν ἀπὸ τὸ βόλι καὶ τὸ μαχαίρι δ σκύλος.

Τοῦ Βάγια τὸ αἷμα ἐπάγωσεν ἀπὸ τὸν φόβον του, οἱ δόδοντες του συνεκρούοντο, καὶ ἀπέδιδεν εἰς τὴν μωρίαν καὶ ἀπρονοησίαν του τὴν σωτηρίαν τοῦ Ισούφ.

— Ποιός είναι δπίσω σου, Κώστα; ύπέλαβεν ό 'Ισούφ, σείς είχετε καὶ ἀλλον φίλον ἀπόψε, διότι ἥκουσα πολλαῖς φωναῖς.

— Εἶναι ἔνας καλόγυρος Συναίτης, δστις ἔρχεται ἀπὸ τὸ Σινὰ ὄρος.

— Βέβαια ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρα ἐπέρασε.

— Ἐκεῖθεν μᾶς εἶπε διέβη.

— Θὰ τὸν ἐρωτήσω ἀν ἔργῃ τίποτε διὰ τὸν ἀνεψιό μου τὸν Σουκιούρ-βεη, ὃπου είναι τελώνης ἔκει. Αἱ, γέροντα, Παπᾶ, δάσκαλε . . . !

— Σήκω, γέροντα, σήκω, νὰ σ' ἐρωτήσῃ κάτι τι ἐδὼ δ φίλος 'Ισούφ-ἀγάς, ἐφώναξεν ό Κώστας, σείων αὐτὸν συγχρόνως. Πολὺ ἀγαπᾶς τὸν ὅπνον.

'Ο Βάγιας ἐγερθεὶς, ώς νὰ ἔκοιματο βαθέως, ἔτριψε διὰ τῶν χειρῶν του τοὺς ὀφθαλμούς του, κατεβίβασε τὸ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς του μέχρι τῶν δφρύων, καὶ τὶ ἀγαπᾶτε; εἶπε, ποῖος μὲ θέλει;

— Κύρ Παπᾶ, ἀπεκρίθη ό 'Ισούφ, ἔμαθα δτι ἔρχεσαι ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρα, καὶ σὲ παρακαλῶ νὰ μ' εἰπῆς ἀν εἶδες, ἢ ἔργης τίποτε διὰ τὸ Σουκιούρ-βεη, τὸν τελώνην ἔχει.

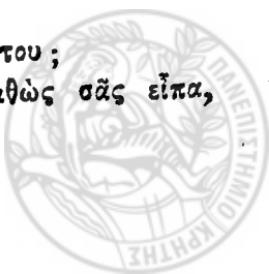
— Καὶ τὶ τὸν ἔχεις; ἡρώτησεν ό Βάγιας.

— Ανεψιδν, ἀπεκρίθη ό γέρων, θεωρῶν μὲ ἀπορίαν καὶ θαυμασμόν.

— Εἶναι πολὺ καλά· δταν ὑπῆγα νὰ τελωνίσω τὰ πράγματά μου τὸν εἶδα. Μαθών μάλιστα δτι ἥμουν 'Η-πειρώτης, μ' ἡρώτα πολλὰ πράγματα, πλὴν ἐγὼ δὲν ἔξευρα νὰ τὸν πληροφορήσω, διότι ἀπὸ μικρὸ παιδὶ λείπ' ἀπ' ἐδῶ.

— Δὲν σ' ἐρώτησε διὰ τοὺς συγγενεῖς του;

— Μ' ἡρώτησε διὰ πολλοὺς, πλὴν, καθὼς σᾶς εἶπα, κἀγέγκα δὲν ἐνθυμούμουν.

— Ἀλλὰχ, ἀλλὰχ, ώρὲ Κώστα, εἶπεν ὁ Ἰσούφ, ἀποτεινόμενος πρὸς αὐτὸν· αὐτὸς ὁ καλόγηρος ὁμοιάζει τὸν Θανάσην Βάγια, ώς νὰ ἔγναι ὁ ἴδιος, ἀν δὲν τὸν ἄφινα πρὸ τριῶν ώρῶν εἰς τὸ φρούριον, ἀν δὲν τὸν ἔβλεπα μὲ τὰ ἵδια μου τὰ μάτια νὰ μὲ κρεμάσῃ, μὰ τὸν Προφήτην, ἥθελα βεβαιώσει ὅτι εἴναι αὐτὸς ὁ ἴδιος· ἀλλὰ τόσον καλὰ τὸν ὁμοιάζει, ωστε ἀν δὲν ἔγναι αὐτὸς, εἴναι κἀγένας διάβολος ὃποῦ πῆρε τὴν μορφὴν του καὶ ἔγεινε καλόγερος.

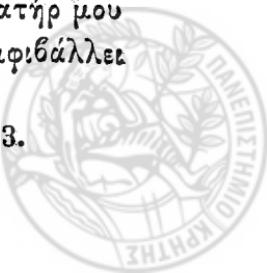
— Κ' ἔγω, δταν τὸν πρωτοεῖδα, ἀπεκρίθη ὁ Κώστας, τὸν ἐπαρομοίαζα μὲ κἄποιον γνώριμόν μου.

Εἰς τὰς παρατηρήσεις ταύτας, ὁ δυστυχὴς Βάγιας ἀνετριχίασε μέχρις ὀστέων καὶ ἐπροσπάθει νὰ κρύπτη τὸ πρόσωπόν του, τὸ ὃποῖδν ἔγεινε κάτωχρον.

— Ωρὲ Κώστα, εἶπεν ὁ Ἰσούφ μετὰ ὕφους δυσπιστίαν ἐμφαίνοντος, αὐτὸς πρέπει νὰ ἔγναι μεταμορφωμένος διάβολος εἰς τὴν μορφὴν του Βάγια. Σήκωσε, ώρὲ καλόγερε, τὸ κεφάλι σου νὰ σὲ δῶ καλά.

— Κ' ἔγω νὰ σᾶς εἰπῶ τώρα, ἐφώναξεν ὁ Πάνος ξεκαρδιζόμενος ἀπὸ τὸν γέλωτα, αὐτὸς εἴναι ἀπαράλαχτος ὁ Βάγιας, ἀν ἔγναι διάβολος νὰ τὸν καύσωμεν.

— Εχετε δίκαιον, ἀπεκρίθη εἰς ὅλας αὐτὰς τὰς παρατηρήσεις καὶ τοὺς σαρκασμοὺς ὁ Βάγιας, φρίττων ὅλος. Τὰ ἴδια ἐπαθα καὶ εἰς Ἀλεξάνδρειαν. "Οσοι Ἡπειρῶται ἦσαν ἔκει, δλοι μ' ἐπῆραν διὰ τὸν Βάγιαν, καὶ ἀν δὲν ἦσαν πληροφορημένοι δτι εἴναι ἀποκλεισμένος εἰς τὸ φρούριον μὲ τὸν Ἀλῆ-Πασᾶ, ἥθελαν ἐπιμένει δτι ἔγω εἴμαι ὁ Βάγιας. Τί παράδοξον ὅμως νὰ τὸν ὁμοιάζω τόσον καλά; Εἴμεθα πρῶτοι ἐξάδελφοι· ἔγω εἴμαι μεγαλύτερός του δύο ἔτη. Ἐνθυμοῦμαι ἀπὸ μικρὸι ὡμοιάζαμεν τόσον πολὺ, ωστε πολλάκις μ' ἔλεγεν ὁ πατήρ μου δτι ἄν ἥμεθα ὁμήλικες, οἱ γονοῖς μας ἥθελον ἀμφιβάλλει περὶ τῆς ταυτότητός μας.

Καὶ τῷδε τὸ καλόγηρικὸν ἔνδυμα, ὃ καλόγηρο^{μισοὺς}, εἰς Βάγιας ἐφαίνετο πρεσβύτερος τοῦ φουστανέλλοφόρδο^{λοσσῶν} Μι^{έατρον} σώ^{βάγια.}

— Τόσον καλότερα, ἀνέκραξε μετ' ὅργῆς δ' Ἰσοῦ^{ῆς Ζίτση} ἐγὼ θὰ σὲ φονεύσω. ἐξάδελφον δι' ἐξάδελφον εἶναι τι; Αἱ πρῶται διον, ὅμοιον διὰ ὅμοιον· καὶ δραμῶν εἰς τὴν ἐστίαν, αἱ^{αἱς κορυφ} πατεῖ δαυλὸν ἀναμπιμένον, καὶ ὥρμησεν ὡς μαινόμενος διθησεν ἐ^{όντων τὸ} τὰ τοῦ Βάγια.

— Μή, μή, ἐκράγασαν συγχρόνως δὲ Κώστας καὶ εἰς τοὺς π^{πάνος}, μή, εἰς τὴν οἰκίαν μας τοιαῦτα δὲν γίνονται^{κατιμεύει} συ^{δράξαντες ἀμφοτέρας τὰς χεῖρας τοῦ Ἰσούφ, τοῦ ἀφήρδιαβατῶν.} των ἡκού^{σαν τὸν δαυλόν.}

— Εγώ, ὑπέλαβεν δὲ Κώστας, σᾶς ἐφίλευσα καὶ τούτους^{ἥτι} δύο εἰς τὴν οἰκίαν μου, Ἰσούφ ἄγα, καὶ ζητεῖς νὰ^{νὰ} κρυφο^{θεῖ} — Το^{έντροπιάσης;}

— Οὐ^{ἡσθάνθη} δτι εἶχεν ἀδικον, ἐπιχειρήσας πρὸ^{ἐπὶ} κεφο^{ξιν} ἀτιμον παρὰ τοῖς Ήπειρώταις. "Οθεν καθήσας ειανικήν,^{ειανικήν,} μίαν τῶν γωνιῶν τοῦ κατωγείου, ἔκλαυσεν ὑπὸ δργή^{— Ερ} συγχρόνως καὶ μεταμελείας. Μετὰ μικρὸν σιγὴ^{ἄκρυκατέλιτ} διεδέχθη τὸν θύρυσον^{ἀπαντες} ὑπνωττον.^{— Πό}
^{— Απ}

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΙΣ.

Μίαν ὥραν πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἥλιου ἐγερθεὶς^{εἰς τόνον} Βάγιας, διευθύνετο πρὸς τὸ Κουτσουλιδύ, χωρίον δύ^{— Κα} ώρας μακρὰν τῶν Ιωαννίνων, κείμενον ἐπὶ^{έρων, ἐ} ἔνδος γηλο^{ένος ἀπ} φου, ἵνα μάθῃ παρὰ τῶν κατοίκων ποῦ εἰσὶν αἱ προφυλα^{εῖς νέοι} καὶ τοῦ στρατοπέδου, καὶ πόθεν ἀσφαλέστερον ἥδυνατ^{τῶ} νὰ διέλθῃ τὴν πεδιάδα, ἵνα μὴ περιπέσῃ εἰς χεῖρας^{τοῦ}

Τούρκων. Σχοπὸν δ' εἶχε νὰ διαβῆ ἀπὸ τὸ χωρίον Δραμισοὺς, εἰς ὁ ἔκειτο ἡ πόλις Πασσαρῶν, ἀρχαία τῶν Μολοφόρδοσσῶν Μητρόπολις, ἡς ἐρείπια καὶ μεγαλοπρεπὲς εἰσέτει θέατρον σώζονται, καὶ ἔκειθεν νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Μονὴν ὁ Ἰσοῦ Χριστὸς Ζήτσης.

εἶναι τὰ αἱ πρῶται ἀκτῖνες τοῦ ἥλιου ἤρξαντο νὰ χρυσώνωσι στίαν, αἱ κορυφὰς, τῶν ὅρέων, ὅταν ὁ Βάγιας ἀπηυδηκὼς, ἐδύμενος ὁ ἥθησεν ἐφ' ἐνὸς τῶν κολοσσαίων λίθων, τῶν σχηματίσοντων τὸ ἄνθηρον τῆς χρήνης τοῦ χωρίου, ἥτις κειμένη: τας καὶ εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ γηλόφου καὶ παρὰ τὴν ὁδὸν, χρηνονται κηρυκεύει συγχρόνως πρὸς χρῆσιν τῶν τε χωρικῶν καὶ τῶν τοῦ ἀφήριδαβατῶν. Ἀλλὰ μόλις ἐκάθησε, καὶ ποδοκροτήματα ἵππων ἡκούσθησαν· στραφεῖς δὲ εἶδεν ἵλην ἱππικοῦ ἐρχομένην ἥτις τὸν ἐπλησίασε τοσοῦτον, ὡστε ἦν ἀδύνατον τεῖς νὰ γὰρ κρυφθῇ.

— Τί θέλεις ἐδώ, καλόγηρε, τοιαύτην ὥραν; τῷ εἴπεν ρήσας πρὸ ἐπὶ κεφαλῆς τῆς Ἰλῆς ἀξιωματικὸς εἰς γλῶσσαν ὁθω- αθήσας ειπανικήν, ἦν ἐννέει καὶ ωμίλει ἄριστα ὁ Βάγιας.

— Ἐρχομαι μακρόθεν, ἀπεκρίθη, αἱ δυνάμεις μου μ. υπὸ δργῆ — Ερχομαι μακρόθεν, ἀπεκρίθη, αἱ δυνάμεις μου μ. σιγὴ ἀκργκατέλιπον καὶ ἐκάθησα ν' ἀναπαυθῶ δλίγον.

— Πόθεν ἐρχεσαι;

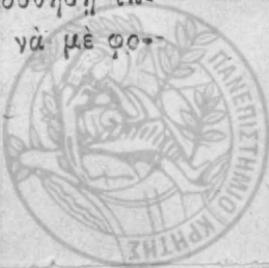
— Απὸ τὸν Βῶλον, καὶ ἔκειθεν, ἀπὸ τὸ Σινὰ ὄρος· ἴμαι Σιναίτης καλόγηρος.

— Ποῦ θὰ ὑπάγῃς τώρα;

— Εἰς τὸν προφήτην Ἡλίαν, εἰς τὸ Μοναστῆρι τῆς Ζήτσας.

— Ἐγείρου, ἀκολούθει με, ὑπέλαθεν ὁ ἀξιωματικὸς τὸν ἐπιτακτικόν.

— Καλὲ Οθωμανὲ, ἀπεκρίθη ὁ Βάγιας, ἀνθρωπος, χωρίον δύναμις γηλόφων, ἐρχόμενος ἀπὸ τόσον μακρυνὸν μέρος, ἐξηντληθένος ἀπὸ τὸν κόπον, δύναται ποτὲ ν' ἀκολουθήσῃ ἵππος γένους παληκαράδες ὡς ὑμᾶς; "Αν θέλετε γὰρ μὲ φορούμενος τῷ

νεύσετε θέλετε μ' ἐλευθερώσεις ἀπὸ νέους κόπους· νὰ τρέχω σῆμας κατόπιν σας εἶναι ἀδύνατον.

— Χασάν, εἶπεν, ὁ ἀξιωματικὸς, εἰς ἓνα τῶν πλησίον του ἵππων, ὁ παπᾶς ἔχει δίκαιον, ἔχομεν ἐντεῦθεν μέχρι τοῦ στρατηγείου δύο ὥρῶν ἀπόστασιν, μεῖνε σὺ νὰ συνοδεύσῃς τὸν καλόγηρον καὶ ἐλθὲ κατόπιν ὅταν δ' ἐλθῆς εἰς τὸ στρατόπεδον νὰ τὸν παραδώκῃς εἰς ἐμὲ καὶ δχι εἰς κἀνένα ἄλλον.

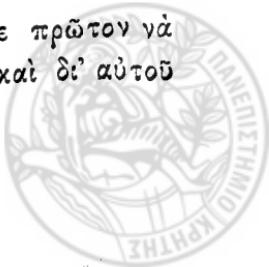
Καὶ κεντήσας τὸν ἵππον του, παρηκολουθήθη ὑφ' ἀπάσης τῆς ἰλης, καλπαζόντων χαριέντως τῶν ἵππων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Η ΠΑΝΟΥΡΓΙΑ ΔΕΝ ΤΕΛΕΣΦΟΡΕΙ ΠΑΝΤΟΤΕ.

Μετὰ δύο ὥρας πεζεύσας ὁ Χασάν ἐνώπιον τῆς σκηνῆς τοῦ ἴλαρχου, τῷ παρέβωκε τὸν καλόγηρον. Ἡ θέσις τοῦ Βάγια ἦν ἀληθῶς φρικτή. Ὁ Σερασκέρης Ἰσμαῆλ-Πασᾶς Ἰωαννίτης, πρώην Πασόμπεης, εἰς ὃν ἐμελλε νὰ παρουσιασθῇ, τὸν ἐγνώριζε κάλλιστα, ὡς ὑπηρετήσας ἔτη πολλὰ ως σύμβουλος παρὰ τῷ Βελῆ-Πασᾶ, τριτοτόκῳ υἱῷ τοῦ Ἀλῆ, Ὁ Ἰσμαῆλ-Πασᾶς κατατρεχθεὶς ὑπὸ τοῦ ἄρπαγος Φαλάριδος τῆς Ἡπείρου δι' οἰκιακὰς ρᾳδιούργιας, ἀπογυμνωθεὶς δ' ἐξ ἀπάσης τῆς περιουσίας του, καὶ τὴν ζωὴν διακινδυνεύσας, ἔτρεφεν ἀσπονδὸν μῖσος οὐ μόνον κατ' αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ καθ' ὅλων τῶν οἰκείων καὶ εὐνοούμενων του· τίς ἄρα ἐμελλε νὰ σώσῃ ἐκ τῶν χειρῶν του τὸν Βάγιαν; Ἐκ τούτου δυστυχῆς μόνον εἰς τὴν παραγνώρισίν του, ἥλπιζε.

Κατὰ τὴν ἐθιμοταξίαν ὁ ἴλαρχος ὥφειλε πρῶτον νὰ τὸν παρουσιάσῃ εἰς τὸν Κιαχαγιάμπεην, καὶ δι' αὐτοῦ

νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὸν Σερασκέρην. Ὁθεν ἀφοῦ διέταξε νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ, διῆλθον δι' ὅλου τοῦ στρατοπέδου ἵνα ἔλθωσιν εἰς τὴν ὑπὸ τοὺς πρόποδας τοῦ βουνοῦ τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ ὑπάρχουσαν σκηνὴν αὐτοῦ. Ἡ πορεία τοῦ Βάγια πάπηρε λίαν ὀχληρὰ, παντοῖαι ὕβρεις καὶ σαρκασμοὶ τῷ ἀπευθύνοντο πανταχόθεν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν, οὓς ἡ ως Βάγια, ἀλλ' ως καλογήρω. Τέλος φθάσαντες εἰς τὴν σκηνὴν, εἰσήχθησαν ἐν αὐτῇ ἀμφότεροι δι' ἀξιωματικὸς καὶ ὁ Βάγιας.

— Αὐτὸν τὸν καλόγηρον, εἶπεν ὁ Ἰλαρχος τῷ Κιαχαγιάμπεη, ἀφοῦ τῷ ἀπένειμε τὰς κατὰ τὸ Ὀθωμανικὸν ἔθιμον ἐδαφιαίας ὑποκλίσεις, εὗρον καθ' ὅδὸν πλησίον τοῦ Κουτσουλιοῦ, καὶ κατὰ χρέος τὸν παρουσιάζω εἰς τὴν ὑμέτεραν ἐνδοξότητα.

— Πόθεν ἔρχεσαι, Παπά; εἶπεν ὁ Κιαχαγιάμπεης πρὸς τὸν Βάγιαν μετὰ φωνῆς τραχείας.

— Ἀπὸ τὸ Σινὰ ὄρος, ἀπεκρίθη ὁ Βάγιας, συγεσταλμένος καὶ κάτωχρος.

— Καὶ πῶς ἐπήδησες ἐδώ; ὑπέλαθεν ὁ Κιαχαγιάμπεης καγχάζων.

— Δὲν ἐπήδησα, ἐνδοξότατε, ἀπεκρίθη ὁ Βάγιας, ηλθον εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ἐκεῖθεν ἐπεβιβάσθην εἰς πλοῖον, τὸ ὅποιον μ' ἐπεβίβασεν εἰς Βῶλον, καὶ ἐκεῖθεν ἦλθον ἐδώ, διὰ νὰ ὑπάγω εἰς τὸ Μοναστήριόν μου.

— Νὰ κάμῃς τί εἰς τὸ Μοναστῆρι;

— Νὰ κάμω δι', τι κάμουν οἱ Καλόγηροι. Εἶναι συνήθεια, εἰς ἓνα προσδιωρισμένον καιρὸν, νὰ στέλλῃ ἡ Κοινότης τῶν πατέρων ἓνα καὶ ἐστειλαν ἐμέ· ἐγὼ μάλιστα ἥμουν ἥγούμενος, καὶ μ' ἐστειλαν ἐπίτηδες διὰ νὰ μὲ ξεμακρύνουν ἐκεῖθεν, διότι οἱ συγγενεῖς ἐνδέ τῶν ἴσχυρῶν Ἀράβων ἐζήτουν νὰ μὲ φονεύσουν.

— Ὡ, ὡ! τοῦτο δὲν μ' ἀρέσει, ἀπεκρίθη ὁ Κιαχαγιάμ-

πεης μὲ τόνον φωνῆς ἡχώδους καὶ ὑπόπτου, καὶ τι Οὐκ
ἔκαμες βέβαια.

— Τίποτε δὲν ἔκαμα, ἐνδοξότατε. 'Ο ἀρχηγὸς τῶν
Ἀράβων εἶδεν εἰς τὸ ὄνειρόν του ὅτι κόρακες καταβάντες
ἀπὸ τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους, ἥρπασαν τὴν κίδαρίν του
καὶ ἔψυγαν.

— Καὶ ἔπειτα; ἡρώτησεν δὲ Κιαχαγιάμπεης μετ' ἀν-
υπομονησίας, διακόψας τὴν ὄμιλίαν τοῦ Βάγια.

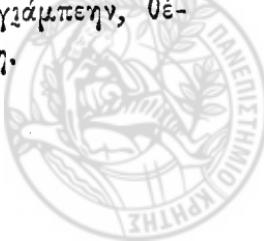
— Ἐπειτα μ' ἐκάλεσεν ὁ ἀρχηγὸς, ἐπανέλαβεν ὁ Βά-
γιας, νὰ τοῦ ἐξηγήσω τὸ ὄνειρον· τῷ εἶπον λοιπὸν νὰ
προσέχῃ, διότι κακόν τι τὸν ἀπειλεῖ, τὸ ὅποιον ὁ Θεὸς
Θὰ διασκεδάσῃ· τὴν ἐπιοῦσαν ἐκοινολογήθη ὅτι στρα-
τιώται ἀλλου ἀργηγοῦ τὸν ἐδολοφόνησαν.

— Πρὸς τί λοιπὸν οἱ συγγενεῖς του σὲ ἡπεῖλησαν νὰ
σὲ φονεύσουν; τί ἔπταιες ἐσύ; ἡμπόρεις ἐσύ νὰ ἐμποδίσης
τὸ πεπρωμένον;

— Βέβαια ὅγι, ἀπεκρίθη ὁ Βάγιας, ἀλλ' αὐτοὶ ἔλεγον
ὅτι ἐγὼ, δεῖτις προεῖδον τὸ κακόν, ἡδουνάμην καὶ νὰ τὸ
ἐμποδίσω.

— "Ω τοὺς ἄνοήτους! ἀνέκραξεν δὲ Κιαχαγιάμπεης,
καὶ ποὺς θυητὸς δύναται νὰ ἐμποδίσῃ τὰς βουλὰς τοῦ
Ψίστου; ποὺς ἡμπορεῖ νὰ ἐξαλείψῃ τὰ γεγραμμένα εἰς
τὰς βίβλους τοῦ Ἀλλάχ; Εἴτα ἐμβλέψας κατὰ πρόσωπον
τοῦ Βάγια, Ήπαπᾶ, τῷ εἶπε, δὲν εἶχα σκοπὸν νὰ σὲ στείλω
εἰς τὸν Σερασκέρην, διότι ἀπὸ σὲ τὶ θὰ μάθη, ἀλλ' ἐπειδὴ
βλέπω ὅτι εἶσαι ὄνειροκρίτης, θὰ σὲ στείλω νὰ τῷ ἐξη-
γήσῃς ἐν ὄνειρον, τὸ ὅποιον εἶδεν ἀπόψε εἰς τὸν ὑπνον
του, καὶ πολλὰ πρωτὶ μ' ἐπρυσκάλεσε καὶ μὲ τὸ διηγήθη.
Ἐγὼ τοῦ εἶπα ὅτι δὲν ἔμαθα νὰ ἐξηγῶ ὄνειρα.

— Τί ὄνειρον εἶδεν; ἡρώτησεν δὲ Βάγιας, πιστεύων ὅτι
δίδων ἔρμηνείαν οίανδήποτε εἰς τὸν Κιαχαγιάμπεην, Οέ-
λει ἀποφύγει τὴν παρουσίαν τοῦ Σερασκέρη.

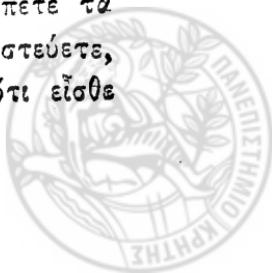
— Ὡνειρεύθη, ἀπεκρίθη ὁ Κιαχαγιάμπεης, δτὶ ητον ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ βουνοῦ τοῦ Προφήτου Ἡλίου, καὶ εἶδε λέοντα ἐλθόντα εἰς τὸ στρατόπεδον καὶ φέροντα ἀλώπεκα εἰς τοὺς ὄμοιους του· συγχρόνως ἥκουσε θόρυβον εἰς τὸ φρούριον, καὶ στραφεὶς εἶδε λύκον τερατώδη ἐξελθόντα ἐκ τοῦ Σεραγίου τοῦ Ἀλῆ-Πασᾶ, διτὶς διὰ τεσσάρων, ἦ πέντε ἀλμάτων, ἔφθασεν εἰς τὸ Ἀνατολικὸν κανονοσάσιον, καὶ ἐκεῖθεν, ῥιφθεὶς εἰς τὴν λίμνην, ἀνέβη κολυμβῶν εἰς τὸ Νησίον, ἔνθα πυροβοληθεὶς ὑπὸ στρατιωτῶν ἐφονεύθη.

— Η ἐξήγησις τοῦ ὄνειρου εἶναι εὔκολος, εἴπεν ὁ Βάγιας. Ο Λέων σημαίνει βοήθειαν ἴσχυρὰν, ἡτις θὰ σᾶς ἔλθῃ ὁ γλήγωρα· ἡ Ἀλώπηξ σημαίνει ἀρχηγὸν πανοῦργον, διτὶς θέλει ἀναγκάσει τὸν λύκον Ἀλῆ-Πασᾶ, νὰ καταφύγῃ εἰς τὸ Νησίον, ἔνθα θὰ φονευθῇ.

— Εὗγε, Καλόγηρε, ἀνέκραξεν ὁ Κιαχαγιάμπεης, περιχαρής· εἶσαι τῷόντι θαυμάσιος ὄνειροκρίτης. Μετ' ὀλίγον ἔρχεται, ως ἐμάθαμεν σήμερον, ὁ Χουρσήτ-Πασᾶς Σερασκέρης, ἀνὴρ πανοῦργος καὶ ἐπιτήδειος στρατηγός· τοῦτο μὲ πείθει δτὶ δλη ἡ ἐξήγησίς σου εἶναι ἀληθινὴ καὶ θὰ ἐκπληρωθῇ. Ο Ἀλῆς, πιστεύω, θέλει πέσει ταχέως εἰς χειράς μας, καὶ θέλομεν λυτρωθῆ ἀπὸ μίαν πολιορκίαν, ἡτης μᾶς ἐπροξένησε τόσα βάσανα. Ακολούθει μοι λοιπὸν νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὸν Σερασκέρην.

— Ενδοξότατε, ἀπεκρίθη ὁ Βάγιας, ἐγὼ εῖμαι ἔνας πτωχὸς καλόγηρος, κακοενδυμένος, ἀνάξιος νὰ παρουσιασθῶ ἐνώπιον ἐνὸς Σερασκέρη· ἡ ἐνδοξότης σας εἰπέτετω τὴν ἐξήγησιν τοῦ ὄνειρου, εἶναι τὸ ἴδιον.

— Αὐτὸ δὲν γίνεται. Τίς ηξεύρει ἐὰν δὲν ἔχῃ νὰ σ' ἐρωτήσῃ ἄλλο τι; Σεῖς οἱ Καλόγηροι προβλέπετε τὰ μέλλοντα, καὶ ἐπειδὴ κάμνετε προσευχὰς καὶ νηστεύετε, ο Θεὸς, διτὶς θὰ σᾶς κλείσῃ τὸν παράδεισον, διότι εἶσθε

γκιασούριδες, σᾶς ἔχάρισεν εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον τὸ καλὸν τοῦτο νὰ προβλέπετε τὰ μέλλοντα. Ἐνας ἄλλος καλόγηρος, ὁ Πάτερ Κοσμᾶς, ἐμάντευσε πρὸ τεσσαράκοντα ἑτῶν, διτὶ ὁ Ἀλῆς ἔμελλε νὰ γείνῃ μεγάλος καὶ ἴσχυρὸς Πασᾶς, ἐν ᾧ ἦτον ἀκόμη Μπουλουξῆς. Ἐμπρὸς λοιπὸν, Παπᾶ, ἔξηκολούθησε λέγων, μετὰ φωνῆς μειλιχίου, ἀλλ' ἐπιτακτικῆς.

Ο Βάγιας ἵσασε τὸ καλυμμαύχιόν του, ἐτυλίχθη εἰς τὸ ράσσον του, καὶ ὅλος σύννους, ἡκολούθησε τὸν Κιαχαγιάμπεην, δῖτις ἐλθὼν ἐνώπιον τῆς σκηνῆς τοῦ Σερασκέρη, εἴπε κατὶ τι μυστικῶς εἰς τὸν ἀρχηγὸν τῶν σωματοφυλάκων. Μετὰ μικρὸν ἥρθη τὸ καταπέτασμα, καὶ ἀμφότεροι εἰσῆλθον ἐν τῇ σκηνῇ.

— Σᾶς ἔφερα, ἔξοχώτατε, εἴπεν ὁ Κιαχαγιάμπεης πρὸς τὸν Σερασκέρην, ἀφοῦ τὸν προσεκύνησε μέχρις ἐδάφους, τὸν καλόγηρον τοῦτον, τὸν ὅποιον, εύρων καθ' ὅδὸν ὁ Ἰλαρχος Ὁμέρ-Τοκατλῆς, μοὶ παρέδωκεν· εἶναι θαυμάσιος ὀνειροχρίτης.

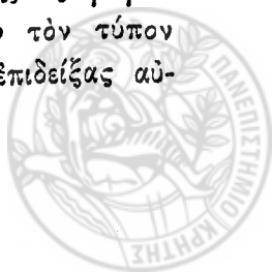
Ο Σερασκέρης ἔβριψεν δύμα ἐταστικὸν ἐπὶ τοῦ Καλογήρου, θεωρήσας αὐτὸν ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν ὁ δὲ δυστυχὴς Βάγιας ἐφρικίασεν.

— Εἰς ποῖον μέρος τὸν εῦρεν ὁ Ἰλαρχος; ἥρωτησεν ὁ Σερασκέρης τὸν Κιαχαγιάγπεην.

— Κάτωθεν τοῦ χωρίου Κουτσουλιοῦ, ἀπεκρίθη ὁ Κιαχαγιάμπεης, σήμερον τὴν αὔγήν.

— Πόθεν ἔρχεσαι; ἥρωτησεν ὁ Σερασκέρης πλησιάσας τὸν Καλόγηρον, καὶ θεωρῶν αὐτὸν ἔτι μᾶλλον προσεκτικώτερον.

— Απὸ τὸ Σινὰ δρος, ἀπεκρίθη ὁ Βάγιας, ἔξαγαγών συγχρόνως ἐκ τοῦ κόλπου του καὶ τὸ φέρον τὸν τύπον τῆς χειρὸς τοῦ Μωάμεθ χάτι-σερίφιον, καὶ ἐπιδείξας αὐτὸν τῷ Σερασκέρη.

— Τί διάδολον, δύνειρεύομαι! ύπετονθόρυσιν δὲ Σερασκέρης. Τί παρομοίωσις! Θεέ μου, ἀπαράλλακτος...!

— Καὶ τί ἦλθες νὰ κάμης ἐδώ; ύπέλαβεν δὲ Σερασκέρης ἀτενίσας κατὰ πρόσωπον τὸν καλόγγηρον.

— Μὲ ἔφεραν, ἔξοχώτατε, ἀπεκρίθη ὁ Βάγιας.

— Σ' ἔφεραν, διότι σὲ γῆραν ἐρχόμενον.

— "Οχι δι' ἐδώ.

— "Αλλὰ διὰ ποῦ;

— Διὰ τὸ Μοναστήρι τῆς Ζίτσας.

"Υπαγε δπίσω μου, Σατανᾶ. 'Αλλὰχ, ἀλλὰχ, ύπετονθόρυσεν αὐθίς ὁ Σερασκέρης, καὶ ἡ μορφή του καὶ ἡ φωνή του καὶ τὸ ἀνάστημα..... Τί διάδολο νὰ συλλογισθῶ; διενοεῖτο ἐν ἑαυτῷ. 'Αλλὰ τί θέλει αὐτὸς ἐδώ; "Ηλθε νὰ πέσῃ εἰς χειράς μου; τὸ δὲ γάτι-σερίφι τοῦ Προφήτου ποῦ εὑρέθη εἰς χειράς του;

— Ήῶς δνομάζεσαι; ύπέλαβεν δὲ Σερασκέρης.

— Διογύσιος, ἀπεκρίθη ὁ Καλόγηρος.

— Ήῶς εἶπες; Διογύσιος;.....

Τὴν ἐρώτησιν τοῦ Σερασκέρη διέκοψεν εἰς Τσοχαντάρης εἰσελθών ἐν σπουδῇ.

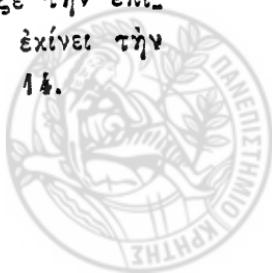
— 'Εφέντημ, τῷ εἶπεν, δ Πάνος φέρει ἐπιστολὴν νὰ σᾶς ἐγχειρίσῃ.

— "Ας περιμείνῃ δλίγον, ἀπεκρίθη ὁ Σερασκέρης, πλήρης ὀργῆς.

— Μ' εἶπεν ὅτι εἶναι ἀνάγκη κατεπείγουσα νὰ σᾶς δοθῇ ἀμέσως, χωρὶς ἄργηταν.

— "Ας εἰσέλθῃ, ἀπεκρίθη ὁ Σερασκέρης.

'Ο γγώστος ἡμῖν Πάνος εἰσελθών, ἡσπάσθη τὸ κράσπεδον τοῦ Σερασκέρη, καὶ τῷ ἐνεχείρισε τὴν ἐπιστολὴν. 'Ο Βάγιας στραφεὶς καὶ ἴδων τὸν Πάνον παρ' δλίγον ν' ἀποθάνῃ ἀπὸ τὸν φόβον του. 'Ο Πασᾶς ἥγειρε τὴν ἐπιστολὴν, καὶ ἀγαγινώσκων αὐτὴν μυστικῶς, ἔχινει τὴν

κεφαλήν του, τὸ δὲ πρόσωπόν του ἐγένετο κάτωχρον ὑπὸ ὄργης.

— 'Αβδαλλάχ! ἐφώνησε μετὰ σπασμωδικῆς φωνῆς, ἐπάρετε αὐτὸν τὸν ψευδοκαλόγηρον καὶ κρεμάσετέ τον ἀμέσως εἰς τὸ τελευταῖον χαράκωμα τοῦ στρατοπέδου.

— 'Αφήσατέ με νὰ σᾶς ὅμιλήσω πρῶτον, ἔλεγεν ὁ Βάγιας, καὶ ἐπειτα· ἀλλ' οἱ στρατιῶται τὸν ἔσυραγ μὲ βίαν καὶ τὸν ἔξεβαλον ἔξω τῆς σκηνῆς.

— 'Ο πτωχὸς Κιαχαγιάμπεης ἐμεινεν ἐμβρόντητος, θεωρῶν ἀπαγόμενον εἰς τὴν ἀγχόνην τὸν ὀνειροκρίτην.

— Τί ἔκαμες, ἔξοχώτατε; εἶπεν εἰς τὸν Σερασκέρην, αὐτὸς ὁ ταλαίπωρος καλόγηρος εἶγαι ὀνειροκρίτης.

— Τί ὀνειροκρίτης; ἀπεκρίθη ὁ Σερασκέρης θυμωδῶς· εἶναι κατάσκοπος, καὶ Κύριος οἶδε, τί ἄλλο χειρότερον ἀκόμη· εἶναι ὁ παριβόητος Βάγιας. Ἰδοὺ τί μοῦ γράφουν ἀπὸ τὸ φρούριον, καὶ ἀνέγνω τὴν ἐπιστολήν.

«'Απόψε ἔστειλεν ὁ Ἄλη-Πασᾶς τὸν Βάγια εἰς τὸ Νησὶ, εἰς τὸν ἥγονον τοῦ Παντελεήμονος καὶ τὸν ἐφόρεσε καλογερικά· ἔκειθεν τὸν ἔβγαλαν εἰς τὸ Μπαρκμάδι, καὶ νομίζω ἔρχεται εἰς τὸ στρατόπεδον Προσέχετε»

Σελήμ.

Ο Κιαχαγιάμπεης ἤκουσεν ἀταράχως τὸ ἐμπεριεχόμενον τῆς ἐπιστολῆς.

— Καὶ τί μὲ τοῦτο; εἶπεν εἰς τὸν Σερασκέρην, τελειώσαντα τὴν ἀνάγνωσιν· τί στέλλεις νὰ τὸν κρεμάσῃς χωρὶς νὰ τὸν ἔξετάσῃς; αὐτὸ δὲν εἶναι φρόνιμον νομίζω·

— 'Εχεις δίκαιον, ἀπεκρίθη ὁ Σερασκέρης σκεφθεὶς μικρόν, ἀλήθεια.

Ἐν τούτοις τὸ καταπέτασμα τῆς σκηνῆς ἦνεώγκ^{οη}, κα-

ἐνεφανίσθη ἐνώπιον τοῦ Πασᾶ Καβάσης, ἐγχειρίσας αὐτῷ χαρτοθήκην. Αύτὴν τὴν χαρτοθήκην, τῷ εἶπε μετὰ σεβασμοῦ κλίνας μέχρις ἐδάφους, μ' ἔδωκεν ὁ Σερασκέρης Χουρσήτ-Πασᾶς, νὰ τὴν ἐγχειρίσω εἰς τὴν ἐξοχότητά σας, καὶ νὰ σᾶς εἰπῶ ἐκ μέρους του πολλοὺς ἀσπασμούς. Πρὸ τριῶν ὡρῶν ἔφθασεν εἰς τὸν Ἀγιον Δημήτριον καὶ ἥδη εἶναι ἔκεινημένος δι' ἔδω· ἐν αὐτῇ τῇ χαρτοθήκῃ ὑπάρχει τὸ φερμάνιον, δι' οὗ ἀναγγέλλεται εἰς τὴν Ἐμ-ἐξοχότητα ὁ διορισμός του.

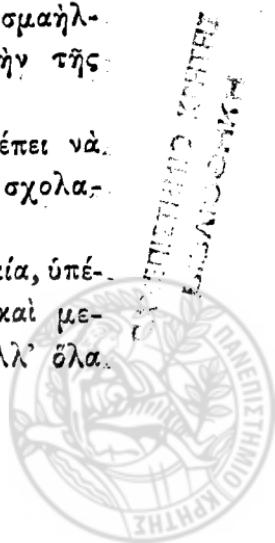
— Οὐγλήγωρα, ἀνέκραξεν διπρὸ μικροῦ Σερασκέρης, προφθάσεται νὰ ἐμποδίσητε νὰ μὴ κρεμάσωσι τὸν Καλόγηρον, καὶ φέρετέ τον εἰς ἐμέ. Βλέπεις, εἶπεν ἀποταθεὶς πρὸς τὸν Γραμματέα του, ὅστις ἦν καὶ ἀνεψιός του, βλέπεις μὲ ποίας ἀνταμοιβάς μᾶς πληρώνει ἡ Κυβέρνησίς μας; μὲ τὴν ἀχαριστίαν. Μ' ἔλεγον ὅτι διωρίσθη ἀλλος Σερασκέρης καὶ ἐγὼ ποτὲ δὲν τὸ ἐπίστευα. Ἄν δ' Ἀλῆ-Πασᾶς δὲν ἥτο προσωπικός μου ἔχθρος ἥθελα αὐτομολήσει ἀπόψε εἰς τὸ φρούριον· ὑπηρέτει τοιαύτην Κυβέρνησιν γὰρ ἰδῆς προκοπήν.

— Εν τούτοις ἐνθυμήσου, θεῖε, ἀπεκρίθη ὁ Γραμματεὺς, τέ κατὰ σου ἔκαμεν δι' Ἀλῆ-Πασᾶς. Ἡρπασε τὴν περιουσίαν σου, καὶ σὲ κατέστησε πτωχὸν, καὶ ἡ ζωὴ σου ἔχιγδύνευε κατὰ πᾶσαν στιγμήν.

— Ἀλλ' ἡ ἀπανθρωπία τοῦ Ἀλῆ, ὑπέλαβεν δι' Ισμαήλ-Πασᾶς, δὲν δικαιολογεῖ τὴν ἀχάριστον διαγωγὴν τῆς Κυβερνήσεως.

— Οταν μετρᾷς διάνθρωπος τὰ χειρότερα, πρέπει νὰ εὐγαριστήται εἰς τὰ ὀλιγώτερον κακά, ἀπεκρίθη σχολαστικῶς ὁ Γραμματεὺς.

— Κατὰ τὸ ἀξίωμά σου τοῦτο δὲν ὑπάρχει κακία, ὑπέλαβεν δι' Πασᾶς. Ναι, σχετικῶς ὑπάρχουσι μικρὰ καὶ μεγάλα ἀμαρτήματα, μικρὰ καὶ μεγάλαι κακίαι, ἀλλ' ὅλα

εῖνα: ἀμαρτήματα καὶ κάκια: ἡ ἀνταπόδοσις πιστῶν ὑπηρεσιῶν μιᾶς Κυθερνήσεως δὶς ἀχαριστίας εἶναι δὲ ἔσχατος βαθμὸς τῆς ὕβρεως πρὸς τὴν ἥπικήν. Η Κυθέρνησις γάνει τὴν κοινὴν πίστιν, συνειθίζει τοὺς λειτουργοῦντας εἰς τὴν ἀπιστίαν, τοὺς ἀποκαθιστᾶς ψυχρούς καὶ τοὺς ἀφαιρεῖ τὸν ζῆλον. Εἰπὲ μόνον, ὅτι συνειθίσαντες νηπιόθεν τὴν ἀπὸ ὑψηλὴν περιωπὴν κατερχομένην τυραννίαν, ὡς θείαν βούλησιν, καὶ ὑποτασσόμενοι τυφλῶς εἰς αὐτὴν, ἐμμένομεν ἐκ συνηθείας εἰς τὰς ἔξεις τῆς, καὶ πιεζόμενοι γογγύζομεν μόνον μὲν ἄκραν ὑπομονὴν, ὡς νὰ μὴν ἥμεθα ἥμετες οἱ πάσχοντες.

Τὴν ὁμιλίαν τοῦ Πασᾶ διέκοψεν ἡ ἐμφάνισις τῶν Καβασίδων μετὰ τοῦ καλογήρου, φέροντος εἰσέτι τὸν βρόχον περὶ τὸν τράχηλον.

— Ἀποχωρήσατε, τοῖς εἶπεν ὁ Πασᾶς, εἴτα στραφεὶς πρὸς τὸν Βάγιαν εἶπέ με, Θανάση, τῷ εἶπε, πῶς ἦλθες ἐδὼ καὶ μὲν αὐτὰ τὰ φρέματα εἰς τὸ στρατόπεδον;

— Ἄν μ' ἥρωτας ἐξαρχῆς, ἐξοχώτατε, καὶ δὲν κυριεύσουν ἀπὸ θυμὸν, δὲν μ' ἔστελλες εἰς τὴν ἀγχόνην.

— Η ἀλλαγὴ τῆς ἐνδυμασίας σου σὲ καταγγέλλει ὅτι δὲν ἦλθες διὰ καλὸν εἰς τὸ στρατόπεδον.

— Η ἀλλαγὴ τῆς ἐνδυμασίας δὲν καταγγέλλει τίποτε, ἀπεκρίθη ὁ Βάγιας, ως ἄλλη ἥχω τοῦ Πασᾶ. Ήξεύρεις, ὅτι ὑπηρετῶ τύραννον, εἰς τοῦ ὀποίου τὴν καρδίαν, οὔτε φιλία, οὔτε συμπάθεια, οὔτε ἀνθρώπινόν τι ὑπάρχει, ὅστις θέλει νὰ ἐκτελῶνται ὅλαι του αἱ προσταγαί. Πᾶν ὅ,τι σχέδιον συλλαβή εἰς τὴν κεφαλήν του, καὶ τὸ πλέον δυσκατόρθωτον, τὸ πλέον ἀδύνατον, θέλει νὰ ἐνεργηθῇ, καὶ ἀδιάφορον, ἐὰν τὸ σῆργανον τὸ ὄποῖον θὰ μεταχειρισθῇ γείνη θῦμα τῆς ἐπιθυμίας του. Η Ἐξοχότης σου τὸν γνωρίζεις κάλλιστα. Πατήρ χωρὶς σπλάγ-

χνα, ἡγεμών χωρίς καρδίαν, φίλος χωρίς συμπάθειαν, μετεχειρίσθη πάντα δόλον νὰ φονεύσῃ τὸν υἱόν του Βελλή-Πασᾶ, ἡτίμασε τὴν κοίτην του, ἐψήνευσεν ὅλα τὰ γεννηθέντα θήλεα τέκνα του, καὶ τὰ τῶν υἱῶν του· ἐγὼ μόνον ἔρριψα δεκατέσσαρα εἰς τὴν λίμνην κατὰ διαταγήν του. Τί γὰρ οὐδὲν νὰ κάμω; Τοὺς πλείστους τῶν χθεσίν φίλων του ἀνεσκολώπισε σήμερον· δοσοὶ τὸν ὑπηρέτηραν πιστῶς, ἀφοῦ δὲν εἶχε πλέον τὴν ἀνάγκην των, τοὺς ἀπέβαλε, καὶ ἄλλους κατέστρεψεν Ἐνταῦθα διέκοψε τὸν λόγον δὲ Βάγιας, ἀπομάξας ἐν δάχρῳ. Εἴτα ἐπανέλαβε. Μ' ἐπρόσταξε νὰ ἐνδυθῶ ὡς καλόγηρος καὶ νὰ ἔλθω εἰς τὸ στρατόπεδον. Ἡδυνάμην νὰ ἐναντιώθω εἰς τὴν προσταγήν του;

— Καὶ τί σ' ἔστειλε νὰ κάμης ἐδῶ; ἥρωτησεν δὲ Πασᾶς μετὰ πραείας φωνῆς.

— Νὰ σὲ φογεύσω, ἀπεκρίθη δὲ Βάγιας· καὶ ἔξαγαγών ἐκ τοῦ κόλπου του τὸ ἐνετικὸν ἐγχειρίδιον, τὸ ὅποιον τῷ ἔδωκεν δὲ Αλῆ-Πασᾶς, τὸ ἔρριψε κατὰ γῆς πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ Ἰσμαήλ-Πασᾶ. Ἰδοὺ, ἐπρόσθεσε, καὶ τὸ δργανον τοῦ φόνου, δπερ μ' ἔδωκεν.

— Ἡλθες λοιπὸν, Θανάση, μ' ἀπόφασιν νὰ μὲ φογεύστης;

— Οχι, ἔξηλθον ἀπὸ τὸ φρούριον μὲ ἀπόφασιν νὰ καταφύγω εἰς ἐν Μοναστήριον, νὰ ἐκπλύνω τὰ κακὰ, τὰ ὅποια μ' ἔβαλε κ' ἔκαμα· καὶ ἀν καθ' ὅδὸν δὲν μ' ἀπήντα μία ἵλη τοῦ ἐπιπικοῦ νὰ μὲ φέρῃ ἐδῶ, τώρα ἵσως ἥθελα πλησιάζει εἰς τὴν Μονὴν τῆς Ζίτσας.

— Καὶ διατί εἶπες εἰς τὸν Κιαχαγιάμπεην, ὡς καὶ εἰς ἐμὲ, δτι ἔρχεσαι ἀπὸ τὸ Σινὰ δρος;

— Διότι ὑπ' αὐτὸ τὸ πρόσχημα, ὑπὸ τὸ ὅποιον ἐπίστευεν δὲ Αλῆ-Πασᾶς δτι γὰρ οὐδὲν ἐνκόλως νὰ εἰσχωρήσω εἰς τὸ στρατόπεδον καὶ νὰ σὲ φογεύσω, ὑπ' αὐτὸ

τοῦτο εὗρισκον ἐγὼ τὴν σωτηρίαν μου· διότι ἡδυνάμην· ἄγνωστος νὰ καταφύγω εἰς μίαν Μονήν. "Ἐχων μάλιστα· καὶ τὴν χεῖρα τοῦ Μωάβεθ, εἶχον μίαν ἀπόδειξιν ὅτι πραγματικῶς ἥμην Σιναίτης.

— Καὶ διατί ἡθέλησες νὰ κρυφθῆς τοιουτοτρόπως καὶ εἰς τὸν Κιαχαγιάμπενην καὶ εἰς ἑμές;

— Διὰ νὰ ξεμπερδεύσω εὐθηγνότερα καὶ νὰ ὑπάγω μίαν ὥραν ταχύτερα εἰς τὴν Μονήν.

— Εἰπέ με, Θανάση, τί φρονεῖ ὁ κατηραμένος Ἀλῆς, τί ἐνεργεῖ;

— Αὐτὸς, ἔξοχώτατε, ἔκτισε μίαν ὑπόνομον κάτωθεν τοῦ Σεραγίου, τὴν ἐγέμωσε πυρίτιδα καὶ ἔχει σκοπὸν νὰ τὴν ἀνάψῃ, διαν ἡ ἔξι ἐφόδου εἰσέλθετε εἰς τὸ φρούριον, ἡ παραδοθῇ, καὶ τοῦτο τὸ φυλάττει μυστικόν.

— Καῦμένε Θανάση, εἶπεν ὁ Πασᾶς σαρκαστικῶς, ὁ Ἀλῆς προσποιεῖται εἰς τοὺς περὶ αὐτὸν ὅτι εἶναι μυστήριον ἡ ὑπόνομός του, ἀφ' ἑτέρου ὅμως μετεχειρίσθη μέσα· νὰ τὸ μάθωμεν. "Ο σκοπὸς τοῦ δειλοῦ τούτου τυράννου· εἶναι νὰ μᾶς ἐκφοβίσῃ ὅτι θὰ καῆ ζωντανὸς μὲ τοὺς θησαυρούς του, νομίζων μὲ τοῦτο ὅτι ὁ Σουλτάν Μαχμούτης, ἐπιθυμῶν νὰ γείνῃ κύριος τοῦ πλούτου του, θέλει τὸν συγχωρήσει, ἀφ' οὗ τῷ προσφέρῃ μεγάλας ποσότητας χρημάτων, καὶ εἰς τοῦτο καταγίνεται καθεκάστην. "Ημεῖς ἡξεύρομεν καὶ μὲ ποίους ἔχει ἀνταπόκρισιν ἐδῶ· μέσα εἰς τὸ στρατόπεδον.

— Ο Θεός νὰ τὸν ἔξολοθρεύσῃ ἀπεκρίθη ὁ Βάγιας.

— Ποῦ ἄρα γε νὰ ἔχῃ κρυμμένους τοὺς θησαυρούς του; ἡρώτησεν ὁ Πασᾶς.

— Τοῦτο δὲν γνωρίζω, ἀπεκρίθη ὁ Βάγιας, πιστεύω ὅμως ὅτι μόνοι ἡ Κυρὰ Βασιλικὴ καὶ Ἀλέξης Νοῦτσος, ἡξεύρουν.

— Θέλεις, Θανάση, νὰ ὑπάγῃς εἰς τὸν προφήτην Ἡλίαν;

— Ο Θεδς νὰ σὲ πολυετῇ, ἔξοχώτατε, στεῖλέ μ' ἔκεῖ ν' ἀπεράσω ἐν εἰρήνῃ τὸ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς μου.

— Καὶ ἐὰν λάβω τὴν ἀνάγκην σου;

— Πρόσταξέ με καὶ ἔρχομαι.

Ἐνῷ διέταπτεν ὁ Πασᾶς τὸν ἀρχηγὸν τῶν σωματοφυλάκων του νὰ συνοδεύσῃ μετὰ ἕξ στρατιωτῶν Ἀσιανῶν τὸν καλόγηρον, καὶ νὰ τὸν παραδώσῃ εἰς τὸν ἡγούμενον τοῦ προφήτου Ἡλίου, παραγγέλλων αὐτῷ ἐκ μέρους του νὰ τὸν φυλάττῃ ἀσφαλῶς, σαλπίγγων καὶ τυμπάνων ἥχος ἀνήγγειλε τὴν ἔλευσιν τῆς ἐμπροσθοφυλακῆς τοῦ Χουρσὴτ-Πασᾶ. "Οθεν διέταξε νὰ τῷ φέρωσι τὸν ἵππον, καὶ ἀναβὰς ἐπ' αὐτοῦ, ἥλαυνε πρὸς τὴν πεδιάδα, συνέευόμενος ὑπὸ δύο ἵλων ἵππικοῦ, ἵνα προϋπαντήσῃ τὸν νέον Σερασκέρην.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Ἐλθὼν δὲ νέος Σερασκέρης Χουρσήτ-Πασᾶς εἰς τὸ στρατόπεδον, ἐπηξεὶ τὴν σκηνὴν τὸν εἰς τὸ ἄκρον τῆς συνοικίας τῆς Λούτσης, ἵνα περιορίσῃ εἰς στενώτερον κύκλον τὴν πολιορκίαν.

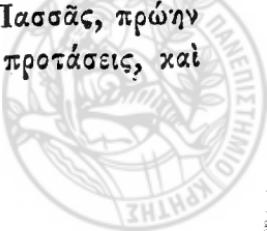
Τὸ ἔσπέρας προσεκάλεσε τοὺς συγχροτοῦντας τὴν πολιορκίαν Πασάδες, ἵνα συνέλθωσιν εἰς τὴν σκηνὴν τους καὶ βουλευθῶσι μετ' αὐτοῦ περὶ τῆς ταχείας ἀλώσεως τοῦ φρουρίου.

Σᾶς προσεκάλεσσα, τοῖς εἶπεν, ἀφοῦ συνήχθησαν ἀπαντες, ἵνα σκεφθῶμεν καὶ ἀποφασίσωμεν τί διείλομεν νὰ πράξωμεν πρὸς ἀλωσιν ταχείαν τοῦ φρουρίου· ἔκαστος διμῶν ἀς προτείνῃ ἐλευθέρως τὴν γνώμην του, ἵνα ἐκλέξωμεν τὴν ἀρίστην.

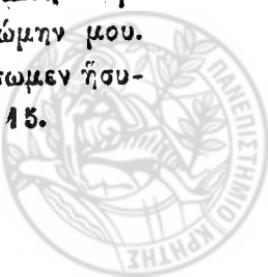
— Ἀρχετὸν καιρὸν, εἶπεν ὁ Ἐρύμελη-Βαλλῆς, Σελήμη-Μεχμέτ-πασᾶς, πολιορκοῦμεν τὸ φρούριον, ὑπέστημεν καὶ θυσίας πολλὰς καὶ κόπους ἀπείρους. Ὁλιγώτεροι στρατιῶται καὶ ἀξιωματικοὶ ήθελον φονευθῆ, ἐὰν ἀπ' ἀρχῆς ἐδοκιμάζαμεν νὰ χυριεύσωμεν ἐξ ἐφόδου τὸ φρούριον, η ὅσοι ἐφονεύθησαν εἰς ἀψιμαχίας καὶ μάχας ἀκάρπους. Ἄς ἀποφασίσωμεν νὰ κάμωμεν ἐφοδον.

— Καλήτερα ηθέλαμεν πράξει, ἀπεκρίθη ὁ Ἀμάζ-Πασᾶς, νὰ βομβοβολήσωμεν ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας τὸ φρούριον, ἵν' ἀναγκασθῶσιν οἱ πολιορκοῦμενοι νὰ παραδοθῶσι.

— Συγχωρήσατέ μοι, εἶπεν ὁ Ἰσμαήλ-Πασᾶς, πρώην Σερασκέρης, γ' ἀγτείπω καὶ εἰς τὰς δύο προτάσεις, καὶ

πρώτον εἰς τὴν πρότασιν τοῦ φίλου μου Ἀμάζ-Πασᾶ. Διὰ τοῦ βομβαρδισμοῦ δὲν θέλομεν κατορθώσει τίποτ' ἄλλο, εἰμὴ γὰρ καταστρέψωμεν τὴν συνοικίαν τῶν Ἑβραίων καὶ τὰς οἰκίας τῶν πτωχῶν καὶ πλούσιων Ὁθωμανῶν, η̄ καὶ αὐτὸ τὸ Σεράγιον τοῦ Ἀλῆ-Πασᾶ. Χιλιάδες δμως θέλουσι γενῆθεν τῶν βομβῶν καὶ τοῦ πυρὸς, ἀλλ' οἱ ἄθωι μόνοι, διότι δὲν ἔχουν φρουρά ἔχουσι καταφύγια τοὺς ἀπείρους θόλους τοῦ φρουρίου. "Οὐεν τὸ μέτρον τοῦτο μοὶ φαίνεται ἀδικον καὶ ἀτελεσφόρητον. Καθ' δέον δὲν ἀφορᾷ τὴν ἐφοδίαν, η̄ν προτείνει ἔτερος φίλος μου ὁ Σελήμ-Μεχμέτ-Πασᾶς, ἐγὼ νομίζω, διτι καὶ διπλάσιος ἀν ἔλθῃ στρατός, διδύνατον νὰ ἐπιτύχωμεν. Τὸ φρούριον εἶναι τρωτὸν μόνον ἀπὸ τὸ πρός τὴν ἀγορὰν τῆς πόλεως μέρος· αὐτὸ κατὰ τὰ τέσσαρα πέμπτα ἐφάπτεται τῆς λίμνης, η̄ μᾶλλον εἶναι ἐντὸς τῆς λίμνης, τὴν δοκίαν κατέχει δὲν ἔχθρος, ἔχων ἐν αὐτῇ πλοῖα. Ἡμεῖς πλοῖα δὲν ἔχομεν οὐα βυθίσακεν τὰ ίδεικά του, καὶ κυριεύοντες τὴν λίμνην νὰ προσβάλωμεν τὴν φρουρὰν πανταχόθεν. Ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς ἄρα δὲν ἔχει νὰ μᾶς φοβηθῇ ἐκ τῆς λίμνης. "Ολην λοιπὸν τὴν φρουρὰν του θέλει τοποθετήσει εἰς τὸ πρός τὴν ἀγορὰν καὶ τὴν πόλιν μικρὸν μέρος, οὐα μᾶς πυροβολῇ. Ὁκτώ χιλιάδες τουφέκι, ἀλλ' ἐξ μόνον λογαριάσετε, ἐκλεκτὸν, πρὶν η̄ φθάσωμεν εἰς τὸν γάνδακα, θέλει μᾶς διπλοδεχατίσει. Ὁ Ἀλβανὸς εἶναι τρομερὸς στρατιώτης δπισθεν δχυρωμάτων, διότι η̄ βολὴ του δὲν ἀποτοχεῖ ποτέ· ἐπειτα συλλογισθῆτε τὸ ἀποβησθμενον, ἐ-ἀν ἀποτύχωμεν· η̄ φρουρὰ θέλει ἐνθαρρυνθῆ, καὶ, μὰ τὸν Προφήτην! δὲν σᾶς ἐγγυοῦμαι τὴν πίστιν τῶν ἔξωθεν Ἀλβανῶν. Καὶ ταῦτα ἐπὶ τῶν προτάσεων τῶν φίλων μου Σελήμ Μεχμέτ-Πασᾶ καὶ Ἀμάζ-Πασᾶ, . . ." Ηδη συγχωρήσατε μοὶ νὰ προτείνω καὶ ἐγὼ τὴν γνώμην μου. Νομίζω διτι εἶναι συμφέρον καὶ φρόνιμον ν' ἀφίσωμεν η̄συ-

χον τὸν Ἀλῆ-Πασᾶ, κυμαινόμενον μεταξὺ τῆς ἐλπίδος τοῦ διτοῦ θέλει συγχωρηθῆ παρὰ τοῦ Σουλτάν-Μαχμούτ ἐφέντη μας, καὶ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ νὰ τεθῇ ἐπὶ κεφαλῆς τῶν Ἑλλήνων, οἵτινες καθεκάστην τὸν παρακινοῦσι νὰ γενῇ ἀρχηγός των, ὑποσχόμενοί τῷ οὐχὶ σατραπείαν, ἀλλὰ βασιλείαν. Οἱ Ἀκαρνᾶνες, ὡς δὲν σᾶς λανθάνεις, κατέστρεψαν εἰς Κομπότιον τὸν ἔξι δικτύων, ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Σιλικτάρη τοῦ Χουρσῆ-Πασᾶ, στρατόν. Ο Τσόγκας ἡνάγκασε τὸν Μουχαμέτ-Πασᾶ Δράμαλην, εἰς τὸν Ὁρθρον, διὰ μιᾶς νίκης, ἀντὶ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν Ἀγατολικήν Ἐλλάδα, γὰρ ἐπανέλθη ἐνταῦθα.

— Ἀληθῶς, εἴπεν ὁ Δράμαλης, διαχόψας τὴν ὄμιλίαν τοῦ Ἰσμαήλ-Πασᾶ, ἐπταχόσιοι μόνον ἀνδρες μοῦ διέκοψαν τὴν διάβασιν, καὶ ἔχοντα ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν μου δεκατρεῖς χιλιάδας στρατὸν μὲ περιεκύκλωσαν ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ· ἐπήδων ἀπὸ βράχου εἰς βράχον, καὶ ποτε δέκα ἡ δεκαπέντε ξιφήρεις κατεδίωκον ὅλοκληρον λόγχον. Εἰς τῶν διαβόλων τούτων ἔσυρεν ἀπὸ τὴν οὐρὰν τὸν ἵππον μου διὰνὰ τὸν κρατήση, καὶ ἔμεινεν ἡ οὐρὰ εἰς τὰς χεῖράς του.

— Τώρα πιστεύω τοὺς λόγους τοῦ ἀρχιμαγείρου μου, εἴπεν ὁ Ἀσιανὸς Λομπούτ-Πασᾶς, διτοῦ οἱ ἀνθρωποι οὗτοι ἐνγῆκαν ἀπὸ τὴν γῆν, ἔχοντες ἀνάστημα τριῶν ὀργυιῶν, ἔνα δρθαλμὸν εἰς τὸ μέτωπον καὶ μ' ἐν σείσιμον τοῦ ποδός των ἀνατρέποντες ἔκατοντάδας στρατιωτῶν.

— Τίποτ' ἀπ' αὐτὰ δὲν εἶναι, ὑπέλαθεν ὁ Ἰσμαήλ-Πασᾶς, ἔκειρδιζόμενος ἀπὸ τὸν γέλωτα. Εἶναι οἱ περιβόητοι ἔκεινοι ἀρματωλοὶ καὶ κλέφτες, καὶ τῶν φονευθέντων τὰ τέκνα, οἵτινες ὁδηγοῦσιν ἀνδρείους καὶ ἀπηλπισμένους στρατιώτας. Εἶναι δμοίοι μὲ νημᾶς καὶ κατὰ τὸ ἀνάστημα καὶ τὴν μορφήν. Εἶναι ὁ Τσόγκας, ὁ Βαρνακιώτης ὁ Μπότσαρης, ὁ Τσαβέλλας, ὁ Καραΐσκος, ὁ

Δράκος, ὁ Δαγλής, ὁ Δυοδουνιώτης. Εἶναι οἱ συγγενεῖς καὶ τὰ τέκνα τοῦ Καλιάκούδα, τοῦ Τασούλα, τοῦ Κοσκινᾶ, τοῦ Πηπαθύμιου, τοῦ Βλαχάβα, τῶν Βουκουβαλέων, τῶν Κοντογιαννέων τῶν Ψαρογιαννέων καὶ ἄλλων ποῦ νὰ σᾶς τοὺς δρμαθιάσω ὅλους; Δὲν λογαριάζετε πόσοι ἄλλοι εἶναι εἰς τὴν Πελοπόννησον Κολοκοτρωναῖοι, Νικηταράδες, Δεληγιάνναι, Κολιόπουλοι, Πετμεζάδες, καὶ, καί..; μ' αὐτοὺς ἔχομεν νὰ παλαίσωμεν. Πέραν τῶν πέντε πηγαδιῶν τίποτε δὲν δρίζομεν. Ο Ἰωάννης Λακκιώτης χρατεῖ τὸ κλεῖθρον τῆς Ἀμερακίας, τοὺς Κουμουζάδες καὶ μᾶς ἔκοψε τὴν συγκοινωνίαν τῆς Ἀρτας· οἱ Σουλιώται περιτρέχουσιν ἀπασαν τὴν χώραν ἐκείνην, καὶ οὐδεὶς τῶν Ὀθωμανῶν τολμᾷ νὰ ἔξελθῃ ἐξ Ἀρτης καὶ Ηρεβέζης.

"Ας μὴ τὸν ἀπελπίζωμεν λοιπὸν καὶ τὸν ἀναγκάσωμεν νὰ ἔξελθῃ ἀπὸ τὸ φρούριον πέραν τῆς λίμνης, τὴν δοπίαν ἔχει εἰς τὴν ἔξουσίαν του, καὶ, μετὰ τῶν δκτῶ, ἡ ἔξι χιλιάδων Ἀλβανῶν του, ἐγείρη εἰς ἐπανάστασιν, διὰ τῶν θησαυρῶν του, τοὺς ὅποίους ἔχει ἔξω κρυμμένους, τὸ Ζαγόριον, τὸ Μέτσοβον, τὸ Συράκον, τοὺς Καλαρρήτας καὶ τὴν Σαμαρίναν· τότε περιμείνατε τὴν Χειμάρραν ὅλην καὶ τοὺς ἐμπειροπολέμους κατοίκους τῶν Γρεβενῶν (*) εἰς ἔνοπλον ἀντίστασιν, οἱ δὲ τελευταῖοι οὗτοι συνεννοούμενοι μετὰ τῶν Ὁλυμπίων, καὶ κλείοντες τὴν πρὸς τὴν Θεσσαλίαν καὶ Ἡπειρὸν διάβασιν, θέλουσι μᾶς διακόψει πᾶσαν συγκοινωνίαν καὶ μᾶς ὑστερήσει πᾶσαν βοήθειαν. Δυνάμεθα τότε, σᾶς ἐρωτῶ, νὰ μείνωμεν στιγμὴν ἐδῶ; "Ολοι οἱ σήμερον ἐπαναστατημένοι Ἑλληνες θέλουσιν ἐνωθῆ μετ' αὐτοῦ, καὶ ἀλλοίμονον εἰς ἡμᾶς! Συλλογισθῆτε· διτὶ θὰ πολεμήσωμεν ἐναντίον ἐκείνων. τοὺς

(*) Τὰ Περρήσατα δρη, ὃν δὲ ζυγὸς ἀφ' ἐνος, καὶ ἀφ' ἐτέρου δὲ Ὁλυμπίας, ἀφίνουσι μίαν μόνην διάβασιν πρὸς τὴν Θεσσαλίαν καὶ Ἡπειρὸν.

ὅποίους ὁ πανοῦργος Ἀλῆς, ἐν τῇ ἴσχῳ καὶ τῇ δόξῃ του, θεν ἥδυνύθη ποτὲ νὰ καταβάλῃ, ἀλλ' ἔκαλάκευε, καὶ, ἐάν τινα ἔξ αὐτῶν κατέστρεψε, τὸν κατέστρεψε διὰ δόλου. Ἡ γνώμη μου λοιπὸν εἶναι νὰ τὸν ἀφίσωμεν νὰ ἔξαντληθῇ ἐν τῇ πολιορκίᾳ, χωρὶς νὰ μεταχειριζόμεθα μέτρα, ἀτινα δύνανται νὰ τὸν ἀπελπίσωσι.

Σιγὴ μακρὰ διεδέχθη τὴν δμιλίαν τοῦ Ἰσμαήλ-Πασᾶ Ἰωαννίτου, ἀνδρὸς γινώσκοντος κάλλιστα καὶ τὰ πράγματα καὶ τὰ πρόσωπα.

— Τί λέγετε ὑμεῖς; εἰπὲ διακόψας τὴν σιγὴν ταύτην ὁ Σερασκέρης Χουρσήτ-Πασᾶς πρὸς τοὺς Μαχμούτ-Πασᾶ Δράμαλην, Χασάν-Πασᾶ, Μπαμπά-Πασᾶ, Ἰσούφ-Πασᾶ, Τσαρκατσῆ Ἀλῆ-Πασᾶ καὶ λοιπούς· τί λέγετε; εἰπῆτε τὴν γνώμην σας· ἐδὼ πρέπει νὰ εἰπῇ ἔκαστος ὅτι γινώσκει συμφέρον καὶ συντελεστικὸν εἰς τὸν νὰ δώκωμεν τέλος εἰς ἓν πόλεμον, δεῖτις καὶ ἐν τῇ νίκῃ καὶ ἐν τῇ ήττῃ μόνον Μουσουλμάνους καταστρέψει.

— Οἱ λόγοι τοῦ Ἰσμαήλ-Πασᾶ εἶναι ὄρθοι, ἀπεκρίθησαν ὅλοι ὅμοφωνως.

— Ο Ἰσμαήλ-Πασᾶς, ὑπέλαβεν ὁ Σερασκέρης, πρὶν ἡ ἔγειρη τὸ κατὰ τοῦ Ἀλῆ-Πασᾶ μίσος τοῦ Σουλτάνου, ἐπρεπε νὰ συλλογισθῇ, ὅτι ἐνῷ ἀναπτε τὸν πόλεμον κατὰ Σατράπου ἰσχυροῦ, πλουσίου καὶ πολλὰς ὑπηρεσίας προσενεγκόντος εἰς τὸ Δοβλέτι, ἥθελε χυθῆ. αἷμα ἀφύονον, καὶ πολλὰ περιουσίαι ἐμελλον νὰ καταστραφῶσιν. Ἀκουσον, Ἰσμαήλ-Πασᾶ, ἐπρόσθεσεν ἀποταθεὶς πρὸς αὐτόν. Ο Σουλτάν-Μαχμούτης ἐφέντης μας, οὐ τὰ ἔτη εἴησαν χίλια, εἶναι λιαν δυσηρεστημένος κατὰ σοῦ, διότι σὲ θεωρεῖ ὡς αἴτιον τοῦ πολέμου τούτου, καὶ ἀφοροῦν τῆς δυστυχίας τοῦ γέροντος Ἀλῆ-Πασᾶ. Ο Πατισσάχ μετεμελήθη, ἀλλ' ἡ βασιλική του ἀξιοπρέπεια δὲν ἐπιτρέπει εἰς τὴν Μεγαλειάτητά του νὰ τὰ ἀποδείξῃ. Εἰς τὴν

παραμικράν ἀφορμὴν ὅμως θέλει συγχωρήσει τὸν δυστυχῆ γέροντα, τὸν ὁποῖον καὶ ἐγὼ συμπονῶ.

— Καὶ διὰ τοῦτο μὲν ἀφήρεσε τὴν ἀρχηγίαν; ἡρώτησε μὲ τόνον δυσαρεσκείας ὁ πονηρὸς Ἀλβανὸς, γινώσκων καλλιστα τὸν πανούργον Κιρκάσσιον.

— Ναί βέβαια, καὶ μὲ τοῦτο ἡρέσθη ἀπὸ ἀγαθότητά του νὰ σὲ τιμωρήσῃ ἀπεκρίθη ὁ Χουρσήτ.

— Ο Θεὸς νὰ τὸν πολυετῇ, εἶπον ὁ Λουμπούτ· Πασᾶς καὶ ὁ Τσαλχατζῆ-Πασᾶς· τῷ δντι εἶναι ἄξιος λύπης.

— Προσέξατε μὴ κοινολογήσητε τὸ παραμικρὸν, διότι ἔχαθητε. Πρὸ πάντων δὲ φυλαχθῆτε νὰ μὴ τὸ μάθῃ ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς. Σᾶς ώμίλησα ἐμπιστευτικῶς περὶ τῆς διαθέσεως τοῦ Σουλτάνου, καὶ διὰ τοῦτο ἀπαιτῶ ἔχεμύθειαν ἀκρανίαν.

— Θεὸς φυλάξοι, ἀπεκρίθη ὁ Ἰσμαήλ-Πασᾶς, βίψας βλέμμα ἑταστικὸν πρὸ ἐκείνους, οἵτινες συνεννοοῦντο καθ' ἑκάστην μετὰ τοῦ Ἀλῆ-Παπᾶ, ως νὰ τοῖς ἐλεγεῖσις οἱ ἀνδρῶν φίλοι του θὰ τοῦ ἀνοίξετε τὸν τάφον.

— Οἱ φίλοι μας Πασάδες, ὑπέλαβεν δὲ Σερασκέρης, δύνανται ν' ἀποχωρήσωσι. Σὺ δὲ, Ἰσμαήλ-Πασᾶ, μεῖνε νὰ μοι δώσῃς λόγον τῶν πράξεών σου. Πῶς σ' ἔφανη ἡ ὅμιλια μου; τὸν ἡρώτησεν, ἀφοῦ ἔμειναν οἱ δύο μόνοι.

— Μὰ τὴν πίστιν μου! μετὰ δύο ἡ τρεῖς ἡμέρας μανθάνει ὁ Ἀλῆς πᾶν ὅ, τι εἴπεις.

— Λοιπὸν, ἔξαίρετα! Αἴ;

— Θὰ τὸν βάλης τὸ σακκί σὰν μπούφον.

— Τὰ ἥξεύρω ὅλα, ἀπεκρίθη μειδιῶν ὁ Χουρσήτ· αὐτὸς οἱ ἕδοις θὰ μᾶς τὸν προδώσουν ἐκ τῆς μεγάλης πρὸς αὐτὸν συμπαθείας των.

— Δὲν μὲ λέγεις, ἡρώτησεν ὁ Ἰσμαήλ-Πασᾶς τὴν ἀληθῆ αἰτίαν τῆς ἀντικαταστάσεώς μου;

— 'Η ἀντικατάστασίς σου, Ἰσμαήλ-Πασᾶ, δὲν εἶναι προϊὸν δυσμενείας· ἐγένετο κατὰ συμβουλὴν τοῦ Χοσρέφ-Πασᾶ, καὶ κατ' ἐμὲ ὑπῆρχε φρονιμωτάτη. "Οταν οἱ Ἑλληνες ἐπυρπόλησαν εἰς Ἐρεσσὸν τῆς Λέσβου τὸ δίκροτον Ἀλιέ, ὁ δὲ Ὁθωμανικὸς στόλος, διωκόμενος ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ, κατέφυγε προσορμισθεὶς εἰς Δαρδανέλλια, ὁ Σουλτάνος ἥρξατο νὰ βλέπῃ σοβαρὰν τὴν ἐπανάστασιν, ἡ δὲ καταστροφὴ τοῦ στολάρχου μας ἐν Χίῳ ὑπὸ τοῦ Φαρισοῦ Κανάρη, τῷ ἐνεποίησεν ἔτι μᾶλλον σπουδαιοτέρας φροντίδας. Συσκεπτόμενος ἡμέραν τινα μετὰ τοῦ Χοσρέφ-Πασᾶ, διελογίζετο τὴν σοβαρὰν θέσιν, εἰς ἣν περιήλθεν ἡ Τουρκία, καὶ προέβλεπεν ἔτι δεινοτέρας περιπετείας· καθότι οἱ Γεννιτσαροι ἔχειροκρότουν εἰς πάντα διαθρυλούμενον θρίαμβον τοῦ Ἀλῆ-Πασᾶ, ἀρνούμενοι τὴν σύμπραξίν των. Ὁ Χαλέτ-έφέντης, ως δὲν ἀγνοεῖς, ἔξεπεσεν ἀπὸ τὴν ὑπόληψιν τοῦ Σουλτάνου, καὶ κατὰ συνέπειαν ἀπὸ τὴν εὔνοιάν του, θεωρούμενος ώς αἴτιος πολλῶν συμφορῶν. Ὁ Χουσρέφ-Πασᾶς λοιπὸν ὑπῆρχεν ὁ πιστότερός του σύμβουλος. Ἄς κλείσωμεν, Πολυχρονημένε Πατισσάχ, τῷ εἶπε, τὸ ἐν στόμα τῆς ἀβύσσου, τῆς ἀπειλούσης νὰ καταποντίσῃ τὸ Κράτος, ἵνα σμικρώνωμεν τὸν κίνδυνον. Ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς εἶναι ὁ δαίμων δεινῆς συμφορᾶς, ἀνάγκη νὰ τὸν καταπνίξωμεν ταχέως πολευοῦντές τον. Οὐδεμία ἀμφιβολία δτὶ δὲν θέλει δυνηθῆν' ἀπορύγη τὸ ξίφος τῆς βασιλείας σου. Πᾶσα βραδύτις δύμως αὔξει τὴν ἐπανάστασιν τῶν ραγιάδων σου. Ἡναγκασμένοι νὰ πολεμῶμεν καὶ κατ' ἔκείνων, διαιροῦμεν τὰς δυνάμεις μας. Τί νὰ γείνῃ λοιπόν; τῷ ἀπεκρίθη μὲ τὴν βροντώδη φωνήν του ὁ Πατισσάχ.

— "Ινα τὸν καταβάλωμεν, πρέπει νὰ μεταχειρισθῶμεν τὸν δόλον, ὑπέλαβεν ὁ Χοσρέφ-Πασᾶς· ἀλλ' ὁ δόλος τελεσφορεῖ διὰ τῆς ἐμπιστοσύνης, διὸ καὶ ἐν ὅσῳ διατελεῖ

Σερασκέρης ὁ Ἰσμαήλ-Πασᾶς, ὁ ἔχθρος του, πᾶν τέγνασμα ἀποδίδει ἄκαρπον. Τὸν Ἀλῆ-Πασᾶν πρέπει νὰ τὸν κάμωμεν νὰ πιστεύσῃ ὅτι ἀπεφάσισες νὰ τὸν συγχωρήσῃς, καὶ οὕτω νὰ τὸν παραπείσωμεν νὰ παραδοθῇ.

— Καὶ ποῖος εἶναι ὁ ἵκανὸς πρὸς τοῦτο; Ἡρώτησεν δὲ Σουλτάνος.

— Ὁ Χουρσὴτ, ἀπεκρίθη ὁ συνετὸς Κιρκάσσιος.

— Μοὶ λέγουσι Χοσρέφ, ὑπέλαθεν ὁ Σουλτάνος ὅτι οἱ Φράγγοι ἔθεώρησαν μὲ δυσμενὲς ὅμμα τὴν ἐπανάστασιν, καὶ μάλιστα μία φιλική μας δύναμις προτίθεται νὰ τὴν κατατρέξῃ.

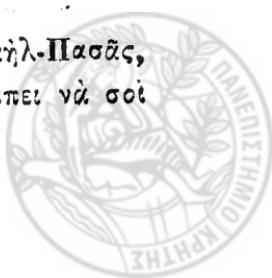
— Μὴ βασίζεσαι εἰς τοὺς Φράγγους, Κραταιίτατε Πατισσάχ, ἀπεκρίθη ὁ Χοσρέφ-Πασᾶς. Ἐν συμφέρον, μία περίστασις θέλει τοῖς ὑπαγορεύσει ἀλλην γλῶσσαν τῆς Ἀγγλικῆς Κυθερώνησεως ἢ θέλησις χρέμαται ἀπὸ τὴν γνώμην τοῦ λαοῦ, τῆς Γαλλικῆς ἀπὸ τὴν καρδίαν τοῦ ἔθνους· ἢ Ρωσσία; αὐτὴ, βεβαίως, δὲν θέλει τὴν φθορὰν τῶν ῥαγίδων σου, διότι εἶναι ὅμόπιστοι τῆς· τί θὰ κάμη ἡ Αὐστρία μόνη; Οἱ δαιμονες οὕτοι καθ' ἑκάστην συλλαμβάνουσι τὰ ἐμπορεύματά της καὶ τὰ ἴδιοποιοῦνται ὡς νόμιμον λείαν. Ἡδη ἥρξαντο νὰ κατατρέγωσι καὶ τὸ βασιλικὸν Ναυτικόν της.

— Ἀλλὰχ, ἀλλὰχ, ἀπεκρίθη ὁ Σουλτάνος τρέμων ὑπὸ δργῆς· μὲ τὰ σιταροχάραβά των λοιπὸν θὰ μᾶς ἀπειλοῦσι;

— Σιταροχάραβα, ἀλλ' ἔχουσι τοὺς ἵκανωτέρους ναύτας τοῦ κόσμου.

— Ἰδοὺ πῶς ἔγεινεν ἡ ἀντικατάστασίς σου, τὸ ἐννοεῖς ἀπὸ τὴν διήγησίν μου. Οὕτω λοιπὸν δὲ Πατισσάχ διώρισεν ἐμὲ ἀντὶ σοῦ.

— Σὲ εὔχαριστῷ, ἔξοχώτατε, εἶπεν ὁ Ἰσμαήλ-Πασᾶς, διότι ἡσύχασες τὴν σύνειδησίν μου. Ἡδη πρέπει νὰ σοὶ

διακοινώσω ἐν μεστάριον, διὰ νὰ προπαρασκευάσῃς τὸν στρατὸν, ἀφοῦ κάμης τὸ σχέδιόν σου.

— Τί μεστάριον;

— "Ακουσον. Ή πρώτη τῆς σελήνης πλησιάζει. Πρὸς τὴν αὔγην τῆς νυκτὸς ἔκείνης θέλει ἔξελθει ἡ φρουρὰ ἔχουσα ἐπὶ κεφαλῆς τὸν γαμβρὸν τοῦ Ἀλῆ Πασόμπεην· μετὰ τῆς φρουρᾶς θέλουσιν ἔξελθει καὶ ὁ Ταηραμπάζης καὶ ὁ Ἀγος Βασιάρης μὲ τοὺς ιδικούς των, δλοι ἐξ χιλιάδες πεντακόσιοι, καὶ ἐπὶ πάντων τούτων ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς· οὗτοι θέλουσιν ἐπιπέσει κατὰ τοῦ στρατοπέδου ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ Φρουρίου, οἱ δὲ Σουλιῶται θέλουσιν ἐπιτεθῆ συγχρόνως ἀπὸ τὴν Προσκύνησιν, ἐνθα ἔχουσι τὸ Ἀρχηγεῖόν των· τὸ σύνθημά των εἶναι Φλωρί Τσικοῦρι. Καὶ τῷ ἔκαμε γνωστὸν πᾶν δ, τι ἐγίνωσκε.

— Καὶ πῶς ἔμαθες ὅλ' αὐτὰ μὲ τόσην ἀκρίβειαν;

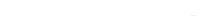
— Τὰ ἔμαθα ἀπὸ τὸν ἀνεψιὸν τῆς Χανούμης, τὸν Σελήμ-Βέη· τὸν γνωρίζετε; *

— "Οχι.

Ο Ἰσμαήλ-Πασᾶς τῷ ἔξιστόρησεν ἀκριβῶς τὰ πάντα, ώς καὶ τὴν σύλληψιν τοῦ Βάγια.

— Ιδοὺ εὔκαιρία νὰ ὠφεληθῶμεν, ἐπανέλαβεν ὁ Ἰσμαήλ-Πασᾶς. Ο Ἀλῆς θέλει ἀποτύχει βεβαίως, διότι θέλομεν ματαιώσει τὸ σχέδιόν του, ώς γνωστὸν εἰς ήμᾶς. Μετὰ τὴν ηττάν του θέλομεν εύκολώτερον ἐνέργησει.

— Θαυμάσια, θαυμάσια, ἀπεκρίθη ὁ Χουρσήτης ὅλος χαρὰ, καὶ ἀπεχώρησεν εἰς τὸ ἐνδότερον τῆς σκηνῆς του, ἵνα ἀγαπαυθῇ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΚΑΙ ΟΙ ΤΟΙΧΟΙ ΕΧΟΥΣΙΝ ΩΤΑ.

Ἡ οἰκία τοῦ Ἀβραὰμ-Σακῆ, Ἰουδαίου, τραπεζίτου τοῦ Ἀλῆ-Πασᾶ, ἔκειτο ἐπὶ τῆς δεξιᾶς γραμμῆς τῆς ὁδοῦ, τῆς ἀγούσης ἐξ τῆς μεγάλης πύλης τοῦ φρουρίου εἰς τὴν ἀκρόπολιν. Τὸ δπισθεν αὐτῆς μέρος περιεκύλου αὐλὴ εὐρύχωρος, ἔχουσα ἐν τῷ μέσῳ φρέαρ, καὶ παρ' αὐτῷ μινρέαν μεγίστην, ἵσις οἱ κλάδοι ἐκάλυπτον τὸ πλεῖστον μέρος αὐτῆς· ἐπὶ μιᾶς τῶν πλευρῶν ὑπῆρχεν ἱππῶν, ἐνθα ἐτρέφοντο τέσσαρες ἵπποι ἀραβικῆς γενεᾶς, ᾧν ὁ κύριος, δεστις ἦν διηδός τοῦ τραπεζίτου, ἀπεδήμει πρὸ πολλοῦ εἰς Κωσταντινούπολιν. Πρὸς μεσημβρίαν τῆς αὐλῆς ὑπῆρχε μικρὰ θύρα, δι' ἣς ἐκοινώνει αὐτῇ μετὰ τοῦ κήπου τοῦ Πασόμπεη, καὶ δι' ἣς αἱ οἰκισταὶ ἐπεσκέπτοντο ἀμοιβαίως. Ὁ Πασόμπεης ἡνέωξε, χάριν τῆς θυγατρός του Χατιτσές, τὴν θύραν ταύτην, ἵνα καταστήσῃ εὔκολον τὴν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ τραπεζίτου προσέλευσίν της, ἔχούσης μετὰ τῶν θυγατέρων του φιλίαν στενήν. Ἀνήσυχος ὁ Βέης ἐθεώρει τὴν πεφιλημένην του ταύτην θυγατέρα, ἥν Νουρή Μελέκ (ἄγγελον φωτός) ἐπωνόμαζε, καὶ, πραγματικῶς ἡ ώραιότης καὶ αἱ χάριτές της ἦσαν ἀμίμητοι, στενοχωρούμενην καὶ συνεχῶς στενάζουσαν· διὸ ἵνα διασκεδάσῃ, ἐν τῇ μακρᾷ ἐκείνῃ πολιορκίᾳ, τὸν ἀηδὴ βίον διηγε, περιωρισμένη ἐντὸς τεῦ φρουρίου, ἥν ἔτοιμος πρὸς πᾶσαν θυσίαν. Ἡ οἰκία εἶχεν ἔξωθεν θέαν ἀρκετὰ ώραίαν ἀλλὰ τὸ κακῶς διηρημένον ἐσωτερικὸν αὐτῆς, κατεχόμενον ως ὅλαι αἱ οἰκίαι τῶν Ἰωαννίνων, ὑπὸ μεγίστου μὲν ἀλλ' ἀχρήστου προδόμου, διὸ κραββάταν ἐπιχωρίως ὄνομάζουσιν, ἀγτέκειτο εἰς τὴν οἰκιακήν

οίκονομίαν. Εἰς κλίμα δριμὺν, οὐ ό χειμών διαρκεῖ συνήθως δικτῶ καὶ πολλάκις ἐννέα μῆνας, αἱ οἰκίαι εἰσὶ κατάλληλοι διὰ μεσημβρινώτερα κλίματα. Ἐν τούτοις ἡ καθαριότης, εἰς ἣν διατηροῦσιν αἱ καλαὶ καὶ φιλόξενοι τῶν Ἰωαννίνων δέσποιγαι τὰς εἰκίας των, εἶναι ἀξία παντὸς ἐπαίνου.

Ἐν τῶν δωματίων τούτων, τοῦ δποίου τὸ ἔδαφος ἐκάλυπτε τάπης τῆς Ἀσίας μεγαλοπρεπής, τὰς δὲ τρεῖς πλευρὰς παρὰ τοὺς τοίχους κατεῖχον ἀσιατικὰ ἀνάκλιντρα (σοφάδες), ἐστρωμένα διὰ στρωμάτων καὶ προσκεφαλαίων, ὑπὸ χροσσωτοῦ ἔρυθροῦ ἐριούχου κεκαλυμμένων, ἔχρησίμευεν ὡς αἴθουσα ὑποδοχῆς. Ἐν αὐτῇ τέσσαρες νέαι καθήμεναι κύκλῳ, καὶ ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν ἔχουσαι πύραυνον ἵνα θερμαίνωνται, ἥκροάζοντο προσεκτικῶς τὴν πρεσβυτέραν τούτων Ῥούθ, διηγουμένην ἀσιατικόν τι τερατῶνες μυθιστόρημα, τὸ δποίον, διακόψα τὴν προτεραίαν, εἶχεν ἐπαναλάβει. Ἡ Ῥούθ, χήρα εἰκοσιπενταετής, ἣν ἡ πρεσβυτέρα θυγάτηρ τοῦ Ἀβραάμ-Σαχῆ, αἱ ἄλλαι δύο νεώτεραι, ἡ μὲν δεκαοκταετής, ἡ δὲ δεκαπενταετής, ἥσαν αἱ μικρότεραι του θυγατέρες, ἡ ἔτερα ἣν ἡ γνωστὴ Χατιτσὲ, ἦτις μὲ στόμα κεχηνὸς καὶ μὲ ἀπληστὸν δύμα, ἔθεώρει τὴν Ῥούθ, ἀνυπόμονος νὰ ἰδῃ τὸ τέλος τοῦ διηγήματος. Πᾶς θόρυβος, πᾶν κίνημα τὴν ἀνησύχει, φοβουμένην μὴ κοπῆ τὸ νῆμα τοῦ μυθιστορήματος· εἰς δὲ τὸν παραμικρὸν ψιθυρισμὸν τῶν μικροτέρων ἀδελφῶν, ἔθετε τὴν χεῖρά της ἐπὶ τῶν χειλέων των. Ἐν τούτοις ἡ θύρα τοῦ δωματίου ἤνεῳχθη, καὶ ἡ γηραιὰ ὑπηρέτρια Σαλώμη παρουσιασθεῖσα διέκοψε τὴν διήγησιν.

— Καῦμένη Σαλώμη, εἶπε πρὸς αὐτὴν ἡ Χατιτσὲ μετ' ὀργῆς, ἀλλὰ μετ' ὀργῆς τοιαύτης, ἦτις ἣν πλήρης χάριτος καὶ θελγήτρων, πάντοτε μᾶς ἐνογλεῖς, πάντοτε

κάπτει ἔρχεσαι νὰ πάρῃς· πάρε τα δύλα διὰ μιᾶς καὶ ἄφες μας ἡρύχους.

— Χανούμη, ἀπεκρίθη ἡ Σαλώμη, δὲν ἦλθα νὰ πάρω τίποτε· ἦλθα μόνον νὰ σᾶς εἰπῶ ὅτι ὁ Σελήμ-Βένης ὁμιλεῖ κάτω εἰς τὴν αὐλὴν μὲ τὴν Κυρίαν μου, καὶ μετ' δλίγον ἀναβαίνει ἐπάνω πρὸς ἐντάμωσιν τοῦ Κυρίου μου. Τὸ δωμάτιον τῆς ὑποδοχῆς εἶναι τοῦτο, καὶ βεβαίως ἐδῶ θὰ τὸν ἐμβάσωσιν.

‘Η Χατιτσὲ ώς νὰ τὴν ἐδάγκασεν ὅφις, ἐπετάχθη ἀπὸ τὴν θέσιν τῆς καὶ ἐδραμεν ἔξω. Εύροῦσα δὲ ἡγεωγμένην τὴν θύραν τοῦ κατέναντι δωματίου, εἰσῆλθεν ἐν αὐτῷ καὶ ἐκλείσθη· τὸ δωμάτιον τοῦτο χρησιμεῦν ὡς ἴματιοθήκη καὶ ἀποθήκη στρωμνῶν, ἐφωτίζετο ὑφ' ἐνὸς καὶ μόνου φεγγίτου ἀνωθεν τῆς θύρας, τὸ δὲ φῶς ἦν τοσοῦτον ἀσθενὲς, ωστε οὔτε τὰ ἐν αὐτῷ ἀντικείμενα ἥδυνατο νὰ διακρίνη. Ἐπροχώρησεν δλίγα βήματα, ίνα εῦρῃ κάθισμά τι νὶ ἀναπαυθῇ, ἀλλ' ἀντὶ καθίσματος, ἡ χείρ της ἤγγισεν ἴματιοθήκην, ἵς τὸ ἐν φύλλον ὑπῆρχεν ἡγεωγμένον, καὶ εἰς τὸ βάθος αὐτῆς ἐφαίνοντο φωτειναὶ χαράδραι, ἀς τὸ σκότος τοῦ δωματίου ἔτι μᾶλλον ἐκλάμπρυνεν. Εἰσαγαγοῦσα δὲ τὴν κεφαλὴν τῆς ίνα ἰδῃ τὸ ἐμπειριεχόμενον, τὸ δποῖον ἀμυδρῶς ἐφωτίζετο ὑπὸ τῶν χαραδρῶν, ἥκουσε τὴν φωνὴν τοῦ Σελήμ-Βέη, δίθεν ἀναβᾶσσα ἐπὶ τῶν ἐν αὐτῇ στρωμνῶν, καὶ θέσασα τοὺς δφθαλμούς της ἐπὶ τῶν χαραδρῶν, παρετήρησεν ὅτι τὸ πλησίον δωμάτιον ἦν τὸ γραφεῖον τοῦ Ἀβραάμ-Σακῆ, ἡ δ' ἴματιοθήκη ἐκλειειν ἀκριβῶς τὴν θύραν, δι' ἵς ἔχοινώνουν ἀμφότερα τὰ δωμάτια· καὶ, ἐπειδὴ δ' μεταξὺ τοῦ τραπεζίτου καὶ τοῦ Σελήμ-Βέη διάλογος κατέστη θερμότερος, ἀποσύρασα τὸν δφθαλμὸν, ἔστησε τὸ οὖς ἐπὶ μιᾶς τῶν χαραδρῶν, περίεργος νὰ μάθῃ τί λέγουσι·

— Θὰ σὲ καταστήσω ὑπέρπλουτον, Χοτσά-Αβραὰρ,
τῷ ἔλεγεν ὁ Σελῆμ-Βένης.

— Τί λογῆς; ἀπεκρίνατο ὁ Ἰουδαῖος.

— Θὰ σοὶ δώσω δύο ἑκατομμύρια γροσίων.

— Δύο ἑκατομμύρια γροσίων; καὶ διατί τοσαύτη καλο-
σύνη; Σὺ δὲν ἔχεις Βέη μου, τοιαύτην κατάστασιν. Φαί-
νεται ἡλθες νὰ διασκεδάσης μαζί μου.

— Μὰ τὸν Προφήτην! ἀπεκρίθη ὁ Σελῆμ-Βένης, χρα-
τήσας αὐτὸν ἀπὸ τῆς χειρός, δὲν σὲ ἐμπαίζω γέρω-
Αβραὰμ, σοὶ ὄμιλῶ σπουδαίως.

— Καὶ τί νὰ τὰ κάμω, Βέη μου, τὰ δύο ἑκατομμύ-
ρια;

— Σοὶ δίδονται διὰ νὰ ὑπηρετήσῃς τὸν Σερασκέρην.

— Νὰ γείνω τραπεζίτης τοῦ στρατεύματος;

— "Οχι..

— Τί λοιπόν;

— Νὰ κάμης μίαν σημαντικὴν ὑπηρεσίαν εἰς τὸ Δο-
βλέτι.

— "Εγώ; ἐγώ; ὁ πτωχὸς καὶ ἀδύνατος Εέβραιος; τί ὑ-
πηρεσίαν, ἄνθρωπος ώς ἐγώ, δύναται νὰ κάμη εἰς τὸ
χραταιὸν Δοβλέτι;

— Πολλάκις, φίλε μου, ἀπεκρίθη ὁ Σελῆμ-Βένης, καὶ
διμύρμηξ δύναται νὰ χρησιμεύσῃ εἰς διτοῦ λέων ἀδυνα-
τεῖ νὰ ἥναι χρήσιμος.

— "Ω, ω, μ' ἔχαμες καὶ λεοντάρι, ὑπέλαβεν ὁ Εέβραι-
ος γελάσας.

— "Εξ ἐναντίας, σὺ εἶσαι ὁ μύρμηξ, ἀλλ' ὁ ἀναγκαῖ-
ος ὑπέρ πάντα ἄλλον εἰς τὴν περίστασιν ταύτην.

— Παράδοξον! ἀπεκρίθη ὁ Αβραὰμ, σταυρώσας τὰς
χεῖρας.

— Μή θαυμάζῃς, Χοτσά-Αβραὰμ, ὑπέλαβεν ὁ Σε-
λῆμ-Βένης τὸ ἔργον, τὸ διόποιον θὰ κάμης εἶναι εὔ-

κολώτατον, μόνον λόγια θὰ πωλήσῃς καὶ ἀκολούθως

— "Ἄς ἀκούσω λοιπὸν, τί θὰ κάμω;

— Θὰ σοὶ δώσω δύο ἔκατομμύρια γροσίων δὲν εἶναι ἴδικά μου, διότι ἀληθῶς εἶπες ὅτι ἐγὼ δὲν ἔχω μεγάλην κατάστασιν, ἐξ ἐναντίας εἶμαι πτωχός· εἶναι χρήματα τοῦ Σερασκέρη.

— Λοιπόν

— Λοιπὸν θ' ἀγοράστης μ' αὐτὰ τοὺς ἀρχηγούς τῆς φρουρᾶς.

— Ἐγώ;

— Σύ.

— Καὶ πῶς δὲν τοὺς ἀγοράζεις σὺ δὲν διος;

— Διότι ἐγὼ εἶμαι Ὁθωμανὸς, καὶ δὲν μ' ἐμπιστεύονται. Ἰσως ὑποπτευθῶσιν ὅτι ζητῶ νὰ κατασκοπεύσω τὴν θέλησίν των, καὶ διὰ ν' ἀποφύγωσι πᾶσαν ὑποψίαν, μὲ προδόσωσιν εἰς τὸν Ἀλῆ-Πασᾶ.

— Καὶ εἶναι δύσκολον νὰ προδόσωσιν ἐμέ;

— Εσὲ δὲν προδίδουσιν, ἐξ ἐναντίας θὰ δεχθῶσι τὴν πρότασίν σου. Οἱ Ἀλβανοὶ ἐνώπιον τῶν χρημάτων λησμονοῦσι τὰ πάντα, δταν μάλιστα δὲν χάνουσι τίποτε

— Εἰπέ με, Βέη μου, ἡρώτησεν ὁ Ἐβραῖος ἐν σπουδῇ, εἰπέ με, ἐπὶ ποίᾳ συμφωνίᾳ θὰ τοὺς ἀγοράσω; τί νὰ κάμωσι;

— Ν' ἀφήσωσι τὸν Ἀλῆ-Πασᾶ, ἀπεκρίθη δὲν Σελήμ.

— Πῶς νὰ τὸν ἀφίσωσι; νὰ φύγωσιν ἀπὸ τὸ φρούριον καὶ νὰ τὸν ἀφίσωσιν;

— "Οχι, νὰ τὸν παραδόσωσιν εἰς τὸν Σερασκέρην.

— Δηλαδή, μ' ἄλλας λέξεις, θέλεις νὰ γείνω τὸ ὄργανον τῆς προδοσίας τοῦ Ἀλῆ-Πασᾶ.

— Δὲν τὸ θέλω ἐγώ, Χοτσά-Άβραμ, τὸ θέλει ὁ Σερασκέρης.

— Ναι, τὸ θέλει ὁ Σερασκέρης, ἀλλ' ὁ μεσίτης εἶσαι
ἡ ἐνδοξότης σου, ὁ ὑπηρετῶν τὸν Ἀλῆ-Πασᾶ καὶ εἰς
τὸν δοποῖον ἐνεπιστεύθη τὴν φυλακὴν τῶν θυρῶν τοῦ
φρουρίου.

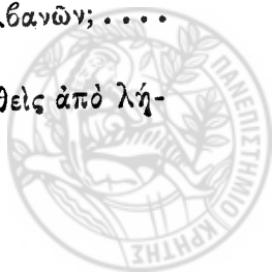
‘Ο Σελήμη ἡσθάνθη μέχρι τῶν κοκκάλων του τὴν φρί-
κιάσιν, ἃν τῷ ἐνεποίησαν οἱ λόγοι τοῦ Άβραὰμ, ἡ δ' δ-
πισθεν τῆς ἴματισθήκης ἀκρωμένη Χατιτσὲ πλήρης δρ-
γῆς, μόλις ἔκρατει τὴν ἀναπνοήν της.

— Λοιπὸν τί θὰ κάμης; εἰπέ με, ὑπέλαθεν ὁ Σελήμ-
Βένης, τί θὰ εἰπὼ εἰς τὸν Σερασκέρην;

— Νὰ τῷ εἰπῆς, ἀπεκρίθη μὲ σταθερὰν φωνὴν ὁ Ι-
ουδαῖος, ὅτι ὑπηρετῶ τριάκοντα ἔτη τὸν Ἀλῆ-Πασᾶ.
Μ' ἐπῆρεν εὐτελῇ ἀργυραμοιθὸν καὶ μὲ διώρισε τραπε-
ζίτην του· μ' ἐνεπιστεύθη τὰ χρήματά του· μ' ἐπλούτι-
σεν· ἐφαγα τὸν ἄρτον του, καὶ ἐγὼ καὶ ἡ οἰκογένειά μου
τοσαῦτα ἔτη . . . καὶ, ὅτερον ἀπ' ὅλα ταῦτα νὰ τὸν
προδώσω; “Ω! τοῦτο εἶναι ἀδύνατον νὰ τὸ πράξω, διό-
τι εἶναι ἀπάνθρωπον! ”Οχι νὰ τὸ πράξω, νὰ τὸ συλλογε-
σθῶ μόνον φρίττω!

‘Ο Σελήμ-Βένης ἐγερθεὶς ἀπὸ τὴν θέσιν του, περιῆλθε
δις καὶ τρὶς τὸ γραφεῖον τοῦ τραπεζίτου, ὅλος σύννους.
“Ω, ἀνάθεμά σε, Ἀλῆ! ἔλεγεν ἐν ἔαυτῷ, ἐπιεις τὸ αἷμα
τοῦ πατρός μου καὶ τοῦ θείου μου, ἥρπασες τὴν περιου-
σίαν των καὶ μὲ κατέτηρες πτωχὸν πλάνητα, ἥδη εἶσαι
ὁ αἴτιος τοῦ νὰ μετέλθω καὶ τὴν στυγερωτέραν τῶν πρά-
ξεων, τὴν προδοσίαν, πράξιν ἀγενῆ καὶ ἀτιμον, τὴν δ-
ποίαν ἀκούων μόνον ἄλλοτε ἔφριττον. Ἀλλ' ἡ ἔκδικη-
σις! ἀσθένεια κληρονομικὴ ἡμῶν τῶν Ἀλβανῶν; . . .
Εἴτα πλησάσας τὸν τραπεζίτην.

‘Γγίαινε, γέρω-Άβραμ, τῷ εἶπεν ὡς ἐγερθεὶς ἀπὸ λή-

Οαργον. Έαν όμολογήσεις τὸ παραμικρὸν ἔχάθῃς. Καὶ ἐξελθὼν ἐκ τοῦ γραφείου δρομαῖος, ἐγένετο ἀφαντος.

Μείνας μόνος ὁ Ἀβραὰμ-Σαχῆ, ἔτριψε δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν τὸ μέτωπόν του, ώς νὰ ἔζητει ν' ἀποδιώξῃ ἀπὸ τὴν κεφαλήν του τὴν σκοτοδινίασιν, ἢν τῷ ἐνεποίησαν οἱ λόγοι τοῦ Σελήμ-Βένη. Ἐγάλασεν ὁ κόσμος ἐμονολόγει, τί ἀνάθεμα! Ἀνθρωπος ὑπηρετῶν τὸν Κύριόν του καὶ τρεφόμενος παρ' αὐτοῦ, εἶναι δυνατὸν νὰ τὸν προδώσῃ; καὶ Κύριός του ἀν δὲν ἦτο, καὶ ἐὰν δὲν τὸν ἔτρεφε, πάλιν ἡ πρᾶξις τῆς προδοσίας εἶναι ἄτιμος, ὅπωσδήποτε καὶ ἀν ἐνεργῆται. Δυστυχῆ νέες, εἰσελθῶν ἀπαξ εἰς τὴν δόδον τοῦ κακουργήματος, θέλεις συναντήσει ἐν αὐτῇ τὸν δλεθρόν σου.

Μετὰ τὸν μονόλογον τοῦτον, ὁ Ἀβραὰμ-Σαχῆ πλήρης τρόμου καὶ ἀγανακτήσεως συγχρόνως, ἐρρίφθη ἐπὶ ἐνδες ἀνακλίντρου, ἵνα συνέλθῃ ἐκ τῆς προσβολῆς, ἢν τῷ ἐπροξένησεν ἡ ἀπροσδότητος ἀποστολὴ τοῦ Σελήμ-Βένη ἀλλ' ἐπιστολὴ κειμένη παρὰ τὸν οὐδὸν τῆς θύρας, τὸν ἥναγκασε νὰ ἐγερθῇ αὖθις· λαβὼν δ' αὐτὴν ἐκ τοῦ ἐδάφους ἔφριξεν, αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς του ἀνωρθώθησαν, παρατηρήσας διτι αὐτῇ ὑπῆρχεν ὑπογεγραμμένη ὑπὸ τοῦ Ισμαήλ-Πασᾶ, καὶ διευθυνομένη πρὸς τὸν Σελήμ-Βένην. «Προσπάθησε, φίλε μου, τῷ ἔγραφεν δὲν Ισμαήλ-Πασᾶς, νὰ πείσῃς τὸν Ἀβραὰμ-Σαχῆ, νὰ πράξῃ δπως σ' ἐπαρήγγειλα· ἀν δὲν δυνηθῆσεις νὰ τὸν πείσῃς, δὲν θέλεις δῆμως ἀθετήσεις τὴν ὑπόσχεσίν σου, τοῦ νὰ κλείσῃς ἐκτὸς τοῦ φρουρίου τὸν Ἀλῆ, τὴν ἥμέραν τῆς ἔξοδου τῆς φρουρᾶς.» «Ω τὸν κατηραμένον! ἀνέκραξεν δὲν Ιουδαῖος ἐπαναλαβὼν τὸν μονόλογόν του· ἔχει καὶ τὸν σατανικὸν σκοπὸν νὰ τὸν κλείσῃ ἔξω ἀπὸ τὸ φρούριον, ὅταν ἐξέλθῃ νὰ πολεμήσῃ. Καὶ σχίσας εἰς μυρία τεμάχια τὴν ἐπιστολὴν, ἔξῃλθεν ἐκ τοῦ γραφείου του.

‘Η Χατιτσὲ λησμονήσασα καὶ μυθιστόρημα καὶ τὰ πάντα, ἔξῆλθε τεταραγμένη ἐκ τοῦ δωματίου, ἐν ᾧ ἐκλείσθη, καὶ καταβᾶσσα εἰς τὴν αὐλὴν εἰσῆλθε διὰ τῆς μεσοθύρας εἰς τὸν πατρικὸν κῆπον.—Νὰ τὸν καταμηνύσω εἰς τὸν θεῖόν μου; διελογίζετο ἀλλὰ φρίττω Θάνατος σχληρὸς βέβαια τὸν περιμένει, φρικτὸς καὶ ἀτιμος . . . ! ’Εγὼ τότε ἔξαπαντος δὲν θέλω ἐπιζήσει. . . . Ν’ ἀφίσω δύμως τὸν προδότην νὰ ἑκτελέσῃ τὴν προδοσίαν; τότε γίνομαι αἰτία τῆς καταστροφῆς τοῦ θείου μου. . . . Ω Θεέ μου! ! εἴθε νὰ μὴ τὸν ἐγνώριζα. Ποῖος τὸ ἐπίστευε ποτὲ δτὶ ὁ Σελήμ-Βένες, νέος τόσον εὐγενὴς, κρύπτει ἐντὸς αὐτοῦ ψυχὴν ἀγρίαν καὶ μοχθηράν; ’Ανάγκη μολαταῦτα νὰ σώσω τὸν θεῖόν μου. . . . ἀλλὰ νὰ τῷ εἰπῷ τὰ πάντα; καὶ τότε ἔχάθη. ’Ω, εἰς ποίαν φρικτὴν θέσιν μ’ ἔβαλες Σελήμ! ’Ας μὴν εἴπω τὸν ἄνθρωπον, ἃς τῷ ἀναγγείλω μόνον δ, τι ἥκουσα δτὶ ὑπάρχει συνωμοσία κατ’ αὐτοῦ, δτὶ θὰ κλείσωσι, τὴν θύραν τοῦ φρουρίου. . . . ἀλλ’ ἀν μ’ ἔρωτήσῃ πόθεν τὸ ἔμαθον; Τότε τί ν’ ἀποκριθῶ; ἀλλοί μονον. . . . ! μ’ ἔρχεται νὰ παραφρονήσω, καὶ δάκρυα ἀφθονα ἔδρευσαν ἐπὶ τῶν παρειῶν της. Ήλησιάσασα δὲ εἰς γηραιὰν κυπάρισσον, δένδρον ἵερὸν παρὰ τοῖς Ὁθωμανοῖς, ὑψουμένην ἐν τῷ μέσῳ τοῦ κήπου, ἐστήριξε τοὺς ὀφθαλμούς της πρὸς τὸν οὐρανὸν, ώς νὰ ἐπεκαλεῖτο τὴν βοήθειαν τοῦ Ὑψίστου. ’Αρκετὰς στιγμὰς ἴστατο ἀκίνητος καὶ σιωπηλὴ, εἰκὼν ἀξία τῆς γραφίδος τοῦ Ραφαήλ, πρωτότυπον ἀπεικόνισμα ἀπελπισίας, λύπης καὶ ἐπικλήσεως. Εἰς τὸ πρόσωπον τῆς ὡραίας ταύτης Ὁθωμανίδος ὑπετυποῦντο ἡ ἀγαθότης, ἡ συμπάθεια καὶ ἡ ἀθωτης, ἐν ἐνὶ λόγῳ, ἀπαντες οἱ χαρακτῆρες ἐντελοῦς Ἐλληνικῆς ὡραιότητος ἀπήρτιζον κάλλος ἀμίμητον. Καὶ μήπως οἱ Ἡπειρῶται Ὁθωμανοὶ δὲν εἶναι Ἐλλήνες τὴν

χαταγωγήν; ἡ γλῶσσα καὶ οἱ χαρακτῆρες καὶ τὰ ἔθιμά των τὸ μαρτυροῦσιν. Εἶναι δμογενεῖς ἡμῶν, ἐξομόσαντες ἐπὶ τῆς χαταστροφῆς τοῦ Γεωργίου Καστριώτου, ἡ Σκενδέρβεη, καὶ μικρὸν μετὰ ταῦτα, ἵν' ἀπαλλαχθῶσιν ἐκ τῶν χαταπιέσεων ζυγοῦ βαρβάρου καὶ ἀφορήτου. Ἡ συμπάθεια, ἡν τρέφουσι πρὸς αὐτοὺς αἵ Ἑλληνες, καὶ αὐτῶν αἱ πρὸς τοὺς Ἑλληνας κλίσεις καὶ σχέσεις εἰσὶν ἀναντίρρητοις ἀποδείξεις. Οἱ Ὀθωμανὸς Ἀλβανὸς φιλελεύθερος καὶ ἀνευ προλήψεων, συνδιαιτᾶται μετὰ τοῦ χριστιανοῦ δμογενοῦς του ὡς ἀδελφὸς καὶ φίλος, καὶ εἶναι δύσκολον εἰς τὰ χωρία τῆς Ἡπείρου, νὰ κάμη τις διάκρισιν μεταξὺ Χριστιανῶν καὶ Ὀθωμανῶν.

Ἡ Χατιτσὲ παρηγορήθη τέλος πάντων. Αἱ παρακλήσεις τῆς ἀθωότητος ἔχουσι προνόμιον εἰς τὸν οὐρανόν. Ὁ ἔβραῖος ἀπέρριψε τὴν πρότασιν τοῦ Σελήμ-Βέη, ἔλεγεν ἐν ἔαυτῃ. Ὁ Σελήμ ἔχει ἔχθρὸν τὸν Ταηραμπάζην· δ Σιλιχτάρ-Πόδας τὸν ἀποστρέφεται· δθεν εἰς οὐδένα θέλει τολμήσει νὰ προτείνῃ τὰ ἄτιμα σχέδιά του. Ὡγώ θέλω φροντίσει, θέλω ἐπαγρυπνήσει εἰς τὴν ἔξοδον τοῦ θείου μου.

Ἐνῷ διελογίζετο ταῦτα ἡ Χατιτσὲ, ὁ πατήρ της παρατηρήσας αὐτὴν μαχρόθεν τὴν ἐπλησίασε.

Τί ἔχεις, ἀκριβή μου θυγάτηρ, τῇ εἶπε, σὲ βλέπω περίλυπον, οἱ δρθαλμοί σου μαρτυροῦν ὅτι ἔχλαιες· τί ἐπαθεῖς;

— Δὲν ἔπαθα τίποτε, ἀπεκρίθη ἡ Χατιτσὲ, ἐσυλλογιζόμην τὴν θέσιν μας· δύο ἔτη κλεισμένη εἰς τὸ φρούριον... εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ λυποῦμας;

— Καὶ δὲν ὑπῆγες εἰς τὰς θυγατέρας τοῦ φίλου μας Σαχῆ;

— Ἐκεῖθεν ἔρχομαι· ἔθαρέθηκα καὶ αὐτάς.

Καὶ ἴνα μὴ ἐκτανθῇ εἰς πλείονας ἔρωτήσεις ὁ πατήρ

της, τὸν ἐγκατέλιπε λέγουσα ὅτι τὴν ἐνοχλεῖ τὸ ψῦχος,
καὶ διευθύνθη πρὸς τὴν οἰκίαν των.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΚΑΙ ΛΙΟΝ ΕΧΘΡΟΣ ΦΡΟΝΙΜΟΣ ΠΑΡΑ
ΦΙΛΟΣ ΜΩΡΟΣ.

Ο Δυτικομεσημβρινὸς προμαχῶν ὁ ἀπέναντι τῆς ἐκ
διαταγῆς τοῦ Ἀλῆ-Πασᾶ κατεδαφισθείσης Μητροπόλεως,
ἐφυλάσσετο ἡμέρας καὶ νυκτὸς ὑπὸ τοῦ Ἐλμᾶζ-Βέη,
ἀνεψιοῦ τοῦ Πασόμβεη, ἔχοντος ὑπὸ τὰς διαταγάς του
μίαν εἰκοσιπενταρχίαν στρατιωτῶν, ὅλων συγγενῶν των.
διέτι διὰ τοῦ προμαχῶνος τούτου ἐγένοντο αἱ μεταξὺ¹
τοῦ Ἀλῆ-Πασᾶ καὶ τῶν ἐν τῷ στρατοπέδῳ φίλων του
Πασάδων συνεννοήσεις.

Μίαν ὥραν πρὸ τοῦ μεσονυκτίου, ἐφάνησαν δύο φῶτα
ἀνωθεν τῶν ἐρειπίων τοῦ θηριοτροφείου πρὸς τὴν Κα-
ραβατιὰν, συνοικίαν ἐκ θεμελίων καταστραφεῖσαν, εἰς τὰ
δυτικομεσημβρινὰ ἄκρα τῆς πόλεως κειμένην. Ἄμα
δὲ παρετήρησεν αὐτὰ δ σκοπὸς, ἔδραμε πρὸς τὸν ἀρχη-
γόν του.

— Ἐλμᾶζ-Βέη, τῷ ἀνήγγειλε, δύο φῶτα φαίνονται
εἰς τὸ θηριοτροφεῖον.

Ο Ἐλμᾶζ-Βέης ἐγερθεὶς μετὰ σπουδῆς, ἔδραμε μετ'
αὐτοῦ εἰς τὸ ἄκρον τοῦ προμαχῶνος, παρατηρῶν μετ'
ἄκρας προσοχῆς πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο.

— Διατί, τὸν ἡρώτησεν δ σκοπὸς, ὅτε μὲν ἐν φῶς, ὅτε
δὲ δύο φαίνονται;

— Ανόητε, ἀπεκρίθη ὁ Ἐλμᾶζ-Βέης, ὅταν φαίνεται
ἐν φῶς, εἶναι σημεῖον ὅτι μᾶς φέρουσιν ἐπιστολὴν, καὶ

τότε ρίπτομεν τὸ λιανὸν σχοινίον νὰ μᾶς τὴν δέση δικομιστής νὰ τὴν ἀνασύρωμεν· ὅταν φαίνωνται δύο φῶτα, ἔρχεται ἄνθρωπος νὰ τὸν ἀνασύρωμεν ἐπάνω.

— Καὶ πῶς τὸ ἡξεύρεις; ἥρωτησεν ὁ στρατιώτης, θεωρῶν μὲν ἀπορίαν τὸν ἀρχηγόν του.

— Τὸ ἡξεύρω, ἀπεκρίθη ἀποτόμως ὁ Ἐλμάζ-Βέης.

— Τί λογῆς; εἰπέ με νὰ τὸ μάθω, διότι μοῦ φαίνεται παράξενον νὰ ἡξεύρης τί κάμνουν ἀπ' ἐδῶ καὶ δύο τουφεκὶές τόπον.

— Μὴ μ' ἔρωτᾶς, ἀνόητε, τί σὲ μέλει ἐσὲ πῶς καὶ διατί; κύτταζε τὸ ἔργον σου.

— Τῷντι μεγάλη ἐπίνοια! εἶπεν ὁ στρατιώτης μετὰ θαυμασμοῦ.

— Καῦμένε ἀνόητε, ἀπεκρίθη ὁ ἀρχηγὸς, αὐτὸς εἶναι πρᾶγμα ἀπλούστατον. Ἐγὼ ἀπερνῶν ἀπὸ τὴν Σαγιάδα πρὸ δύο ἑτῶν εἰς τὴν Κέρκυραν, ἐπὶ μιᾶς Ἀγγλικῆς Κορβέτας, εἶδον, ἀναβιβάζοντες καὶ καταβιβάζοντες σημαίας, νὰ κουβεντιάζουν μακρόθεν πολλὴν ὥραν διὰ πολλὰ πράγματα μὲν ἐν ἀλλο πλοῖον.

— Παράδοξον! ὑπέλαθεν ὁ φρουρὸς μετὰ πλοίονος θαυμασμοῦ.

— Τὰ φῶτα δὲν φαίνονται πλέον, εἶπεν ὁ Ἐλμάζ, σημείον ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν καὶ ἔρχεται. Κράξε τοὺς στρατιώτας. . . . φέρετε τὸ χονδρὸν σχοινίον. . . . γρήγωρα· στρέψατε πλαγίως τὸ κανόνιόν, δέσατε το καλὰ καὶ βίψατέ το κάτω νὰ ἀνασύρωμεν τὸν ἄνθρωπον.

— Νὰ τὸν φέρωμεν ἕως εἰς τὰ μισὰ, εἶπεν εἰς τῶν στρατιωτῶν, ἀφοῦ ἀπεμακρύνθη ὁ Ἐλμάζ-Βέης, καὶ ν' ἀφίσωμεν τὸ σχοινὶ νὰ δοκιμάσωμεν ἀν ἦναι γερὸ τ' ἀσκέ του ἢ σάπιο.

— Σιώπα, είπεν έτερος μὴ τ' ἀκούσῃ ὁ Ἐλμάζ-Βένης, καὶ μᾶς κρημνίσῃ δόλους κάτω ἀπὸ τὸ τεῖχος.

— Νὰ δὰ, νὰ μᾶς κρημνίσῃ! μήν εἴμεθα λιθάρια; κ' ἐμεῖς χέρια ἔχομεν.

— Ὁ Βορκόλακας τρώγει τὸ σῶι του, είπεν ἄλλος· μὴ στοχάζεσθε πῶς τῶχει τίποτες ὁ Πασᾶς νὰ μᾶς ρίψῃ εἰς τὴν λίμνην. Μὰ τὸ ψωμί! μήτε χωρατὰ νὰ λέμεν τέτοιες κουβέντες.

— Τί λέτε, ώρέ; εἴπε πλησιάσας ὁ Ἐλμάζ-Βένης.

— Τίποτε, Ἀρχγῆγε, ὅμιλοῦμεν διὰ τὴν ἐπιτηδειότητα του Ἀνατολίτη, ποῦ ἀνηκαίνει σὰν πουλί.

Μετὰ μικρὸν τὸ σχοινίον ἐσείσθη, οἱ δὲ στρατιῶται προέκυψαν ἀπαντες, θαυμάζοντες τὴν ἐπιτηδειότητα τοῦ ἀναρρίχωμένου, καὶ οἱ μὲν ἔλεγον, τώρα θὰ πέσῃ κάτω νὰ γείνη κομμάτια, οἱ δὲ ἔλεγον, αὐτὸς ὁ διάβολος εἶναι ναύτης μαυροθαλασσίτης, καὶ εἶναι καλὸς νὰ σκαλώσῃ ἐπάνω εἰς τὸ ἀλέμι του μιναρὲ, ὥχι ἐδὼ ὅποῦ ἔχει τόπον νὰ πατήσῃ· ἐπειτα αὐτὸς ἀνέβη τόσαις φοραῖς.

Ἐν τούτοις μία κεφαλὴ ἐφάνη, καὶ μετ' ὀλίγον ὄλοσωμος ὁ ναύτης, πηδήσας ἐπὶ του προμαχῶνος.

— Ποῦ εἶναι ὁ ἀρχγῆγός σας; ἡρώτησεν.

— Ἰδοὺ ἔγω, ἀπεκρίθη ὁ Ἐλμάζ-Βένης, ἀκολούθει με.

Μετά τινας στιγμὰς, ἀμφότεροι, δτε Ἐλμάζ καὶ ὁ ἀπεσταλμένος, ἦσαν ἐνώπιον του Ἀλῆ Πασᾶ, ἀσπαίροντος ὑπὸ φέβου καὶ ἐλπίδων. Ὁ ναύτης ἐξαγαγὼν ἐκ του κόλπου του μικρὸν γραμμάτιον, τὸ ἐνεχείρισε τῷ Πασᾶ, ἀσπασθεὶς τὸ χράσπεδον του ἴματίου του. Τὸ γραμμάτιον ἦν σημείον πιστοποιήσεως, ὅτι παρὰ τῶν φίλων του ἀπεστάλη ἵνα δώσῃ πίστιν τελείαν εἰς τοὺς λόγους του.

— Τί κάμνουν οἱ φίλοι μου Πασάδες; ἡρώτησεν δὲ Ἀλῆ-Πασᾶς μετὰ λαλιᾶς ἐμφαιγούσης ἀνησυχίαν πυεύματος.

Ο ἀπεσταλμένος στραφεῖς ἐπεθεώρησε τὰς τέσσαρας γωνίας τοῦ δωματίου, δ' ὁ Ἀλῆς Πασᾶς ἐννοήσας τὴν αἰτίαν, διέταξε τὸν Ἐλμάζ·Βένην νὰ ἔξελθῃ καὶ ἔκλεισε τὴν θύραν.

— Μὲ διέταξαν νὰ σοῦ προσφέρω πολλὰ χαιρετίσματα, ἀπεκρίθη μ' ἀσιατικὴν ἀφέλειαν ὁ ἀπεσταλμένος, καὶ συγχρόνως νὰ σ' ἀναγγείλω ὅτι δὲ Χουρσήτ·Πασᾶς διωρίσθη εἰς τὴν θέσιν τοῦ ἔχθροῦ σου Ἰσμαῆλ·Πασᾶ, ὅτι θέλει τὸ καλὸν τῆς ἀφεντιάς σου, ὅτι δὲ Σουλτάνος ἐμετανόησε διὰ τὸν κατατρεγμόν σου, ὅτι ἔχει μεγάλας ἐλπίδας νὰ σοῦ συγχωρέσῃ, καὶ ὅτι πρέπει νὰ ἔχῃς μεγάλην ὑπομονήν. Πρὸς τούτοις μ' εἶπαν νὰ σ' εἴπω, ὅτι ἐμπρὸς εἰς ὅλους τοὺς πασάδες τὸν ἐψορτώθη, διότι ἔγεινεν αἰτίαν ν' ἀνοίξῃ τὸ Δοθλέτι πόδεμον ἐναντίον σου, καὶ τὸ κάτω κάτω τῆς γραφῆς τῷ εἴπεν, ὅτι δὲ Σουλτάνος τὸν ὡργίσθη. "Ἄκουσε ἀκόμη νὰ σ' είπω τί μὲ εἴπαν· μ' εἶπαν νὰ σοῦ παραγγείλω νὰ φυλάξῃς μυστικὰ τὴν εἰδησιν ὃποῦ σοῦ στέλλουν, διότι τοὺς ἔδωκε προσταγὴν δὲ ἕδιος δὲ Σερασκέρης νὰ μὴν εἰποῦν εἰς κάνενα τὸ μυστικὸν καὶ τὸ μάθης, καὶ τότε πάγει τὸ κεφάλι τους.

— Ποίας τοποθεσίας κρατεῖ δὲ στρατός; ἤρωτησεν δὲ Πασᾶς.

— Δὲν τὰς ξέρω παντοῦ εἶναι.

— Εἶχουν πολλὰ κανόνια;

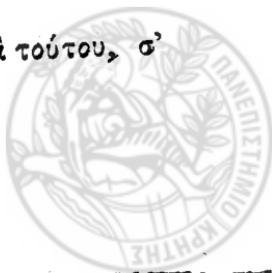
— Δὲν τὰ εἶδα· λέγουν ὅτι εἶναι πολλά.

Νὰ κεφάλι, εἴπεν ὑποτονθορύζων δὲ Πασᾶς, νὰ κεφάλε γιὰ κουβέντα.

— Πόσος εἶναι δὲ στρατός; ὑπέλαβεν δὲ Ἀλῆς.

— Δι' αὐτὸ δὲν μ' εἶπαν τίποτε, ἀπεκρίθη δὲ Σινωπεὺς ξηρὰ, ξηρά.

— Δὲν σ' ἔρωτῷ ἂν σοῦ εἶπαν τίποτε περὶ τούτου, σ' ἔρωτῷ ἐὰν ἡξεύρης ἐσὺ πόσος στρατός εἶναι.

— Δέν τοὺς ἐμέτρησα, εἶναι δύως πολλοί.

“Ω ἀνάθεμά σε, γάδαρε, ἐψιθύρισεν ὁ Ἀλῆς Πασᾶς ἀλβανιστής.

— Ἐπάνω-κάτω, σ' ἐρωτῶ νὰ μοῦ πῆς πόσοι εἶναι.

— Καὶ πάνω εἶναι καὶ κάτω, ἀπεκρίθη ὁ Ἀσιανὸς, ἔστις τὸν χιτωνίσκον του.

Καῦμένοι Δουδούμιδες, τί ζῶα εῖστε, ὑπετονθόρυσεν ὁ Πασᾶς, γελάσας ἀπὸ καρδίας. Τί κτήνη εἶναι αὐτὸi ἀνθρωποι! καὶ ἐν τοσούτῳ μὲ κυνηγοῦν· ἀνάθεμά σας Ἀρβανίτες . . . ! ἀν δῆλοι ἡσθαν ἐνωμένοι καὶ μαζὶ μ' ἔστις οἱ Χριστιανοὶ τῆς Ἡπείρου, ὅλη ἡ Ἀσία ἀν ἥρχετο ἐναντίον μου, δὲν τὴν ἐμετροῦσα διὰ ἓνα καρύδι. Ἡθελα συνθλίψει δῆλους τοὺς Δουδούμιδες μέσα εἰς τὴν παλάμην μου ώς μυίας . . . — Καὶ ἀφοῦ ἔκρουσε τὰς παλάμας του, εἰσῆλθεν ὁ Ἐλμᾶζ-Βένης. Λάβε αὐτὸν τὸν ἀνθρωπὸν, τῷ εἶπεν ἀλβανιστή, καὶ καταβίβασέ τον προσεκτικῶς. Εἴτα δοὺς αὐτῷ γραμμάτιον μικρὸν, ἔχον ἐπ' αὐτὸν τὸ γνωστὸν τοῖς φίλοις του σημεῖον, καὶ θέσας εἰς τὴν χεῖρά του ποσόν τι χρημάτων, ἀσπασόν μοι τοὺς φίλους μου, τῷ εἶπε, καὶ εἶπε εἰς αὐτοὺς ὅτι θέλω συμμορφωθῆ μὲ τὰς παραγγελίας των, καὶ νὰ προσπαθήσωσι νὰ τελειώσῃ καλῶς ἡ ὑπόθεσις.

— Ο Ἀσιανὸς ἔθεσε τὴν δεξιὰν χεῖρα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του εἰς σημεῖον ὑπακοῆς, καὶ κλίνας μέχρις ἐδάφους, καὶ ἀσπασθεὶς τὸ κράσπεδον τοῦ ἴματίου τοῦ -Αλῆ-Πασᾶ, ἐξῆλθε μετὰ τοῦ Ἐλμᾶζ-Βέη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Η ΠΑΛΙΜΒΟΥΓΑΟΣ ΤΩΝ ΤΥΡΑΝΩΝ
ΣΥΝΕΙΔΗΣΙΣ.

Ἡ ἔκπτωσις τοῦ ἐχθροῦ του Ἰσμαῆλ· Πασᾶ ἀπὸ τὴν θέσιν τοῦ Σερασκέρη ἐκολάχευεν οὐκ δλίγον τὸν Ἀλῆ-Πασᾶ, πιστεύοντα ὅτι οὗτος ἦν ὁ ἐπισπεύδων τὸν ὀλεθρόν του. Παρῆλθον δμως ἡμέραι πολλαὶ καὶ τίποτε δὲν ἤδυ-νατο νὰ μάθῃ περὶ τοῦ Βάγια, διὸ καὶ κατηράτο τὴν ὥραν, καθ' ἧν συνέλαβε τὴν ἰδέαν τοῦ νὰ τὸν ἀποστείλῃ μετημ-φιεσμένον ὡς καλόγηρον, ίνα δολοφονήσῃ τὸν Ἰσμαῆλ-Πασᾶ, συλλογιζόμενος πόσον ἐπεβαρύνετο ἡ τύχη του, ἐὰν ἀνακαλυπτόμενος καὶ βασανιζόμενος ὡμολόγει τὴν ἀλήθειαν. Ἰδοὺ νέα περιπλοκὴ, ἔλεγεν ἐν ἔαυτῷ· ἀλλὰ τί; ἐὰν συλληφθῇ, ὁ Χουρσῆτ θὰ μὲ δικαιολογήσῃ, διότι αὐ-τὸς εἶναι ἡ ἀφορμὴ τῆς χύσεως τοσούτου μουσουλμα-νικοῦ αἵματος. Ἐξ αἰτίας του ἔλαβον τὴν ἐλπίδα τῆς ἀπελευθερώσεώς των οἱ Ἑλληνες, ἀφοῦ εἶδον ἀποκλει-σμένον ἐμὲ, δεῖτις ἡδυνάμην εἰς δλίγας ἡμέρας νὰ τοὺς ὑποτάξω. Τὴν ἰδέαν αὐτὴν πρέπει νὰ ἐμπνεύσω διὰ τῶν φίλων μου εἰς τὸν Σερασκέρην. Ἀλλὰ πρέπει νὰ πιστεύσω ἄρα γε ὅλωσδιόλου εἰς τοὺς λόγους του; μὴ ἦναι κάμμια ἀπάτη; δπως καὶ ἀν ἦναι, ἀνάγκη νὰ οίχονομῶ καὶ τὸν Χουρσῆτ καὶ τοὺς Ἑλληνας, διὰ νὰ ὠφεληθῶ ἀπὸ τὰς περιστάσεις.

Ταῦτα διενοεῖτο, καταπολεμούμενος ἀπὸ τὸ παλίμ-βουλον καὶ ἀναποφάσιστον τῶν σχεδίων του. Εἶναι παρά-δοξον, ἡ δρθότερον εἰπεῖν, εἶναι σύνηθες εἰς τοὺς τυράν-νους ἡ ἀποτυχία τῶν σχεδίων των, ὅταν πλήσιάζῃ ἡ ὥρα, καθ' ἧν ἡ χεὶρ τοῦ Ὅψιστου μέλλει γὰ πέσῃ βαρεῖα

ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῶν. Ὁ ἀλάνθαστος ὁδηγὸς τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ἱστορία, μαρτυρεῖ δὲ τὸ τέλος τῶν τυράννων κλείεται ὑπὸ ὑπονοιῶν, προδοσιῶν καὶ ἐπιβούλῶν. Ὁ χαρακτὴρ τοῦ Ἀλῆ-Πασᾶ ἥρξατο αὐθὶς ν' ἀναπτύσσηται ἐναργέστερον. Ἡ δειλία καὶ τὸ ὑποπτόν, αἱ οὐσιώδεις αὐταιἰδιότητες ψυχῶν ἀγενῶν, τὰ ἀρχικὰ ταῦτα ἐλατήρια τῆς τυραννίας, τὸν κατεκυρίευσαν. Ἡτον εἰσέτι πλήρης ἀθυμίας, ὅταν ὁ Ἀλέξιος Νοῦτσος καὶ δ Δρόσος εἰσῆλθον, κρατοῦντες δύο ἔγγραφα εἰς χειράς τῶν.

— Εἰς καλὴν ὥραν ἥλθατε, εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς· τί χαρτιὰ εἰν' αὐτά;

— Εἴναι αἱ δύο ἐπιστολαὶ, ἀπεκρίθη δ Δρόσος, τὰς ὁποίας μὲ διετύξατε νὰ γράψω πρὸς τὸν Ἡλιάζ. Βέην καὶ Μουσταφᾶ. Βέην εἰς Πρεματὴν καὶ Τεπελένι διὰ νὰ στρατολογήσουν.

— Ἐξαίρετα, ὑπέλαθεν δ Ἀλῆς, ἀλλ' ἐγὼ ἀμφιβάλλω θὰ μ' ἀκούσουν.

— Νὰ σ' εἰπῶ, Βεζύρη μου, ἀπεκρίθη ὁ Νοῦτσος, δὲν αὐτὰ εἴναι χαμένα· αὐτοὶ θὰ στρατολογήσουν, ἀλλὰ ξεύρεις τί θὰ κάμουν; θὰ ἐλθουν πλησίον τοῦ ἐχθροῦ, θ' ἀλλάξουν ἔνα δύο τουφέκια, ἐπειτα θὰ συνθηκολογήσουν μετ' αὐτοῦ, καὶ θὰ ἐνωθῶσι μαζί του· ἀπὸ τοὺς Τούρκους ἐλπίδα μὴν ἔχῃς· αὐτοὶ φοβεύνται τὴν κατάραν τοῦ Σουλτάνου.

— Δὲν μοῦ λέγεις, ώρε πύρο μου, τὴν ἀλήθειαν· οἱ Ἀλβανοὶ εἴναι Μπεκτασήδες, καὶ τοιαύτας προλήψεις δὲν ἔχουν· διατί δὲν λέγεις δὲις ἀγαποῦν τὸ λουφέ; σκάζεσαι μὴ χολιγάσω, διότι κ' ἐγὼ εἶμ' Ἀλβανός;

— Βεζύρη μου, καὶ τί ἄλλο σοῦ εἶπον; δὲν σοὶ εἶπον ὅτι εἴναι πιθανὸν νὰ συνθηκολογήσωσι μὲ τὸν Σερα-ς κέρη;

— Φρονεῖς λοιπόν, ἀπεκρίθη ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς, δτὶ θ' ἀποτύχωμεν;

— Φρονῶ δτὶ ἀγτὶ νὰ ὠφεληθῶμεν, ὑπέλαβεν ὁ Νοῦτσος, θὰ ὠφελήσωμεν τὸν Σερασκέρην· θὰ στρατολογήσωμεν ἡμεῖς, καὶ αὐτὸς θὰ ὠφεληθῇ μὲ τὴν στρατολογίαν μας. Ἀφοῦ οἱ υἱοὶ σου οἱ ἴδιοι σὲ ἐγχατέλιπον, συνθηκολογήσαντες μὲ τὸν ἔχθρον, τί προσμένεις ἀπὸ τοὺς ἄλλους; Σοὶ εἶπον, Βεζύρη μου, καὶ ἀλλοτε δτὶ ἐν ὕσω εἶσαι κλεισμένος ἐδῶ μέσα, μὴ περιμένης κἀνένα καλὸν ἀπὸ τοὺς φίλους σου, καὶ νὰ περιμένης κάθε κακὸν ἀπὸ τοὺς ἔχθρούς σου. Ἄν εξέλθῃς, ἐσώθης, καὶ τοῦτο σοὶ ὑπόσχομαι μὲ τὴν κεφαλήν μου· ἡ ἔξοδός σου θὰ σ' ἐνδεναμώσῃ καὶ θ' ἀδυνατίσῃ τὸν ἔχθρόν σου. Μίαν μόνην νίκην ἀν κάμης, οἱ Ἀλβανοὶ θὰ ἐγχαταλείψουν τὸν Σερασκέρην. Λάβε λοιπὸν τὴν φρουρὰν, καὶ ἔξελθε, ἀφίνων μιεράν δύναμιν εἰς τὸ Φρούριον, ἥ ἀνάτρεψε τὸ διὰ πυρίτιδος. Ἄν ἀποφασίσῃς νὰ κάμης τοῦτο, διάταξε με νὰ ἔξελθω ἐγὼ πρὶν, νὰ σοῦ συμβάσω εἰς τὸν Δρῖσκον δλούς τοὺς Ἐλληνας καπετανέους.

Εἰς τὴν ὁμιλίαν ταύτην τοῦ Νούτσου, ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς ἐρρέμβαξεν ἐνθυμούμενος τοὺς λόγους τοῦ Σερασκέρη, τοὺς δόποίους τῷ διεβίβασαν οἱ φίλοι του διὰ τοῦ Σιγωπέως.

— Τί λέγεις σὺ, ὡρέ; εἶπεν ἀποτεινόμενος εἰς τὸν Δρόσον.

— Τί νὰ εἰπῶ ἐγώ; ἀπεκρίθη ὁ πολυμήχανος Δρόσος, ἡ Γψηλότης σου γνωρίζεις.

— Διατί ὡρὲ πύρο μου, κουβεντιάζεις ἔτσι; ἐγὼ χαλέβω τὴ γνώμη σου κ' ἐσὺ μὲ λὲς πῶς ἐγὼ γνωρίζω.

— Διότι ἐγὼ, Βεζύρη μου εἴμαι Χριστιανὸς καὶ Ἐλῆγην οἱ Ἐλληνες δυσαρεστηθέντες διὰ τὴν καταδρομήν σου ἐπανέστησαν ἐναντίον τοῦ Σουλτάνου· ἐὰν ἡ Γψη-

λότης σου, ὁ μὴ γένοιτο, χαθῆσ, αὐτὸς θὰ τοὺς σφάξῃ
σλους. Νὰ σ' ἀρνηθῶ λοιπὸν ὅτι ἐπιθυμῶ τὴν πρόοδὸν
τῶν, οὐ μόνον δὲν θέλεις μὲ πιστεύσει, ἀλλὰ καὶ θὰ μὲ
ὑπολάβῃς ὡς ὑποχριτὴν καὶ ἀπατεῶνα, καὶ ἵσως μὲ ὑπο-
πτευθῆς καὶ ἔχθρόν σου.

— Εἰπέ με λοιπὸν, ὡρὲ πύρο μου, εἰπέ με, μὴ σκιά-
ζεσαι, εἰπέ με δις, τι ἔχης μέσα σου. Μὰ τὰ τέσσαρα κιτάπια
δὲν χολιάω.

— Βλέπεις, Βεζύρη μου, ὅτι εἶναι ἀρχεταὶ ἡμέραι,
ἀφοῦ οἱ πολιορκηταὶ ὅχι μόνον κανόνι καὶ βόμβαν, ἀλλ᾽
οὔτε τουφέκι ἔρριψαν κατὰ τοῦ φρουρίου.

— Καὶ τί λογιάζεις μὲ τοῦτο;

— Πιστεύω ὅτι κάτι μηχανεύονται ἐναντίον σου· ὅτι
σ' ἀπακοιμίζουν, διὰ νὰ μὴν ἔξελθης ἀπὸ τὸ Φρούριον
εἰς τὸ ὅποιον μᾶς ἔχλεισαν ὡς ποντικούς.

Οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ Δρόσου ἔκαμπαν βαθεῖαν ἐντύπωσιν
εἰς τὸν Ἀλῆ-Πασᾶ, ὅστις κλίνας τὴν κεφαλὴν καὶ ξύων
διὰ τῶν δυνύχων του τὰς δφρῦς του, ἐσκέπτετο ἴκανὰς
στιγμάς· ὁ δε Δρόσος καὶ ὁ Νοῦτσος, γινώσκοντες πρὸ
πολλοῦ τὰς συνεννοήσεις του μετὰ τῶν ἔξω Πασάδων,
ὑπώπτευον πολὺ μήπως μετεμελήθῃ νὰ κάμῃ τὴν ἔξοδον
ἥν εἶχε συμφωνήσει μετὰ τῶν Σουλιωτῶν.

— Πιστεύεις, ὡρὲ πύρο μου, ὑπέβαλεν ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς,
ἀνανήψας ἐκ τῶν βαθέων του λογισμῶν, ὅτι φοβοῦνται
τὴν ἔξοδόν μου;

— Βεβαίως, Βεζύρη μου, διότι δταν ἔξελθης, αὐτοὶ θὰ
εἰρεθῶσιν εἰς τὴν θέσιν, εἰς ἣν σήμερον εύρισκεται ἡ
Ὑψηλότης σου. Δὲν ἥξεύρεις ὅτι αὐτοὶ εἶναι πολιορκη-
μένοι; ὅτι δὲν ἔχουσι συγκοινωνίαν μὲ τὴν Ἀρταν, διότι
οἱ Κουμουζάδες καὶ τὰ πέντε πηγάδια, τὰ κλείθρα ταῦτα
τῆς Ἡπείρου, κρατοῦνται ὑπὸ τῶν Σουλιωτῶν, Λαχ-
κιωτῶν καὶ ἄλλων; Δὲν ἥξεύρεις ὅτι παντοῦ ὅπου ἐδοκί-

μασαν νὰ διαβῶσιν, ἔκτυπήθησαν ἀπὸ τοὺς Ἐλληνας καὶ ὡπισθιδρόμησαν; Δὲν ἐννοεῖς ὅτι ἀν ὁ ἕδιος ἐξέλθης καὶ καταλάβῃς τὸν Δρῖσκον καὶ τὸ Μέτσοβον ἔχα-θησαν;

— Εἰπέ με, ὡρὲ πύρο μου, σωστὰ, θὰ σταθοῦν εἰς ἐμὲ πιστοὶ οἱ Ἐλληνες;

— Διατί ὅχι; Ὅταν ἡ Ὑψηλότης σου σταθῆς εἰς αὐτοὺς πιστὸς, καὶ αὐτοὶ θὰ χύσουν τὸ αἷμά των διὰ σέ.

— Ἀμμή ἐάν :

— Τί ἐάν, Βεζύρη μου;

— Ἐὰν θελήσουν νὰ μὲ κάμουν Χριστιανόν;

— Χιλιάκις σοὶ εἶπον, Βεζύρη μου, εἶπεν ὁ Νοῦτσος λαβών τὸν λόγον, ὅτι οἱ Ἐλληνες ἀδιαφοροῦσιν ἡ Τούρκος εἶσαι, ἡ Χριστιανός· αὐτοὶ ἔχουν εἰς σὲ συμπάθειαν καὶ θέλουσι νὰ σὲ βοηθήσωσι.

— Πιστέύεις καὶ σὺ, ὡρὲ πύρο μ' Ἀλέξη, ὅτι κάπι μηχανεύεται ἐναντίον μου ὁ Χουρσήτ;

— Ἀμφιβάλλεις;

— Λοιπόν;

— Λοιπὸν σκέψου καὶ κάμε μίαν ἀπόφασιν.

— Πόσας ἔχει, ὡρὲ πύρο μου, τὸ φεγγάρι;

— Μεθαύριον τὸ σάββατον γίνεται καινούριον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

ΙΤΟ ANTIBΟΥΛΕΥΟΜΕΝΑ ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ.

Τὴν ἑσπέραν τῆς Παρασκευῆς πρὸς τὸ σάββατον, ἐκάθιτο ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ συμβουλίου δ' Ἀλῆ-Πασᾶς καπνίζων, καὶ πέριξ αὐτοῦ ἵσταντο ὅλοι οἱ ὀπλαρχῆγοι, οἱ ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἐν τῷ φρουρίῳ στρατιώτῶν, ἐν οἷς καὶ δ' Ἀλέξιος Νοῦστος.

— Σᾶς προσεκάλεσα, εἶπεν εἰς αὐτοὺς, νὰ σᾶς συμβουλευθῶ καὶ νὰ μάθω τὴν γνώμην σας. Ἐσυλλογίσθην ὅτι εἴναι ἐπάναγκες νὰ κάμωμεν μίαν ἔξοδον, νὰ προσβάλωμεν τὸν ἔχθρόν. Τί ὡφελούμεθα καθήμενοι ἔγκλειστοι εἰς τὸ φρούριον;

— Καθήμεθα, εἶπε διακόφας τὸν λόγον ὁ Ταηραμπάζης, κλεισμένοι ως αἱ γυναῖκες τῶν χαρεμίων.

— Ἀλήθεια, ώρε πύρο μου, ὑπέλαβεν δ' Ἀλῆ-Πασᾶς ἀλήθεια, καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ δοκιμάσωμεν τὴν τύχην μας.

— Νὰ ἔξέλθωμεν, νὰ ἔξέλθωμεν, ἀνεβόησαν πάντες. Νὰ ἔξέλθωμεν ὅλοι ἢ ν' ἀποθάνωμεν ἢ νὰ λύσωμεν τὴν πολιορκίαν. Μήτε τὴν γνώμην μας δὲν ἔπρεπε νὰ ἐρωτήσῃς κἀν, εἰμὴ μόνον νὰ μᾶς διατάξῃς νὰ πολεμήσωμεν· αὐτὸ μόλιςτα ἔπρεπε νὰ κάμωμεν πρὸ πολλοῦ.

— Ἀλλ' ἂν δὲ ἔχθρὸς μᾶς νικήσῃ, τότε . . .

— Τί τότε; ἀπεκρίθη ὁ Σιλιχτάρ-Πόδας. Τότε διασχίζομεν τὸ στρατόπεδον τῶν Δουδούμιδων καὶ ἀποχωροῦμεν. Εἶμεθα Ἀλεανοὶ, δὲν εἴμεθα Ἀνατολίται. Λέγεις, Βεζύρη μου, ἂν δὲ ἔχθρὸς μᾶς νικήσῃ . . . καὶ τώρα δὲν εἴμεθα νικημένοι;

- Πῶς, ὡρὲ πύρο μου, εἴμεθα νικημένοι;
- Διατί ἔχλείσθημεν ἐδὼ μέσα;
- Διὰ νὰ φυλαχθῶμεν καλήτερα.
- Θὰ εἰπῇ δτὶ φυλαττόμενοι φοβούμεθα τὸν ἔχθρδν,
ἢνα ἔλθωμεν μετ' αὐτοῦ εἰς συμπλοκήν.
- "Ογι, ὡρὲ πύρο μου, μόνον διὰ νὰ ἐνδυναμωθῶμεν.
- Καὶ ποίαν ἐνδυνάμωσιν προσεκτήσαμεν μέχρι σήμερον; ἐξ ἐναντίας καθεκάστην ἀδυνατοῦμεν κλεισμένοι
ὅντες.
- Νὰ ἔξέλθωμεν, νὰ ἔξέλθωμεν, ἀνεβόησεν δ Σελήμ-
Βέης, καὶ ἡ ν' ἀποθάνωμεν, ἡ νὰ λύσωμεν τὴν πολιορ-
κίαν.
- Ναι, ναι, νὰ ἔξέλθωμεν ὅλοι, ἐπρόσθεσεν δ Πασόμ-
πενς.
- Πῶς νὰ ἔξέλθωμεν δλοι; ἀπεκρίθη δ Ἀλῆ-Πασᾶς,
εἰναι δυνατὸν νὰ μείνῃ τὸ φρούριον ἔρημον;
- Δὲν ἐννοοῦμεν βέβαια, ν' ἀφίσωμεν ἔρημον τὸ
φρούριον, εἶπεν δ Σιλιχτάρ-Πόδας· πρέπει ν' ἀφήσω-
μὲν τὴν ἀναγκαίαν φρουρὰν νὰ τὸ φυλάττῃ καὶ ἐπὶ κε-
φαλῆς αὐτῆς ὅποιον διατάξης.
- Σὺ, ὡρὲ πύρο μου, νὰ μείνῃς ὑπέλαβεν δ Ἀλῆ-
Πασᾶς, εὐχαριστηθεὶς διὰ τὸ εὕθετον τῆς ὁμιλίας τοῦ
Σιλιχτάρ-Πόδα, διότι αὐτὸν εἶχεν ἀποφασίσει ν' ἀφίσῃ
ἐπὶ κεφαλῆς τῆς φρουρᾶς.
- Ο Σιλιχτάρ Πόδας, ἀντὶ πάσης ἀπαντήσεως, ἔχλι-
νε τὴν κεφαλήν, θέσας ἐπὶ τοῦ μετώπου του τὴν δεξιὰν
εἰς σημεῖον ὑπακοῆς.
- Σεῖς οἱ ἄλλοι ἔτοιμάσατε τοὺς στρατιώτας σας,
ὑπέλαβεν δ Ἀλῆ-Πασᾶς, διότι πρὸς τὴν αὔγην σύντα-
χα, μίαν ὥραν πρὶν φέγη πρέπει νὰ εἴμεθα ἔτοιμοι.
- Καὶ θὰ ἔξέλθῃς καὶ ἡ Υψηλότης σου, Βεζύρη μου
ἡρώτησεν δ Ταηραμπάζης.

— Έγώ θὰ ἔξελθω, ἀφοῦ ἀνοίξῃ τὸ πουφέχι, ἀπεκρίθη δ' Ἀλῆ-Πασᾶς. Μετ' ἐμοῦ θὰ μείνουν διὰ νὰ ἔξελθωμεν ὁμοῦ δὲ Σελήνης καὶ δὲ Σέλφο-Μοῦρτος· Σελήνη-Βέη, ὑπέλαβεν ἀποταθεὶς πρὸς τὸν πρῶτον· Νὰ δώκης ωρὲ πύρο μου, ὅλους σου τοὺς συντρόφους εἰς τὸν Ταηραμπάζην, καὶ σὺ νὰ κρατήσῃς μόνον διαχοσίους πρὸς φύλαξιν τῆς θύρας, καὶ σύνταχα πρὶν φένη νὰ ἔλθῃς ἐδὼ εἰς τὸ Σεράγιο νὰ μὲ συνοδεύσῃς.

Ο Σελήνη-Βέης ἐφρικίασεν ἀκούσας τὴν προσταγὴν ταύτην, καὶ μυρίαι ὑποψίαι ἀνέβησαν εἰς τὴν κεφαλήν του.

— Ωρὲ πύρο μου, ἔξηχολούθησεν δὲ Πασᾶς χῖλιοι διαχοσίοις ἀνθρωποι εἶναι πολλοὶ πρὸς φύλαξιν τῆς θύρας· Έγὼ θὰ ἥμαι ἔξω· ἀν χαθῶ, τί χρειάζονται; ἀν νικήσω, τότε τίς ἡ ἀνάγκη τόσης προφυλάξεως;

‘Ο Σελήνη-Βέης συνηλθεν δλίγον ἐκ τοῦ φόβου.

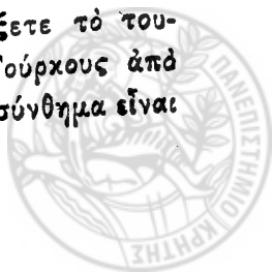
— Όρισμός σου, Βεζύρη μου, ἀπεκρίθη, καὶ πλησιάσας αὐτὸν ἡσπάσθη τὸ ἴματιδν του.

— Κόπιασ’ ἐδὼ σιμά, Ἀλέξη, εἴπεν εἰς τὸν Νοῦτσον, νὰ πηγαίνης, ωρὲ πύρο μου, ἀπόψε νὰ δώκης εἰδησιν εἰς τοὺς Σουλιώτας νὰ ἥναι ἔτοιμοι.

— Όρισμός σου, Βεζύρη μου, ἀπεκρίθη δὲ Νοῦτσος.

— Καὶ πῶς; θὰ πολεμήσουν μᾶς μας καὶ οἱ Σουλιώται; Τήρωτηςεν δὲ Ταηραμπάζης.

Ναὶ, ωρὲ πύρο μου· ἀκουρμάσου καὶ σὺ, καὶ ἀς ἀκουρμασθοῦν καὶ οἱ ἄλλοι νὰ μάθετε τὸ σχέδιον. Ἀρχηγὸν θὰ ἔχετε τὸν Πασόμπεην· ἔξερχόμενοι δὲ νὰ πάρετε τὸ κάτω παζάρι, νὰ διαβῆτε ἀπὸ τὴν Μητρόπολιν καὶ νὰ ἔβγητε εἰς τὰ Λιθαρίτσα, νὰ κυριεύσετε τὰ κανονοστάσια τῆς Λούτσης, καὶ ἔκειθεν ν' ἀνοίξετε τὸ πουφέχι. Οἱ δὲ Σουλιώται θὰ κτυπήσουν τοὺς Τούρκους ἀπὸ τὸ μέρος τῆς Ηροσκυνήσεως· τὸ ἴδικόν μας σύνθημα εἶναι

Φλωρὶ καὶ τῶν Σουλιωτῶν Τσικοῦρι. Μεταδόσατε λοιπὸν τὸ σύνθημα εἰς τοὺς στρατιώτας σας, διὰ νὰ μὴ κτυπώ- μεθα μεταξύ μας.

— Καλὸν τὸ σχέδιον, ἀπεκρίθη ὁ Τανταριμάνης, ἀλλ᾽ εἶναι ἄρα γε πιστοὶ οἱ Σουλιώται;

— Πῶς, ὡρὲ πύρο μου, τὸ λεῖς αὐτό; Δὲν ξέρεις ὅτι
χρατῶ τὰ φρεχέμια τους (όμήρους); Ηγγαίνετε νὰ έτοιμα-
σθήτε, Εξηχολούθησε λέγων, πηγαίνετε.

— Οι όπλαρχηγοι κλίναντες μέχρις έδάφους άνεχώ-
ρησαν.

— Αύριον ἔχομεν πόλεμον, εἴπεν αὐτοῖς ὁ Σερασκέρης,
καὶ πόλεμον σημαντικόν, θὰ πολεμήσωμεν μετὰ τοῦ
Ἀλῆ-Πασᾶ καὶ μετὰ τῶν ἀπίστων Σουλιωτῶν συγχρό-
γως.

— Τοῦτο δὲν εἶναι δυνατὸν, ἀπεξρίθη ὁ Λομπούτ-Πασᾶς ἐπαπορῶν.

— Διατί; ἀπεκρίθη ὁ Σερασκέρτς.

— Διότι δὲν πιστεύω ό' Αλη-Πασᾶς νὰ κάμη τοιού-
τον χίνημα, και μάλιστα νὰ συμμαχήσῃ μὲ τους Σουλ-
ώτας.

— Τοῦτο εἶναι βέβαιον, ύπελαθεν ὁ Σερασκέρης μειδιῶν, εἶναι βεβαιότατον. Μόλις τὴν καλὴν διάθεσιν τοῦ πολυχρονεμένου Πατισσάχ, ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς, θέλει, φαίνεται νὰ δοκιμάσῃ τὴν τύχην του· τί νὰ γείνῃ! «Ἄς τὴν δοκιμάσῃ. Μόλια ταῦτα πόλιν ἡ θύρα τῆς με-

σολαβήσεως μὲ τὸν Σουλτάνον δὲν κλείεται. Λυποῦμαι κατάκαρδα διὰ τοῦτο, λυποῦμαι φοβούμενος μὴ μάθῃ ἡ Μεγαλειότης του τὴν μάχην ταύτην καὶ δυσκολευθῇ ἡ συγχώρησις. Ἐπειτα κἀγὼ τρέχω κί δυνον μέγαν, γράψας ὑπὲρ αὐτοῦ πολλὰς ἵκετικὰς ἀναφοράς. Τί θέλει εἰπεῖ ὁ Σουλτάνος μανθάνων ὅτι ἔξῆλθεν ἀπὸ τὸ φρούριον, συνενοημένος μετὰ τῶν Σουλιωτῶν νὰ μᾶς πολεμήσῃ, ἐνῷ ἐγὼ ἔγραφα ὅτι μετενόησε καὶ ἐπικαλεῖται τὴν Βασιλικήν του ἐπιείκειαν; Φαντασθῆτε εἰς ποίαν δεινὴν θέσιν μὲ θέτετ.

— Ήοῖος θὰ τὸ γράψῃ; ἀπεκρίθη ὁ Λομπούτ-Πασᾶς, πλήρης ἐλπίδων, διανοούμενος ὅτι ἐὰν νικήσῃ ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς ἐσώθῃ, ἐὰν δὲ ἀπολέσῃ τὴν μάχην, ὁ Χουρσίτης θὰ τὸν προστατεύσῃ, ἐνοχοποιηθεὶς ἀπαξ διὰ τῶν ἵκεσιῶν του.

— Οὐδεὶς θέλει γράψει, οὐδεὶς, εἶπον συγχρόνως ὁ Δράμαλης καὶ ὁ Τσαρχατοῦ-Πασᾶς, τόση κακία δὲν γίνεται.

— Ό Θεός ἀς κάμη τὸ καλήτερον, ἀπεκρίθη ὁ Σεραπιέρης σοβαρῶς:

— Χουρσήτ ὀνομάζεσαι, ὑπέλαβεν ὁ Λομπούτ-Πασᾶς· ήμεις οἱ Κούρδοι Χουρσήτ ὀνομάζομεν τὸν ἥλιον· ὁ ἥλιος εἶναι τὸ ἀγαθοποιὸν πλάσμα τοῦ Θεοῦ, θερμαίνει καὶ φωτίζει καὶ καλοὺς καὶ κακοὺς, καὶ σὺ ἀγαθοποίος εἶσαι μιμούμενος τὸν συνώνυμόν σου ἥλιον.

— Ό δυστυχῆς γέρων εἶναι ἐλεεινός, ἀπεκρίθη ὁ Χουρσήτ-Πασᾶς εἰς τὴν Ἀσιανήν ταύτην μεταφορὰν τοῦ Λομπούτ, δὲν πρέπει νὰ ἐντροπιασθῇ εἰς τὸ γῆράς του· ἀς τῷ παρατάξωμεν, ὅσον εἶναι δυνατόν, μετρίαν δύναμιν νὰ μὴ τὸν καταστρέψωμεν ὀλοτελῶς· ἀφεῖ νὰ τὸν ἀγαγκάσωμεν γὰ ἐπιστρέψῃ ἡττημένος εἰς τὸ φρούριον,

καὶ ἀς ἐπιστήσωμεν ὅλην μας τὴν προσοχὴν κατὰ τῶν Σουλιώτων.

— Ἐξαίρετα, ἀπεκρίθη δὲ Δράμαλης.

— Διάταξέ μας, εἶπεν ὁ Χασάν-Πασᾶς, τίνα πράξωμεν ἔκαστος.

— Τὸ καλήτερον εἶναι νὰ μὴ λάβωμεν ὅλοι μέρος εἰς τὴν μάχην, ἀπεκρίθη ὁ Σερασκέρης, οὐα δεῖξωμεν εἰς τὸν Ἀλῆ-Πασᾶ, ὅτι δὲν ἔχομεν σκοπὸν νὰ τὸν ἀφανίσωμεν.

— Πολὺ καλὰ, πολὺ καλὰ, ὑπέλαθεν δὲ Τσαρχατσῆ-Πασᾶς. Τωόντι φρόνιμον σχέδιον, καὶ ἀπὸ φρόνιμον κεφαλὴν ὑπαγορευόμενον.

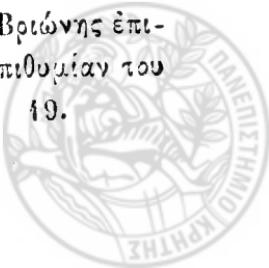
— "Ον τινα λοιπὸν δὲν διατάξω νὰ λάβῃ μέρος, εἶπεν δὲ Σερασκέρης, πρέπει νὰ μείνῃ εἰς τὴν θέσιν του, καὶ νὰ μὴ κινηθῇ ἔκειθεν, ἐωσοῦ δὲν λάβῃ διαταγὴν μου. 'Υπάγετε ἔκαστος εἰς τὰ ἴδια, δὲ Θεὸς μεθ' ὑμῶν.

· Αποχωρησάντων πάντων, μόνον δὲ Ισμαήλ-Πασᾶς ἔμεινε παρὰ τῷ Χουρσήτῃ κατὰ διαταγὴν του. *

— Βλέπεις; τῷ εἶπεν δὲ Σερασκέρης, βλέπεις μὲ τί κεφαλὰς ἔχομεν νὰ κάμωμεν; Αὔτοὶ εἶναι οἱ πιστοὶ Ηασάδες τοῦ Σουλτάνου! Ἐμπιστεύθητι εἰς αὐτοὺς ἀν ἀγαπᾶς μυστικὸν, νὰ τὸ διαλαλήσουν μετ' ὀλίγον. Ἔνόησες βέβαια τὸν σκοπὸν μου, διατί δὲν ἡθέλησα νὰ λάβωσι μέρος εἰς τὴν μάχην· διότι πρῶτον εἴμαι ἡναγκασμένος νὰ τοῖς ἀποκαλύψω ὅλον τὸ μυστήριον τῆς ἔξόδου τοῦ Ἀλῆ-Πασᾶ, καὶ δεύτερον, νὰ τοῖς ἀναγγείλω καὶ τὸ μέτρον, τὸ δποῖον θὰ λάβω. Στοιχηματίζω ὅτι μετ' ὀλίγων θὰ μάθῃ δὲ Αλῆ-Πασᾶς δὲπι εἴπομεν.

— Τόσον καλήτερα, ἀπεκρίθη δὲ Ισμαήλ-Πασᾶς· ἀς τὸν διατηρῶσιν εἰς τὴν τύρλωσίν του οἱ ἀνόητοι φίλοι του. Εἰπέ μοι ἐν τούτοις τί μέτρον θὰ λάβης;

— Ιδοὺ, ἀπεκρίθη δὲ Σερασκέρης, δὲ Όμέρο Βοιώνης ἐπιθυμεῖ νὰ διορισθῇ Πασᾶς Βερατίου, τὴν δὲ ἐπιθυμίαν του

ταύτην μ' ἔξεφρασε πολλάκις· διὸ καὶ γράψας εἰς Κων-
σταντινούπολιν, ἔλαβον τὸ φιρμάνιον τοῦ διορισμοῦ του.
'Ιδοὺ αὐτὸς, ἀνάγνως το—καὶ τὸ ἐνεχείρισεν εἰς αὐτὸν νὰ
τ' ἀναγνώσῃ.—"Αν ὁ Ὁμὴρ Βριώνης, ἔξηχολούθησε λέ-
γων, ἐκτελέσῃ ἐπιτυχῶς τὸ δόποῖον θέλω τῷ ἐμπιστευθῆ-
σχέδιον, αὔριον ἀμέσως τὸν ἐνδύω τὴν τήβεννον τοῦ
Πασᾶ.

— Τί σχέδιον; ἡρώτησεν δὲ Ἰσμαήλ-Πασᾶς.

— 'Ιδοὺ τί σχέδιον. Νὰ λάβῃ ὁ Ὁμὴρ-Βριώνης τὸ σύν-
θημα Τσικοῦρι, νὰ διατάξῃ τοὺς Ἀλβανούς του νὰ ὑπο-
χριθῶσιν ὅτι εἶναι οἱ Σουλιώται, καὶ νὰ προσβάλωσιν
ἀπροσδοκήτως τὸν Ἀλῆ-Πασᾶ ἔξελθόντα τοῦ Φρουρίου·
σὺ δὲ ἔχων ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν σου τὸ σῶμα τῶν Γκέγκιδων
νὰ ριφθῆς ἐπὶ τῶν δπισθίων του, ἐν τῷ βρασμῷ τῆς συμ-
πλοκῆς, ἐγὼ δὲ θέλω φροντίσει διὰ τὴν ἐπισφράγισιν τῆς
νίκης.

— Τὸ εὔχολώτερον πάντων· τοῦτο θεώρει ὡς τετελε-
σμένον· γινώσκεις καλῶς τὴν ἥν ἔξασκω ἐπὶ τοῦ Ὁμὴρ-
Βριώνη ἐπιβρόήν· ἡ ἀκριβής ἐκτέλεσις τοῦ σχεδίου εἶναι
ἔργον ἐμὸν, ἐπιφορτίζομαι πᾶσαν περὶ τούτου εὐθύνην.

— Προσοχὴ διὰ τὸν Θεὸν, εἶπεν ἐπὶ τέλους ὁ Σερα-
σκέρης πρὸς τὸν Ἰσμαήλ-Πασᾶ, λαβόντα τὴν ἀδειαν' ν'
ἀναχωρήσῃ· προσοχὴ μὴ ἀνακαλυφθῇ τὸ σχέδιόν μας,
διότι ἀν ἀνακαλυφθῇ, ματαιοῦνται τὰ πάντα. Δὲν ἀρκεῖ
ὅτι θὰ εἰδοποιηθῇ ἀμέσως ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐν
τῷ στρατοπέδῳ φίλοι του θὰ ἐνοήσωσιν ὅτι τοὺς ἀπα-
τῶμεν, καὶ τότε θέλομεν ἔχεις ἐπιβούλους ἀντὶ συστρα-
τιώτας καὶ συμβοηθούς.

Τὴν ἀπάντησιν τοῦ Ἰσμαήλ-Πασᾶ διέκοψε θόρυβος
γενόμενος ἔξωθεν τῆς σκηνῆς. Ο Σερασκέρης ἔκρουσε
τὰς παλάμας του, καὶ εἰς τῶν θυρωρῶν ἐνεφανίσθη.

— Τί τρέχει, 'Αχμέτ, τὸν ἡρώτησεν ὁ Σερασκέρης, τί θορυβεῖτε ἔξω;

— Ἐν ἀπόσπασμα στρατιωτῶν, ἀπεκρίθη ὁ θυρωρὸς, ἐφερε πέντε ἀπίστους δεσμίους, καὶ ὁ ἀρχηγὸς αὐτῶν ζῆτει νὰ παρουσιασθῇ μετ' αὐτῶν ἐνώπιον τῆς 'Ψυλότητός σου.

— Τί νὰ κάμη;

— Ποῖος ἡξεύρει· θέλει, φαίνεται, νὰ τοὺς ιδῆτε.

— 'Ας ἔλθῃ, εἶπεν ὁ Σερασκέρης.

'Ο παρουσιασθεὶς ἐφερε πλατεῖαν ἀναξυρίδα, σαρίκιον ἐξ ὁθονίου λευκοῦ εἰς τὴν κεφαλήν, μύστακα δασύτατον ὑπόξανθον, δφθαλμοὺς καστανοὺς μεγάλους, καὶ σῶμα μικρὸν μὲν, ἀλλ' εὔρωστον· ἔλθων δὲ ἐνώπιον τοῦ Πασᾶ τὸν προσεκύνησε μέχρις ἐδάφους.

— Πόθεν εἶσαι; τῷ εἶπεν ὁ Σερασκέρης.

— 'Απὸ τὴν 'Ασίαν, ἀπεκρίθη.

— 'Απὸ ποιὸν μέρος;

— 'Απὸ τὴν Πέργαμον.

— Καὶ οἱ στρατιῶται τοὺς ὅποίους φέρεις μαζί σου πόθεν εἶναι;

— 'Απὸ τὴν 'Ασίαν.

— 'Απὸ ποιὸν μέρος;

— Μὰ τὸν Θεὸν δὲν ἡξεύρω.

— 'Υπὸ ποιὸν 'Αρχηγόν;

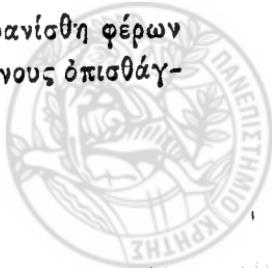
— Δὲν ἔχομεν 'Αρχηγόν· πρωτήτερα εἴμεθα μὲ τὸν Σιλίστρα-Πασᾶ, καὶ τώρα εἴμεθα μπασιμποζόνκιδες.

— Τί θέλετε ἀπὸ ἐμέ;

— Ηλθαμεν νὰ σοῦ δείξωμεν πέντε αἰχμαλώτους Γκιασούριδες δποῦ ἐπιάσαμεν εἰς τὸν πόλεμον.

— Πολὺ καλὰ, φέρε τους μέσα.

'Ο 'Ασιανὸς ἐξῆλθε, καὶ μετὰ μικρὸν ἐνεφανίσθη φέρων μεθ' ἑαυτοῦ τοὺς πέντε χριστιανοὺς δεδεμένους δπισθάγ-

κωνα μὲ σχοινίον τοσοῦτον σφικτὰ, ώστε τὸ στῆθός των προείχεν ὡς κέλεφος χελώνης.

— Εἰς ποίαν μάχην τοὺς συνελάβατε; ἦρώτησεν δὲ Σερασκέρης τὸν Ἀσιανὸν ἀποσπασματάρχην.

— 'Εκεὶ κάτω εἰς μίαν μάχην. Νὰ μὲ συγγωρήσῃς Πασᾶ Ἐρέντη, ἐγὼ εἶμαι Ἀσιανὸς, καὶ δὲν γνωρίζω τὰ μέρη ἐδῶ νὰ σ' εἰπῶ.

— Καὶ τὰ ὄπλα τῶν τί τὰ ἔκάματε;

— Μᾶς ἀπάντησεν ἐν ἀλλο σῶμα καὶ τοῦ τὰ ἐπωλήσαμεν.

— Αὗτοι οἱ ἀνθρωποι, ὑπέλαθεν δὲ Σερασκέρης, οὕτε ἀπὸ τὴν ἐνδυμασίαν, οὕτε ἀπὸ τὸ ὄφος των ὁμοιάζουσι πολεμιστάς.

— 'Ετοι φαίνονται οἱ Γκυαούριδες, ἀπεκρίθη ὁ Ἀσιανὸς μετὰ τόνου περιφρονητικοῦ. Εἶναι σκυλιὰ τὰ ὅποια φαίνονται ἥμερα, ἀλλὰ δάκνουσι φρικτά.

— Ισμαήλ-Πασᾶ, εἶπεν δὲ Σερασκέρης, ἀποτεινόμενος εἰς τὸν προκάτοχόν του, αὐτοὶ, φαίνεται, δὲν ἔννοοῦν τὴν γλῶσσάν μας, ἐφώτησέ τους ῥωμαΐκα, ποῦ τοὺς ἐπιασαν καὶ πῶς;

— Ωρὲ, πόθεν εἴσθε; ἦρώτησεν δὲ Ισμαήλ-Πασᾶς, διατάξας, νὰ πλησιάσῃ εἰς τῶν αἰχμαλώτων.

— Ἀπὸ τὴν Καστανιὰν, Πασᾶ μου, ἀπεκρίθη οὗτος.

— Καὶ ποῦ σᾶς ἐπιασαν;

— Διαβαίνοντες ἀπὸ τοὺς ἀγροὺς τοῦ χωρίου μας, μᾶς ἐπιασαν κάμυνοντας ζευγάρι, μᾶς ἐπήραν τὰ βώδια μας, καὶ ἐμᾶς μᾶς ἔδεσαν καὶ μᾶς ἐφεραν ἐδῶ, δέρνοντας καὶ σπρόχυνοντάς μας· εἰς μάτην τοὺς παρακαλούσαμεν νὰ μᾶς ἀφίκουν· ἐξ ἐναντίας ὅσον τοὺς ἐπαρακαλούσαμεν νὰ μᾶς ἀφίκουν, τόσον περισσότερον μᾶς ἐβαροῦσαν.

— Ο Ισμαήλ-Πασᾶς ἡρμήνευσεν εἰς τὸν Σερασκέρην τὴν ὁμιλίαν τῶν αἰχμαλώτων.

— Φίλε μου, εἶπεν δὲ Σερασκέρης, ἀποτεινόμενος σίς τὸν Ἀσιανὸν, ἀκούεις τί λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι οὗτοι; ἔκάματε λοιπὸν κακὰ νὰ τοὺς φέρετ’ ἐδώ.

— Ψεύδονται, ἔφεντημ, ψεύδονται, ἀπεκρίθη δὲ Ἀσιανὸς ἐν ἀγανακτήσει.

— Τοὺς βόας των τί τοὺς ἔκάματε;

— Σοὶ εἰπον, ἔφεντημ, ὅτι ψεύδονται· ἀν Θέλης νὰ τοὺς ἀπολύσῃς, ἀπόλυσέ τους, τότε καὶ τῆμεῖς οἱ στρατιῶται λαμβάνομεν ἄλλα μέτρα.

— Τί μέτρα; ἀπεκρίθη δὲ Σερασκέρης, παροξυνθεὶς εἰς ἀκρον ἀπὸ τὴν ἀπάντησιν τοῦ Ἀσιανοῦ· καὶ ἐγερθεὶς ἐπῆλησε πρὸς αὐτόν. Τί μέτρα; λέγε.

— Νὰ μὴ πιάνωμεν πλέον Γκιαούριδες.

— Νὰ τοὺς πιάνετε εἰς τὸν πόλεμον.

— Τότε πρέπει νὰ ἔχωμεν καὶ ἕνα Κατῆ μαζί μας νὰ τοὺς βάζῃ σφραγίδα εἰς τὸ μέτωπον.

— Ἀλλὰχ, Ἀλλὰχ, εἶπεν δὲ Σερασκέρης ἐν δρυγῇ· καὶ στραφεὶς, ἀντὶ νὰ καθίσῃ ἐδρίψθη ἐπὶ τῆς στρωμνῆς του.

— Ἐφέντημ, μὴν δργίζεσαι, ὑπέλαθεν δὲ Ἀσιανός. Ἐκάμαμεν τὸ χρέος μας νὰ σοῦ τοὺς φέρωμεν, καὶ ἐπιστεύαμεν ὅτι ἀντὶ νὰ δργίσθῃς, ήθελες μᾶς φιλοδωρήσεις αὐτὰ τὰ σκυλιὰ ἐσκότωσαν τόσους συντρόφους μας ἐκεί κάτω, καὶ τώρα ἔχομεν ἀνερωτήματα· εἶσαι κύριος, κάμε τους δὲ τι θέλης.

— Ἐπαρέ τους, καὶ σταθῆτε δλίγον ἔξωθεν τῆς σκηνῆς, ἔως οὖ νὰ κάμω τὴν προσευχήν μου, τῷ εἶπεν δὲ Σερασκέρης, διότι εἶναι μεσονύκτιον.

Ἀπογωρήσαντος τοῦ Ἀσιανοῦ, δὲ Σερασκέρης ἀποστραφεὶς πρὸς τὸν Ἰσμαήλ-Πασᾶ.

— Τί λέγεις; τὸν ἡρώτησε, πρέπει νὰ πιστεύσωμεν

πὸν Ἀσιανόν; ἐγὼ νομίζω δτὶς ὅσα μᾶς λέγει εἶναι παραμύθια.

— Χωρὶς ἀκριβεῖλίν, ἀπεκρίθη ὁ Ἰσμαήλ Πασᾶς.

— Καὶ μ' ὅλα ταῦτα, ἀν τοὺς ἀφίσωμεν, ὑπέλαβεν δὲ Σερασκέρης, θὰ ἔχωμεν γογγυσμούς.

— Καὶ ῥᾷδιουργίας, ἀπεκρίθη ὁ Ἰσμαήλ-Πασᾶς.

— Τότε λοιπὸν πρέπει νὰ τοὺς θυσιάσωμεν.

— Καὶ οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ νὰ φιλοδωρήσῃς καὶ τοὺς στρατιώτας· ἂν γὰρ ἡμαρτία νὰ δλιγοστεύσουν πέντε Γκιλανούριδες ἀπὸ τὸν κόσμον, τὴν ἀμαρτίαν αὕτην τὴν ἔχουσιν οἱ Ἀσιανοὶ στρατιῶται.

— Ἐγὼ δὲν λογαριάζω ἀμαρτίαν τὸν ἐξολοθρευμὸν τῶν ἀπίστων, συλλογίζομαι ὅμως δτὶς μανθάνοντές τοι οἱ χωρικοὶ θὰ σκορπίσουν εἰς τὰ ὅρη, καὶ θὰ στερηθῶμεν τροφάς.

— Τί νὰ γένη! ἀπὸ τὰ δύο κακὰ πρέπει νὰ ἐκλέξωμεν τὸ δλιγώτερον κακόν.

‘Ο Σερασκέρης ἔκρουσε τὰς παλάμας του, καὶ εἰς τῶν σωματοφυλάκων του εἰσῆλθεν.

— Εἰπὲ τὸν Ἀσιανὸν, τῷ εἴπε, νὰ φέρῃ τοὺς αἰχμαλώτους. Καὶ ὁ Ἀσιανὸς μετὰ μικρὸν ἐπαρουσιάσθη μετὰ τῶν αἰχμαλώτων, σύρων αὐτοὺς ὡς πρόσατα ἀπὸ τὸ ἄκρον τοῦ σχοινίου.

— Λάθε, τῷ εἴπεν δὲ Σερασκέρης, αὐτὸς τὸ δῶρον, διὰ τὸν ζῆλον καὶ τὴν ἀνδρίαν σου καὶ τῶν συντρόφων σου—καὶ τῷ ἐνεγείρισε βαλάντιον πλῆρες χρημάτων.— ‘Υμεῖς δὲ, κατηραμένοι ἀπὸ τὸν Θεόν, ἐπρόσθεσεν, ἀποταθείς πρὸς τοὺς χωρικοὺς διὰ τῆς ἐρμηνείας τοῦ Ἰσμαήλ-Πασᾶ, θέλετε τιμωρηθῆναι τὴν ἀπιστίαν σας πρὸς τὸν Σουλτάνον.

— Κάμιαγ ἀπιστίαν δὲν ἐκάμαμεν, ἀπεκρίθησαν οἱ

αἰχμάλωτοι ἀνθρώποι εἰρηνικοί, γεωργοί, ὡς ἡμεῖς, τί κακόν ἐπράξαμεν;

— Δέν ἡκούσατε, ὑπέλαθεν ὁ Σερασκέρης, δτι σᾶς ἡχμαλώτισαν εἰς τὸν πόλεμον; "Ανθρώποι ὡς ὑμεῖς ἀχάριστοι εἰς τὸ Δοθλέτι πρέπει ν' ἀποθάνετε δι' ἀγχόνης.

— Θὰ πάρης, Πασᾶ μου, εἰς τὸν λαιμόν σου καὶ ἡμᾶς καὶ τὰς οἰκογενείας μας, καὶ εἶναι κρῆμα ἀπὸ τὸν Θεόν.

— "Ἐν μόνον μέσον σᾶς μένει διὰ νὰ λυτρωθῆτε.

— Ποῖον; ἡρώτησαν προθύμως οἱ αἰχμάλωτοι.

— Ν' ἀρνηθῆτε τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ σας καὶ νὰ ἔλθητε εἰς τὴν ἀληθινὴν πίστιν, τὴν πίστιν τοῦ Προφήτου τοῦ Θεοῦ.

— Θεδς φυλάξοι! ἀπεκρίθησαν ἀπαντες ὡς ἐξ ἑνὸς στόματος, Θεδς φυλάξοι! ποτέ.

— Τότε θὰ σᾶς χρεμάσω αὔριον τὴν αὐγήν.

— Κάμε δ, τι ἀγαπᾶς.

— Καὶ δὲν λυπεῖσθε τὴν ζωὴν σας καὶ τὰς οἰκογενείας σας;

— "Οχι, διότι προκρίνομεν ν' ἀποθάνωμεν Χριστιανοί, τὰς δὲ οἰκογενείας μας θέλει βοηθήσει ὁ Θεός.

— Όμερ ἀνέκραξεν ὁ Σερασκέρης, ἔπαρε τοὺς ἀπίστους τούτους καὶ ρίψε τους εἰς τὴν φυλακήν.

Ἡ φυλακὴ ἦν παράρτημα τῶν ἵππων τοῦ Σερασκέρη, χρησιμεύουσα ὡς ἀχυρών, ἔχουσα δύο φεγγίτας πλησίον τῆς στέγης τοσοῦτον στενούς, ὥστε οὕτε κεφαλὴ δεκαετοῦς παιδὸς ἥδυνατο νὰ διέλθῃ ἐν αὐτῇ ἀπήγαγε καὶ ἔρριψε τοὺς δυστυχεῖς χωρικοὺς ὁ θυρωρὸς τοῦ Σερασκέρη. Όμερ, παραδόσας αὐτοὺς τῷ δειμοφύλακι, ὅστις, λύσας αὐτοὺς τοὺς ἔβαλεν εἰς τοὺς πόδας ἀλύσους, καὶ τοὺς ἔκλεισεν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ νήστεις καὶ ἀνευ φωτὸς καὶ ὄδατος. Αθλιοι ἡμεῖς, ἔλεγον, τί ἀδικία εἶναι αὐτῇ!

Οι ἀλητοίριοι Ἀσιανοὶ ἀφοῦ μᾶς ἥρπασαν τοὺς βέας μας, μᾶς ἐσυκοφάντησαν, καὶ μᾶς κατήντησαν εἰς τὴν ἀγχόνην· εἰς σὲ, Θεὲ, παραδίδομεν τὴν ψυχήν μας, καὶ εἰς τὴν πρόνοιάν σου ἀφιεροῦμεν τὰς πτωχάς μας οἰκογενείας· καὶ οὕτω παραδοθέντες εἰς τὴν προσευχὴν, διευκόλευον μετ' ἀλλήλων παρηγορούμενοι.

Μίαν ὥραν πρὸ τῆς ἡμέρας, ἀνὴρ τριακοντούτης, ἀναστήματος ὑψηλοῦ, ἐνδεδυμένος κατὰ τὸ Ἀσιατικὸν ἔθιμον, ἐπλησίασε μετὰ προφυλάξεως τὸν δεσμοφύλακα, ἀγρυπνοῦντα ἡδη πρὸ τῆς θύρας τοῦ δεσμωτηρίου.

— Φεήζη, τῷ εἶπε μὲ γνωρίζεις;

— Πῶς δὲν σὲ γνωρίζω. Δὲν εἴσαι δ Παπάζογλους, δ Γραμματεὺς τοῦ Σερασκέρη;

— Ναι, δλος, δλος.

— Καὶ τί θέλεις ἐδώ τοιαύτην ὥραν;

— Όμιλει σιγαλά. Σοῦ φέρω πεντακόσια γρόσια.

Καὶ ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ κόλπου του βαλάντιον, ἐμπειρέχον τὸ ρήθεν ποσόν, καὶ τὸ ἔθεσεν εἰς χεῖρας τοῦ δεσμοφύλακος.

— Τί μὲ τὸ δίδεις; ἡρώτησεν δ ὁ δεσμοφύλακς μετ' ἀπορίας. Τί νὰ τὸ κάμω;

— Εἶναι ίδικόν σου.

— Πῶς ίδικόν μου; ποῦ νὰ ἔχω ἐγὼ τόσα χρήματα.

— Εἶναι ίδικόν σου, σοῦ λέγω, σοῦ τὸ χαρίζω.

— Διατί;

— Διὰ νὰ μοῦ κάμης μίαν ὑπηρεσίαν.

— Ἄν περνᾷ ἀπὸ τὸ χέρι μου, μετὰ χαρᾶς.

— Ἀπερνᾷ ὅταν θέλησε.

— Σὰν τί ὑπηρεσίαν θέλεις;

— Ν' ἀφίκης τοὺς φυλακισμένους πέντε Χριστιανούς νὰ φύγουν.

— Καὶ ἔπειτα;

— Τί έπειτα; Θὰ εἰπῆς ὅτι ἔφυγαν.

— Επιθυμεῖς, φαίνεται, νὰ μὲ κρεμάσῃ ὁ Σερασκέρης.

Δὲν σοῦ κάμνει τίποτε, ἀχουσον· ἡ φυλακὴ εἶναι σαθρὰ, οἱ τοῖχοι ἀδύνατοι καὶ εὔκολώτατον νὰ τρυπηθῶσιν. Ἔγὼ σοῦ βοηθῶ ν' ἀνοίξωμεν μίαν τρύπαν εἰς τὸ ὅπισθεν μέρος ἀπ' ὅπου νὰ φαίνεται ὅτι ἔφυγαν· δταν δὲ ἐξημερώσῃ, νὰ εἰσέλθῃς εἰς τὴν φυλακὴν καὶ νὰ φωνάξῃς ὅτι ἔφυγαν οἱ αιχμάλωτοι, καὶ νὰ ζητῇς βοήθειαν.

— Αμμὴ τὰ σίδηρα, δὲν θὰ εἰποῦν πῶς ἡμπόρεσαν καὶ τὰ ἔβγαλαν;

— Μήν τσαι, Φεήη, ἀχμάχης. Τὰ σίδηρα τὰ ρίπτεις εἰς τὸ πηγάδι, καὶ προσποιεῖσαι ὅτι τὰ ἐπῆραν καὶ ἔφυγαν.

— Θὰ μὲ πάρης εἰς τὸν λαιμόν σου, Παπάζογλου!

— Μή σὲ μέλῃ, ἐγὼ σὲ ὑπερασπίζομαι.. Μὴ χάσῃς τὰ πεντακόσια γρόσια.

‘Ο Δεσμοφύλαξ ἐσκέφθη μικρὸν, εἴτα ἀς μὴ σοῦ χαλάσω τὸ χατῆρι, εἶπε, Παπάζογλου Τσορμπατσῆ, καὶ ἔξαγαγὼν ἐκ τοῦ κόλπου του τὸ κλείθρον τῆς φυλακῆς, ἥνεῳξε τὴν θύραν.

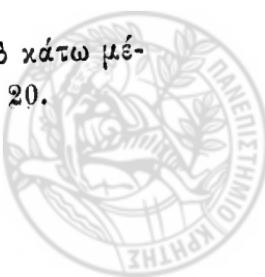
— Στάσου ν' ἀνάψω ἐνα φῶς, εἶπεν ὁ Δεσμοφύλαξ.

Καὶ ἀνάψας μικρὸν φανάριον, τὸ ἔθεσεν εἰς μίαν θυρίδα τῆς φυλακῆς, ἵνα μὴ φαίνηται ἔξωθεν ἡ λάμψις.

— Πρὶν ἀρχίσωμεν νὰ χαλῶμεν τὸν τοῖχον, εἶπεν ὁ Παπάζογλους, ἐλευθέρωσε ἀπὸ τὰ δεσμὰ τοὺς χωρικοὺς νὰ μᾶς βοηθήσουν.

Οἱ δυστυχεῖς χωρικοὶ ισταντο ἀλαζοί, θεωροῦντες μὲ θαυμασμὸν τὸν λύοντα τὰς ἀλύσους των δεσμοφύλακα καὶ τὸν γέον Παπάζογλουν.

— Γρήγορα, τρυπήσατε τὸν τοῖχον πρὸς τὸ κάτω μέ-

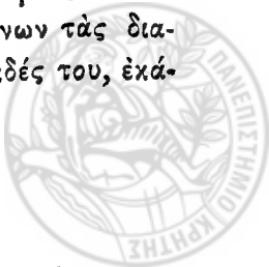
ρος, εἶπεν εἰς τοὺς χωρικοὺς ὁ ἀγαθὸς Παπάζογλους, ὡστε ἐν δλίγῳ χρόνῳ ἐγένετο ὅπῃ ἐπὶ τοῦ ἀσθενοῦς τοιχου ἕκανὴ νὰ διέλθωσιν ὁμοῦ δύο ἄνδρες.

— Φύγετε τώρα, φύγετε, ὑπέλαβεν ὁ Παπάζογλους εἰς τοὺς χωρικοὺς, ἀφοῦ τοῖς παρέδωκε τὸ σύνθημα τῆς νυκτὸς, ἵνα μὴ εὕρωσιν ἐν τῷ φεύγειν πρόσκομμα, καὶ σχίσετε τὴν γῆν, καὶ ἐμβῆτε· σὺ δὲ, φίλε μου Φεήζ, βίψε εἰς τὸ φρέαρ τὰς ἀλύσους, κλείσε τὴν φυλακὴν, καὶ κάθησαι ως καὶ πρότερον παρὰ τὴν θύραν. Υγίαινε, Φεήζ, τῷ εἶπεν, ἀφοῦ παρετήρησεν δτι οἱ χωρικοὶ ἐγένοντο ἄφαντοι πρὸς τὴν ὁδὸν τῆς Σαδοβίτσης· καὶ ἀνεχώρησε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Ο ΔΙΑΒΟΛΟΣ ΕΧΕΙ ΠΟΛΛΑ ΠΟΛΑΡΙΑ.

Ανήσυχος δὲ Ἀλῆ-Πασᾶς, ἔκοιμήθη πολλὰ δλίγον, καὶ ἤγέρθη πολλὰ πρωὶ καραδοκῶν μετ' ἐλπίδος καὶ φόβου τὸ ἀποτέλεσμα τῆς γενησομένης ἐξόδου. Φέρων τήβεννον (δουλαμά) πορφυρᾶν καὶ κίδαριν χρυσοκέντησον εἰς τὴν κεφαλὴν, ἔχων ξίφος δαμασκηνὸν πολύτιμον περὶ τὴν δσφύν αὐτοῦ, καὶ ζεῦγος χρυσῶν πιστολίων, καὶ κρατῶν τὸ πεφιλημένον αὐτοῦ ἐκ ξύλου ἀπλοῦ καὶ σιδήρου πυροβόλον του, περιήρχετο τὴν μεγάλην τοῦ Διβανίου αἴθουσαν, κατάφωτον οὖσαν, καὶ στίλθουσαν πανταχόθεν ἐκ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, καὶ ἐκ σκευῶν βαρυτίμων, ἀξίων νὰ κοσμήσωσι μόνον Ισχυρῶν καὶ πλουσίων. Ήγεμόνων αἴθουσας. Οἱ ἀρχηγὸς τῶν Τόσκιδων Σέλφο-Μοῦρτος ἴστατο εἰς τὸ πόδιον τῆς μεγάλης χλίμακος περιμένων τὰς διαταγάς του, οἱ δὲ τετρακόσιοι ἄνδρεῖοι Τόσκιδές του, ἐκά-

λυπτον τὴν πρὸ τοῦ Σεραγίου πλατεῖαν, φωτιζόμενην ὑπὸ πυρῶν πολλῶν. Μόλις ἤρξαντο ν' ἀκούωνται ἔξωθεν τοῦ φρουρίου πυροβολισμοὶ, καὶ ὁ Σελήνη· Βέης ἐνεφανίσθη ἐνώπιον τοῦ Ἀλῆ-Πασᾶ φαιδρὸς τὸ πρόσωπον, συλλογιζόμενος ὅτι ἐγτὸς δλίγου θέλει ἐκδικηθῆν τὸν δῆμιον τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ θείου του· προσκυνήσας δὲ αὐτὸν μέχρις ἐδάφους,—Βεζύρη μου, τῷ εἶπεν, δλος δ πρὸς τὴν ἔξοδον διορισθεὶς στρατὸς ἐξῆλθε καὶ ἔκλεισα τοῦ Φρουρίου τὴν θύραν.—Οἱ πυροβολισμοὶ ἤκούοντο συνεχέστεροι καὶ πλείονες, καὶ ἥδη ἤξαντο νὰ βροντῶσι τὰ κανονοστάσια πανταχόθεν.

— Καιρὸς νὰ ἐξέλθωμεν, εἶπεν ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς, καὶ καταβὰς τὴν κλιμακὰ τοῦ Σεραγίου, ἐστῇ εἰς τὸ πόδιον αὐτῆς· —Νὰ σᾶς ἴδω, ἀνδρεῖοι Τόσκιδες, ἐπρόσθεσεν ἀποταθεὶς πρὸς αὐτοὺς, παρατεταγμένους ὄντας εἰς δύο στίχους. Οἱ Τόσκιδες ἤλαλαξαν εἰς τὴν προτροπὴν τοῦ Ἀλῆ-Πασᾶ. Σὺ δὲ, καλέ μου Βέη, εἶπεν εἰς τὸν Σελήνη-Βέη, νὰ φυλάττῃς προσεκτικῶς τὴν θύραν μετὰ τῶν ἀγαπητῶν μου Ἀλβανῶν σου. Ἀλαλαγμὸς ἐκ μέρους τῶν διακοσίων θυρωρῶν ἔχαλυψε τὴν φωνὴν τοῦ Πασᾶ.

· Ή παράταξις ἔκινηθη, δ Σελήνη-Βέης προηγεῖτο ἵνα ἀνοίξῃ τὴν θύραν, ὁ δ' Ἀλῆ-Πασᾶς ἐβάδιζε πεζὸς ἐπὶ κεφαλῆς τῶν Τόσκιδων. Μόλις ἡ ἐμπροσθοφυλακὴ τῶν θυρωρῶν διῆλθε τὴν Ἰουδαϊκὴν συνοικίαν, καὶ κόρη νέα, προκύψασα ἐκ τοῦ παραθύρου τῆς οἰκίας τοῦ τραπεζίτου Ἀβραὰμ-Σακῆ, ἐκραύγασε στεντορείως. Ὁπίσω θεῖε, δπίσω, σ' ἐπρόδοσαν. Διακόσια πυροβόλα ἔξεχενώθησαν, καλύψαντα τὴν φωνὴν τῆς κόρης, αἱ σφαῖραι τῶν δποίων, αἱ μὲν συνεθλίθησαν ἐπὶ τῶν τοίχων τῶν οἰκιῶν, αἱ δὲ πολλοὶς τῶν Τόσκιδων ἐφόνευσαν. Ο Ἀλῆ-Πασᾶς οὖτος δλίγα βήματα ὅπισθεν τῶν προπορευομένων Τόσκιδων ἵνα μάθῃ τίς ὁ χραυγάζων, ἐσώθη ὅπισθεν αὐτῶν, δη λα-

Θών ἀπὸ τὴν τήβεννον ὁ Σέλφο-Μοῦρτος ἔσυρεν εἰς μίαν καμπὴν τῆς ὁδοῦ, καὶ ἐδρίφθη ἐπὶ τῶν θυρωρῶν, φευγόντων καὶ τουφεκιζομένων μέχρι τῆς θύρας τοῦ φρουρίου, ἣν ἐγκαταλιπόντες ἔδραμον ἔξω. Ἡ μάχη ἐγένετο πεισματώδης, ἀλλ’ οἱ θυρωροὶ ὑποχωρήσαντες, ἐτράπησαν πρὸς τὰ ἐρείπια τῆς πόλεως, ἀφοῦ ὁ ἀρχηγὸς αὐτῶν Σελήμ-Βένης ἔπεσε νεκρὸς ἐπὶ τῆς γεφύρας.

— Ἀλιτήριε Σελήμ, ἐλεγεν ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς φριάττων ὑπ’ ὅργης, ἐπικατάρατε δῷ, ἔχυσες τέλος πάντων τὸ φαρμάκι σου, τὸ δοποῖον τοσοῦτον καιρὸν ἔκρυπτες ὑπὸ τὴν ὑποχρισίαν, ἵνα εὔρης ἀρμοδίαν στιγμὴν νὰ τὸ ἔρασης ἐπάνω μου. Εἰπὲ εἰς τὸν Σέλφον νὰ κλείσῃ τὴν θύραν τοῦ φρουρίου καὶ νὰ μένῃ ἔκει πρὸς φύλαξίν της, εἴπεν εἰς ἵνα τῶν ἴσταμένων παρ’ αὐτῷ σωματοφυλάκων του, δεῖτις ἔδραμεν ἀμέσως ἵνα ἐκτελέσῃ τὴν διαταγὴν του. Κατέβα, Χατιτσὲ, κατέβα, ἐκραύγασεν, ἡ δὲ κόρη ἔφανη ἐπὶ τοῦ οὐδοῦ τῆς θύρας ὡς ἐωθινὸς ἄγγελος· ἐλθε, προσφιλές μου τέκνον, τῇ εἶπεν, ἐλθὲ μαζί μου· καὶ λαβὼν τὴν νέαν ἐκ τῆς χειρὸς ἐπορεύθη μετ’ αὐτῆς εἰς τὸ Σεράγιον.

Εἰσελθὼν ἐν τῷ γυναικωνίτῃ ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς, ἐκάθησε πλησίον του τὴν κόρην, καὶ ἀσπασθεὶς αὐτὴν εἰς τὸ μέτωπον. — Εἰπέ με τώρα, τὴν ἡρώτησε, πῶς ἥξευρες ὅτι ὁ Σελήμ μ’ ἐπρόδωσε, καὶ εἰς τί συνίστατο ἡ προδοσία του; — Ἡ κόρη τῷ διηγήθη ὅσα ἐγίνωσκεν ἀπὸ τὴν μετὰ τοῦ Ἀβραὰμ Σακῆ καὶ αὐτοῦ γενομένην συνδιάλεξιν.

— "Ω τὸν ἐπικατάρατον ὅψιν! εἶπεν ὁ Ἀλῆς τρέμων συγχρόνως ὑπὸ τρόμου καὶ ὑπ’ ὅργης, συλλογιζόμενος ἔτι χείρονα τούτων. Καὶ διατί δὲν μὲ τὸ εἶπες;

— Διότι ἐνδιέζεις ὅτι θὰ μετανοήσῃ.

— "Οχι, ἀλλὰ διότι τὸν ἡγάπας. Νομίζεις ὅτι δὲν τὰ

ἥξεύρω ; τὸ ἥξεύρω πρὸ πολλοῦ, ἀλλ' ἀδιαφοροῦσα, διότι δὲν ἐπίστευα ποτὲ δτὶ εἶναι προδότης.

·**Η** δυστυχῆς κόρη ἡρυθρίας, γενομένη καταπόρφυρος.

— 'Εγὼ σ' ἀγαπῶ, ὑπέλαβεν ὁ Πασᾶς. Διατί δὲν τὸ εἴπεις τοῦ πατρός σου ἡ τῆς μητρός σου;

— Διότι, διότι, ἀπεκρίθη ἡ κόρη τραυλίζουσα, δὲν μ' ἔχοψεν ἡ γνῶσις μου. Χθὲς τὸ βράδυ ἤθελα νὰ ἔλθω νὰ σοῦ τὸ εἴπω μὰ ἡ μητέρα μου δὲν ἤθέλησε νὰ μ' ἀφίξῃ νὰ ἔργω.

— Καὶ πῶς ἥξευρες ὅτι σήμερον ἤθελα νὰ ὑπάγω ἔξω νὰ πολεμήσω;

— Τὸ ἥκουσα ποῦ τὸ ἔλεγεν ὁ πατέρας μου εἰς τὴν μητέρα μου, καὶ ὅλην τὴν νύκτα δὲν ἔχοιμήθηκα διὰ νὰ ὑπάγω εἰς τὸ σπῆτι τοῦ Ἀβραὰμ Σαχῆ νὰ σοῦ φωνάξω νὰ μὴν ἔργης ἔξω.

— Καὶ ἀγαπᾶς ἀκόμη τὸν Σελήνη;

— 'Εγὼ ν' ἀγαπῶ ἕνα προδότην; δ Θεὸς νὰ φυλάξῃ τὸν χειρότερον κακὸν ἀπὸ τὴν προδοσίαν δὲν γίνεται.

— Εὔγε, εἰσαι μία καλὴ κόρη. 'Εγὼ θὰ σὲ ὑπαγδρεύσω μὲ ἔνα Πασᾶ.

— Εἴμαι μικρή ἀκόμη, θεῖε, καὶ δὲν θέλω ὑπανδρείαν.

Σὲ ζητοῦν, εἴπεν εἰς τὸν Ἀλῆ-Πασᾶ Θεραπαινίς εἰσελθοῦσα ἐν σπουδῇ. 'Ο Ἀλῆς ἔξηλθεν ἐσπευσμένως ἐκ τοῦ γυναικωνίτου, καὶ διευθύνθη εἰς τὸ Διβάνιον.

— Τί εἶναι; τί τρέχει; ἡρώτησε τεταραγμένος τοὺς προσελθόντας διαγγελεῖς του.

— 'Εφεραν πληγωμένον τὸν Ταηραμπάζην, ἀπεκρίθη εἰς τούτων.

— Καὶ ποῦ εἶναι;

— Εἰς τὸ δωμάτιον τῶν ὑπασπιστῶν.

Ο Αληγες ἔδραμεν ἀμέσως ἔκει.

— Ταηραμπάζ φίλε μου, τί ἔπαθες;

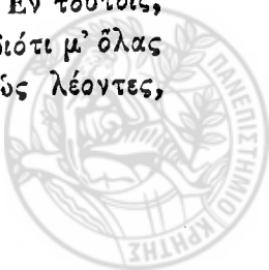
— Ἐπληγώθην, ἀπεκρίθη ὁ Ταηραμπάζης.

— Ποῦ;

— Εἰς τὸν μηρόν· ἡ πληγὴ δὲν εἶναι ἐπικίνδυνος, ἀλλὰ τὸ μέγα καχύν εἶναι ὅποῦ μᾶς εἴχον, φαίνεται, προδομένους.

— Τί λογῆς;

— Ἐπροχωρήσαμεν ἕως εἰς τὴν Λούτσαν, πολεμοῦντες, καὶ ἐκυριεύσαμεν τὸ κανονοστάσιον, ἐνῷ ἐφθάσαμεν δ' ἄνωθεν τῶν ὑψωμάτων τῆς Λούτσας διὰ νὰ προσβάλωμεν τὸ κανονοστάσιον τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ, αἴφνης, ἐν σῶμα λιχυρὸν ἔρχεται πρὸς ἡμᾶς καὶ τοποθετεῖται ἐπὶ κορυφῆς τοῦ ὑψώματος, φωνάζον Τσικούρι, καὶ ἥμετες τῷ ἀπεκρίθημεν Φλωρί, προχωροῦντες μὲ ἀδιαφορίαν ὡς πρὸς φίλους, διότι ἀκούσαμεν τὸ σύνθημα δὲν εἴχομεν ἀμφιθολίαν διτε εἶναι οἱ Σουλιῶται, ἀλλ' διταν τοὺς ἐπλησιάσαμεν καὶ ἤρχισαν νὰ μᾶς πυροβολοῦν ὡς βροχὴ, τότε ἀνέκατεύθημεν φωνάζοντες, «μᾶς ἐπρόδωκαν οἱ Σουλιῶται.» Ὁθεν δισθοπορήσαντες ὠχυρώθημεν εἰς τὰ καλύβια τῆς ἐπάνω Λούτσας. Μετ' ὀλίγον ὅμως ἐξήλθομεν ἀπὸ τὴν ἀπάτην, διότι εἰς τῶν ἡμετέρων συλληφθεὶς αἰχμάλωτος καὶ ἀποδράς ἦλθε πρὸς ἡμᾶς, καὶ ἐβεβαίωσεν διτε τὸ φέρον τὸ σύνθημα σῶμα ἡτον τὸ τοῦ Ὁμέρ Βριώνη, ἔχον ἐπὶ κεφαλῆς αὐτὸν τὸν ἴδιον. «Οταν δὲ μ' ἔφεραν μέσα, ἔμαθον διτε οἱ Σουλιῶται ἐμάχοντο εἰς τὴν Προσκύνησιν, ἀλλ' ἰδόντες διτε ἐπροδόθησαν καὶ αὐτοὶ, ἔκλιναν πρὸς τὸ Γαρδικάχι, καὶ ὑβρίζοντες τοὺς Τούρκους, τοὺς προκαλοῦν εἰς μάχην, οἵτινες δὲν τολμοῦν γὰ τοὺς πλησιάσωσιν. Ἐν τούτοις, Βεζύρη μου, σ' ἐνγάλαμεν ἀσπροπρόσωπον, διότι μ' ὀλας τὰς καθ' ἡμῶν προδοσίας, ἐπολεμήσαμεν ὡς λέοντες,

καὶ οἱ Δουδούμιδες, πιστεύω, μετενόησαν, ἐλθόντες νὰ μετριθῶσι μὲ ἡμᾶς.

— Μᾶς ἐπρόδωκαν, Ταγραμπάζ, μᾶς ἐπρόδωκαν.

— Ποῖος νομίζεις;

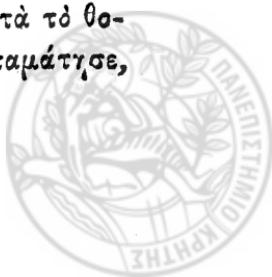
— Ο ἐπικατάρατος Σελήμ-Βέτες· καὶ τῷ διηγήθη τὰ πάντα.

— Καὶ τί ἔγεινεν;

— Ἐφονεύθη ἀπὸ τοὺς Τόσκιδες εἰς τὴν γέφυραν τοῦ φρουρίου.

— Κρῆμα, ἐπρεπε νὰ συλληφθῇ ζωντανὸς, διὰ ν' ἀποθάνῃ εἰς τὸ παλοῦχο.

— Ἐγώ, φίλε μου, πιστεύω ὅτι καὶ ἡ Ἐμινὲ μᾶς ἐπρόδιδεν ὁμοῦ μὲ τὸν κατηραμένον ἀνεψιόν της· αὐτὴ ἡ σκύλα μοῦ τὸν ἐσύστησε καὶ τὸν ἐπῆρα πλησίον μου. Τώρα νὰ ἰδῆς τί θὰ κάμω. Καὶ ἐξελθὼν ἀπὸ τὸ δωμάτιον τῶν ὑπασπιστῶν ως μαινόμενος, ἔδραμεν εἰς τὰ δώματα τῆς Ἐμινὲς, ἥν εὗρε καθημένην εἰς μίαν γωνίαν ἐνὸς ἀνακλίντρου, περιτυλιγμένην ἐντὸς μηλωτῆς. Ἡ ἀθλία χανούμη ἴδοῦσα αὐτὸν κάτωχρον, τὰ χεῖλη του καὶ τοὺς μυῶνας τοῦ προσώπου του εἰς σπασμῷσικὴν κίνησιν, καὶ τοὺς δρθαλμούς του σπινθηροβολοῦντας, ως τῆς ἐξηγριωμένης τίγρεως, ἐξέβαλε φωνὴν καὶ ἐλειποθύμησεν. — Ἐπεθύμουν νὰ οοῦ σπαράξω τὰ σπλάγχνα, πλάσμα ἀπαίσιον, γέννημα ἐχιδνῶν, ἀνέκραξεν ὁ τύραννος, ἀλλ εἰς πλήρη συναίσθησιν τοῦ λογικοῦ σου, ἵνα ἰδῆς τὸ ἀστράπτον ἔιφος μου διασχίζον τὰ στήθη σου! Καὶ ἔγειρας τὸν πόδα τῇ κατέφερε λάκτισμα εἰς τὰ στέρνα. — Ἀλλὰ τί βραδύνω; πρέπει, ἐπανέλαβε, ν' ἀποθάνῃς ἀπὸ τὸ ἔιφος μου, ως καὶ ὁ πατήρ σου, ἀπὸ αὐτὸ τοῦτο τὸ ἔιφος. Καὶ ὑψώσας αὐτὸ ἡτοιμάζετο νὰ τὴν φονεύσῃ· ἀλλ' εἰς τὸν βίαιον κρότον δστις ἥκουσθη κατὰ τὸ θερισθῶδες τῆς θύρας ἄνοιγμα, ἡ χείρ του ἐσταμάτησε,

καὶ τὸ βλέμμα του ἐτράρη πρὸς αὐτήν· συγχρόνως δὲ φωναὶ δεῖαι ἀντήχησαν εἰς τὰ δώματα τῆς Ἐμινὲς, καὶ ὡς ἀστραπὴ ἡ Χατιτσὲ, δραμοῦσα ἐρήθιφθη ἐπὶ τῆς λειποθυμημένης θείας της, καὶ ἔκάλυψε τὸ σῶμά της, κραυγάζουσα γοερῶς· κατόπιν δὲ εἰσῆλθε κατεσπευσμένως ἡ Βασιλικὴ μετὰ τῶν θεραπαινίδων της.

— Τί ζητεῖς νὰ κάμης, ἀπάνθρωπε; ἐκραύγασεν, ἀποταθεῖσα πρὸς τὸν Ἀλῆ Πασᾶ. Νερὸν καὶ ξύδι τρέξετε νὰ φέρετε, εἶπεν εἰς τὰς θεραπαινίδας της· εἴτα στραφεῖσα πρὸς τὸν Ἀλῆ, νὰ φύγω ἀπὸ κοντά σου, τῷ εἶπε, σὺ κατήντησες ἀνυπόφορος· νὰ φύγω, διότι δὲν ὑποφέρω· τί σ' ἔκαμεν ἡ σύζυγός σου; διατί ζητεῖς νὰ τὴν φονεύσῃς; δὲν φοβεῖσαι τὸν Θεόν!

— Αὐτὴ σὲ μισεῖ, σ' ἀποστρέφεται, σ' ἔχθρεύεται, Βασιλικὴ, ἀπεκρίθη ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς.

— Ἡ χανούμη ἔχει δίκαιον καὶ δίκαιον μέγα νὰ μ. ἔχθρεύεται, καὶ νὰ μὴ θέλῃ μήτε τ' ὅνομά μου ν' ἀκούσῃ, ἀλλ' ἐγὼ δὲν ἔχω κάνεινα δίκαιον νὰ τὴν μισῶ, ἐξ ἐναντίας τὴν ἀγαπῶ καὶ τὴν σέβομαι, καὶ πλησιάζασα πρὸς αὐτὴν ἔλαβε τὰς δύο της χειρας, τὰς ἔθεσεν ἐντὸς τῶν ἰδικῶν της καὶ τὰς ἐφίλει.

— Νὰ πηγαίνῃς εἰς τὸ δωμάτιόν σου, τῇ εἶπεν ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς, ἐδὼ δὲν ἔχεις δουλιγά.

— Εἰς τὸ ἔξις ἀπ' ἐδὼ δὲν ἀναχωρῶ, ἐκτὸς ἀν μὲ κλείσης ἔξω ἀπὸ τὸ φρούριον. Νομίζεις δτὶ δὲν μὲ τύπτει ἡ συνείδησίς μου, ἐνόσῳ στοχάζομαι δτὶ ἔξ αιτίας μου τὴν κατεφρόνησες; ἀλλὰ τί πταίω ἐγὼ ἡ ταλαιπωρος, τί ἡμποροῦσα νὰ κάμω εἰς τὴν βίαν;

— Ἡ Ἐμινὲ τριβομένη ὑπὸ τῶν θεραπαινίδων καθ' ὅλον τὸ σῶμα, ἥρξατο ν' ἀναλαμβάνῃ κατὰ μικρὸν τὰς αἰσθήσεις της· ἀνοίξασα δὲ τοὺς ὄφθαλμούς της καὶ ἴδουσα δτὶ περιεστοιχίετο ὑπὸ τῆς Χατιτσὲς, τῆς Βασιλικῆς καὶ

τῶν θεραπαινίδων της, συνήλθεν ὀλοτελῶς, ὁ δ' Ἀλῆ-Πασᾶς βραδέϊ βήματι ἀνεχώρησε, βλασφημῶν καὶ καταράμενος. Κρουνοὶ δακρύων ἔρρευσαν ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς Ἐμινὲς, καὶ στεναγμοὶ ἐξέβρασαν ἐκ τοῦ στήθους τῆς.

— Μὴ πάσχῃς, Χανούμη ἐξ αἰτίας μου; ἡρώτησεν ἡ Βασιλική.

— "Οχι, ὁχι, Βασιλικὴ εἰς τὸν βυθὸν τῆς λειποθυμίας μου ἤκουα τι ἐλεγεις εἰς τὸν θηριώδη Πασᾶ. Ἐχεις δίκαιον, Βασιλικὴ, τί πταιέις ἐσὺ δυστυχής χριστιανή; μήπως τὸ εἶχε διὰ τίποτε νὰ σὲ πνίξῃ καὶ σὲ εἰς τὴν λίμνην, ώς ἐπνιξε τὴν καῦμένην τὴν Κυρὰ Φροσύνην; ἀπ' ἐδῶ καὶ εἰς τὸ ἐξῆς θέλω σὲ θεωρεῖ ώς ἀδελφήν μου.

— Δὲν θέλω σὲ ἀφίσει πλέον, ἀπεκρίθη ἡ Βασιλική, προτιμῶ νὰ ριψθῶ ἀπὸ τὸ τεῖχος τοῦ φρουρίου εἰς τὴν λίμνην, παρὰ νὰ σ' ἀφίσω μοναχήν.

· Η Χατίτσα ἀποσπασθεῖσα ἀπὸ τὸν τράχηλον τῆς θείας τῆς, ἔδραμε καὶ ἐνηγκαλίσθη τὴν Βασιλικήν.

— Σ' ἀγαπῶ, ἔλεγε, Κυρὰ Βασιλικὴ, σ' ἀγαπῶ, διότι βλέπω ὅτι εἶσαι καλὴ, ὅτι ἀγαπᾶς τὴν θείτσαν μου, καὶ ἔτρεξες καὶ τὴν ἐβοήθησες.

— Διατί, παιδί μου, νὰ μὴ τὴν ἀγαπῶ; ἀπεκρίθη ἡ Βασιλική, ἡ Χανούμη ὑπέφερε πολλὰ, καὶ εἶναι ἀξία λύπης καὶ ἀγάπης.

— Νὰ μὴ φύγης ἀπ' ἐδῶ, μὴν ἔλθῃ καὶ τὴν σκοτώσῃ ὁ θεῖός μου· αὐτὸς ὁ θεῖος εἶναι τόσον κακός, ὥχ!

— Πιστὲ, κόρη μου, ποτὲ δὲν τὴν ἀφίνω, προτιμῶ νὰ σκοτώσῃ καλήτερα ἐμὲ ὁ θεῖός σου, νὰ σώσω τὰς ἀμαρτίας μου, παρὰ νὰ τὸν ἀφίσω νὰ βάλη χέρι εἰς τὴν Χανούμην.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Η ΥΠΟΧΩΡΗΣΙΣ.

‘Η φρουρὰ πολεμοῦσα καὶ ὑποχωροῦσα κατὰ μικρὸν, ἤρξατο νὰ εἰσέρχηται ἐν τῷ φρουρίῳ συνεπάγουσα καὶ τοὺς τραυματίας. Μαχομένη ἤρωικῶς καὶ προχωρήσασα ἔιρήρης μέχρι τῶν ἴσχυροτέρων ὀχυρωμάτων τοῦ Σουλτανικοῦ στρατοῦ ἐνέσπειρε τοσοῦτον τρόμον εἰς ἄπαν τὸ στρατόπεδον, ωστε τὰ κυριώτερα κανονοστάσια, τὰ τῶν Λιθαριτσῶν καὶ τῆς Λούτσης, ἐγκαταλειφθέντα ἔμειναν εἰς τὴν ἔξουσίαν της. Ἡ ἀπροσδόκητος ὅμως προδοσία, εἰς ἡν περιεπλέχθη, ἡ σύγχυσις ἡ ἐκ τῆς ἀπαγγελίας τοῦ συνθήματος προξενηθεῖσα, ἡ μίξις ἐχθρῶν ὡς φίλων, καὶ ἐν ἀκαρεῖ φανέντων ἐχθρῶν, ἐπροξένησαν ἀταξίαν, τὸ ἐπιφοβώτερον ἐν ταῖς μάχαις κακὸν καὶ ἐπικινδυνωδέστερον. Καὶ μολαταῦτα δις ἐπέπεσεν ἡ ἀτρόμητος αὕτη φρουρὰ κατὰ τῶν ἐν τῇ μικρᾷ παρὰ τῇ Περιβλέπτῳ πεδιάδι πεπηγμένων σκηνῶν, ωστε ὁ Σερασκέρης ἡγαγκάσθη ν' ἄρῃ ἐκεῖθεν τὴν σκηνὴν του καὶ νὰ τὴν ἐκκενώσῃ.

Οἱ ἀνδρεῖοι Σουλιώται, ἀφ' ἑτέρου, προχωρήσαντες πρὸς τοὺς ἀμπελῶνας καὶ τὴν Σαδοβίτσαν, κατέσφαξαν τοὺς ἔκει σταθμεύοντας στρατιώτας, ἀνέτρεψαν σκηνὰς, ἐκυρίευσαν ὄχτὼ προμαχῶνας, καὶ ἥθελον, βεβαίως ἐνωθῆ, μετὰ τῆς φρουρᾶς, ἐὰν καὶ οὗτοι ἐμπειπλεχθέντες αἴφνης ἐντὸς ἐχθρῶν νομιζομένων, ώς ἐκ τοῦ συνθήματος, φίλων, δὲν ἥθελον ἀναγκασθῆ νὰ κλίνωσι πρὸς τὸ Γαρδίκι (*), περιμένοντες ἔκει τὴν ἡμέραν, ἵνα ἀσφαλισθῶσιν

(*) Χωρίον κείμενον ἐπὶ τῆς κλιτύος μικροῦ βουνοῦ, πρὸς τὸ δυτικὸν τῶν Ἰωαννίνων μέρος, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὁποίουν ὑπάρ-

ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς προδοσίας. Ἡ ἡμέρα αὕτη
ἡθελεν εἰσθαι ἡμέρα θριάμβου διὰ τὸν Ἀλῆ-Πασᾶ. Ἐὰν
ἡ προδοσία δὲν ἔχορήγει εἰς τοὺς Τούρκους δλα τὰ μέσα
τοῦ γὰ ματαίωσωσι σχέδιον τοσοῦτον καλῶς ὠργανι-
σμένον, η πολιορκία, βεβαίως, ἐλύετο, δ δὲ Σουλτανικός
στρατός ἦθελε διασκορπισθῆ ἡτταμένος.

Εἰσελθοῦσα ἄπασα ἡ φρουρά ἐν τῷ φρουρίῳ, καὶ κα-
ταμετρηθεῖσα εὑρέθη ἐλλειπής κατὰ τριακοσίους, ὥστε
οἱ φονευθέντες καὶ πληγωθέντες ἦριθμοῦντο εἰς ἐννεα-
κοσίους.

— Τί ἔγεινεν ὁ Πασόμπεης; ἦρώτησεν ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς,
μετὰ τὴν καταμέτρησιν τοῦ στρατοῦ.

— Ὑπῆγεν εἰς τὴν οἰκίαν του, ἀπεκρίθη ὁ Ἅγος Βασ-
σιάρης.

— Πόσοι στοχάζεσαι, ώρε πύρθ μου, ὑπέλαθεν ὁ Πα-
σᾶς, νὰ ἔπεσαν ἐκ μέρους τῶν βασιλικῶν;

— Τετραπλάσιοι τῶν ἰδικῶν μας, ἀπεκρίθη ὁ Ἅγος
Βασσιάρης, διότι, μολονότι εἴμεθα προδομένοι, οἱ Σουλ-
τανικοὶ εὑρέθέντες ἀναμέσον δύο φωτῶν παρεζαλίσθησαν
καὶ δὲν ἤξευραν τί ἔκαμναν. Καὶ δμως ἀς δμολογήσωμεν
ὅτι ἀπετύχαμεν.

— Ἄς δμολογήσωμεν, εἶπεν ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς μετὰ πι-
κρίας, ὅτι ἐνικήθημεν· τίς κρατεῖ τώρα τὸν ἀχρείον Ἰ-
σμαήλ-Πασᾶ; Ἀμφὶ δ Ἀλέξης Νοῦτσος τί ἔγεινεν;

— Ἀμφιβολία δὲν ὑπάρχει ὅτι ἔμεινεν εἰς τὸ στρα-
τόπεδον τῶν Σουλιωτῶν, διότι δ ἔχθρὸς ἐκάλυψεν δλα τὰ
παρόχθια μέρη τῆς λίμνης.

χουσιν ἐρείπια κυκλώπεια ἀρχαίας ἀκροπόλεως, θίν, ἀγνοῶ πόθεν
ծνομάζει Ἐφύραν δ Πουκεβήλ, ἐν ᾧ ἡ Ἐφύρα κείται ἐπὶ τῆς χώρας
τῶν Θεσπρωτῶν περὰ τὸν Σελλιέντα ποταμὸν κατὰ τὸν Θου-
κυδίδην.

— Τοῦτο εἶναι ἐν ἄλλῳ δυστύχημα, ώρὲ πύρο μου, διότι ὁ Ἀλέξης μοῦ εἶναι πάντοτε ἀναγκαῖος. Ἐκαμα κακὰ νὰ τὸν στείλω ἔξω. ἐπρεπε γὰ στείλω κἀνένα ἄλλον.

— Μήν ἀπελπίζεσαι, Βεζύρη μου, ἵσως εὑρῃ τὸν τρόπον νὰ ἔλθῃ.

— Τοῦτο μοῦ φαίνεται δύσκολον.

— Αἱ ὑπάγωμεν ἡμεῖς νὰ τὸν εὑρωμεν.

— Τί λογῆς;

— Νὰ δόσωμεν φωτιὰν εἰς τὴν πυριτοθήκην ν' ἀνατρέψωμεν τὸ φρούριον, καὶ νὰ ἔξελθωμεν εἰς τὸν Δρῖσκον· πλοῖα ἔχομεν ἀρχετὰ νὰ μᾶς μεταφέρωσι, καὶ ἀρχετὰ εἴμεθα νὰ πολεμήσωμεν τοὺς Δουδούμιδες.

— Αμμὴ τοὺς Ἀλβανούς; αὐτοὺς τοὺς διαβόλους;

— Αὐτοὶ, πιστεύω, θὰ ἐνωθοῦν μαζὴ μας.

— Μὲ τὸ πιστεύω, ώρὲ πύρο μου, δὲν τελειώνει· δταν ἀποφασίσωμεν νὰ ἔνγωμεν, πρέπει νὰ ἡμεθα βέβαιοι. Θὰ μᾶς βοηθήσουν ἄρα γε οἱ Ἑλληνες;

— Τί λέγεις, Βεζύρη μου, οἱ Ἑλληνες; αὐτοὶ ἔκαυσαν εἰς τὸ Μεσολόγγι τὰ τσαμιά μας καὶ τὰ ἐμαγάρισαν.

— Ἀληθινά;

— Τώρα θὰ τὰ μάθης ἀπὸ τὸν ἀποσταλμένον σου εἰς τὸν Μαυροχορδάτον, ὅστις τὰ εἶδε μὲ τὰ μάτια του καὶ τὰ διηγεῖται εἰς ὅλους· δὲν εἶναι δλίγαι στιγμαὶ ὅπου ηλθεν ἀπὸ Δουραμάνι μὲ ἐν πλοιάριον καὶ ἐτομάζεται νὰ παρουσιασθῇ, διότι εἶναι βουτιμένος εἰς τὴν λάσπην, διάβας ἀπὸ τοὺς βάλτους τοῦ Μπαρχμαδίου.

· Ο Ἀλῆ-Πασᾶς ἔμεινεν ἐμβρόντητος, ἀχούσας τὴν ἀγγελίαν ταύτην, διότι ἔκρινεν ἀδύνατον πλέον νὰ πεισθεῖς Τουρκαλβανούς νὰ συμπολεμήσωσι μετὰ τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν Τούρκων.

— Δὲν σὲ εἶπα, Βεζύρη μου, ύπελαθεν δ' Ἀγος Βασιάρης, καὶ ἐν ἀστεῖον.

— Τί πρᾶγμα;

— Τὸ σῶμα τοῦ Τανραμπάζη ἔξεπάστρεψε τοὺς ἵππωνας τοῦ Σερασκέρη.

— Τί λογῆς;

— Ἐν τῷ βρασμῷ τῆς μάχης, ἐν ἀπόσπασμα τοῦ εἰρημένου σώματος ἐβρίφθη εἰς τὰ ἵπποστάσια, ἐφόνευσε τοὺς φύλακας καὶ τοὺς ἵπποκόμους, καὶ ἥρπασε τοὺς ἵππους ὅλους τοῦ Σερασκέρη καὶ τοὺς ἔφερεν εἰς τὸ φρούριον· αὐτοὶ οἱ διαβόλοι εἶναι, φαίνεται, πλούσιοι, διότι οἱ στρατιῶται εὗρον ἐπάνω εἰς ἓνα μίαν σακκοῦλαν μὲν πεντακόσια γρόσια· εἰς τὴν συμπλοχὴν τῶν ἵπποστασίων ἐπληγώθη καὶ ὁ Τανραμπάζης.

— Ο εὐλογημένος, εἶπεν δ' Ἀλῆ-Πασᾶς, πῶς ἀγαπᾷ τὰ πλιάτσικα! Καὶ ποῦ εἶναι οἱ ἵπποι;

— Κάτω εἰς τοὺς ἀχυρῶνας, ἀπεκρίθη ὁ Ἀγος Βασιάρης.

— Νὰ δείξωμεν, ὡρὲ πύρο μου, γενναιότητα· νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς τὸν Σερασκέρην τοὺς ἵππους του.

— Τοῦτο δὲν εἶναι τόσον εὔχολον· οἱ Ἀλβανοὶ εὔχολώτερον δίδουσι τὴν ζωήν των, παρὰ ν' ἀποδόσωσι τὰ πλιάτσικά των. Ἀν κινήσωμεν αὐτὴν τὴν χορδὴν, θὰ ἔχωμεν βάσανα ἀνοικονόμητα.

— Ήως λοιπὸν νὰ κάμωμεν;

— Νὰ λείψωμεν ἀπὸ τὸν σκοπὸν τοῦτον.

— Ἄλλ' ἔγὼ ηθελα νὰ δείξω εἰς τὸν Σερασκέρην γενναιότητα.

— Τότε ἀγόρασέ τα καὶ στείλε τα.

— Καὶ τι ἄρα γε θὰ ζητήσουν;

— Αὐτοὶ ζητοῦν πολλά· ἔγὼ ἐξήτησα νὰ μοῦ πωλήσουν

ἔνα ἵππον, καὶ μ' ἐζήτεσαν μὲ τὴν σκευήν του εἶχοσι χιλιάδας γρόσια.

— Ωρὲ τί λέες, πύρο μου; αὐτοὶ τὸ ἔξεπάτωσαν.

— Αξίζουν δύμας καὶ περισσότερα.

— Καὶ ποὺς θὰ τοὺς δώκη κοντὰ ἔνα μιλλιοῦν;

— Διὰ τοῦτο σὲ εἶπα, Βεζύρη μου, νὰ λείψῃς.

— Οχι, ἐγὼ θὰ τοὺς πάρω, ὡρὲ πύρο μου, καὶ θὰ τοὺς δόκω τὸ φιλοδώρημά τους, κ' ἐγὼ ἔχω μεριδικόν.

— Ακούεις τουφεκισμούς; εἰπε διακόψας τὸ προκείμενον δ' Ἀγος Βασσιάρης, ποῦ ἄρα γε νὰ ἔναι;

— Ναι, ἀκούω, ἀπεκρίθη ὁ Πασᾶς, στήσας τὸ οὖς αὐτοῦ πρὸς τὸν ἥχον τῶν πυροβολισμῶν.

— Υπάγω νὰ ίδω ποῦ γίνονται, μπέλαβεν δ' Ἀγος.

— Ας υπάγωμεν μαζὶ, εἶπεν ὁ Πασᾶς, εἰς τὸν ἥλιακὸν ἐπάνω ἔκειθεν ἡμποροῦμεν νὰ τοὺς ίδωμεν, πάρε καὶ τὸ τελεσκόπιον.

Αναβάντες εἰς τὸν ἥλιακὸν τοῦ Σαραγίου, παρετήρησαν ὅτι οἱ πυροβολισμοὶ ἐγένοντο εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ βουνοῦ, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄποιου κεῖται τὸ χωρίον Σαδούπιτσα, δύμώνυμον μιᾶς πηγῆς, ρευσόσης ὅπισθεν τῶν δριζόντων τὴν κοιλάδα τῆς Ἑλλωπίας βουνῶν, ην καλύπτει ἡ λίμνη τῶν Ιωαννίνων καὶ αἱ παρόχθιοι αὐτῆς γαῖαι. Οἱ βουνοὶ οὗτοι ἐπιμηκυνόμενοι εἰς ἴκανην διάστασιν, σχηματίζουσι μετὰ τῶν ἀπέναντι αὐτῶν μεσημβρινῶν, ἐν τῷ μέσῳ, ἐτέραν ἐπιμήκη κοιλάδα, πρὸς δυτικομεσημβρίαν τῆς πόλεως, ἔχουσαν ἀτραπὸν, ἄγουσαν πρὸς τοὺς Δραμισσούς, τὴν ἀρχαίαν τῶν Μητρόπολιν Ηασσαρῶνα, καὶ ἔκειθεν πρὸς τὸ Σούλιον.

— Τήραξε, ὡρὲ πύρο μου, τήραξε, εἰπεν δ' Ἀλῆ-Πασᾶς τῷ Ἀγῷ Βασσιάρη, ἀφοῦ ἴκανὴν ὡραν παρετήρησεν ἐν μεγίστῃ σιγῇ, καὶ τῷ ἐνεχείρησε τὸ τηλεσκόπιον· τηρᾶς; εἴναι οἱ Σουλιώται πολεμοῦντες τοὺς Τούρκους. Γιὰ ἡ

στημαία μὲ τὸν σταυρόν. Χαράμι νὰ σᾶς γίνῃ Δουδούμιδες! Γιὰ τὴρα, ὡρὲ πύρο μου, πῶς τοὺς ἀναποδογυρίζουν οἱ Σουλιώται! Ντὲ, ὡρὲ παληκάρια! ἀν εἶχα δέκα χιλιάδες ώστὲν αὐτοὺς, μὰ τὴν πίστι μου, τοὺς κατέστρεφα ὅλους εἰς μίαν ὥραν. Ἐντροπή τους, ὡρὲ Ἀγο, μήτε νὰ τοὺς πλησιάσουν δὲν κοτοῦν Ἀῖντε, ὡρὲ ξεφτέρια μου, Ἀῖντε!

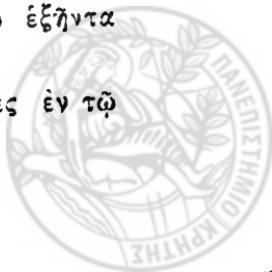
— Βεζύρη μου, τῷ ἀπεκρίθη ὁ Ἀγος, καὶ πῶς τὸ λέγεις τοῦτο; οἱ Ἀλβανοὶ δὲν εἶναι παληκάρια, μόνον θέλεις μὲ τοὺς Σουλιώτας νὰ πολεμήσῃς τοὺς Τούρκους;

— Ωσὰν μικρό παιδί κουβεντιάζεις, ὡρὲ πύρο μου. Ἀγο ἔγὼ εἴμαι Ἀλβανὸς ὁ ἴδιος. Πῶς ἡμπορῶ λοιπὸν νὰ καταφρονήσω τοὺς Ἀλβανούς; ἡμπορῶ ν' ἀρνηθῶ ὅτι δὲν εἶναι παληκάρια; Νὰ ἐπαινούμεθα ὅμως μονάχοι μας εἴν' ἐντροπή ὁ κόσμος ὅλος τὸ ξεύρει ὅτι εἴμεθα ἀνδρεῖοι, ἀλλ' ἡμεῖς δὲν πρέπει νὰ καυχῶμεθα ὅπως αἱ γυναικες καυχῶνται διὰ τὴν εὐμορφιά των. Εἰπα ἀν εἶχα δέκα χιλιάδας ὡς τοὺς Σουλιώτας παληκάρια, καὶ ἐννοοῦσα ἐνωμένους καὶ τοὺς ἀνδρείους Ἀρβανίτας μου. Μή μ' ἀδειχᾶς, ὡρὲ πύρο μου. Δὲν εἶχα δίκαιον νὰ τὸ εἰπῶ; οἱ περισσότεροι Ἀρβανίτες μ' ἀφηκαν, καὶ αὐτοὶ μᾶς πολεμοῦν ἀν αὐτοὶ δὲν μᾶς ἐπολεμοῦσαν, τί ημποροῦσαν νὰ μᾶς κάμουν οἱ Δουδούμιδες;

Μετὰ τὴν ἀπάντησιν ταύτην ὁ Ἀλῆ·Πασᾶς ἐσκυθρώπασεν ἀναστενάξας ἐκ βάθους καρδίας· ὁ δὲ Ἀγος Βασιάρης ἐσίγησε μήτην ἔχων τί νὰ τῷ ἀντιτάξῃ.

— Ἐχώνευσαν δπίσω ἀπὸ τὴν φάγιν, ὑπέλαβεν ὁ Ἀλῆ·Πασᾶς, οἱ δὲ Τούρκοι ἐπιστρέφουν εἰς τὸ στρατόπεδόν τους· ἐντροπή τους, ὡρὲ πύρο μου, ἐντροπή τους, μίαν φούκταν παληκάρια νὰ φοβηθῇ παραπάνω ἀπὸ ἔξηντα χιλιάδες στράτευμα.

Καταβάντες ἀπὸ τὸν ἥλιακὸν καὶ εἰσεῖθόντες ἐν τῷ

πρασίνω δωματίω, ό μὲν Ἀγος Βασσιάρης, λαβών τὴν ἄδειαν ἀνεχώρησεν, δ' δ' Ἀλῆ-Πασᾶς ἀπέστειλεν ἵνα τῶν διαγγελέων του νὰ προσκαλέσῃ τὸν τοποτηρητὴν τοῦ Τα-ηραμπάζη, Μουσταφᾶ-Βένην Αὐλῶνα, οἵτις ἐνεφανίσθη παραχρῆμα.

— Καλῶς ήλθες, ώρε πύρο μου, σήμερον ἔκάματε πολ-λèς παληχαρίες, ἔμαθα ποῦ ἔκάματε πλιάταικα καὶ τ' ἄλογα τοῦ Σερασκέρη.

— Ναι, Βεζύρη μου, ἀπεκρίθη ὁ Μουσταφᾶ-Αὐλῶ-νας, δὲν ξέρεις ὅμως τί σκοτωμὸς ἔγεινεν εἰς τοὺς σταύλους.

— Τὸ ἔμαθα, ώρε πύρο μου· διὰ τοῦτο κ' ἐγὼ σ' ἔ-χραξα νὰ φιλοδωρήσω τὰ παληχάρια. Μέτρησέ του, ώρε Μαρίνογλου, εἴπεν ἀποταθεὶς πρὸς τὸν ἐπίτηδες προσκλη-θέντα Κωνσταντῖνον Μαρίνου ταμίαν του, πενήντα χιλιά-δες γρόσα.

— Εύχαριστῷ, ἀπεκρίθη ὁ Μουσταφᾶ-Βένης.

— Νὰ μοῦ φέρετε ἐδῶ, ώρε Μπέη, τὰ ἄλογα, αὐτὰ δὲν χρειάζονται· τὰ παληχάρια.

— Βεζύρη μου, ἀπεκρίθη ὁ Μουσταφᾶ-Βένης ἐν ἀκρα-συστολῇ, προβλέπων τὴν καταιγίδα, ἢτις ἔμελλε νὰ ἔχρα-γῇ μεταξὺ τοῦ Πασᾶ καὶ τῶν στρατιωτῶν ὡς ἐκ τῆς φιλαργυρίας τοῦ πρώτου καὶ τῆς φιλοχρηματίας τῶν δευτέρων, ἐγὼ δὲν εἶμαι ἀρμόδιος νὰ ἐκτελέσω τὴν προσ-ταγήν σου.

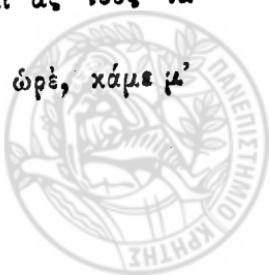
— Ἀμμὴ ποῖος εἶναι, ώρε πύρο μου, ὁ ἀρμόδιος;

— Ο Ταηραμπάζης, Βεζύρη μου.

— Αὐτὸς εἶναι πληγωμένος.

— Ας τοὺς χράξῃ ὁ Μαρίνογλους καὶ ας τοὺς τὰ μοιράσῃ.

— Ωρὲ πύρο μου, μὴ μὲ στεναχωρᾶς, ώρὲ, κάμε μ' ἐσὺ τὴ δουλιά ποὺ σοῦ λέγω.

— Λένι ήμπορῶ, Βεζύρη μου.

— Ηῶς, ὡρὲ, είναι τίποτε; τοὺς σκιάζεσσι;

— Τοὺς σκιάζομαι. *Αν τοὺς εἰπῶ δτι ὁ Πασᾶς μ' ζδωχε πενήντα χιλιάδες γρόσια νὰ τοὺς δώχω, διὰ νὰ τῷ δώχουν τὰ ἄλογα, δὲν ήξενόρω πῶς θὰ γλυτώσω ἀπὸ τὰ χέρια τους.

— Ντὲ, ὡρὲ, είσαι σκιάζάρης.

— Δὲν είμαι σκιάζάρης, Βεζύρη μου, ἀλλὰ προθλέπω δτι δὲν θὰ κατορθώσω τίποτε, καὶ ἐξ ἐναντίσ εἶμπορῶ νὰ πάθω.

— Πάνε, ἐσὺ ωρὲ Μαρῖνο, εἴπεν ὁ Πασᾶς ἐν ἀκρατήτῳ θυμῷ, βίψας κατὰ γῆς τὸ τσιμπούκιόν του, τοῦ δποίου τὸ πολύτιμον παραστόμιον συνετρίψθη πάνε ωρὲ σὺ, δός τους τὰ γρόσα καὶ φέρε μου τ' ἄλογα· οἱ Ἀλβανοὶ δὲν ἔχουν ὅρεξιν νὰ μὲ οπακούουν πλέον.

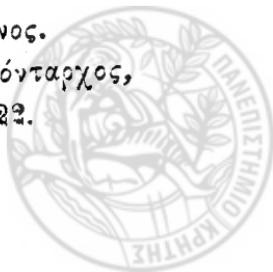
— Μὴ στείλης τὸν Κύρ Κωνσταντῆ, ὑπέλαβεν δ Μουσταφᾶ-Βέης, διότι δὲν θὰ τὸν ἀκούσουν· οἱ Ἀλβανοὶ οπακούουν, δταν δὲν τοὺς ζητῇ τις νὰ τοὺς ἀφαιρέσῃ τὰ πλιάτσικά τους.

— Κόπιασε 'ς τὸ καλὸ, Μουσταφᾶ-Βέη, τῷ εἴπεν ὁ Πασᾶς παροξυνθεὶς ἔτι μᾶλλον· Πάνε, ωρὲ Μαρῖνο, νὰ κάμης τὴν παραγγολή μου, προσέθεσεν ἐπιταχτικῶς.

'Ο Μουσταφᾶ-Βέης καὶ δ Κωνστατίνος Μαρίνου ἔξηλθον. Μετὰ μικρὸν ἥχουναθη θόρυβος πρὸς τὸ μέρος τῶν Ἀχυρώνων· αἱ προτάσεις τοῦ Μαρίνου ἀπερρίφθησαν ἐν ἀγανακτήσει· οἱ στρατιῶται ἀθρόοι ἐκραύγαζον, ἐγδύγυζον, ἡπείλουν, καὶ ώς νὰ ἐπρόκητο νὰ γείνη ἔφοδός τις κατὰ τῶν ἴπποστασίων, συνεκεντρώθησαν ἀπαντες πρὸ αὐτῶν.

— Ακούσατε, ἀκούσατε, ἐκραύγαζεν ὁ Μαρῖνος.

— Ηήγαινε, φίλε μου, τῷ εἴπεν εἰς ἐκατόνταρχος,

πήγαινε, διὰ τὸ καλὸν ὅποῦ σοῦ θέλω καὶ δόξαζε τὸν Θεὸν ὅποῦ γυρίζεις δύσισι ἀκέριος.

— Καὶ τί σᾶς πταίω ἐγώ; ἀπεκρίθη ὁ Μαρίνογλους.

— "Ισλα ἵσλα αὐτὸ σὲ γλυτώγει· ἀν ἥρχετο κάνενας 'Αλβανὸς τὸν ἐσκοτόναμεν.

— Στάσου, εἶπεν εἰς τῶν στρατιωτῶν εἰς τὸν Μαρίνον, στραφέντα ν' ἀναχωρήσῃ. Στάσου· αὐτὰ τὰ χρήματα εἶναι τὸ φιλοδώρημα τοῦ Πασᾶ, φέρε τα ἑδώ.

— Δὲν ἡμπορῶ νὰ τὰ δώκω, εἶπεν ὁ Μαρίνος· ἔχω ἐντολὴν νὰ σᾶς δώκω καὶ νὰ μοῦ δώκετε τοὺς ἵππους· ἀφοῦ λοιπὸν δὲν μὲ δίδετε τοὺς ἵππους δὲν ἡμπορῶ νὰ σᾶς τὰ δώκω.

— Δὲν τὰ δίδεις; εἶπον συγχρόνως πολλοὶ κραυγάζοντες, δὲν τὰ δίδεις; Βλέπεις αὐτὴν τὴν μουριάν; καὶ τῷ ἔδειξαν τὴν πρὸ τῶν ἵπποστασίων μωρέαν, ἡς γυμνοὶ κλάδοι ὑπερέβαινον τὰς στέγας των, εἰς αὐτὴν θὰ σὲ κρεμάσωμεν.

— 'Εντροπή σᾶς, ἐκραύγασεν ἔρχόμενος ἐσπευσμένος ὁ Πασόμπεης, καὶ παρακολουθούμενος ὑφ' ἐνὸς λόχου· ἐντροπή σᾶς! Τί φοβερίζετε, ὡρὲ τὸν Μαρίνον, τὸν ὅποιον αὐτὸς ὁ ἔδιος Βεζύρης καὶ ὅλοι οἱ Μπέϊδες ἀγαποῦν καὶ τιμοῦν; τί ἔχετε νὰ κάμετε μ' αὐτόν; αὐτὸς εἶναι, ὡρὲ, ἀποστελάτορας.

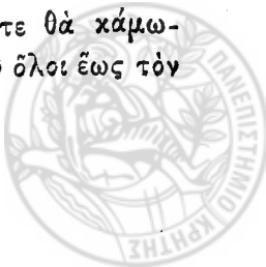
— Καὶ ἡμεῖς τὸν ἀγαποῦμεν, ἐκραύγασαν οἱ στρατιῶται, πλὴν ἦλθε νὰ μᾶς πάρῃ τὰ ἄλογα.

— Ήως νὰ σᾶς τὰ πάρῃ, ὡρὲ, ἦλθε νὰ τοῦ τὰ δώκετε, καθὼς ἐπροστάχθη.

— Δὲν τὰ δίδομεν, ἐκραύγασαν ἄπαντες ἐν μιᾷ φωνῇ.

— Δὲν τὰ δίδετε; στοχασθῆτε ὅμως καλά.

— Τί; θὰ μεταχειρισθῆτε τὴν βίαν; τότε θὰ κάμωμεν στάκτην τὸ φρούριον καὶ θ' ἀποθάνωμεν ὅλοι ἕως τὸν ὑστερον.

— Τί θὰ τὰ κάμετε ώρὲ σεῖς τ' ἀλογα; ἐδὼ μέσα τὶ σᾶς χρειάζονται;

— Τὰ πέρνομεν καὶ φεύγομεν.

— Ἐπὸ ποῦ θὰ φύγετε;

— Τὰ δπλα σας ἔτοιμάσατε, ἔκραύγασεν ὁ Δερβίσης τοῦ σώματος τοῦ Ταηραμπάζη.—Ἐκ τῶν στρατιωτῶν ὅσοι δὲν ἦσαν ωπλισμένοι, δραμόντες ἐντὸς τοῦ στρατῶνος ωπλίσθησαν, δ δὲ Πασόμπεης παραλαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ τὸν Κωνσταντῖνον Μαρίνον, ἐγένετο ἄφαντος, καὶ δραμὼν ἀνήγγειλε τῷ Πασᾶ τὰ ἐν τοῖς ἵπποστασίοις συμβάντα.

Οἱ στρατιῶται, ἥγουμένου τοῦ Δερβίση, ἥλθον εἰς τὴν πρὸ τῆς πύλης τῆς Ἀχροπόλεως πλατεῖαν, θορυβοῦντες, οἱ δὲ θυρωροὶ ἔκλεισαν τὴν θύραν, εἰδοποιήσαντες τὸν Ἀλῆ-Πασᾶ, συνδιαλεγόμενον ἔτι μετὰ τοῦ Πασόμπεη.

— Ιδοὺ τί ἔκαμες μὲ τ' ἀλογά σου, τῷ εἶπεν ὁ Πασόμπεης, ιδοὺ μία στάσις ἐν τοιαύτῃ περιστάσει, ὅτε ἔχομεν ἀνάγκην συμπνοίας.

— Τρέξε, ιδὲ τί εἶναι, ἀπεκρίθη ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς· αὐτὸι δαίμονες θέλουν τουφέκισμα καθὼς οἱ Γαρδικῶται.

— Γιὰ εἰπέ με, ἔχασες τὸν νοῦν σου; ἀπεκρίθη ὁ Πασόμπεης, ποῖος θὰ τοὺς τουφεκίσῃ; καὶ ἀφεὶς αὐτὸν μόνον, ἔδραμεν εἰς τὰς ἐπάλξεις τῆς Ἀχροπόλεως, καὶ προκύψας παρετήρησεν ὅτι ὅλον τὸ σῶμα τοῦ Ταηραμπάζη, ἐξαιρουμένων ὀλίγων μεινάντων εἰς τὰ ἵπποστασία πρὸς φύλαξιν τῶν ἵππων, ἔκάλυπτε τὴν πλατεῖαν.

— Τί θέλετε, ώρὲ σύντροφοι; ἐφώναξεν ὁ πασόμπεης.

— Νὰ μᾶς ἀνοίξετε τὴν θύραν τῆς λίμνης, ἀπεκρίθησαν, νὰ φύγωμεν.

— Καὶ ποῦ θὰ ὑπάγετε;

— Οπου θέλομεν, ἔκραύγασαν.

— Διατί, ώρε παιδιά κάμνετε τοιουτοτρόπως;

— Διότι, ἀφοῦ πηγαίνομεν καὶ σκοτονόμεθα διὰ τὸν Βεζύρη, ζῆτει, νὰ μᾶς πάρῃ καὶ τὰ πλιάτσικά μας.

— Καὶ τι σᾶς χρησιμεύουν τ' ἄλογα; ὅταν ἔβγετ' ἔξω ημπορεῖ καὶ νὰ τὰ χάσετε.

— Δὲν τὰ χάνομεν, ἀπεκρίθη μὲ τρομερὰν φωνὴν ὁ Δερβίσης, ὑψώσας ἀπειλητικῶς τὴν χεῖρα.

— Εἰν' ἐντροπή σας ν' ἀφήκετε τὸν Βεζύρη καὶ νὰ φύγετε, ἀπεκρίθη ὁ Πασόμπεης· Ἀλβανοί, τὰ παλαχάρια δὲν ἀφίνουν ποτέ τὸν ἀργηγόν των ἐν ὦρᾳ μάλιστα χρείμω, ἐντροπή σας, ώρε μπούρα!

Οἱ στρατιῶται ἐσίγων.

— Πάρετε τὴν ἀξίαν τῶν ἵππων, ἔξηκολούθει λέγων ὁ Πασόμπεης, βάλλετε τὴν καλήτερα εἰς τὸ κεμέρι σας, παρὰ νὰ κινδυνεύσητε τ' ἄλογά σας, καὶ νὰ πάρετε μαζῆσας καὶ τὴν ἐντροπὴν τῆς λειποταξίας· ὁ κόσμος θὰ εἰπῇ ὅτι ἐφοβηθήκατε κ' ἐφύγατε.

— Σεῖς γυρεύετε νὰ μᾶς τὰ πάρετε, ἀπεκρίθη ὁ Δερβίσης.

— Τίς τὸ λέγει, ώρε Δερβίση; πῶς νὰ σᾶς τὰ πάρωμεν ώρε; θὰ τὰ πληρώσωμεν.

Τὴν ὁμιλίαν τοῦ Πασόμπεη διεδέχθη σιγὴ βαθεῖα· τέσσαρες στρατιῶται ἔφερον ἐπὶ ξυλοκραββάτου κάτωχρον ὑπὸ τῆς πληγῆς τὸν Ταηραμπάζην, καὶ ἐσταμάτησαν ἐν τῷ μέσῳ τῆς πλατείας.

— Καλήτερα τὸ βόλι τοῦ ἔχθροῦ νὰ μὲ βαροῦσεν εἰς τὴν καρδίαν, εἴπεν ὁ Ταηραμπάζης μετὰ φωνῆς ἀγωνίῶντος, παρὰ δόποῦ βλέπω τοὺς συντρόφους μού νὰ σηκώσουν κεφάλι κατὰ τοῦ Υψηλοτάτου Βεζύρη μας· ὦ ἐντροπή! καὶ ἐγείρας τὴν κεφαλὴν καὶ ιέών τον Πασόμπεην ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων,

— Τί προσταγήν ἔχεις, Μπέη, ἀπὸ τὸν Βεζύρην; τὸν
ἡρώτησε.

— Νὰ τοὺς δώκω χίλια πουγγία γρόσια, ἀπεκρίθη δ
Πασόμπεης.

— Τώρα ναι, τώρα ναι, ἐκραύγασαν ἀθρόοι οἱ στρα-
τιῶται· τώρα ποῖος ἀντιλέγει; ἀλλὰ ποῖος θὰ μᾶς τὰ
δώκη;

— Ἐγὼ, ἀπεκρίθη δ Ταγραμπάζης· Μπέη, εἶπεν ἀ-
ποταθεὶς πρὸς τὸν Πασόμπεην, σὺ θὰ τὰ μετρήσῃς εἰς
ἔμε, καὶ ἐγὼ εἰς τοὺς στρατιώτας.

Μετὰ μίαν ὥραν τὰ χρήματα ἐμετρήθησαν ἐν ἄκρᾳ
δυσαρεσκείᾳ τοῦ Ἀλῆ-Πασᾶ, οἱ ἵπποι παρεδόθησαν
εἰς αὐτὸν, καὶ οἱ στρατιῶται ἀπῆλθον εἰς τὰ καταλύ-
ματά των.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Η ΚΑΙΜΕΙΑ NIKH.

· Ή ἐν τῷ Ὀθωμανικῷ στρατοπέδῳ ἀταξία, ἣν ἢ μάχη
τῆς αὐγῆς ἐπροξένησε, διήρκεσε μέχρις ἑτεράς. Εἰς
διάφορα μέρη ἡνοίγοντο λάκκοι πρὸς ταφὴν τῶν νεκρῶν,
καὶ τραυματίαι μετεφέροντο εἰς τὰς ἐν τῇ Περιβλέπτῳ
ἀποθήκας τῶν τροφίμων καὶ ἐν αὐτῷ τῷ Ναῷ· σκηναὶ
ἐπανορθοῦντο, καὶ τὰ κανονοστάσια ἀνηγείροντο ἐκ νέου
διαφθαρέντα.—· Αχόμη μία τοιαύτη μάχη ἔλεγεν δ Σερα-
σκέρης, ἡ μᾶλλον μία νίκη εἰσέτι ὁμοία τῆς σημερινῆς,
μᾶς καταστρέφει ἐλοτελῶς. Βεβαίως, ἐψιθύριζε λέγων,
ἐὰν τὸ μυστήριον τῆς ἐξόδου τῆς φρουρᾶς δὲν μ' ἀπεκαλύ-
πτετο, ὅποια ἥθελεν εἶσθαι ἡ τύχη τοῦ Ὀθωμανικοῦ στρα-
τοῦ;—· Εγερθεὶς δύο ώρας μετά τὸ μεσονύκτιον, γῆστις

σόλην τὴν ἡμέραν, καὶ ἐν τῷ στρατοπέδῳ περιερχόμενος
ἴνα ἐπιθλέπῃ πανταχοῦ καὶ χορηγῇ τὴν δέουσαν βοή-
θειαν· στερούμενος καταλύματος, διότι οἱ σωματοφύ-
λακές του ἡναγκάσθησαν νὰ ἀρωσι τὴν σκηνήν του, καὶ
νὰ τὴν ἀσφαλίσωσι μετὰ τῶν ἐν αὐτῇ σκευῶν ἐν τῷ κανο-
νοστασίῳ τοῦ Προφήτου Ἡλίου, εἶχεν ἀνάγκην ἀναπαύ-
σεως. Δὲν ἥδυνατο ὅμως νὰ ἡσυχάσῃ ἐν πλήρει ἀπορίᾳ
ῶν περὶ τῆς ἀτελῶς ἐκτελεσθείσης ὑποσχέσεως τοῦ Σε-
λήμ-Βέη. Τί ἔγεινεν, ἐσυλλογίζετο, ὁ νέος οὗτος; τί
ἔγεινεν ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς; ἔξηλθε δὲν ἔξηλθε; πῶς ἡ θύρα
τοῦ φρουρίου ἔμεινεν ἀνοικτὴ καὶ εἰσῆλθεν ἡ ἡτηθεῖσα
φρουρά; τοῦτο δὲν ἥδυνατο νὰ κατανοήσῃ.

— Ιεραήμ, εἰπεν εἰς τὸν ἑτοιμάζοντα τὴν κλίνην του
Θαλαμηπόλον του, κράξε τὸν Ἰσμαήλ-Πασᾶ.

— Ἐχετε ἀνάγκην ἀναπαύσεως, Ὅψηλότατε, ἀπε-
κρίθη ὁ Θαλαμηπόλος.

— Ναι, ἀληθῶς ἔχω ἀνάγκην ἀναπαύσεως ὑπέλαθεν
ὅ Σερασκέρης, ἀλλὰ δὲν θὰ δυνηθῶ νὰ κοιμηθῶ, ἐν δσῳ
διατελῶ ὑπὸ ἀνήσυχίαν πνεύματος· ὑπαγε, ὑπαγε, εἰπε
τὸν Ἰσμαήλ-Πασᾶ νὰ ἔλθῃ ἐδώ.

• • • • • • • • • • • • • • •
— Ο ἀνήσυχος ἑλληνότουρχος πρώην Ἰσμαήλ Πασό-
μπεης, καὶ νῦν Ἰσμαήλ-Πασᾶς καταγόμενος ἐξ ἑλληνι-
κῆς, εὐπατρίδων οίκογενείας τῶν Γκουμαίων, τουρκι-
σάσης κατ' ἀνάγκην τῷ 1568, περιήρχετο τὸ στρα-
τόπεδον κατ' ἔκείνην τὴν ὥραν, συλλέγων πληροφορίας,
ῶστε μόλις μετὰ δύο ὥρας ἀπαντηθεὶς ὑπὸ τοῦ θαλα-
μηπόλου Ιεραήμ, προσῆλθεν εἰς τὸν Σερασκέρην.

— Τί ἔγεινες, φίλε μου, τί ἔγεινες; ποῦ ἦσουν; τῷ
εἶπεν ὁ Σερασκέρης μετὰ φωνῆς ἐμφανούσης σχέσιν καὶ
ἄκρων οἰκειότητα.

— Τί νὰ γείγω! κατεγινόμην νὰ μάθω μερικὰ πράγ-

ματα, ἀπεκρίθη ὁ Ἰσμαήλ-Πασᾶς, τὰ δποῖα μὲ ἔχουν εἰς ἀπορίαν.

— Ωσὰν τί;

— Δεὶς ἡδυνάμην νὰ ἐννοήσω διατί δὲν ἐφάνη ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς, ὃςτις ἔμελλε νὰ ἔξελθῃ μετὰ τῆς φρουρᾶς, καὶ πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸ φρούριον· ὁ Σελήμ-Βέης μᾶς ὑπεσχέθη νὰ κλείσῃ ἔξω καὶ αὐτὸν καὶ τὴν φρουράν.

— Καὶ τί ἔμαθες;

— Ο δυστυχῆς Σελήμ-Βέης εύρεθη σκοτωμένος εἰς τὴν γέφυραν τοῦ φρουρίου.

— Τί λέγεις;

— Ναι, ἀληθῶς.

— Φαίνεται ὅτι τὸν ἐπρόδωκεν ὁ Ἐβραῖος.

— Όχι.

— Ἀλλὰ τίς; λέγε, μὴ μὲ ἀνησυχῆς περισσότερον.

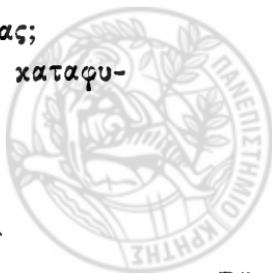
— Η ἀνεψιὰ τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ, ἡ θυγάτηρ τοῦ Πασόμ-πεη.

— Καὶ πόθεν ἔμαθε τὸ σχέδιον;

— Τὶς ἤξεύρει; τοῦτο μόνον ἔμαθον ὅτι ἐνῷ ἔξήρχετο ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς, προπορευομένου τοῦ Σελήμ-Βέη μετὰ διακοσίων θυρωρῶν, καὶ ἀκολουθοῦντος αὐτὸν μετὰ τῶν Τόσκιδων τοῦ Σέλφο-Μούρτου, ἡ κόρη προβᾶσα ἐκ τοῦ παραθύρου ἐφώναξεν, ὀπίσω, ὀπίσω θεῖε, διότι σ' ἐπρόδοσαν· τότε ὁ Σελήμ-Βέης διέταξε τοὺς θυρωρούς του καὶ ἔξεκνώσαν τὰ πυροβόλα των κατὰ τοῦ Ἀλῆ-Πασᾶ καὶ τῶν Τόσκιδων, οὗτος δὲ διωκόμενος ὑπ' αὐτῶν ἔξω τοῦ φρουρίου καὶ μαχόμενος μετὰ τῶν θυρωρῶν, ἐφονεύθη ἐπὶ τῆς γεφύρας.

— Πόθεν ἔλαβες ὅλας αὐτὰς τὰς πληροφορίας;

— Απὸ τοὺς λυτρωθέντας θυρωρούς, οἷαὶ καταφυγόντας εἰς τὸ στρατόπεδον.

— Ἀναμφιβόλως, εἶπεν ὁ Σερασκέρης, ὁ κατηγαμένος Ἐβραῖος τῇ εἰπε τὸ μυστικὸν, διότι κἀνεὶς ἄλλος δὲν τὸ ἥξευρε.

— Κρῆμα 'ς τὸν νέον! προσέθεσε σκυθρωπάσας. Καὶ ὁ νεκρός του τί ἔγεινε;

— Τὸν παρέλαθον οἱ ἐν τῷ φρουρίῳ καὶ τὸν ἐκρέμασαν ἀπὸ τὰς ἐπάλξεις ἀνωθεν τῆς θύρας.

— Ο θεοκατάρατος Ἀλῆς καὶ αὐτὸν τὸν νεκρόν του ἔθελησε νὰ ἔχδικηθῇ, ἀφοῦ ἔξωλόθρευσεν δῆμον του τὴν γενεάν. Ἀλλ' αὐτὸς τί ἔγεινε; ίσως ἐφονεύθη ἀπὸ τὰ πυροβόλα τῶν φυλάκων τῆς θύρας.

— Αὐτὸς δ διάδολος ζῇ, Υψηλότατε, ζῇ· τὴν πρωΐαν τὸν εἶδεν ἡ φρουρὰ τοῦ κανονοστασίου τοῦ Ηροφήτου Ἑλιοῦ ἐπὶ τοῦ Σεραγίου του, θεωροῦντα μὲ τὸ τελεσκόπιον τὴν γενομένην εἰς Σαδοβίτσαν μάχην μετὰ τῶν Σουλιωτῶν.

— "Ω τὸν κατάρατον! εἶπεν ὁ Σερασκέρης ἐν ἀγανακτήσει.

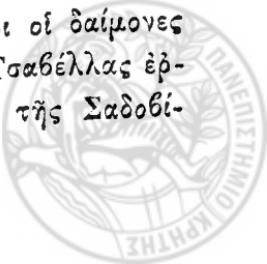
— Ἐμαθες, Υψηλότατε, καὶ τὸ ἄλλο;

— Τί;

— Όποιοῦ ἥρπασαν τοὺς ἵππους σου καὶ τοὺς ἔφεραν εἰς τὸ φρούριον;

— Ναὶ τὸ ἔμαθα, μὲ τὸ εἶπεν δ Κιαχαγιάμπετης· ἐσκότωσαν ὅλους τοὺς ἵπποκόμους καὶ τοὺς φρουροὺς τῶν ἵπποστασίων, καὶ ἐπῆραν μαζῇ τους καὶ τοὺς πέντε φυλακισμένους χριστιανούς. Γιὰ εἰπέ με, σὲ παρακαλῶ, ἐξηκολούθησε λέγων ὁ Σερασκέρης· ἐπληροφορήθης καλῶς πόσοι ἔπεσαν ἀπὸ τοὺς ἴδικούς μας εἰς τὴν μάχην;

— Πλέον τῶν δικτὸν χιλιάδων πληγωμένων καὶ φονευμένων, ἀπεκοίθη δ Ἰσμαήλ-Πασᾶς. Ἐκεῖνοι οἱ δαιμόνες οἱ Σουλιώται ἔκαμαν πολλὴν θραῦσιν. Ο Τσαβέλλας ἐρίφθη ως μανιώδης εἰς τὰ χαρακώματα τῆς Σαδοβί-

τσας, ἔσφαξεν, ἀνέτρεψε σκηνὰς, καὶ ἀναποδογύρισεν
ὅλας τὰ κάτωθεν τοῦ βουνοῦ καγονοστοιχίας. Οἱ Δράκοι
ῆλθε μέχρι τοῦ θηριοτροφείου, κατασφάζων καὶ κατα-
στρέφων, δὲ Δαγγλῆς εἶχε προβῆ μέχρι τῶν δυτικῶν
ὑψωμάτων τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ, ὡστε μετεχειρίσθη
καὶ λίθους κατὰ τῶν ἐν τοῖς ὁχυρώμασι στρατιωτῶν . . .

— "Ω τοὺς δαίμονας! εἶπεν ὁ Σερασκέρης, δράξας
τὴν γενιάδα του.

— Καὶ ἐὰν δὲν ἐγνωρίζαμεν τὸ σχέδιον, ἐπανέλαβεν
ό Ισμαήλ-Πασᾶς, μὰ τὸν Προφήτην! δὲν ἤξεύρω τί ἦ-
θέλαμεν πάθει.

— Μᾶς κατέστρεφαν, ἀπεκρίθη σοθαρῶς ὁ Σερασκέ-
ρης. Συλλογίσου, φίλε μου, μὲ ποίους θὰ πολεμῶμεν εἰς
τὸ ἔδης.

— Τὸ βλέπω.

— Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ τελειώσωμεν μὲ τὸν Ἀλῆ.

— Βεβαίως.

— Καὶ πρέπει νὰ μεταχειρισθῶμεν ὅλα τὰ μέσα.

— Ἀναντιρρήτως.

— Ἡξεύρεις τί θὰ κάμω;

— Τί!

— Θὰ σ' ἔξορίσω.

— Νὰ μ' ἔξορίσῃς;

— Ναι.

— Διατί;

— Διάτι οὕτω μὲ συμφέρει. Θὰ ὑποκριθῶ ὅτι ἔλαβα
διαταγὴν τοῦ Σουλτάνου νὰ σὲ στείλω εἰς τὴν Κύπρον,
καὶ ὅτι σ' ἔξορίζω ἔκει. Θὰ σὲ στείλω ὄμως διὰ Λαρίσ-
σης, ὅπου θὰ χρονοτριβήσῃς μέχρι τῆς ἀγοίξεως, ἐωσοῦ
δῆθεν νὰ εῦρω κατάλληλον εὔχαιραν.

— Εγγοῶ τὸν σκοπόν σου... "Ἄσ ὑποστῶ καὶ τὴν θυ-

σίαν ταύτην, ἀπεκρίθη δὲ Ἰσμαήλ-Πασᾶς, χάριν τοῦ πολυχρονημένου Πατισσάχ !

— Ἐν τούτοις ἐτοιμάσου, διότι αὔριον θὰ σὲ στεῖλω.

— Ὁρισμός σου, Υψηλότατε. Ἐπιθυμῶ δμως νὰ γράψης εἰς τὸ Διοθλέτι περὶ τῆς προθυμίας μου καὶ εὐπειθεῖας, ἣν ἔδειξα, εἰς τὸ νὰ ὑπηρετήσω τὴν Α. Μ. τὸν Σουλτάνον.

— Περὶ τούτου μὴν ἀμφιβάλλῃς.

Αἱ δύο ἀλώπεκες ἀσπασθεῖσαι ἀλλήλας, ἀπεχωρίσθησαν, ἵνα ἀγαπαυθῶσιν ἐκ τοῦ πανημέρου ἀγῶνος.

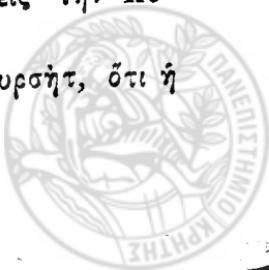
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

ΤΟ ΔΕΛΕΑΡ.

Τὴν ἐπιοῦσαν ἀπὸ πρωίας ἔκοινολογήθη καθ' ἄπαν τὸ στρατόπεδον ὅτι δὲ Ἰσμαήλ-Πασᾶς ἔξορίζεται εἰς τὴν Κύπρον κατὰ διαταγὴν τοῦ Σουλτάνου, καὶ ὅτι μετὰ μικρὸν ἀποπέμπεται εἰς Λάρισσαν. Οἱ φίλοι τοῦ Ἀλή-Πασᾶ ἐσκίρτησαν ὑπὸ χαρᾶς, μηδόλως ἀμφιβάλλοντες ὅτι μετ' οὐ πολὺ ἔρχεται καὶ τὸ τῆς ἀμνηστίας διάταγμα. Ὅθεν δὲ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον συνηθροίσθησαν εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Σερασκέρη, λόγῳ ἵνα τὸν ἐπισκεφθῶσι, κυρίως δμως ἵνα μάθωσι παρ' αὐτοῦ τὴν αἰτίαν τῆς ἔξορίας.

Ο Σερασκέρης τοὺς ὑπεδεξιώθη περιχαρῶς, καὶ μετὰ τὰς εἰθισμένας παρὰ τοῖς Ὀθωμανοῖς φιλοφροσύνας, τοῖς ἀνήγγειλεν ὅτι ἔλαβεν ἀπὸ τὴν Α. Μ. τὸν Σουλτάνον διαταγὴν, ἵνα ἔξορίσῃ τὸν Ἰσμαήλ-Πασᾶ εἰς τὴν Κύπρον.

— Ηιστεύω, ὑπέλαβεν δὲ πανοῦργος Χουρσήτ, ὅτι ἡ

ἀγγελία αὐτη σᾶς ἐλύπησεν, ἐν ᾧ γάρ φαιδρότης τοῦ προσώπου των ἐμαρτύρει τὸ ἐναντίον.

— Ήμεῖς δέ φείλομεν ὑπακοὴν ἀπεριόριστον, ἀπεκρίθη ὁ Λουμπούτ-Πασᾶς, εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ Σουλτάνου.

— Ἐγὼ ἐλυπήθην, ὑπέλαβεν δὲ Σερασκέρης, διότι τὸ διάταγμα ἐμφαίνει δυσμένειαν. Φοβοῦμαι δὲ πολὺ μὴ πάθῃ καὶ ὁ φίλος μας Ἰσμαῆλ-Πασᾶς ὅτι ἔπαθεν δὲ Χαλέτ Ἐφέντης, ἐξορισθεὶς εἰς Ἰκόνιον καὶ ἀποχεφαλισθεὶς ἔχει, διότι καὶ αὐτὸς παρεκίνησε τὸν Σουλτάνον νὰ κινήσῃ στρατὸν κατὰ τοῦ Ἀλῆ-Πασᾶ. Τοῦτα λέγων ὁ Χουρσήτ, ἔθεωρει μὲν δῆμα ἀτενὲς τοὺς πτωχοὺς τούτους τῷ πνεύματι Πασάδες, οἵτινες ἥκουον τοὺς μύθους του ὡς χρησμοὺς Πυθίας, ἐνῷ δὲ Χουρσήτ ἐγίνωσκε καλῶς ὅτι ὁ Χαλέτ ἐγένετο θῦμα τῆς φιλίας τοῦ Ἡγεμόνος Μιχαῆλ Σούτσου, δὲν καὶ μετὰ τὴν ἐν Μολδαβίᾳ ἐπανάστασιν ἐπειρᾶτο νὰ προστατεύῃ ὡς ἀθῶν, ἀφοῦ δὲ Σουλτάνος εἶχεν ἥδη εἰς χειράς του ἄπασαν τὴν μετὰ τοῦ Σινάν-Πασᾶ τοῦ Ρουχτσουκίου ἀλληλογραφίαν του (*).

— Ισως, δὲ μὴ γένοιτο! πάθη καὶ αὐτὸς τὸ ἴδιον, ἀπεκρίθη ὁ Δράμαλης. Καὶ ποῦ εἶναι, ἡρώτησε συγχρόνως, δὲ ἀτυχῆς οὗτος φίλος μας;

— Απὸ πρωίας τὸν ἔστειλα, ἀπεκρίθη ὁ Σερασκέρης.

— Κρῖμα νὰ μὴ τὸν ἰδῶμεν! εἶπεν δὲ Τσαρχατσῆ-Πασᾶς, κόπτων λέξιν πρὸς λέξιν τὴν φράσειν.

— Αγθρωπὸν εἰς δυσμένειαν περιελθόντα, ἀπεκρίθη μὲν φος ἀδιάφορον ὁ Σερασκέρης, τί νὰ τὸν ἰδῆτε; Τώρα ἔχω μεγάλας ἐλπίδας.

(*) Ἐν τῷ μυθιστορήματι Ο ΧΑΛΕΤ ΕΦΕΝΤΗΣ διερ θέλομεν δημοσιεύσει προσεχῶς, εὑρίσκει δὲ Ἀναγνώστης ἀπάσας τὰς λεπτομερείας τοῦ περιέργου τούτου δράματος.

— Τί ἐλπίδας; ἡρώτησεν ἐν ἀκρατήτῳ προθυμίᾳ ὁ Δράμαλης.

— Ἐλπίδας ν' ἀμνηστευθῇ ὁ δυστυχῆς γέρων, ἀπεκρίθη σοβαρῶς ὁ Σερασκέρης. Ἰεραὴμ, προσέθεσεν ἀποθέψας πρὸς τὸν ιστάμενον ἔκει Θαλαμηπόλον του, ἔξελθε, καὶ ν' ἀπαγορεύσητε εἰς πάντα ἀνεξαιρέτως τὴν εἴσοδον.

— Προσέξετε, ὑπέλαθε, μὴ γίνη γνωστὴ εἰς τὸ Δοθλέτι ἡ δλεθρία χθεσινὴ μάχη.

— Θεὸς φυλάξοι! ἥκούσθη ἀφ' ὅλων τὰ στόματα.

— Μολονότι ὁ Σουλτάνος εἶναι ισχυρογνώμων καὶ ὀργίλος, ἔξηκολούθησε λέγων, ὃς διολογήσωμεν ὅτε εἶναι καὶ εὔσπλαγχνος.

— Ὁ Θεὸς νὰ τὸν πολυετῇ, ἀπεχρίθησαν ἀπαντες.

— Άλλὰ δὲν ἀρκεῖ τοῦτο, ἐπρεπε καὶ ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς νὰ δώκῃ εἰς αὐτὸν τεκμήρια μετανοίας.

— Όποια νομίζετε πρόσφορα; ἡρώτησεν ὁ Δράμαλης.

— Αὐτὸς ἔχει τὸ νησὶ εἰς τὴν ἔξουσίαν του, διότι τὰ ἐν τῇ λίμνῃ πλοῖα δῆλα εἶναι ιδικά του, καὶ ἐπομένως εἶναι κύριος τῆς λίμνης. Ἐπρεπε νὰ ὀχυρωθῇ ἔκει καὶ νὰ μᾶς παραδώῃ τὸ φρούριον, διὰ νὰ ἔχωμεν πρόσωπον νὰ γράφωμεν ἐλευθέρως εἰς τὸ Δοθλέτι καὶ νὰ ταχύνωμεν τὴν ἀμνηστείαν.

Γενικὴ παραδοχὴ ἔξεφράσθη ἀφ' ὅλων τῶν πασάδων τὰ στόματα.

Ο Ἰεραὴμ εἰσελθὼν μετὰ προφυλάξεως, ἐνεχείρισε τῷ Σερασκέρη ἐπιστολὴν ἡνεῳγμένην.

— Ποίος σὲ τὴν ἔδωκε; τὸν ἡρώτησεν ὁ Χουρσήτ.

— Ο Γραμματικὸς Ἀλέξιος Ηαπάζογλους, ἀπεκρίθη.

— Αὐτὴ εἶναι γραμμένη βωμαίκα.

— Τί ήξεύρω ἔγώ; μὲ τὴν ἔδωκε καὶ μὲ εἶπε νὰ τὴν δώκω εἰς τὴν Ὑψηλότητά σου.

— Καὶ ποῦ εἶναι τοι;

— "Εξω.

— Εἶπέ του νὰ εἰσέλθῃ.

‘Ο Ἀλέξιος Παπάζογλους εἰσελθὼν προσεκύνησε τὸν Σερασκέρην, ἡσπάσθη τὸ κράσπεδον τοῦ ἴματίου του, καὶ ἔστη ἀπέναντί του ἔχων ἐσταυρωμένας τὰς χεῖρας.

— Τί γράμμα εἶναι αὐτὸ; Ἀλέξη; τὸν ἡρώτησεν δὲ Σερασκέρης, δεικνύων αὐτῷ τὴν ἐπιστολήν.

— Ὑψηλότατε, ἀπεκρίθη ὁ Παπάζογλους, τὸ γράμμα εἶναι τοῦ Δημητράκη τοῦ γραμματέως τοῦ ἐν Τριπολιτσᾷ Κιαχαγιάμπεή σου, τὸ γράφει εἰς ἐμὲ, καὶ μ' ἀναγγέλλει δυστυχῶς τὴν λυπηρὰν ἀλωσιν τῆς πόλεως.

— Τέ; τέ; εἶπεν δὲ Πασᾶς, διακόψας τὴν ὄμιλίαν τοῦ Παπάζογλου, καὶ ὅλος ἐκτὸς ἐαυτοῦ γενόμενος. Τί ἀλωσίες, τί λέγεις;

— Ή Τρίπολις ἡλώθη, μοὶ γράφει, τὸ χαρέμι ὅμως τῆς Ὑψηλότητός σας ἐσεβάσθησαν οἱ Ἕλληνες καὶ ἐδιόρισαν φρουρὰν νὰ τὸ φυλάττῃ, ἐωσοῦ νὰ σταλῇ ἀσφαλῶς πρὸς τὴν Ὑμετέραν Ὑψηλότητα ὑπὸ συνθήκην.

— Τί συνθήκη;

— Ν' ἀνταλλαχθῇ μετὰ αἰχμαλώτων Ἕλλήνων.

— Ν' ἀνταλλαχθῇ μετὰ αἰχμαλώτων Ἕλλήνων ἐπανέλαβεν, ὡς ἀληθὴ ἥχω, περιφρονητικῶς δὲ Σερασκέρης ὥραια συνθήκη!

— Καὶ διατί δὲ Κιαχαγιάμπεης νὰ λείψῃ ἀπὸ τὸ χρέος του, νὰ μὴ μοῦ γράψῃ;

— Ο Γραμματεὺς του μοῦ γράφει, Ὑψηλότατε, δτε ἔγραψε καὶ αὐτὸς συγχρόνως πρὸς τὴν Ὑμετέραν Ὑψη-

λότητα, ἀλλὰ, Κύριος οἶδε, διατί δὲν ἔφθασαν ἀκόμη τὰ γράμματα. Ο Γραμματεὺς προῖδὼν, φαίνεται τὴν βραδύτητα τῆς ἀφίξεως τῶν γραμμάτων, ἔγραψεν ἐπίτηδες καὶ εἰς ἐμὲ, ἀν δὲν ἔλθῃ ἐγκαίρως ή μία ἐπιστολὴ νὰ ἔλθῃ ή ἄλλη. Ή Τρίπολις ἡλώθη τὴν 26 Σεπτεμβρίου, καὶ η ἐπιστολὴ ἔγραφη τὴν 27, βλέπετε πόσον βραδέως ἔφθασε.

— Καὶ μὲ τί μέσον τὴν Ἐλαθεῖς;

— Μέσον Κερκύρας.

— Βλέπετε φίλοι μου; εἴπεν ἀποστραφεὶς πρὸς τοὺς Πασίδες ὁ πανοῦργος Χουρσήτ, δῆτις καὶ τοι γινώσκων πρὸ πολλοῦ τὴν ἄλωσιν τῆς Τριπόλεως, ἐπροσποιεῖτο διτὶ πρώτην ἥδη φορὰν τὸ ἐμάνθανε. Βλέπετε ποῦ εἴμεθο; καὶ ὅλων τούτων αἰτία εἶναι δ Ἰσμαήλ-Πασᾶς. Αν δ Ἀλή-Πασᾶς ὑπῆρχεν ἐλεύθερος, ἐτόλμων οἱ παλιοραγιάδες νὰ σηκώσουν κεφάλη; Ο Σουλτάνος λοιπὸν, ἀς δμολογήσωμεν, δικαίως τὸν ἔξορίζει.

— Βέβαια, βέβαια, ἀπεκρίθησαν ὅλοι ὡς ἐξ ἐνὸς στόματος.

— Ἡκούσατε ὁποίαν συμφορὰν ἐπάθαμεν! ὑπέλαβεν ἐν προσπεποιημένῃ ἀγανακτήσει. Ἐγώ είμαι Βαλλῆς τῆς Πελοποννήσου, ἔχω ἥδη τὴν φροντίδα γὰ σώσω τὸν τόπον καὶ νὰ λυτρώσω τὴν οἰκογένειάν μου ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν ἀπίστων. Θὰ μοὶ συγχωρήσητε λοιπὸν γὰ μείνω μόνος.

— Εγερθέντες συγχρόνως ἀπαντες, προτεχύνησαν ὅποκλινέστατα τὸν Σερασκέρην καὶ ἀπῆλθον.

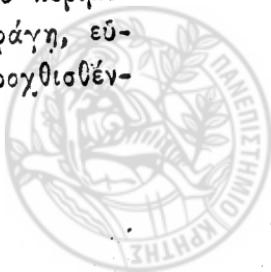

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

τ.

*Η ΑΡΑΧΝΗ ΕΣΤΗΣΕΝ ΕΠΙΤΗΛΕΙΩΣ
ΤΟΝ ΙΣΤΟΝ ΑΥΤΗΣ.*

Τρεῖς ἡμέραι παρῆλθον, καὶ οὕτε κίνησις οὐδεμία, οὕτε
χάνεῖς πυροβολισμὸς ἡκούσθη ἐν τῷ Σουλτανικῷ στρα-
τοπέδῳ· οἱ δὲ στρατιῶται τῆς φρουρᾶς, ἐξηπλωμένοι εἰς
τὸν οὐλιον ἔθερμαίνοντο, οἱ μὲν τραγωδοῦντες, οἱ δὲ κοιμώ-
μενοι περιτυλιγμένοι εἰς τὰς χλαίνας τῶν, ὡς νὰ ὑπῆρχε
συνθήκη ἀνακωχῆς μεταξὺ τῶν διαμαχομένων ἔχθρῶν.
Καὶ ἐν τούτοις δ' Ἀλῆ-Πασᾶς διετέλει περίλυπος, μαθὼν
ἀπὸ ἐπιστολὴν τοῦ Ἀλεξίου Νούτου ὅτι οἱ ἐν τῇ Κιάφᾳ
Ἀλβανοὶ, ἀπιστάσαντες πρὸς τοὺς Σουλιώτας, τὸν μὲν
Χουσεὴν-Βέργην ἔβαστασαν, εἰς τούτους δ' ἡρνήθησαν νὰ
παραδώσωσι τὸ φρούριον, ὥστε ἡναγκάσθησαν νὰ ἀνα-
χωρήσωσιν ἔκειθεν καὶ νὰ ἐνωθῶσι μετὰ τῶν ἐν Ἀκαρ-
νανίᾳ Ἑλλήνων. Η θέσις αὐτοῦ κατέστη δεινὴ, καὶ οὐδὲν
ἔμενεν εἰς αὐτὸν καταφύγιον, ἀφοῦ ἀπώθησεν ἀπάσσας τὰς
εὐνοϊκὰς εὔχαιράς, ἐξ ᾧν ἥδυνατο νὰ ὠφεληθῇ, ἢ νὰ
σωθῇ μᾶλλον καὶ νὰ ὑπάρξῃ θριαμβευτής. Η παλιμ-
βουλία, τὸ ἀναποφάσιστόν του καὶ ἡ παραδοχὴ ἀλλεπαλ-
λήλων, σχεδίων μηδενός ποτε ἐν εἰλικρινείᾳ ἔκτελεσθέν-
τος, αἱ εἰσηγήσεις τῶν μωρῶν φίλων του Πασάδων, ἡ
χυρία αἰτία τῆς παλιμβουλίας του, αἱ βίζωμέναι εἰς τὴν
ψυχήν του προλήψεις, ἔδεινωσαν οὕτω πᾶν ἄλλο μέτρον,
ώστε ἡ ἀπώλειά του ἐφαίνετο προσεχῆς. Ο ἐν πολιτικοῖς
καὶ στρατιωτικοῖς σχεδίοις δαπανῶν τὸν καιρὸν ἐπὶ μα-
ταίω, καταστρέφεται ἐπὶ τέλους, ἢ μένει, ὡς δὲ περιμέ-
νων νὰ ὠριμάσῃ καὶ πέσῃ καρπός διὰ νὰ τὸν φάγῃ, εὐ-
ρίσκων αὐτὸν τὴν ἐπιοῦσαν ὑπὸ πτηνῶν καταβρογθισθέν-

τα. "Ηδη κατέλαβε τὸν Ἀλῆ-Πασᾶ ἡ χαύνη ἀπελπισία, οὐχὶ ἡ ἀνδρικὴ ἔκείνη, ἡ θαυματοποιὸς ἐν ἐσχάταις ὥραις. Δὲν ὑπῆρχε πλέον ὁ ἄγριος Ἀλῆ-Πασᾶς, ἀλλ' ὁ δειλὸς καὶ ἄνανδρος τύραννος, ὁ περιμένων πῶς νὰ σωθῇ μόνον. Στρατιωτικὴ τιμὴ, πολιτικὴ ἀνδρία ὠρχοντο τίς ὁ λυτρώσων τὴν ζωὴν καὶ τὸν πλοῦτόν του; αὐτὸν ἔλεγε.

Σκυθρωπάζων ἐκάθητο περιτετυλιγμένος ἐν πολοτίμῳ δασυτάτῃ σισύρᾳ παρὰ τῇ ἐστίᾳ τοῦ κοιτῶνός του, καπνίζων καὶ σλωτὸς ἐν ἀθυμίᾳ. "Ω τί ἀνυπόφοροι νύκτες, ἐλεγεν, αἱ νύκτες τοῦ Ἰανουαρίου! εἰναι ἀπέραντοι, καὶ δι' ἀνθρωπὸν ἐμφροντιν μεγίστη βάσανος! τὸ ὡρολόγιόν μου δεικνύει τέσσαρας ὥρας, ὥστε μέχρι τοῦ μεσονυκτίου ἔχομεν ἀκόμη τρεῖς καὶ μέχρι τῆς ἡμέρας ἐνδεκα. Πῶς νὰ κοιμηθῶ ὁ δυστυχῆς! . . .

Καὶ ἐγερθεὶς ὅτε μὲν ταχεῖ βήματι περιήρχετο τὸ δωμάτιον, ὅτε δὲ ἴστατο μονολογῶν ὡς παράφρων. Παράδοξον! ἔλεγε, τί πυρφόρος γίγας εἰναι αὐτὸς ὁ ἔμπροσθέν μου ἰστάμενος; δὲν κινεῖται διόλου, ἵδε πῶς προσήλωσεν εἰς ἐμὲ τοὺς δρόμους του! καὶ δπισθοχωρῶν ὀλίσθησεν ἐπὶ ἐνδὸς καθίσματος καὶ ἐπεσεν ὑπτίος ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἐν θορύβῳ.

— Τί ἔχεις; τί ἔχεις; τῷ εἶπεν ὁ γίγας, δεῖτις δὲν ἦτον εἰμὴ ὁ μετρίου ἀναστήματος γαμβρός του Πασόμπεης, εἰσελθὼν πρὸ μικροῦ νὰ τῷ ἀναγγείλῃ περὶ τῶν φανέτων ἐν τῷ θηριοτροφείῳ φώτων, ἰστάμενος ἀτάραχος, περιμένων ἵνα τελειώσῃ τὸν μονόλογόν του.

— "Α, εἶσαι σὺ, σύ· διατί δὲν ὡμίλεις;

· Ή τύχη μου σ' ἐξαπέστειλεν, ἀγαπητέ μου Πασόμπεη, ἐξεφώνησε σχεδὸν ἐν βαρυθυμίᾳ, ναι, ἡ τύχη μου σ' ἐξαπέστειλεν· ἐπληξα συλλογιζόμενος, ὥφ, θὰ σκάσω.

· Ο Πασόμπεης ἔκριγεν ἀπρεπον γὰ τὸν ἔρωτήσῃ περὶ

τῆς δράσεώς του, ἡρχέσθη δὲ νὰ τῷ εἰπῇ μόνον, τί ἔχεις πάλιν; ἔχει δ Θεός.

— Δὲν τὸν μουντζόνγεις, ώρὲ πύρο μου, κι' αὐτὸν τὸν Θεόν σου, εἶπεν ὁ ἀλιτήριος, τί κακὸν προσμένεις, ώρὲ, ἀπὸ ἓνα πρᾶγμα, ποῦ μήτε μιλεῖ, μήτε λαλεῖ, καὶ ὅλα τὰ κάκα ἀπ' αὐτὸν προσέρχονται;

— 'Ισλά-φούρ-ου-λάχ (ἀπαγε τῆς βλασφημίας)! εἶπεν δ Πασόμπεης· τί βλασφημεῖς; ἀμαρτία!

— 'Αμαρτία εἶναι, ώρὲ πύρο μου, νὰ πιστεύῃς δι τὸ σου βοηθήσῃ αὐτὸν ποῦ ἐσὺ λέσ Θεό.

— 'Εγὼ οὐλθα γὰ σὲ εἰδοποιήσω δι τι φαίνεται ἔνα φῶς εἰς τὸ θηριωτροφεῖον, εἰς σημεῖον δι τοῦ στέλλεται γράμμα, καὶ σὺ πάλιν ἄρχισες νὰ βλασφημᾶς· οὐπάγω νὰ φύγω ἀπὸ κοντά σου.

— Σκυλίζεσαι, ώρὲ Πασόμπεη, μὴ πέσ' ή στέγη καὶ σὲ πλακώσῃ; χίλιες φορὲς εἰς τὰς παραφοράς μου τὸν έμούτσωσα, καὶ τίποτε δὲν μ' ἔκαμε. Χά! χά! χά! χά! ἔκάγχασεν ἀπαισίως ὁ θεομάχος 'Αλής.

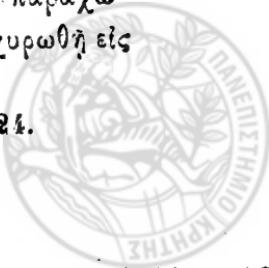
— 'Αλλάχ, 'Αλλάχ, 'Ισλά φούρ ου-Λάχ· ἐκραύγασεν δ Πασόμπεης καὶ ἔδραμε πρὸς τὴν θύραν.

— Σιάσου, μὴ φεύγης, τῷ εἶπεν ὁ θεοστυγῆς τύραννος, στάσου νὰ ἴδωμεν τί μᾶς γράφουν οἱ φίλοι μας.

Καὶ τωόντι δ 'Ελμάζ-Βέης ἐπαρουσιάσθη κρατῶν ἐπιστολὴν εἰς χειράς του, ἦν ἐνεχείρισε τῷ 'Αλή.

— Εἰπὲ, ώρὲ πύρο μου 'Ελμάζ Βέη, τὸν Κιατίπην μου νὰ ἔλθῃ νὰ τὴν ἀναγνώσῃ.

'Ο Κιατίπης ἔλθων ἀνέγνω τὴν ἐπιστολὴν εἰς ἐπήκοον τοῦ Πασόμπεη, ἵς τὸ ἐμπεριεγόμενον οὐπήρχεν ὁ γενόμενος· μεταξὺ τοῦ Σερασκέρη καὶ τῶν Πασάδων διάλογος, καὶ προτροπὴ αὐτῶν, ἐν προσθήκῃ, τοῦ νὰ παραχωρήσῃ τὸ φρούριον εἰς τὸν Σερασκέρην καὶ νὰ ὀγυρωθῇ εἰς τὸ Νησίον.

— Όλα καλά, είπεν δ' Άλη-Πασᾶς μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐπιστολῆς· οὐκανταλάξωσι τὸ φρούριον, τοῦτο δὲν μ' ἔρχεται καλά. Ή ἐξορία τοῦ Ισμαήλ εἶναι ἀλάνθαστον τεκμήριον τῆς ἀμνηστίας μου. Ἐν μόνον φοβοῦμαι μὴ ζητήσωσι νὰ τὴν ἀνταλλάξωσι μὲ τοὺς θησαυρούς μου. Ο Σουλάνος δὲν εἶν' δλιγάτερον φιλοχρήματος ἀπ' ἐμὲ, ἀλλ' ὅχι καὶ πονηρότερος. Ἐπειτα ἔκει ποῦ τοὺς ἔχω κρυμμένους μόνος ἔγώ καὶ διάβολος τὸ γνωρίζομεν. Θὰ παίξω τὰ πλακάκια μὲ τὸν Χουρσήτη θὰ ιδής τί μάστορης είμαι.

— Καὶ τί ἔχεις νὰ κάμης;

— Νὰ δώκω φωτιὰν εἰς τὴν ὄπόνομεν, καὶ νὰ πεταχθῶ εἰς τὸν ἀέρα μετὰ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν θησαυρῶν μου.

— Καταλαμβάνω... Τοῦτο εἶναι δ στοχασμός σου; κάμετο.

— Θέλω δμως πρῶτον νὰ ιδῃ καὶ ἀπεσταλμένος τοῦ Σερασκέρη τὴν τρομερὰν προετοιμασίαν, διὰ νὰ ἐννοήσῃ ὅποιαν καταστροφὴν θὰ προΐσενήσῃ ἡ πυρπόλησις τῆς ὄπονόμου.

— Θέλεις νὰ τὸν εἰδοποιήσω νὰ στείλῃ ἀνθρωπόν του νὰ ιδῃ; Θέλεις νὰ τὸν εἰπὼ καὶ δι τι θὰ πεταχθῆς μαζῆ του εἰς τὸν ἀέρα;

— Τί; μ' ἀναγελᾶς, ώρὲ πύρο μου;

— Εχεις πεποιθησιν εἰς τὴν φιλίαν τῶν Πασάδων, οἵτινες σοῦ γράφουν; πιστεύεις δσα σοῦ γράφουν;

— Βεβαιότατα.

— Λοιπὸν παράδος τὸ φρούριον καὶ τραβίξου εἰς τὸ Νησί.

— Αμμ' ἀν μὲ ζητήσῃ τοὺς θησαυρούς μου;

— Τὸν λέγεις ὅτι δὲν ἔχεις.

— Αν μὲ βιάσῃ...

— Λοιπὸν θέλεις νὰ τὸν δείξῃς δτὶ ἀπεφάσισες νὰ πηδήσῃς εἰς τὸν ἀέρα;

— Ναι,

— 'Αλλ' ἀν σὲ εἰπῇ, πήδα νὰ σὲ καμαρώσεις ταχτά;

— Ωρὲ πύρο μου Πασόμπεη, ἐσὺ θέλεις νὰ γελᾶς μαζὶ μου, ἐγὼ χολιάω ὡρὲ, τῷ εἶπε χροτήσας σφοδρῶς τὸν πόδα.

— Λοιπὸν θέλεις νὰ εἰδοποιήσω τὸν Σερασκέρην;

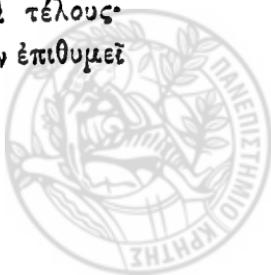
— Ναι, τὸ θέλω, ἀπεκρίθη προθύμως καὶ μετ' ὅργης, δ 'Αλη-Πασᾶς. Κυρίως δμως δ σκοπός του ἀπέβλεπεν εἰς τὸ ν' ὄποιειραθῆ μίαν διαπραγμάτευσιν ἐπὶ τῇ προφάσει ταύτῃ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'.

ΑΜΙΛΛΑ ΠΟΝΗΡΙΩΝ.

'Επὶ τῇ παραχλήσει τοῦ Πασόμπεη, παρουσιασθέντος εἰς τὸν Σερασκέρην ως ἐπιτρόπου τοῦ 'Αλη-Πασᾶ, ὁ πανούργος Κιρκάσιος οὗτος, προσεκάλεσε τὸν ἐπιστήθιον φίλον του Χασάν-Πασᾶ, καὶ τοῦτον Κιρκάσιον ἀλλον τὴν φυλὴν, δοὺς αὐτῷ ἐντολὴν νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ φρούριον, λόγῳ μὲν δτὶ Οὰ ἐπισκεφθῆ τὴν ὑπόνομον, κυρίως δὲ ίνα κάμῃ τὸν 'Αλη-Πασᾶ νὰ ἐννοήσῃ, δτὶ εἰς τὸν Σουλτάνον εἶναι ἀδιάφορον ἐὰν οἱ Θησαυροί του ἀφανισθῶσιν. ὅπερ δὲ θέλει λυπήσει τὸν Σερασκέρην εἶναι ἡ καταστροφή του, ἀφοῦ τοσοῦτον ἡσχελήθη ὑπὲρ τῆς σωτηρίας του.

— Μὴ σὲ μέλη, Χασάν-Πασᾶ, τῷ εἶπεν ἐπὶ τέλους· δ μοχθηρὸς οὗτος γέρων μήτε τὸ δέρμα του δὲν ἐπιθυμεῖ

νὰ καψαλίσῃ. Ἀν αὐτὸς εἶχε φιλοτιμίαν στρατιωτικήν, δὲν ἔκλείστο εἰς τὸ φρύγιον· οὐδὲν μέσον τῷ ἔλειπεν ἵνα μᾶς καταπολεμήσῃ· εἶναι ἀνανδρος ὡς ὅλοι οἱ τύραννοι· γὰρ σὲ ἴδω ὅμως πῶς θὰ παίξης τὸ δρῦμα.

Οὐ οὐδεὶς ἔχάρη εἰς ἄκρον, ἴδων ἐνώπιόν του προσυσταζόμενον μετὰ τοσούτου θύρρους τὸν Χασάν-Πασᾶ. Οὐδεμία δὲ τῷ ἔμενεν ἀμφιβολία διτεῖ ἡ ἐμπιστοσύνη αὐτῆς τοῦ Σερασκέρη ἦν ἀπόδειξις τῆς πρὸς αὐτὸν ἐπιεικείας τοῦ Σουλτάνου, διότι ὁ Χασάν-Πασᾶς ἀποσταλεῖς ἀνευ οὐδεμιᾶς προφυλάξεως, ἀνευ ὅμιρου, ὑπῆρχεν ἔχεγγυον πρὸς αὐτὸν τῆς ἄκρας τοῦ Σερασκέρη συμπαθείας. Καὶ ὅμως τὸ φιλύποπτον αὐτοῦ δὲν ἀπεκοιμήθη.

— Αδύνατον, τῷ εἶπεν ὁ Ἀλῆς, δεξιωθεὶς αὐτὸν μεγαλοπρεπῶς, ἀδύνατον νὰ ἐνοήσῃς, φίλε μου, τὴν εὐχαρίστησιν, ἣν κισθάνομαι, θεωρῶν πλησίον μου τὸν ἀντιπρόσωπον τοῦ ισχυροῦ Σερασκέρη, εἰς δν εἰμὶ λίαν ὅποχρεωμένος διὰ τὰ πρὸς ἐμὲ εὔγενη του αἰσθήματα. Δὲν ἀμφιβάλλω διτεῖς διότι διαθέτων τὸν ἀγαπᾶ.

— Δὲν θέλετε πιστεύεις, Υψηλότατε, τῷ ἀπεκρίθη ὁ Χασάν-Πασᾶς, τί ἐδοκίμασε διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἀμνηστείαν σας. Κατ' ἀρχὰς ἔκινδύνευσε καὶ τὴν θέσιν του καὶ τὴν ὑπαρξίαν του, διότι ὁ Ισμαήλ-Πασᾶς ἀπὸ φύσον τὸν ἐπιβουλεύετο. Ο Σουλτάνος ὅμως τὰ ἐνόησεν ὅλα καὶ τὸν ὀργίσθη.

— Εχει δίχαιον.

— Ελπίζω νὰ πάθῃ καὶ αὐτὸς διτεῖς ἔπαθεν ὁ Χαλέτ. Ήξεύρετε, βεβαίως, διτεῖς ἐπέσυρεν ἐναντίον του τὴν ὁργὴν τοῦ Σουλτάνου, διότι αὐτὸς τὸν παρεκίνησε νὰ στείλῃ στρατὸν ἐναντίον σας νὰ σᾶς καταστρέψῃ, καὶ ἔστειλεν ἐπὶ κεφαλῆς τὸν φίλον του Ισμαήλ-Πασᾶ.

— Καὶ τι ἔγεινεν ὁ Χαλέτ; ήρώτησεν ἐν ἀπορίᾳ ὁ Ἀ-

λῆσ, ώς νὰ μὴν ἔμαθεν ἀπὸ τοὺς φίλους του περὶ τῆς τύχης τοῦ ποτὲ ἴσχυροῦ τούτου ὑπουργοῦ.

— Τὸν ἐκαρατόμησαν εἰς τὸ Ἰκόνιον.

— Παρ' ὅλιγον, προσέθεσε, νὰ ὑποπέσῃ καὶ αὐτὸς δὲ Σερασκέρης εἰς ὁργήν . . .

— Διατί;

— Διότι ὁ Ἰσμαήλ Πασᾶς ἔγραψεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ὅτι τὸν ἐδωροδοκήσατε, καὶ διὰ τοῦτο σᾶς ἐπροστάτευε.

— Τί λέγεις; ὡς τὸν μοχθερόν!

— Ναι, πλὴν δὲ Θεὸς καὶ ἡ ἀγαθότης τοῦ πολυχρονεμένου Σουλτάνου μας, τὰ διεσκέδασε καὶ τὰ εὔχόλυνεν δλα.

— Ο Θεὸς νὰ κόπτῃ τὰς ἡμέρας μου καὶ νὰ τὰς χαρίζῃ χρόνους εἰς τὴν Μεγαλειότητά του, εἶπεν ὁ ἀθεος ὑψώσας πρὸς οὐρανὸν τὰς χεῖρας.

— Αμήν! ἀπεκρίθη ὁ Χασάν-Πασᾶς ἐν κατανύξει.

‘Ο Άλη-Πασᾶς τὸν ἐθεώρησεν ἀτενῶς εἰς τὸ πρόσωπον, ἵνα ἔμβατεύσῃ μὴ ἐν τῇ εὐχῇ ταύτῃ ὑπῆρχεν ἀπαίσιόν τι, καὶ σχεδὸν ἐφρικίασε.

— Τώρα, τί ἀγαπᾶτε ἀπὸ ἐμέ; Υψηλότατε, ὑπέλασεν ὁ Χασάν-Πασᾶς.

— Τίποτ’ ἄλλο εἰμὴ νὰ σὲ εἰπῶ, φίλε μου, ὅτι ὁ σκοπός μου εἶναι νὰ συνθηκολογήσωμεν μὲ τὸν Σερασκέρην,

— Ήως θέλετε νὰ πράξωμεν;

— Ἐγὼ ἐπιθυμῶ νὰ κατέχω τὸ φρούριον μέχρι τῆς ἐλεύσεως τοῦ φερμονίου τῆς ἀμυνηστείας.

— Καταδέχεσθε ὑμεῖς, Βεζύρης τοῦ Σουλτάνου, νὰ ταπεινώσητε τοσοῦτον τὸν Κυριάρχην σας, ὥστε ἡ ἀμυνηστεία, ἣν χορηγεῖ ὑπὸ ἐπιεικείας, νὰ γείνῃ ἀντικείμενον αυγούχης; Ἐγὼ πιστεύω δτὶ οὐδὲ ὁ Σερασκέρης αὐτὸς δὲν

Θὰ τολμήσῃ νὰ κάμη τοιαύτην πρότασιν, γῆτις κατα-
στρέφει δῆλας τὰς προηγουμένας παρακλήσεις του.

— Τότε προτιμῶ νὰ γείνω παρανάλωμα τοῦ πυρὸς
καὶ ἐγὼ καὶ οἱ θησαυροί μου.

— Διὰ τοὺς θησαυρούς σας εἶναι ἀδιέφορον, ὁ Σουλ-
τάνος ἔχει ἀπείρους, διὰ μόνην τὴν ζωὴν σας μᾶς
μέλει.

‘Ο Ἀλῆ-Πασᾶς ἐγερθεὶς, ἔλαβεν ἀπὸ τὴν χεῖρα τὸν
Χασᾶν-Πασᾶ καὶ τὸν ἔφερεν εἰς τὴν μεγάλην στοὰν τοῦ
Σεραγίου, ὃθεν φαίνεται δῆλον τὸ βόρειον μέρος τοῦ
φρουρίου.

— Βλέπεις ἔκεινας ἔκει κάτω τὰς ἀποθήκας; τῷ εἴπε·
— Καὶ τῷ ἔδειξε μεγίστην οἰκοδομὴν λευκὴν ὡς κύκνον
— εἶναι πλήρεις τροφῶν ἀπεθησαύρισα ἐν αὐταῖς παν-
τοίου εἰδους τρόφιμα διὰ δέκα ἑτη. “Γδωρ ἔχω γλυκύ-
τατον καὶ ἀνεξάντλητον, τὸ ὅδωρ τῆς λίμνης, γῆτις εἶναι
εἰς τὴν ἔξουσίαν μου· τώρα θὰ σὲ φέρω καὶ εἰς τὴν ὑπό-
νομον νὰ τὴν ἴδῃς.

Καὶ καταβὰς μετὰ τοῦ Χασᾶν-Πασᾶ τὴν κλίμακα, τὸν
ἔφερε πρὸς τὴν Δυτικὴν πλευρὰν τοῦ Σεραγίου.

— Ἀνοιξε, ώρὲ Μερτσάν, εἴπεν εἰς τὸ παρὰ τῇ θύρᾳ
καθήμενον Αιθίοπα, δεστις ἐκράτει εἰς τὴν χεῖρα ἀναμ-
μένον φανάριον.

‘Ο Αιθιόψ ἡγέωρξε τὴν θύραν τῆς τρομερᾶς ὑπονόμου.

— Κατάβα, κατάβα, φίλε μου, εἴπεν δ’ Ἀλῆς προ-
πορευόμενος πρὸς τὸν Χασᾶν-Πασᾶ, κατάβα μὴ φο-
βησα!.

‘Ο Χασᾶν-Πασᾶς προέκυψε καὶ εἶδεν ἓνα σκοτεινὸν
θολωτὸν σωλῆνα, τοῦ δποίου τὸ βάθος καθίστα τὸ σκότος
ἀόρατον.

— Μὴ φοβησαί, φίλε μου, μὴ φοβησαί, εἰσερχόμεθα
δύο καὶ οἱ δύο. Ἡ ἀποθήκη τοῦ σωλῆνος ἔχει ἐπά

χιλιάδας καντόρια πυρίτιδος. Ἰδοù ὁ Αἰθίοψ μὲ τὸν φανὸν εἰς χεῖρας, τὸν δποῖον νυχθημερὸν διατηρεῖ ἀσθεστον, ἔτοιμος νὰ τὴν ἀνάψῃ.

‘Ο Χασὰν-Πασᾶς ἐφρικίασεν εἰς τὸ ἀνοστον τοῦτο παιγνίδιον.

— Παραιτήσετε, Υψηλότατε, τῷ εἶπεν ὁ Χασὰν-Πασᾶς, τὰ καταστρεπτικὰ ταῦτα σχέδια, τὰ ὅποια μόνον ὑμᾶς δύνανται ν’ ἀφανίσωσι πρὸς χαρὰν τῶν ἔχθρῶν σας.

‘Η φράσις αὗτη ἐμφιλοχώρησε μέχρι τῶν μυχῶν τῆς χαρδίας του, καὶ συγχρόνως τὸν εὐχαρίστησε. Ναὶ ὑπετονθόρυσεν ἀλβανιστὶ, ναὶ τοῦτο ἐπιθυμεῖ νὰ πράξω ὁ αἰσχρὸς Ισμαήλ.

— Εἰπέ με, Χασὰν-Πασᾶ, εἰπέ με, φίλε μου, τί πιστεύεις περὶ τῆς ἀμνηστείας; Θὰ ἔλθῃ γρήγορα;

— Ἐγώ, νομίζω, ἀπεκρίθη ὁ Χασὰν-Πασᾶς, διτὶ ἐντὸς δεκαπέντε ἡμερῶν ἔρχεται, ἀλλ’ ἡξεύρετε τί; Δὲν θὰ σᾶς δοθῇ, τῷ εἶπεν εἰς τὸ οὖς, ἐὰν πρῶτον δὲν παραδώκετε τὸ φρούριον, ἵνα μὴ προσθληθῇ ἡ Μεγαλειότης καὶ ἡ ἀξιοπρέπεια τῆς βασιλείας.

— Λοιπὸν δ Σερασκέρης θεωρεῖ ἐπάναγκες τὴν ἀποχώρησίν μου εἰς τὸ Νησί;

— Βεβαίως.

— Αλλ’ ἔχω τὴν ἐξουσίαν νὰ πάρω μαζῆ μου καὶ ὅ,τι θέλω;

— Μάλιστα. Ο Σερασκέρης ἐπιθυμεῖ νὰ μὴ στερηθῇ τε παραμικρόν.

— Θὰ παραλάβω καὶ δσην θέλω φρουράν;

— Οσην θέλετε.

— Εν μόνον πρᾶγμα θέλω προηγουμένως.

— Τί;

— Νὰ μοῦ δώξῃ ὁ Σερασκέρης ἐν ἔγγραφον ὑπογε-

γραμμένον ύφ' ὅλων τῶν Πασάδων, διὰ τὴν ἀκριβῆ ἐκπλήρωσιν τῶν ὑποσχέσεών του.

— Θέλω τῷ τὸ προτείνει, 'Ψυηλότατε, ἀπεκρίθη ὁ Χασάν-Πασᾶς, καὶ κλίνας ἀπεχαιρέτησεν αὐτὸν ἵνα ἀναχωρήσῃ.

— Στάσου, στάσου, φίλε μου, νὰ σοῦ παραδώκω νὰ πάρης μαζῆ σου καὶ τοὺς ἵππους του. Πασόμπεη, εἰπεν ἀποταθεὶς πρὸς τὸν γαμβρὸν του, ἔτοιμάσατε τοὺς ἵππους τοῦ Σερασκέρη νὰ τοὺς στείλετε μὲ τοὺς ἵπποχόμους μας εἰς τὴν Ψυηλότητά του.

'Ο Χασάν-Πασᾶς ἐξῆλθε μετὰ μικρὸν ἀπὸ τὸ φρούριον, παρακολουθούμενος ὑπὸ τῶν ἵππων τοῦ Σερασκέρη.'

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

Η ΚΟΥΦΟΝΟΙΑ.

Τὴν ἐπιοῦσαν, λίαν πρωὶ προσῆλθον ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ Σερασκέρη ὅλοι οἱ Πασάδες κακὰ πρόσκλησίν του.

— Χθὲς, εἶπεν εἰς αὐτοὺς, ἀπέστειλα τὸν Χασάν-Πασᾶ εἰς τὸ φρούριον καὶ συνδιειλέχθη μετὰ τοῦ Ἀλῆ-Πασᾶ, ὃς τις ἐφάνη πρόθυμος νὰ ὑποβάλῃ τὴν ὑποταγὴν του εἰς τὸν Σουλτάνον, τὸν πολυχρονημένον Ἐφέντην μας, νὰ παραδώσῃ τὸ φρούριον καὶ ν' ἀποχωρήσῃ εἰς τὸ Νησὶ, μ' ὅλην του τὴν περιουσίαν.

— Γενικὴ ἐπιδοκιμασία ὅλων τῶν Πασάδων διεδέχθη τὴν ὁμιλίαν τοῦ Σερασκέρη μόνοι δὲ οἱ ἀρχηγοὶ τῶν Ἀλβανῶν ἐσκυθρώπασαν, διότι διὰ τοῦ μέτρου τούτου ἀπετύχανον τὴν ἐπιθυμητὴν αὐτῶν εὔκαιρίαν τοῦ νὰ λαφυραγωγήσωσι τὸν πρώην αὐτῶν Κύριον, ὃν ἄλλοτε καὶ ἐφοδοῦντο καὶ ἐλάτρευον.

— Ὡς πρᾶγμα σῆμως ἐπιθυμεῖ, προσέθεσεν δὲ Σερασκέρης, καὶ ἔχει δίκαιον νὰ τὸ θέλῃ καὶ νὰ τὸ ζητῇ.

— Τί πρᾶγμα, τί; ἡρώτησαν συγχρόνως πολλοί.

— Ζητεῖ νὰ τῷ δώκω ἑγγράφως δτὶ ἐντὸς δλίγου θέλει λάβει τὴν ἀμνηστείαν, νὰ πάρῃ μεῦ ἑαυτῷ ὁ τι θέλει ἐκ τῶν πραγμάτων του, καὶ σῆμη φρουρὰν θέλει τί λέγετε;

— Η Υψηλότης σας γνωρίζετε, ἀπεκρίθησαν.

— Εγὼ νομίζω δτὶ ζητεῖ δίκαια πράγματα, εἶπεν δὲ Σερασκέρης.

— Ναι, ναι, δίκαια, καὶ πρέπει νὰ τῷ τὰ παραχωρήσητε, ἀπεκρίθη δὲ Λομπούτ-Πασᾶς.

— Τί λέγετε ὑμεῖς δλοι, εἶπεν δὲ Σερασκέρης ἀποταθεὶς πρὸς ἄπαντας.

— Ναι, ναι, ναι, ἔχραύγασεν ἀπαντες, σιγώντων τῶν Ἀλβανῶν.

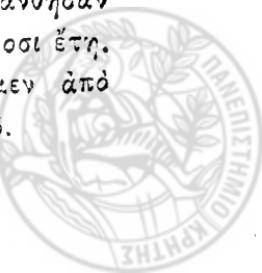
— Άλλὰ ζητεῖ τὸ ἑγγραφον, τὸ ὄποιον θὰ τῷ δώκω, νὰ ἔρναι ὑπογεγραμμένον καὶ ἀπὸ δλους ὑμᾶς.

— Μάλιστα, μάλιστα, τὸ ὑπογράφομεν ἀφοῦ ἡ Υψηλότης σας τὸ ὑπογράψει, καὶ ἔμεις τὸ ὑπογράφομεν μὲ τὰς δύο μας χεῖρας, ἀπεκρίθη δὲ Αράμαλης.

• •

Μίαν ὥραν μετὰ μεσημέριαν εἰσελθὼν δὲ Τσαρκατσῆ-Πασᾶς ἐν τῷ φρουρίῳ, ἔφερε τὸ ἑγγραφον τῆς συνθήκης τῷ Ἀλῆ-Πασᾶ, οὗτινος ἡ χαρὰ ὑπῆρξεν ἀνεκλάλητος, ιδόντος, τὸν παλαιὸν φίλον του.

— Ἐλθὲ, φίλε μου, νὰ σὲ ἀσπασθῶ, τῷ εἶπεν ἐν παραφρόω χαρᾶ ἐλθέ· καὶ τὸν περιέβαλεν εἰς τὰς ἀγκάλας του. Ήσους χρόνους ἔχω νὰ σὲ ιδῶ! ἐλευκάνθησαν αἱ τρίχες σου, ἐν ᾧ εἰσαι γεώτερός μου κατὰ εἴκοσι ἔτη. Ήνται σωστὰ δώδεκα ἔτη, ἀφ' ὅτου ἀπεκρίσθημεν ἀπὸ

τ' Ἀργυρόκαστρον· ἐν τούτοις εἶσαι ἀρκετὰ σφριγῶν ἀκόμη· Ἀνατολίτικον κόκκαλον, ἐπρόσθεσε λέγων, γερὸν κτίριον.

— Δοξασμένος δὲ Θεός! ἀπεκρίθη ὁ Τσαρχατσῆ-Πασᾶς, βαστῶ καλά.

— Δὲν μὲ λέγεις πῶς αὐτὸ τὸ καλόν; πῶς ἥλθες ἐδῶ μέσα;

— Σοῦ ἔφερα τὸ χαρτὶ, διόπου ἔζήτησες ἀπὸ ἡμᾶς ὅλους, Ἰδού.—Καὶ ἔζαγαγὼν ἐκ τοῦ κόλπου του τὸ ἔγγραφον τῷ τὸ ἐνεχείρισεν.—Εἶναι γραμμένον διπάς τὸ ἥθελες, καὶ ὑπογεγραμμένον ἀπὸ ὅλους.

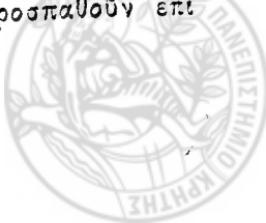
‘Ο Ἀλῆ-Πασᾶς λαβὼν αὐτὸ εἰς τὰς χειράς του τὸ ἐπεθεώρησεν, ἀλλ’ ἡναγκάσθη νὰ προσφύγῃ αὖθις εἰς τὸν Κιατίπην του, ὅστις ἀναγγώσας αὐτὸ ἐγνωμοδότησε συγχρόνως, δτι εἶναι ἄριστα γεγραμμένον καὶ προσηκόντως ὑπογεγραμμένον.

— Τί λέγεις, φίλε μου; εἶπεν εἰς τὸν Τσαρχατσῆ-Πασᾶ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν, τί λέγεις; εἶναι καλόν;

— Ἀξιόλογον, ἀπεκρίθη ὁ Τσαρχατσῆς.

— Λοιπὸν ν’ ἀποσυρθῶ εἰς τὸ Νησί;

— Χωρὶς ν’ ἀργοπορῆς. Ἐλπίζω νὰ ὑπάγουν δῆλα καλά· δταν δὲ Θεός θέλη, νὰ βοηθήσῃ τινα, οἱ ἀνθρωποι δὲν ἡμποροῦν νὰ τὸν βλάψουν. Μίαν φορὰν δὲ Προφήτης ιστάμενος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ παρετήρησεν δτι ἐγέλα.—Τί γελᾶς; τὸν ἡρώτησε.—Γελῶ, τῷ ἀπεκρίθη ὁ Θεός, διότι ἀφοῦ ἐγὼ ἐπρόσορισα νὰ ζήσῃ ἐπὶ τῆς γῆς δυστυχῆς εἰς τῶν θνητῶν, οἱ ισχυροὶ τῆς γῆς ἐπὶ ματαίῳ προσπαθοῦν γὰ τὸν καταστήσωσιν εὔτυχη. “Αλλοτε πάλιν τὸν εἰδε γελῶντα καὶ τὸν ἡρώτησε διατί γελᾷ.—Γελῶ, τῷ ἀπεκρίθη ὁ Θεός, διότι ἀφοῦ ἐγὼ ἐγραψα εὔτυχη εἰς τὸν κόσμον ἔνα θνητὸν, οἱ ισχυροὶ τῆς γῆς προσπαθοῦν ἐπὶ

ματαίω νὰ τὸν καταστήσωσι δυστυχῆ. Ἐλλάχ κερίμδιρ
(ὅ Θεὸς εἶναι εὔσπλαγχνος).

Ο Ἀλῆ·Πασᾶς ἐμειδίασε τὸ σύνηθες αὐτῷ ἀμφίβολον
μειδίαμα δσάκις τῷ ἐδιηγεῖτο τις δ, τι αὐτὸς δὲν ἐπίστευεν,
ἀλλ’ ἥθελε νὰ κρύψῃ τὴν κρίσιν του.

— Νὰ σταθῆς νὰ δειπνήσωμεν μαζῆ καὶ ἔπειτ’ ἀνα-
χωρεῖς, εἶπεν εἰς τὸν Τσαρκατσῆ Πασᾶ.

— Δὲν ἡμπορῶ, διότι μὲ περιμένει δ Σερασκέρης.

— Δὲν μὲ εἶπες τίποτε περὶ τοῦ ἀχρείου Ἰσμαήλ· εἶπέ
με, τί ἔγεινε;

‘Ψπάγει· σ τὴν κατάρα σου, ἐλπίζω νὰ φάγη τὸ κεφάλε
του. Ο Θεὸς τὸν ἐτιμώρησεν δ, τι σοῦ ἔχαμε.

— ‘Αχ τὸν σκύλον! ἀπεκρίθη ὁ Ἀλῆ·Πασᾶς, καὶ οἱ
δφθαλμοί του ἐφαιδρύνθησαν ὑπὸ χαρᾶς.

— Εἰπὲ λοιπὸν, σὲ παρακαλῶ, εἰς τὸν Σερασκέρην,
ὅτι τὸν εὐχαριστῶ μεγάλως, καὶ δ Προφήτης νὰ τῷ ἀπο-
δώσῃ δ, τι καλὸν μ’ ἔχαμε. Αὔριον τὸ φρούριον εἶναι εἰς
τὴν ἔξουσίαν του, καὶ ἂς ἀποστείλῃ θν ἀπόσπασμα νὰ
τὸ παραλάβῃ· εἰπέ τον δτι ἐπιθυμῶ νὰ στείλῃ ἐσέ.

— Τοῦτο ἵσια ἵσια δὲν ἡμπορῶ νὰ κάμω, διότι θὰ τὸν
κάμω νὰ μὲ ὑποπτευθῇ.

— Φοβοῦμαι, φίλε μου, μὴ μοῦ παίξῃ κάνενα παι-
γνίδι.

— Τί παιγνίδι;

— Νὰ στείλῃ φρουρὰν δυνατὴν νὰ μ’ αἰχμαλωτίσῃ.

— Πῶς ἡμπορεῖ νὰ κάμη τοιοῦτον πρᾶγμα, ἐνῷ δλοις
οι Πασάδες εἴμεθα ὑπογεγραμμένοι εἰς τὸ ἔγγραφον ὅποι
σ’ ἔδωκα.

— Πρὶν ἀπεράσω εἰς τὸ Νησὶ, τὸν παρακαλῶ νὰ μὴ
στείλῃ φρουράν.

— Καὶ ἀν ἡ φρουρὰ, μετὰ τὴν ἀναχώρησίν σου, ἐνα-
τιωθῇ νὰ παραδώσῃ τὸ φρούριον;

— Ήως γίνεται; φρούραρχος είναι ό γαμβρός μου ό Πασόμπετης, τὸν όποιον θὰ διατάξω ἀμαρτίψω τρεῖς τουφεκίες ἀπὸ τὸ Νησί, ν' ἀνοίξῃ τὴν Οὐρανοῦ καὶ νὰ σᾶς τὸ παραδώκῃ.

— Ἐλησμόνησα. Ο Σερασκέρης μὲ εἶπε νὰ σὲ εἰπῶ προσέτει, διτε είναι εἰς τὴν ἐξουσίαν σου νὰ πάρῃς δ, τι θέλεις μαζῆ σου ἔκτὸς τῶν ὄμήρων τῶν Σουλιωτῶν.

— Ήως γίνεται! εἶπεν ό Αλῆ-Πασᾶς ταραχθεὶς, αὐτοὶ ἐδόθησαν εἰς ἐμέ.

— Συλλογίσου δτε ἡ ἀρνησίς σου δύναται νὰ καταστρέψῃ δλας τὰς συμφωνίας. Τί τοὺς θέλεις; αὐτοὶ εἰς σὲ εἴναι εἰς τὸ ἔξῆς ἄχρηστοι. Ο Σερασκέρης μάλιστα πιστεύει δτε δ Σουλτάνος θὰ σὲ διατάξῃ νὰ ἐκστρατεύσῃς κατὰ τῶν ἀποστατῶν Γκιασούριδων.

Οι τελευταῖοι οὕτοι λόγοι τοῦ ἀπλοϊκοῦ Ασιανοῦ Τσαρχατσῆ-Πασᾶ ἡλέκρισαν τὸν ἀστατον τοῦτον τύραννον καὶ τὸν ἐνεψύχωσαν τὰ μέγιστα.

— Βέβαια, βέβαια, εἶπε πλήρης χαρᾶς, οἱ δὲ βώθωνές του ἐπαιζον, ώς τοῦ αἵμοδόρου θηρίου, δταν ἐτοιμάζεται νὰ βιφθῇ ἐπὶ τοῦ θύματός του· ἐγὼ μόνος, ἐγὼ δύναμαι νὰ τοὺς καταβάλω εἰς διάστημα δλίγων ἡμερῶν.

Ο Τσαρχατσῆ Πασᾶς λαθὼν τὴν διαβεβαίωσιν τοῦ φίλου του Αλῆ, δτε θέλει πράξει κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ Σερασκέρη, περιπτυξάμενος αὐτὸν ἀνεχώρησε.

Μείνας μόνος, ἐν τῷ δωματίῳ δ Αλῆ-Πασᾶς, περιεπάτει σκυθρωπὸς βραδεῖ βήματι καὶ ἀτάκτως περιήρχετο ἐν αὐτῷ, ἔχων προσηλωμένους τοὺς δρυθαλμούς του ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ώς ὁ ζῆτων νὰ ἐπανεύρῃ τὸ διακοπέν γημα συλλογισμοῦ τινος. Κρότος βήματων τὸν ἔκαψε ν' ἀνανήψῃ, καὶ στρέψας τὸ θλέμμα του πρὸς τὴν Οὐρανοῦ, εἶδε τὸν ἀγαπητόν του Δερβίσην Γιακούπ, διε-

σκελίζοντα τὸν οὐδὸν καὶ προχωρήσαντα πρὸς αὐτὸν ἐν
ἀσυνήθει σοθαρότητι.

Ο Δερβίσης εἶχε μακρὸν τὸ γένειον, σφηνοειδὲς καὶ
κατάλευκον, καταβαῖνον μέχρι τοῦ στήθους του· ἦν ὑψη-
λὸς τὸ ἀνάστημα, κάτισχνος, ἔχων ὄψιν ὠχρὰν καὶ κυα-
νοὺς μεγάλους καὶ ἔξεχοντας διφθαλμούς, ἀλλ’ ἀμαυρούς
καὶ ἀκινήτους, ὥστε τὸ βλέμμα του καθίστα φρικῶδες
τὸ πρόσωπόν του· ἐγκεκαλυμμένος μὲν πράσινον ποδῆρες
ἱμάτιον μὲν πλατυτάτας χειρίδας, φέρων κίδαριν ἐκ πίλου
ώς ἀνεστραμμένον ὅλμον εἰς τὴν κεφαλὴν, καὶ περὶ τὸν
τράχηλόν του κρεμαμένην δρειχαλκίνην ἀλυσον, εἰς ᾧς
τὸ μέχρι τῆς ζώνης του κατερχόμενον ἄκρον ὑπῆρχε
προσηρημένη πλάξ ἐκ μαρμάρου λευκοῦ, ἀπεικόνιζε
τῆς ὑποκρισίας τὸν τύπον· οἱ ἐξ ἀμφοτέρων δὲ τῶν κρο-
τάφων του κρεμάμενοι βόστρυχοι, καὶ μέχρι τῆς σια-
γόνος του κατερχόμενοι ως πόκος προβάτου, παρίστανον
τῆς ἀστικῆς ἀδελτηρίας τὴν εἰκόνα.

Ο Αλῆ-Πασᾶς τὸν ἐθεώρει ἵκανάς στιγμὰς κατὰ πρό-
σωπον, περιμένων νὰ μάθῃ τὴν αἰτίαν τῆς ἐμφανίσεώς
του· ἀλλ’ ὁ Δερβίσης ρίψας ἐπ’ αὐτοῦ βλοσυρῶς τὸ ἀμαυ-
ρὸν βλέμμα του ἐσίγα.

— Τί καλὰς εἰδήσεις μοῦ φέρεις Δερβίς-μπαμπά; τῷ
εἶπε τέλος πάντων ὁ Ἀλῆς.

Ο Δερβίσης ἀντὶ ἀπαντήσεως, εἰσήγαγε τὴν γεῖρά του
ἐν τῷ εὔρυχώρῳ αὐτοῦ κόλπῳ, καὶ ἐξήγαγεν ὄψιν τρο-
μερὸν, κρατῶν αὐτὸν ἀπὸ τὸν λαιμόν· Ο ὄφις ἐκτυλιχθεὶς
ἐξηπλώθη σείων τὴν οὐράν του, εἴτα περιστραφεὶς περιέ-
ζωσε τὴν γεῖρά του. Ο Ἀλῆ-Πασᾶς ὠπισθοπόρησεν ἐν-
τρομος εἰς μίαν γωνίαν τοῦ δωματίου.

— Φοβεῖσα τοὺς ὄφεις, βλέπω, τῷ εἶπεν ὁ Δερβίσης,
μειδίάσας μειδίαμα οἴκτου.

— Ναὶ, περισσότερον ὅλων τῶν Ογρίων, ἀπεκρίθη ὁ

Αλη-Πασᾶς, φρίττω δταν τοὺς βλέπω, μὲ προξενοῦν ἀνεξήγητον ἀποστροφήν· ίδε πῶς ἀγωριώθησαν αἱ τρίχες μου!

— Μὴ φοβηθεῖτε, ίδού, ὑπέλαβεν ὁ Δερβίσης, θέσας τὸν δάκτυλόν του ἐν τῷ στόματι τοῦ ὄφεως, τὸν ὅποιον ἐρρόφησε μέχρι τῆς παλάμης, καὶ διὰ τρομεροῦ κυματισμοῦ ἐκτυλιχθεὶς, ἔχρεματο ἐπ' αὐτοῦ.

— Δὲν φοβεῖσαι τὸ δηλητήριόν του; τῷ εἶπεν ὁ Πασᾶς ἐντρομος· αὐτὸς εἶναι ἀστρίτης, τὸ ἐπιβλαβέστερον ὅλων τῶν ἔρπετῶν.

‘Ο Δερβίσης ἐγέλασεν.

— Αὐτὸς εἶναι ἀβλαβῆς ἀπεκρίθη.

— Πῶς ἀβλαβῆς, ὑπέλαβεν ὁ Ἀλη-Πασᾶς, ἐνῷ ἐγὼ γέζεύρω, δτι ὅσοι ἐδαγκάσθησαν ὑπὸ ἀστριτῶν ἀπέθανον.

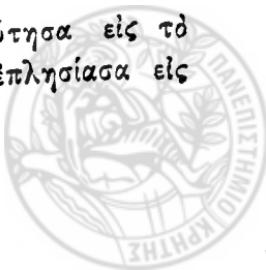
— Ναι ἀληθῶς, ἀλλ’ αὐτὸς, σοὶ λέγω, εἶναι ἀβλαβῆς· δὲν ἔχει δδόντας. Ιδού, καὶ ἐπροχώρησεν δλίγον ἵνα τῷ δείξῃ τὸ χαῖνον στόμα τοῦ ὄφεως.

‘Ο Ἀλη-Πασᾶς ἐξέβαλε φωνὴν φρικώδη, ἡ αὐλαία τῆς θύρας ἀνεπετάθη, καὶ πέντε τῶν σωματοφυλάκων του ἐβρίφθησαν δροματῖοι ἐν τῷ δωματίῳ, περιμένοντες τὰς διαταγάς του. ‘Ο Δερβίσης τὸν ἐθεώρησε μὲ σῆμα οἴκτου κινήσας τὴν κεφαλήν.

— Πρόσταξε, εἶπεν εἰς αὐτὸν, νὰ ἐξέλθωσιν οἱ σωματοφύλακές σου. ‘Ερχομαι νὰ σοῦ εἰπῶ· καὶ τι πρὸς ὄφελός σου. Ιδού, δειλέ, καὶ περιτυλίξας τὸν ὄφιν τὸν ἐσυσπείρωσε καὶ τὸν ἔθεσεν ἐν τῷ κόλπῳ του. ‘Ο ὄφις δάκνει, προσέθεσε, διὰ τῶν δδόντων, ἐγὼ τοὺς ἐξέβαλον ὅλους.

— Τί λογῆς;

— Επῆρα τιμάχιον ρούχου, τὸ ἐβούτησα εἰς τὸ γάλα, τὸ ἀγαπητὸν αὐτοῦ ποτόν, καὶ τὸ ἐπληγσίασα εἰς

τὸ στόμα του· ὁ δφις τὸ ἥρπασε μὲ ἀπληστίαν καὶ τὸ ἐμάσσησε διὰ νὰ ῥοφήσῃ τὸ ὑγρόν του, τότε λαβὼν ῥά-
βδὸν ἥγγισα τὸ ἄκρον τῆς ἐπὶ τοῦ τεμαχίου τοῦ ῥού-
χου, οὗτος δὲ φοβούμενος μὴ τῷ τὸ ἀψαιρέσω, ἔξη-
γριώθη καὶ τὸ ἔσφιγξε τοσοῦτον δυνατὰ μὲ τοὺς ὁδόν-
τας του, ὥστε ἐπήγησαν ἐντὸς αὐτοῦ· ἐπειδὴ δὲ οἱ ὁ-
δόντες τῶν ὅφεων εἶναι ἀγκιστρωτοὶ καὶ ἀραιοί, καὶ
ὅταν εἰσέλθωσιν ἐντὸς τοῦ ῥούχου, δυσκόλως ἔξέρ-
χονται, σ' ἐπιλασσα, διάβολε, εἴπον, καὶ δραμὼν ἔσυρα τὸ
ῥούχον μὲ τοσαύτην βίαν, ὥστε τοῦ ἀπέσπασε τοὺς
ὁδόντας.

— Καὶ πῶς τὸ ἔκατάλαβες;

— Τοὺς εἶδον προσκολλημένους εἰς τὸ ῥούχον.

— Ἀμμὴ τὸ δηλητήριον; εἶπεν δὲ Ἄλη-Πασᾶς.

— Τὸ δηλητήριον ἔξέρχεται μὲ τοὺς ὁδόντας.

— Καὶ δὲν γίνεται πλέον;

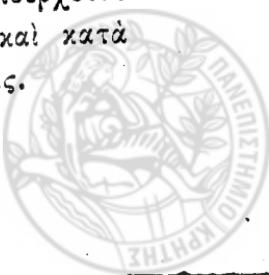
— Οχι.

— Διατί;

— Διότι τὸ δηλητήριον εὑρίσκεται ἐντὸς μικρῶν κύ-
στεων εἰς τῶν ὁδόντων τὰς ρίζας· αὐταὶ θλιβεῖσαι ὑπὸ^{τοῦ} ῥούχου, διερράγησαν καὶ ἔξηλθε τὸ δηλητήριον. ἀδύ-
νατον δὲ ν' ἀναφυῶσι πάλιν αἱ κύστεις, διότι μὴ ἔχοντος
τοῦ ὅφεως ὁδόντας, τὰ οὖλα συνθλιβόμενα δὲν ἀφίουσι
ν' ἀναφυῶσι πλέον.

— Μᾶς ἀπατῶσι λοιπὸν οἱ λέγοντες, δτι ἐπιον φάρ-
μακόν τι, δφιόχορτον λεγόμενον, καὶ διὰ τοῦτο ὑπάρ-
χουσιν ἄτρωτοι;

— Βεβαιότατα. "Οταν ὁ ὄφις δάκνῃ διὰ τῶν ὁδόντων
του ἀνοίγῃ τὴν πληγὴν, αἱ δὲ κύστεις θλιβόμεναι συγ-
χρόνως διαρρήγγυνται καὶ τὸ δηλητήριον εἰσέρχεται
εἰς τὴν πληγὴν. Μὴ ὑπαρχόντων ὁδόντων καὶ κατὰ
συγέπειαν κύστεων, τὸ ζῶον καθίσταται ἀθλαβές.

— Μ' ἔδωκες, Δερβίς-μπαμπά, οὐ μάθημα, εἰπεν δὲ ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς, ἀφοῦ μὲ κατετρόμαξες.

— Θὰ τοῦ δώσω ἐν ἄλλῳ καλήτερον, ὑπέλαβεν δὲ Δερβίσης, πλησιάσας μηχανικῶς τὴν χειρά του εἰς τὸν κόλπον του.

— "Ω! πάλιν τὸν κατηραμένον ὅφιν θὰ ἔθγάλης; εἰπεν δὲ ὁ Ἀλῆς, δπισθοπορήσας αὖθις τὸν εἶδον ἄπαξ, εἰπέ με δὲ τι: θὰ μὲν εἰπῆς, δὲν εἶναι πλέον ἀνάγκη νὰ μοὶ τὸν δείξης.

— Δὲν ἔχω σκοπὸν νὰ σοὶ τὸν δείξω πλέον, τὸν εἰδες. Εἴδες αὐτὸ τὸ τρομερὸν καὶ εἰς δλους τοὺς ἀνθρώπους ἀποτρόπαιον ἔρπετόν! Καὶ ποῖος δὲν τὸ φοβεῖται; Τίς δὲν παγώνει δταν τὸ θεωρῆ ἔρπεν ἐπὶ τῆς γῆς; Καὶ ὅμως ἥδη τὸ ἔχω εἰς τοὺς κόλπους μου, τὸ ἔχω ὑποχείριον δταν θέλω τὸ λαμβάνω ἀπὸ τὴν οὐράν, τὸ στρεφογυρίζω καὶ συντρίβω τὴν κεφαλήν εἰς τὸν τοῖχον, ἢ εἰς τὸ ἔδαφος.

·Ο Ἀλῆ-Πασᾶς ἔθεώρει μὲ ἀπορίαν τὸν Δερβίσην, μὴ ἐγγοῶν πρὸς τί τοῦ ὅφεως ἡ ἐπίδειξις.

— Βεζύρη, ὑπέλαβεν οὗτος, ὑπῆρχες ὁ ἴσχυρότερος τῶν Σατραπῶν· ἡ Κυβέρνησις τοῦ Σουλτάνου σ' ἐφοβεῖτο καὶ ὅλοι οἱ γείτονές σου Πασάδες σ' ἔτρεμον, ὡς ἔτρεμες σὺ πρὸ μικροῦ ἐγώπιον τοῦ ὅφεως· σοὶ ἔδειξαν τὸ γάλα τῆς ἀμνηστίας, ἀλλ' εἰσέτι δὲν ἐπληρίασεν εἰς τὰ χεῖλη σου τὸ ἐμβεβαμμένον εἰς αὐτὸ ροῦχον νὰ τὸ μασσήσῃς, διὰ ν' ἀποσπάσως τοὺς ὀδόντας σου καὶ νὰ σὲ πνίξωσιν εἰς τὸν κόλπον των, ώς ἐπνιξα ἐγὼ τὸν ὅφιν τοῦτον. Καὶ ἐξαγαγὼ μὲ ἄκραν ταχύτητα τὸν ὅφιν ἐκ τοῦ κόλπου του, τὸν ἔβριψε νεκρὸν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.

·Ο Ἀλῆ-Πασᾶς ἵστατο θεωρῶν ἄλαλος, ὅτε μὲν τὸν

νεκρὸν καὶ ἀκίνητον ὅφιν, ὅτὲ δὲ τὸν Δερβίσηγη λαλοῦντα μετὰ φωνῆς βροντώδους καὶ χρησμοδοτικῆς.

— Τὸ φρούριον εἶναι οἱ ὁδόντες σου, ὑπέλαθεν ὁ Δερβίσης, ἀν τ' ἀποσπάσῃ ἀπὸ τὴν ἔξουσίαν σου τὸ Δοθλέτι, θὰ σὲ πνίξῃ εἰς τοὺς κόλπους του, ὡς ἐπνιξα ἐγὼ πρὸ μικροῦ τὸν ὅφιν! Καὶ κύψας καὶ λαβὼν ἐκ τῆς οὐρᾶς τὸ νεκρὸν ἔρπετὸν, ἥγειρε τὴν αὐλαίαν τῆς θύρας καὶ ἔξελθὼν ἐγένετο ἄφαντος.

'Ο Άλη-Πασᾶς ἴστατο ὡς ἐμβρόντητος ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δωματίου, στρέφων πανταχόθεν τὰ βλέμματά του, ὡς νὰ ἔζητε νὰ πληροφορηθῇ, ἐὰν δὲ Δερβίσης ἐπῆρε τὸν ὅφιν ἀναχωρῶν, ἢ τὸν ἄφισεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ ἐτρύπωσεν εἰς γωνίαν τινὰ τοῦ δωματίου. Στιγμαὶ πολλαὶ παρῆλθον καὶ ὁ ἀθλιὸς οὗτος Σατράπης ἔμενεν ἀκίνητος, πλήρης φόβου καὶ ἀπογνώσεως. Ή εἰκὼν τοῦ ὅφεως καὶ οἱ λόγοι τοῦ φίλου του Δερβίση, τὸν δόπονον ἔθεώρει ὡς ἀλλην Πυθίαν, κατεσκότισαν τὸ λογικόν του. Εἰς δεινότεραν θέσιν, ἔλεγεν ἐν ἔσυτῷ, δὲν εὑρέθη ποτὲ ἀνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς· οἱ λόγοι τοῦ Γιακούπ καὶ ἡ παράστασις τοῦ ὅφεως εἰσὶ πλήρεις ἀλκηθείας καὶ δμως ἡ θέσις μου δὲν μοι συγχωρεῖ νὰ ὠφεληθῶ πλέον ἀπ' αὐτὸ τὸ μάθημα, ἔδωκα τὸν λόγον τῆς ὑποταγῆς μου· τὰ τέσσαρα πέμπτα τῆς φρουρᾶς, μαθούσης δι τὸν ἀπεράσισα νὰ παραδώσω τὸ φρούριον, ἐσυνθηκολόγησαν μετὰ τοῦ Σερασκέρη, ὡς μὲ γράφει εἰς τῶν κατασκόπων μου ἐκ τοῦ στρατοπέδου, δ 'Αγγέλης Σίμος (*) τί ποιητέον ἥδη; τὰ πάντα δι' ἐμὲ εἰσὶν ἀδύνατα· ἀλλὰ μήπως πάλιν ὁ Δερβίσης εἶναι ἀλάνθαστος; εἶναι δυνατὸν ν' ἀπατήσῃ ὁ Σερασκέρης το-

(*) Τοῦ Αγγέλη Σίμου υἱὸς εἶναι δ Εύσταθιος Σίμος.

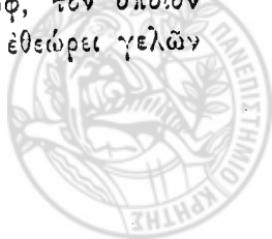
σούτους Πασάδες, οῖτινες συγκαπέγραψαν μετ' αὐτοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι ὑπέσχεσιν; Ὁπωσδήποτε, ἐγὼ δὲν δπε-
σθοδρομῶ πλέον, δέ γέγονε, γέγονε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

ΣΥΝΕΛΗΦΘΗ Η ΓΑΙΝΑ ΕΝ Τῇ ΠΑΓΙΣΙ.

Τὴν ἐπιοῦσαν, ἀπαντα τὰ ἐν τῇ λίμνῃ πλοιάρια, καὶ αἱ μεγάλαι λέμβοι τοῦ Ἀλ.η.-Πασᾶ, ἃς ἔκόμισεν ἐκ Λευ-
χάδος εἰς τεμάχια, καὶ προσήρμοσεν ἐν Ἰωαννίνοις, ἵσαν
προσωριμισμένα παρὰ τῇ παραλιμνίῳ θύρᾳ τοῦ φρουρίου.
Κίνησις δὲ μεγίστη ὑπῆρχεν ἐν τῷ Σεραγίῳ ἐπὶ τῇ προ-
παρασκευῇ τῆς εἰς τὸ Νησίον ἀποχωρήσεώς του. Οἱ δ'
δπλαρχηγοί του σύννοες ἐθεώρουν τὴν ἔκταχτον ταύτην
κίνησιν, κινοῦντες τὰς κεφαλὰς των.

Οἱ Ἀλ.η.-Πασᾶς καταβὰς εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ Σερα-
γίου μετὰ τοῦ γέροντος Δερβίστη, ὃν ἐθεώρει ὡς μάντιν,
ἢ μᾶλλον ἐπίστευεν δτι εἶχε σχέσιν μετὰ τῶν πνευμάτων
καὶ συνδιελέγετο μετ' αὐτῶν, καὶ δπτις τῷ ἐνέπνευσε τὰς
ἀπαισιωτέρας περὶ Θεοῦ ιδέας, ἥλθεν εἰς τὸ προαύλιον
τοῦ παρὰ τὰς ἀνατολικὰς ἐπάλξεις Τσαμίου, καὶ ἐθεώρει
τὸ Νησίον ἐν μεγίστῃ ἀνησυχίᾳ, ὡς νὰ περιέμενεν ἐκεῖ
τὴν λύσιν τῶν συγκεχυμένων του σκέψεων, ἃς δνειρόν τι
ἐτάραξεν ἐν τῇ προηγηθείσῃ νυκτί. Αὐτὸ εἶναι τὸ τσαμίον
ἀπαράλλακτον, ὡς τὸ εἰδον κατ' ὄναρ, ίδοὺ καὶ ὁ τόπος
ἐνθα ἔκοιμωμην, ἔμονολόγει, ὡς νὰ ἐλησμόνησεν δτι δ
Δερβίσης ὑπῆρχε πλησίον του. Περίσργον δνειρόν! καὶ
τὸ εἰδον τὴν νύκτα τῆς ἐπιοῦσης, δτε ἔτοιμάζομαι νὰ
ἐγκαταλείψω τὸ φρούριον. Ἀλλ' ὁ Ἰσούφ, τὸν δποῖον
ἔπνιξαν ὁ Βάγιας καὶ ὁ Αἰθίοψ, πρὸς τί μ' ἐθεώρει γελῶν

σατανικὸν γέλωτα; Μετὰ τὸν μονόλογον τοῦτον, στραφεὶς πρὸς τὸ Σεράγιον, ὡς νὰ ἡγέρθῃ ἐξ ὑπου, εἶδε τὸν δόπισθέν του ἴσταμενον Δερβίσην.

— Γιακούπ, νὰ μὲ συμπαθήσῃς, τῷ εἶπε ἐλησμόνησα διὰ ἥσουν πλησίον μου, ἡ κεφαλὴ μου εἶναι τεταραγμένη, «Ω! εἶμαι ωσὰν ἐσχοτισμένος! Μ' ἥκουες βέβαια, τέλεγα.

— Ναι, σὲ ἥκουα, ἀπεκρίθη ὁ Δερβίσης.

— 'Α! εἶδον ἀπόψε τὴν νύκτα ἐν ὄνειρον· ἐν ὄνειρον· τὸ ὄποιον μοῦ φαίνεται ἀπαίσιον, καὶ διὰ τοῦτο σ' ἔφερα ἐδὼ εἰς τὸν ἴδιον τόπον νὰ σου τὸ διηγηθῶ, διὰ νὰ μὲ τὸ ἔξηγήσῃς.

— Τί ὄνειρον; σου εἶπα νὰ μὴ πιστεύῃς τίποτε.

— Τίποτε, τίποτε; ἀπεκρίθη ὁ Ἀλῆς· σὺ δὲ διατί πιστεύεις εἰς τὰ πνεύματα;

— Διότι αὐτὰ ὑπάρχουσιν ώς καὶ ἡμεῖς, καὶ διότι μὲ ὑπακούουν, διότι τὰ ἔξουσιάς, ἀπεκρίθη ὁ ἀπατεών καὶ μοχθηρὸς Δερβίσης, δὲν τὰ φοβοῦμαι, ἐξ ἐναντίας αὐτὰ φοβοῦνται ἐμέ.

— Καὶ τίποτ' ἀλλα;

— Σου εἶπα, πολλάκις, τίποτε.

— Λοιπὸν τὰ ὄνειρα δὲν προέρχονται ἀπὸ τὰ πνεύματα;

— Ναι, δταν θέλουν νὰ παιᾶσουν μὲ ἡμᾶς.

— Καὶ δὲν ἔξηγοῦνται; ἐγὼ, Γιακούπ, φρίττω! τί νὰ σου εἰπῶ; τρέμω ὅλος.

— Διατί;

— Διατί, ωσὰν τώρα αὐτὸν τὴν στιγμὴν νὰ μου λέγῃ κάτι τι μέσα μου, δτι Οὐκ πισθω κακόν. Μὴ εἶναι, Γιακούπ, ἡ ψυχή; (ὁ Ἀλῆς δὲν ἥκουσε ποτὲ τὴν λέξιν συνέδησις):

— Τί ψυχή καὶ κολοκύθια, ἀπεκρίθη ὁ Δερβίσης ἐν μυκτηρισμῷ, τί ψυχή....!

— Ο Θεός, ὃπου λέγουν οἱ παπάδες τῶν χριστιανῶν καὶ οἱ ιμάμιδες τῶν Τούρκων, ὅστις παιδεύει τὰς κακίας τῶν ἀνθρώπων....;

— Σοῦ εἶπα πολλάκις νὰ μὴ πιστεύῃς τοιαύτας μωρίας.

‘Αληθῶς δ ’Αλη-Πασᾶς ἐτύπωτο τὴν στιγμὴν ταύτην ὑπὸ τοῦ ἐλέγχου τῆς συνειδήσεως, καὶ ἥθελεν ὁ μολογήσει τὴν ὕπαρξιν τοῦ Θεοῦ, ὡς ὅλοι οἱ αἴμοχαρεῖς τύραννοι, ἐὰν δ ἐπίγειος οὗτος δαίμων Δερβίσης δὲν διέστρεφε τὴν κρίσιν τοῦ συνειδότος του. “Απαντες οἱ τύραννοι καὶ αὐτὸς ὁ Νέρων, ἦλθον στιγμαὶ, καθ’ ἄς ἐθεώρουν ἔντρομοι τὴν ὑψίστον καὶ καταπληκτικὴν χεῖρα τοῦ Παντοδυνάμου!

— “Οπως καὶ ἂν ἦναι, ὑπέλαθεν ὁ Πασᾶς, ἄκουσον τ’ ὄνειρόν μου.

— Εἰπέ μέ το; ἀλλὰ μὴ ζητῆς ἐξηγήσεις.

— Εἶδον κατ’ ὅνορ, ἤρξατο νὰ διηγῆται ὁ ’Αλη-Πασᾶς, δι τοῦ ἦλθον ἐδῶ κρατῶν μοχλὸν σιδηροῦν, τὸν ὃποῖον θέσας εἰς τὰ θεμέλια τοῦ τσαμίου, καὶ ἐγείρας δι’ ὅλης μου τῆς δυνάμεως, ἔσεισε δλόκληρον τὴν οἰκοδομὴν, ὥστε τὴν κατέστησα ἑτοιμόρροπον. Ο ’Ισοὺφ, τὸν ὃποῖον ἐγνώριζες, ὁ θυρωρὸς τοῦ γυναικωνίτου, ὅστις ἀπέθανε πρό τενος καιροῦ, ίστάμενος ἀπέναντί μου μ’ ἐθεώρει γελῶν σατανικῶς. ”Επειτα, ώς νὰ κατεπονήθην ὑπὸ τοῦ κόπου, κατεκλίνθην καὶ ἐκοιμήθην ἐκεῖ. Βλέπεις ἐκεῖ, πρὸ τῆς θύρας τοῦ Τσαμίου; ἐκεῖ ἐκοιτώμην γυμνὸς, κατάγυμνος ἐπὶ τοῦ χώματος.

— Αὐτὸ εἶναι ὅλον τὸ ὄνειρον;

— Ναι, αὐτό. Εἰπέ με τί ἐξηγεῖ;

— Τίποτε.

— Πῶς τίποτε δὲν εἶναι τρόπος, κάτι εξηγεῖ.

— Αἱ γραῖαι λέγουν ὅτι δὲ γυμνὸς εἶναι καλὸν δ-νειρον.

‘Ο’Αλῆ-Πασᾶς ἔσεισε τὴν κεφαλήν του καὶ ἐγκαταλιπών τὸν μοχθηρὸν Δερβίσην, εἰσῆλθεν ἐν τῷ Σεραγίῳ περίλυπος, ἐνθυμηθεὶς τὴν εἰκόνα τοῦ δφεως καὶ τοὺς λόγους τοῦ ἀγαπητοῦ του τούτου διδασκάλου· συνατήσας δὲ τὸν ἀναβαίνοντα τὴν κλίμακα Πασόρμπεην,

— Στείλε, τῷ εἶπε καὶ κράξε νὰ ἔλθουν ἐδὼ δ Σελήνης καὶ δ Αἰθίοψ. Καὶ ἀναβὰς ἐκάθησεν ἐπὶ ἐνὸς ἵκριώματος τοῦ προστόου.

Μετὰ μικρὸν ἀμφότεροι οὗτοι παρίσταντο ἐνώπιόν του.

— Σελήνη, εἶπεν εἰς τὸν τριακοντούτην τοῦτον Ἀλεανὸν, σ’ ἐπῆρα βρέφος ἀπὸ τὰς δόδους, σ’ ἔκαμα ἕνα τῶν πιστοτέρων μου θεραπόντων, σ’ ἔνδυσα εἰς τὸ χρυσάφι καὶ εἶχες εἰς χεῖράς σου δ, τι πολύτιμον εἶχον, τώρα εἶναι καιρὸς νὰ μοῦ δείξῃς τὴν πρὸς ἐμὲ εὐγνωμοσύνην σου. ‘Ο Μερτσάνης εἶναι ἐπιφορτισμένος νὰ βάλῃ φωτιάν εἰς τὴν ὑπόνομον ν’ ἀνατρέψῃ τὸ Σεράγιο. Δὲν εἶναι οὕτω Μερτσάνη; εἶπεν ἀποστραφεὶς πρὸς τὸν Αἰθίοπα.

— Ναι, βέβαια, ἀπεκρίθη δ Αἰθίοψ.

— Λοιπὸν, Σελήνη παιδί μου, νὰ μείνῃς ἐδὼ μὲ τὸν Μερτσάνη αὐτὸς θὰ ἔχῃ ἀναμμένον πάντοτε τὸ φανάρε καὶ σὺ νὰ μὴ λείψῃς ποτὲ ἀπὸ πλησίον του. “Οταν δὲ ἴδητε ὅτι ἀπὸ τὴν ράχιν τοῦ ‘Αγιού Λιὰ τοῦ Νησιοῦ σᾶς κάμω σημεῖον, νὰ δόκετε φωτιὰ εἰς τὴν ὑπόνομον.

— Καὶ τί σημεῖον θὰ κάμης;

— Θὰ διατάξω νὰ ὑψώσουν ἐκεῖ μίαν κόκκινην σημαίαν καὶ γὰρ ρίψουν τρεῖς τουφεκιές.

— Λοιπὸν ἀναχωρεῖς, ἀφέντη, ἀναχωρεῖς; ἥρωτησεν δὲ σελήνης.

— Ναι, μετὰ δύο ωρας.

— Μείνε ήσυχος καὶ ἡ διαταγὴ σου θέλει ἐκτελεσθῆ ἀκριβῶς.

— Μή σὲ μέλῃ, ἀφέντη, εἴπεν ὁ Αἰθίοψ, θὰ φρυγανισθῶ νὰ γείνω μελανώτερος, ἀλλὰ θὰ κάμω ν' ἀκουσθῇ δ βρόντος ἔως τὰ πέντε πηγάδια.

— Ἐχετε τροφὰς δσας θέλετε, ὑπέλαθεν ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς, τὸ κελλάρι εἶναι πλήρες. Ἰδοὺ καὶ χρήματα, μήπως σᾶς χρειασθῶτε.—Καὶ ἐνεχείρισεν εἰς αὐτοὺς σάκκον μικρὸν πλήρη ἀργυρίου.

— Δὲν ἀμφιβάλλω, προσέθεσεν, εἰς τὴν πίστιν σας καὶ εἰς τὴν πρόση με ἀφοσίωσίν σας.

— Εσο εἰς τοῦτο βέβαιος, Βεζύρη μου, ἀπεκρίθησαν ἀμφότεροι, ἀλίναντες μέχρις ἐδάφους καὶ ἀσπασθέντες τὸ χράσπεδον τοῦ ἴματίου του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

ΣΥΝΕΧΕΙΑ.

·Υπάρχουσι στιγμαὶ, καθ' ᾧ δὲ ἄνθρωπος δὲν δύναται νὰ κατανοήσῃ αὐτὸς ἑαυτὸν· αἰσθάνεται τι, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ τὸ ὄνομάσῃ, διότι δὲν δύναται νὰ τὸ χαρακτηρίσῃ· βαρύθυμεῖ ἐνῷ ἀφορμὰς δὲν ἔχει, καὶ ἀναστενάζει, ἐνῷ οὐδὲν ὑπάρχει τὸ κινοῦν αὐτὸν εἰς ἀθυμίαν· πολλάκις ἐπιθυμεῖ νὰ κλαύσῃ ἀγεν λόγου, ἢ εὑρίσκεται ἐν εὐθυμίᾳ, ἐνῷ τίποτε δὲν κεντᾷ τὰς αἰσθήσεις του. Εἶναι ἄρά γε, κατὰ τοὺς ιατροὺς, ἡ κακὴ τοῦ σώματος διάθεσις; Ἄλλ' ὅλαι αὐταὶ αἱ αἰσθήματικαὶ μεταβολαὶ γίνον-

ται ἐν πλήρει τοῦ σώματος εὔεξία, ὅταν ἡ τέχνη αὐτὴ μετρᾷ, τοὺς μὲν παλμοὺς τῶν σφυγμῶν ἐντελεῖς, ἡ δὲ μηχανὴ ὑπάρχῃ ἐν πλήρει καὶ ἀρίστη ἀρμονίᾳ. Διατί λοιπὸν νὰ μὴ πιστεύσωμεν μᾶλλον διὰ ὑπάρχει ἐν ἡμῖν ἐν τι δλῶς ἀνεξάρτητον, ἔχον ἀγνώστους εἰς ἡμᾶς κανόνας, ἐν τι θεῖον συγχοινωνοῦν μὲ τὴν μυστήριώδη καὶ μεγάλην, τὴν γενικὴν τοῦ σύμπαντος ζωῆν, ἐπενεργοῦν ἐν ἡμῖν ἀνευ τῆς ἡμετέρας θελήσεως καὶ ἐπὶ κανόνων ἀγνώστων; Μὴ ἦναι ἄρα γε τὸ προαισθῆμα τοῦ ἐν ἡμῖν αἰωνίου δντος;

Καὶ τοι φέρων ἐν τῷ κόλπῳ του τὸ ὑφ' ὅλων τῶν Πασάδων ὑπογεγραμμένον καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Σερασκέρη ἔγγραφον δ' Ἀλῆ-Πασᾶς καὶ τοι πλήρης ἐλπίδων, ἡ μᾶλλον βεβαιότητος, διὰ ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν ἀμνηστεύεται καὶ τοι κολακευόμενος διὰ θέλει τεθῆ ἐπὶ κεφαλῆς στρατοῦ, μέλλοντος νὰ καταπατήσῃ ὑπὸ τοὺς πόδας του τὴν ἐπανάστασιν τῶν ἀπίστων, καὶ παρὰ τῷ δοθέντι αὐτῷ πρὸ ἐξ ἐτῶν τίτλῳ τοῦ Ἀρσλὰν (Λέοντος), χάριν νικητικοῦ βραβείου ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου, νὰ ἐπιτύχῃ καὶ ἐτερον τὸν τῆς Τίγρεως καὶ δύμας περίλυπος ἵστατο παρὰ τῇ ὅχθῃ τῆς λίμνης περιμένων τὴν περιλημένην του Βασιλικὴν, ἵνα ἐπιβιβασθῇ μετ' αὐτῆς ἐπὶ τῆς μεγάλης λέμβου, ἣν δεκαοκτώ κωπηλάται, κρατοῦντες εἰς χεῖρας τὰς κώπας, ἥσαν ἔτοιμοι νὰ τὴν φέρωσιν εἰς τὴν τερπνήν καὶ χαριτώπιδα τῶν Ἰωαννίνων Νῆσουν.

'Ἐπιβασθεὶς ἐν τῇ λέμβῳ, ἔστρεψε τὸ βλέμμα του πρὸς τὸ φρούριον καὶ ἐδάχρυσεν.

— Αἰσθάνομαι, εἶπεν εἰς τὴν καλλιπάρειον "Ηθην του τὴν Βασιλικὴν, βαρεῖαν ὡς μόλυβδον τὴν καρδίαν μου, προαισθάνομαι τὸ τέλος τῶν ἡμερῶν μου, μαντεύω καὶ διὰ ἡπατήθην.

— Γύρισ' ὁπίσω, τῷ ἀπεκρίθη ἡ Βασιλικὴ, μόλις κι-

νήσασα τὰ κοράλλινα χεῖλη της ἐξ ἀγανακτήσεως.

— Τώρα δὲν ἡμπορῶ πλέον, ὑπέλαβεν δὲν Ἀλῆς, ὑπάγω ως νὰ σύρωμαι ὑπὸ καταχθονίου δαίμονος· δὲν ἔχω πλέον θέλησιν, αἰσθάνομαι δὲν ἀφέθην εἰς τὴν τύχην καὶ δὲν κυλίομαι ως σφαῖρα εἰς τὸν κατήφορον.

— Μικρόψυχε! τῷ εἶπεν ἡ Βασιλικὴ, ἀν ἐγὼ ἡμην σὺ, ἥθελα κάμει θαύματα.

— Τί;

— Ἡθελα διφθῆ εἰς τὰ ὅρη καὶ εἰς τὰς πεδιάδας καὶ ν' ἀποθάνω μὲν τὸ ξίφος εἰς χεῖρας.

— Εἰς τὰς καρδίας ἐσᾶς τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν γυναικῶν ἐμφωλεύει τοῦ πολέμου δ δαίμων· ἐπιθυμεῖτε ν' ἀποθάνετε, ἀλλὰ κάτι νὰ πράξετε, ἀπεκρίθη δὲν Ἀλῆς Πασᾶς στρέψας τὸ σύμμα πρὸς τὴν λίμνην καὶ βεμβάζων, ἐωσοῦ ἡ λέμβος προσωριμίσθη ἔν τινι ἄκρῳ τῆς κάμης παρὰ τῇ Μονῇ τοῦ Παντελεήμονος.

Κατηφής καὶ περίλυπος ἀπέβη εἰς τὴν ξηρὰν, καὶ στὰς μικρὸν ἐπὶ τῆς ἀποβάθρας, ἔθεώρησε τὸν φέροντα εἰς τὴν κατάψυχρον καὶ διαυγῆ πηγὴν Τραμπάδοβα αὐλακα, ὑπὸ πρασίνων καλαμῶν χωριζόμενον, εἴτα οἱ δρθαλμοὶ του περιεπλανήθησαν μηγανικῶς πως ἐφ' ὅλων τῶν ἀντικειμένων, ὃν ἡ θέα τῷ ἐνεποίει ἀλγεινὰ αἰσθήματα, ἐξ ἀναμνήσεων παρελθούσης ισχύος καὶ μεγαλείου.

— Έδῶ Βασιλικὴ, εἶπε πρὸς αὐτήν, διηλθον πολλάκις ἡμέρας χαριέσσας· ἔδῶ ἐνετρύφησα χιλιάκις τοὺς λιπαροὺς καὶ εὐχύμους ἐγχέλεις τῆς λίμνης καὶ τοὺς ἰχθῦς, οὓς μόναι αἱ γυναικες τῆς νήσου γνωρίζουσι· τὸ μυστήριον νὰ μαγειρεύωσιν ἔξαιρέτως καὶ νὰ δίδουσιν εἰς αὐτοὺς γεῦσιν ἴδιάζουσαν, ἄγνωστον καὶ εἰς αὐτὸν τὸν τόσον ἐπιτήδειόν μου μάγειρον.

· Η Βασιλικὴ ἐσίγα, οὗτος δὲ βραδυπορῶν εἰσεῖλθεν εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Παντελεήμονος, ἐνθα εῦρε τὸν πρὸ αὐτοῦ

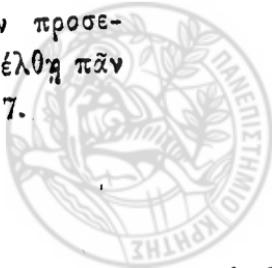
ἀποβιβασθέντα ἔκει Ἀγον Βασιάρην μετὰ τριακοσίων στρατιωτῶν, λειποταχτησάντων τῶν ἐπιλοίπων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

Η ΜΕΧΡΙ ΦΑΝΑΤΙΣΜΟΥ ΑΦΟΣΙΩΣΙΣ.

Τὸ φρούριον ἥδη κατέχεται ὑπὸ τοῦ Χουρσήτ-Πασᾶ, διορίσαντος φρούραρχον τὸν Χασάν-Πασᾶ καὶ ὑποφρούραρχον τὸν Ὁμέρ Βριώνην, διὸ ἐνέδυσε τὴν Σατραπικὴν τῆβεννον κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν, ἢν ἔδωκε τῷ Ἰσμαήλ-Πασῷ. Ἀφοῦ δὲ διέταξε νὰ καταληφθῶσιν ὅλαις αἱ ἐπί-χαιροι θέσεις, πρώτην ἔλαβε φροντίδαν' ἀπομακρύνη τὸν Αιθίοπα καὶ τὸν Σελήμην ἀπὸ τὴν ὑπόνομον· ἀλλὰ προσ-χληθέντες δίς καὶ τρίς νὰ παρουσιασθῶσιν ἐνώπιόν του, δὲν ἤθελησαν. Καὶ τίς ἐτόλμα νὰ εἰσέλθῃ ἐν τῷ Σεραγίῳ, ἐνῷ οἱ φανατικοὶ οὗτοι ἐντολοδόχοι τοῦ Ἀλῆ-Πασᾶ, ἔχοντες ἀναμμένον τὸ φανάριον, ἥσαν ἔτοιμοι ν' ἀνάψωσι τὴν ὑπόνομον ἐν οἰαδήποτε βίᾳ; Ὁ Ἀλῆς ἄφισεν ἐν τῷ Σεραγίῳ τὴν Χανούμην, καὶ δλον τὸν ἄλλον θηλυν κό-σμον, μετὰ τῶν θεραπαινίδων. Ἡ ὑπαρξίας τῆς τρομερᾶς ὑπονόμου δὲν ἦτο πλέον μυστήριον, ὡστε ἔχαστος ἐννοεῖ δοπία ὑπῆρχεν ἡ φρίκη καὶ αἱ κραυγαὶ τῶν δυστυχῶν τούτων πλασμάτων.

Ο Χουρσήτ ἀνήσυχος, ἐζήτει μέσον ν' ἀπαλλάξῃ καὶ ἔαυτὸν καὶ τὸ φρούριον καὶ τὰς γυναικας ἀπὸ μίαν κατα-στροφὴν, ἢν εἶχον ἀμετάθετον ἀπόφασιν νὰ ἐκτελέσωσιν οἱ μέχρι μανιώδους φανατισμοῦ ἀρωσιωμένοι τῷ Ἀλῆ-Πασῷ· ὅθεν τὰς μὲν γυναικας διέταξε καὶ μετέφεραν εἰς τὴν δθωμανικὴν συγοικίαν, τὸν δὲ Πασόμπεην προσε-κάλεσε παρ' αὐτῷ, καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ μετέλθῃ πᾶν

μέσον νὰ τοὺς ἀποτρέψῃ ἀπὸ μίαν τοσοῦτον δλεθρίαν πρᾶξιν.

— Οὗτ' ἐμὲ, οὗτ' ἄλλον κάνενα ἀκούουν αὐτοὶ, εἴπεν εἰς τὸν Σερασκέρην.

— Τότε θὰ διατάξω νὰ τοὺς φονεύσωσιν, ὑπέλαβεν δὲ Χουρσήτ.

— Τί λογῆς; ἀπεχρίθη δὲ Πασόμπεης αὐτὸὶ κατοικοῦν ἐντὸς ἐνὸς μικροῦ παραπήγματος παρὰ τῇ θύρᾳ τῆς ὑπονόμου, ἡ δὲ θρυαλλὶς συγκοινωνεῖ διὰ μιᾶς δπῆς μετὰ τοῦ παραπήγματος· ἅμα ἰδοῦν ὅτι πλησιάζει τις εἰς αὐτοὺς θὰ τὴν ἀνάψουν καὶ τότε θὰ πετάξωμεν δῆλοι εἰς τὸν ἀέρα.

— Νὰ τοὺς ἀφίκωμεν ν' ἀποθάνουν ἀπὸ τὴν πεῖναν, ἀποκλείοντές τους ἀπὸ πλησίον.

— "Αμα τοὺς ἀφίκωμεν χωρὶς τροφὴν, θὰ τὸ ἐνοήσουν καὶ θὰ κάμουν τὸ ἴδιον.

— Λοιπὸν πρέπει νὰ χαθῶμεν δῆλοι;

— Καὶ ποῖος ἐπιθυμεῖ τοιούτον κακόν;

— "Υπαγε λοιπὸν, εἰπὲ ἐκ μέρους μου τὸν Ἀλῆ-Πασᾶ νὰ τοὺς μηνύσῃ νὰ φύγουν ἀπὸ τὴν ὑπόνομον.

— Δὲν θέλει τὸ κάμει ποτέ.

— Θὰ ὑπάγω μόνος μου νὰ τοὺς φονεύσω, εἴπεν δργισθεὶς δὲ Χουρσήτ, ἡ θὰ γράψω εἰς Κωνσταντινούπολειν νὰ ἐμποδισθῇ ἡ ἀμνηστεία.—Θ Πασόμπεης ὡχρίασεν εἰς τὴν ἀπάντησιν ταύτην τοῦ Σερασκέρη.

— Μήν δργίζεσαι, Υψηλότατε, παρακαλῶ, ἀπεχρίθη.
Ίσως εὑρώμεν κανὲν ἄλλο μέσον.

— Ποῖον μέσον νομίζεις; ποῖον;

— Νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν ὑπόνομον καὶ νὰ κόψωμεν τὴν θρυαλλίδα.

— Πῶς θὰ εἰσέλθωμεν, ἀφοῦ αὐτοὶ οἱ κατηραμένοι κρατοῦν τὴν κλειδα;

— Νὰ σκάψωμεν ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ χαρεμίου νὰ κάψωμεν χαλάστραν νὰ εἰσέλθωμεν.

— Μου λέγεις παραμύθια, Πασόμπεη· ἡ πηγαίνεις νὰ εἰπῆς τὸν Ἀλῆ-Πασᾶ νὰ τοὺς διατάξῃ νὰ φύγουν, ἢ μὰ τὸν Προφήτην θὰ γράψω νὰ . . .

— Μὴν δργίζεσθε, γψηλότατε, εὔχολώτερα θὰ ἐνεργήσω ἐγώ, παρ' ἔκεινος. Αὐτὸς εἶναι τώρα κατεσκοτισμένος, ἀπηλπισμένος, ἥμπορεῖ καὶ ν' αὐτοχειριασθῇ καὶ τότε χειρότερα· δταν αὐτοὶ τὸ μάθουν θ' ἀνατρέψουν τὸ φρούριον.

— Καὶ εἰν' εὔχολον, ὡς λέγεις; Τί κόποι, τί χρονοτριβαί!

— Πιστεύω ὅτι εἶναι πολλὰ εὔχολον καὶ ὅτι ἐντὸς δλίγων ὡρῶν τελειόνει.

— Ήως;

— Ἡ ὑπόνομος κατέχει δλον τὸ ὑποκάτωθεν τοῦ χαρεμίου μέρος· δταν δὲ ἀποσπάσωμεν σανίδας τινὰς τοῦ πατώματος θέλομεν τὴν εῦρει.

— Καὶ ἔπειτα;

— Φέρομεν ἔνα κτίστην, χαλᾶ τὸ ἐπάνω μέρος τοῦ σωλῆνος καὶ ἀνοίγει τρύπαν ἀρκετὴν νὰ χωρέσῃ ἄνθρωπον νὰ καταβῇ μέσα νὰ κόψῃ τὴν θρυαλλίδα μέχρι τῆς δπῆς καὶ νὰ τὴν ἀφαιρέσῃ.

— Αν δυνηθῆς νὰ πράξῃς τοῦτο, ἔσωσες τὸν γυναικάδελφόν σου, Πασόμπεη.

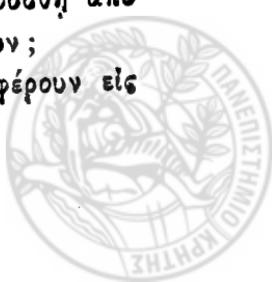
— Νομίζω ὅτι δὲν εἶναι δύσκολον.

— Συλλογίσου ἐν ἄλλῳ, φίλε μου, εἴπε μὲ φωνὴν μειλίχιον δ πανοῦργος Κιρκάσιος.

— Τί;

— Τὸν προξενηθησόμενον χρότον· ἀν ἀκουσθῇ ἀπὸ τοὺς ἀπονενοημένους αὐτοὺς δὲν θὰ μᾶς ψήσουν;

— Δι' αὐτὸ μὴ σᾶς μέλη. Προστάξετε νὰ φέρουν εἰς

τὸ μεγάλον Διβάνι τὸν μεδερχανὲ^(*) νὰ παίξῃ· αὐτοὶ δένθελουσι βεβαίως ὑποπτευθῆ τίποτε, διότι ἀφοῦ εἰσήλθετε εἰς τὸ φρούριον ὡς κατακτητὴς, ἡ μουσικὴ εἶναι ἐπόμενον νὰ παίξῃ νὰ νικητήρια· δῆθεν εἰς κάνενα δὲν θέλει φανῆ, οὕτε νέον τι, οὕτε παράξενον, ἀλλὰ μάλιστα σύνηθες.

Οἱ δρθαλμοὶ τοῦ Χουρσῆτ ἐφαιδρύνθησαν ὑπὸ χαρᾶς.

— Πασόμπεη, τῷ εἴπε δράξας τὴν χεῖρά του, ἔχεις ἐφευρετικὸν νοῦν· σοὶ ὑπόσχομαι νὰ σ' ἀνταμείψω.

— Ἐγὼ ἀλλην ἀνταμοιβὴν δὲν θέλω, Ὑψηλότατε, εἰμὴ νὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ βοηθήσητε τὸν Ἀλῆ· Πασᾶ, ἀπεκρίθη ὁ Πασόμπεης κλίνας μέχρις ἐδάφους.

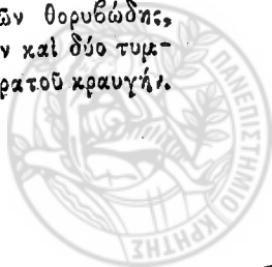
Μετὰ μικρὸν τὸ σεράγιον ὑπῆρχεν ἐν πλήρῃ θορύβῳ. Οἱ τοῖχοι καὶ αἱ στέγαι ἐπαλλον ὑπὸ τοῦ χρότου τῶν σαλπίγγων καὶ τῶν τυμπάνων, καὶ οὕτε τουφεκισμοῦ χρότος ἦν δυνατὸν ν' ἀκουσθῆ. Τὰ πατώματα ἐσείοντο καὶ ἄπασα ἡ οἰκοδομὴ ἥχολόγει. Δύο ξυλουργοὶ καὶ δύο κτίσται, ἀλλήλοις συμβοηθούμενοι ἐξήλωσαν τὸ πάτωμα τοῦ ἕρήμου ἥδη γυναικωνίτου, καὶ ἥρξαντο νὰ διατρυπῶσι καὶ τὸν σωλῆνα τῆς ὑπονόμου, ὡστε μετὰ δύο ὥρῶν ἐργασίαν ἥδύνατο νὰ εἰσέλθῃ ἐν αὐτῇ ἀνθρωπος. Μετ' ἀπειργράπτου χαρᾶς ἔμαθεν ὁ Σερασκέρης ὑπὸ τοῦ Πασόμπεη τὴν ἔχβασιν τῆς ἐπιχειρήσεως.

— Τώρα νὰ μοῦ βοηθήσῃς νὰ καταβῶ ἐγὼ ν' ἀφαιρέσω τὴν θρυαλλίδα, τῷ εἴπεν ὁ Σερασκέρης.

— Ποτὲ, Ὑψηλότατε! τοῦτο εἶναι ἔργον ὑμέτερον, εἶναι ἔργον ἐμοῦ τοῦ δούλου σας, ἀπεκρίθη ὁ Πασόμπεης.

Καὶ θέσας κατὰ γῆς τὰ ὄπλα του καὶ τὸν ἐπενδύτην του, ἐζήτησε φανάριον, τὸ ὄποιον λαβὼν εἰς χεῖρας ἐπή-

(*) Ο Μεδερχανὲς εἶναι μουσικὴ τῶν Ὀθωμανῶν θορυβώδης, συνισταμένη ἐκ τεσσάρων ἢ καὶ πολλῶν σαλπίγγων καὶ δύο τυμπάνων κολοσσιαίων, ἵκανη νὰ καλύψῃ δλοκλήρους σρατούς κραυγῆς.

δησεν ἐντὸς τῆς ὑπονόμου. Μετά τινων δὲ λεπτῶν παρέλευσιν, προέβαλεν ἡ κεφαλὴ του ἀπὸ τὴν δπῆν, καὶ ὅλος ἀγνώριστος ὑπὸ τῆς προστριβείσης ἐπ' αὐτοῦ κόνεως, ὥμοιαζε δαιμόνα ἐξερχόμενον ἐκ τῆς καταχθονίου κατοκίας του. Ἡ καταμέλανος χείρ του ὑψωθεῖσα ἔθεσε τὸ φανάριον πρὸ τῆς δπῆς, οὗτος δ' ἐπιστηριχθεὶς ἐπὶ τοῦ στομίου, ἐξῆλθεν ὡς ἔρπετὸν, ἔχων περιτυλιγμένην περὶ τὴν δσφήν του ως μαῦρον δφιν, τὴν τρομερὰν θρυαλλίδα, ἣν ἔκτυλίξας, ἔθεσε πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ Σερασκέρη· οὗτος δὲ,

— Πασόμπεη φίλε μου, τῷ εἶπε, μ' ἔχαμες σημαντικὴν ὑπηρεσίαν, καὶ σοῦ είμαι εὐγνώμων· ἥδη πρέπει νὰ τελειώσωμεν.

— Τί ἀγαπᾶτε;

— Νὰ ξεκουμπίσωμεν αὐτοὺς τοὺς ἀχρείους ἀπὸ τὴν θύραν.

— Αὕτοὶ εἰναι ἔργον ἐδικόν μου· μίαν μόνον χάριν ζητῶ.

— Ποίαν;

— Αὔτοὶ εἰναι ὑπηρέται· διετάχθησαν νὰ ἔκτελέσωσι τὴν προσταγὴν τοῦ κυρίου των· καὶ εἰδάτε ὅτι ἐπιμένουσι νὰ τὴν ἔκτελέσωσι πιστῶς· ὅθεν ἀντὶ νὰ ἔναι τιμωρίας ἄξιοι, εἰναι ἀπεναντίας ἄξιοι ἐπαίνου. Σᾶς παρακαλῶ λοιπὸν νὰ μ' ὑποσχεθῆτε ὅτι θὰ τοὺς συγχωρήσετε.

— Σοὶ τὸ ὑπόσχομαι, μὲ συμφωνίαν δμως νὰ μὴ σταθῶσι μήτε στιγμὴν εἰς τὸ φρούριον.

— Τοῦτο εἰναι εἰς τὴν ἔξουσίαν σας. Διατάξετε ἐν ἀπόσπασμα στρατιωτῶν νὰ πολιορκήσῃ τὴν θύραν·

— Καὶ τί μὲ τοῦτο;

— Αὔτοὶ θὰ ὑποθέσουν, ὅτι ἥλθαν νὰ τοὺς συλλάβουν καὶ οὐ ἀνάψουν τὴν θρυαλλίδα.

— Καὶ τότε ὁ κίνδυνος . . . ;

— Κίνδυνος δὲν ύπαρχει πλέον, ή Θρυαλλής Ωά καη εἰς τὴν ἄκραν χωρὶς ἀποτέλεσμα.

— Πασόμπεη!

— Απομακρυνθῆτε ύμεις, Υψηλότατε, καὶ ἐγὼ ύπαγω πλησίον μὲ τὸ ἀπόσπασμα. Βεβαίως καὶ ἐγὼ δὲν ἔχω δρεῖν νὰ ψήθω . . .

— Τότε καὶ ἐγὼ θὰ σταθῶ ἔδω· δὲν εἴμαι γυναικα! εἶπεν ὁ Σερασκέρης ύψῳ τὴν χεῖρα.

Μόλις οἱ πυρποληταὶ εἶδον τὸ ἀπόσπασμα πλησιάσαν πρὸς τὴν θύραν καὶ ἔδωσαν πῦρ εἰς τὴν Θρυαλλίδα, ἥτις ἤναψεν ἀνευ ἀποτελέσματος.

— Αγοιξε τὴν θύραν, Μερτσάν, ἐκραύγασεν ὁ Σελίμ, νὰ ρίφθωμεν μέσα μὲ τὸ φανάρι.

Αλλ' ἐνῷ ὁ Μερτσάν ἔθεσε τὸ κλεῖθρον ν' ἀνοίξῃ, δρμήσαντες οἱ στρατιώται τοὺς συνέλαβον καὶ δεσμεύσαντές τους τοὺς ἔφεραν ἐνώπιον τοῦ Σέρασκέρη.

— Τί ἥθελατε νὰ κάμετε, σκύλοι; τοῖς εἶπεν ὁ Σερασκέρης μὲ τρομερὰν φωνήν.

— Τὸ χρέος μας, ἀπεκρίθη ἀταράχως ὁ Σελήμης.

— Τί χρέος σας; ύπελαβεν ὁ Χουρσήτ ἔξαπτόμενος ἔτι μᾶλλον.

— Ναι, τὸ χρέος μας, εἶπεν ὁ Μερτσάν, ύψῳ τὰ χεῖλη του μέχρι τῆς ρίνος.

— Θὰ σᾶς χρεμάσω, ἐπανέλαβεν ὁ Σερασκέρης, κροτῶν κατὰ γῆς τὸν πόδα.

— Ήμεῖς εἶχαμεν σκοπὸν νὰ ψηθῶμεν, ἀπεκρίθη ὁ Σελήμης, δταν ὅμως ἔχῃς δρεῖν νὰ μᾶς παγώσῃς, χρέμασέ μας.

— Γέλως ἄπλετος ἡχούσθη ἐν τῷ μέσῳ τῶν στρατιώτων. Ο Σερασκέρης ἔρριψε τὸ βλέμμα του πρὸς τὸ πλήθος καὶ παρετήρησε τὸν εἰσέτι γελῶντα στρατιώτην, εἰς δὲν ἔκαμε νεῦμα γὰ πλησιάσῃ.

— Διατί ἐγέλασες; τὸν ἡρώτησε πλησιάσαντα παρ' αὐτῷ.

— Ἐνθυμήθην τὸν πατέρα μου, ἀπεκρίθη ὁ στρατώτης.

— Καὶ τί ἔχει νὰ κάμη ἐδῶ ὁ πατήρ σου;

— Ο Σελήμης εἶναι ἀδελφός μου, ὑπέλαβεν ὁ στρατώτης, καὶ ἦτον ἐξ μηνῶν ὅταν ἀπέθανεν ἡ μήτηρ μας· μὴ ἔχων δὲ ὁ πατήρ μας τὸν τρόπον νὰ πάρῃ παραμάναν νὰ τὸν βιζάνη, τὸν ἔτρεφε μὲ τὸ γάλα τῆς γαῖδουρας μας, τὴν ὁποίαν ἐφόρτωνε ἔνδλα καὶ τὰ ἐπουλοῦσεν εἰς τὴν ἀγορὰν, καὶ ἐπειδὴ ὁ ἀδελφός μου οὗτος ἦτον μικρὸς κακοκέφαλος, ὁ πατήρ μου τὸν ἔλεγε γαῖδουροκέφαλον. Τοῦτο, ἀφέντη, ἐνθυμήθηκα κ' ἐγέλασα· αὐτὸς εἶναι παλαβός, ἔχει κεφάλι ἀγύριστο.

— Ωρὲ τί λὲς μπουνταλά! ἐκραύγασεν ὁ Σελήμης, κτυπῶν διὰ τῆς παλάμης του τὸ μέτωπόν του.

Οἱ στρατιῶται ἀθρόοι ἐκάγχασαν ἐν θορύβῳ, τοῦ δὲ Χουρσῆτ ὁ θυμὸς μετετράπη εἰς ἵλαρτητα, καὶ ὁ Τουρκικὸς αὐτοῦ χαρακτὴρ ἀνεφάνη ἐν πάσῃ τῇ συμπαθεῖ του ἀφελείᾳ. Κάνεν ἔθνος δὲν ἔχει τὸ αἰσθημα τῆς φιλανθρωπίας τοσοῦτον ἀνεπτυγμένον, ἢ μᾶλλον φυσικὸν, εἰς τοὺς δμοπίστους καὶ δμοφύλους του, ώς οἱ Ὀθωμανοί. Ο Βεζύρης καὶ οἱ ἐπισημότεροι μεγιστάνες συντρώγουσι πολλάκις μετὰ τῶν πτωχῶν ἀχθοφόρων καὶ συνομιλοῦσι μετ' αὐτῶν ώς πρὸς ὄμοίους. Ο Ὀθωμανὸς εἶναι ἐκ φύσεως καὶ ἐξ ἀνατροφῆς δημοκράτης, ἐκ δὲ συνηθείας ἐγέρωχος καὶ τυραννικός· πώποτε δμως δὲν λησμονεῖ τὰς φυσικάς του ἴδιότητας, ἐκτὸς ὅταν ὁ θρησκευτικὸς φανατισμὸς τὸν ὠθεῖ. Τοῦ Χουρσῆτ ἡ ὁργὴ κατέπεσε, καὶ τὸν διεδέχθη ἡ συμπάθεια, ώς ἡ γαλήνη διαδέχεται τὴν τριχυμίαν· ἐθεώρει τὸν Σελήμην καὶ τὸν Λιθίοπα,

ώς δύο δντα ἄξια συμπαθείας καὶ οἰκτιρμοῦ, καὶ ἄξια προστασίας.

— Σελήνη, ἔρχεσαι εἰς τὴν ὑπηρεσίαν μου; τῷ εἶπεν·

— Ὁχι, δὲν ἔρχομαι ἀπεκρίθη ὁ Σελήνης.

— Διατί;

— Ἐπειδὴ καὶ δὲν μ' ἀφηκες νὰ ψηθῶ. θέλω νὰ πηγαίνω εἰς τὸν ἀφέντη μου, δποῦ μ' ἀνέθρεψε μὲ τὸ φωμί του.

— Καὶ σὺ, Μερτσάν, εἶπεν εἰς τὸν Αιθίοπα, δὲν ἔρχεσαι μαζῇ μου;

— Καὶ γὰρ θὰ πηγαίνω μὲ τοῦτον, ἀπεκρίθη καὶ ὁ Μερτσάν.

— Πασόμπεη φίλε μου, εἶπεν ἀποβλέψας πρὸς τὸν γαμβρὸν τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ, στεῖλέ τους φιλοδώρησέ τους.

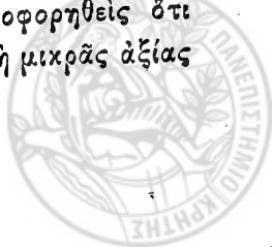
— Σπολλάτη, σπολλάτη, εἶπον συγχρόνως ἀμφότεροι ὅτε Σελήνης καὶ ὁ Μαρτσάν, ἀσπασθέντες τὸ ἴματιον τοῦ Σερασκέρη.

‘Ο δὲ Πασόμπεης τοὺς διέταξε νὰ τὸν ἀκολουθήσωσιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

Η ΟΘΩΜΑΝΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ.

Παραλαβὼν ὁ Σερασκέρης τὸν Χουσεὴν Πασᾶ, τὸν Κιαχαγιάμπεήν του, τὸν Πασόμπεη καὶ δύο Κιατίπιδες εισῆλθεν ἐν τῷ Σεραγίῳ τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ, καὶ ἐπεθεώρησεν ὅλας τὰς αἰθούσας, ὅλα τὰ δωμάτια καὶ αὐτοὺς τοὺς κοιτῶνας, ἐρευγῶν μετ' ἀκριβείας ἵνα εὔρῃ καὶ καταγράψῃ τοὺς θησαυροὺς αὐτοῦ, πληροφορηθεὶς δι τὰς αγωγήσαντες δὲν ἔλαβε μεν ἑαυτοῦ, εἰμὴ μικρᾶς ἄξιας

πράγματα, ἀλλὰ δὲν εὗρεν εἰμὴ στρωμάς μόνον καὶ σκεύη.

— Τί ἔγειναν οἱ θησαυροὶ τοῦ ισχυροῦ τούτου Βεζύρη; εἶπεν, ἀποθέψας πρὸς τὸν Πασόμπεη.

— Έγὼ δὲν γνωρίζω τίποτε, 'Υψηλότατε, ἀπεκρίθη ὁ Πασόμπεης, αὐτὸς μόνος του ἡξέυρει.

— Ηερίεργον! ὑπέλαβεν ὁ Σερασκέρης.

— Δὲν εἶναι διόλου περίεργον, 'Υψηλότατε, ἐξ αὐτίας εἶγαι πολλὰ λογικόν. Ο'Αλῆ-Πασᾶς ἐπολιορκεῖτο, καὶ ἵσως φοβούμενος κάμμιαν διαρπαγήν, ἔκρυψε τοὺς θησαυρούς του· μετ' ὀλίγον ἀμνηστευόμενος εἶναι ὑπὸ τὴν ἔξουσίαν τοῦ Σουλτάνου καὶ τότε.....

— Ήά! ἀπεκρίθη διακόφας τὸν λόγον ὁ πανοῦργος Χουρσήτ, ὅστις ἥλπιζε νὰ ζωγρήσῃ ζῶντα τὸν Αλῆ-Πασᾶ. Μὴ νομίζης, ὅτι ἐπιθυμῶ νὰ πάρω τοὺς θησαυρούς του; ἔχω ἐχθρούς καὶ φοβοῦμαι μὴ αὔριον μὲ συκοφαντήσουν δτὶ ἐσφετερίσθην τὴν περιουσίαν του, διὰ τοῦτο ἥθελησα νὰ κάμω ἐνώπιόν σας τὴν καταγραφήν.

— Τοῦτο τὸ πιστοποιοῦμεν ὅλοι, 'Υψηλότατε.

— Δὲν ἀφηκεν ἐδῶ κάνενα τῶν ὑπηρετῶν του;

— Κάγενα.

— Οἱ δμῆροι τῶν Σουλιωτῶν τί ἔγειναν;

— Εὑρίσκονται εἰς τὴν οἰκίαν μου.

— Καὶ ἡ Χανούμη ποῦ εἶναι;

— Πρὶν ἀναχωρήσῃ ὁ Αλῆ Πασᾶς, τὴν ἐπῆρεν ἡ Βασιλικὴ καὶ τὴν ἔφερεν εἰς τὴν οἰκίαν μου.

— Ἐπιθυμῶ νὰ ἴδω τὴν Χανούμην. Τοὺς δμῆρους φύλαττε καλῶς, διότι μᾶς χρειάζονται· ἵσως τοὺς κάμωμεν ἀνταλλαγήν μ' ἴδικούς μας.

— Όρισμός σας· ἀγαπᾶτε νὰ φέρω ἐδῶ τὴν Χανούμην;

— Οχι, θὰ ἔλθω ἐγὼ ἔξερχόμενος ἀπὸ τὸ φρούριον

νὰ σ' ἐπισκεφθῶ, φίλε μου, καὶ ἔκει τὴν βλέπω ἡ Χανούμη δὲν ταιρειάζει νὰ ἔλθῃ ἐδῶ.

— Σᾶς εὐχαριστῶ διὰ τὴν τιμὴν ταύτην, Υψηλότατε.

— Ἐλησμόνησα, εἶπεν δὲ Χουρσήτης ἀποταθεὶς πρὸς τὸν Χασάν-Πασᾶ, ἐλησμόνησα νὰ ἔκτελέσω ἐν καθηκον, τὸ δποῖον πρὸ πάντων ἐπρεπε νὰ ἐνθυμηθῶ. Νὰ μοῦ φέρετε ἀμέσως ἐδῶ ἔκεινον τὸν τσιφούτην δγλῆγωρα.

— Ποῖον; Τρώτησεν δὲ Χασάν-Πασᾶς.

— Τὸν Ἀβραὰμ Σακῆ, τὸν τοκογλύφον, ἔκεινον τὸν ἀχρεῖον προδότην.

Οὐ Αβραὰμ Σακῆ δὲν ἦτο μακρὰν, ὑπῆρχεν ἐν τῷ Σεραγίῳ καὶ ἐκαιροφυλάκτει νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὸν Σερασκέρη καὶ νὰ τὸν παρακαλέσῃ, οἵτινες δι’ ἀπειλῶν ἀπὸ τὰς ἀπαίτήσεις τῶν Ἀλβανῶν, οἵτινες δι’ ἀπειλῶν τῷ ἐζήτουν τὴν πληρωμὴν τῶν μισθῶν των, ἐνῷ χρήματα τοῦ Ἀλῆ-Πασᾶ δὲν ὑπῆρχον εἰς χειράς του.

— Εἶναι ἐδῶ, Υψηλότατε, εἶπεν εἰς τῶν Τσαχανταρέων του· στέκει ἔξω εἰς τὴν θύραν τοῦ Διβανίου.

— Φέρετέ τον ἐδῶ, ἀμέσως, ὑπέλαθεν δὲ Χουρσήτη τρέμων ὑπ’ ὅργης.

Δύο Καββάσιδες ἔδραμον καὶ ἀρπάσαντες αὐτὸν, δὲ μὲν ἐκ τῆς μιᾶς δὲν ἐκ τῆς ἑτέρας τῶν χειρῶν, τὸν ἐσυραν ἐντὸς τοῦ Διβανίου, καὶ τὸν ἐφεραν ἐνώπιον τοῦ Χουρσήτη. Οὐ δυστυχῆς Ἰουδαῖος ἦν κάτωχρος, θεωρῶν ἔχατὸν συρόμενον ὡς κατάδικον.

Διάφοροι ἐθιμοταξίαι ὑπῆρχον παρὰ τοῖς Οθωμανοῖς εἰς τὰς παρουσιάσεις ἐνώπιον τῶν Ἀρχῶν. Οἱ τρόπος τῆς εἰσαγωγῆς ἐνέφαινε τὸν βαθμὸν τῆς δυσμενείας, εὔνοίας, ἢ μεγάλου τινος δυστυχήματος.

— Επικατάρατον τέκνον τῶν φονευδάκτων τοὺς

προφήτας, γέννημα τῆς κολάσεως, προδότα! τῷ εἴπεν ὁ Σερασκέρης ἐν παροξυσμῷ ἀπεριγράπτῳ ἀγανακτήσεως, καὶ τὰ χεῖλη του καὶ ἡ σιαγών του ἔτρεμον, ἡ δ' ὅψις του ἐγένετο ως νεκροῦ.

— Τί προδοσίαν ἔκαμα; ἀπεκρίθη μὲ τρέμουσαν φωνὴν δ' ἄθλιος Ἀθραάμ.

— Τσιφούτ! ἔχεις ἀκόμη στόμα ν' ἀποκριθῆς, ἀπιστεῖσιδε! Ἐπάρετέ τον ἀμέσως καὶ κρεμάσετέ τον εἰς τὴν θύραν τῆς οἰκίας του, εἰς τὴν στιγμήν! ἔκραύγασεν δὲ Χουρσήτ.

Οὐδαίος ἡρπάγη ως στρουθὸς ὑπὸ τῶν δυνάμων δρνέων, καὶ ἀπήγθη δεδεμένας ἔχων ὅπισθεν τὰς χειρας εἰς τὴν καταδίκην. Φωναὶ καὶ δύσυρμοι ἥκουσθησαν ἀμα ἐφάνη εἰς τὴν συνοικίαν τῶν Ιουδαίων. Ἡ σύζυγος καὶ αἱ θυγατέρες του προκύψασαι ἐκ τῶν παραθύρων ὠλοφύροντο.

Κωφὸς οἱ δῆμιοι καὶ οἱ συνοδεύοντες αὐτοὺς Καβ-βάσιδες καθ' ὅλην τὴν σπαραξικάρδιον ταύτην σκηνὴν, κατεγίνοντο εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἀπαισίου ἔργου των. Πρῶτον ἐπεσκέφθησαν τοὺς κόλπους τοῦ Ιουδαίου, διότι θεωροῦσιν ως ἀμάρτημα, ν' ἀποθάνῃ τις εἰς τὴν καταδίκην, φέρων ἐπ' αὐτοῦ νομίσματα, τῶν δποίων οἱ δῆμιοι εἰσὶ νόμιμοι κληρονόμοι· εἴτα ἐδεσαν σχοινίον ὑπερθεν τῆς θύρας τῆς οἰκίας του, ἔφεραν θρανίον καὶ τὸν ἀνεβίβασαν ἐπ' αὐτοῦ, θέσαντες τὸν βρόχον περὶ τὸν τράχηλόν του. Βλέπων δὲ δυστυχῆς γέρων ἐγγὺς τὸ τέλος τοῦ βίου του, ἥγειρε τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ παράθυρα τῆς οἰκίας του, καὶ ἴδων διὰ τελευταίαν φορὰν τὴν οἰκογένειάν του, ἀναστέναξεν ἐκ βάθους ψυχῆς καὶ ἔκλαυσεν. Οἱ θρῆνοι τῶν γυναικῶν τότε ἀντήχησαν· καθ' ὅλην τὴν συνοικίαν.—Χαλήλ, πρόσεχε, εἴπεν ὁ εἰς τῶν δημίων πρὸς τὸν ἔτερον, πρόσεχε, εἴπε, ν' ἀφαιρέσης τὸ θρανίον

ἀπὸ τοὺς πόδας τοῦ βρωμεροῦ τούτου σκύλου, νὰ κουνιέται καλὰ τώρα ὅπου φυσὶ ὁ βοριὰς δύνατά.—Ο Χαλήλ ἔκυψεν ἵν' ἀφαιρέσῃ τὸ θρανίον, ἀλλὰ μία χεῖρ, οὐχὶ Ἡράκλειος, ἀλλ' ἄβρά καὶ λευκὴ ὡς πάρειον μάρμαρον, τὸν ὥθησε πρὸς τὸν τοῖχον τοσοῦτον ἰσχυρῶς, ὥστε ἐπεσεν ὑπτιος ἐπὶ τοῦ ἔδαφους. Σταθῆτε, υἱοί τῆς ἀνομίας, ἐκραύγασεν ἡ ὠθήσασα αὐτὸν νεᾶνις, ἥτις, καὶ τοικεκαλυμμένη μὲν λευκὸν διαφανὲς διόνιον, ἐκ τῶν πλουσίων ὅμως ἐνδυμάτων τῆς καὶ τῶν ἀπαστραπτόντων εἰς τὰς χεῖράς τῆς ἀδαμάντων, ἐπροδίδετο ὡς θυγάτηρ μεγιστᾶνος καὶ ἰσχυροῦ θυμανοῦ. Ο πεσὼν δήμιος ἔμεινεν ἐπὶ τοῦ ἔδαφους ὡς ἐμβρόντητος, ὃ δὲ σύντροφος αὐτοῦ καὶ οἱ Καθβάσιδες ἐθεώρουν ὡς ἐνεοὶ ὃ εἰς τὸν ἔτερον. Ή κόρη ἀπέσπασεν ἐκ τοῦ κόλπου τῆς τὸ ξίφος ἐγγειριδίου, ἀνέβη ἐπὶ τοῦ θρανίου καὶ ἔκοψε τὸν βρόχον· λαβοῦσα δὲ τὸν Ιουδαίον ἀπὸ τὴν χεῖρα τὸν κατεβίβασε, ἀλλ' οὗτος ἡμιθανῆς ὥν ἐκ τοῦ φόβου ἐξηπλώθη κατὰ γῆς καὶ ἐλειποθύμησε. Φέρετε νερὸν, φέρετε νερὸν, ἐκραύγασεν ἡ κόρη, νερόν. Πτωχὴ Ἀβραὰμ, ὑπέλαβε, τοιαύτη εἶναι ἡ δικαιοσύνη! ἀρκεῖ ἰσχυρός τις καὶ μέγας νὰ διατάξῃ τὸν θάνατον, τὴν ἀγχόνησιν, τὴν καοστομίαν. καὶ, τετέλεσται! Ενῷ δὲ αἱ θυγατέρες καὶ ἡ γυνὴ τοῦ Ιουδαίου καταβᾶσαι, κατεγίνοντο νὰ τὸν ἐπαναφέρωσιν εἰς τὰς αἰσθήσεις του, ὃ δήμιος Χαλήλ ἐγερθεὶς ἐπληγίασεν ἵνα ἔδῃ τὸ χαμαὶ κείμενον θῦμά του.—Μακρὰν, βρωμερὲ καὶ ἀπαίσιε δολοφόνε, ἐκραύγασε πρὸς αὐτὸν ἡ κόρη, ὑψώσασα τὸ ἀπαστράπτον ξίφος τῆς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ δημίου, μακρὰν, διότι, μὰ τὸν Ηροφήτην, θὰ γείνης αἰτία νὰ μολύνω τὸ ἔδαφος μὲ τὸ αἷμά σου.

— Κυρά, εἶπεν εἰς τῶν Καθβάσιδῶν, σὺ ζητεῖς νὰ πάρῃς ἀπὸ τὰς χεῖράς μας τὸν Εβραῖον τὸν ὄντοιον μᾶς.

παρέδωκεν ὁ Σερασκέρης νὰ χρεμάσωμεν, καὶ δὲν συλλογίζεσαι ὅτι θὰ χρεμάσῃ ἡμᾶς;

— "Οχι δὲν σᾶς χρεμᾶ ἀν θὰ χρεμάσῃ κἀνένα δικαίως θὰ χρεμάσῃ ἐμὲ καὶ ὅχι σᾶς καὶ τὸν ἀθῶν τοῦτον γέροντα.

— Δυστυχία μας! ἀπεκρίθη ὁ ἔτερος τῶν δημίων, δυστυχία μας τί θὰ πάθωμεν!

— Τίποτε, ὑπέλαβε θαρραλέως ἡ κόρη, ὑπάγωμεν εἰς τὸν Σερασκέρην.

— Άμμη τὸν Ἐβραῖον ποῦ νὰ τὸν ἀφήσωμεν;

— Εἰς τὴν οἰκίαν του, εἴπε ψυχρῶς ἡ κόρη.

— Τοῦτο εἶναι ἡ καταδίκη μας, ἐκραύγασαν ὡς ἐξ ἐνὸς στόματος δῆλοι οἱ Καθβάσιδες, τοῦτο δὲν γίνεται.

— Καὶ τί θὰ κάμετε;

— Θὰ τὸν πάρωμεν.

— Κυττάξετε καλὰ, ἀπεκρίθη ἡ κόρη σείουσα τὸ ξίφος. Κυττάξετε καλὰ, διότι δστις τὸν ἐγγίζη θὰ τέν φονεύσω.

"Ερχεται ὁ Σερασκέρης μὲ τὸν Πασδμπεη, ἔκραξαν ἐκ τῶν παραθύρων τῶν ἀπέναντι οἰκιῶν αἱ γειτόνισσαι. Καὶ τῷ δόντι μετὰ μικρὸν ἐπαρουσιάσθη εἰς τὴν παράδοξον ταύτην σκηνὴν ὁ Χουρσήτ, περιστοιχούμενος ὑπὸ τῶν δορυφόρων του, δστις ἔμεινεν ἐκστατικὸς, θεωρῶν τὸν μὲν Ἰουδαῖον καθήμενον ἐπὶ τοῦ πρὸ τῆς θύρας τῆς οἰκίας του θρανίου, ἔχοντα εἰσέτι τὸν βρόχον εἰς τὸν λαιμὸν του, τὴν δὲ κόρην βαστάζουσαν εἰς τὴν δεξιὰν ξίφος γυμνὸν καὶ τοὺς δημίους καὶ τοὺς Καθβάσιδες ἐν περισπασμοῖς, καὶ δὲν ἥδύνατο νὰ ἐννοήσῃ τί συνέβη. Τίψας δ' ἐταστικώτερον βλέμμα ἐπὶ τῆς κόρης, παρατήρησεν ὑπὸ τὸ διαφανὲς κάλυμμα πρόσωπον ὅμοιον τῶν φαινοταστικῶν ἐκείνων οὐρὶ, ἀτινα, μόνοι οἱ ἀκριβῶς πεντάκις τῆς ἡμέρας νιπτόμεγοι καὶ προσευχόμεγοι Μουτάκις τῆς ἡμέρας νιπτόμεγοι καὶ προσευχόμεγοι Μου-

σουλμάνοι, θέλουσιν ἐντρυφᾶ ἐν τῷ Ὁθωμανικῷ παραδείσῳ.

— Τί τρέχει ἐδῶ; τί ἡκολούθησεν; εἴπε τέλος πάντων ὁ Σερασκέρης.

— Ἡλθον, ἀπεκρίθη ἡ κόρη, νὰ ἔχτελέσω τὴν ἐντολὴν τοῦ Ὑψίστου.

— Ἡ θυγάτερ μου, ἡ Χατιτσὲ, ἐψυθύρισεν ὁ Πασόμπεης.

— Ποίαν ἐντολὴν; ὑπέλαβεν ὁ Χουρσήτ, καὶ ἀτενίτας πρὸς τοὺς ἀμέροσίους δοφθαλμοὺς τῆς κόρης· τί ἄγγελος εἶναι οὗτος; ὑπετονθόρυσε.

— Τὴν δικαιοσύνην, τὴν δροίαν κατεπάτησες.

— Τί λέγεις, πλάσμα οὐράνιον; Διότι διέταξα νὰ κρεμάσουν ἐνα προδότην;

— Ἐνα ἀθῶν ἐξ ἐναντίας.

— Ἀθῶν ; Τί λέγεις ;

— Ναὶ ἀθῶν· καὶ ἐὰν νομίζῃς προδοσίαν τῆς ἀπιστίας τὴν καταγγελίαν, ἐγὼ εἶμαι ὁ προδότης.

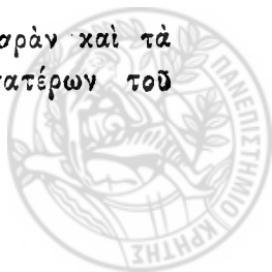
‘Ο Χουρσήτ ἔθεσε τοὺς τρεῖς δακτύλους τῆς δεξιᾶς του χειρὸς ἐπὶ τοῦ μετώπου, του, ὡς προσπεκθῶν νὰ ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν μνήμην του γνωστόν τι περιστάτικόν.

— Πασόμπεη, εἴπε πρὸς τὸν ἴσταμενον τοῦτον πλησίον του καὶ θεωροῦντα ἐν ἀπορίᾳ τὴν Χατιτσὲ, μὴ εἶναι, φίλε μου ἡ θυγάτηρ σου;

— Ναὶ, Ὑψηλότατε, αὐτὴ εἶναι.

— ‘Ἄς ἔλθῃ μαζῆ μας.’ Αφετε τὸν Ἐβραῖον νὰ τὸν ἐμβάσουν αἱ γυναῖκες εἰς τὴν οἰκίαν του, καὶ ἡμεῖς ὑπάγετε, εἴπεν εἰς τοὺς δημίους καὶ εἰς τοὺς Καθβάσιδες, δὲν ἔχετε ἐδῶ πλέον τί νὰ κάμετε.

‘Αδύγατον νὰ περιγράψῃ κάλαμος τὴν χορὰν καὶ τὰ ἔχ τῆς χαρᾶς ῥεύσαντα δάκρυα τῶν θυγατέρων του

Αθραχμ καὶ τῆς σύζυγου του· παρ' δλίγον νὰ πνίξωσιν εἰς τὰς ἀγκάλας των τὴν Χατιτσὲ, ἥτις συρομένη ὑπὸ τοῦ πατρός της, ἥλευθερώθη ἀπὸ τὸ καταπιέζον αὐτὴν πανταχόθεν πλήθος τῶν γυναικῶν τῆς συνοικίας, αἴτινες ἡμιλλῶντο ποία πρῶτον νὰ τὴν φορτώσῃ εὔχας καὶ εὐλογίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤ'.

Ο ΙΥΣΤΥΧΗΣ ΕΡΩΣ.

Ἐλθὼν ὁ Πασόμπεης μετὰ τοῦ Σερασκέρη καὶ τῆς θυγατρός του εἰς τὴν οἰκίαν του, ἐφιλοτιμήθη ἵνα ὑποδεξιωθῇ μεγαλοπρεπῶς τὸν ισχυρὸν τοῦτον Σατράπην, εἰς δν ἥλπιζε τοῦ γυναικαδέλφου του τὴν σωτηρίαν, οὗτος δ' ἥτον ἀνήσυχος νὰ μάθῃ κατὰ πόσον ὑπῆρχεν ἀνεύθυνος ὁ Ἰουδαῖος, πνέων ἐκδίκησιν κατὰ τοῦ αἰτίου τῆς καταστροφῆς τοῦ Σελήμ-Βέγη.

— Ἐπιθυμῶ νὰ μάθω τοὺς λόγους, οἵτινες ὑπηγόρευσαν εἰς τὴν θυγατέρα σας ἐν τόλμημα τοσοῦτον ἀπότομον ἐναντίον τῶν διαταγῶν μου, εἶπεν εἰς τὸν Πασόμπεην.

— Ἐγὼ δὲν γνωρίζω τίποτε, Ὅψηλότατε, ἀπεκρίθη συνεσταλμένως ὁ Πασόμπεης.

— Θέλω νὰ μάθω, ὑπέλαβεν ἀποτόμως ὁ Σερασκέρης.

— Ἀπὸ ἐμὲ δὲν ἔμπορεῖτε νὰ μάθετε τίποτε, διότι τίποτε δὲν γνωρίζω.

— Ἀπὸ τὴν θυγατέρα σας· ποῦ εἶναι;

— Εἰσῆλθεν εἰς τὸν γυναικωνίτην· ἀν προστάξετε νὰ τὴν εἰδοποιήσω νὰ ἔλθῃ.

Ο Σερασκέρης διέταξε νὰ ἔξελθωσιν ἄπαντες, ἵνα τηρήσῃ τὴν φιλοτιμίαν καὶ τὴν ὑπόληψιν τοῦ Πασόμ-πεη, καὶ ἐμεινε μόνος.

Μετὰ μ;χρὸν εἰσῆλθεν δὲ Πασόμπεης παραχολουθού-μενος ὑπὸ τῆς Χατιτσές.

Ἄδυνατον νὰ ἔξελθεν ἀπὸ τὴν σμίλην τοῦ Πραξιτέ-λους τελειότερον ἄγαλμα.

Κεφαλόδεσμος μέλας ἔκδσμει τὴν κεφαλὴν της, πρὸς ἀντίθεσιν τοῦ ἀλαβαστρίνου μετώπου της· ἐλευθερωθεῖσα δὲ ἀπὸ τὸ καλύπτον ἔαυτὴν δόθοντον, καὶ ἔωσμένη πολύ-τιμον κασιμήριον, ω̄κοιαζε διὰ τοῦ κομψοῦ, ὑψηλοῦ καὶ μεγαλοπρεποῦς αὐτῆς ἀναστήματος, δην πραγματικῶς οὐράγιον.

Ω τί ὁφθαλμοὶ, τί κοράλλινα χεῖλη, τί κάλλος! εἶπεν ἐν ἔαυτῷ ὁ Χουρσήτ, μείνας ώς ἐν ἔκστάσει. Πόσον ἀπα-τᾶσθε, Σουλτάνοι, πιζεύοντες ὅτι ἐν τοῖς χαρεμίοις ὑμῶν κρύπτονται θησαυροὶ καλλονῶν!

— Κάθησαι, Πασόμπεη, εἶπεν, ἀνανήψας μικρὸν ἀπὸ τὴν ἔκσασιν εἰς ἥν εύρισκετο. Κάθησαι καὶ σὺ, κόρη μου.

— Δὲν πρέπει νὰ καθήσω, ἀπεκρίθη ἡ Χατιτσέ. Οἱ δι-καζόμενοι δὲν κάθηνται.

— Πολλὰ καλὰ, ἀπήντησεν ὁ Σερασκέρης μειδιῶν. Εἰπέ με λοιπὸν, διατί ἐναντίον τῆς διαταγῆς μου ἐμπό-δισες νὰ κρεμάσουν τὸν Ἐβραῖον;

— Διὰ νὰ σὲ σώσω, εἶπεν ἡ κόρη, ἀπὸ μίαν ἀμαρτίαν· διὰ νὰ μὴ πάρῃς εἰς τὴν ψυχήν σου τὸν ἀδίκον θάνατον τοῦ Ἐβραίου, δστις εἶναι ἀθῶος.

— Πῶς εἶναι ἀθῶος;

— Ἰδοὺ, ἐγὼ κατήγγειλα εἰς τὸν θείόν μου τὴν κατ' αὐτοῦ ἐπιβούλην τοῦ Σελήμ-Βέη.

— Καὶ πόθεν τὴν ἔμαθες;

— Τὴν ἥκουσα ἡ ίδια μὲ τ' αὐτιά μου εἰς τὴν οἰκίαν

τοῦ γέρο-Αθραὰμ. καὶ τῷ διηγήθη ὅλον τὸν γενόμενον μεταξὺ τοῦ Σελῆμ-Βένη καὶ τοῦ Ἀθραὰμ Σακῆ διάλογον ὡς εἰς ἐν τῶν προηγουμένων κεφαλαίων εἴδομεν. Ὁ Ιουδαῖος ἐστάθη μάλιστα τίμιος ἀνθρωπος, ἐπανέλαβε λέγουσα, διότι μήτε τὸν θεῖόν μου ἥθελησε νὰ προδώσῃ, μήτε τὸ μυστικὸν τὸ ὅποιον ἐνεπιστεύθη εἰς αὐτὸν ὁ Σελῆμ ἐφανέρωσεν εἰς τὸν θεῖόν μου. Καὶ ἐὰν καλῶς τὸ χρίνη ἡ Γψηλότης σου, θὰ δύμολογήσῃς διτὶ εἰς τοῦτο ἐσφαλεγ· ἀλλὰ δὲν ἐπίστευε, φαίνεται, διτὶ εἶναι δυνατὸν νὰ πράξῃ ὁ Σελῆμ-Βένης τοιοῦτον κακόν.

— Λοιπὸν σὺ τὸν κατήγγειλες;

— Ἐγώ. Καὶ ἀν δὲν τὸν κατήγγειλον, ὁ Θεὸς ἥθελε μὲ τιμωρήσει. Ἐγὼ ἡ ἀνεψιά του νὰ γνωρίζω τὴν καταστροφὴν του καὶ ν' ἀδιαφορήσω νὰ καταστραφῇ; καὶ δὲν ἥθελε σχισθῆ ἡ γῆ νὰ μὲ καταπίῃ;

‘Ο Χουρσήτ τὴν ἐθεώρει μὲ ἀπληστον ὅμμα.

— Καὶ τὸν Σελῆμ-Βένη, τὴν ἡρώτησε, δὲν τὸν ἀγαπᾶς ἀκόμη;

— “Οχι· τὸν ἐλυπήθην διότι ἐφογεύθη, καὶ διὰ τοῦ φόνου του ἐξεπλύθη τὸ ἔγκλημά του, ἀλλὰ δὲν δύναμαι ν' ἀγαπῶ ἔνα προδότην.

— Εἶσαι μία καλὴ κόρη, τῇ εἶπεν ὁ Χουρσήτ, καὶ διὰ χάριν σου θὰ κάμω τραπεζίτην μου τὸν Ἀθραὰμ Σακῆ.

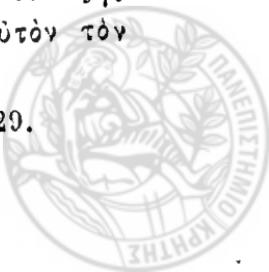
— Σοῦ εἶμαι εὐγνώμων, Γψηλότατε.

— Πόσων ἐτῶν εἶναι; ἡρώτησε τὸν πατέρα τῆς.

— Δεκαέξι, ἀπεκρίθη ὁ Πασόμπεης.

— Θὰ τὴν κάμω νύμφην μου, εἶπεν ὁ Σερασκέρης· θὰ τὴν δώκω εἰς τὸν υἱόν μου. Τί λέγεις, τὸν θέλεις; ἡρώτησε τὴν Χατιτσέ.

— Ἐγώ δὲν ἔχω σκοπὸν νὰ ὑπανδρευθῶ, εἰς τὸ ἔξῆς εἶμαι χήρα· ποτὲ ἄλλος κεφαλόδεσμος παρ' αὐτὸν τὸν

μαῦρον, τὸν ὁποῖον βλέπεις εἰς τὴν κεφαλήν μου, δὲν θέλει δέσει τὴν κόμην μου.

— Καὶ ἀν ὁ πατήρ σου σὲ διατάξῃ νὰ ὑπανδρευθῆς τὸν υἱόν μου; ἀν ἐγώ τὸ θελήσω;

— Τότε θὰ κάμης δυστυχῆ τὸν υἱόν σου· Ο' ἀποθάνω πρὶν γείνω σύζυγός του. Ἰδὲ αὐτὸ τὸ ἐγχειρίδιον.

Καὶ ἔξήγαγεν ἐκ τοῦ κόλπου τῆς ἐγχειρίδιον ἀδαμαντοκόλλητον.—'Αφ' ἣς ἡμέρας ἐφονεύθη ὁ Σελήμ-Βένης, μ' αὐτὸ κοιμῶμαι, μ' αὐτὸ τρώγω, μ' αὐτὸ περιπατῶ, μ' αὐτὸ κάθομαι, αὐτὸ εἶναι ὁ ἀχώριστος σύντροφός μου. Καὶ ταῦτα εἰποῦσα ἐγένετο κάτωχρος, καὶ ἔτρεμεν ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν.

— Υψηλότατε, εἴπεν ὁ πατήρ της δακρύσας, δότε τὴν ἀδειαν νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ δωμάτιόν της.

— Δυστυχῆ Πασόμπεη! εἴπεν εἰς αὐτὸν ὁ Χουρσήτ, ἀφοῦ, ἀνεχώρησεν ἡ θυγάτηρ του.

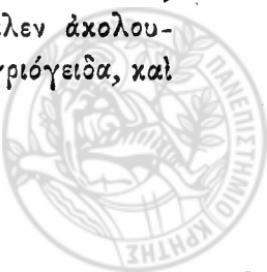
— Τί νὰ γείνῃ; ἔχει ὁ Θεός, ἀπεκρίθη ὁ Πασόμπεης· ἵσως μὲ τὸν καιρὸν λησμονήσῃ τὴν λύπην της.

— Θὰ σ' ἐρωτήσω φίλε μου, κατί καὶ νὰ μ' εἰπῆς τὴν ἀλήθειαν.

— Ὁρισμός σας· τί;

— Μ' εἴπον ὅτι δ' Ἀλῆ-Πασᾶς ἐρωτεύετο τὴν Χρυσῆν τοῦ Βότσαρη ἀλήθεια;

— Τοῦτο εἶναι παραμύθι· μίαν φορὰν ἦλθε νὰ μ' ἐπισκεφθῇ καὶ τὴν εἰδεν εἰς τὴν οἰκίαν μου, δπου ἐκατοικοῦσε μὲ τὸ παιδί της τὸ Δημητράκη, καὶ μὲ τὸν ἀνδράδελφόν της τὸν Κώστα· ἥθέλησεν ἀστεῖόμενος νὰ τῆς εἰπῇ ὅτι θὰ πάρη τὸν υἱόν της νὰ τὸν κάμη παιδί του·ἡ Χρυσῆ τὸ ἐπίστευσεν, ἐσηκώθη καὶ ἥρπασε μίαν κουμπούραν, ὅπου ἐκρέμετο ἐπανωθέ της καὶ τὴν ἔξαμοσεν ἐπάνω του, καὶ ἀν δὲν ἔμβαινα ἐμπρὸς δὲν ἥξεύρω τί ἥθελεν ἀκολουθήσει. Ο Πασᾶς τότε τῆς εἴπε. Κυρὰ εἰσ' ἀγριόγειδα, καὶ

αὐτὴ τὸν ἀπεκρίθη, δχι, εἴμαι κυνηγὸς γιὰ τ' ἀγρίμια.
Ἐκτοτε δὲν εἶδε πλέον δεῖς τὸν ἄλλον. Ἰσως ἀπ' αὐτὸ
ἔπλασαν τὸ παραμύθι τοῦ ἔρωτος.

— Πάλιν ἔρωτας ἀκούω, εἶπεν ἡ Χανούμη ἐισερ-
χομένη.

— Ἡ Χανούμη, ὑπέλαβεν ὁ Πασόμπεης ἐγερθεὶς, δ
ὅτε Χουρσήτ δραμῶν πρὸς τὴν θύραν, ἔλαβε τὴν χεῖρά
της καὶ τὴν ἡσπάσθη.

Ἡ Χανούμη ἔβαινε πρὸς τὴν πρεσβυτεικὴν ἥλικίαν,
καὶ ὅμως, ἐναντίον τῶν θλίψεων, τῶν δεινῶν καὶ τῶν
καταφρονήσεων, ἀτινα ὑπέστη ὑπὸ τοῦ ἀπανθρώπου
τυράννου συζύγου της, διετήρει εἰσέτι ὅλους τοὺς τύ-
πους ὡραίας δεσποίνης· ἀνάστημα ὑψηλὸν καὶ μεγα-
λοπρεπὲς, ὁφθαλμοὶ εὔρεις καὶ μέλανες, τὸ φυσικὸν τοῦτο
δῶρον ἀπασῶν τῶν Κυριῶν τῆς Ἡπείρου, χεῖρες, μικραὶ
καὶ λευκαὶ ὡς τὸ ἀλάβαστρον, ἀπήρτιζον τὸ κάλλος τῆς
δυστυχοῦς ταύτης θυγατρὸς τοῦ Ἀρσλὰν Πασᾶ.

— Χαίρω, τῇ εἶπεν δε Χουρσήτ, διότι σὲ βλέπω ὑγι-
αίνουσαν.

— Δόξα τῷ Θεῷ, ἀπεκρίθη ἡ Ἐμινὲ, καλῶς ἔχω· ἀς
ἥναι καλὰ ἡ καλὴ μου ἀνεψιὰ καὶ δ Μπέης ἐδῶ οἵτινες
μ' ἀγαποῦν καὶ μὲ περιποιοῦνται.

— Τί ἔγεινεν ἡ Βασιλική; ὑπέλαβεν δε Χουρσήτ.

— Τὴν παρέλαβε μεθ' ἑαυτοῦ δ Πασᾶς εἰς τὸ Νησί.

— Αὐτὴ σ' ἔβλαψε, Χανούμ, σ' ἀδίκησε.

— Κανὲν κακὸν δὲν μ' ἔκαμεν, ἐξ ἐναντίας μ' ἐγλύ-
τωσεν ἀπὸ τὸν θάνατον.

— Τί λογῆς;

Ἡ Χανούμη τῷ διηγήθη ὅλα τὰ διατρέζαντα με-
ταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ Πασᾶ μετὰ τὴν τελευταίαν μάχην,
εἴτα προσέθεσε.

— Τί πταιει ἡ Βασιλική; τί ἡμποροῦσε γὰ κάμη εἰς

τὴν βίαν; Ποῖος ποτὲ ἐγλύτωσεν ἀπὸ τὰς χειράς του; Τί ν' ἀντιτάξῃ ἡθέλατε, Πατᾶ μου, ἐναντίον του μία ἀδύνατος χριστιανή; καὶ εἰς τὸ Νησὶ σταυρικῶς τὴν ἐπῆρεν· αὐτὴ δὲν ἔφευγεν ἀπὸ κοντά μου, ἐὰν δ' Ἀλῆ-Πασᾶς δὲν τὴν ἐπερνε μαζῇ του βιαστικῶς· ἦως τὴν ὑστερην ὥραν δὲν μ' ἄφηκε, καὶ μόνη της μ' ἔφερεν ἐδῶ καὶ μὲ πάρεδωκεν εἰς τὴν ἀνεψιάν μου, καὶ μὲ τὰ δάκρυα 'ς τὰ μάτια μ' ἀπεχωρίσθη. Ή μεγαλητέρα μάλιστα χάρις, τὴν ὅποιαν θὰ μοῦ κάμη ἡ Υψηλότης σου, εἶναι, νὰ τὴν λάβης ὑπὸ τὴν προστασίαν σου νὰ μὴ τὴν κακοποιήσουν· Ή Χανούμη εἶχε πολλὰ νὰ εἴπῃ τῷ Σερασκέρη, ἀλλ' οὔτε ὁ τόπος ὑπῆρχε κατάλληλος, οὔτ' ἐδύνατο νὰ ἐξηγηθῇ περισσότερον ἐνόπιον τῶν παρόντων προσώπων.

— Εὐχαρίστως, Χανούμ 'Εφέντη, εὐχαρίστως, ὑπέλα-
βεν ὁ Σερασκέρης, θέλω κάμει ὅπως ἀγαπᾶς.

Τὸ καταπέτασμα τῆς Θύρας σεισθὲν, εἰς σημεῖον ὅτι
ἥν ἀνάγκη ν' ἀναγγελθῆ τι εἰς τὸν Σερασκέρην, διέκοψε
τὸν διάλογον. Ή Χανούμη ἐγερθεὶσα ἐξῆλθε κεκαλυμ-
μένη καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν γυναικωνίτην, ἀφοῦ ἀπεχαιρε-
τήθη ὑπὸ τοῦ Σερασκέρη, δστις τὴν προέπεμψε μέχρι
τῆς ἐξόδου τῆς Θύρας. Οὗτος δ' ἐπανελθὼν ἐν τῷ δωμα-
τίῳ παρηκολουθεῖτο ὑφ' ἐνὸς Τάταρη (ταχυδρόμου).

— Τὶ τρέχει; τὸν ἡρώτησε, καθήσας ἐπὶ τοῦ ἀνα-
κλίντρου.

— "Ἐχω μίαν ἐπιστολὴν ἀπὸ τὸν Βαΐραμ-Πατᾶ ἀπε-
κρίθη ὁ Τάταρης, ἣν ἐξαγαγὼν ἐκ τοῦ κόλπου του τῷ
τὴν παρέδωκε.

— Καὶ πόθεν ἔρχεσαι; τὸν ἡρώτησεν.

— 'Απὸ τὴν Γραβιάν, ὑπέλαβεν ὁ Τάταρης ἐνῷ ὁ
Χουρσήτ ἀναγινώσκων τὴν ἐπιστολὴν ὠχρία.

— "Εγεινε τόση μεγάλη θραῦσις, ἡρώτησεν ἔντρομος
ὁ Χουρσήτ, ὡς λέγει ἡ ἐπιστολὴ;

— Κατετροπώθημεν ἐντελῶς, ὑψηλότατε. Οὐδεὶς· Ανδρούτσου ἔκράτει τὸ Χάνι τῆς Γραβιᾶς μὲ πενταχοσίους. Κατ' ἀρχὴς ἐπροσπαθήσαμεν νὰ διαβῶμεν ἔχειθεν, ἀλλὰ πυροβολοῦντές μας πανταχόθεν, μᾶς ἡνάγκασαν νὰ ὑποχωρήσωμεν μὲ μεγίστην φθοράν μας· ἔπειτα ὁ Δερβίσης τοῦ στρατοῦ προσευχήθη καὶ μᾶς ἐπροσκάλεσεν ἐν ὀνόματι τῆς πίστεως καὶ τοῦ Προφήτου, νὰ τὸν ἀκολουθήσωμεν καὶ νὰ προσβάλωμεν τὸ Χάνι, εἰς τὸ ὅποιον εἶχον κλεισθῆ οἱ ἀποστάται ἀπιστοί, ἐπλησιάσαμεν δὲ τόσον κοντά, ὥστε ἀνοίξαντες τρύπας, ἐμβάζαμεν εἰς αὐτὰς τοὺς σωλήνας τῶν τουφεκιῶν μας καὶ ἐπυροβολούσαμεν μέσα· αὐτοὶ ὅμως οἱ ἀπιστοί τὰ ἔπιαναν καὶ, ὥσπερ νὰ εἶχαν σιδερένια χέρια, τὰ ἔσυραν καὶ μᾶς τὰ ἔπερναν. Πρῶτος ἔπειτεν δὲ καῦμένος δὲ Δερβίσης· τόσην δὲ φθορὰν μᾶς ἔκαμαν, ὥστε ἡναγκάσθημεν ν' ἀποσύρθωμεν. Εὗξελθόντες τότε οἱ ἀπιστοί, ἐβρίφθησαν ἐπάνω μας μὲ τὰ ἔιφη, μᾶς ἔσπρωξαν μέσα εἰς τὴν ῥεματιὰν καὶ μᾶς ἔκρημνιζαν ἀπὸ τοὺς ἵππους, τοὺς ὅποιους διὰ νὰ πάρουν ἔσυρον ἀπὸ τὴν οὐράν. Μᾶς ἐπῆραν τὰς τροφάς μας, τὰ πολεμεφόδιά μας καὶ ὅλα μας σχεδὸν τὰ κινητά. Ή νύκτα μᾶς ἔβοήθησε νὰ σωθῶμεν ὅσοι ἐσώθημεν, διότε εἰς τὸ σκότος ἐπήραμεν τὰ πλευρὰ τοῦ βουνοῦ καὶ ἔχαθημεν ἀπ' ἐμπρός τους.

— Πόσος στρατὸς εἶσθε;

— Δεκατέσσαρες περίπου χιλιάδες.

— Γιαζίκι σιζέ, δίπ σιζέ! (χρῆμα τὸς ἐσας, ἐντροπήσας) εἶπεν ὁ Σερασκέρης, μιὰ φούχτα ἄνθρωποι· νὰ σᾶς νικήσουν τόσον πλῆθος!

— Δὲν ἡξεύρεις, ἀφέντη, τί ἄνθρωποι εἶναι αὐτοί! ἀπεκρίθη ὁ Τάταρης.

— Τί ἄνθρωποι; εἶπεν ὁ Σερασκέρης ἐν ὀργῇ· ἄνθρωποι· ως ὅλοι σὶ ἄνθρωποι.

— Αύτοὶ, ἀφέντη, ἐπολέμουσιν ὡς μανιώδεις. Ὁ ἀρχηγός των ἐπήδα ὡς λέων πότε ἐδῶ καὶ πότε ἔκει σφάζων δὲν ἐπειριπάτει, δὲν ἔτρεχεν, ἐπετοῦσε.

— Καλὰ, καλὰ, ἀπεκρίθη βαρυαλγῶν ὁ Σερασκέρης· καὶ τώρα τί θέλετε;

— Βοήθειαν, ὑπέλαβεν ὁ Τάταρης.

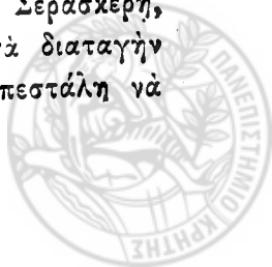
— Πολλὰ καλὰ, νὰ σκεφθῶ μὲ τοὺς Πασάδες, ἀπήντησεν ὁ Σερασκέρης· ἐγερθεὶς δὲ ἡσπάσθη ἐν βαρυθυμίᾳ τὸν Πασόμπεην καὶ ἀναγωρήσας ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸ φρούριον κατηφῆς καὶ περίλυπος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

ΜΕΤΑΞΥ ΣΦΥΡΑΣ ΚΑΙ ΑΚΜΟΝΟΣ.

Τὴν δεκάτην δύδόην Ἰανουαρίου ἀκριβῶς τὴν μεσημβρίαν, μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ φρουρίου, ἐνδεκα ἀνδρες ἐφιπποι ἥρχοντο μακρόθεν εἰς τὸ στρατόπεδον, κεκαλυμμένοι ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν. Οἱ ἵπποι ἥσαν κεκοπιακότες καὶ καταβορβορωμένοι μέχρι τῆς κοιλίας, οἵ δὲ ἀναβάται εἰς χείρονα κατάστασιν, διότι ἡ πίπτουσα λεπτὴ χιῶν, καὶ συγχρόνως ἀναλύουσα, κατέστησεν ἀδιαβάτους τὰς ὁδοὺς ἐκ τοῦ βορβόρου καὶ τῶν λιμναζόντων ὑδάτων. Πλησιάσαντες δὲ εἰς τὸ στρατόπεδον, ὀλίγας μόνον ἀντήλλαξαν λέξεις μετὰ τῆς ἐμπροσθοφυλακῆς, καὶ προχωρήσαντες ἐν τῷ κέντρῳ ἐνθαύπηρχεν ἡ σκηνὴ τοῦ ἀρχιστρατήγου, ἀπέζευσαν παρ' αὐτῇ.

Οἱ ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἴππεων, πλησιάσας εἰς τὴν σκηνὴν, εἶπεν εἰς τὸν θυρωρὸν ν' ἀναγγείλῃ τῷ Σερασκέρη, ὅτι ὁ Καβάσης Ἰσμαήλ Ἔγενλης, ἔφερε, κατὰ διαταγὴν τῆς Υψηλότητός του, τὸν Καλόγηρον, ὃν ἀπεστάλη γὰ

προσαγάγη. Ό δέ θυρωρὸς ἐγείρας τὴν αὐλαίαν τῆς σκηνῆς εἰσῆλθε, καὶ μετὰ μικρὸν ἐξελύων εἶπεν εἰς τὸν ἵππεα, εἴσελθε· ἀλλ’ αὐτὸν τὸν λασπωμένον χοῖρον, ἐπρόσθεσε δείξας διὰ τοῦ δακτύλου τὸν Καλόγηρον, τί θὰ τὸν κάμης; αὐτὸς θὰ καταλασπώσῃ τὴν σκηνήν.—Δέν πειράζει, ἀπεκρίθη ὁ ἵππεὺς, καὶ ἐγείρας τὴν αὐλαίαν εἰσῆλθε μετὰ τοῦ Καλογήρου.

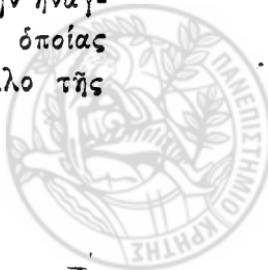
‘Ο Σερασκέρης ὑπῆρχε μόνος, καὶ ἐπὶ στρωμνῆς ὑπὸ πολυτελοῦς τάπητος κεκαλυμμένης καθήμενος ἐκάπνιζεν, δταν ἀμφότεροι δτε ἵππεὺς καὶ ὁ Καλόγηρος ἐνεφανίσθησαν ἐνώπιόν του δι’ ἐδαφιαίων προσκυνισμῶν. Ο καλόγηρος ἔστη πρὸ τῆς θύρας τῆς σκηνῆς ὡχρὸς, ἔχων κεκλιμένην τὴν κεφαλὴν, τὰς χεῖρας ἔσταυρωμένας καὶ τὴν κόμην πέριξ τοῦ καλυμματικοῦ του ἀτάκτως κρεμαμένην· δ δὲ Σερασκέρης βίψας βλέμμα ἐταστικὸν ἐπ’ αὐτοῦ, ὡς νὰ τὸν ἐμέτρησεν ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν, διέταξε διὰ νεύματος τὸν ἵππεα νὰ ἐξέλθῃ.

— Σὺ εἶσαι ὁ Ἀθανάσιος Βάγιας; τὸν ἡρώτησε μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Καβάση.

— Ναὶ Ὑψηλότατε, ἀπεκρίθη ὁ Βάγιας κλίνας μέχρις ἐδάφους.

‘Ο Σερασκέρης ἐκάγχασε σπασμωδικὸν γέλωτα, ἀρκετὰς στιγμὰς διαρκέσαντα.

— Ἡξέύρεις διατί γελῶ; τῷ εἶπε μεταβαλὼν τὴν φωνὴν του ἐπὶ τὸ σοβαρώτερον. Ἐγνώρισα εἰς τὸ Ἐδρινὲ-καπισὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως πρὸ πολλῶν ἐτῶν Καλόγηρόν τινα μέθυσον, δστις μ’ ἐτάραττε πάντοτε μὲ τὰς φωνάς του. Ἐξεργόμενος ἐκ τοῦ καταλύματος μου, καὶ διαβαίνων ἐκεῖθεν ἵνα ὑπάγω εἰς τὴν Ηύλην, ἐνθα διετέλουν ὡς Μπάς-Τσαούσης (Ἀρχιεκλητὴρ,) ἥμην ἡναγκασμένος ν’ ἀκούω τὰς ἀδολεσχίας του, τὰς ὅποιας ἐξεφώγει ψάλλων καὶ πηδῶν ἀπὸ τὸ ἐν εἰς τὸ ἄλλο τῆς

όδοῦ μέρος πολλάκις δὲ μὲ διέκοπτε κατὰ τὴν πορείαν μου ἀνοίγων τοὺς βραχίονάς του, καὶ περιστρεφόμενος ἐνώπιόν μου ως πράττουσιν οἱ Μεθλεβίδες. Ἡμέραν τινὰ παροξυνθεὶς ὑπὸ τῶν φωνῶν του ὁ ἀκολουθῶν με ὑπηρέτης μου, τὸν ἥρπασεν ἀπὸ τὸν πώγωνα, τὸν ἔξριψεν εἰς τὸν βόρβορον καὶ τὸν ἐπωδοπάτησεν. Ω τί γελοῖος ἦτον ὅταν ἡγέρθη! Τὸ πρόσωπόν του ἥτον ἐμπλαστρωμένον ὑπὸ τοῦ βορβόρου, τὸ δὲ γένειόν του ἔσταζεν ως μούργα ἐλαίου, ἔξερχομένη ἐκ πιεζομένου ἀσκοῦ.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἥρξατο νὰ γελᾷ αὖθις ἔκειρδιζόμενος, δ δὲ Βάγιας τὸν ἐθεώρει σιωπῶν καὶ περιμένων τὸ ἀποτέλεσμα τῆς διηγήσεως.

— Ήξεύρεις, Βάγια, ἔξηκολούθησε λέγων ὁ Σερασκέρης, ἀγαπῶ τοὺς καραγκιόζιδες, καὶ ἐξ αἰτίας τοῦ Καλογήρου ἀπέβαλα τὸν ὑπηρέτην μου. Συνειθίσας τὰς ἀδολεσχίας του, ηὐχαριστούμην νὰ μοῦ φορτόνεται· καὶ ὅταν τὸν ἔχασα μ' ἐφάνη ὅτι ἔχασα μέγα πρᾶγμα· ὁ ταλαιπωρος φοβηθεὶς ἐκρύφη, ἀλλ' ἐγὼ τὸν ἐνθάρρυνα νὰ ἔξακολουθῇ τὸν πρότερον βίον του. Επὶ τέλους, ὅταν ὑψώθην εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Πασᾶ, τὸν ἔχαμα Ἀρχιερέα σας, ἐναντίον δλῶν τῶν ἐνστάσεων τοῦ Πατριάρχου σας καὶ τῶν Συνοδικῶν σας, καὶ, ἀν ὁ Πατριάρχης ἐπέμενεν ἀκόμη, ἥθελα τὸν ἔξορίσει. Εἰπέ με, Βάγια, σὲ εἶδεν ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς ἐνδεδυμένον δπως εἶσαι;

Ο Βάγιας ἐσίγα συλλογιζόμενος, μὴ ὁ φωτίσας τὸν Ἀλῆ-Πασᾶ διάβολος νὰ τὸν μεταμορφώσῃ εἰς Καλόγηρον, ἐφώτισε καὶ τὸν Σερασκέρην νὰ τὸν ἀναδείξῃ Ἀρχιερέα.

— Διατί δὲν δμιλεῖς, Βάγια, ὑπέλαθεν ὁ Σερασκέρης, εἰπέ με μὴ συστέλλεσαι. Σὲ εἶδεν ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς ἐνδεδύμενον ως Καλόγηρον;

— Οχι, Υψηλότατε, ἀπεκρίθη ὁ Βάγιας. Ήσυ νὰ μὴ

Ιδὴ· ἐγὼ ἡλλαξα τά φορέματά μου εἰς τὸ Νησὶ εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Παντελεήμονος.

— Θὰ σὲ στείλω, Βάγια, νὰ σὲ ιδῇ.

— Ηώς! Θέλετε, Υψηλότατε, νὰ μὲ χρεμάσῃ, φαίνεται, ἐνῷ ἐγὼ κάνεν κακόν δὲν σᾶς ἔκαμα; ἀπεκρίθη δὲ Βάγιας μετὰ φωνῆς ἵκετευτικῆς.

— Ο 'Αλη-Πασᾶς σ' εὔνοοῦσεν, ἐπομένως δὲν ἔχεις νὰ φοβηθῆς τίποτε· οἱ φόβοι σου, Βάγια, εἶναι μάταιοι.

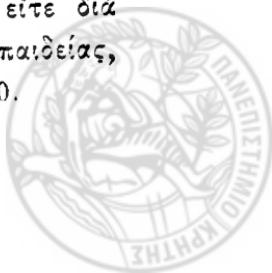
— Οἱ τύραννοι, Υψηλότατε, δὲν εὔνοοῦν, μεταχειρίζονται.

— Δὲν σ' ἔννοῶ. Τί θὰ εἰπῇ μεταχειρίζονται;

— Μεταχειρίζονται τὸν ἄνθρωπον, ἐωσοῦ νὰ τὸν καταστήσωσιν ἀχρηστον, καὶ τότε τὸν βίπτουσιν εἰς τὰς ὁδοὺς ὡς φρόκαλον, ἀπεκρίθη δὲ Βάγιας μειδιῶν πικρῶν. Ο 'Αλη-Πασᾶς, Υψηλότατε, ἐξηκολούθησε λέγων, ὅλους τοὺς φίλους του τὸν ἔνα κατόπιν τοῦ ἄλλου τοὺς ἐμηδένισεν, ὡστε τοὺς μὲν μετέβαλεν εἰς ἔχθρους μυστικοὺς, τοὺς δὲ κατέστησεν ἀνισχύρους, ἵνα τὸν βοηθήσωσι. Τὰ ἀπειρα τῆς ἀχαριστίας του παραδείγματα ἐγέννησαν τὴν δυσπιστίαν καὶ οὐδένα ἔχει φίλον, ὅλοι τὸν ἐγκατέλιπον· ἀν δέ τινες ἀκόμη τὸν περιστοιχίουσι, κινοῦνται δπὸ ἀτομικοῦ συμφέροντος, καὶ αὐτοὶ εἶναι οἱ αἰσχροὶ κόλακές του, οἵτινες διὰ πονηρῶν συμβουλῶν ἐχειροτέρευσαν τὴν τύχην ταυ· αὐτοὶ οὐ μόνον θὰ τὸν ἐγκαταλείψωσιν ἐν τῇ ἐσχάτῃ του συμφορᾶ, ἀλλὰ καὶ θὰ τὸν προδόσωσιν.

Ο Σερασκέρης ἦκουε μετὰ προσοχῆς τὸν Βάγια θωπεύων τὸν πώγωνά του.

— Ο 'Αλη-Πασᾶς, ὑψηλότατε, ἐξηκολούθησε λέγων δὲ Βάγιας, εἶχεν εἰς τὸν ἔσχατον βαθμὸν τὴν διάθεσιν τοῦ καταστρέφειν πάντα ἄνθρωπον ὑπερέχοντα εἴτε διὰ τοῦ πλούτου, εἴτε διὰ τῆς ἀρετῆς, εἴτε διὰ τῆς παιδείας,

είτε διὰ τῆς ἀνδρίας, είτε διὰ τῆς ἐπιφρόνησης του· ἔχαιρεν εἰς τὰς διαιρέσεις· μετήρχετο δῆλα τὰ πλέον λεπτὰ καὶ μυστηριώδη μέσα νὰ διαιρῇ καὶ γὰ φέρῃ τὴν διχόνοιαν· τοὺς σήμερον φίλους του, τοὺς ὑπηρετήσαντας αὐτὸν ἐν πίστει καὶ ἀφοσιώσει, τοὺς καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν καὶ τὴν ὑπαρξίαν των ὑπὲρ αὐτοῦ κινδυνεύσαντας, κατέστρεψε τὴν ἐπαύριον καὶ ἔκαμψε νέους εύνοουμένους, ἵνα καταστρέψῃ καὶ τούτους· ἀλλ’ ἐπὶ τέλους ἔμεινε γυμνὸς φίλων, μόνον τὰς ἄράς, τοὺς γογγυσμούς καὶ τὴν ἀποστροφὴν δῆλων κληρονομήσας.

‘Ο Σερασκέρης ἐκίνησε τὴν κεφαλήν του εἰς σημεῖον παραδοχῆς.—’Αλήθεια, ἀλήθεια, εἶπεν, δῆλοι γογγύζουν.—Δὲν μὲ λέγεις, Βάγιας, διατί ἐγεννήθη τοσαύτη ἔχθρα μεταξὺ τοῦ ’Αλη-Πασᾶ καὶ τοῦ ’Ισμαήλ-Πασᾶ, ἔχθρα τοσοῦτον ἀμείλικτος, ώστε νὰ φέρῃ τὰ πράγματα εἰς ἦν ἔφθασαν κατάστασιν;

— ‘Ο ’Ισμαήλ-Πασᾶς, ’Ψύηλότατε, πρώην Πασόμπηνς, ἀπεκρίθη ὁ Βάγιας, ὑπῆρχεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Μουχτάρ-Πασᾶ, υἱοῦ τοῦ ’Αλη-Πασᾶ, χαίρων δῆλα τὰ πιστὰ παρ’ αὐτῷ. ’Ο ’Αλη-Πασᾶς συνέλαβε σφοδρὸν πάθος ἔρωτος διὰ τὴν Κυρὰ Φροσύνην, τὴν παλλακίδα τοῦ υἱοῦ του τούτου, καὶ μετῆλθε μέσα πολλὰ, ἵνα τὴν πείσῃ νὰ τὸν παραιτήσῃ καὶ νὰ παραδοθῇ εἰς τὴν αἰσχρὰν ἐπιθυμίαν του. Μίαν ἡμέραν ἥκουσθη πυροβολισμὸς ἐν τῷ κήπῳ τοῦ Μουχτάρ-Πασᾶ, ἢ δὲ σφαιρα τοῦ πυροβόλου ἐκαρφώθη ἀνωθεν τῆς κεφαλῆς του ὀλίγους δακτύλους ἐπὶ τῆς βίζης ἐνὸς δένδρου παρ’ ὃ ἐκάθητο. ’Ο πυροβόλησας ἐγένετο ἄφαντος, καὶ μ’ δῆλας τὰς εὑρεύνας τῆς ἔξουσίας πώποτε δὲν εὑρέθη. ’Η κοινὴ γνώμη ἀπέδωκε τὴν ἀπόπειραν ταύτην τῆς δολοφονίας εἰς τὸν πατέρα του τὸν ’Αλη-Πασᾶ. Τέλος ὠφεληθεὶς ἐκ τῆς ἀπουσίας

τοῦ υἱοῦ του, εἰσῆλθεν ἐν τῷ γυναικωνίτη καὶ ἀπεπειράθη νὰ τὴν βιάσῃ.

— "Ω τὸν ἀχρεῖον ! εἶπεν ὁ Σερασκέρης, ἔξακολούθει.

— 'Ο Άλη-Πασᾶς διετάχθη ὑπὸ τοῦ Δοθλετίου, νὰ στείλῃ ἐπικουρίαν εἰς τὸν πολεμοῦντα τὸν ἀντάρτην τῆς Σιληστρίας Πασᾶν Σουλτανικὸν στρατόν.....

— Τὸν Τσοπάνογλουν, εἶπεν ὁ Σερασκέρης, λέγε.

— Καὶ ἔστειλε τὸν υἱόν του τοῦτον ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ἐπικουρικοῦ στρατοῦ. Εὑρὼν δὲ μόνην τὴν Φροσύνην τότε, ἀνευ προστασίας, ἀπεπειράθη βίᾳν κτηνώδη.

— Τί λέγεις, Βάγια ! ἀληθινά ; ήρώτησε μετ' ἀπορίας ὁ Σερασκέρης. Μή τίναις συκοφαντίαι;

— 'Αληθινὰ, 'Εφέντημ, ἀληθινὰ, ἀληθέστατα. Τὰ συμβάντα ταῦτα μαθῶν ὁ Ἰσμαήλ-Πασᾶς ὑπ' αὐτῆς τῆς Ιδίας Φροσύνης, ἥτις ἔπις δηλητάριον, ἀλλ' ἐπροφθάσθη ὑπὸ τῶν ιατρῶν, ἔγραψεν εἰς τὸν Μουχτάρ-Πασᾶν, ὅστις ἐγκαταλιπὼν τὸν στρατὸν ἔδραμεν ἐδῶ, ὀνειδίσας πικρῶς τὸν πατέρα του ἐπὶ τῇ παρανόμῳ βίᾳ, καὶ ἀπειλήσας αὐτὸν συγχρόνως. Μαθῶν δὲ διὰ τῶν κατασκόπων του ὁ Άλη-Πασᾶς, ὅτι δὲ καταγγείλας τὴν αἰσχρὰν ταύτην πρᾶξιν του εἶναι ὁ Πασόμπεης, ἔβαλε νὰ τὸν δολοφονήσωσιν ὁ δὲ φυγὼν εἰς Κωνσταντινούπολιν, διήγειρε τὴν κατ' αὐτοῦ δργὴν τοῦ Σουλτάνου, ἥν παρώξυνεν ἔτι μᾶλλον νέα δολοφονίας ἀπόπειρα ἐν τῷ μέσῳ τῆς Μητροπόλεως.

— Ναι, τὴν τελευταίαν ταύτην ἀπόπειραν γινώσκω καλῶς, διότι τότε ἡμην εἰς Κωνσταντινούπολιν, εἶπεν ὁ Σερασκέρης.

— Αὐτὰ γνωρίζω, Υψηλότατε, ὑπέλαθεν ὁ Βάγιας.

— Λγρεῖος ἀνθρωπος, ὑπετονθόρυσεν ὁ Σερασκέρης.

Σιγή διεδέχθη τὸν μεταξὺ Βάγια καὶ Χουρσήτ διάλογον.
Ο Σερασκέρης ἐσκέπτετο περιστρέφων περὶ τὸ παραστόμιον τοῦ τσιμπουκίου του τοὺς δακτύλους του.

— Αὐτὸς, Υψηλότατε, ὑπέλαβεν ὁ Βάγιας διακόφας τὴν σιγήν, δὲν εἶχεν οὐδὲν Ἱερόν, ἐπεριγέλα δῆλας τὰς θρησκείας, καὶ δσάκις τῷ ἔλεγέ τις περὶ Θεοῦ, ἐβλασφήμει τρομερά, ὥστ' ἐπροξένει φρίκην καὶ εἰς τὸν πλέον ἀσυνείδητον κακούργον.

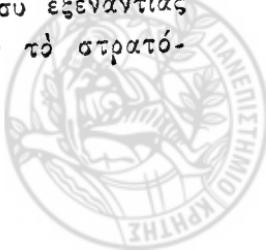
— Ἐν μόνον πρᾶγμα δὲν ἦμπορῶ νὰ ἐννοήσω εἴπειν δ Σερασκέρης, κόπτων λέξιν πρὸς λέξιν τὸν λόγον. Τί ἔκερδιζε καταστρέφων τοὺς φίλους του;

— Ο λόγος εἶναι ἀπλούστατος, ἀπεκρίθη ὁ Βάγιας. Αὐτὸς ἐνόμιζεν, Υψηλότατε, δτι στιγματίζων τοὺς περὶ αὐτὸν διὰ παντοίων αἰσχρῶν πράξεων, παρανομιῶν καὶ ἐγκλημάτων προσέτι, τοὺς καθιστᾷ μισητοὺς εἰς τὸν λαόν, ὥστε μὴ ἔχοντες ἄλλο καταφύγιον ν' ἀφοσιοῦνται εἰς αὐτὸν, γινόμενοι δργανα πρόθυμα πάσης αἰσχρᾶς καὶ παρανόμου διαταγῆς του.

— Ω τί ἀλλόκοτος, ίδεα! ἀπεκρίθη ὁ Σερασκέρης. Ίδου ἡ καρποὶ τῆς στρεβλῆς ταύτης πολιτικῆς! Θανάση, εἶναι ἐπάναγκες νὰ ὑπάγης εἰς τὸ Νησί.

— Κάνεν κακὸν δὲν ἔκαμα, Υψηλότατε, ἀπεκρίθη ὁ Βάγιας, μετὰ φωνῆς συγκεκομιμένης καὶ ἐλεεινῆς, ὥστε νὰ θέλετε νὰ μὲ παραδώσητε εἰς τὰς χεῖρας τοῦ δημίου μου. Εξεγαντίας ἐγώ ζνόμι; α νὰ εὕρω παρ' ὄρει προστασίαν.

— Καὶ τὴν ἔχεις, ὑπέλαβεν ὁ Σερασκέρης· μ' εἴπειν δ Ισμαήλ-Πασᾶς τὰ πάντα, μ' εἴπειν δτι δὲν ἔξηλθες ἀπὸ τὸ φρούριον διὰ νὰ πράξῃς κακὸν, ἀλλ' ὅτι σὲ ἡνάγκασεν δ Ἀλῆ-Πασᾶς νὰ τὸν δολοφονήσῃς, καὶ σὺ ἐξεγαντίας οἵχεις σκοπὸν ποτὲ νὰ μὴ παρουσιασθῆς εἰς τὸ στρατό-

πεδον. Ή έσυστησε μάλιστα εἰς ξηρὰ καὶ έκορδένως δὲν θέλει τὰ πάθης κακόν.

— Καὶ εἶναι δυνατόν νὰ μὴ πάθω; Τί θὰ τὸν ἀπολογηθῶ σταν μ' ἐρωτήσῃ διατί δὲν ἐνήργησα κατὰ τὴν διαταγὴν του;

— Δι' αὐτὸ μὴ σὲ μᾶλη, θὰ τὸν γράψω μίαν διεστολὴν γὰ τῷ τὴν ἐγχειρίσης. Μάθε δι την πραγματουόμεθα περὶ τῆς ἀμνηστείας του, ἵτις ἐντὸς δλίγου περιμένεται καὶ δὲν θὰ τολμήσῃ νὰ δώσῃ νέαν ἀφορμὴν αἰτιάσεων.

— Καὶ τί θὰ τὸν γράψητε; 'Ψήλοτατε.

— Τίδού, θὰ τῷ γράψω δι τὸ Ισμαήλ-Πασᾶς σ' ἔγνωρισε, σὲ συνέλαβε καὶ σ' ἐφυλάκισε, σκοπὸν ἔχων νὰ σὲ στεῖλῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἵνα καταγγείλῃς τὸν Ἀλῆ-Πασᾶ εἰς τὸ Δοθλέτι, δι τοῦ μετημφίεσεν εἰς Καλδγῆρον καὶ σ' ἀπέστειλε νὰ τὸν φονεύσῃς, δι τοῦ ἵνα προλάβει τὴν καταγγελίαν ταῦτην, σ' ἐπῆρα ἀπὸ τὰς χειράς του, μὲ τὴν πρέφασιν δι τοῦ σὲ τιμωρήσω ἐγώ, καὶ δι τοῦ σὲ στεῖλω πρὸς αὐτὸν δι' ἀσφάλειάν του.

— 'Αλλ' ή ἀπιστολή σας αὐτὴ, 'Ψήλοτατε, μαρτυρεῖ δι τὸ ἐγώ ἀμφιλόγησα δι τοῦ εστάλην νὰ τὸν φενάσω.

— 'Εγεις δίκαιεν. Θὰ γράψω, δι τοῦ μολονότι σὲ ὑπέβαινεν εἰς βασιλοτήρια, σὺ ὡμολόγεις δι τοῦ ἔφυγες κρυψίως, ἵνα ὑπάγης νὰ μονάσῃς εἰς τὴν Μονὴν τῆς Ζήτης.

— Ηιστεύεις, Θανάση, ἐξηκολούθησε λέγων δ Σερασκέρης, δι τοῦ Ἀλῆ-Πασᾶς δὲν ἥθελε πέσει εἰς χεῖρας τοῦ Δοθλετίου ἀν δὲν ἀμνηστεύετο;

— Καὶ ποῖος ἀμφιθάλει, 'Ψήλοτατε;

— Βλέπεις πόσον ἐξησθένησεν, δῆλοι οἱ φίλοι του τὸν ἐγκατέλιπον εἰς τὴν τύχην του.

— Τὸ βλέπω, Υψηλότατε.

— Θὰ κάμης λοιπὸν μίαν ὑπηρεσίαν εἰς τὸ Διοθέτι;

— Εγὼ ὁ οὐτιδανός; δὲ λάχιστος δοῦλος τοῦ Σουλάνου;

— Σὺ, ναι.

— Ορισμός σας, Υψηλότατε, ἐὰν ἀπεργῇ ἀπὸ τὸ γέρε μου . . .

— Σὺ γνωρίζεις ποῦ ἔχει κεκρυμμένους τοὺς θησαυρούς του.

— Τοῦτο δὲν τὸ γνωρίζω, Υψηλότατε. Οὐ Αλῆ-Πασᾶς εἰς κἀνέναι δὲν ἐμπιστεύετο, καὶ μάλιστα τοῦτο.

— Πῶς γίνεται νὰ κρύψῃ τοὺς θησαυρούς του καὶ νὰ μὴ γνωρίζῃ κάνεις; εἴγε θησαυρούς; τοὺς ἔκρυψε;

— Ναι, Υψηλότατε, εἶχε, καὶ βέβαια τοὺς ἔκρυψε, διότι δὲν φαίνονται.

— Αφοῦ τοὺς ἔκρυψε, κἄποιος τὸν ἐβοήθησε, διότι μόνος του δὲν ήδύνατο νὰ τοὺς κρύψῃ, ἐπομένως μυστήριον γινωσκόμενον ὑπὸ δύο ἢ τριῶν δὲν εἶναι μυστήριον.

‘Ο Βάγιας ἐκίνησε τὴν κεφαλήν.

— Εἰπέ με, τί κινεῖς τὴν κεφαλήν σου;

— Υψηλότατε, αὐτὸς δὲ Αλῆ-Πασᾶς εἶναι μυστήριον διπολυμήχανος οὗτος ἄνθρωπος ἐπράξει κακὰ ἀπειρα, ἀλλ’ οὐδὲν ἐγένετο γνωστὸν, ἵνα ἔμεινεν εἰς τὸ σκότος καὶ τὴν ἀμφιβολίαν· οὐδεμία ἀπόδειξις εἶγαι δυνατὸν νὰ ἔξελέγῃ τὰς πράξεις του.

— Αλήθεια, ἀπεκρίθη δὲ Σερασκέρης. Οὐ καταχθόνιος οὗτος ἄνθρωπος ἐλάνθανε τοσαῦτα ἔτι τὸ Διοθέτι, καὶ ἐὰν ἐτόλμα τις νὰ τὸν κατηγορήσῃ ἐθεωρεῖτο ὡς συκοφάντης.

— Εὖν ἀποθάνῃ χωρὶς αὐτὸς δὲ ίδιος νὰ δείξῃ ποῦ ἔχει κεκρυμμένους τοὺς θησαυρούς του, δὲν θὰ ἀνακαλυφθῶσι ποτέ.

— Παράδοξον ! Δὲν ἡμπορῶ νὰ πιστεύσω ποτὲ ὅτι κἀ-
νεὶς δὲν γνωρίζει τι περὶ τῶν θησαυρῶν του.

— Τοῦτο πιστεύσατέ το.

— Δὲν μὲν χωρεῖ εἰς τὴν κεφαλήν.

— Ἰδοὺ τί ἔμαθον μόνον ἐξ ἀκοῆς, ἀπεκρίθη ὁ Βάγι-
ας, στρέψας εἰς τὰ τέσσαρα μέρη τῆς σκηνῆς βλέψμα ὕ-
ποπτον.

— Καῦμένε τί βλέπεις τριγύρω ; ὑπέλαθεν ὁ Σερα-
σκέρης μετὰ φωνῆς ταχείας καὶ περιφρονητικῆς, νομί-
ζεις ὅτι ἔχω κεκρυμμένον πουθενὰ τὸν Ἀλῆ-Πασᾶ νὰ σ'
ἀκούσῃ ; τί τρόμον ἔνεσταξεν εἰς τὰς καρδίας σας ὅλων
ὅ ἀνθρωπος οὗτος !

— Μὴ παραξενεύεσθε, Ὑψηλότατε, ὁ τύραννος οὗ-
τος μᾶς συνείθισε νὰ τρέμωμεν καὶ αὐτὴν τὴν σκιάν του.

— Εἰπέ με λοιπόν τι ἔμαθες ἐξ ἀκοῆς ;

— Ἐμαθον, ὅτι εἰς τὴν πέραν ὅχθην τῆς λίμνης εἰς
τὴν κλιτύαν μιᾶς φάραγγος, ἐξώρυξε καὶ ἔκτισε θολωτὰς
ὑπογείους ἀποθήκας, καὶ ἔφερεν ἔκει καὶ ἔκρυψε τοὺς
θησαυρούς του, καλύψας πάλιν μὲν γῆν, μὲν θάμνους καὶ
χλόην τὸ μέρος, ὥστε κατέστη ἀγνώριστον. ὅτι ἔβαλε
τοὺς ὅποίους ἔκαμε χρῆσιν εἰς τὴν μετακόμισιν ἀνθρώπους.
του, καὶ ἔσφαξαν τοὺς κτίστας χριστιανούς καὶ τοὺς
ἔθαψαν ἐντὸς τῆς φάραγγος, καὶ ὅτι οἱ δεκαέξι κωπη-
λάται τῆς μεγάλης λέμβου του, ἦτις τὸν περιέμενεν εἰς
τὴν ὅχθην, μίαν περίπου ὥραν μακρὰν, ἔδεσαν τοὺς
σφαγεῖς τούτους, ἀφοῦ τοὺς εἰσήγαγον ἐν τῇ λέμβῳ,
καὶ τοὺς ἔβριψαν εἰς τὴν λίμνην, ὥστε μόνος αὐτὸς
ἔμεινεν ὁ γινώσκων τὴν κρύπτην τοῦ θησαυροῦ του. Τοῦτο
ἥξεν ρω προσέτι, ὅτι οἱ κτίσται ἤρχοντο τὸ ἔσπέρας καὶ
ἐκοιμῶντο εἰς τὸ Σεράγι, ὅτι τὴν αὔγην τοὺς ἔφερεν εἰς
τὸ πέραν μέρος ὁ Ἀλέξιος Νοῦτσος καὶ τοὺς ἐπέστρεφε
τὸ ἔσπέρας καὶ τοὺς ἔκλειεν εἰς ἐν δωμάτιον πλησίον

τοῦ χοιτῶνος τοῦ Πασᾶ, τοῦ ὅποίσυ τὴν εἰλικρίδα θεράπειούτος.

— Γνωρίζει λοιπὸν δὲ Νοῦτος, ἡρώτης μετ' ἀπορίας δὲ Σερασκέρης, ὅλας αὐτὰς τὰς σφαγάς;

— Οχι, Υψηλότατε, δταν ὑπῆγε νὰ τοὺς κρύψῃ δὲν τὸν παρέλαβε μαζῇ του, διότι ἐφοβεῖτο τὰς ἐπιπλήξεις του. Άν δσα ἥκουσα εἰσὶν ἀληθῆ, βεβαίως δὲ Νοῦτος γνωρίζει τὸν τόπον μόνον, ἔκουψε δὲ τοὺς θησαυρούς του ἔξω ὡς ἔλεγον, διότι εἶχε σκοπὸν νὰ ἔξελθῃ εἰς τὸν Δρίσκον.

— Καὶ τί ἔγεινεν δὲ Νοῦτος; — Δὲν γίγνεται.

— Εμαθα δτι ὑπῆγε μὲ τοὺς Σουλιώτας.

— Πιθανόν.

— Πιστεύεις δτι ἡ Βασιλικὴ γνωρίζει τὸν τόπον;

— Ισως τὸν γνωρίζει.

— Τοῦτο μὲν ἀναγκάζει, φίλε μου, εἶπεν δὲ Σερασκέρης θωπεύων τὸν Βάγιαν, νὰ σὲ στείλω εἰς τὸ Ηράκλειον τὴν ἐξετάσης μὲ τρόπον ἐπιτήδειον τὴν Κυρά Βασιλικὴν μάθης.

— Τοῦτο δύνασθε νὰ μάθετε μόνος εας, Υψηλότατε, δταν παραδοθῇ δὲ Ἀλῆ-Πασᾶς.

— Εγὼ, Θανάση, ἀπεκρίθη σοθαρῶς δὲ Σερασκέρης, διέταξα δλους τοὺς Πασάδες καὶ τοὺς Μπουλουμπασάδες καὶ αὐτοὺς τοὺς στρατιώτας νὰ φυλάξωσιν ὡς κόρην δρθαλμοῦ τὴν Βασιλικήν· ἀλλ’ εἴμεθα εἰς πόλεμον καὶ δὲν ἥμποροῦμεν νὰ προβλέψωμεν τί θὰ γείνη. Οἱ στρατιώται μας εἶναι ἀκατάστατοι, εἶναι μαζεύματα διαφόρων μερῶν, καὶ εἶναι πιθανὸν ν’ ἀκολουθήσῃ τι ἀπευκταῖσθαι καὶ γὰ τὴν φονεύσωσι. Τότε; Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ὑπάγης σὺ νὰ πράξῃς δπως σοὶ παρήγγειλα.

Ο παμπόνηρος Βάγιας ἔξελέξατο τὴν εὐχαιρίαν νὰ

μάθη περὶ τῆς τύχης τοῦ Ἀλῆ-Πασᾶ, ἀλλ' ἀπήντησεν ἄλλον αὐτοῦ πανωυργότερον τὸν Χουρσήτ.

— Υψηλότατε, μ' εἴπατε ὅτι δὲ Ἀλῆ-Πασᾶς ἀμνη-
στεύθη, καὶ ὅτι ἐντὸς δλίγου ἔρχεται τὸ φιρμάνι τῆς
ἀμνηστείας του, αὐτὸς θὰ ὑποκύψῃ εἰς τὰς διαταγὰς
τοῦ Σουλτάνου, εἰς δὲ προσέφερεν ὑποταγὴν, ἀπ' αὐ-
τὸν λοιπὸν μανθάνετε καὶ τὴν χρύπτην τῶν θησαυ-
ρῶν του.

— Σὺ, Βάγια, γνωρίζεις, ὅτι δὲ Ἀλῆ-Πασᾶς, εἶναι φι-
λάργυρος· αὐτὸς εἶναι ἀδύνατον νὰ φανερώσῃ τὸ μέρος
ἐνῷ ἔχει κεχρυμμένους τοὺς θησαυρούς του. Πῶς; Οέ-
λεις νὰ τὸν ἀναγκάσωμεν εἰς τοῦτο; Εἶναι ἀπρεπον, ἀ-
φοῦ δὲ Σουλτάνος τὸν ἀμνηστεύει καὶ τῷ ἐπιδιψιλεύει
αὖθις τὴν εὔνοιάν του.

— Ἀφοῦ ἀμνηστεύεται, ὑπέλαβεν δὲ Βάγιας, θὰ ἔχῃ
βέβαια καὶ τοὺς θησαυρούς του.

— Ναὶ, ἀπεκρίθη ὁ Σερασκέρης, ἀλλὰ τὰ ἔξοδα τοῦ
πολέμου; Πιθανὸν νὰ τὰ ζητήσῃ ὁ Σουλτάνος καὶ αὐ-
τὸς νὰ εἴπῃ ὅτι δὲν ἔχει, καὶ νὰ ἔλθωμεν εἰς νέας
περιπλοκάς· ἐγὼ μάλιστα ἐνοχοποιοῦμαι, διότι ἔγρα-
ψα εἰς τὸ Δοβλέτι ὅτι δὲ Ἀλῆ-Πασᾶς πληρώνει καὶ
μέρος τῶν ἔξοδων τοῦ πολέμου. Ἄν μοὶ προτείνῃ λοι-
πὸν ἀνέχειαν τῷ ἀποκρίνομαι· «γνωρίζω τὴν χρύπτην
τῶν θησαυρῶν σου· πλήρωσε μέρος ἵνα μὴ χάσῃς τὸ
ὅλον.»

— Ἐχετε δίκαιον, Ὅψηλότατε.

— Γιαγε λοιπὸν, ἵνα ἐτοιμάσω τὴν ἐπιστολὴν, τὴν
ὅποίαν ἀμα λάβης ἀπελθε εἰς τὸ Νησίον. Νὰ ίδω τὴν
ἐπιτηδειότητά σου, Θανάση, καὶ μὴν ἀμφιβάλλῃς ὅτι τὸ
Δοβλέτι θὰ σὲ ἀνταμείψῃ μεγαλοπρεπῶς.—Ιμπραήμ
ἐκραύγασε καὶ ὁ θαλαμηπόλος εἰσῆλθε. Τὸν καλόγηρον

τοῦτον παράλαβε, τῷ εἶπεν, εἰς τὴν σκηνήν σου καὶ εὔκόλυνε τὴν εἴσοδόν του εἰς τὸ Νησί.

Μετὰ τὴν μεσημβρίαν ὁ ἀνεμος καὶ ἡ χιῶν ἔκόπασαν, τὰ νέφη διεσκορπίσθησαν καὶ νηνεμία ἄκρα διεχύθη ἐφ' ὅλην τὴν φύσιν· ὁ ἥλιος ἤκοντιζεν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς λίμνης τὰς φωτοβόλους ἀκτίνας του, ἣ δὲ ὡς παρμέγιστον κάτοπτρον ἀπεικόνιζεν ἐπ' αὐτῇς τὸ ἔνδαλμα τῆς πόλεως καὶ τοῦ φρουρίου· νέφη λευκὰ τῇδε κάκεισε διεσπαρμένα, καθίστων ἀμίμητον τὸ κυανοῦν τοῦ οὐρανοῦ χρῶμα· ἡ φύσις ἐφαίνετο ὡς γ' ἀνεπαύετο μετὰ πελυζμέρον ἀγωνίαν ῥαγδαιών δμέρων, χιόνος καὶ πληξιβόλων ἀνέμων.

Ἐξηπλωμένος ἐπὶ τῆς κλίνης του ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς ἐκάθιευδεν, αἱ δὲ ἀκτίνες τοῦ ἥλιου εἰσδύουσαι πλαγίας ἐκ τῶν παραθύρων τοῦ κελίου του, ἤκοντιζοντο ἐπ' αὐτῆς· Ο ὑπνος του ὑπῆρχε ταραχώδης, τὰ χεῖλη του ἔπαιζον καὶ σπασμωδικαὶ κινήσεις τοῦ σώματός του ἐνέφαινον ἐναγώνιον ψυχικὴν πάλην. Αἰφνης ἡ δεξιά του χείρ ἐγερθεῖσα κατέπεσεν ἐπὶ φιάλης πλήρους ὕδατος, ἦν ἡ Κυρά Βασιλικὴ ἐφρόντιζε νὰ τίθεται ἐπὶ μικρᾶς παρὰ τῇ κλίνῃ του τραπέζης, ἡ δὲ πεσοῦσα μετὰ πατάγου ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὸν ἔξυπνησεν.

— "Αχ ! τί τρομερὸν ὄνειρον ! ἀνεβόησεν ἐγερθεὶς κα καθήσας ἐπὶ τῆς κλίνης. Σελήνη, Σελήνη, ξηραΐεν.

Ο Σελήνη, διν γινώσκομεν, ὁ σύντροφος τοῦ κρατοῦντος πάντοτε τὸν ἀναμμένον φανὸν Λιθίοπος Μερτσάν παρὰ τῇ ὑπονόμῳ τοῦ Σεραγίου, ἀνέβη μὲ δύο πηδήματα τὴν κλίμακα, ἥγεωξε διὰ κλείθρου τὸ ὄποιον ἐκράτει τὴν θύραν καὶ εἰσῆλθε.

— Τί προστάξεις ἀφέντη; εἶπεν εἰς τὸν Ἀλῆ-Πασᾶ.

— Κράξε τὸν Σιλιχτάρ-Πόδα νὰ ἔλθῃ ἐδῶ.

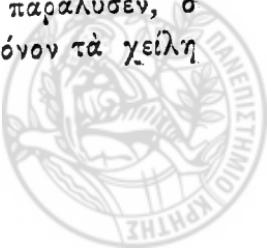
Μετὰ μικρὸν ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς κεκαλυμμένος ὑπὸ πολυτίμου σισύρας, καὶ ἀκινάκην χρυσοῦν φέρων ἐν τῇ ζώνῃ τοθ, ἐξήρχετο ἐκ τῆς θύρας τῆς Μονῆς κατηφῆς καὶ περίλυπος, ἔχων πλησίον του τὸν Σιλιχτάρ-Πόδα καὶ ὑπὲ στρατιωτῶν τινων παρακολουθούμενος· διαβὰς τὴν πρὸς τὴν ἄκραν τοῦ χωρίου δδὸν, ἀνέβη ἐπὶ τῶν παρ' αὐτῷ ὑψωμάτων καὶ ἐσταμάτησεν εἰς τὸ ἐνώπιον τῆς Μονῆς τοῦ Ἀγίου Νικολάου ἐπίπεδον, δθεν ὁ δρθαλμὸς τοῦ θεατοῦ περιλαμβάνει διαιμιᾶς δλον τὸ δυτικὸν μέρος τῆς λίμνης, τὴν πόλιν, τὸ φρούριον, τὸν κατάρρυτον Τόμαρον, εἰς δὲ τὸν μυχὸν τῆς ἀπεράντου κοιλάδος τῆς Ἐλλοπίας βλέπει ὡς πεπυκνωμένην δμίχλην τὸν μεσημβρινὸν τῶν Ἀκροχεραύνιων δρέων ζυγόν. Ἀναίσθητος εἰς τὸ μεγαλοπρεπὲς τοῦτο θέαμα ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς, εἶχε κεκλιμένην τὴν κεφαλὴν ρεμβάζων, οἱ δὲ περὶ αὐτὸν ἵσταντο ἐν ἄκρᾳ σιγῇ. Μόνη ἡ παρουσία τοῦ Ἡγουμένου ἐμφανισθέντος ἐνώπιον του, φέρστος δίσκον καὶ ἐπ' αὐτοῦ γλυκὸν καὶ ποτήρια ὑδατος πλήρη, τὸν ἔκαμε ν' ἀνανεύσῃ· ἐγείρας δὲ τὴν κεφαλήν του καὶ ἰδὼν αὐτὸν τῷ ἔνευσε ν' ἀποχωρήσῃ, ἀρκεσθεὶς νὰ τῷ εἴπῃ μόνον «δὲν θέλω τίποτε.» Ο Ἡγούμενος διέταξε νὰ φέρωσι καθίσματα, ἀλλὰ ὁ Πασᾶς δὲν ἦθέλησε νὰ καθήσῃ.

— Εἰπὲ εἰς τὰ παληκάρια σου, εἰπεν εἰς τὸν Σιλιχτάρ-Πόδα, ν' ἀπομακρυνθῶσιν δλίγον· ἔχω νὰ σοὶ διηγηθῶ, φίλε μου, τρομερόν τι.

Ο Σιλιχτάρ-Πόδας πλησιάσας τοὺς στρατιώτας, τοῖς εἶπε κάτι τι μυστικῶς, οἱ δὲ ἀπομακρυθέντες ἐστάθησαν εἰς μέρος τι, δθεν ἥδυναντο νὰ βλέπωσι μὲν, ἀλλὰ νὰ μὴν ἀκούωσι τὸν μεταξὺ τοῦ Ἀλῆ-Πασᾶ καὶ τοῦ Σιλιχτάρ-Πόδα διάλογον.

— "Εγεινα, φίλε μου, τὸ παίγνιον τρομερῶν δινέρων. Ω φρίχη! Πρὸ ἐνὸς μηνὸς μὲ βασανίζουσιν ἀπαίσια δνειρα, δνειρα καταπληκτικά, φρικώδη! Ακουσον. Επρογεύθη, καὶ μόνος ὡν ἐν τῷ κελίῳ μου, ἀφοῦ ἀρχετὴν ὥραν ἔκάπνισα, ἐνύσταξα· ἡ Βασιλικὴ ὑπῆργεν εἰς ἐπίσκεψιν εἰς τὸ χωρέον, σθεν ἔκραξα τὸν Σελήνην νὰ κλείσῃ τὴν θύραν καὶ νὰ μὴν ἀφήσῃ κάνενα νὰ πλησιάσῃ, οὐτ' εἰς αὐτὴν τὴν κλίμακαν ἀναβὰς δὲ εἰς τὴν κλίνην μου ἀπεκοιμάθην. Μετὰ πόσην ὥραν ἀγνοῶ, τοῦτο δὲν δύναμαι νὰ προσδιορίσω, τὴνεώχθη ἡ θύρα διαμιᾶς, ἄνευ κρότου, ὡς ἔχ μηχανῆς, καὶ ἐπὶ τοῦ οὐδοῦ ἐνεφανίσθη φάντασμα τρομερόν· ἦτο γυνὴ περιτυλιγμένη ἐντὸς θθόνης λευκῆς, ὑψηλῆς, ισχνῆς ὡς σκελετός, αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς τῆς ἐπιπτον ἀτάκτως ἐπὶ τῶν ὄμοιων της, ἐπὶ τῶν κροτάφων καὶ παρειῶν της, καὶ μόνον μέρος τοῦ πρεσώπου τῆς ἐφαίνετο, τὸ δποῖον ἦτο πελιδνόν, ὡς πρόσωπον νεκροῦ· οἱ μεγάλοι της κατάμαυροι δοφιαλμοὶ ἀκήστραπτον, καὶ τὸ βλέμμα της εἶχεν ἀπαίσιόν τι καὶ φρικώδες. Ιδὲ τὰς τρίχας τῶν χειρῶν μου, πύρο μου, πῶς ἀνωρθώθησαν! Εισῆλθεν ἐν τῷ κελίῳ, ἀλλὰ δὲν ἐπεριπάτει, ἔκινεντο μόνον, διότι τὸ περιτυλίσσον αὐτὴν δθόνιον δὲν ἐσείστο· κατὰ μετρόν ἐπλησίασε τὴν κλίνην μου, ἔστη ἄνωθέν μου καὶ μ' ἐθεώρει μὲ βλοσσυροὺς καὶ ἀκινήτους δοφιαλμούς· ἐξήγαγε τὴν δεξιάν της χειρά ἐκ τοῦ ἀθονίου, κείρα ἀσαρχον ὡς χειρα σκελετοῦ, καὶ μὲ τοὺς δστεώδεις δαχτύλους της ἔκρατει τὴν λαβὴν ξίφους, τὸ δποῖον ὑψωσεν ἄνωθεν τοῦ στήθους μου καὶ ἵκανην ὥραν τὸ ἔκράτει ἀπτωρημένον, ὡς νὰ ἥρεύνα ποῦ νὰ τὸ ἐμπήξῃ· ἡσθάνθη τὴν ψυχρὰν αἰχμὴν τοῦ σιδήρου εἰσερχομένην εἰς τὴν σάρκα μου, ἡθέλησα νὰ φωνάξω, ἀλλ' ἡ γλῶσσά μου παράλυσεν, ὁ λάρυγξ μου μ' ἐφαίνετο πεφραγμένος, μόνον τὰ γείλη

μου έχίνουν, ἀλλ' οὐδεμίαν ἡδυνάμην ν' ἀρθρώσω φωνὴν· ἐπροσπάθησα νὰ ἐγερθῶ καὶ νὰ καθίσω ἐπὶ τῆς κλίνης, ἀλλὰ ἥμην ὡς προσηλωμένος ἐπὶ αὐτῆς· τέλος ἐβύθισε τὸ ξίφος μέχρι τῆς λαβῆς εἰς τὴν καρδίαν μου· ἀνετίναχθην, καὶ χρότος, ἀγνοῶ πως ἤκολούθησε, μ' ἐξύπνισεν· εὔρον δὲ συντετριμμένην φιάλην πρὸ τῶν ποδῶν τῆς κλίνης. "Ω τί τρομερὸν ὄνειρον! τί φάντασμα φρικῶδες! τὸ ἐγνώρισα, φίλε μου, ὅτο τὸ φάντασμα τῆς Κυρρὰ Φροσύνης. "Ω! φρίττω, φρίττω, τρέμω ἀκόμη ὅλος... Βλέπεις ἔχει; Σιλιχτάρ-Πόδα, ἀπέναντι τῶν Βυρσοδεψίων; — καὶ τῷ ἔδειξε διὰ τοῦ δακτύλου τὸ μέρος. — 'Εκεὶ τὴν ἕρριψαν εἰς τὴν λίμνην οἱ δῆμιοι μου καὶ ἐπνήγη μετ' ἄλλων δεκαέξι γυναικῶν!

"Ο 'Αλῆ-Πασᾶς ἔκλινε τὴν κεφαλήν του ἐπὶ τοῦ στήθους του καὶ ἀνεστέναξεν ἐκ βάθους καρδίας.

— 'Ιδοὺ ἡ πόλις, προσέθεσεν, ίδοὺ τὸ φρούριον· ἔχει κάτω, ίδε, ἔχει κάτω εἰς τὸ Ηέραμα, τὸ πεφιλημένον μου τερπνὸν τοῦ ἔαρος μέγαρον! Δὲν πιστεύω, Σιλιχτάρ-Πόδα νὰ ἐπανέλθω πλέον εἰς αὐτά. Πολλὰ σφάλματα ἔχαμα, σφάλματα ἀσυγχώρητα, διότι δὲν ἐπανορθοῦνται πλέον.

— "Ἐν μονόξυλον ἔρχεται, ἐφώναξαν οἱ μακρόθεν ἐστάμενοι στρατιῶται.

"Ο 'Αλῆ-Πασᾶς ἔστρεψε τὸ βλέμμα πρὸς τὴν φωνὴν, καὶ ἔκαμε νεῦμα πρὸς αὐτοὺς νὰ τὸν πλησιάσωσι.

— Τί μονόξυλον; τί λέγετε; τοὺς ἡρώτησε πλησιάσαντας.

— "Ἐν μονόξυλον, ἀπεκρίθησαν, ἔρχεται καὶ ἥδη δὲν φαίνεται, διότι ἐσκιάσθη ὅπισθεν τῶν καλαμῶν καὶ τῶν βράχων τοῦ Νησίου, ἀλλ' εἶναι πλησίον· μετ' ὅλίγον θὰ φανῇ.

— Νά το! νά το! ἐκραύγασε καλόγυρός τις, ἰστάμε-

νος εἰς ἐν τῶν παραθύρων τῆς Μονῆς, νά το, ίδου ἐξεμπρόσθαλε.

Καὶ τωντι τὸ πλοιάριον ἐφαίνετο πλέον ὀλόκληρον πλησιάζον εἰς τὴν δχθη, ἵνα προσορμισθῇ ἐντὸς ἐνὸς λιμενίσκου διάγα βήματα κάτωθεν τοῦ ἐπιπέδου, ἀφ' οὗ ἵσταντο δ' Ἀλῆ-Πασᾶς καὶ οἱ περὶ αὐτόν.

— Παράδοξον, εἶπεν ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς, τὸν δποῖον ἡ ὁξυδέρκεια δὲν ἔγκατέλιπεν οὔτ' εἰς αὐτὸν τὸ γῆρας, παράδοξον! δύο μόνον καπηλάται καὶ εἰς καλόγηρος εἶναι εἰς τὸ μονόξυλον. Κἀνεὶς καλόγηρος δὲν λείπει ἀπὸ τὸ Νησί. Ἐδώκες εἰς κάνενα τὴν ἀδειαν νὰ ὑπάγῃ μέσα εἰς τὴν πόλιν; ἥρωτησε τὸν πλησίον του ἵσταμενον Σιλιχτάρ-Πόδα,

— Οχι, Βεζύρη μου, εἰς κάνενα ἀπεκρίθη ὁ Σιλιχτάρ-Πόδας.

— Ήλε, ώρε Σελήνη, εἶπεν ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς πρὸς τὸν πιστόν του θαλαμηπόλον, πάνε, πύρο μου, νὰ ίδης τί ἀνθρωπος εἰν' αὐτὸς. ὁ καλόγηρος καὶ νὰ εἰπῆς τοὺς κωπηλάτας νὰ μὴ τὸν βγάλουν ἔξω πρὶν τὸν ἐξετάσω. Πάνετε, ώρε, μαζῆ του καὶ ἄλλοι δύο, καθίσατε κοντά σ' τὸ μονόξυλον νὰ τὸ τηρᾶτε νὰ μὴ φύγῃ.

Ο Σελήνη καὶ δύο στρατιώται εδραμον καὶ μὲ δύο πηδήματα εύρεθησαν πλησίον του μονοξύλου.

— Ποιὸς εἰν' αὐτὸς ὁ καλόγηρος; ἥρωτησεν ὁ Σελήνη τοὺς κωπηλάτας.

— Δέν τὸν γνωρίζομεν, ἀπεκρίθησαν.

— Πῶς τὸ λένε, ώρε;

— Μήτε τ' ὄνομά του ἡξεύρομεν.

— Αμμῆ πῶς τὸ φέρετε;

— Μᾶς τὸν ἐδωκαν ἐκείθεν ἀπὸ τὸ ορούριον· ἡμετρούσαμεν νὰ μὴ τὸν πάρωμεν;

— "Ελα ἐδώ κοντά, ώρε παπᾶ, εἴπεν δὲ Σελήμη πρὸς τὸν καλόγηρον, Ἐλα ἐδώ γιά.

Ο Καλόγηρος ἐπλησίασεν εἰς τὴν σχήμην.

— "Ω διάολο! ύπελαθεν ὁ Σελήμη, ἐν θαυμασμῷ. Ωρέ, ποιὸς εἶσαι σύ; τὸν ἥρωτησε, θεωρῶν αὐτὸν ἀτενῶς εἰς τὸ πρόσωπον . . .

— Εἴμι ἔνας καλόγηρος.

— Σατανᾶ! μὰ τὴν πίστιν μου! νὰ τὰ θάματα . . . πῶς σὲ λένε ώρέ;

— Μὲ λένε Παφνούτιον.

— Παφλούτιο; χά, χά, χά — δὲ δυστυχῆς Σελήμη δὲν ἤδουνατο νὰ κρατηθῇ ἀπὸ τὸν γέλωτα. — Πῶς ώρέ, πῶς;

— Σὲ εἶπα, Παφνούτιον, ἀπεκρίθη σοθαρῶς ὁ καλόγηρος.

— Ωρέ τὶ δνομα! Παφλούτιο, Μαφλούτιο σκατ μρουντσούρη, τί δνομα εἰν' αὐτὸ, ώρέ, τὸ σκατ. . . .

— Οὗτω μὲ λέγουσιν, εἴπεν δὲ καλόγηρος μεθ' ὑποκριτικῆς ἀγανακτήσεως.

— Στάσου, ώρέ, νὰ πῶ τοῦ Πασᾶ νὰ κράξῃ τὸ Γούμενο νὰ κάμη ἐν ἀγιασμό.

— Διατί;

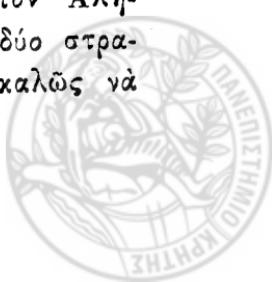
— Γιστή; διάβολο, πῶ μὰ τὴν πίστιν μου, ἀν ἥτανε νύχτα ἔφευγα σὰν λαγωνικὸ νὰ μὴ μὲ φθάνη κάνεις. Καὶ τί θέλεις, ώρέ παπᾶ, ποῦ ἥρθες;

— Θέλω τὸν Βεζύρη.

— Τί νὰ τὸ κάνης ώρέ;

— Νὰ τοῦ δώκω μίαν ἐπιστολὴν ἀπὸ τὸν Σερασκέρην.

Ο Σελήμη ἀκούσας ὅτι φέρει ἐπιστολὴν εἰς τὸν Αλῆ-Πασᾶ ἀπὸ τὸν Σερασκέρην, διέταξε τοὺς δύο στρατιώτας νὰ σταθῶσιν ἐκεῖ καὶ νὰ προσέχωσι καλῶς νὰ

μὴ φύγη τὸ μονόξυλον, οὗτος δ' ἔδραμε πρὸς τὸν Ἀλῆ-Πασᾶ.

— Ἐφέντη, ἐφώναξε μακρόθεν, εἶναι δὲ Σειτάνης μεταμορφωμένος.

— Τί λέγεις, ώρέ; εἰπεν δὲ Ἀλῆ-Πασᾶς.

— Αὐτὸς τὸ καλόγερο μοιάζει ἀπαράλλαχτα τὸ Βάγια, σὰν νὰ ἔφτυσε τὸ ἔνα κι' ἔφτιασε τὸ ἄλλο.

·Ο Ἀλῆ-Πασᾶς δὲν ἦπόρησε διόλου· ἀμέσως ἐνόησεν ὅτι ἔχει ἔκτακτόν τι ἡ ἐν τῇ Νήσῳ ἀφίξις τοῦ καλογήρου, διότι δὲν ἀμφίβαλλεν δτι εἶναι ὁ Βάγιας.

— Τὸν ἡρώτησες πῶς ὀνομάζεται; ὑπέλαθεν δὲ Ἀλῆ-Πασᾶς.

— Ναι, τὸ βρώτησα καὶ μ' εἰπεν δτι τὸ λὲν Παχλούπιο.

·Ο Πασᾶς καὶ οἱ περὶ αὐτὸν ἐγέλασαν.

— Καὶ τί θέλει;

— Σοῦ φέρει μιὰ γραφάδα ἀπὸ τὸ Σερασκέρη.

— Σύρε, ώρέ πύρο μου, εἰπεν δὲ Ἀλῆ-Πασᾶς πρὸς τὸν Σιλιγτάρ-Πόδα, νὰ σοῦ δώκῃ τὸ γράμμα νὰ μοῦ τὸ φέργης, καὶ νὰ μὴ τὸν ἀφήκῃς νὰ ἔβγῃ ἔξω· εἰπὲ νὰ τὸν τηρᾶν καλὰ οἱ στρατιῶται νὰ μὴ τὸν ἀφήκουν νὰ ὅμιλήσῃ μὲ κάνενα, μήτε νὰ τὸν πλησιάσῃ κάνεις. Αὐτὸς δὲν ἥλθεν ἐδῶ διὰ καλόν.

— Συγχώρησόν με, Βεζύρη μου, νὰ σοῦ εἰπῶ τὴν γνώμην μου.

— Εἰπέ την.

— Ἔδω, δύο πατήματα χοντὰ, εἶναι τὸ μονόξυλον Δὲν πηγαίνομεν οἱ ἰδιοί;

— ·Ας ὑπάγωμεν, εἰπεν δὲ Ἀλῆ-Πασᾶς, ὅστις ἔξεχίνησεν ἀμέσως παραχολουθούμενος ὑφ' ὅλων — τὸ ἐμάντευσα, ὑπέλαθε, πλησιάσας τὸ μονόξυλον. Αὐτὸς

διάβολος είναι σόλος σόλος . . . — Τί λέγεις Σιλυχτάρ-
Πόδα, δεν είναι ο Βάγιας;

— Ναι, απεκρίθη ο Σιλυχτάρ-πόδας, πνιγόμενος ύπο
του γέλωτος. Ποιός διάβολος τὸν ἐφώτισε νὰ γείνη
χαλόγγηρος;

— Ποιός ήξεύρει, εἴπεν ο Ἀλῆ-Πασᾶς, τοῦ δποίου
ἡ φωνὴ ἐκαλύφθη ύπο τοῦ θορυβώδους γέλωτος τῶν
στρατιωτῶν.

— Ελα σιμά, ώρε, Θανάση, ἐκραύγασεν ο Ἀλῆ-
Πασᾶς.

‘Ο Βάγιας ἡγέρθη σρθιος ἐπὶ τοῦ καταστρώματος
τοῦ μονοξύλου καὶ κύψας μέχρις ἐδάφους τὸν προσε-
κύνησε.

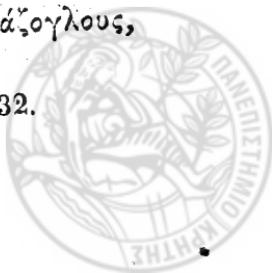
— Τί ήθεις νὰ κάμης ἐδῶ; τὸν ἡρώτησεν ο Πασᾶς.

— Σου ἔφερα, Βεζύρη μου, μίαν ἐπιστολὴν ἀπὸ τὸν
Σερασκέρην. Καὶ ἐκτυλίξας ἐν χοδρὸν χαρτίσιν, ἐξήγαγε
τὴν ἐπιστολὴν καὶ τὴν ἐδώκε πρὸς αὐτόν. Ο παμπόνηρος
Ἀλῆς λαϊών αὐτὴν εἰς χειράς του, τὴν ἔστρεψε παντα-
χόθεν ώς νὰ παρατηρήσῃ τὴν σφραγίδα καὶ τὴν
γραφήν.

— Αὐτὴ, ώρε ψεύτη, κατεργάρη, δεν είναι τοῦ Σε-
ρασκέρη, ἐκραύγασε μετ’ ὀργῆς. Αὐτὴ είναι γράμμενη
ρωμαῖκα, μπαντίδο, ἐσύ τὴν ἔφκιασες μὲ κἀνένα σὰν ἐ-
σένα ψευτοκαλόγγηρον.

— Οχι, Βεζύρη μου, είναι τοῦ Σερασκέρη ἄνοιξέ την
νὰ ιδῆς όποῦ τὴν ἔχει σφραγισμένην μὲ τὴν σφραγίδα
του· καὶ ἐπειδὴ τὸν εἶπα ὅτι ἡ ὑψηλότης σου γράφεις
καὶ ἀναγινώσκεις ρωμαῖκα, ἔβαλε τὸν γραμματέα του
τὸν Παπάζογλου καὶ τὴν ἔγραψε.

— Μήπως ἐσύ, μπαντίδο, δὲν είσαι καλὸς νὰ κλέψῃς
καὶ τὴν σφραγίδα του νὰ τὴν βάλης; Ο Παπάζογλους,
ώρε, τὸν κατασκοπεύει τὸν Σερασκέρην.

Ο πτωχὸς Βάγιας εὐρίσκετο ἐν παροξυσμῷ φόβου, ὥχριασεν, αἱ μήνιγγές του ἔπαλλον καὶ μόλις ἴστατο εἰς τοὺς πόδας του, γινώσκων ἐκ πείρας τὰ τεχνάσματα τοῦ παλαιοῦ του Κυρίου. Καὶ τῷδην δὲ Ἀλῆ-Πασᾶς ἐζήτει ἀφορμὴν νὰ τὸν ἐξαλείψῃ ἀπὸ τὸ πρόσωπον τῆς γῆς, ἵνα ἐκλείψῃ ὁ μάρτυς ὅλων του τῶν παρανομιῶν, τῶν φόνων, καὶ τῶν αἰσχρουργιῶν.

— Βεζύρη μου, ἀπεκρίθη ὁ Βάγιας μὲ φωνὴν τρέμουσαν καὶ ἕκετευτικὴν συγχρόνως, ἀνάγνωσε τὴν ἐπιστολὴν νὰ ἴδῃς δτὶ δὲν σοῦ γράφει κἀντα κακόν.

— Ἡξεύρεις λοιπὸν τί γράφει! Ιδοὺ ἡ ἀπόδειξις δτὶ σὺ τὴν ἔπλασες.

— Ἡξεύρω, ἀπεκρίθη ὁ Βάγιας, δτὶ σοῦ γράφει περὶ ἐμοῦ.

‘Ο Αλῆ-Πασᾶς, ἔλυσεν, ἡ μᾶλλον ἀπέσπασε μετ’ ὀργῆς τὴν σφραγῖδα.

— Ἀνάγνωσ την, ὡρὲ πύρο μου, εἶπε πρὸς τὸν Σιλιχτάρ-Πόδα, καὶ τῷ τὴν ἐνεγείρισεν.

‘Ο Σιλιχτάρ-Πόδας τὴν διέτρεξε διὰ τῶν δφθαλμῶν ἀπὸ τὸ ἐν ἄκρον εἰς τὸ ἄλλο καὶ ἤρξατο ν’ ἀναγινώσκη.

« ‘Υψηλότατε ἀδελφέ μου. »

» ‘Ο Θεὸς νὰ σοῦ χαρίζῃ ὑγείαν καὶ χρόνους πολλούς· ἐλπίζω ν’ ἀνταμωθῶμεν δγλήγωρα καὶ ν’ ἀσπασθῇ ὁ ἔνας τὸν ἄλλον. Μάθε δτὶ ὁ φίλος σου δ ’Ισμαήλ-Πασᾶς ἐπιασεν εἰς τὸν δρόμον ἐρχόμενον εἰς τὸ στρατόπεδον τὸν Θανάση Βάγια φορεμένον καλογερικὰ, ὡς τὸν βλέπεις, καὶ τὸν ἐφυλάχισε· τὸν δυστυχῆ τὸν ἔκαμε πολλὰ βασανιστήρια νὰ μαρτυρήσῃ δτὶ τὸν ἔστειλες νὰ τὸν σκοτώσῃ καὶ αὐτὸς τὸ ἀρνεῖτο καὶ ἔλεγεν, δτὶ ἔφυγε χρυφά σου ἀπὸ τὸ φρούριον διὰ νὰ πηγαίνῃ εἰς τὸ μοναστήριο τῆς Ζίτσας νὰ γείνῃ κα-

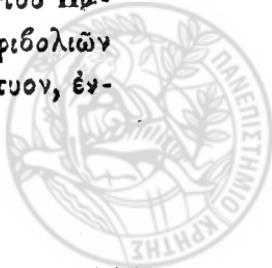

» λόγηρος, καὶ ἐγὼ τὸν ἐπῆρα ἀπὸ τὸ χέρι του διὰ νὰ
 » τὸν τιμωρήσω τάχα, διότι ἥθελε νὰ τὸν στείλῃ εἰς
 » Κωνσταντινούπολιν. Ποῖος ἡξεύρει μὲ τί σκοπόν; Σου
 » τὸν συσταίνω λοιπὸν καὶ παρακαλῶ νὰ μὴ πάθη κα-
 » κόν.»

11 Αχίρ. 1223.

Χουρσήτ.

Τὸ καταχθόνιον πνεῦμα τοῦ Ἀλῆ-Πασᾶ, ἡ λεπτότης
 τοῦ νοός του καὶ τὸ ἐφευρετικόν του εἰς παροιμιώδη, ἐν
 τῇ Ἀνατολῇ· ἦτον ἀδύνατον ν' ἀπατηθῆνε εἰς τὰς προ-
 γνώσεις του, ἡ διάγνωσίς του ἐπὶ τῶν προσώπων ὑπῆρ-
 χε μοναδική· οὗτος ἐγίνωσκε κάλλιστα τὸν Βάγια, καὶ
 δὲν ἀμφίβαλλεν ὅτι ἡ ἀπόβασίς του ἐπὶ τῆς Νήσου δὲν
 ὑπῆρχεν ἄνευ σκοποῦ. Καὶ δῆμως, δικαιοπικός οὗτος τύ-
 ραννος ἐγένετο θῦμα τῆς δισπιστίας του, τοῦ ἰδιάζοντος
 τούτου προϊόντος τῶν συνειδήσεων τῶν δεσποτῶν, οἵτι-
 νες διαφθείροντες ἔν γνώσει, δυσπιστοῦσιν εἰς τοὺς δια-
 φθαρέντας παρ' αὐτῶν τούτων, γινώσκοντες ὅτι ἐν τῇ
 διαφθορᾷ πᾶν κακὸν ἐνυπάρχει, δὲν ἐμπιστεύονται, δὲ
 τοὺς τιμίους, διότι ἀποστρέφονται τὴν ἀρετήν. Βεβαρυ-
 μένος δι Βάγιας ὑπὸ ἀπείρων ἐγκλημάτων, καὶ ἐν τῷ
 μέσῳ τῶν ὑπ' αὐτοῦ παθόντων καὶ Ὁθωμανῶν καὶ Χρι-
 στιανῶν, ἐσυλλογίζετο διδάσκαλός του οὗτος, δι μο-
 χθῆρὸς τῆς Ἡπείρου τύραννος, εἶναι ἀδύνατον νὰ ζήσῃ,
 καὶ ὅτι ἡγόρασε τὴν σωτηρίαν του μέ τινα προδοσίαν.
 Βεβαίως δι Χουρσήτ, ἔλεγεν ἐν τῇ διανοίᾳ τιν, θὰ τὸν
 παραλάβῃ μεθ' ἑαυτοῦ, καὶ διὰ νὰ τεθῇ ὑπὸ τὴν προστα-
 σίαν του, ἀναμφιθόλως θὰ τοῦ χρησιμεύσῃ ὡς ὅργανον
 σκοπῶν σατανικῶν. Μ' ὅλας δὲ τὰς ὑποσχέσεις τοῦ Σε-
 ρασκέρη, μ' ὅλας τὰς διαβεβαιώσεις τῶν φίλων του Πα-
 σάδων, δι Αλῆ-Πασᾶς ἐκυμαίνετο μεταξὺ ἀμφιβολιῶν
 καὶ μικρῶν ἐλπίδων· ἐθεώρει τὴν Νήσον ὡς δίκτυον, ἐγ-

τὸς τοῦ ὁποίου συνελήφθη, καὶ τοῦτο ἀπέδιδεν εἰς τὰς παλιμβουλίας του, εἰς τὴν ἀχαριστίαν του καὶ εἰς τὰς δυσπιστίας του, αἵτινες δὲν τὸν ἄξιναν ν' ἀποφασίσῃ ποτὲ τὴν ἐκτέλεσιν οὐδενὸς τολμηροῦ καὶ ἀποφασιστικοῦ σχεδίου. Ὁ Ἀλῆ Πασᾶς ἐπίστευεν, ὅτι ἡ φιλία εἶναι μῆθος καὶ ὅτι ὁ τίμιος ἄνθρωπος ἡ μωρός εἶναι ἡ βλάξ. Ἡ θελον ἀποστρέψεσθαι τὴν μητέρα μου, εἶπε ποτὲ εἰς τινα τῶν γνωρίμων του, ἐὰν δὲν ἐγνώριζον ὅτι εἶναι ἡ μοχθηροτέρα τῶν γυναικῶν.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐπιστολῆς, ἀνέβη δλίγα βήματα ἄνωθεν τῆς ὅχθης, ἐθεώρησε πέριξ τὸν τόπον, εἴτα ἔκραύγασε πρὸς τοὺς στρατιώνας· «δέσετέ τον, ὥρε, καὶ κρεμάσετέ τον ἐκεῖ κάτω εἰς τὸ σοοῦτι» καὶ ἔδειξεν εἰς αὐτοὺς ἵτεαν, ἃς οἱ κλάδοι κυρτούμενοι πρὸς τὴν λίμνην, ἐλούνοντο ἐν τοῖς κρυσταλλίνοις αὐτῆς ὕδασιν. Οἱ στρατιῶται δραμόντες ἤρπασαν τὸν ἄθλιον Βάγιαν καὶ ἔξαγαγόντες αὐτὸν ἐκ τοῦ πλοιαρίου, ἔδεσαν ὅπισθεν τὰς χειράς του διὰ τῆς ζώντος του, ἐλυσαν τὸ σχοινίον τοῦ μονοξύλου, καὶ ὠθοῦντές τον, τὸν ἔφεραν καὶ τὸν ἐκάθησαν παρὰ τὴν ρῖζαν τῆς ἵτεας. Εἰς δὲ τῶν στρατιωτῶν ἀναβάς ἔδεσε τὸ σχοινίον εἰς τὸ χονδρότερον τοῦ δένδρου πρέμνον, ἐνῷ ἔτερος ἤτοι μάζε τὸν βρόχον. Ἡ παρασκευὴ ἐτελείωσεν ἐν ἀκαρεῖ, ὁ δὲ Βάγιας ἀρθεὶς ὑπὸ δύο ρωμαλέων στρατιωτῶν ὡς παιδίον, ἐσφάδαζεν, ἔκραύγαζεν, ὠδύρετο, ἐλάκτιζε διὰ τῶν ποδῶν του, οἵτινες ἦσαν ἐλεύθεροι, τοὺς πλησιάζοντας ἵνα βοηθήσωσι τοὺς αἱροντας αὐτὸν, ἀλλ' αἱ προσπάθειαι του δὲν τὸν ὀφέλησαν παντελῶς· ὁ τράχηλος του περιεβλήθη ὑπὸ τοῦ βρόχου καὶ οἱ στρατιῶται ἦσαν ἔτοιμοι νὰ τὸν ἀφήσωσι μετέωρον.

— Σταθῆτε ψύχα, ἔκραύγασεν ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς, πρὸς

τούς στρατιώτας, οἱ δ' ἀκούσαντες τὴν διαταγήν του, ἐχράτησαν τὸν Βάγιαν εἰς ἓν τὸν κατεῖχον θέσιν.

Ο Σιλιχτάρ-Πόδας τῷ ἔχαμε τὴν παρατήρησιν, ὅτε ἦτο φρονιμώτερον καὶ συμφερώτερον δι' αὐτὸν, νὰ τὸν ἀποπέμψῃ μὲ τὸ αὐτὸν μονόξυλον, ἵνα μὴ παροξύνῃ τὸν Σερασκέρην ἐν τῇ χρισίμῳ ταύτῃ ὥρᾳ. Ἀρχεῖ, ἐπρόσθεσεν, ὅτι δὲ Σερασκέρης θέλει πληροφορηθῆν πότε τῶν πορθμέων, ὅτι ἐθεώρησες τὴν ἐπιστολὴν ὡς πλαστὴν, καὶ δὲν ἤθέλησες νὰ δεχθῆς τὸν Βάγιαν εἰς τὸ Νησί ὡς ἀπατεῶνα. Τοῦτο θέλει δικαιολογήσει τὴν πρᾶξίν σου, ἀλλὰς δὲ Σερασκέρης θέλει θεωρήσει ὡς προσβολὴν τὴν ἀγχόνεσίν του καὶ συγχρόνως ὡς ἐκδίκησιν. Ἐσο βέβαιος, ὅτε οὗτ' ὁ Σερασκέρης θέλει τὸν μεταστείλει ἐδῶ, οὕτ' δὲ Βάγιας τολμᾷ νὰ ἔλθῃ πλέον. Δὲν θέλεις, Βεζύρη μου νὰ λείψῃ ἀπό τὸ Νησί; Ἰδοὺ τρόπος εὔσχημος καὶ ἀσκανδάλιστος.

— Εγὼ θέλω νὰ τὸν ξεπαστρεύσω, ἀπεχρίθη ὁ Ἄλη Πασᾶς.

— Βάλε ἐν' ἀλβανὸν ἔπειτα νὰ τὸν φονεύσῃ.

Ο Ἄλη Πασᾶς ἐσκέπτετο ἵχανάς στιγμάς· δὲ δὲ Βάγιας μόλις ἐδείκνυε σημεῖα ζωῆς ὑπὸ τοῦ φόβου.

Ο Ἄλη-Πασᾶς ἀπεφάσισε τέλος πάντων, χρίνας δρθὰς τὰς παρατηρήσεις τοῦ Σιλιχτάρ-Πόδα.

— Αφήσετέ τον, ἐκραύγασε πρὸς τοὺς στρατιώτας, τοῦ χάρισα, ὡρὲ, τὴν ζωὴν.

Οἱ στρατιώται τὸν ἔθεσαν χαμαὶ, καὶ προσκαλέσαντες τοὺς πορθμεῖς, κατὰ παραγγελίαν τοῦ Σιλιχτάρ-Πόδα, μετεχειρίσθησαν ὅλα τὰ δυνατὰ μέσα, ἵνα ἐπαναγάγωσιν εἰς τὰς αἰσθήσεις του τὸν δυστυχῆ τοῦτον εὐνοούμενόν ποτε τοῦ ισχυροῦ τῆς Ἡπείρου Σατράπου.

— Νὰ τὸν πάρετε, ὡρὲ, νὰ τὸν φέρετ' ὀπίσω, εἶπεν ἐπιταχτικῶς ὁ Ἄλη-Πασᾶς πρὸς τοὺς πορθμεῖς.

— Ὁρισμός σου, Ἀφέντη, ἀπεχρίθησαν οὗτοι ἐντρομοὶ, καὶ εἰσαγαγόντες αὐτὸν ἐν τῷ πλοιαρίῳ ἀπῆραν πρὸς τὴν πόλιν.

— Ἐλα ἐδῶ, ὡρὲ Σελήνη, εἶπεν δὲ Ἀλῆ. Πασᾶς πρὸς τὸν πιστόν του τοῦτον θεράποντα· καὶ ἀπομακρυνθεὶς μετ' αὐτοῦ δλίγα βήματα μακρὰν τῶν ἄλλων, τῷ ἐψιθύρισεν εἰς τὸ οὖς μυστικῶς, δὲ δὲ Σελήνη δραμὼν πρὸς τὸ χωρίον ἐγένετο ἄφαντος ἐν ταῖς καμπαῖς τῶν ὁδῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ'.

ΣΥΝΕΧΕΙΑ.

Οἱ ηλιος ἐκρύπτετο ὅπισθεν τοῦ δρίζοντος, ἀφίνων ὑπεράνωθεν αὐτοῦ χρυσαυγῇ νέφη, κατοπριζόμενα μακρόθεν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς ἡρεμούσας λίμνης, ὅτε δὲ Ἀθανάσιος Βάγιας εἰσήρχετο· ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ Χουρσήτ κάτωχρος καὶ περίλυπος.

— Ω, ὦ ! ἐκραύγασεν δὲ Σερασκέρης ἵδων αὐτὸν αἴφνις ἐνώπιόν του. Πῶς ; ἐπέστρεψε;

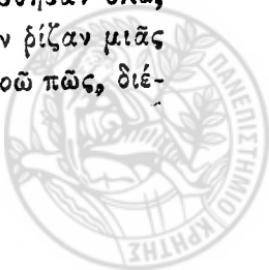
— Δοξάζω τὸν Θεὸν, ύψηλότατε, ὅτι ἐπιστρέφω ζῶν.

— Διατί ;

— Διότι, ἵδοὺ ἐπὶ τοῦ τραχήλου μου τὸ σημεῖον τοῦ βρόχου. — Καὶ ἔκυψεν ἵνα δείξῃ εἰς τὸν Σερασκέρη τὸν τράχηλόν του, τὸν ὅποιον ἐξέδαιρε πανταχόθεν τὸ σχοινίον ἐν τοῖς σπασμωδικοῖς αὐτοῦ κινήμασι.

— Πῶς ; εἶπεν δὲ Σερασκέρης πλήρης ὄργης. Σ' ἐκρέμασε;

— Διέταξε νὰ μὲ κρεμάσωσι, παρεσκευάσθησαν ὅλα, μ' ἀπήγαγον δεδεμένον ὅπισθάγκωνα εἰς τὴν ρίζαν μιᾶς ιτέας, μ' ἀπέρασσαν τὸν βρόχον, ἔπειτα, ἀγνοῶ πῶς, διέ-

ταξε καὶ μ' ἀφησαν καὶ μὲ τὸ αὐτὸ πλοιάριον μ' ἔφεραν καὶ μ' ἀπεβίβασαν εἰς τὴν πόλιν.

- Τὸ γράμμα τὸ ἔδωκες;
- Μάλιστα.
- Ποίαν λοιπὸν ἀφορμὴν εὗρε νὰ σὲ κρεμάσῃ;
- Εὔρεν ἀφορμὴν αὐτὴν ταύτην τὴν ἐπιστολήν.
- Ήῶς;
- Ἐλεγεν δτι ἐγὼ τὴν ἔπλασα.
- Ἄλλ' ἡ σφραγίς μου;
- Τὴν σφραγίδα ἔλεγεν δτι τὴν ὑπεξαίρεσα καὶ ἐσφράγισα τὴν ἐπιστολήν.
- Τὸν ἀλιτήριον! εἶπεν ὁ Σερασκέρης τρίβων σπα-
μωδικῶς τὰς χεῖράς του ἐν ἀκρατήτῳ δργῇ διατελῶν.
Αὐτὸς ὁ ἀνθρωπος, Βάγια, εἶναι ἡ ἐνσάρκωσις τῆς κακί-
ας! Τὸν παμπόνηρον! ἥθελησεν ὑπὸ τὴν πρόφρασιν αὐ-
τὴν νὰ σὲ καταστρέψῃ, πτωχὲ, ἀλλὰ φοβηθεὶς τὴν δργήν
μου, φαίνεται, ἥρκεοθη νὰ σ' ἀποπέμψῃ. "Οταν τελειώσῃ
τὸ δρᾶμα θὰ σὲ στείλω εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν μετὰ
τῆς Βασιλικῆς.
- Καὶ τί νὰ κάμω ἐκεῖ, ὑψηλότατε;
- "Ακουσον, ἀπεκρίθη ὁ Σερασκέρης καταβιβάζων
τὸν τόνον τῆς φωνῆς του ίνα μήν ἀκούηται ἔξωθεν. "Εὰν
ἐγὼ ἔξετάσω τὴν Βασιλικὴν καὶ αὐτὴν πραγματικῶς μοὶ
δείξῃ τὴν κρύπτην τῶν Θησαυρῶν τοῦ Ἀλῆ-Πασᾶ, ἥξεύ-
ρεις τί θὰ μοὶ προσάψουν δτι ὑπεξαίρεσα μέγα μέρος."
Ἐὰν ἔξετάζων αὐτὴν, καὶ μ' εἰπῇ δτι δὲν γνωρίζει τίποτε,
χειρότερα. θὰ μὲ κατηγορήσουν δτι τοὺς ἐσφετερίσθην
ἀκεραιόους.—Ἀλήθειο, εἶπεν δ Βάγιας.—Τὸ πρῶτον μου
λοιπὸν ἔργον, μετὰ τὴν τελευτὴν τοῦ πολυχρότου καὶ
αἱμοφύρτου τούτου δράματος, ύπέλαβεν δ Χουρσήτ, θέλει
εἶναι ἡ ἀποστολὴ σοῦ καὶ τῆς Βασιλικῆς εἰς Κωνστα-
τινούπολιν.

Ο Βάγιας γινώσκων κάλλιστα τὴν δεινὴν θέσιν του, τὸ πλήθος τῶν ἔχθρων του, τρέμων τὴν τρομερὰν ἔκδικησιν τοῦ γέροντος Ἰσούφ, δν εἶχε χρεμάσει, καὶ ἐγίνωσκεν οὐ μόνον διεξηγησεῖν, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ στρατοπέδῳ εὑρίσκεται.

— Πολὺ καλὰ θὰ πράξετε, Ὅψηλότατε, ἀπεκρίθη ἐν μόνον, παρακαλῶ, νὰ πράξετε ἀκόμη, νὰ μ' ἀσφαλίσητε, διότι ἔχω ἔχθροὺς πολλούς.

— Ἰμβραήμ, ἔκραύγασεν δὲ Χουρσήτ, καὶ δὲ θαλαμηπόλος του ἐνεφανίσθη ἀμέσως. Τὸν καλόγυρον τοῦτον περάλαβε εἰς τὴν σκηνὴν σου, τῷ εἶπε, πρόσεχε μὴ πάθῃ κακόν, διότι θὰ μοι δώσῃς λόγον.

Μόλις δὲ Ἰμβραήμ καὶ ὁ Βάγιας ἀπεμακρύνθησαν δλίγα βήματα ἀπὸ τὴν σκηνὴν τοῦ Σερασκέρη καὶ πυροβολισμὸς ἡχούσθη ὥχ ! ἔκραύγασεν δὲ Βάγιας καὶ θέσας τὴν χειρά του ἐπὶ τῆς σιαγόνος του, παρετήρησεν διειδῆ χείρ του ὑγράνθη ἡ σφαῖρα τοῦ πυροβόλου εἶχε γλύψει τὸ ἄκρον τῆς σιαγόνος του, καὶ ἐσχισε τὸ δέρμα δριζοτείως.—Τὸν δολοφόνον, τὸν δολοφόνον συλλάβετε, ἔκραύγασε στεντορείως ἀ Ἰμβραήμ.

Στρατιῶται πολλοὶ ἔδραμον πανταχόθεν, ἀλλ' ἐντὸς τῶν ἐρειπίων τῶν δύχρωμάτων καὶ τῶν οἰκιῶν δὲ δολοφόνος ἐγένετο ἄφαντος. Ο Σερασκέρης ἀκούσας τὸν πυροβολισμὸν καὶ τὸν θόρυβον, ἐπήδησεν ἔξω τῆς σκηνῆς κρατῶν δύο πιστόλας εἰς χεῖρας· εὗρε δὲ ἐνώπιόν του τὸν θαλαμηπόλον του καὶ τὸν Βάγιαν κρατοῦντα μὲρινόμαχτρον τὴν σιαγόνα του.

— Ἐνόησα, ἐνόησα ! εἶπε μειδιάσας, ἀλλὰ τὰ χεῖλη του συνεστάλησαν, τὸ δεῖξιὸν ἄκρον τοῦ στόματός του ἀπερήφορήθη ἐντὸς αὐτοῦ, συνωρρυώθη, καὶ τὸ μειδιάσμα τοῦ ὑπῆρχε φρεικῶδες.—Καὶ ἐντὸς τοῦ στρατοπέδου μου τολμᾷ ν' ἀποστέλλῃ δολοφόνους, προσέθεσε κινήσας τὴν

κεφαλήν. Είτα παρατηρήσας τὴν πληγὴν, καὶ ίδων ὅτι ἦν
ἀβλαβής ὅλως, διέταξε τὸν Βάγιαν νὰ διανυκτερεύσῃ ἐν
τῇ σκηνῇ του.

Διαταγαὶ αὐτηραὶ ἐδόθησαν ὑπὸ τοῦ Σερασκέρη πρὸς
εῦρεσιν τοῦ δολοφόνου· ἀπαντες οἱ στρατιῶται ἐπέθησαν
εἰς κίνησιν, περιερχόμενοι πανταχόθεν μετὰ φανῶν καὶ
ἐρευνῶντες ἐντὸς τῶν ἔρειπίων καὶ ἐντὸς αὐτῶν τῶν
σκηνῶν· τὰ δὲ παρόχθια μέρη τῆς λίμνης ἐκαλύφθησαν
ὑπὸ αὐτῶν ἰχγηλατούντων ἐντὸς τῶν καλαμώνων· ἀλλ’
ὅλαι αἱ ἔρευναι αὗται ἀπέθησαν μάταιαι. Ο Σελήμη ἦτον
ώκυπους, διελθὼν ἐκ τῶν ἔρημῶν τῆς πόλεως μερῶν,
ἐντὸς δλίγων στιγμῶν ὑπῆρχε μακρὰν αὐτῆς. Φθάσας δὲ
εἰς τὸ μικρὸν χωρίον Μπισδούνιον, κείμενον παραλλήλως
τῆς ὁδοῦ πρὸς τὸ δυτικὸν τῆς πόλεως μέρος, κατα-
στραφέν ὑπὸ τοῦ στρατοῦ καὶ ἔρημωθὲν, ἐκάθησεν ἐπὶ
ἔνδος ὑψώματος αὐτοῦ; καὶ ἐπροσπάθει ἐν τῷ σκότει τῆς
νυκτὸς νὰ διακρίνῃ πλοιάριόν τι ἐν τῇ λίμνῃ, ἀλλὰ δὲν
ἡδύνατο νὰ διακρίνῃ τὸ παραμικρὸν, διότι τὰ παρακεί-
μενα ὅρη βίπτουσιν ἐπ’ αὐτῆς ζοφερὰν σκιάν. Ἡδη δὲ
στρατὸς ὅλος βεβαίως εἶναι εἰς κίνησιν, μὲ διώκουσι, καὶ
ἄν μὲ συλλάβωσι κακὰ θάλογαριασθῶ μὲ τὸν Σερα-
σκέρην, ἐσυλλογίζετο· ἐν ὅσῳ λοιπὸν ἔχω καιρὸν, ἀς
δράμω εἰς τὴν γέφυραν τοῦ Ηετσάλη, νὰ διαβῶ εἰς τὸ
ἀπέναντι μέρος καὶ τὴν ὄχθην, νὰ ἔλθω εἰς τὴν Τραμ-
πόδοβα, καὶ ἔκειθεν, ἀν δὲν εὕρω πλοιάριον, ἀπερνῶ
κολυμβῶν εἰς τὸ Νησί. Μετὰ τὰς σκέψεις ταύτας, παρε-
τήρησεν ἐπισταμένως τὴν ἄγουσαν ἀπὸ τὴν πόλιν, ὁδὸν,
ἥτις κεκαλυμμένη οὖσα ὑπὸ τῆς χιόνος, ἐδείχνυεν ἐπ’
αὐτῆς καὶ τὸ παραμικρὸν σημεῖον. Ἰδὼν δὲ ὅτι οὐδὲν
σημεῖον ἐφαίνετο ἐπ’ αὐτῆς, ἐντεῦθεν ἐίμαι ἐξησφαλι-
σμένος, εἶπεν, ἐμπρὸς, λοιπὸν, καὶ κατελθὼν ἀπὸ τὸ
ὑψώμα τοῦ χωρίου εἰς τὴν ὁδὸν, διευθύνετο κατεσπευ-

σμένως πρὸς τὴν γέφυραν. Διαβάς δὲ πλησίον τοῦ σηκοῦ τοῦ Ναοῦ τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου, καὶ ἐγκαταλιπὼν παραλήγλως τὴν ὁδὸν, ἵνα βαίνῃ ἀσφαλεστέρως, ἔβυθισθη εἰς βόθρον, τὸν ὄποῖον, ἐκάλυπτεν ἡ χώρα, πλήρη ὑδάτων· ἐπροσπάθησεν ἵνα ἐξέλθῃ, ἀλλ’ ἔβυθισθη ἔτι μᾶλλον περιπλεχθεὶς ἐντὸς σχοίνων, σπάρτων καὶ ἀκταιῶν. Πᾶς τις ἥθελεν ἀπελπισθῆ, φοβούμενος μὴ ἥθελε καταληφθῆ ὑπὸ τῆς ἡμέρας, ἡ πνιγὴ ἐντὸς τῶν ἐπικινδύνων τούτων βάλτων· ἀλλ’ ὁ Σελήνη, ὑπῆρχεν ἀτρόμητος, εἶχε σιδηρὰν θέλησιν· διατασσόμενος νὰ πράξῃ τι, ἡ ἐπρεπε νὰ τὸ ἔκτελέσῃ, ἡ ν' ἀποθάνῃ. Οἱ ἥπειρωτικὸς χαρακτὴρ καὶ τῶν χριστιανῶν καὶ τῶν ὁμοφύλων ὑμῶν Ἀλβανῶν, ἔχει πανταχοῦ τὸν ἡρωϊσμόν του· τὸν ἔχει εἰς τὸ ὑψηλὸν, εἰς τὸ ὑπέρτατον, εἰς τὸ μέχρις ἀποθεώσεως, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ταπεινοῖς τὸν εὑρίσκει τις· πᾶσα φιλοτιμία τοῦ Ἡπειρώτου καταλήγει εἰς ἡρωϊσμόν· φιλοτίμησον τὸν Ἡπειρώτην ἵνα πράξῃ ἔργα ὑπὲρ ἀνθρωπον· ἡ Πλάκα, ἡ Ἀμπλιανή, τὸ Μεσολόγγιον, ἡ Γραβιά, τὰ Βασιλικὰ, ὑπάρχουσιν ἡ ζῶσα ἀπόδειξις· ἡ Ἡπειρος εἶναι ὁ θώραξ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ Κρήτη τὸ σάκκος Αἴαντος τοῦ Τελαμωνίου. Ἡ Ἑλλὰς ἥδη ὑπάρχει γυμνὴ ἐν τῇ ἀνδρίᾳ τῆς ὡς δ γυμνὸς στρατιώτης. Πολλαὶ ὥραι παρῆλθον καὶ ὁ Σελήνη ἐπάλαιεν ἐντὸς τῶν ὑδάτων καὶ τῶν θάμνων. Τέλος πάντων πλησιάσας εἰς ἐρειπωμένον ὑδρόμυλον, καὶ ἀναβὰς ἐπὶ τῶν ἴσταμένων ὁρθίων εἰσέτι τοίχων του, παρετήρησεν ὅτι ἔχει κατέληγεν ὁ βάλτος, συγχρόνως δ' ἐμβλέψας πρὸς τὸ ἀνατολικὸν μέρος τοῦ ὁρίζοντος, παρετήρησεν ἀνατέλλουσαν τὴν Σελήνην καὶ ἔχαιρέτησεν αὐτὴν μ' ἔνα οὔμ, ὡς δδηγὸν τοῦ λοιποῦ τῶν διαβημάτων του, χωρὶς νὰ συλλογισθῇ, ὅτι ἐδύνατο καὶ νὰ τῷ χρησιμεύσῃ εἰς καταγγελίαν.

Ο Σελήνη ἐπήδησεν ἀπὸ τὸν τοῦχον καὶ ηὐχαριστήθη.

πατήσας εἰς στερεὰν γῆν· ἡθέλησε ν' ἀποσείσῃ τὸν βόρ-
βορον, εἰς δὲν ὅτον ὅλος βουτιμένος, ἀλλὰ τί ν' ἀποτε-
νάξῃ; ἐπέτασε τὴν φλοκοτήν του μαχρὰν, διότι δὲν ἔδύ-
νατο νὰ τὴν φέρῃ ὑπὸ τοῦ βάρους· ἀπεδύθη τὴν φου-
σταγέλλαν του καὶ τὴν ἐπῆρεν ἐπὶ τοῦ ὕμου του καὶ
σταθερῷ βήματι ἔβαινε πρὸς τὴν γέφυραν.

Ἡ Σελήνη ἥδη ὑψώθη ὑπερθεν τοῦ ὄρίζοντος, τὸ δὲ
φῶς αὐτῆς καθίστα ἔτι λαμπρότερον ἢ χιών. Ο Σελήνη
ἐπλησίαζεν εἰς τὴν γέφυραν, ἀλλὰ παρετήρησεν ἐπ' αὐτῆς
ὄντα κινητὰ, στρέψας δὲ τὸ βλέμμα πρὸς τὰ δπίσθιά του,
παρετήρησε καὶ ἐκεῖ κινητὰ ὄντα, ὥστε δὲν ἀμφίβαλλε
πλέον ὅτι εὑρίσκετο μεταξὺ ὄντων, ἀλλ' ἐπίστευεν ὅτι
εἰσὶ κτήνη νεμόμενα εἰς ἔκεινο τὸ μέρος, μαχρὰν τοῦ
στρατοπέδου, ἵνα μὴ γίνωσι βορὰ τῶν στρατιωτῶν, διὸ
καὶ ἐπροχώρει ἐν ἄκρᾳ ἀδιαφορίᾳ, τριάκοντα δὲ βημάτων
ἀπόστασις τὸν ἔχωριζεν ἀπὸ τὴν γέφυραν. Λίρυντις ἐξα-
φνισθεὶς ἔστη ἀκίνητος, ως νὰ ὑπῆρχεν ἐνώπιον του
φρικῶδες φάντασμα. Εἰς τὸ φῶς τῆς Σελήνης ἤκτινο-
βόλησε σωλήν πυροβόλου ώς ἀργυρᾶ ταινία καὶ ὀλίγον
μαχρὰν τῆς γεφύρας διέκρινε σκηνάς· ἐνοήσας δ' ὅτι ἦτο
σῶμα στρατιωτῶν φυλασσόντων τὴν γέφυραν, ἐδόθη εἰς
φυγὴν, ἀλλὰ πυροβολισμοὶ πολλοὶ διευθυνθέντες κατ'
αὐτοῦ τὸν ἐπλήγωσαν, ἐδοκίμασε νὰ κάμη τινὰ εἰσέτι
βήματα, ἀλλ' ἐπεσεν, οἱ δὲ στρατιῶται δραμόντες τὸν
συνέλαβον.

— Εἶμαι πληγωμένος, ωρὲ μπούρα, εἶπεν ὁ Σελήνη
εἰς τοὺς στρατιώτας, ἀφήσατέ με διότι δὲν δύναμαι νὰ
περιπατήσω.

— Ποῦ εἶσαι πληγωμένος; τὸν ἡρώτησεν εἰς τῶν
στρατιωτῶν.

— Εἰς τὴν ανήμην, ἀπεκρίθη ὁ Σελήνη· ἐβγάλετέ μου
τὴν περικνημῖδα.

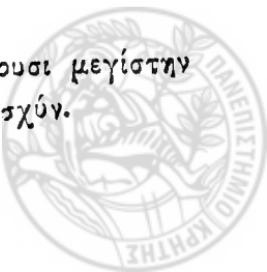
— Τρέξε, ώρε Χοῦσο, χράξε τὸν χειροῦργον νὰ ἐλθῃ
ἐδῶ, εἴπεν ὁ πρεσβύτερος τῶν στρατιωτῶν.

Μετὰ μικρὸν ἐπέστρεψεν ὁ Χοῦσος συνεπάγων μεθ'
ἔαυτοῦ γέροντα χριστιανὸν, φέροντα εἰς τὴν κεφαλὴν
καλύπτραν ἐκ δορᾶς ἀρνίου μαύρης, καὶ ἐπενδύτην, πε-
δήρη ἐξ ἑριούχου, οὐ ή χροιὰ, ὡς ἐκ τῆς προστριβῆς τοῦ
χρόνου, δὲν διεκρίνετο πλέον. Ο χειροῦργος, δυτὶς ἐσπού-
δασε τὴν χειρούργικὴν παρὰ τῷ πατρὶ αὐτοῦ, ἦν Ζαγορί-
οις, ἔφερε δ' ὅλην τὴν ἀποσκευὴν τῶν ἐργαλείων του
ἐντὸς πήρας, τὴν ὄποιαν ἐξεκένωσεν ἐν ἄκρᾳ ψυχρότητι,
ἐπὶ μιᾶς κόππας ἐνὸς τῶν στρατιωτῶν, καὶ δύο ἀγγεῖα
ἐκ λευκοσιδήρου πλήρη ἀλοιφῶν καὶ ξαντὸν, εἴτα ἀνοίξας
ἐπιτηδείως τὴν περικνημίδα, καὶ ἐξετάσας τὴν πληγὴν,
ἔλαβεν ὀλίγην χιόνα μεταξὺ τῶν παλαμῶν του καὶ τὴν
ἔπλυνε, παρατηρήσας αὐτὴν αὖθις

— Ή σφαῖρα, εἶπε, διεπέρασε τὴν κνήμην, ἀλλὰ δὲν
ἥγγισεν οὔτε κόκκαλον, οὔτε νεῦρον, καὶ ταῦτα λέγων
ἔχρισε μὲ ἀλοιφὴν τεμάχιον πανίου, τὸ ἔθεπεν ἐπὶ τῆς
πληγῆς δέσας σφικτὰ τὴν κνήμην τοῦ Σελήνου. Δὲν ἔχεις
τίποτε, παιδί μου, εἰς ἓνα μῆνα θὰ ἥσαι καλά. Τώρα νὰ
τὸν σηκώσητε καὶ νὰ τὸν φέρετε εἰς μίαν σκηνήν· εἶπεν
εἰς τοὺς στρατιώτας.

— Όρισμός σου, Χεικίμπαση, ἀπεκρίθησαν οὕτοι καὶ
ἀμέσως ἔβαλαν εἰς ἐνέργειαν τὴν διαταγὴν τοῦ χει-
ρούργου. Όχιτὸ στρατιώται δ' εἴς κατέναντι τοῦ ἀλλου
ἰστάμενοι, ἔλαβον ἀμοιβαίως τὰς χειράς των ἀπὸ τοὺς
χαρποὺς, καὶ σχηματίσαντες φορεῖον ἐκ χειρῶν, ἔθεσαν
ἐπ' αὐτοῦ τὸν Σελήνη, εἰς δὲ ιστάμενος μεταξὺ τῶν
τελευταίων δύο ἐκράτει τὴν κεφαλήν του, καὶ οὕτω τὸν
ἔφεραν ἀπονητὶ εἰς τὴν σκηνήν.

Οἱ ιατροὶ παρὰ τοῖς Όθωμανοῖς χαίρουσι μεγίστην
ὑπόληψιν καὶ ἐν τοῖς στρατοπέδοις ἄκραν ισχύν.

Φιλανθρωπότεροι οἱ στρατιῶται. Οθωμανοὶ ἀπό τινας τῶν ἡμετέρων ἀνακριτῶν καὶ εἰσαγγελέων, ἀφρσαν ἥσυχον τὸν Σελήνην τὴν πρώτην τῶν πόνων του ἀγωνία, ἵνα τὸν ἐξετάσωσι τὴν ἐπιοῦσαν διανυκτερεύσαντες δὲ ἔξ οὐ παμοιβῆς παρ' αὐτῷ, τῷ προσέφερεν ἔκαστος τὴν ὑπηρεσίαν του.

Τὴν ἐπιοῦσαν προσεκάλεσεν ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Σώματος τὸν χειροῦργον.

— Χειμόπαση, τῷ εἶπεν, ἡλλαξες σήμερον τὴν πληγὴν τοῦ πληγωθέντος;

— Τὴν ἡλλαξα, Μπέη ἐφέντη, ἀπεκρίθη ὁ γέρων Μαχάων.

— Πῶς τὴν εὗρες;

— Δὲν ἔχει κίνδυνον, μετὰ ἓνα μῆνα. Θὰ ἦναι καλά.

— Ἡθελα νὰ τὸν ἐξετάσω, διότι σήμερον ἔλαβα μίαν διαταγὴν ἀπὸ τὸν Κιαχαγιάμπενη τοῦ Σερασκέρη καὶ μὸν γράφει νὰ προσέξω μὴ διαβῇ ἐντεῦθεν ὁ Ἀλβανὸς, ὅστις ἐπιστόλησε χθὲς τὸ ἐσπέρας ἓνα καλόγηρον ὀλίγον μακρὰν τῆς σκηνῆς τοῦ Σερασκέρη, ὅστις τὸν ζητεῖ ἐπιμόνως. Εἰπέ με ἡμπορῶ νὰ τὸν ἐξετάσω χωρὶς νὰ προενηθῇ, κακὸν εἰς τὴν πληγὴν του;

— Τί νὰ σ' εἰπῶ, Μπέη μου; πάντοτε θὰ ταραχθῇ ὁ ἄνθρωπος.

— Διάβολε, εἶπεν ὁ ἀρχηγὸς, διὰ τὸν παληοκαλόγηρον νὰ βλάψω ἓνα μουσουλμάνον! δὲν τὸ κάμνω δχι. Θὰ τὸν γράψω ὅτι εἶναι κακά. Τί λέγεις, μοῦ βοηθᾶς;

— Τὸν ἐφόνευσε τὸν καλόγηρον;

— "Οχι, τὸν ἔγδαρεν ὀλίγον εἰς τὴν σιαγόνα.

— Σοῦ βοηθῶ· ἀλλ' ίσως δὲν εἴν' αὐτός.

— Άν ὁ Κιαχαγιάμπενης μ' ἐσημείωνε τὰ χαρακτη-

ριστικά του, ήδυνάμην τούλαχιστον νὰ ἐξάχριθώσω ἐὰν
ῆναι αὐτὸς ἢ ἄλλος τις.

— Σήμερον, δταν ἥλλαζον τὴν πληγὴν του τὸν ἡρώ-
τησα πῶς δνομάζειαι, εἶπεν ὁ χειροῦργος, καὶ μ' ἀπε-
κρίθη δτι τὸν λέγουν Σελήνη καὶ εἶναι ὁ πιστότερος τῶν
ὑπηρετῶν τοῦ Ἀλῆ-Πασᾶ.—Τι λέγεις Χεκίμπαση! ἀπε-
κρίθη μετὰ θαυμασμοῦ ὁ ἀρχηγός. Βεβαίως αὐτὸς ὁ διά-
βολος εἶναι, τώρα ἐνόησα καλῶς τί τρέχει. Εἴμεθα λοιπὸν
σύμφωνοι, Χεκίμπαση, Αἱ; πάσχει κακά· φύλαξε τὸ
μυστικόν.

— Ναι, εἶναι ἀδύνατον νὰ κινηθῇ χωρὶς νὰ ἀποθάνῃ.
Ἄλλὰ πῶς πιστεύεις, Μπέη-έφέντη, δτι εἶναι αὐτὸς ὁ
ἀποπειραθεὶς νὰ δολοφονήσῃ τὸν Καλόγηρον;

Διότι ὁ καλόγηρος εἶναι βεβαίως ἐκεῖνος, τὸν ὅποιον
ἐγὼ συνοδεύσας ἀπὸ τὴν Μονὴν τῆς Ζίτσης, ἔφερα εἰς
τὸ στρατόπεδον καὶ τὸν παρέδωκα εἰς τὸν Σερασκέρην,
εἶναι ὁ Βάγιας, ναὶ, ὁ Βάγιας, καὶ ὁ Σελήνη εἶναι ὁ ὑπη-
ρέτης τοῦ Ἀλῆ-Πασᾶ, δςτις, δταν εἰσήλθομεν εἰς τὸ
φρούριον μετὰ τοῦ Σερασκέρη, ἥθελε ν' ἀνάψῃ τὴν ὑπό-
νομον. Βεβαίως, μαθὼν ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς δτι ὁ Βάγιας
εύρισκεται εἰς τὸ στρατόπεδον ἔστειλε νὰ τὸν δολοφο-
νήσῃ.—Ο ἀρχηγὸς εύρισκετο ἐντὸς τῆς ἀληθείας, ἀλλ'
ἡγνόει τὰ περὶ τῆς ἐπιστολῆς καὶ τῆς εἰς τὴν Νῆσον
ἀποβιβάσεώς του.—Θὰ ὑπάγω νὰ τὸν ἴδω, προσέθεσεν ὁ
ἀρχηγός, τὸν γνωρίζω· μὴ σὲ μέλη, Χεκίμπαση, θὰ τὸν
μεταχειρισθῶ μὲ τὸ γλυκύ· ἀλλὰ σὲ συνιστῶ αὖθις τὸ
μυστικόν τοῦτο.

Μετὰ μικρὸν ὁ ἀρχηγὸς ὑπῆρχε πλησίον τοῦ Σελήνη,
δςτις ἴδων αὐτὸν εἰσερχόμενον ἐν τῇ σκηνῇ, ἔκινήθη ἵνα
ἔγερθη καὶ καθίσῃ ἐπὶ τῆς ὑπὸ χόρτου κατασκευασθείσης
κλίνης του. Ἐκαμα δρθὴν πρόγυωσιν, εἶπεν ἐν ἔκυτῳ ὁ

ἀρχηγός καὶ πλησιάσας αὐτὸν—“Οχι, δέκι, τῷ εἴπε, μὴ κινηθῆς, Σελήμ, διότι ἀναγωρῶ, δὲν ἥλθον νὰ σ’ ἐνο-
χλήσω, ἥλθον νὰ σ’ ἐπισκεφθῶ· βεβαίως μὲ γνωρίζεις,
μὲ εἰδεις εἰς τὸ φρούριον ὅταν ἥλθον συνοδεύων τὸν Σερα-
σκέρην, τότε δόποῦ ἥθελεις νὰ μᾶς ψήσῃς, προσέθεσε
γελῶν δ’ ἀρχηγός.

— Ναι, ναι, ἀπεκρίθη δὲ Σελήμ, τὸ ἐνθυμοῦμαι, ἀλλὰ
τί ἥθελας νὰ κάμω; τοιαύτην εἰχον προσταγήν.

— Πῶς εὑρέθης ἐδῶ, Σελήμ;

— Ήλθον νὰ διαβῶ ἀπὸ τὴν γέφυραν διὰ νὰ ὑπάγω
εἰς τὴν Τραμπάδοβα καὶ ἔκειθεν εἰς τὸ Νησί.

— Διατί;

— Διότι ἥθελα νὰ ἔκτελέσω μίαν παραγγελίαν, ἀλλὰ
δὲν ἦξεύρω ἀν ἐπέτυχον.

— Τί παραγγελίαν;

— Νὰ φονεύσω τὸν ἀλιτήριον Βάγια.

— Διατί;

— Διότι ἥλθεν εἰς τὸ Νησί μὲ ἐν ψεύτικον γράμ-
μα τοῦ Σερασκέρη·—καὶ τῷ διηγήθη ἀκριβῶς ὅλα τὰ
διατρέξαντα.

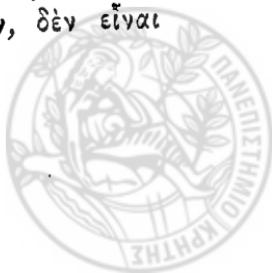
— Νὰ μείνῃς ἐδῶ, ἀλλὰ νὰ μὴν δμολογήσῃς εἰς
κάνενα ποῖος εἶσαι.

— Διατί;

— Διότι σκοπὸν ἔχω νὰ σὲ γλυτώσω, νὰ μὴ χαθῇ ἔνα
παληκάρι ὡς σύ.

— Καὶ τί μὲ μέλλει ἀν χαθῶ, ἀφοῦ ἔξετέλεσα τὴν
διαταγὴν τοῦ κυρίου μου;

— Αὕτη σου ἡ ἴδεα, Σελήμ, εἶναι μία τρέλλα· ἐκ-
τελέσας μίαν διαταγὴν τοῦ Κυρίου σου ἐπραξεις καθη-
κον ὑπακοῆς, ἀλλ’ ἐνῷ δύναμαι νὰ σὲ λυτρώσω, σὺ
νὰ θέλης ν’ ἀποθάνης μὲ ἄτιμον θάνατον, δὲν εἶναι
παληκαριά.

Ο Σελήνημ ἔμεινε σιωπῶν ἀρχετὰς στιγμᾶς, εἶτα.

— Τί νὰ κάμω, ἀπεκρίθη, ἡ τύχη μου, τὸ γραπτόν μου αὐτὸν εἶναι.

— Μοῦ κάμνεις μίαν χάριν Σελήνη; ὑπέλαβεν ὁ ἀρχηγός.

— Ἀν ἡμπορῶ διατί ὅχι;

— Ορχίσου δτι θὰ κάμης τὴν χάριν ὅπου θὰ σου ζητήσω.

— Μὰ τὸν Προφήτην! θὰ τὴν κάμω εὐχαρίστως.

— Η χάρις τὴν ὅποιαν σου ζητῶ, ὑπέλαβεν ὁ ἀρχηγός, εἶναι νὰ μείνῃς πλησίον μου.

— Μ' ἔδεσες, ἀπεκρίθη ὁ Σελήνη, συστραφεὶς ἐν τῇ κλίνῃ του.

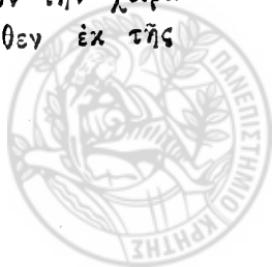
— Ήσύχασε, Σελήνη, ὑπέλαβεν ὁ ἀρχηγός, μετὰ ἔνα μῆνα θὰ ιατρευθῆς ἐντελῶς, ἔως τότε λαμβάνει τέλος ἡ ὑπόθεσις τοῦ Ἀλῆ-Πασᾶ· μετὰ ἔνα μῆνα ὁ θυμὸς τοῦ Σερασκέρη καταπραύνεται καὶ ίσως ίσως δὲν ἐνθυμεῖται πλέον τίποτε ἀφ' ὅσα διέτρεξαν· αὐτὸς μάλιστα, ἀμα τελειώσῃ τὰ ἐδῶ πράγματα, θ' ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τὰ Ιωάννινα καὶ ξεχνᾷ τὰ πάντα.

— Καὶ τί θὰ γίνη ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς; εἰπέ με, εἰπέ με Μπένη.

— Αὐτὸς μόνος ὁ Θεὸς τὸ γινώσκει, ἀπεκρίθη ὁ ἀρχηγός, οὐφώσας τὰ ὅμματα πρὸς τὸν οὐρανόν.

. Θ αἴθλιος Σελήνη ἀναστενάξας ἐκ βάθους καρδίας ἔκλαυσε.

— Μὴ κλαίης ὑπέλαβεν ὁ ἀρχηγός, ἐγὼ δὲν ηλθον νὰ σὲ λυπήσω· ἡμποροῦμεν σὺ καὶ ἐγὼ νὰ μετατρέψωμεν τὰς βουλὰς τοῦ Υψίστου; ἐνθυμήσου δτι ὡρκίσθης νὰ κάμης ὅτι σου ζητήσω· ὑγίαινε· καὶ λαβὼν τὴν χειρά του, τὴν ἔσφιγξε φιλικώτατα καὶ ἔξηλθεν ἐκ τῆς σκηνῆς.

Ἐνῷ περὶ τὴν γέφυραν τοῦ Πετσάλι διεδραματίζετο μεταξὺ τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ τοῦ χειρούργου τὸ περὶ τῆς ὑπεκψυγῆς τοῦ Σελήνη παιγνίδιον ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ Σερασκέρη, ἐν τῇ σκηνῇ αὐτοῦ ἴστατο ὁ Ἀθανάσιος Βάγιας, ἔχων ἐσταυρωμένας τὰς χεῖρας καὶ παρακαλῶν μετὰ δακρύων τὸν Σερασκέρην ν' ἀφήσῃ ἀκαταδίωκτον τὸν ἀποπειραθέντα νὰ τὸν δολοφονήσῃ.

— Σᾶς εἶμαι εὐγνώμων, Ὑψηλότατε, τῷ ἔλεγε, διὰ τὴν πρός με συμπάθειάν σας ζητῶ δῆμος μίαν χάριν, καὶ ἡ χάρις αὕτη, τὴν ὅποιαν ἀπὸ καλοκάγαθίαν σας θὰ μοὶ κάμετε, εἶναι, ν' ἀφήσετε ἀκαταδίωκτον τὸν ἀποπειραθέντα νὰ μὲ δολοφόνησῃ. Ἄν τὸν συλλάβετε καὶ τὸν φυλακίσετε μόνον, ὅλοι οἱ ἐν τῷ στρατοπέδῳ Ἀλβανοὶ θὰ ἔκδικηθῶσι κατ' ἐμοῦ. Δι' ἓνα χριστιανὸν καὶ μάλιστα καλόγηρον νὰ τιμωρηθῇ εἰς Ἀλβανὸς Μουσουλμάνος; Ὡ! τοῦτο θὰ ἐρεθίσῃ κατ' ἐμοῦ τὴν δργὴν καὶ τοῦ παραμικροῦ στρατιώτου! Θέλοντες, Ὑψηλότατε, νὰ ἔκδικηθῆτε τὸν ἀποπειραθέντο, θὰ μὲ ἔκθέσετε εἰς ἄφευκτον ἀπώλειαν.

— Τὸ τόλμημα τοῦτο, Θανάση, εἶναι μία ὕβρις ἐναντίον μου. Ἀπὸ τὴν σκηνήν μου ἐξήρχεσο δταν ὁ ἀγρεῖος δολοφόνος σ' ἐπιστόλισεν.

— Ὑψηλότατε, δὲν πταίει ὁ δολοφόνος, πταίει ὁ μοχθηρὸς τύραννος, ὁ διατατάξας αὐτὸν νὰ μὲ δολοφονήσῃ. Αὐτὸς ἐλπίζω νὰ δημοστῇ ταχέως τῶν ἀπείρων του κακουργημάτων τὴν ποινήν. Σᾶς παρακαλῶ, Ὕψηλότατε, μὴ θελήσετε εἰς τὰς χρισίμους ταύτας ὥρας νὰ γεννηθῶσιν ἐν τῷ στρατοπέδῳ μεμψιμοιρίαι.

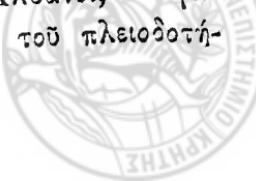
— Μ' ἔπεισες, Βάγια: ήσύχασε θέλω διατάξει ἀμέσως. Μὰ τὸν Προφήτην! ὁ Ἀλῆς εἶναι ἀνάξιος ἀλέους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'.

ΚΑΚΟΣ ΚΑΚΩΣ ΟΛΟΙΤΟ.

·Η Νῆσος τῶν Ἰωαννίνων κεῖται ἐν τῷ μέσῳ τῆς λίμνης, ἀπέναντι τοῦ φρουρίου, ἔχουσα μέγεθος ἑνὸς τετραγωνικοῦ μιλλίου καὶ ἐπ' αὐτῆς πέντε Μονὰς, ἀρχετὰ εύρυχώρους καὶ καλῶς διατηρουμένας. ·Η Μονὴ τοῦ Παντελεήμονος συνέχεται μετὰ τῆς Κώμης πρὸς τὸ ἀνατολικὸν αὐτῆς ὄχρον, ἡς ἡ μὲν βόρειος πλευρὰ ἐφάπτεται τῆς λίμνης, ἡ ἀνατολικὴ ἐπίκειτο ἐπὶ βράχων, ἡ μεσημβρινὴ τέμνεται ὑπὸ ἀποβρῶγος γιγαντώδους λελατομημένου ὑπὸ τῆς φύσεως, ἡ ὑπὸ τῆς τέχνης ἀπὸ ἀνωθεν ἔως κάτω ὡς τεῖχος, καὶ ἡ δυτικὴ κατέχει τὴν θύραν. Εν τῷ μέσῳ ὑπάρχει μικρὰ αὐλὴ καὶ πέριξ αὐτῆς κελία, πρὸς δὲ τὴν δυτικὴν πλευρὰν δὲ Ναὸς τοῦ Ἀγίου Παντελεήμονος. Τὸ κελίον, ἐνῷ κατέχει δὲ Ἀλῆ-Πασᾶς, ὑπάρχει εἰς τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν, ἡ δὲ αὐλίμαξ, δι' ἣς ἀναβαίνουσιν, εἰν' ἐντὸς τῆς αὐλῆς· δύο δὲ παράθυρα μικρὰ πρὸς αὐτὴν καὶ δύο πρὸς τὸ ὅπισθεν μέρος, τὸ δόποιον καλύπτει κατὰ τὸ ημισυ βράχος, τὸ φωτίζει, τὸ δὲ ἐμβαδὸν αὐτοῦ μόλις κατέχει εἰκοσι τετραγωνικὰ μέτρα. ·Η Νῆσος κρασπεδοῦται πανταχόθεν ὑπὸ πυκνῶν καλαμώνων καὶ γαιῶν βαλτωδῶν, ὥστε ἐκ μόνων τῶν πέριξ τῆς Κώμης εἶναι βατή καὶ εὔχερής πρὸς ἀπόβασιν. ·Ο Ἀλῆ-Πασᾶς ἐξελέξατο ὡς καταφύγιόν του τὴν Μονὴν, προστατευομένην ἐκ μὲν τῆς λίμνης ὑπὸ τῶν ταύτην, προστατευομένην ἐκ μὲν τῆς λίμνης ὑπὸ τῶν τειχῶν αὐτῆς, ἐκ δὲ τῆς ἔηρᾶς ὑπὸ τοῦ κατάργοντος αὐτὴν ἀποβρῶγος. Τῆς πείρας ὅμως τὰ μαθήματα τῷ διέφυγον ἀπὸ τὴν μνήμην. ·Ἐλησμόνησεν διτοῖο ὁ φρουροῦντες τὴν δύσην θέσιν οὖσαν. ·Αλβανοί, ἔτοιμοι νὰ τὸν ἐγκαταλείψωσιν εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ πλειοδοτή-

σοντος. Καὶ τῷ ὅντι ὁ ἀπορρὼξ ἔμεινεν ἀφρούρητος, διότι τὸ φυλάσσον αὐτὸν σῶμα προσῆλθεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Σερασκέρη, καθὼς καὶ ἄπασα ἡ φρουρὰ τοῦ φρουρίου.

Ο Χουρσήτ καταβεβαρημένος ὑπὸ τῶν πανταχόθεν ἐρχομένων καθεκάστην λυπηρῶν ἀγγελιῶν, ἤναγκάσθη νὰ ἐπιτεύσῃ τὸ τέρμα τοῦ Ἀληπασικοῦ δράματος, ἵνα στρέψῃ, πρὸς τὴν Ἑλλάδα διλας του τὰς δυνάμεις, διὸ καὶ τὴν 22 Ἰανουαρίου, ἐγερθεὶς λίαν πρωὶ ἐκ τῆς κλίνης, ἐκήρυξεν ὅτι ταχυδρόμος ἐλθὼν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, τῷ ἔκόμισε τὸ τῆς ἀμνηστείας τοῦ Ἀλη-Πασᾶ φεμφάνιον. Οθεν προσκαλέσας τὸν Λορμπούτ-Πασᾶ καὶ τὸν Χασάν-Πασᾶ, τὸν μὲν δεύτερον διέταξε νὰ ἐτοιμάσῃ τὰ κανόνια τοῦ φρουρίου, ἵνα δὶ' εἰκοσιμίας κανονοβολῆς τιμήσῃ τὴν ἄφιξιν τοῦ Σουλτανικοῦ φιμανίου, καὶ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν αὐτοῦ χαιρετήσῃ καὶ τὸν ἀμνηστευθέντα Ἀλη-Πασᾶ δὶ' ἑτέρων δεκαεννέα, τὸν δὲ πρῶτον ἀπέστειλεν εἰς τὸν Ἀλη-Πασᾶ νὰ τὸν συγχαρῇ καὶ νὰ τῷ παραγγείλῃ συγχρόνως νὰ ἐτοιμασθῇ, ἵνα δεχθῇ τὸν ἐλευσόμενον ν' ἀναγγώσῃ τὸ ὑψηλὸν φερμάνιον ἐν πομπῇ μεγαλοπρεπεῖ. Η σπουδὴ τοῦ Λορμπούτ-Πασᾶ πρὸς ἔκτελεσιν τῆς διαταγῆς τοῦ Σερασκέρη, καὶ ἡ χαρὰ τοῦ Ἀλη-Πασᾶ ἀκούσαντος παρ' αὐτοῦ τὰς συγχαριτηρίους τοῦ Σερασκέρη προστήσεις, καὶ ὅπερ μᾶλλον τὸν ἔκολάκευε, τὴν δοθεῖσαν διαταγὴν τῷ Χασάν-Πασᾶ ὑπὲρ τῆς πομπικῆς ὑποδοχῆς τῆς Σουλτανικῆς ταύτης συγκαταβάσεως, εἰσὶν ἀνώτεραι πάσης περιγραφῆς.

Τὴν δεκάτην ὥραν πρὸς μεσημβρίας εἰκοσιμία, κανονοβολὴ ἀντηγήσασα ἐκ τῶν ἐπάλξεων τοῦ φρουρίου, ἐξηκόντισε νέφη καπνοῦ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς λίμνης καλύψαντα, ὃ δ' ἦλιος λαμπρὸς καὶ μεγαλοπρεπὴς ἀνερχόμενος ἐπὶ τοῦ στερεώματος, ὃ αἴθριος καὶ γαλήνιος

ούρανὸς, καὶ τὸ κεκαλυμμένον ὑπὸ τῆς χιόνος ἔδαφος,
καθίστων εὐάρεστον τὴν ποικίλην ταύτην τοῦ πλάστου
σκηνήν· δέκα δὲ συγχρόνως ἀκάτια σημαῖστόλιστα,
ἀπέραντα ἐκ τῆς παραλιμνίου θύρας τοῦ φρουρίου, διέ-
σχιζον τὰ ἡρεμοῦντα τῆς λίμνης ὕδατα διευθυνόμενα
πρὸς τὴν Νῆσον· ἐπὶ τοῦ τελευταίου ἐπέβαινεν ὁ Χασάν-
Πασᾶς κρατῶν εἰς χεῖράς του χρυσοκέντητον πορφυρᾶν
θήκην, ἐν ᾧ ὑπῆρχε τὸ ὑψηλὸν τοῦ Πατισάχ διάταγμα.
Οἱ Ἀλῆ-Πασᾶς εἰδοποιηθεὶς τὴν ἔλευσιν τῶν ἀκατίων,
ἐξῆλθε λαμπρὰν ἐνδεδυμένος στολὴν, καὶ ἐκάθησε πρὸ^τ
τῆς θύρας τοῦ ἑξώστου τοῦ κελίου ἐν, ὃ κατώκει ἐπὶ^τ
Ορονίου, περιμένων ἔκει ἵνα ὑποδεχθῇ τὸν κομιστὴν τῆς
σωτηρίου ἀμνηστείας.

Πλῆθος κλητήρων προπορευομένων τοῦ Χασάν-Πασᾶ
ἐν στολαῖς χρυσοῦφάντοις, διέβησαν τὴν θύραν τῆς
Μονῆς, καὶ μετ' αὐτοὺς εἰσῆλθεν οὗτος· εἰὰς δ' ἐν τῷ
μέσῳ τῆς Αὔλης, πρῶτον ἔχαιρέτησε τὸν ἐγερθέντα καὶ
ἀπέναντί του ἰστάμενον Ἀλῆ-Πασᾶ, εἴτα ἀνοίξας βρα-
δέως τὴν θήκην, ἔωσον ἐπληρώθη ἡ αὐλὴ ὑπὸ τῶν παρα-
κολουθούντων αὐτὸν στρατιωτῶν, ἐξῆγαγε τὸ φιρμάνιον
καὶ ἐκτυλίξας αὐτὸν ἡσπάσθη, τὸ ἔθεσεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς
του καὶ ἡτοιμάζετο γὰ τὸ ἀναγινώσῃ.

Ἐν τούτοις ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς διφανατικὸς σύτος τύραν-
νος, ἐφρικίασεν ἴδων αἴφνης ὅπισθεν τοῦ Χασάν-Πασᾶ
τὸν γέροντα Ἰσούφ ἰστάμενον ὡς φάντασμα, καὶ θε-
ωροῦντα αὐτὸν μὲ σατανικὸν γέλωτα. Οἱ Ἰσούφ! ἐψιθύρισε
μετ' ἀνεξηγήτου θαυμασμοῦ, αὐτὸν τὸν ἔπινιξεν ὁ Βάγιας
καὶ ἴδού τὸν βλέπω ἐνώπιόν μου, ὡς τὸν εἶδον εἰς τὸ
ὄνειρόν μου γελῶντα ἀπαίσιον γέλωτα! "Ω! τὰ φαντά-
σματα, αἱ σκιαὶ τῶν νεκρῶν, αἰωνίως μὲ ταράττουσιν!" Ω!
ἀπαίσιον, ἀπαίσιον δραμα! Κακὸν μέγα διαδραματίζεται

έναντίον μου! — Όπίσω, δπίσω! ἔκραύγασε πρὸς τὸν Χασάν-Πασᾶ, δπίσω.

— 'Υποτάγηθι εἰς τὸν Κύριόν σου, ἀνέκραξεν οὗτος. οὐφώσας υπὲρ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὸ φιρμάνιον.

'Αλλ' ὁ 'Αλῆ-Πασᾶς τὸν ἐπυροβόλησε διὰ πιστολίου πληγώσας αὐτὸν θανατηφόρως. 'Ηδη ἤρξατο συμπλοκὴ φονικωτάτη· ὁ 'Αλῆς τραυματισθεὶς διὰ μαχαίρας εἰς τὸν βραχίονα εἰσῆλθεν ἐν τῷ κελίῳ, καὶ κλεισθεὶς μετά τινων οἰκείων του ἐπυροβόλει τοὺς ἐπιτιθεμένους ἔξωθεν βασιλικούς, ἵνα ἐκπορθήσωσι τὸ κελίον. Οἱ δλίγοι μείναντες 'Αλβανοὶ, ἀναβάντες ἐπὶ τῶν κελίων καὶ ἀποκαλύψαντες αὐτὰ, ἐσχημάτισαν προμαχῶνας διὰ τῶν κεραμίδων. Ιδόντες τέλος πάντων οἱ βασιλικοί, δτι πολλοὶ τούτων ἐφονεύοντο πυροβολούμενοι διὰ τῶν τρυπηθέντων ἐπίτηδες τοίχων τοῦ κελίου, καὶ διὰ τῶν προμαχώνων τῶν στεγῶν ἀπελπισθέντες εἰσῆλθον εἰς τὰ ὑπόγαια, καὶ διὰ πιστολίων πυροβολοῦντες κάτωθεν τοῦ πατώματος, ἐπλήγωσαν θανασίμως εἰς τὸ ὑπογάστριον τὸν 'Αλῆ-Πασᾶ, εἰσελθούσης τῆς σφαίρας ἐν τῇ κοιλίᾳ του.

— 'Επληγώθην, εἶπεν εἰς τὴν Βασιλικὴν, πληγὴν θανάσιμον καὶ ἔξηπλώθη ἐπὶ μιᾶς στρωμνῆς. Εεκρέμασε, Βασιλικὴ, ἔκεινο τὸ πιστόλι, δός με το καὶ ἔλα κοντά μου νὰ ιδῃς τὴν πληγὴν μου.

Ἡ Βασιλικὴ ἐνόησεν ὅτι σκοπὸν εἶχε νὰ τὴν φονεύσῃ, δθεν ἀνοίξασα τὸ πρὸς τὸ ἀνατολικὸν μέρος τοῦ κελίου παράθυρον, καὶ πηδήσασα ἐπὶ ἔφδος παρακειμένου βράχου, κατῆλθε καὶ ἐκρύβη ἐν μιᾷ χαράδρᾳ, ἣν κρύπτην τῆς κόρης μέχρι σήμερον οἱ κάτοικοι ὀνομάζουσιν.

Οἱ ἐν τῷ κελίῳ ὄντες 'Αλβανοὶ ιδόντες τὸν 'Αλῆ-Πασᾶ καιρίως τετραυματισμένον, ἡγέωξαν τὴν θύραν, ὁ δὲ δῆμιος εἰσελθὼν μετὰ τῶν βασιλικῶν, ἀπέτεμε τὴν κεφα-

λὴν τοῦ τρομεροῦ τυράννου καὶ ἴσχυροῦ τῆς Ἡπείρου Σατράπου, καὶ ψώσας αὐτὴν διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς, τὴν ἔδειξεν εἰς τὸ ἐκπεπληγμένον ἐν τῇ αὐλῇ τῆς Μονῆς πλήθος.

Μετά τινας ἡμέρας, ἡ μὲν κεφαλὴ τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ ἔκτεθειμένη ἐπὶ ἀργητοῦ δίσκου ἐνώπιον τοῦ Μπάμπι-Χουμαγιοῦν (τῶν πυλῶν τοῦ Βυζαντίου) ἐπεδείκνυτο εἰς τοὺς κατοίκους τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὡς τρέπαιον τῆς Σουλτανικῆς ἴσχύος, καὶ ὡς δεῖγμα Σατραπικῆς ἀπειθείας, τὸ δὲ σῶμά του ἐτάφη ἀπέναντι τῆς Θύρας τοῦ Τσαμίου, εἰς τὸν αὐτὸν ἐκεῖνον τόπον, ἐνθα εἶδε κατ' ὄνορ ὅτι ἔκειτο γυμνὸς κοιμώμενος. Τάφος δ' εὐτελῆς ἐγερθεὶς, ἐκεῖ, πρὸ τοῦ λαμπροῦ καὶ μεγαλοπρεποῦς μεγάρου, δθεν ἐξήρχοντο διαταγαὶ σείουσαι τὴν τε Ἡπειρον καὶ Θεσαλίαν καὶ αὐτὴν τὴν Πελοπόννησον, ἀναμιμνήσκει τῷ θεατῇ τὴν ἴσχυν καὶ τὴν βίαν, τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν ματαιότητα, καὶ τὸ «ἀνδρῶν μοχθηρῶν κατάρατος ὁ τάφος.»

ΤΕΛΟΣ.

ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ.

ΚΕΦ.	Α'.	Πρόλογος.	· · . . .	Σελ.	1
,	Β'.	Ἡ αἴθουσα τῶν κατόπτρων.	·	,	6
,	Γ'.	Δύο ἔχθροι χρύφιοι	· · . .	,	18
,	Δ'.	Ἡ συνέντευξις.	· · . . .	,	22
,	Ε'.	Ἡ σύμβασις.	· · . . .	,	29
,	ΣΤ'.	Ἡ νῦν τῆς προδοσίας.	· · . .	,	32
,	Ζ'.	Ἡ ἐκτέλεσις.	· · . . .	,	42

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΚΕΦ.	Α'.	Ἡ σχολὴ τοῦ δόλου.	· · .	,	55
,	Β'.	Ἡ μεταμόρφωσις τοῦ Βάγια.	·	,	65
,	Γ'.	Καὶ παπᾶςέγεινες Βάγια;	· ·	,	71
,	Δ'.	Ἡ γυναικεία εὐφυΐα.	· · .	,	74
,	Ε'.	Ἡ μετάνοια.	· · . . .	,	80
,	ΣΤ'.	Ἡ σύλληψις.	· · . . .	,	98
,	Ζ'.	Ἡ πανουργία δὲν τελεσφορεῖ πάντοτε.	· · . . .	,	100

ΜΕΡΟΣ ΣΡΙΤΟΝ.

	Σελ.
ΚΕΦ. Α'. Συνέχεια.	114
, Β'. Καὶ οἱ τοῦχοι ἔχουσιν ὡτα	121
, Γ'. Κάλλιον ἔχθρὸς φρόνιμος παρὰ φίλος μωρός.	130
Δ'. Ἡ παλέμβοσλος τῶν τυράννων συνείδησις	135
, Ε'. Δύο ἀντιβουλευόμενα συμβούλια	140
, ΣΤ'. Ο διάβολος ἔχει πολλὰ ποδάρια	154
, Ζ'. Ἡ ύποχώρησις.	162
, Η'. Ἡ καδμεία νίκη	173
, — Τὸ δέλεαρ.	178
, Θ'. Ἡ ἀράχνη ἔστησεν ἐπιτηδείως τὸν ἴστὸν αὐτῆς	183
, Ι'. Ἄμιλλα πονηριῶν	187
, ΙΑ'. Ἡ κουφόνοια	192
, ΙΒ'. Συνελήφθη ἡ Ὀαινα ἐν τῇ παγίδῃ	202
, ΙΓ'. Συνέχεια	206
, ΙΔ'. Ἡ μέχρι φανατισμοῦ ἀφοσίωσις	209
, ΙΕ'. Ἡ Ὁθωμανικὴ διαδικασία .	216
, ΙΣΤ'. Ο δυστυχὴς ἔρως.	223
, ΙΖ'. Μεταξὺ σφύρας καὶ ἄκμονος	230
, ΙΗ'. Συνέχεια.	254
, ΙΘ'. Κακὸς κακῶς ὅλοιτο.	266

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ.

ΣΜΥΡΝΗΣ.

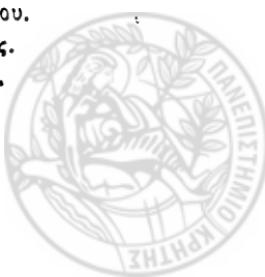
Α. Χριστογιαννάκης.	Α. Πιττασάκης.
Α. Παπάζογλους.	Αλ. Χ. Ζαδές.
Α. Φριλίγκος.	Αλ. Δ. Φάλταϊτς.
Α. Καπνός.	Αυδρόνικος Εμμανουήλ.
Α. Πολυχρόνης.	Αντ. Καπετανάκης.
Α. Δεσίπρης.	Β. Δημόπουλος.
Α. Βόγαβιτς.	Β. Τρυφίλης.
Α. Έξωμερίτης.	Β. Γαλανάκης.
Α. Βανέλης.	Β. Μητρόσογλους.
Α. Δροσόπουλος.	Γ. Βρουσαλώφ.
Α. Ιερεμίας.	Γ. Δράκος.
Α. Καρουλάκης.	Γ. Ρηγόπουλος.
Α. Θραψιάδης.	Γ. Καραμπατέας.
Α. Ποτίδης.	Γ. Βεργιάδης.
Α. Ζαριφάκης.	Γ. Σωσιάδης.
Α. Αναπλιώτης.	Γ. Περγαμηνός.
Άδελφοί Αθανασούλα.	Γ. Σαραφίδης.
Α. Αργυράκης.	Γ. Κ. Σταμνᾶς.
Α. Φαφαλέν.	Γ. Λεμπέσης.
Α. Γιανουλόπουλος.	Γ. Βούλγαρης.
Α. Κουκουλᾶς.	Γ. Πανόρμιος.
Α. Ροδοκανάκης.	Γ. Κασιμάτης.
Α. Άλμανάχος.	Γ. Παπάζογλους.
Α. Δεσποτόπουλος.	Γ. Κοντολέων.
Α. Σπυρόπουλος Σώμ. 2.	Γ. Ροδοκανάκης.
Α. Ν. Νάξιος.	Γ. Κρούσων.
Α. Ν. Γαλανόπουλος.	Γ. Βαρδόπουλος.
Α. Ν. Δαμιανός.	Γερ. Ιεροδιάκονος.
Α. Χ. Πιέρου.	Γ. Μιχαηλίδης.
Α. Γλυτσός.	Γ. Κομπῆς.
Άλ. Δήμου.	Γ. Ζαμαθράκης.
Α. Ι. Κορωνατός.	Γ. Παπᾶ Ιωσήφ.

δ.

Γ. Σισμανόπουλος.
Γ. Ἀργυρίου.
Γ. Βογιαζόπουλος.
Γ. Βορόπουλος.
Γ. Κανακάκης.
Γ. Βασιλειάδης.
Γ. Παπᾶ Κωνσταντίνου.
Γ. Εθναθίου.
Γ. Στρατηγόπουλος.
Γ. Δασκαλάκης.
Γ. Θ. Ψύχας.
Γ. Καρολίδης.
Γ. Ιωαννίδης.
Γ. Ιορδανίδης.
Γ. Μακαρόνας.
Δημοσθ. Νικολαΐδης.
Δ. Τριανταφυλλίδης.
Δ. Κοντόπουλος.
D. Zlataroff.
Δ. Μπαραλής.
Δ. Ξυνός.
Δ. Θεοδώρου.
Δ. Κασαμπαλῆς.
Δ. Π. Παναγιωτόπουλος.
Δ. Ἀλεξανδρόπουλος.
Δ. Γαετανᾶς.
Δ. Ιακώβου.
Δ. Πατεράκης.
Δ. Βαζαλῆς.
Δ. Κωνσταντέλης.
Δ. Σενδόνης.
Δ. Σκλάρος.
Δ. Βακίνης.
Δ. I. Τριανταφυλλίδης.
Δ. Βαρδαξέργηλος.
Δ. Α. Δαμιανός.
Δανιδ. Βεντούρας.
Δημ. Ἀθ. Ἀρώνης.
Δ. Βρανδελάκης.
Δ. Ἡρακλίδης.

Δ. Ἀλμανάχος.
Δ. Βαστάρδης.
Δ. Ντιντίκος.
Δ. Κ. Ἐλευθερίου.
Δ. Λάσκαρης.
Δ. Κεφαλόπουλος.
Δ. Μαρινάκης.
Δ. Κωνσταντίνου.
Εύρ. Σεκιάρης.
Ε. Πανταζίδης.
Ε. Λεβεντάκος.
Ε. Σαμούχος.
Ε. Παγανέλης.
Ε. N. Ἀνδρεάδης.
Ε. Κομβίας.
Eduard de Longh.
Ε. Οίκονομίδης.
Ε. Χουρμούζης.
Ε. Πετρόχειλος.
Ε. Ἀγγελίδης.
Ε. Κονταρίδης.
Εύσ. Ἐκκλησιάργης.
Ε. Χαστάρογλους.
Ε. Ιωσηφίδης.
Ε. Σπανούδης.
Ε. Βλαχόπουλος.
Ε. A. Μαστοράκης.
Ε. Η. Βοζογλάνης.
Ε. X. Μιχαήλ Σώμ. 2.
Ε. Ἐλευθεριάδης.
Ε. Καπουράλης.
Ε. Πλακωτάρης.
Ε. N. Ἀνδρικόπουλος.
Ἐμμ. Ὅμηρος.
Εύστρ. Κακνῆς.
Εύαγγελινὸς Ἀντωνίου.
Ζαχ. Λαμέρας.
Ζήσης Ἀθανασίου.
Ἡλίας Μαραθίας.
Ἡλ. Γερακάρης.

Ηλ. Πασπαλλαρόπουλος.
 Ηλ. Κανταβής.
 Θ. Δημητριάδης.
 Θ. Προύσαλης.
 Θ. Κ. Κανές.
 Θ. Μουστάκας.
 Θ. Τσακίρογλους.
 Θ. Χ. Ταμβάκης.
 Θ. Ζωντανής.
 Θ. Δραχώνης.
 Θ. Βαυδούρης.
 Θ. "Ομηρος.
 Ι. Φωτιάδης.
 Ι. Δ. Χριστιανούδης.
 Ι. Δαμιανός.
 Ι. Μεντζικώφ.
 Ι. Φατσέας.
 Ι. Καταλάνος.
 Ι. Τσεσμελῆς.
 Ι. Λεωνιδόπουλος.
 Ι. 'Ορφανίδης.
 Ι. Δανόπουλος.
 Ι. Δικορήνος.
 Ι. Β. Μητρόπουλος.
 Ι. 'Ανδρικίδης.
 Ι. Φραντσέσκου.
 Ι. Δ. 'Εμμανουήλ.
 Ι. Κυρικόπουλος.
 Ι. Λαζαρταρίδης.
 Ι. Μιλάνος.
 Ι. Λουκᾶς.
 Ι. Παρασκευόπουλος.
 Ι. Ν. Δομιστίχου
 Ι. Ν. Κουκλούτζαλης.
 Ι. Καρλόγλους.
 Ι. Ε. Τζέτζος.
 Ι. Κατσή Γιαννάκης.
 Ι. Χ. Λουκᾶς.
 Ι. Λεζαρίδης.
 Ι. Α. Τρυγωνόπουλος.

Ι. Βερεκέτης.
 Ι. Πεστεματζόγους.
 Ιω. Σταυρίδης.
 Ι. "Ομηρος.
 Κ. Κήττας.
 Κ. Μ. Λαμπρινίδης.
 Κ. Καλογερόπουλος.
 Κ. Καμπᾶς.
 Κ. Ρενιέρης.
 Κ. Α. Γεωργιαδης.
 Κ. Σαρηγιαννάκης.
 Κ. Κοσμίνης.
 Κ. 'Ανατολίτης.
 Κ. Πετρίδης.
 Κ. Παναζήπουλος.
 Κ. Ν. 'Αθηναϊος.
 Κ. Κολιόπουλος.
 Κ. Δέβης.
 Κ. Ψάλτης.
 Κ. Ζαφειρόπουλος.
 Κ. Βεντούρας.
 Κ. Ρόδιος.
 Κ. Δ. Τσιμέρης.
 Κ. Κουτράκης.
 Κ. Πούλος.
 Κ. 'Ανδριανού.
 Κ. Καβαλινέας.
 Κ. Σταματόπουλος.
 Κ. Φακογιάδης.
 Κ. Πεζόπουλος.
 Καλ. Μελαχροινός ιεροδιάκονος.
 Κ. Καλέργης.
 Κ. Τσούλιος.
 Κ. Ψαλιδόπουλος.
 Λεόντ. Κοντόπουλος ιεροδιάκονος.
 Λάζαρος Βεόπουλος.
 Λουκᾶς Ιωνίδης.
 Δάμηρ. Πολυχρονίδης.
 Λουκᾶς Εξωμερίτης.
 Μιλτ. Ν. Κρεβδηρόπουλος.

Μ. Νικολαΐδης.	Ν. Β. Φαρδῆς.
Μ. Ξενάκης.	Ν. Φλαμπουριάρης.
Μ. Μινάρδος.	Ν. Γιοβάνοβίτς.
Μ. Ἀλεξίου.	Ξ. Δημητριάδης.
Μ. Νικολαΐδης.	Οδ. Γεωργιάδης.
Μ. Σαρόγλους.	Π. Κήτας.
Μ. Διακάχης ἱεροδιάκονος.	Π. Μαρσέλος.
Μ. Σ. Προβατόπουλος.	Π. Εύαγγελόπουλος.
Μ.γ. Ἀνδρέου.	Π. Οἰκονομίδης.
Μ. Κ. Κωνσταντινίδης.	Π. Ξανθόπουλος.
Μ. Κωνσταντέλης.	Π. Βιτάλης.
Μ. Πασσούρης.	Π. Καπλάνης.
Μ. Στυλιανίδης.	Π. Λαμέρας.
Μ. Νικολαΐδης.	Π. Καπνός.
Μ.γ. Δ. Ἀργυρόπουλος.	Π. Διαμαντέπουλος.
Ν. Γ. Κοτσιοῦκος.	Πολύκαρπος Παρασάκης.
Ν. Καρατάρης.	Π. Κ. Κοκκώνης.
Ν. Ξενάκης.	Π. Περπινιάν.
Ν. Γεννάδιος.	Π. Ζαχαρίευ.
Ν. Μελανίδης.	Π. Βυζαντινός.
Ν. Ἰωάννου.	Π. Δ. Βιτσακτσῆς.
Ν. Λούζαρης.	Π. Γεωργίου.
Ν. Κ. Ἀγλούπας.	Π. Κ. Μαγκλῆς.
Ν. Σελάλης.	Π. Σκήτημωρ.
Ν. Κοντοφρής.	Π. Ν. Γεωργιάδης.
Ν. Ναυπλιώτης.	Π. Ε. Τζέτζος.
Ν. Ζιώτης.	Π. Σκλαβῆς.
Ν. Χ. Κούρτογλους.	Π. "Ομηρος.
Ν. Καντάρας.	Παρ. Εύστρατιάδης.
Ν. Συνοδινός.	Σ. Δεπάστας.
Ν. Μ. Λαδόπουλος.	Σ. Μεγαλοοικονόμος.
Ν. Ψάλτογλους.	Σ. Πετρόχειλος.
Ν. Λαζαρίδης.	Σ. Λεντούδης.
Ν. Ηαπάζογλους.	Σ. Δαπόντης.
Ν. Ἀγγελόπουλος.	Σ. Στεφάνου.
Ν. Φρυδάκης.	Σ. Σέψης.
Ν. Παπᾶς Κωνσταντίνου.	Σ. Δακορών.
Ν. Χρυσαφίδης.	Σ. Φάρης.
Ν. Καραγιαννόπουλος Σώμ. 2.	Σ. Ψαρογέννης.
Ν. Ρηγόπουλος.	Σ. Καλαμᾶς.
Ν. Ζαδές.	Σ. Π. Ισιδώρου.

Σ. Βλαστός.
 Σ. Συρμόποουλος.
 Σ. Κορονίδης.
 Σ. Πολίτης.
 Σ. Καλθούκορέσης.
 Σ. Α. Διαμαντόποουλος.
 Σ. Ιωανώφ.
 Σ. Νικολάου.
 Σ. Πολυζωΐδης.
 Σ. Κωνσταντινίδης.
 Σ. Κοντορούσης.
 Στ. Νικολαΐδης.
 Στέφ. Νικολαΐδης.
 Tom. Delaqratsia.
 Τζάν 'Αρμάς.
 Τζανής Μαστιχής.
 Φωκ. Σ. Σολομωνίδης.
 Φ. Νομικός.
 Φ. Καπετανάκης.
 Φ. Δημητρίου.
 Φ. Λαζής.
 Χ. Χαρ. 'Αρχιτέκτων.
 Χρ. 'Αντωνίου.
 Χρ. Σωκόποουλος.
 Χρ. Παπάζογλους.
 Χρ. Βαλτζῆς.
 Χρ. Μάκρας. Σώμ. 2.
 Χρ. Τριανταφύλλης.
 Χρ. Σιμιτόποουλος.
 Χρ. I. Πανόπουλος.
 Χ. 'Αθ. Κατσαμπαλῆς.
 Χρ. Φρελίγκος.
 Χ. Παχυνόποουλος.
 Χ. Χαλικιόποουλος.
 Χ. Νικ. Σαμολαδᾶς.
 'Εμμ. Νικολαΐδης.
 Χρ. Σκούρσος.
 Γ. Πολίτης Ιατρός.
 Γ. Τσάκωνας.
 'Εμμ. Μιλάνος.

Εμμ. Δεσίπρης.
 'Ιάν. Σπυράντζας.
 Περ. Μπαγιάτης.

ΚΟΥΚΛΟΥΤΖΑ.

Δημήτρ. Ανδρέου.
 'Εμμ. Σουρρῆς.
 'Ιωάννης Καρμπάνης ιερεύς.
 I. Δ. Κωνσταντινίδης.
 'Ιάκ. Γ. 'Αλβέρτης ἀλληλοδιδ.
 'Η κ. Χαρίκλ. 'Αθ. Σωκρέδου
 διδασκάλ.

ΚΑΡΑΒΟΥΓΝΑΡ.

Στελ. Αποστόλου.

ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ.

'Αθ. Γαθριπλίδης.
 'Αθ. Ησαΐα 'Αρινοπούλου.
 B. Παπαδόποουλος.
 B. Παναγιωτόποουλος.
 G. Κιουτόγλους.
 G. Μιχαλώφ.
 Δ. Κωνσταν. Φαρμακοποίες.
 'Πλίας Βλαχόποουλος.
 Θ. Πάρις ἀλληλοδιδάσκαλος.
 I. Μιχαήλ.
 I. Βλάχος.
 I. Ψαλτόποουλος.
 K. Παρίσης Σχολάρχης.
 K. Δημητρίου οἰνοπώλης.
 K. Φεσόγλους.
 K. Π. 'Αντωνίου.
 Κωστής Σπυρίδωνος.
 K. Μεγαλόρωνος.
 Μάρκος Γαθρήλ.
 N. Δημητριάδης.

ή.

N. Βελισσάριος.
Nαπολέων Περγαμηνός.
N. Μελισσινός.
Ξεν. Κ. Μεγαλόφωνος.
'Οδησσεύς Νικολαΐδης.
Π. Χ. Παντελῆς.
Φίλ. Γκιουμουσκερδάνης.
Χρῆστος Ζεμπιλάκης.

ΒΟΥΡΝΟΒΑ.

Αθ. Ἀκριθάκης.
Αντ. Θ. Καρτζικίδης.
Άρ. Πολύχειλος.
Β. Γκιουράσσοβικ.
Γ. Προδρόμου.
Γ. Σιδηρής ἀλληλοδιδάσκαλος.
Γερμανός Μ. Ψάλτης Σώρ. 2.
Γερμ ίεροδ. Φιλοθείτης » 2.
Δ. Κρεμυδόπουλος. » 2.
Δωρόθεος Ἀρχιμανδρίτης.
Δημ. Δεωνιδόπουλος.
Δ. Ψαλτόπουλος.
Εύστρατιος Προύσσαλης.
Έμμ. Τουφεξῆς.
Θεόδ. Μάσχας.
I. Η. Βενετίκης.
Μιχ. Μπιφανόπουλος.
Μιχ. Ρίζος.
 . . . Μιλάνος.
Μιτλ. Φραγγούλης.
Νικ. Βενιζέλος.
N. Καστρινός.
N. Φόσκολος.
N. Γελάσης.
N. Δ. Νικολουδάκης.
Παν. Πρωτοψάλτης.
Παν. Φαρδουλῆς.
Πρ. Γιατρέλης.
Πέτρ. Κωνσταντίνου.
Τιμ. Κωνσταντ. Ἀλληνοδιδ.
Χ. Γεωργίου.

ΒΡΥΤΟΥΛΩΝ.

Άντ. Ἀριστόβουλος Διδίσκα-
 λος τῶν Τουρκικῶν.
Άντ. Χ. Βαλίδης.
Άλ. Κ. Πολιόγλους.
Άρ. Γρηγορίου Πατσατζῆ.
Άντ. Γαλάνης.
Γ. I. Βράκα.
Γ. Μανιάτης.
Γ. Χ. Ἀπ. Ἀρμαγανίδης.
Γ. Ε. Πολυκρέτης.
Γ. Μελανός.
Δημ. Χ. Τσαχίρης.
Δημ. I. Αρναούτογλους.
Δ. Θωμόπουλος.
Εύάγγελος Χ. Πετυχάκης.
Εύάγγελος Βαλίδης.
Ηλ. Μ. Ἐμμ. Περβόλας.
Ηλ. Πετρόπουλος.
I. Πλουμᾶς.
I. Θ. Σαρολαδᾶς.
Ίω. Χ. Γ. Τζανέτης.
Ίω. Στ. Ἀμπατζῆς.
Ίω. N. Κρανίδης.
Κυρ. A. Πετρόχειλος.
Κωνστ. Στ. Κωνσταντινίδης.
Κωνστ. Πασπατίδης.
Δεωνίδας Δαλέζιος.
Δαμπρίκος Χ. Κωνσταντίνου.
Νικ. Ίω. Βαμβάκος.
N. Κοσμᾶς.
N. Παναγιώτου.
N. Χ. Χρόνη.
N. Η. Φεξίδης.
Η. Δ. Τσολάτης Ἰατρός.
Περ. I. Πατριώτης.
Πέτρ. A. Ζούπας.
Σωτήρ. Μουστάκας.
Στ. Ίωάννου.
Χρ. II. Πεζωνίδης.
Χρ. Παύλου.

Χαρ. Εὐθ. Βεΐνης.
 'Αρ. Γρ. Βογιατζής.
 Α. Γ. Μελεμενής.
 'Ανάργ. Γ. Βαζελής.
 Δ. Ι. Τρουμπατζής.
 'Ιω. Μ. Μόρτογλους.

Κύριλλος ίεροδιάκονος.
 Μιχ. Σταματ. 'Ανδριώτης.
 Ν. Γ. Βαρβάκος.
 Νικ. Γ. Τσρνανής.
 Η. Κανταρτζής.
 Χ. Κωνστ. Χ. Ααμποϊνού.

